50
67

R.10
4/22

Est. 50
Nº 67

DAVIDIS REGIS AC PROPHETÆ ALIORVMQVE SACRORVM VATVM

Psalmi,

EX HEBRAICA VERITATE
in Latinum carmen à BENEDICTO ARIA
MONTANO obseruantissimè conuersi.

Cum argumentis & elucidationibus, quibus singulorum Psalmorum sententia plenè exponitur, & orationis filum deducitur, eiusdem interpretis opera & studio adiunctis.

ANTVERPIÆ,
Ex officina Christophori Plantini,
Architypographi Regij.
M. D. LXXIII.

[redacted]

CHRISTOPHORVS PLANTINVS CHRISTIANO LECTORI SALVTEM.

SACRORVM *librorum omnium, qui ex Hebraica veritate in Græcam & Latinam linguam translati sunt, difficillimam & obscurissimam esse orationem, qua Dauidis Psalterium versum est, adeò omnibus est compertum atque exploratum, vt si ostendere quis paret, actum (quod dici solet) agere videatur: neque alio argumento sententia hæc indiget, quàm lectione ipsa plurimorum Psalmorum. Quid enim difficilius legi vel audiri potest, quàm;* Sagittæ tuæ acutæ, populi sub te cadent, in corda inimicorum Regis: *&*; Si dormiatis inter medios cleros, pennæ columbæ deargentatæ: & posteriora dorsi eius in pallore auri. Dum discernit cælestis reges super eam, niue dealbabuntur in Selmon: mons Dei, mons pinguis. Mons coagulatus, mons pinguis: vt quid suspicamini montes coagulatos? *&c.* Currus Dei decem millibus multiplex, millia lætantiũ, Dominus in eis in Sinai in sancto, *& cætera. quæ si ad hanc rationem obseruentur, non dubium est, quin maximam psalmorum partem simili nota sibi sint vendicatura. Fuêre quidem complures, qui præter vulgatam communem versionem, qua Romana mater nostra Ecclesia vtitur, siue sententiæ magis explicandæ causa, siue alio consilio ducti, varias olim & nostro etiam sæculo interpretationes elaborarunt; à quibus quid quantúmve in aliis libris præstitum sit, examinare & expendere neque meæ facultatis neque loci huius esse arbitror. illud certè manifestum est, si parum in aliis, minimũ in Psalterio vertendo præter vulgatam quã vocamus interpretationem fuisse per illos promotum. Nam si quis sententiam planiorem ac faciliorem eo ca nullis in locis reddidisse*

videatur, orationis tamen grauitatem, ac sublimem illum tenorẽ & sonitum, quem nostra versio refert, amisisse deprehenditur. Etenim cùm in sacris scripturis vertendis normam illam religiosè teneri oportere & sancti patres & viri docti affirment, vt non solùm sententiæ pondera exhibeantur omnia, sed ne verborum vlla vis ac significationis elegantia desideretur; accidit, vt quicunque eos libros, qui vario ac multiplici carminis genere Hebraicè constant, vt Iob, Psalterium, & Cantica sacra, in Græcum vel Romanum sermonem vertere studeat, si solutæ orationis stylum obseruare velit, quemadmodum plerique omnes alij præter nostrum interpretem voluisse videntur, ieiunam dictionem & elegantiæ illius, quæ apud Hebræos auditur, expertem sonet; sin verò (vt interpres noster idq; rectius multo fecit) poëticum illud dicẽdi artificium imitari conetur, elegantiorem quidem & quæ mysterium magis redoleat dictionem, verùm obscuriorem & explicatu difficiliorem exhibeat. Manifestè quidem apparet poëtica elegantia in nostro, quod in sacris templis quotidie canitur, Psalterio, vt, In exitu Israel de Ægypto, domus Iacob de populo barbaro. Facta est Iudęa sanctificatio eius, Israël potestas eius. Mare vidit & fugit, Iordanis conuersus est retrorsum, *& cæteris huius modi quã plurimis: in quibus quãuis prosa oratione ab interprete nostro versis, tamen, vt ille aiebat, inuenias etiam disiecti membra poëtæ. Huius verò rei rationem sæpè mecum putanti mihi illa sententia perpetuò hæsit; ea, quæ à primo auctore carmine scripta & poëticis figuris atque schematis exornata essent, non posse in aliam linguam commodiùs quàm carmine verti, vt vtrique parti, & sententiarum videlicet grauitati, & dictionis ac verborum elegantiæ satisfieret. Nam cum carminis natura sublimiorem & metaphoris aliisque figuris ornatiorem stylum postulante aptè conuenire potest ea, quæ in aliis linguis cultis præcipuè, qualem Romanam esse scimus, poëticæ orationis forma obseruari solet, modò ing[illegible]ræditur vtriusque linguæ perito ac*

poëticæ

poëticæ tum facultatis, tum etiam disciplinæ compote. Igitur cùm ad literarum præcipuè sacrarum cultum & naturæ quadam propensione, & studio etiam ardenti incitatus, animatusque semper fuerim, atque aliorum qui in hoc genere ad publicam vtilitatem operam diligentiamque ponunt, conatus & labores pro artis opisque meæ modulis adiuuare perpetuò nitar; Benedictum Ariã, quem omnibus viribus totoque pectore ad sacra pietatis studia iuuanda & promouenda incumbere, ferè omnes, qui virum cognouêre, sciunt, superiori anno rogabam, nunquid animum ad hãc Psalterij explicandi rationem adiecisset: tunc verò is mihi specimẽ ostendit Psalmorum quorundam, quos ex Hebraico idiomate ac stylo Latinè canere meditatus fuisset, vt illa animi recreatione Petri Veleij Gueuaræ Hispalensis Ecclesiæ iurisconsulti Canonici, ac Prioris, pietatis Christianæ studiosissimi, & religionis colentissimi viri absentis desiderium leniret. Namq; solet idem Benedictus, vt mihi sæpè retulit, in iis lucubrationibus aut meditationibus, quas vel quotidiano & grauiore vel intermisto & iucundiore studio susceperit, aliquem ex amicis, quos plurimos optimos & piissimos habet, veluti præsentem proponere, quem inter agendum sæpè intueri & identidem consulere sibi videtur; atque hoc pacto & laborem libentius perfert, & illius, cui ita laborat, amici absentiam solatur: interea verò absentis viri personam induit ad ea relegenda & corrigenda, quæ ab ipso conscribuntur; ita fit, vt quamuis vel solitarius in agris vel in penetralibus domi reclusus, tamen in amicorum suorum dulcissimo colloquio versetur. Illo igitur mihi ostenso specimine cùm vehementer afficerer, videreque mihi viderer voti mei erga vtramque sacrorum psalmorum partem, sententiam videlicet & orationem, optatissimum euentum, si ad finem vsq; id opus perduceretur, pro amicitia mihi cũ illo sancita, & pro cognito illius erga sacrosanctam Ecclesiã & pietatis amatores studio, rogare & hortari eundem cœpi, vt iuxta exempli illius formã totum Psalterium nobis ex Hebraico carmine interpretaretur,

quod ille superioris anni festiuis diebus Deo honestos ac pios conatus promouente absoluit, atque Latinis hominibus fidelissimam paraphrasim exhibuit; cuius quantus, quamque iucundus lectoribus sit futurus vsus, præterquàm quòd doctissimorum censorum iudicio pronuntiatum est; omnium etiam bene de bonis rebus sentientium testimoniis declaratum iri spero. Vt verò ipse etiam officium, quod in hoc apud Montanum promouendo opere cœperam, edendo etiam ad publicam vtilitatem pro mea parte absoluerem, quam potui magnam diligentiam adhibui, vt eleganti characterũ genere, accurateque correctum atque omnino sartum tectum idem opus curarem, adiuncto ipso Hebraici Psalterij exemplari, eoque sine punctis, vt olim fuisse videtur cùm ab interprete nostro versum est, quò faciliùs cognosci possit fons, ex quo illa variarum versionum diuersitas emanauit, aliis aliter copiosè fluentem aquam deriuantibus, neque tamen ob eam rem inuicem pugnãtibus; quos quemadmodum coniungi posse contingat, satis clarè hæc Benedicti Ariæ paraphrasis à verborum vel simplici vel multiplici significatione nusquàm discedens docuisse mihi videtur: cuius viri labore dum tu pie lector frueris, candido & vti Christianũ decet sincero animo vt vtaris obsecro; Deumq; preceris, vt huic viro & omnibus catholicæ Ecclesiæ ministris mentem spiritumque suggerat & augeat, quo in communẽ vtilitatem atque ædificationem corporis Christi mystici sanctam atque assiduam ipsique Deo probandam operam nauent omnes. Vale Antuerpiæ Cal. Augusti. 1573.

B. ARIÆ

B. ARIÆ MONTANO SVO ANDR. MASIVS S. D.

REMITTO tibi mi Aria doctiſſime animóque meo cariſſime, eam Pſalmorum tuorum partem, quam mihi abs te diſcedenti menſe Ianuario legendam dederas: de quibus, vt, pro noſtra familiaritate, apertè & ingenuè tibi, quod ſentio, dicã: non poſſum non vehementer probare induſtriam tuam, & fidem, quibus & religioſiſſimè, & luculentiſſimè; quidquid in Hebræo eſt; Latinis verbis expreſſiſti: vſque adeò vt prorſus nihil vſquam; ne vnum quidem Dei proprium nomen; non enodatum, ſcitiſſimeque explicatum prętermiſiſſe videaris. In eo autem etiam admirari debeo artificioſam tuam dexteritatem; quòd tam anguſtis religioſæ interpretationis determinata cancellis verba tam commodè & facilè flectere, atque aptare in poëticos numeros potueris: & quæ alij interpretes ſoluta liberaque oratione vix Latinè; ea tu carmine eleganter & numeroſè dixeris. Quapropter non ſolùm hortor, verùm etiam obſecro te, vt iſtos tuos verſus; in quibus ſanctam grauitatem lepida ſuauitas mirificè commendat; per primum otium non nihil elimatos atque expolitos (ab ipſa enim incude etiã tum calentes mihi tradideras) Plantino noſtro des edendos in vulgus. Legent enim profectò (ſi quid iudico) ſtudioſi non ſolùm lubentiſſimè, quia metro conſtant: quod orationis genus hymnorum eſt proprium; atque ab ipſis auctoribus ſacris obſeruatum vſurpatumque: verùm etiam vtiliſſimè, & magno cum fructu; quia tanta cum fide, tamque planè ad verbum de Hebræis ſunt expreſſi, vt certiorem interpretem (de nouis loquor) conſulere nullum

lum illi queant. Scripsit quidem M. Antonius Flaminius, vir in omni vita suauissimus, (fuit enim magna mihi cum eo familiaritas) multos Psalmos suauissimis carminibus; sed aliorum interpretum incertam secutus fidem: cùm nesciret ipse literas Hebraicas. Scripsit & Georgius Buchananus Psalmos omnes poëticis non solùm numeris, sed etiam elegantiis ornamentisque omnibus excultissimos, ornatissimosque: sed παραφραστικῶς. Quare horum, aut si qui sunt his similes alij; vel, si fieri potest, præstantiores etiam: Ego enim ista mea breui enumeratione, neminem exclusisse videri volo istius certaminis pulcherrima gloria: horum, inquam, labores; etsi vtilissimi illi quidem sunt, ac prorsus immortalitate digni, tuis tamen laboribus diuersa & multo certiore institutis ratione, non debent obstare; & in vulgus exeundi viam præcludere. Qui cùm sis Hebraicè cumprimis doctus: (hoc enim certò comperi,) nihil tibi vsquam quantauis metri necessitate constricto, dicendum putauisti, quod ibidem non alicuius Hebræi verbi notatione cõtineretur. Et hæc quidem de tuis Psalmis mea est sententia, mi Aria. Ceterùm, quia pro illo Dei nomine יהוה; quod maiores nostri & Græci, & Latini, inde vsque à nostræ Ecclesiæ initiis; siue Iudaica superstitione non repudiata; siue iudicio, & cum aliquo mysterio; ineffabile esse dixerunt; &, Dominum, conuerterunt; tu vbique, IAS, reddidisti, velim mihi explices, quo hoc consilio, quáue ratione feceris. Etenim si illius vocis sonum; qui est Iehoua, aut Ioua; repræsentare voluisti, Iouis tibi potius, dicendum erat. quod nomen si quis existimet veteres ex Hebræorum arcanis (vt multa) sumpsisse; neque temerè Deo summo attribuisse, minus ille fortassis aberret à vero, quàm qui à iuuando illos deduxisse putant. Sed hoc, propter peruagatam superstitionem nimis iam odio-

sum

ſum eſt. Sin autem Hebraici nominis enodationem voluiſſes facere; non dixiſſes, opinor, Ias, ſed ens; vt Græci optimè, ὁ ὢν vel τὸ ὄν. Eſt enim nomen יהוה diuinæ eſſentiæ impoſitum. Memini quidem Plutarchum dicere libello illo doctiſſimo, de figura ει apud Delphos conſecrata; poſtquam multis verbis mirabiliter diſputauit; de ſolo Deo verè dici poſſe, quod ſit; Eum, inquam, dicere memini, fuiſſe ex antiquis aliquos, qui Deum nomine, εἶ ἕν, ſalutandum putarent. Verùm neque hoc ſatis conſonat tuo Ias. Quare ſuſpicor te Hebræorum יָהּ exprimere voluiſſe. Atqui rurſus non intelligo, cur dimidiatum quàm integrum nomen dicere malueris. Sed ego conſilij tui rationem ex te ipſo audiam faciliùs, citiuſque, vt video, quàm coniecturis aſſequar. Vale mi Aria, & me, quod facis, amato ex animo. Tertio Nonas Martias, Zeuenera. CIↃ. IↃ. LXXII.

D. BEN. ARIÆ MONTANO
IOHAN. HARLEMIVS
S. P. D.

POSTEA *quàm Psalmos tuos accepi, vir clarissime, nihil mihi potius fuit, quàm vt eos cum Hebraico textu conferrem, & tanquam ad sui fontis originem reuocarem. Feci id in nonnullis, facturus idem perlibenter in omnibus; nisi me cum aßiduum, ac pene quotidianum munus docendi, tum mea non tenuis modò, sed etiam afflicta valetudo prohibuissent. Verùm ex iis versibus tuis, quos diligenter consideraui, facilè de vniuersi operis pulchritudine, atque elegantia coniecturam facere potui: reperi enim id quod me admodum delectabat, & in summam admirationem rapiebat; ita te accuratè singularum vocum Hebraicarum vim, & energeiam expressisse; vt ne apicem quidem vllum, quem Latino carmine non redderes, tibi prætereundum existimaueris. quòd si vox aliqua Hebræa multiplicem, vel ambiguam significationem habebat, vidi te illam quoque multiplicitatem, aut verius, diuinarum literarum copiosam fecunditatem Latinis verbis indicasse; vel commoda aliqua periphrasi, quod Latinæ linguæ deerat, magno iudicio suppleuiße. Præterea nomina diuina, quæ apud Hebræos varia sunt, & singula tamen singularem aliquam Dei proprietatem continent, non sine diligenti cura vbique à te obseruata, & suis quæque propriis, atque accommodatis nominibus, quantum fieri poterat, expressa animaduerti; quod eo consilio te fecisse existimo, quòd sciebas in iis magna frequenter recondita esse mysteria, quæ penitus non apparerent, si vno semper, & eodẽ nomine Latino* [Deus] *vel* [Dominus] *vt pleriq; interpretes fecerunt, diuersa illa nomina redderentur. Hoc tuum*

insti-

institutum, antequàm ex carmine Psalmis præfixo perspexissem, vehementer mirabar, te pro diuino illo & ineffabili Dei nomine יהוה, quod Græci τετραγράμματον, i. quatuor literarum appellant, vocem IAS *Latinis hominibus, vt tunc existimabam, incognitam, passim in carmine tuo vsurpasse. quod & alia quædam similia qui minus attendent, iudicabunt fortasse pleraque carmina esse obscuriora: verùm id nemini mirum videri debet, cùm ferè omnia ex abditissimis Hebraicæ linguæ thesauris petita sint. Itaque librum tuum pium ac eruditum esse censeo; & sacræ linguæ, diuinarumque literarum studiosis, si prælo committatur, vtilem ac fructuosum futurum esse non dubito. neque labor aut molestia, quæ sententiarum obscuritatem necessariò comitatur, recusari debet, cùm eam & carminis suauitas & eruditionis vtilitas vberrimè compensent. Vale Louanio* II. *Kalend. Iulij. An°.* CIↃ. IↃ. LXXIII.

FRANCISCVS RAFELENGIVS PLANTINI GENER BENED. ARIÆ MONTANO S.

QVANTVM & voluptatis & emolumēti ex tuæ poëticę Pſalmorum Paraphraſeos lectione ceperim, ſermone explicare non poſſem; vir doctiſsime, mihiq; plurimùm colende. Præter natiuam enim ac genuinā poëſeos elegantiam, quæ in hoc opere perſpicuis & claris argumētis eluceſcit, illud ſingulare ac inauditum interpretationis genus, quo pro admirando diuini numinis tibi infuſo munere, cuius ſpiritu feruēte totus cales, recōditos ac diuinos Pſalmographi ſenſus apertis, ſuccinctis, & Hebraicæ veritati conſonis verbis enucleas, me ad ſtuporem vſq; rapuit: adeò vt tua ope ad infinitorum locorū difficillimos ac intricatiſſimos nexus enodandos aditum patere, fateri non verear. Ceterùm animi mei deſiderio vix temperare valeo, quin omnium ſtudioſorum nomine te obſecrem, vt illis ſummariis argumentis & annotatiunculis, quibus, pro exuberante materiæ, quam tibi cæleſtis ſpiritus ſuggerit, fertilitate, quaſdam margines illuſtrare cœpiſti (quippe cùm ſint admodū concinnæ, & cuiuſq; Pſalmi medullam breuiſſimè contineāt) reliquos Pſalmos exornare pergas; ne ij qui ad ſacrorum oraculorum myſteria intelligenda adſpirant, tanto beneficio ſe priuari meritò conquerantur. Vale.

D. GEOR-

D. GEORGII STENII
S. THEOLOGIÆ LICENCIATI AD LECTOREM CARMEN.

MIRARIS, Lector, Ießëi cantica vatis
Rursus in Ausonios esse relata modos?
Siste, nec, vt damnet censoria virgula carmen,
Iudicij laxes illicò fræna tui.
Sunt ea Romana sæpè illustrata poësi:
Ingenij maneat gloria cuique sui.
Si (mihi crede) sacrum libeat spectare poëtam,
Inter præcipuos hic tibi primus erit.
Fige oculos, tersoq; vide sermone leporem
Seruata Hymnorum pristina vbique fide.
Purius ex ipsis saliunt quòd fontibus vndæ
Quid mirum, quàm si turbido ab amne fluăt?
Non nisi ab Hebræi genuino idiomate textus
In Latium expreßit singula verba sonum.
Non Iouis hic nomen, non numina vana deorum,
Non gentilitias fértve refértve phrases.
Apta Deo imponens, æuo ignorata priori,
Sanctis dat rebus nomina sancta suis.
Auctorem reuerere, vt sit Bene-dictus הַר-IÆ
Hesperij felix lausq; decusq; soli.

Hos Pſalmorum libros Benedictus Arias Montanus à ſe ex Hebraica lectione & phraſi ad verbum in Latinum carmen conuerſos doctiſſimis & pientiſſimis Cenſoribus legitimis examinandos & iudicandos exhibet, illud profeſſus imprimis, nullum eſſe in tota verſione verbum, nullum ſchema, nullum ornamentum, cuius ratio aperta ex Hebræorum verborum ſignificatione reddi non poſſit, nihilque hîc eſſe ab interprete allatum præter Latina verba & carminum genera. Id quod quatuor in ſacris linguis peritiſſimorum virorum teſtimoniis operis initio aſſutis conſtare poteſt. Quorum iudicio & ſententia idem interpres argumentorum & elucidationum adſcriptione ſingulorum Pſalmorum filum & orationis contextum proſequutus eſt.

B. Arias Montanus

Censorvm antverpiensivm ivdicivm.

Paraphraſtica hæc conſcriptio Pſalmorum, carmine à doctiß. viro B. Aria Montano edita, nihil habet S. Romanæ Eccleſiæ fidei contrarium, aut Reipub. offenſiuum: immò omnino vtile fore iudicamus, vt typis in multorum vtilitatem exprimatur.

Quod atteſtamur

Franciscvs sonnivs,
Epiſcopus Antuerpienſis.

Sebaſtianus Baer Delphius inſignis Cathedral. Eccleſiæ S. Mariæ Hantuerpien. plebanus & Canonicus.

Syluester Pardo.

Theo-

THEOLOGORVM LOVANIENSIVM ET CENSORVM IVDICIVM.

Hos doctiſſimi viri Benedicti Ariæ Montani, S. Theologię profeſſoris eruditiſſimi, Pſalmos nihil habere fidei Catholicæ contrarium, ſed plurimum, quod ad pleniorem intelligentiam vulgatæ editionis cōducat, quodq́; ad profundos & varios textus Hebraici ſenſus eruendos & obſeruandos proſit, atteſtamur: ac proinde vtiliter imprimi poſſe cenſemus. Louanij 17. Calend. Iulias 1573.

Auguſtinus Hunnæus ſacræ Theologiæ profeſſor Regius.

Cornelius Reyneri Goudanus, ſacræ Theologiæ in alma Vniuerſitate Louanienſi ordinarius profeſſor.

Ioannes Molanus, Apoſtolicus & Regius librorum cenſor.

Georgius Lapidanus Benedictinus, S. Theologiæ Licent. linguarum ſacrarum ſtudioſus.

REGIA CATHOLICA MAIESTAS GRATIA SVA PECVLIARI CHRISTOPHORO PLANTINO ARCHITYPOGRAPHO SVO POTESTATEM FECIT IMPRIMENDI PSALMOS DAVIDIS PROPHETÆ, ET ALIORVM SS. VATVM EX HEBRAICA VERITATE IN LATINVM CARMEN, A BEN. ARIA MONTANO CONVERSOS, CVM ARGVMENTIS, &C. ATQVE EVM LIBRVM PER OMNES SVAS PROVINCIAS LIBERE DISTRAHENDI, VT LATIVS EXPRESSVM EST IN LITTERIS.

DAT. BRVXELLÆ XVII. IVLII CIƆ. IƆ. LXXIII.

Subſign.

I. Boudevvins.

BENEDICTI ARIÆ MONTANI DE PSALMORVM STVDIO ATQVE VSV; AD LYRAM.

Carmen dicolon distrophon.

FESTIS *quid mediter pius*
Diuini vel agam tempora post sacri?
O me quæ teneris soles
Delectare modis barbyte, cur diu
Laxis artubus horrida
Et suspensa taces? desere ferreos
Vncos, excute puluerem, ac
Neruos imparium turbine clauium
Contentos anima in sonum;
Et gratam superis lætitiam moue
Mecum. si libet ordinem
Exercere nouum; carmina concines,
Olim quæ veniens polo
Dictabat facili numine Spiritus,
Iudæ in montibus arduis,
Formoso ante alios, sed magis & pio,
Pastori niuei gregis;
Cui rexisse pecus, cui Deus asperos
Vrsos sternere, cui dabat
Perfregisse feris ora Leonibus.
Illum sæpe virente sub
Vmbra sicamini, roboris aut sacri,
Intentum patrii Dei

Psalmorũ versio ex Hebraica veritate in Latinũ carmen festis anni 1572. diebus post peractũ sacrũ suscepta & exhibita fuit.

Sicaminos arbor rustica in Syriæ Palæstinæ siluis frequens.

Dicendis iuuenem laudibus vndique
Ambibat tacitus diu
Armenti pater, & lanigeri gregis
Denſo cum pecore accubans
Pugnax dux & aquæ & graminis immemor:
Progreſſumq́ etiam loco,
Immotis oculis, compoſito & gradu,
(Ne turbet ſtrepitus ſonum)
Certos viſa ſequi turma per ordines.
Jllis carminibus feræ
Victæ vel fugiunt, vel pecori vago
Parcunt, omnis & inſcio
(Is dum paſtor adeſt) horribilis metus;
Errent valle vel infima, aut
Propter luſtra cubent vel ſaliant licèt.
Jllum ſæpe comantibus
Ramis excipiens pennigerum genus
Aut tuta è ſilicis domo
Attendit, veritum ſacra ſilentia
Cantu rumpere garrulo; aut
Alarum ſtrepitu vel pede concito.
Donec vox pueri modis
Intermiſſa ſuis ſiſteret, ac ſonos
Plectro ſollicito exciti
Neruí continuis ictibus ederent:
Tunc ſiluæ iuga frondea,
Collis cum tumidis montibus herbifer,

Et cum fontibus integris
Deducta irriguis flumina vallibus,
Lenis verbere spiritus
Atque vndæ tremulis cursibus, agnitam
Sanctæ vocis imaginem,
Excepti referunt carminis & modos.
Ramis multa loquacibus
Tunc respondet auis versicolor, magis
Suaues concinit & magis
Distinguit numeros, & minuit breuis,
Paruo gutture mobilis,
Et lingua docilis fingere Dædala.
Tunc & nomen amabile
Sanctis personuit sæpius in locis,
Nomen perpetuò efficax,
Quod cælum recreat, quod superos fouet,
Regna & concutit infera,
Quod scisso in pelago fornicibus cauis
Vndas concamerat leuis,
Et muros liquidis fluctibus extruit,
Quod montes trepidi pauent,
Amnes & refluis gurgitibus timent.
Idem terrigenûm pios
Permulcens animos afficit & trahit,
Et mortalia spernere,
Atque optare decus perpetuum monet,
Angustamq; sequi viam,

Nominis diuini laudes.

Ac dat regna poli ſcandere lucida;
Mortalémque vicem ſuper
Et dici & fieri atque eſſe iubet viros
Natos & ſobolem Dei,
Regéſque æthereis in ſoliis locat.
Illi vt carmina nomini
Plectro Ieſsiades concinuit nouo,

Dauidis carmina & Pſalmos omnis Eccleſia omnibus ætatibus frequentauit.

Almi numine ſpiritus
Dictata, innumeris gentibus omnium
Linguarum vario ſono
Poſt excepta, ſacris ædibus & choris,
Nullos irrita per dies,
Conſtant, & reſonant, culta parentibus,
Natis culta minoribus,

Pſalmorum lectio & cantus perpetuo dulcis, iucundiſſimi, ac commodiſſimi vſus.

Vt ſæclis noua & vt grata prioribus,
Et grata & noua poſteris
Sæclis, perpetuo ac dulcia munere.
Non Sol quippe bonus magis
Ignes ac repetit commoda lumina,
Tellus queis calet infima,
Queis fœtus varios concipit & fouet,
Certa ac temporibus ſuis
Fundit multiiugis vſibus editos;
Quàm ſummus ſuperûm pater
Virtutem voluit carminibus pij
Vatis multiplicem dari,
Quæ mæſtis animis gaudia candida,

Puram

Puram & lætitiam ferant;
    Quæ spem, quæq; fidem mentibus anxiis
Addant, quique diu miser
    Preßit corda labor, discutiant, graui &
Pectus pondere subleuent,
    Et fomenta malis vulneribus parent.
Hoc cantu rabidus furor,
    Hoc cantu residet victa superbia.
Illis ambitio impotens
    Ponit carminibus flamina, queis valet
Orbis vertere turbidi
    Fundamenta suis sedibus eruta.
Et quæ incendia, flammeas
    Assueuitque faces subdere mentibus
Vis inclusa Libidinis,
    Fixa ac Luciferi fraudibus inuidi
Morbis causa tenacibus,
    Imbelli his numeris considet impetu.
Segnis Desidia & graui
    Somno mersa hominum viscera deserit,
Conceditque bonis locum
    Curis & studiis. Denique cantibus
Illis cuncta vel abstinent,
    Vel parcunt vitia impellere turpibus
Humanos animos dolis,
    Virtutúmque choros vincere promptius,
Sese ac tollere sentiunt:

Et versare nouis pectora motibus,
Exercereq́ue nobili
Vires arte, magis reddere & vtiles.
Quid mirum? tremit hos modos
Ac audire fugit, nec patitur ferox
Atri rex Erebi, genus
Qui mortale malis fraudibus impulit,
Casu ac præcipites dedit,
Detrusitq́ue patres, primaq́ue pignora
Deplorata parentibus,
Natorumq́ue adeo sæcula posterûm.
Illa & carmina fulgido
Deductos videas æthere Nuncios,
Et sentire iuuantia
Et verbis totidem excepta reponere.
Illa è sedibus editis
Et cæli solio adducere commodum,
Præsentemq́ue solent Deum,
Qui votis faciles annuat exitus.
Hæc nos carmina, Barbyte,
Versionis Psalmorum ratio ac forma.
Romanis cupimus legibus ac modis
Sensu aptare tamen suo,
Auctorem & veterem fallere nescio.
Ergo tu numeros comes
Ac voces fidibus funde loquacibus,
Nunquam gratior aut mihi
Ante, aut muneribus commodior tuis.

AD VATEM DAVIDEM
Elegiacum carmen.

IEssiadæ mens alma Deo pastoris amati
Esse tui in numero me sine, quæso, gregis.
Nãq; ego iam primis laudes meditatus ab annis
Diuinas tenui carmine composui.
Sed mihi non vanum memini dixisse magistrũ,
Nil fore par numeris carminib: sq; tuis.

Iohannes Chirosius sacerdos poeticæ disciplinæ Mõtano preceptor fuit.

Ille erat excultus vates, castusq; sacerdos,
Ad sacra templa idem dux mihi sæpe fuit.
Carmina & ipse sacra hũc recinẽtẽ sæpe videbã;
Et stupui, Psalmos dum canit ille tuos.
Semper grata, noua ac semper, mirandaq; dicta
Sunt tua visa mihi, sint repetita licèt.
Libera Romanis numeris, pede libera quamuis,
Mirabar versus pondera ferre sui.

Psalmi etiam oratione soluta versi, poeticam dictionẽ referunt semper.

Hæc ego vt excipiam melius collata, profani
Vulgi conspectus & populum fugio.
Abdor & in siluis, nemorosæ ac rupis in antro;
Scire auido sedes hæc mihi amica fuit.

Secessus Ariæ Montani in rupe Aracenensi.

Hìc sensi turbis hominum strepituq; remotus,
Quàm tua Iessiades carmina dulce sonent.
Vatibus hæc Graiis vidi ac præstare Latinis,
Quantum nocturnis ignibus alma dies.
Illic te attentè sensi diuina ferentem
Commoda; vt humanum viceris ingenium:

Vtq;

Vtq́; pedes numerique modos ac dulcia iungas
Dignaque susceptis verba ministra tuis.
O vtinam, dixi, referentem carmina vatem
Audiat hæc noster me, probet atq; chorus.
Ergo age, méque tuo cupidum pater imbue sensu,
Esse iube & certum me tibi discipulum.
Dic quo monte sedẽs, quæ proxima culmina cælo,
Dum dicenda vides, ipse tenere soles?
Flumine quo sitiens, largo quo fonte bibebas,
Vt flueres pura voce canorus olor?
Nũ tenuit Tabor meditãtẽ, aut arduus Hermõ,
Constrictis Sanir num tenuitve feris?
An fragrans Galaad, lætis Carmelus & hortis?
An tibi cantatus, cultus & ille Sion?
Nũ te & aquis æstate amplis recreauit Iarden;
Cinereth. *Et lacus, à cithara cui bene nomen inest?*
Suspirata tibi an putei sacra lympha paterni,
Et fusa ante altum te metuente Deum?
Nam certũ est, quocũq; feras, & adire periclũ,
Atque tenere tuas, te præeunte, vias.
An tibi nullus aquæ dederat liquor, aëris aut vis
Tam pulchris vati carminibus fluere?
Sed magis æthereis delapsus spiritus oris
Inuasit pectus corripuítque tuum.
Cernere & hic maiora dedit, q̃ lumina poßint
Humana ex altis nobilibúsque iugis.
Nulla vt lingua licet nitidis purißima lymphis

Par

Par fluat eloquio, quod dedit ille, tuo.
Spiritus ille vbicunque manet, fit nobilis aura;
Erumpunt fontes exaturantis aquæ.
Illi me cupidum; quoniam tu gratus amaris,
Et curare vales; conciliare stude.
Non ego quid poscā, te plusquàm, dicere magnū,
Ponere & arcanis dicta aliena tuis.

Diligens interpretis in vertendo fides, religiosaque professio.

Sat mihi, satq; meis fuerit, dum te sequor vsque,
Signa tenere tui non temerata pedis:
Comminus atq; tuas dum certior haurio voces,
Legitima attenta reddere verba fide.
Hæc numero restricta sat est retulisse Latino;
Ponere Romani carminis apta modis.
Tunc ego & antiquos vates superare videbor;
Tunc ego quos florēs nunc quoq; cingit honor.
Non amo laudari, quòd vel mage dulcia fingā,
Vel magis exacto compositóve gradu,
Dum fidus quæ tu cecinisti sensa reponam,
Non melius priscis, at meliora canam.

Quanquā interpretationis elegantia inferior videatur antiquorū aut nouorum vatū numeris & vocibus, argumētū tamen omnes ethnicos poëtas vincit.

Quidquid & in nobis contingat fortè placere,
Id totum volumus muneris esse tui.
Non deerit, nostros qui versus culpet inertes;
In me surget edax inuidiæq; furor.
Et quibus antiqua est tātum laudata vetustas,
Aut procul à patrio gloria nata solo:
Fabula quósve iuuat, laus vel malè ficta Tyrāni
Indigni, atque alio non relegenda die.

Non laborat interpres aut curat, quantũ sibi honoris, sed quantũ vtilitatis legentibus accedat.

In me quisquis erit, quidquid libet ingerat, ipse
Excipiam tacitus, compositusq́ue feram:
Dũ modò quæ inculto carpat mihi reddita versu,
Is tua dicta auidus proficiensq́ue legat.
Si legere hæc nolit propter me, ac tangere vitet
Arduus ascito quisque supercilio:
At leget hæc comitum mitissima turma tuorum
Jessiades, & grex audiet ipse tuus:
Queis Rex, vel pastor, quocũque & cultus amictu,
Murice, vel pingui vellere, diligeris.
Vos etiam Coreh pueri lectissima proles,
Queis dedit arcano concinere ore Deus:
Inter vestra lyrã ne spernite & organa nostrã,
Quæ cupit in vestros grata venire sinus.
Hæc postrema strepet, sensu tamen apta fideli,
Attendens vestras excipiensq́ue notas.
Quam si prima minus dignentur & atria fano
Proxima, sublimes quò decet ire sonos:
Accinat è medio quo surgunt pulpita muro,
Audire hanc populus possit vt ipse pius.
Parcite ad extremas illam remouere profani,
Impuriq́ue gregis complicitiq́ue fores.

In magni atrij pulpitis Leuitę ac Sacerdotes canebant. Secundũ atriũ ab æde, in quo viri erant, cui proximũ erat fœminarum. Atrium profanũ postremũ, & ab æde remotissimum. profitetur se nolle inter profanos vates, sed inter pios censeri.

EIVS-

EIVSDEM BENED. ARIÆ MONTANI, DE DIVINORVM NOminum vſu & interpretatione.

ANNE ego (quanquam ſenior ſacerdos
Templa præſtantis celebrare Chriſti
Suetus arcanas repetam frequenter
Voluere chartas)
Audeam paruo ingenio ſuperni
Extimum Regis ſuperantis orbem
In breues nomen numeros vocare &
Cogere magnum?
Qui neque antiquis patribus probandæ
Laude doctrinæ, propriíve ſenſus
Par; neque exemplo valeam quietæ
Siſtere vitæ.
Adde & impuri violenta ſæcli,
Fraudis ac plena, & ſceleris cruenti
Tempora, & ſordes, luteamq́ue fæcem
Putris Adami.
Non procul mundi penitus ruentis
Fine ab extremo, niſi fallit aut mens,
Aut pater ſumma miſeratus arce
Suſtinet orbem,
Penè nutantem, nimiumq́ue inanem;
Quippe virtutes ſolidæ relictis

Iam diu terris petiere cæli
Templa ſuperni.

Quis rapit me, quis furor vſque, vt audax
Nomen appellem validè ſacratum,
Quod pij Vates veriti colebant
Dicere parci!

Nomẽ illud diuinum τετραγράμματον antiquis magna reuerentia obſeruatũ, ac rarò vſurpatum.

Quin & expertes vitij, beatas
Qui tenent ſedes Animi, ter amplis
Nomen æternum excipiunt profati
Laudibus antè.

Seraphim ab Iſaia auditi, nomen illud appellare, præfati prius ter, Sanctus, Sanctus, Sanctus.

Me ſed afflicti populi piorum
Commouet conſtans ſtudium iuuandi,
Vrget & feruens amor, atque cura
Publica pulſat.

Namque præduro miſeris labore
Vna ſolamen pietas opemque
Admouet; cunctis clypeus periclis
Præſidiumque.

Solamẽ ac præſidium magnũ ex diuinarum rerum meditatione etiam in maxima humanarum rerũ perturbatione.

Format & puras renouatque mentes
Mentio ſacri repetita Verbi,
Atque promiſſi recreantis auctor
Sæpe vocatus.

Ergo nil quanquam ingenio, meis vel
Vocibus poſſit tibi laudis addi,
Iſtud ac nomen renuat prophana
Damnet & ora:

Meorũ bonorum non eges, gaudes tamen pios homines aliorum piorũ diligẽtia & ſtudio iuuari.

Si

Si tamen quicquam populis piorum,
(Quos Fides, quos Spes animat, tuique
Vis potens Verbi) ceciniſſe Vates
Vtile poſſum:
Te meis certum facilemque votis
Redde qui cælis humiles ab altis
Deſpicis terras, genus atque paſcis
Omne animantum.
Sponte qui Natum proprium dediſti
Sortis & carnis properare noſtræ
Compotem, humanæ ac medicam ſalutis
Sugere mortem:
Noſtra dignatus cumulare ſancto
Pectora inſtinctu, patere in ſonori
Nomina hæc, queis tu coleris, venire
Carminis artem.
Non opus noſtrum meditor nouúmue;
Sed quod antiqui meminere patres;
Fidus interpres cupio decenti
Reddere verſu.
Hæc tibi quondam placuere; ſanctis
Semper audita & placuere templis:
Nunc tibi vt grata hæc petimus tuiſque
Commoda conſtent.
יְהוָה Sed prius nomen fateor colendum
Vincere & noſtras ſuperare leges;

Pſalteriũ vertitur carmine opus antiquum & ſacrum.
Eadem nomina vel pronunciatione vel interpretatione iam fuere ab antiquis vſurpata.
Lectio & meditatio Pſalmorũ Deo grata, & Eccleſię ſemper iucunda atq; vtilis.

Nomen illud יהוה in Græci aut Latini carminis numeros cogi non poteſt.

Quod tuo Moſes tremebundus olim
Audiit ore.

Eiuſdem nominis ſignificatio nullo ſimplici verbo Latino aut Græco plenè excipitur.

Nulla vis noſtris valet æqua verbis
Illius plenum reſerare ſenſum,
Noſter aut verſus pariter notanda
Ferre elementa.

Quamobrem pars illius nominis vſurpanda eſt reuerenter ad carmen ità vt videatur incipi, ſed non finiri noſtris pedibus illius quantitas. Hebræa lingua ſolũ poteſt hoc nomine in carminibus vti. Erit igitur nobis IAH frequens in vſu, vox quę dimidium continet integri nominis.

Aſt dabis primæ monumenta partis
Cedere in noſtros numeros; tuumque
Eſto, cui linguæ placeat canendum
Cedere totum.

Ergo te dicam reuerenter IAM: יה
Nomen hoc noſtris ſonet excolendum
Verſibus; nomen reſonet Latinis
Auribus IÆ.

Neque hoc interpres ſuo ingenio aut conſilio admittit; ſed ſecutus Hebraicã linguã & prophetas ipſos qui ſæpè vtũtur illa parte nominis diuini IAH in ſignificatione totius: verùm alio ſignificandi modo.

Non ego hoc primus memorem; nefas id
Sit mihi audenti temerare: magnum
Sic tuum Vates breuiare nomen
Vidimus almos.

Nomen IAH quotidie ferè in noſtris templis & choris ſacris celebratur.

Ipſæ & arcanæ docuere linguæ
Nomini huic denſas repetiſſe laudes:
Et canit Graius chorus & Latinus
Sæpe Halelu IAH.

Caſibus tantùm variare iuſtis
Non malè audaces petimus, quòd ipſis
Plenius rebus videatur aptus
Poſcere ſermo.

Te petens IAS Domine ô vocabo;
Vatis exponam tibi dicta & IÆ;
Te canens IAM memorabo ſummo
Doctus ab IA.
Nomen hoc præſtans referet benigno
Numine & certo faciliq́ue promptum
Eſſe te nobis, validumq́ue dicti
Pollicitiq́ue.
Quidquid humani generis ſaluti
Commodum dicis, ſtatuis, paraſq́ue,
Expediſq́ue auctor, facis & probas, hoc
Nomine firmas.
Viribus FORTEM ſolidè ac POTENTEM
אֵל Dicimus, quando ſonat EL tuorum
Ore facundo recinente Vatum
Pontificumq́ue.
Qui vales terræ, ac pelagi profundi,
FORTIS, & cæli nitidas creare,
Vertere ac moles, renouare & ampla
Mœnia rurſum,
Vt regis noſtrum genus, atque mundi
Temperas curſum, bonus & gubernas,
אֱלֹהִים Integer IVDEX, DEVS, atque PRINCEPS
ARBITER audis.
Sic tui primùm docuit legentes
Spiritus index ELOHIM, relatum

Saepius

Tantum cupit interpres aptare caſibus Latinis nomen ad maioré ſermonis ac ſententię diſtinctionem, vt aptẽtur alia Hebraica nomina, Adamꝰ, Abrahamus, Dauid, Ioſephus, Iacobus, Ioachimus; ſic IAS, IAE, IAM, IA, ab IA.

Aliud nomen ſiue cognomé potius Dei, EL.

Nominis ELOHIM ſiue cognomenti ſignificatio & vſus. Primũ nomẽ, quo Spiritus ille, quẽ Deum dicimus, indicatus eſt in ſacris libris, eſt ELOHIM, quod Gubernatorem, rectorem, princĩpẽ, Angelos & Iudices ſignificat, non ſolùm Hebræis, ſed aliis etiam nationibus notũ & cultum.

Sæpius nomen variiſque notum
Gentibus olim.

Cognominis Tzebaoth interpretatio & vſurpatio. Hoc cognomẽ interpres hic vertit VLTOR, VINDEX, BELLIPOTENS, ARMIPOTENS. idque ex recta ſignificatione petitum eſt.

Aſt vbi humanæ mala culpa fraudis
Pertinax lentam tibi concit iram,
Et paras dignas ſcelerum graueſque
Sumere pœnas;
Intonat verbum rigidum TSEBAOTH, צְבָאוֹת
Quod pauet latè ſinuoſa Tellus:
VLTOR & VINDEX memorare, BELLI-que
ARMIPOTENS-que.

Exercitus qui ad vltionẽ ſcelerum Deo parent, ſuperiores & inferiores: ab his publicæ calamitates inferuntur.

Nam tuos turmæ vigilant ſupernæ &
Inferæ ad nutus, variæ nocentum
Spiritus, Peſtes, gladij, Fameſque,
Lædere promptæ.

Deprecatur huius nominis ſeueritatem & experiẽtiam in Catholicos: eandem verò in Chriſtianæ religionis hoſtes, atque in publicæ pacis & concordiæ turbatores; quales ſchiſmatici & hæretici ſunt; imprecatur.

Ne diu noſtris vitiis ſeuerum
Nomen hoc firmes; magis in ſuperbos
Vtere hoc Mauros: inimica pacis
Sentiat hoc gens.
Tuque iam nobis placidum te & IAM,
Et proba FORTEM ſimul & PATRONVM,
PRINCIPEM ſummũ, ac DOMINVM vocari
Numine dextro.

PSAL-

PSALMORVM LIBER I.

PSAL. I.

Beatus vir qui non abiit in consilio impiorũ.

ARGVMENTVM.

BONORVM & malorum hominum studia, conatus, actiones, mores, & vtrorumque fines atque exitus hoc Psalmo indicantur breuissimè, sed sapientissimè. Duplex enim vitæ genus esse ostenditur: Alterum eorum, qui viuendi rationem omnem ex diuinæ legis præscripto instituunt, ad eamque normam sese comparant & exercent, cupiuntque Spiritus diuini virtute illam legem in cordibus inscribi suis: horum omnem actionem Deo probari affirmat Propheta. Alterum verò eorum, qui à recta ratione consultò discedentes, corruptis moribus & peruersis actionibus sese contaminant, atque alios exemplo sermoneque suo in eandem sectam inducunt. illorum exitum beatissimum, horum verò miserrimum & detestatissimum esse declarat. idque ex Dei iudicio proficisci ait, qui res humanas cùm verè curet, rectè institutas fouet, promouet, & secundo numine constabilit, prauas verò, quòd oderit, sua ipsorum malitia perire sinit.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

1 אשרי האיש אשר לא הלך בעצת רשעים ובדרך חטאים לא עמד ובמושב לצים לא ישב:

1 *NON qui consilio malo*
Aut decreta volens impia suscipit,
Aut qui mille nocens vias
Insistit scelerum, criminis ac doli;
Nec qui simplicium vafer
Derisor cathedris considet inuidis:
Ast ille innumeris modis
Felix, multiplici & sorte beatior,

2 כי אם בתורת יהוה חפצו ובתורתו יהגה יומם ולילה:

2 *Quisquis perpetuos dies,*
Et noctes vigiles, grataque tempora,
Et mente & studio frequens
Impendit monitis, legibus ac Dei.
3 *Ille (est quale oleæ genus,)*
Vt stirps ad placidi consita fluminis

3 והיה כעץ שתול על פלגי

1 Humanarũ actionum liberarũ tria genera sunt; consiliũ, in quo intellectus & volũtas continẽtur; conatus, in quo studiũ. deinde etiam defensio & cõstantia.

Ast ille.] Verbũ Hebraicũ אשרי exponitur.

2 Virt⁹ & probitas actionũ bonarũ & cõstantia definitur.

Impendit.] Humanę vitæ causa agitur iudice Deo, qui reddit vnicuique nõ secundum orationem, & verba, sed secundum opera sua. in eo iudicio duplices partes versantur & examinantur, Pietatis videlicet & improbitatis. Permagni retulerit ad simplicem & genuinã Psalmorum expositionẽ cognoscere translationum & allegoriarũ, in singulis vel Psalmis, vel Psalmorũ partibus sumptarum figuram.

3 Hic arcana oratione significatur Spiritus sanctus antiquis vatibus exoptatissimus qui legem inscribit in cordibus sanctorum, atq. velle, amare, & perficere donat pro bona voluntate.

Ripas, quam vitreus petit
Permixta & saturat temperie liquor;
Hæc spes agricolæ bonas
Explet baccifero votáque munere:
Quam nec destituit decor,
Nec vestis foliis densa virentibus;
Quamuis aura niualibus
Ventis vel feriat flammiferis nemus.
Hæc quos flore nitens nouo
Fructus pollicita est, prospera confouet;
Autumnoque refert suo,
Maturisque probat viribus integros.
4 *Contrà sed genus improbum*
Infestis agitur perpetuò malis:
Magno vt turbinis impetu
Gluma impulsa vagum permeat æthera,
Nusquam & docta quiescere,
Terris præcipiti concutitur fuga.
5 *Ergò nulla vel impios*
Iura admota fouent, vel ratio iuuat;
Quin causæ penitus graui
Succumbant stabili iudicio Dei:
Nec quos inficiet scelus,
Iustorum excipiet concilium virûm:
6 *Namque horum facilem viam*
Rex Diuûm placido numine comprobat:
Illum at callibus auijs
Errantem exitium peruoluit gregem.

מים אשר פריו יתן בעתו ועלהו לא יבול וכל אשר יעשה יצליח׃

4 לא כן הרשעים כי אם כמוץ אשר תדפנו רוח׃

5 על כן לא יקמו רשעים במשפט וחטאים בעדת צדיקים׃

6 כי יודע יהוה דרך צדיקים ודרך רשעים תאבד׃

Hæc quos.] Actiones omnes ex diuino spiritu inspiratæ, quæ ad diuinæ legis normam instituũtur, Deo gratæ probatæque sunt, & sua natura vtiles & suaues.
4 Improborũ neq. consilium neq. studiũ cõstans aut certũ est, sed temporaneum & caducũ ac fluxũ, vtpote fundamento solido minimè innixum. Nomẽ in his Psalmis frequentissimum רשע, quia latius est quàm Impius apud Latinos, plerũq; in his carminibus vertitur Improbus. Improb9 enim est q̃ causam peruersam partesque tenet & fouet iniquas, etiam si impius non sit: atq. in hanc significationem Hebraicũ רשע ab antiquis prophetis perpetuò ferè vsurpatur.
5 Improbos ad iudicij integri examen reuocatos, quamuis oratio aliqua fucis & coloribus splendida vel defendere vel excusare videatur, nulla tamen æqua ratio tuetur.
Nec quos.] Interest maximè inter iustos & peccatores, ita vt nullus peccator iustus dici possit, aut iustorum gaudiis frui, iusti enim sunt ex grege Dei, peccatores ex grege diaboli.

PSAL.

PSALM. II.

Quare fremuerunt Gentes.

ARGVMENTVM.

TOTVS Psalmus propheticus est, Dauidi à Spiritu sancto adscriptus. Sensit rex ille in se ipso exemplum Christi à Deo mittendi, in regemque vniuerso orbi constituendi. cuius legibus & imperiis pusillus & simplex grex ex corde & studio omni pariturus esset; cæteri verò homines, qui humanam ambitionem & vitæ corruptionem sequuntur, omni consilio, studio & conatu repugnaturi; id autem frustra, quòd nulla sapientia, vel diabolica, vel humana, nulla vis, nulla potentia sit essẽue possit, quæ certum Deo & constitutum consilium, quo minus suo tempore expediatur, aut frangere, aut impedire valeat.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

1 למה רגשו גוים ולאמים יהגו ריק׃

1 QVID *iste gentium tumultus omnium,*
Manuque pacta fœdera,
Cui tanta mundus extruit pericula?
Cui tendit immanes minas?

2 יתיצבו מלכי ארץ ורוזנים נוסדו יחד על יהוה ועל משיחו׃

2 *Terræque iuncta conferunt negotia*
Cum regibus simul duces,
Omnes vt alta cœpta dissipent, sacri
Vnctumque deturbent Dei.

3 ננתקה את מוסרותימו ונשליכה ממנו עבותימו׃

3 *Rumpamus arcta vincula, & graue imperî*
Age, heus, repellamus iugum;
Et colla reges atque gentes libera
Spretis feramus legibus.

4 יושב בשמים ישחק אדני ילעג למו׃

4 *Ast, qui poli patentis alto culmine*
Astrisque rector insidet,
Curam inquietam & insolentes impetus
Aususque ridens despicit:

5 אז ידבר אלימו באפו ובחרונו יבהלמו׃

5 *Verbisque promptus intonabit acribus*
Queis corda dura concutit,
Et queis furentes frangit ille spiritus
Terrore perculsos graui:

1 Gentes omnes Euangelio obsistẽtes præuidebat vates. Namq. Euangeliũ damnat ambitionẽ, cupiditatem & libidinem, atque luxuriam, quibus pleriq omnes homines vitiis tenentur captiui, & quodã veluti veterno turbati, ita vt medicum & medicinam auersentur.

2 Eiusmodi principes, quales fuerũt Herodes & Pilat9, alter inter Iudæos, hoc est, populũ qui religionem ac veri Dei cognitionẽ puram profitebantur Rex; alter qui gentiũ partes ageret, gentilis ipse, & Romani imperij minister, hos alij terræ principes imitantur.

3 Oratio gentiũ & principũ coniurantium studio eodem contra Christi doctrinam

4 Qui in altissimo loco est, vt in cælo, & melius videt, et illæsus ipse atque incolumis turbare & disijcere potest cõsilia et actiones atque conuentus eorum qui sunt inferiùs. hac imagine indicatur sapientia, prouidẽtia & virtús Dei, atque etiam hominũ ridicula stultitia.

6 Inducitur oratio Dei, certo ac decreto cõsilio instituta.

6 *Vltrò ipse Regem quippe quem dedi meum*
Certo probatum numine,
Almi Sionis arce summa iusseram
Tenere sceptra regia.

6 ואני נסכתי מלכי על ציון הר קדשי:

7 Dei filij oratio affirmãtis, sibi patris iussa & iura tradita sequuto, regnũ vel omnibus repugnantibus inuictis, imò superatis, victis, & protritis, esse capessendum. *Sic fatus.*] Æterna filij Dei generatio. Deus in luce perpetua, imò ipsa Lux perpetua est.

7 *Iam sancta magni iura proponam Patris,*
Qui me benignus vnxerat:
Sic fatus IAS, *Gratus es mi filius*
Productus hoc nouo die,
Die perennis lucis vsque compote
Præsens mihi qui permanet:

7 אספרה אל חק יהוה אמר אלי בני אתה אני היום ילדתיך:

8 Ecclesia Christi per vniuersum orbẽ terrarum dilatanda, & omnium nationum hominibus propaganda Spiritus sancti virtute.

8 *Petes, & addam cuncta regna gentium,*
Addicta nutibus tuis.
Has non mouendo iure princeps posside,
Hæresque prolatus tene,
Ac esto regno meta per gentes tuo,
Idemque terris terminus:

8 שאל ממני ואתנה גוים נחלתך ואחזתך אפסי ארץ:

9 Duplex Euangelij virtus; in eos qui pereunt, & in eos qui salui fiunt.

9 *Tuque insolentem ferreis ages gregem*
Sceptris, modesto præuius;
Durosque franges imminutis viribus,
Percussa testa vt dissilit.

9 תרועם בשבט ברזל ככלי יוצר תנפצם:

10 Consilium & admonitio Spiritus sancti, qui vult omnes homines saluos fieri, neminem verò perire.

10 *Ergò potentes stulta corda principes*
Cum regibusque iudices,
Mentem furoris cogitate liuidi
Fraudumque matrem linquere:
Prudentioris atque normam consili
Vestris inite commodis:

10 ועתה מלכים השכילו הוסרו שפטי ארץ:

11 IAE *timore patris almi numina*
Cultu & sacrate debito:
Edico cuius hæc tremenda pectore
Mandata fido condite;

11 עבדו את יהוה ביראה וגילו ברעדה:

12 Ex antiquo more suscipiẽdi reges.

12 *Natumque gratis turba docta plausibus*
Efferte regemque optimum:

12 נשקו בר פן

Feruentis

יאנף ותאבדו דרך כי יבער כמעט אפו אשרי כל חוסי בו׃

Feruentis iræ ne reiectos fulmine
Viæque mentisque impotes,
Vestris perire cogat ille erroribus
(Contempta quæ vis est Dei)
Quum missa longo & sæpè lenta tempore
Referuet indignatio,
Hora repentè cuncta consumens breui
Nasóque adurens vindice:
At liberatos excipit fauens pios,
Quos spes tuetur ac fides.

Viæque mentisque &c.] Indurationis iusto Dei iudicio aliquando accidentis significatio.

Psal. III.

Domine quid multiplicati sunt.

Argvmentvm.

Exponit suam querelam Deo misericordi promissorum & propositorum tenacissimo, cuius consilio, prouidentia, & promissis omnes res suas inniti affirmat, ideoque eas labefactatum iri non timet, adeò vt in mediis laboribus præsentibus honestæ vitæ ac pietatis munia omnia intrepidus & constanti animo obeat, quanquam ipsum aduersarij vehementer perturbare studeant. sed exemplis rerum præteritarum, se futurarum constabilitionem sperare expectareque ait, auctore Deo; cui qui fidit, nunquam fallitur.

1 מזמור לדוד בברחו מפני אבשלום בנו׃

1 *Psalmus Dauid, cùm fugeret à facie Absalom filij sui.*

Ode dicolos distrophos.

2 יהוה מה רבו צרי רבים קמים עלי

2 Ias *potenti cuius orbis dextera*
Permutat alternas vices,
Vides vt in me crescat hostilis timor,
Et quanta consurgat manus?

3 רבים אמרים לנפשי אין ישועתה לו באלהים סלה׃

3 *Minata turba quàm meæ vitæ neget*
Ex te salutem PRINCIPE,

4 ואתה יהוה מגן בעדי כבודי ומרים ראשי׃

4 *Ex te parato semper auxili mihi*
Scuto, salutis ac duce;

Cuius benigno victor ipſe numine
Tollam coronatum caput.

5 Ex notis experimentis cognouit, Deum ſuorum preces audire, votaq. ſecundare honeſta.

5 *IAS vocantem & VSQVE ſacro me ſuo* 5 קולי אל יהוה אקרא ויענני מהר קדשו סלה :
De monte præſens audijt.
6 *Pauoris expers noctis horas dormio* 6 אני שכבתי ואישנה הקיצותי כי יהוה יסמכני :
Dulcis ſoporis arbiter.
Inde excitatus integerque ad munia
Reuertor & preces pias,
Spe vt qui beata nixus IAE commoror
Suſceptus vltro prouido.
7 *Arcto licet me multa gentis agmine* 7 לא אירא מרבבות עם אשר סביב שתו עלי :
Armata vallent millia,
Omnes & vnum hoc feruidi petant caput,
Terrere non tamen valent.
8 *IAS ab alto ſurge, ſiſte mi, DEVS,* 8 קומה יהוה הושיעני אלהי כי הכית את כל איבי לחי שני רשעים שברת :
Ades ſalutis efficax,
Potens ſuperbis hoſtibus malas quate,
Et frange dentes improbos.

9 Sentẽtia qua oratio clauditur, & ſpes cõfirmatur. Deus & ſalutis in periculis, & amplitudinis in ſecundis rebus auctor eſt ſuis.

9 *Munimen IAS eſt pijs tutiſſimum,* 9 ליהוה הישועה על עמך ברכתך סלה :
Salutis ac ſummum decus.

PSAL. IIII. Cùm inuocarem.

ARGVMENTVM.

DAVID calumniæ & afflictionis ſibi aduerſariorum ſtudio & opera allatæ, querelam Deo exponit: quem vt initi regni auctorem, ſic etiam aſſertorem appellat; non quòd ſibi regnum arroget vti digno ob virtutem propriam, aut ambitionis alicuius perſuaſionem, ſed ob liberam & benignam Dei voluntatem, à quo vt vnctus, ita multis virtutibus ad regnum & ineundum, & adminiſtrandum inſtructus, auctuſque fuerit: curat etiam aduerſarios ſuos ad ſanam mentem reuocare; qui ſi rem omnem attentè ac ſine perturbatione perpendant, intelligent profectò nihil ſapientius eſſe, quàm diuinæ voluntati agnitæ obtemperare, ex qua omnis vera beatitas hominibus optanda & ſperanda proficiſcitur.

1 *Ad præſtantem in Neghinoth Pſalmus Dauid.* 1 למנצח בנגינות מזמור לדוד :

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

O Sancte

2 בקראי ענני אלהי צדקי בצר הרחבת לי חנני ושמע תפלתי:

2 O *Sancte nostri pectoris* ARBITER
Verique compos iudicij DEVS,
Adsis vocanti seruo in arctis
Temporibus dubiisque vindex.

3 בני איש עד מה כבודי לכלמה תאהבון ריק תבקשו כזב סלה:

3 *Quis sæuienti nam inuidiæ modus*
Aut quis furori, dicite principes!
Vanis meum non vos pudebit
Consiliis decus abrogare?

4 ודעו כי הפלה יהוה חסיד לו יהוה ישמע בקראי אליו:

4 IAE *potentis, discite, numine*
Me tam stupendis crescere dotibus,
Quem semper ipse IAS *vocantem*
Excipiat foueatque custos.

5 רגזו ואל תחטאו אמרו בלבבכם על משכבכם ודמו סלה:

5 *Ergo trementi consilio exciti,*
Errore duci parcite deuio, ac
Versate per noctem modestas
Corde nouum sapiente curas.

6 זבחו זבחי צדק ובטחו אל יהוה:

6 *Puri innocentes officij vices*
Aris placentem ponite victimam;
Mollibit auersum Tonantem hæc,
Credite, spemque dabit secundam.

7 רבים אמרים מי יראנו טוב נסה עלינו אור פניך יהוה:

7 *Incerta veri turba rogat bonum,*
Hoc inquietis & studiis petit:
Istius at vultus Deus mi
Da iubar emicuisse faustum.

8 נתתה שמחה בלבי מעת דגנם ותירושם רבו:

8 *Nil ipse mirans, nil cupiens mihi,*
Horum beatis gratulor horreis,
Vndantis & musti lagenas
Specto probans oculo irretorto:

9 בשלום יחדו אשכבה ואישן כי אתה יהוה לבדד לבטח תושיבני:

9 *Dum solus adsis tu mihi maximus*
Thesaurus IAS *alma beatitas:*
Te namque sortitus benignum,
Nil metuam cupiamue præter.

Apertissimè imago hæc Christum significat.

4 Hoc intelligite, me qui susceptus, delectus, gratus, & probatus Deo ad regnum fuerim, tanto admirabilioribus virtutibus spectandum esse, quanto maioribus conatib9 & studiis à vobis impugnandum duxeritis; ille enim appellatus mihi præsto erit.

5 Nocte homines cùm soli sunt, liberiùs & sapientiùs rationes rerum æstimare possunt.

Incerta turba.] Multi animi vitio cęci, dicũt se cupere cognoscere & doceri manifestè, quæ partes potiores sint, Dauidis ne an aduersariorũ, cùm tamẽ signũ lucidissimũ prouidẽtiæ diuinæ apud regem ipsum Dauid esset, tanquã à Deo sublatũ vexillum. id nimirũ erat, vt ipse fatetur, quòd cùm alij omnibus rebus abũndarent, tamen in summa perturbatione ac trepidatione essent. ipse verò cæteris vitæ cõmoditatibus carens, vnico Dei prouidẽtis numine et subsidio ac præsidio vitam ageret lõgè iucũdiorem & beatiorem quàm aduersarij.

PSAL.

PSAL. V.

Verba mea auribus percipe Domine.

ARGVMENTVM.

VNDIQVE oppressus vates ab hostibus & inimicis, qui violentia, fraude ac dolo ipsum impetebant, Deum appellat, cuius tutelæ & arbitrio vitam resq́ue suas omnes commiserat; certissimè sciens, Deum natura sua & violentiam & dolum auersari, simplicitatem ac probitatem tueri; à probis & piis studiosè ac diligenter quæsitum, inueniri: atque eius rei exemplum in se quoque edendum sperat, ex inimicorum impetu & insidiis euasuro, atque ad sacrum templum gratulationis causa deuenturo, ita vt hac re pij confirmentur.

1 *Ad præstantem super Nehiloth Psalmus Dauid.* — 1 למנצח אל הנחילות מזמור לדוד׃

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *AVribus attentis* IAS *mea dicta reconde,* — 2 אמרי האזינה יהוה בינה הגיגי׃
Mæstam & querelam percipe:
3 *Teq́ue meos gemitus, Regemq́ue, Deumq́ue vocantis,* — 3 הקשיבה לקול שועי מלכי ואלהי כי אליך אתפלל׃
Sentire curator proba.
4 IAS *manè tuas mea vox pertingat ad aures,* — 4 יהוה בקר תשמע קולי בקר אערך לך ואצפה׃
Te manè nam spectans peto.
5 *Nec placet improbitas* FORTI *tibi, nec malus arces* — 5 כי לא אל חפץ רשע אתה לא יגרך רע׃
Diuertet hospes in tuas.
6 *Te tumidus procul absistit iactator, & omnis* — 6 לא יתיצבו הוללים לנגד עיניך שנאת כל פעלי און׃
Inuisus est prauus tibi.
7 *Vaniloquos perdes* IAS*: fœtentq́ue cruenti,* — 7 תאבד דברי כזב איש דמים ומרמה יתעב יהוה׃
Et fraudis auctores, Deo.
8 *Ipse pius sacra templa, tuas ædesq́ue reuisam* — 8 ואני ברב חסדך אבוא ביתך אשתחוה אל היכל קדשך ביראתך׃
Magnæ salutis conscius:
9 IAS *insidiis tutum me tramite recto* — 9 יהוה נחני בצדקתך למען שוררי הושר לפני דרכך׃
Deductor æquus perferas.
10 *Nil firmũ ore sonant, meditantur pectore iniqua hi* — 10 כי אין בפיהו נכונה קרבם
Queis guttur vt bustum patet.

Quanquam mundi sapientia magna mole magnas res aduersus simplicitatẽ meã moueat, tamen ego alia via, malis ignota, à Deo deductus, eorum conatus irritos reddam, quia sapientia mundi stultitia est Deo.

Multifi-

גרונם לשונם קבר פתוח הוות
יחליקון:
11 האשימם אלהים יפלו ממעצותיהם ברב פשעיהם הדיחמו כי מרו בך:
12 וישמחו כל חוסי בך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו בך אהבי שמך:
13 כי אתה תברך צדיק יהוה כצנה רצון תעטרנו:

Multifida lingua artifices miſcere venenum;
11 *Hos* ARBITER *tu reſpue:*
Degeneres tibique aduerſos impelle ſiniſtra in
Commenta caſuros ſua.
12 *Aſt tibi qui ſeſe credunt, lætentur, & vſque*
Fundant ouantes carmina.
13 *Tu placida lætos recreabis nominis vmbra,*
Cultus amantes & tui:
Namque fouent iuſtum tua numina fauſta latentem
Scuto fauente ſub tuo.

Solenne eſt Prophetę huic Pſalmum ſententia vtiliſſima cõcludere.

PSAL. VI.

Domine ne in furore tuo arguas me.

ARGVMENTVM.

GRAVISSIMI morbi languore afflictus, hunc Pſalmũ vates compoſuit, exiſtimans ſe à Deo offenſo ob humanam aliquam culpam, quæ in antiquorum temporum viris nonnunquam deprehendebatur, ita fuiſſe à Deo correptum. deprecatur igitur diuinam iram, quæ, cùm incenditur, ſeueriſſima eſſe ſolet. appellat identidem nomen illud יהוה, quod ad miſericordiæ rationes appellari plerumque ſolet, illius nominis fidem & tutelam ſibi inuocanti certam eſſe cupit. ad hanc rem morbi ſui grauitatem corporis animique ſtatum depingit, vt miſericordiam Dei magis moueat. auget commiſerationem expoſitione lætitiæ magnæ, qua aduerſarij ſui, qui eidem Deo inuiſi erant, ob ſuam ipſius miſeriam geſtiebant. his iiſdem rebus ipſe confirmatur in ſpe recuperandæ ſanitatis, adeò vt illum grauiſſimũ laborem in apertius & illuſtrius diuinæ miſericordiæ atque virtutis exemplum, maioremque aduerſariorum pudefactionem euaſurum eſſe affirmet.

1 למנצח בנגינות על השמינית מזמור לדוד:

1 *Ad præſtantem in Neghinoth ſuper octauam,*
Pſalmus Dauid.

2 *Naſo.*] אף. Naſus præcipuè inter omnes faciei partes iram indicat, candidiſſima cordis & ſtomachi aſpiratione æſtuans. Verſio hęc omnem Hebraicã poeſim refert.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה אל באפך תוכיחני ואל בחמתך תיסרני:

2 O *Parce naſo me miſerum tuo*
IAS *ſeuero inuoluere crimini,*
Iraque deſiſte incalente
Emeritas celerare pœnas:

3 IAH *comminutum me rigidè foue*
Misertus IAS, *& medica manu*
Defende, quem robur solutis
Ossibus exanimat reuulsum.

3 חנני יהוה כי אמלל אני רפאני יהוה כי נבהלו עצמי׃

4 *Iamque inquietis visceribus breuis*
Vitæ cadentis spiritus euolat;
At tu salutis auctor IAS
Quémue modum statuis laborum?

4 ונפשי נבהלה מאד ואת יהוה עד מתי׃

5 IAS *reuersus (nam potes) expedi*
Languore vitam protinus obrutam;
Ac dexter afferto salutem
Numine præfacilis benignō.

5 שובה יהוה חלצה נפשי הושיעני למען חסדך׃

6 *Obliuiosæ mortis in horridis*
Conclusus antris haud memor est tui:
Quis dictus est muto in sepulchro
Posse tuum celebrare numen?

6 כי אין במות זכרך בשאול מי יודה לך׃

7 *Nullum est gementis pectoris otium;*
Nocteis per omneis lectulus innatat;
Humentis & stratum cubilis
Continuis lachrymis liquescit.

7 יגעתי באנחתי אשחה בכל לילה מטתי בדמעתי ערשי אמסה׃

8 *Exesus atra mæstitia color*
Perdurat hosteis inter & æmulos,
Qui me, neque immunem dolorum,
Inuidiæ laqueis coarctant.

8 עששה מכעס עיני עתקה בכל צוררי׃

9 *At vos nefando qui studio mali*
Ardetis omnes, me procul irriti
Absistite; IAM *quippe vox hæc*
Atque mei tetigere fletus.

9 סורו ממני כל פעלי און כי שמע יהוה קול בכיי׃

10 *Hic supplicantis vocibus annuit*
IAS *petiti muneris efficax;*

10 שמע יהוה תחנתי יהוה תפלתי יקח׃

3 Si morbus hic in me missus est corripiendi causa, correptꝰ à Deo sum & afflictꝰ, vt pene iã nihil reliquũ sit pręter mortem, quod subire possim. oportunũ igitur iã satis esse videtur, vt illa misericordia erga me vtaris, quã tuũ istud nõmẽ promittit.

6 Quòd si ad mortẽ vsq. me corripere velis, quî poterit tuũ consiliũ atq. iudiciũ vel à me cõfessione publica & gratulatione laudari, vel ab aliis in exemplũ cognosci? idemq. erit de misericordia tua quã ego celebrare cupio.

7 Si verò ad meæ culpæ agnitionem, detestationem, & pœnitẽtiæ partem contritionem dictã spectat, in ipso lecto decumbẽs, quanquã morbo afflictus & exhaustus, tamen perpetuò meam culpam defleo. idq. ipsa facies mea indicat. itaque quod tu probare soles, hoc est, pœnitẽtiã, in me vides & cognoscis: sed afflictio mea iã ad id quod improbas, peruenit, hoc est, aduersariorum meorum de mea miseria lætitiam, & opportunitatem mihi commodiùs nocendi.

9 Enthusiasmo certam & veluti præsentem sibi ex Deo promittit salutem.

Non

11 יבשו ויבהלו
מאד כל איבי
ישבו יבשו
רגע׃

11 *Non auspicati voti vt hostes*
Pertrepidum referant pudorem.

PSAL. VII.

Domine Deus meus in te speraui.

ARGVMENTVM.

SAVLIS pater Cis filij sui partes ex humano magis studio quàm certo iudicio cùm foueret, Dauidis causam, violentia, calumnia, dolo, infamia, ac maledicentia, vt mores hominum sua ipsorum amantium sunt, prosequebatur. eam causam à populo & vulgo, qui fortunam sequi, & oppressiores damnare plerumque odisseque solet, ad Deum iustum iudicem transfert vates, cui studia actionesque suas & aduersariorum etiam exponit, examinandas & iudicandas vtrasque partes permittit: fretus æquitate illius iudicij, à quo se sperat victorem euasurum cum summa iudicis ipsius laude, innocentiæ commendatione, & improbitatis infamia.

1 שגיון לדוד
אשר שר ליהוה
על דברי כוש
בן ימיני׃

1 SIGAION *Dauid, qui cecinit Domino super*
verba Cus filij Iemini.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה אלהי בך
חסיתי הושיעני
מכל רדפי
והצילני׃

2 *O Forte rebus præsidium meis,*
Atque orbis IAS *arbiter vnice*
Assertor æquus me sequentum
Faucibus eripias cruentis:

2 Tu iustus iudex es, & violentiæ vindex; ego iniustè affligor, idq. violentissimè. nāque vt imbellis aliqua præda petor à lupis, vrsis, & leonibus multis rapacissimis. atq. auidissimis.

3 פן יטרף
כאריה נפשי
פרק ואין מציל׃

3 *Namque hostis artus vt laniet meos*
Viuentis audax, obsidet vt leo,
Si fortè contingat carentem
Vindice me & gregibus reuulsum.

4 יהוה אלהי
אם עשיתי זאת
אם יש עול
בכפי׃

4 *O Rector* IAS, *si facinus malum*
Prudens peregi, si dolus improbas
Palmas notauit; vel nocentum
Crimina criminibus repono.

4 Si regnum per vim & crudelitatem, atq. temeritatem & ambitionē, vel cupiditatem affecto, vel si factas mihi sæpè iniurias vlciscor:

5 אם גמלתי
שולמי רע
ואחלצה צוררי
ריקם׃

5 *Si me vel is qui non meritum premit,*
Fraude abdicata, ferre potest reum,
Non cesset hostili minacem in
Me studio properare cursum:

5 Quocunque nomine ego accusari sine calumnia possim, nō recuso omnem pœnā, non solùm vt secundū leges puniar, sed vt aduersariorum crudelitati permittar.

6 *Composque vitam præcipitet grauem,*
Terram cruore is dum satiet meo;
Nostrumque nec certo in sepulchro
Puluis iners decus VSQVE *celet.*
7 *Exurge naso quo tremeris, tuo, &*
Me, IAS, *prementum pectora turgida*
Contunde, sublimisque monstra
Iura tibi placuisse recta.
8 *Te spissa, gentes, agmina iudicem &*
Spectare mores conueniunt tuos:
Excelsus assertorque recti
Sedibus ergo tuis corusca.
9 IAS, *nam & orbem iudicio regis,*
Causam probata lance, precor, meam
Expende, & immunes petentis
Cerne manusque animumque purum.
10 *Iamque impiorum nequities ferox,*
Firmante, desit, iustitiam Deo,
Qui corda rimatur, videtque
Renibus interiora pressis.
11 *Scutum & latenti præsidium mihi est,*
PRINCEPS*que rectis corde salutifer;*
12 *Aequusque iudex est scelestis*
Assiduo OMNIPOTENS *furore.*
13 *Ac ni relictis pœniteat malis,*
Ensem ille stringens exacuit suum,
Contorquet intenditque neruos
Arcubus experiens aduncis.
14 *Funesta demum tela volantibus*
Pennis adaptat sufficiens, celer
Plenis vt ardentes premendo
Conficiat cuneos pharetris.

En qui

7 Sed cùm te iudice atque cognitore non modò ad calumniam, sed ad terribilem crudelitatem rapiar immeritus, tuum est non modò iudicem, sed vindicem celerrimum agere.

8 Diuinæ prouidentiæ arguméta grauissima ex bonorum & malorum, iustorum & improborum exitu ac fine plerique omnes homines petere solent.

9 Hic est præsens causa, cuius iudicij spectatores multi sunt; partis vtriusque rationes omnibus ferè notæ, saltem facultates vtriusque; nã meæ imbecillæ sunt, aduersariorum potentissimæ.

10 Quòd ad voluntatẽ attinet, & animi impulsum, quòd isti in me accusare velle videntur, cùm facultatem docere non possint: Deus est animorum cognitor, illi me sisto iudicandum. cui quòd probaturum meas partes credam, fido etiam omnino meam salutem fore curæ, & vltionem improborũ non negligendam, præcipuè forti ad vlciscendum.

13 Quòd si aliquando dissimulare & conniuere, ac cessare videatur in malis vlciscẽdis, id agit, quoniam misericors est, vt improbos ad sanam mentem & ad bonã frugem illa sua cunctatione reuocet. id quod ego quoque meis aduersariis optarim.

14 Si verò improbi patientia Dei abutantur, expectationis moram pœnarum grauitate persoluunt.

6 ירדף אויב נפשי וישג וירמס לארץ חיי וכבודי לעפר ישכן סלה:

7 קומה יהוה באפך הנשא בעברות צוררי ועורה אלי משפט צוית:

8 ועדת לאמים תסובבך ועליה למרום שובה:

9 יהוה ידין עמים שפטני יהוה כצדקי וכתמי עלי:

10 יגמר נא רע רשעים ותכונן צדיק ובחן לבות וכליות אלהים צדיק:

11 מגני על אלהים מושיע ישרי לב:

12 אלהים שופט צדיק ואל זעם בכל יום:

13 אם לא ישוב חרבו ילטוש קשתו דרך ויכוננה:

14 ולו הכין כלי מות חציו לדלקים יפעל:

15 חנת יחבל און והרה עמל וילד שקר׃ 15

15 *En qui labore hic nequitiem malo*
Hausit, dolorum pignora concipit;
Mendaxq́ue producit malignos
Parturiens meditator ausus.

15 Thesis causæ hypothesi adiungitur. Ita, inquit, fiet, vt qui (interim dū Deus expectat ad pœnitentiā) susceptum semel consilium de me affligēdo iniquis modis fouet & promouet, omniq́ue studio, conatu ac diligentia persequitur; sibi iisdem ipsis artibus magnum malum ipse moliatur.

16 בור כרה ויחפרהו ויפל בשחת יפעל׃

16 *Excîdit altam quam foueam, suos*
Auctor subibit, nec fugiet, dolos.

17 ישוב עמלו בראשו ועל קדקדו חמסו ירד׃

17 *Iniustus & vertex ruinam*
Excipiet meritamque fraudem.

18 אודה יהוה כצדקו ואזמרה שם יהוה עליון׃

18 *Ast ipse iusti iudiciis Dei*
Victor dicatum carmen & offeram;
Laudes & aptatis superno
Attribuam fidibus parenti.

PSAL. VIII.

Domine Dominus noster.

ARGVMENTVM.

DIVINAM potentiam, sapientiam, & benignitatem omnibus hominibus ad cognoscendum & admirandum expositam esse confirmat vates, idq́ue duobus nominibus. omnium videlicet corporum ac rerum, quæ in mundo vniuerso sunt, decore, nitore, atque efficientia, & vnius humanæ naturæ amplificatione: quæ cùm sua sponte fragilis sit & caduca, tamen diuino beneficio, cæteris rebus tanquam princeps præexcellat; adeò vt supremis spiritibus angelicis tantum non æqualis initio constituta sit, sed eadem aliquando maiori quàm angelorum gloria fuerit ornanda & amplificanda; atque hac significatione Christi mysterium indicabatur, per quem homines ad dignitatem filiorum Dei erant euehendi.

1 למנצח על הגתית מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem super Githith. Psalmus Dauid.*

ODE SAPPHICA.

2 יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ אשר תנה הודך על השמים׃

2 *GEntis ô nostræ moderator IAS,*
Vt tuum terræ spatiis remotis
Nomen excellit, superas micanti atque
Æthera laude!

3 Adeò manifesta sunt laudis tuæ argumenta, vt puerorū, infantiū, & nōdum ablactatorū, nutibus, signis, & vocibus indicentur: ita vt vel philosophi impij vel inuiti redarguantur suæ stultitiæ ex suis ipsorū præceptis & placitis.

3 מפי עוללים וינקים יסדת עז למען צורריך

3 *Ore lactentis validam puelli*
Instruis molem, penitus repulsus

Aristoteles premit diuinitatem, Epicurus tollit, qui se vindicē hominum iactat.

Cedat vt pressor tuus, & superbo
Nomine vindex. להשבית אויב ומתנקם׃

4 *Vt stupens cæli radiantis orbes* 4 כי אראה שמיך מעשה אצבעתיך ירח וכוכבים אשר כוננתה׃
(Qui tuis constant digitis) reuiso,
Menstruam & Lunam vicibusque functa
Sidera certis!

5 *Quídve mortaleis sobolemque Adami* 5 מה אנוש כי תזכרנו ובן אדם כי תפקדנו׃
Dicam? vt hos cures memor & secundo
Numine attendas, foueasque magnis
Crescere donis.

6 Prima hominis cōstitutio & conditio admirāda fuit, cuius virtutum adhuc post naturæ casum & degeneratione summa quædā mirabilis superfuit, & antiquæ dignitatis illustria signa reliqua fuerunt.

6 *Vndiq. & mirè.*] Hoc loco significatur mysterium Christi.

7 *Pedibus, vsibus.*] Vtrunque significat רגל apud Hebreos.

6 *Huic, parem, Princeps, animis honorem* 6 ותחסרהו מעט מאלהים וכבוד והדר תעטרהו׃
Penè supremis, generi addidisti,
Vndique & mirè celebri, & decôris
Dotibus aucto.

7 *Condidit quidquid tua sacra dextra,* 7 תמשילהו במעשי ידיך כל שתה תחת רגליו׃
Gentis humanæ imperiis benignus
Annuis; cuncta huic, pedibus domanda, &
Vsibus aptas.

8 *Quot greges agri pecorum, iugales* 8 צנה ואלפים כלם וגם בהמות שדי׃
Quotque alunt saltus nemorum; feroxque
Quadrupes quamuis patulis vagatur
Plurima campis:

9 *Quæque libratis secat alta pennis* 9 צפור שמים ודגי הים עבר ארחות ימים׃
Nubila & cælum volucris; marisque
Monstra, quàm multis peragratur ingens
Piscibus æquor.

10 Conclusio argumentationis, quę propositio initio fuerat. cōtinet autem significationem negotij per Christum cōficiendi, quo Dei nomen in omni terra sanctificetur.

10 *Prolis ô nostræ* MODERATOR IAS 10 יהוה אדנינו מה אדיר שמך בכל הארץ׃
Vnice IAS *vt tua fama cunctis*
Eminet quantum celebranda vasti
Finibus orbis!

PSAL.

PSAL. IX.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo.

ARGVMENTVM.

EXEMPLO diuinitus edito in morte Nebal Carmeli, quem per Metathesin antiquo more poetarum Laben vates appellat, diuini iudicij admirandam integritatem commendat, & miris laudibus celebrat, gratulaturque suam ipsius causam ita fuisse Deo probatam. vtitur elegantissima interdum parecbasi & varia, qua alios ad similium diuinarum laudum studium inuitat. Improborum mores notat, eorum exitus indicat in vniuersum: redit ad priuatam Nebalis causam; eius partes vt à Deo examinatæ & iudicatæ sint, ostendit. ex omnibus locis ad piorum vsum, & improborum reprehensionem & animaduersionem sententias profert sapientissimas.

1 למנצח על מות לבן מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem super mortem Laben.*
Psalmus Dauid.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 אודה יהוה בכל לבי אספרה כל נפלאותיך:

2 *COrdis dicatis laudibus integri*
IAM te, honoro & carmine, proferam,
Miranda professus, tuique
Consilij imperijque testis.

3 אשמחה ואעלצה בך אזמרה שמך עליון:

3 *Expleta lætus pectora gaudio*
Cogar sonoris vocibus edere
Cantus, & æternam superni
Nominis auxilijque famam:

4 בשוב אויבי אחור יכשלו ויאבדו מפניך:

4 *Hosteis retusis viribus vt meos*
Cerno ruenteis præcipiti fuga,
Votisque detrusos malignis
Vindice te meritos perire.

4 Quotidie video exempla iudicij Dei in aduersarios meos; cùm ipse nullam dem operam vltioni: sed Deus ipse iudex integerrimus, qui causam innocentiæ & simplicitatis summa æquitate aduersus malitiam & potétiam iudicat.

5 כי עשית משפטי ודיני ישבת לכסא שופט צדק:

5 *Causæ innocentis iudicium meæ*
Æquis tulisti lancibus arbiter,
Innixus auditor fideli
Sede manens, bonus atque iudex:

Tu se-

6 Perpetuum enim Deo est rectissimè iudicare, integrum iudicia exercere, & iudicata exequi.

6 *Tu separator turbida gentium*
Fundis tremendis vocibus agmina;
Vnaque deducis malorum
Nomina cum iugulis securi.

6 גערת גוים אבדת רשע שמם מחית לעולם ועד :

7 Videmus multa exēpla superbissimæ olim potētiæ, cuius vis, impetus & amplitudo omnis te iudice & vltore corruit, vnà cum famæ ac nominis monumentis.

7 *Iamque hostis absunt arma minantia*
Nunquam nouandis commoda cotibus;
Vrbesque constructæque moles
Alta ruunt monumenta famæ.

7 האויב תמו חרבות לנצח וערים נתשת אבד זכרם המה :

8 Tu autem semper manes eadem virtute integerrimus, eadem iustitię voluntate constantissimus, igitur in similibus argumentis similia exempla perpetuò expectanda sunt piis. quibus inuocatus Deus quanquam oppressissimis, opportunè tamen semper aderit.

8 *IAS sed omni tempore permanet,*
Thronumque firmat iustitiæ suum;

8 ויהוה לעולם ישב כונן למשפט כסאו :

9 *Terrasque mortalesque turmas*
Iudiciis moderatur æquis.

9 והוא ישפט תבל בצדק ידין לאמים במישרים :

10 *Sublime pressis præsidium bonus*
IAS vocato numine, constitit
Præsens, nec ignorandus arctis
Temporibus dubiisque vindex.

10 ויהי יהוה משגב לדך משגב לעתות בצרה :

11 Atq. hęc ratio & cognitio tuæ virtutis ac voluntatis certa esse debet omni orbi, apud eos qui nominis tui notitiam habent, nedum ijs quibus te propinquū magis præbes.

11 *Ergo tui gens conscia numinis*
IAS per omnes spe repetit dies,
Nunquam remissa te fouentem
Se tibi qui exposuere, cura.

11 ויבטחו בך יודעי שמך כי לא עזבת דרשיך יהוה :

12 Quamobrem huius Dei curæ laudem Ecclesiæ celebrem esse oportet, quæ pijs spem expectationemque confirmet, apud quos ipse domicilium collocauit.

12 *Sionis IAM dicite præsidem,*
Gentesque vates ferte per vltimas,
Vt norit infractus stupendas
Consilij stabilire sortes.

12 זמרו ליהוה ישב ציון הגידו בעמים עלילותיו :

13 Expositio moris diuini.

13 *Cùm figit vltor pectora noxia,*
Causas piorum persequitur memor,
Obliuiosa nec querelas
Aure pias gemitusque condit.

13 כי דרש דמים אותם זכר לא שכח צעקת עניים :

14 Redit ad Thesim. Eundem te mihi exhibe, quem aliis iniustè oppressis, teque inuocantibus exhibere soles, præcipuè cùm ipse Ecclesiæ tuæ, tibi ad laudem nominis tui dicatæ, pars sim.

14 *Vt rebus hostes inuideant meis*
IAS memento commiserans pater;
Ac mortis hærentem propinquis
Postibus eripias redemptor.

14 חננני יהוה ראה עניי משנאי מרוממי משערי מות :

15 למען אספרה כל תהלתיך בשערי בת ציון אגילה בישועתך:

15 *Sionis alta ad mœnia debitis*
Vt mira dicam munera laudibus,
Præsentis ac testem salutis
Expediam tibi lætus hymnum.

15 Ita fiet, vt ipse etiam tuā amplitudinē ex ipso in me edito exēplo celebrem in eadem Ecclesia.

16 טבעו גוים בשחת עשו ברשת זו טמנו נלכדה רגלם:

16 *Defossa gentes subruit æmulas*
Fraus, & latentis, retia, pars doli,
Quæ crura tendentum, pedesque
Artificis tenuere sæuos.

16 Sentētia ad rem accōmodata de malorum fine & exitu.

17 נודע יהוה משפט עשה בפעל כפיו נוקש רשע הגיון סלה:

17 *Atque æquus* IAS *emicat arbiter,*
Dum fraudis auctor decipitur malæ,
Et iura laudandumque cunctis
Consilium enituere seclis.

17 Spectatus malorū casus diuinum iudicium obseruātibus apertè indicat, & manifestandum proponit.

18 ישובו רשעים לשאולה כל גוים שכחי אלהים:

18 *Expectat atrox scilicet improbos*
Inferna sedes exitij domus;
Gentesque neglectus recidet
Æthera QVI REGIT *atque terras.*

18 Compertissimum est, omnes gentes, quæ Gubernatorem orbis obliuiscuntur, dignos impietate sua exitus habere, & vbique terrarum innocētiæ oppressæ vltorem tandē ELOHIM demonstrari. Nedum illic demonstrandū sperari oportet, vbi sese nomine illo misericordiç promissionib9 insigni patefacere ipse voluit.

19 כי לא לנצח ישכח אביון תקות עניים תאבד לעד:

19 *Namque indigentem subsidio pium*
Non vsque rector destituet poli,
Attenta neu fidensque semper
Irrita spes miseris peribit.

20 קומה יהוה אל יעז אנוש ישפטו גוים על פניך:

20 IAS *supernis surgito legibus;*
Mortalis & ne plus vigeat sine;
Præsensque dissertorque recti
Dispositas preme iure gentes.

20 Hoc nomine te etiam notum cupio esse gentibus omnibus, quibus nomine Elohim notus es, vt sciant gentes vnum tantum esse Deum, eiusque consilium & voluntatem plenius ac melius cognoscant. agnoscant quoque se mortales, fragiles, caducos, atque tuum consilium impedire minimè valentes: ita fiet, vt illi sibi melius consulant, concedentes rerum omnium auctoritatem tibi vt propriam & perpetuam.

21 שיתה יהוה מורה להם ידעו גוים אנוש המה סלה:

21 IAS *pauorem pectoribus tui*
Sanctique sensum numinis inijce;
Mortalis agnoscatque sortis
Gens hominum malè sana fines.

PSAL. X.

Vt quid Domine receßisti longè.

ARGVMENTVM.

MVNDVS omnis in maligno positus est, ita vt in omni loco probi & tenues per potentiam vel fraudem opprimantur ab improbis, non metuentibus Deum iudicem & vindicem, imò nec humanarum rerum curatorem esse credentibus. Quam ob rem Psalmus hic à Propheta compositus est, quo Deus appellatur, vt sese orbis iudicem & gubernatorem, pauperumque oppressorũ assertorem, vt verbo & promisso proprio nominauit, re etiam exemploque frequenti ostendat: ita eueniet vt Dei gloria manifestissima amplissimaque constet, & probitas tranquillitate & securitate, vt par est, fruatur.

2 *Fraude vt.*] Optat & cupit vt fraus in auctores suos recidat. præstat, inquit, vt pereat improbus sua fraude, quã vt exerceatur pius & probus.
3 Namq. alias malitia virtutis occupat laudẽ, & alit assentatores, à quibus illa simplicitati & innocentiæ, imo Deo ipsi præfertur.
4 Tandemque eò peruenit insolẽtiæ malitia impunita, vt ipsum Deũ è cælo, atque adeò ex mundi gubernaculo deijcere saltem studio, sententia & oratione moliatur.
5 Describitur malitię humanæ arrogantia, ad mouendam indignationem Dei, cuius virtus, & simplicitas, ac puritas tantum nefas non tolerabit.
7 Vtitur nomine Dei malitia, sed ad execrationes., ad fraudes & fallacias: itaque omnibus modis offendit Deum, siue nominet, siue non.
8 Pulchris rerum speciebus ad decipiendũ abutitur.

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

1 *IAs quid penitus dißitus heu procul*
Cessas? quid miseris temporibus lates?
2 *Exercetur inops, dum furit impius*
Fraude vt dispereat sua.
3 *Compos non domitæ namque libidinis*
Gaudet magnificis laudibus improbus;
Venalisque fauet plausibus huic cliens,
IAM spernere nec pauet.
4 *Gestu præcipiti dum furit impius;*
Nec curat superos, se neque cogitat;
Quin & sepositum consiliis DEVM,
Actis arguit & suis.
5 *Illius dubiis perpetuò vijs*
Fraudes atque mali mille latent doli;
Altè posthabitis iudiciis tuis
Hostes ventilet vt suos.
6 *Ille & cuncta sibi sæcula commodis*
Promittit varia sorte carentibus;
7 *Os diris precibus peierat, & malas*
Lingua dissimulat vices.
8 *Tectus gramineis insidias locis*
Occultamque necem, qua perit, impius

1 למה יהוה תעמד ברחוק תעלים לעתות בצרה :
2 בגאות רשע ידלק עני יתפשו במזמות זו חשבו :
3 כי הלל רשע על תאות נפשו ובצע ברך נאץ יהוה :
4 רשע כגבה אפו בל ידרש אין אלהים כל מזמותיו :
5 יחילו דרכו בכל עת מרום משפטיך מנגדו כל צורריו יפיח בהם :
6 אמר בלבו בל אמוט לדר ודר אשר לא ברע :
7 אלה פיהו מלא ומרמות ותך תחת לשונו עמל ואון :
8 ישב במארב חצרים במסתרים

Obser-

יהרג נקי עיניו לחלכה יצפנו:

Obseruat; miserum & subsidij impotem
Intentis oculis petit.

9 יארב במסתר כאריה בסכה יארב לחטוף עני יחטף עני במשכו ברשתו:

9 *Antris vtque rapax excubat abditis,*
Imbellemque trahit vi pecudem leo;
Hic tendit miseris insidias ferox
Captos implicet vt plagis.

10 ודכה ישח ונפל בעצומיו חלכאים:

10 *Hinc, quando innumeris callidus artibus*
Occultatque animum, flectit & improbum,
Crebrò prævalidis viribus integros
Prosternit pauidos greges.

11 אמר בלבו שכח אל הכתיר פניו בל ראה לנצח:

11 *Sic secum: Superos aut latet, aut nihil*
Nostrum sollicitat, cunctaque negligit
FORTIS, *non oculos vertere ad infimas*
Terras perpetuò volet.

12 קומה יהוה אל נשא ידך אל תשכח עניים:

12 IAS OMNIPOTENS, *numina iam manus*
Exurgens statue, vt præmineant, tuæ;
Namque oppressa malis pauperies diu
Non fert immemorem Deum.

13 על מה נאץ רשע אלהים אמר בלבו לא תדרש:

13 *Nam quid sancta* DEI *numina prouidi*
Infandis violat vocibus impius,
Audet dum tacitus dicere (proh nefas)
Te curare hominem nihil.

14 ראתה כי אתה עמל וכעס תביט לתת בידך עליך יעזב חלכה יתום אתה היית עזר:

14 *Atqui pauperiem prospicis & graues*
Questus, lata pijs quos mala concitant;
Imponisque manu, quin miseri tuo &
Orbi in præsidio latent.

15 שבר זרוע רשע ורע תדרוש רשעו בל תמצא:

15 *Iam pridem nimijs cædibus effera*
Prauorum horrisono brachia fulmine
Contunde, vt repetens crimina ab improbis,
Cessasse inuenias tamen.

16 יהוה מלך עולם ועד

16 *Nam rex perpetua in sæcula permanet*
IAS, *deficiat gens licet improba*

9 Omnes violétiæ, fraudis, ac doli artes tractat vt voti compos crudelitatem & sæuitiam in humiliores exerceat.

10 Itaque in humanum genus iniuriosus ac sæuissimus est, contra Dei decretum & voluntaté, & in Deum ipsum impius & contumeliosus.

11 Vtitur aliquãdo genere orationis in specié plausibili, sed reapse perniciosissimo, nimirum, Deum altiorem esse, & quietiorem, quàm vt humana adeo humilia curare velle putandus sit.

12. 13. Sed hoc non ferendum est IAE, qui hoc nomine se misericordem & benignũ, nomine verò EL fortem esse declarauit.

14 Maximè cùm tu editis oraculis receperis in te causam, & defensionem, atque tutelam miserorũ & calamitosorũ.

15 Cùm igitur tu hoc consilio sis, vt miseros defendas, optarem ipse vt vires improbis præfringas, ita vt inepti & imbelles reddantur ad nocendum: vndè eueniet, vt miseri antè defendantur quàm læsi sint. cuperem, inquam, omnino, careret orbis nocentibus hominibus, eodem tempore sublatis è medio, quo facinora ab ipsis suscipiuntur.

16 Si quis dicat: sic periret maxima pars hominum, & orbis incultus & horridus redderetur: respondebo, nihil ex ea re diuinę dignitati detrahi, siquidé etiamsi impij omnes perirent, ipse rex permaneret in æternum, suosque pios regeret, qui verè illius regni ciues sunt.

Terræ exacta procul finibus è suæ, — אבדו גוים מארצו:
Sunt queis prouideat Deus.

17 Explebis itaque desiderium pauperũ, quibus te præsentem & consulentem es pollicitus. statues tuæ iustitię exemplum; confirmabis consilium decretumque tuũ in terris; cuius summa est, vt mortalis & se agnoscat, & te cognoscat.

17 *Tu desiderium, votáque pauperum* — 17 תאות ענוים שמעת יהוה תכין לבם תקשיב אזנך:
IAS, cernis enim, cordáque perficis,
Aurem qui penitus supplicibus tuam
Dictis & precibus tenent:
18 *Orbi vt iudicium suscipias graue,* — 18 לשפט יתום ודך בל יוסיף עוד לערץ אנוש מן הארץ:
Oppressumque leues vindice numine,
Ne mortalis adhuc deprimat infimo in
Terrarum orbe suum genus.

PSAL. XI.

In Domino confido, quomodo dicitis animæ meæ.

ARGVMENTVM.

TVRBATIS & iam trepidantibus Saulis rebus, cùm multi Dauid ad fugam & remotissimũ exilium incitarent, alias ex illorum sententia periculum Regisque iram & vltionem euasurum minimè: ipse hunc Psalmum composuit, asserens nullam sibi esse fugiendi causam, speranti & confidenti in Deo, cuius consilio is motus in regno Saulis excitatus esset, nulla sua ambitione, sed mera Dei voluntate, eaque iustissima, qui corda hominum cùm cognoscat, acta & facta omnia videat, singulos iustissimo examine iudicat, & præmio vel vitij vel virtutis digno afficit.

1 Ipse ob propriam imbecillitatem & humilitatem non est quod metuam & desperem, quippe qui in miserẽtis Dei virtute, præsidio ac tutela lateo.

2 Scio equidẽ malignorum& improborum hominum esse, insectari & infestare probos & innocentes quasi suarum calamitatum aut molestiarũ auctores: neque miror ad hunc modum me ab aduersariis vrgeri.

Ad præstantem, Dauidis. — 1 למנצח לדוד

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

IAE benigna tutò animam meam — ביהוה חסיתי איך תאמרו לנפשי נודו הרכם צפור:
In spe latentem turba quid improba
Terretis, in monteis volucris
Proripitor trepidante penna.
2 *Tentis nocentes arcubus impij* — 2 כי הנה הרשעים ידרכון קשת כוננו חצם על יתר לירות במו אפל לישרי לב:
Neruo sagittas addere tortiles
Nunquam remittunt, vt latenti
Fraude viros feriant modestos.

Quòd

3 כי השתות יהרסון צדיק מה פעל׃

3 *Quòd si malignis artibus edita*
Fundo ruerunt mœnia ab intimo,
Cur iustus vltores timebit?
Quam sceleris subiítve culpam?

4 יהוה בהיכל קדשו יהוה בשמים כסאו עיניו יחזו עפעפיו יבחנו בני אדם׃

4 I A S, *sacrata ac regia cui domus,*
Sedes & alto constat in æthere,
Inde ille terrarum colonos
Luminibus videt irretortis.

5 יהוה צדיק יבחן ורשע ואהב חמס שנאה נפשו׃

5 I A S *piorum perspicit & fouet*
Mentem, & probandos consilij modos;
Oditque molitos tyrannos
Omne nefas, scelerumque monstra.

6 ימטר על רשעים פחים אש וגפרית ורוח זלעפות מנת כוסם׃

6 *Permixta & ignis sulfura funibus*
Et fulminanti spiritus impetu:
Hæc vltionis pars scelestos
Vase suo manet ebibenda.

7 כי צדיק יהוה צדקות אהב ישר יחזו פנימו׃

7 *Nam iustus* I A S *iustaque præmiis*
Conferre certis nomina diligit;
Examen ac vultu probandum
Nosse valet semel intuenti.

3 Sed immerito summaq. iniuria probi ab improbis infestantur: nõ enim proborũ fraude aut violentia improborũ res corruunt, sed sua ipsarum malitia, quòd fideli & recto fundamento caruerint, ideoq. durare non valuerint.
4. 5. Imo harum mutationũ auctor est Deus, qui cùm in alto sedeat, videt quicquid in terris ab hominibus agitur, & omnia integerrimo iudicio iudicat & gubernat.
6 Idem maxima virtute valet subitò omnia mutare, & quæ videbãtur firmissima & stabilissima, demoliri.
7 Quanquam verò fortissimus sit, nihil violenter agit, sed iustissimè omnia: nouit enim ius & estimat certissimè vel solo intuitu: id quod homines non assequuntur plerũque.

PSAL. XII.
Saluum me fac Domine, quoniam defecit sanctus.

ARGVMENTVM.

HVMANAE malitiæ impotentiam nimium iam in orbe creuisse conqueritur vates; accessisse etiam insolentiã nullo modo ferendam Deo; imò nec diutius dissimulandã, quippe cuius dicta, pacta, & promissa nunquam negligenda aut minuenda extent, professi videlicet se esse tutorem, patronum & vindicem pauperum atque oppressorum, id autem exemplis multis iam spectatum, noua etiam causa existente, spectandum denuò esse.

1 למנצח על השמינית מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem super octauam. Psalmus Dauid.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

 IAS

2 IAs *ades redemptor & vindex; pius*
Nam nullus extat, aut probus:
Rarum est nepotes inter Adæ perfidos
Veracis exemplum viri.
3 *Qui verba vanis adparata vocibus*
Vtrinque fallentes ferunt;
Docti labellis insonare lubricis,
Binis loquuntur cordibus.
4 IAS *dolosi labra vt oris lubrica*
Linguamque scindat improbam:
Hæc qui insolente proferunt audacia,
5 *Nos lingua nostra principes,*
Nostrique labri compotes agnouerit,
Quis tutor est nobis datus?
6 *Vindex auaræ fraudis, inquit, pauperum*
Direpta quærens pignora,
Gementis excitatus vsque egenuli
Lugubribus suspiriis
IAS *salutis auctor, insurgam modo*
Et liberabo hoc retibus.
7 *Quæ dixit* IAS *dicta pura, candida;*
Argenti & excretum genus,
Cauo perurens scoriam quod fictili
Ignis recoxit septimus.
8 IAS *redemptor ô tuum custos pecus*
Seruabis, & reges bonus;
Assertor ac de gentis impuræ manu
In sæcla duces postera:

2 הושיעה יהוה כי גמר חסיד כי פסו אמונים מבני אדם:

3 שוא ידברו איש את רעהו שפת חלקות בלב ולב ידברו:

4 יכרת יהוה כל שפתי חלקות לשון מדברת גדלות:

5 אשר אמרו ללשוננו נגביר שפתינו אתנו מי אדון לנו:

6 משד עניים מאנקת אביונים עתה אקום יאמר יהוה אשית בישע יפיח לו:

7 אמרות יהוה אמרות טהרות כסף צרוף בעליל לארץ מזקק שבעתים:

8 אתה יהוה תשמרם תצרנו מן הדור זו לעולם:

2 Calumniam, fraudẽ, & cætera scelera ab hominibus aduersus alios homines suscepta, per alios homines legis tuæ atque iuris etiam ministros vindicari, ꝓpulsariq; iussisti, aliàs verò, te oppressorũ vltorem, & propugnatorem grauissimum ostensum iri es professus: sed res ad eũ locum redacta est, vt cùm neminem habeat correctorem & assertorem, te vnicum & certissimum atque constantissimum postulet.

3 Namque omnia sunt proditionibus, fraudibus, iniuriis, & dolis plena: atque adeò excogitatis orationibus scelera omnia non modò dissimulantur, sed defenduntur etiam: obuoluitur enim vitium specie decora, ita vt cùm inter homines agatur, nemo sit qui non speret se posse alium fallere; & arte, ingenio, atque eloquẽtia veritatem inuertere, vanitatem proferre probabilem, admirandaque specie laudãdam exhibere. Non enim agnoscunt alium arbitrũ aut Dominum, cui vitæ & actionum rationem reddant, præter homines; quibus imponere facile posse sperant: ita alij aliis imponunt. miserrimi verò sunt qui simpliciores sunt: namque ab improbissimis opprimuntur, addita oppressioni superbissima oratione.

6.7. At verò Deus se declarauit eorũ qui opprimuntur tutorem, & quæ ille dixit semel ac promisit, certissima verissimaque sunt, neque torqueri in alium sensum possunt, quippe quæ purissima & simplicissima constent. non sunt vt hominum verba.

Cauo fictili.] Vas conflatorium ex terra, quam lutum sapientiæ Chimici vocant, ipsum vas vulgo Chrisol dicitur.

8 Vnde fit, vt sperem, vel affirmem potiùs, te simplicibus & probis esse consulturum semper; improbis & fraudulentis pro merito relaturum.

Nam

9 סביב רשעים יתהלכון כרם זלות לבני אדם:

9 *Nam cuncta feruent conuoluta ab improbis,*
Nusquam & quieti sunt pij:
Furente quum terrenus arte filius
Insurgit, & potens viget.

PSAL. XIII.
Vsquequo Domine obliuisceris me in finem?

ARGVMENTVM.

DAVID maximis curis variisque consiliis exercebatur, cùm ab inimicis peteretur & vexaretur; namque ipsa humanæ naturæ conditio, ipsa fragilitas & imbecillitas hac etiam parte laborat, vt in rebus angustis animo semper fluctuanti sit, nisi tandem sese omnino Deo regendum, gubernandumque committat & tradat homo: tunc enim rectissimè sibi consulit, cùm cogitationes & curas suas in Deum reiicit; qui etiam suos aliquando huiusmodi cogitationibus exerceri sinit, vt tandem eruditi cognoscant, omnia sua in diuino præsidio esse collocanda. id agit in hoc Psalmo vates: asserens nihil sibi accedere ex suis cogitationibus, deliberationibus, & consiliis præter mæstitiam, dolorem & afflictionem atque confectionem sui ipsius, ideoque Deum sibi appellari, cui suam commendatam velit salutem, vtpote sapientissimo ac potentissimo, & iniuriosorum hominum vindici. cui liberationis & salutis obtentæ gratulationis carmina dedicaturum se vouet.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 עד אנה יהוה תשכחני נצח עד אנה תסתיר את פניך ממני:

2 IAS *profundæ quem statuis modum*
Obliuionis, qua premor heu, tuæ?
Quem negligendi, vt iam negato
Me videas recreesque vultu?

3 עד אנה אשית עצות בנפשי יגון בלבבי יומם עד אנה ירום איבי עלי:

3 *Quem vel laboris consilij &, meum*
Queis nocte feruens pectus inæstuat?
Exercet aut quæ cor perennes
Anxietas, agitatque soles?
Quisve insolenti finis erit, meum
Instanti & hosti, vt comminuat caput?

4 הביטה ענני יהוה אלהי:

4 *Auditor aduerte, atque vindex*
Excipe iam famuli querelam:

Nostrisque

9 Tu enim vis orbé suis legibus & muneribus perseuerare, & nõ dissipari naturas rerũ, sed omnia per tyrannos & improbos impurosq. homines, qui velut fęcessũt, turbantur, omnia permiscétur & confunduntur.

2 Querela orationé exorditur; quòd à Deo permissus sit suis cogitationibus & curis exerceri, cũ tamé ille promissa præstare soleat, vt ex nomine appellato constat.

3 Nullũ otiũ sibi, nullã vacationé à curis aut noctu aut interdiu esse ait. ex eaq. re nihil aliud effici, quàm vt hostiũ & aduersariorũ vis, fiducia & audacia crescat, dum ipse intétus est cõsiliis versandis, idq. frustra.

4 Non solùm prospiciendũ est, ne ego aduersariis commoditatem & materiam dem triũphandi de casu meo, sed nec sinendus sum à te vacillare & labi, quoniam hoc pacto etiã iactabunt hostes suã de me victoriã, dicétq. me illorũ virtute & sapiétia in eũ lapsum fuisse impulsum.

ſum, idq́ue iactabũt aduerſus prouidentiam & promiſſionem tuam.

Noſtrisq́ue lucem luminibus tuam
Præbe, ſopore vt non moriar graui;
5 *Neu iactet hoſtis præualentem*
Se mihi, neu ſua geſta cantet.
Namque inuidorum turba laboribus
Gaudebit amens (ſi mouear) meis:

האירה עיני פן אישן המות׃

5 פן יאמר איבי יכלתיו צרי יגילו כי אמוט׃

6 Ego cupio (idq́ue paro & ſedulo agam) cogitationes meas, & cor totum potius in carminibus laudum tuarũ componendis, & canẽdis ponere, quàm huiuſmodi quibus nunc vexor conſiliis tempus terere cum triſtitia ac dolore.

6 *Aſt ipſe noſtrum in te tuoq́ue*
Munere præſidium locaui.
Compos ſalutis, ſpero, breui tuæ
Gaudebit altis viſceribus meum
Cor, & dicatis ſemper IAM
Carminibus referam benignum.

6 ואני בחסדך בטחתי יגל לבי בישועתך אשירה ליהוה כי גמל עלי׃

PSAL. XIIII.

Dixit inſipiens in corde ſuo.

ARGVMENTVM.

PRIMAM ſcelerum cauſam eſſe hominum ſtultitiam, quæ eò erroris quoſdam adduxerit, vt Deum aut non eſſe, aut res humanas negligere exiſtimauerint. hos omniũ corruptiſſimos eſſe, ſed non ideo cæteros iuſtos atque integros omnes debere cenſeri, quando ex Adæ filiis nemo ſit, qui exacto illo Dei examine probari vndique poſſit. itaque iudicio Dei omnia ſub peccato concluſa eſſe vates affirmat. verùm quoſdam eſſe qui Deum cùm norint, tamen ſceleribus offendant, & iniuriis aduerſus innocentiores conflatis, quoſdam qui timeant Deum, aſſerentes illum eſſe iuſtorum gubernatorem. ſed hi ab aliis irridentur, qui vident inopes ſubſidio Dei miſericordis fidere. Proſilit hinc vates in magnam exclamationem, optans & cupiens, vt Chriſtus ille iam extet, per quem piis ſalus erat præſtanda. tunc enim magno diſcrimine, aperto & notiſſimo diſtabit populus Dei verus ab improbis.

2 Quanquam multa de virtutibus atque pietate, de vitę innocentia & integritate à multis diſſerãtur, quædam à quibuſdam agantur & curentur: tamen ex quo Adam peccauit, nullus eſt abſolutè bonus iudicio Dei, cuius egent omnes gloria.

1 *Ad præſtantem, Dauidis.*

1 למנצח לדוד

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

DEmens corde ferox ſic ſtatuit ſuo,
Nullus nam eſt homines qui videat Deus;
Hinc corruptio morum,
Hinc nullum ſtudium boni.
2 IAS *æthereis arcibus & genus*
Obſeruans hominum, quis ſapiat, DEVM

אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו התעיבו עלילה אין עשה טוב׃

2 יהוה משמים השקיף על בני אדם לראות

Quis

היש משכיל דרש את אלהים׃

Quis curétve, colátve,
Quærit cognitor optimus.

3 הכל סר יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד׃

3 *Defecere ſimul, turbáque perdita eſt*
Omnis, nec ſtudio qui caleat boni,
Vnum comperias, vel
Cuius facta Deus probet.

4 הלוא ידעו כל פעלי און אכלי עמי אכלו לחם יהוה לא קראו׃

4 *An non artifices fraudis, & impij*
Norunt quid referam? qui populum meum
Eſcarum inſtar habent, nec
IAM *vel memores vocant.*

4 Ipſorum conſcientias cito & appello teſtes, qui peruersè & iniuſtè agunt, contra fas, contra æquitatẽ.

5 שם פחדו פחד כי אלהים בדור צדיק׃

5 *Illic icta tremor pectora concutit,*
Iudex fertur vbi, creditur & Deus,
Iuſtæ ſæcula gentis
Qui certus probet ac regat.

5 Verum eſt quoſdã eſſe, qui Deum non ament quidem toto corde, tota anima, tota virtutè, &c. ſed timeant & vereantur: hi credunt Deum gubernare iuſtorum hominum genus.

6 עצת עני תבישו כי יהוה מחסהו׃

6 *Turbetis miſeri conſilium pium*
IAM *qui poſuit præſidium ſibi?*

6 Apoſtrophe in eos qui iuſtos irrident, quòd Domino tãtùm fidant, cùm nihilo propterea proſperiores eſſe videantur.

6 Studetis pudefacere calamitoſum, quòd ſuas res Deo commiſerit.

7 מי יתן מציון ישועת ישראל בשוב יהוה שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל׃

7 *Quiſnam ex arce Sionis*
Iſraelis amabilem
Rebus præſtet opem, quis properet citam?
IAS *cùm populi reſtituet ſui*
Res, gaudebit Iacob,
Fiet lætus & Iſrael.

7 Hic eſt ſcopus omnium prophetarum, optare & expectare Chriſtum, qui tanta proſperitate, tanta lætitia ſpirituali ſuos affecturus erat, vt omnes qui viderent eos, cognoſcerent, quòd iſti ſunt populus, cui benedixit Dominus. Magnum myſterium hîc latet.

PSAL. XV.

Domine quis habitabit in tabernaculo tuo.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS fini adnectitur huius Pſalmi ſententia, deſcribens atq. indicans eos, qui ad veræ & æternæ ſalutis per Chriſtum afferendæ communionem recipiendi ſunt, hoc eſt, homines, qui, quanquam ex Adam genus duxerint, & originalem culpam contraxerint, tamẽ innocenter quod in ipſis diuina gratia adiutis fuerit, viuere ſtuduerint, nihil in ſe, aut in proximum vllum criminis admittentes. partitur autem omnia noxarum genera exactiſſimè, & officiorum etiam partes indicat.

1 *Psalmus Dauidis.* 1 מזמור לדוד

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

IAs receptus quis sub alta culmina
Vmbræ morabitur tuæ?
Quis monte ciuis numini sacro tuo
Sedes habebit conditas?

יהוה מי יגור
באהלך מי ישכן
בהר קדשך:

1 *Vmbræ.*] Pro tabernaculo vmbram vertimus, carminis causa.

2 *Qui rectus arcta semper incedit via,*
Et iura fasque percolit:

2 הולך תמים
ופעל צדק ודבר
אמת בלבבו:

3 *Qui corde puro vera semper cogitat,*
Linguaque profert simplici;
Afferre cuiquam incommoda expers, inscius
Quemquam probris lacessere:

3 לא רגל על
לשנו לא עשה
לרעהו רעה
וחרפה לא נשא
על קרבו:

4 *Vilesque curas, vana quæque cognita*
Fastidiosè reijcit.
Miratur idem culta quos probat fides,
IAEque deducit timor.
Iuratus, & si damna deprendat sua,
Non deterit fratrem tamen.

4 נבזה בעיניו
נמאס ואת יראי
יהוה יכבד
נשבע להרע
ולא ימר:

4 Oportet etiam magnanimos rerumque caducarum ac vilium cōtemptores esse eos, qui ad Dei ciuitatem aspirent.

Clementia.

Misericordia.

5 *Ipse innocentem commodat pecuniam,*
Nec auget vllo fœnore;
Vt immerentem fraude pertentet virum
Nullo domandus munere.
Hæc qui peregit, rectus incedit, neque
Labetur vllo sæculo.

5 כספו לא נתן
בנשך ושחד על
נקי לא לקח
עשה אלה לא
ימוט לעולם:

Integritas in iudiciis & testimoniis.

PSAL. XVI.

Conserua me Domine, quoniam speraui in te.

ARGVMENTVM.

CHRISTI publicæ salutis negotium meditantis, & iamiam inituri oratio est, à Dauide prophetico spiritu inducta. in qua negotij illius cura, fomentum, secundatio, prosperitas & exitus Deo patri à filio commendatur, cuius gloria magna ex eadem expeditione promulganda erat, cum admiranda piorū hominum amplificatione, ad quos totius negotij fructus & vtili-

& vtilitas pertinebat, vtpote qui ex filiis Adæ in filios Dei essent mutandi. id quod re ipsa euenturum sibi & ipsis Christus promittit, ex consilio, prouidentia, & virtute patris, qui ipsum pro hominibus ad mortem traditum, à mortuis erat suscitaturus quàm maturrimè, cuius resurrectio vitam & resurrectionem hominum erat effectura.

Monile Dauidis.

1 מכתם לדוד I

ODE SAPPHICA.

שמרני אל כי חסיתי בך׃

SIs mihi custos, tibi nam POTENTI *innititur constans mea spes fidesque,*

2 אמרת ליהוה אדני אתה טובתי בל עליך׃

2 *Dixit hæc* IAM *Dominum, mei qui*
Munere regni

3 לקדושים אשר בארץ המה ואדירי כל חפצי בם׃

3 *Non eget, sanctis magis adparati;*
Terra quos iustos memorat colonos,
Hos ego cunctis stabilire magnos
Destino votis.

1 Appello te Deum misericordem & fortem, qui quod pollicitus es, præstare maximè & plenissimè potes; adeò enim magnus es, vt non augearis meo bono hoc quod cogito efficere, sed colaris potiùs; quia egò tuam voluntatem, vt seruus Domini, facio. sunt verba Christi humiliati in forma serui.

4 ירבו עצבותם אחר מהרו בל אסיך נסכיהם מדם ובל אשא את שמותם על שפתיו

4 *Mille & ærumnis miseri modisque*
Sunt, quibus cordi est alius salutis
Auctor; ipse horum minimè administer
Partibus addar:
Siue quis fuso vitulæ cruore
Libet, appellans repetita falsi
Numinis nostro procul amouenda
Nomina ab ore.

4 Nullus enim alius salutis auctor est hominibus præter te; cętera quæ coluntur, numina non sunt, sed materies laborum hominum infanda.

5 יהוה מנת חלקי וכוסי אתה תומיך גורלי׃

5 *Pars mei ast* IAS *celebranda census*
Est, & æterni calicis; meæ tu
Dextera nunquam minuente firmas
Munera sortis.

5 Solus Deus misericors est, beatitudo mea, verba Christi corporis mystici sui personam sustinentis.

6 חבלים נפלו לי בנעימים אף נחלת שפרה עלי׃

6 *Nam mei quantum patuere fundi*
Funibus tensis, nitet alma passim
Gratia & summum decus atque pleno
Copia cornu.

6 *Copia cornu.*] Non est aliena translatio ab Hebraica lectione.

7 אברך את יהוה אשר יעצני אף

7 *Conditis* IAM *celebrabo magnum*
Versibus, cuius monitu probandas

7 Ego, inquit Christus, in hoc veni in mũdum, vt perpetuo studio mediter & curem Dei cõsilia, etiam nocte cùm quiescendum esset.

Noctibus totis recolente verso
Pectore curas.

8 *Semper est præsens mihi dexter* IAS,
Qui dat, vt magnis penitus periclis
Septus, immotus maneam ruinæ
Protinus expers.

8 שויתי יהוה לנגדי תמיד כי מימיני בל אמוט׃

9 *Ergo præstanti studio meum cor*
Gaudet exultans, decus atque surgit;
Certaque & lethum domitura, carnem
Sustinet hanc spes.

9.10.11. Nullam difficultatem negotij à me suscepti horreo, Deo meo mihi prospiciente & præsente. Qui me ad mortem vsque deductum, tamen suscitabit; imò maxima virtute amplificabit, vt ipse resurgam integer & incorruptus è sepulchro.

9 לכן שמח לבי ויגל כבודי אף בשרי ישכן לבטח׃

10 *Nam neque infernis animam sub vmbris,*
Nec tui fœda patiere corpus
Tabe dilecti minui, aut profanæ
Cedere morti.

10 כי לא תעזב נפשי לשאול לא תתן חסידיך לראות שחת׃

11 *Tu mihi, vt vitas repetam, viarum es*
Auctor & ductor: saturante semper
Dextera & vultu decus atque plena
Gaudia præstas.

11 תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעמות בימינך נצח׃

PSALM. XVII.
Exaudi Domine iustitiam meam.

ARGVMENTVM.

IMPORTVNISSIMIS & frequentissimis aduersariorum insidiis circumuentus vates, Deum inuocabat, atque ad suam causam cognoscendam sapientissimum & integerrimum iudicem, ad vitam verò suam propugnandam & tuendam potentissimũ vindicem & assertorem appellabat, honestam suam petitionem & orationem probans, quòd ipse innocens & imbecillus, atque humilis, adeoque pauperrimus à fraudulentis, iniuriosis, potentibus, diuitibus, & opulentissimis impeteretur, ex quo ipse pernitiem expectabat, nisi à Deo, cuius vnico præsidio fidebat, defenderetur, cum magna ipsius Dei laude, & publica prouidentiæ prædicatione. affirmat autem se nihil aduersariis nocere, nihil inuidisse vnquam ipsorum prosperitatem, vtpote qui solum Deum suorum omnium votorum & maximi boni sibi summam státuerit.

1 *Oratio Dauid.* 1 תפלה לדוד

ODE EADEM.

Posco

שמעה יהוה צדק הקשיבה רנתי האזינה תפלתי בלא שפתי מרמה׃

POſco ſi iuſtum, famuli querelas
Excipe ô magnum mihi numen IAS;
Fraudis experti auxilium rogantis
Annue voci.

2 מלפניך משפטי יצא עיניך תחזינה מישרים׃

2 Te meæ ſummum cupiens adopto
Arbitrum cauſæ, penitus valentem
Facta quæ conſtent oculis probanda
Cernere puris.

3 בחנת לבי פקדת לילה צרפתני בל תמצא זמתי בל יעבר פי׃

3 Intimos cordis penetras receſſus,
Nocte me obſeruas, tacitosque renes
Excoquis, nec tu mea verba curis
Diſſona ſentis.

4 לפעלות אדם בדבר שפתיך אני שמרתי ארחות פריץ׃

4 Ipſe verborum memor at tuorum
Luſtro dum ſpectans homines, nocentum
Semitas certè varias latronum
Viſere cogor.

5 תמך אשרי במעגלותיך בל נמוטו פעמי׃

5 Ac tuis noſtri duce te rotentur
Orbitis greſſus, mea ne viarum
Lubrico tandem tremebunda curſu
Crura vagentur.

6 אני קראתיך כי תענני אל הט אזנך לי שמע אמרתי׃

6 Te voco FORTEM, facilem & vocanti
Tu meis aurem ſolitam querelis
Admoue, & quod nunc referam, benignus
Excipe dictum.

7 הפלה חסדיך מושיע חוסים מתקוממים בימינך׃

7 Ede mirandis tua dona geſtis,
Meque (fidentes tibi namque ſeruas)
Eripe inſtantum gregibus ſuperbis
Vindice dextra.

8 שמרני כאישון בת עין בצל כנפיך הסתירני׃

8 Me foue, vt puris oculis micantem
Luce pupillam, dubioque caſu
Me tuis tutum, procul & timore
Siſte ſub alis.

2 Innocētiam & ſimplicitatem tibi gratam eſſe ſcio, meā cauſam igitur examinandam tuo iudicio committo; quod integerrimū, ſapientiſſimum et præſtantiſſimum eſt.
3 Non ſolùm facta & orationē, ſed cogitationes omnes meas, etiam nocturnas ſecretiores ac liberiores à te obſeruari cognoſcique ſcio: qui tamē omnia ſibi atque inter ſe conſtare in me intellexeris. Nihil enim latere aut fugere iudiciū iſtud poteſt, quia acerrimum eſt.
4 Quod ad aduerſariorum mentē, & voluntatem attinet, ipſe ego meo craſſo ingenio verborū tuorum luce prætenſa, facile cognoſco, malitiam & improbitatē quorundam hominum & fallaciam, atque fraudem, quæ nihil aliud ſunt, quàm latrociniorum ſtudia varia quidem, vt variæ ſunt latronum ſemitæ, ſed tamen omnia ſunt latrocinia.
Latrones autem illud agunt ſemper, vt minimo ſuo incommodo maximo damno afficiant innocentes, ideoque tempora obſeruant & loca; quamobrem luce tua ac tutela & fortitudine tua omnino egeo. tu autē ſeruare ſoles, incolumesque deducere eos, qui ſe tibi ſanctè commendant.

9 10. 11. Aduersariorum meorum crudelitas maxima est.

9 *Improbis raptæ cupidisq́ue prædæ*
Hostibus circum premor, atque densa
10 *Corporum mole, & grauibus minantum*
Vocibus angor.

9 מפני רשעים זו שדוני איבי בנפש יקיפו עלי: 10 חלבמו סגרו פימו דברו בגאות:

11 *Qua pedem simplex moueam, notantes*
Signa perlustrant oculisq́ue acutis
Quà plagas tendant, laqueosq́ue terræ in
Puluere celent.

11 אשרנו עתה סבבוני עיניהם ישיתו לנטות בארץ:

12 Promptitudo & sagacitas ingens.

12 *Qualis est prædæ rabido leoni*
Ardor; occultis, catulo aut feroci,
Qui fame obseruans stimulante, captat
Tempora, lustris.

12 דמינו כאריה יכסוף לטרף וככפיר ישב במסתרים:

13 Magna ergo virtute & celeritate, hoc est, tua opus est, vt ego famulus tuus eripiar, nam in me liberando tua res agitur.

13 *Ergo præuerte & rapidos furores*
Dissipa exurgens, famuli tuiq́ue,
Improbis, isto gladio petitam,
Eripe vitam.

13 קומה יהוה קדמה פניו הכריעהו פלטה נפשי מרשע חרבך:

14 Isti namq vitioso tantùm consilio & proposito nocere mihi student, nihil enim à me expectare possunt præter vitã meã, cui insidiantur; aliàs enim nullis egent rebus ad hanc vitam, quam ipsi amant; cõmodis & iucundis: plenissimi adeò sunt, vt vel ipsis reliquarũ reliquiis rerum, hæredes suos ditissimos facere possint.

14 *Eripe ingenti auxilio manuq́ue*
Me viris IAS *nimium prophanis,*
Grata præsentis quibus vsque constant
Munera vitæ.
His, tuis, venter satur est auarus,
Quas mare & tellus epulas recondit;
Plurima his diues soboles vel ipsis
Relliquijs est.

14 ממתים ידך יהוה ממתים מחלד חלקם בחיים וצפינך תמלא בטנם ישבעו בנים והניחו יתרם לעולליהם:

15 Atque ego præter te, nullas diuitias aut duco aut habeo, te vnum expeto. & tum ditissimus ero, cùm tu te mihi præbere volueris per Christum tuum, qui est imago tua. Concluditur Psalmus illo admirabili noui Testamenti mysterio.

15 *Ast mihi sortis satis est beatæ,*
Istius iusti speciem nitoris
Cernere; vtq́ue in me tua, te benigno,
Surgat imago.

15 אני בצדק אחזה פניך אשבעה בהקיץ תמונתך:

PSAL.

PSAL. XVIII.

Diligam te Domine fortitudo mea.

ARGVMENTVM.

DAVID post bella hostium, insidias inimicorum, obtrectationes & pericula omnia superata, victor, & regni à Deo promissi compos, carmen gratulatorium Deo cecinit, eodem plane artificio, quo Mosis & Deboræ diuina prorsus cantica constant; in quo se perpetuum famulum amantem & fidelem Deo tradit, suæ salutis atque prosperitatis auctori vnico, sapientissimo, ac potentissimo & prouidentissimo: commemorat autem narratione post exordium instituta, humilem rerum suarum conditionem præteritam, in qua Deus sapientiæ, prouidentiæ & virtutis suæ exempla edere voluerit, sese liberans à potentissimis, sæuissimis & astutissimis hostibus & inimicis, ac tandem abalienatorum à se populorum animos ipsi conciliants; quod genus etiam victoriæ maximum est. Constat Psalmus genere dicendi sublimi, omnibus ornamentis, iuxta singularum partium rationem apprimè instructo.

1 למנצח לעבד יהוה לדוד אשר דבר ליהוה את דברי השירה הזאת ביום הציל יהוה אותו מכף כל איביו ומיד שאול : ויאמר

1 *Ad præstantem famuli Domini, Dauid inquam, qui*
locutus est Domino verba cantici huius, quo die
liberauit Dominus ipsum è palma omniū hostium
suorum, & è palma Saulis, & dixit:

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 ארחמך יהוה חזקי :

2 *VIsceribus totis* IAS *te semper amabo,*
Qui mea vis, mea robora solus.

2 Periculorum omnium propulsatorem meum te confiteor, tibique vitam debere meam, & salutem agnosco, ergo & animum etiam trado.

3 יהוה סלעי ומצודתי ומפלטי אלי צורי אחסה בו מגני וקרן ישעי משגבי :

3 *Rupes præsidiumque meum est, me liberat* IAS;
Is meus est FORTIS, *mea petra;*
Cui nitor, clypeusque mihi, cornuque salutis
Cunctis perfugiumque periclis.

4 מהלל אקרא יהוה ומן איבי אושע :

4 *Inuoco dum supplex illustrem laudibus* IAM,
Hostibus eripior violentis.

4 Humanarum rerū curatorem, & piorum tutorem affirmo te esse ipso experimēto.

5 אפפוני חבלי מות ונחלי בליעל יבעתוני :

5 *Me mors lethiferis laqueis ambire, malorum*
Certabant turbare fluenta.

6 Non enim ex leuibus, sed ex grauissimis periculis, humanasq. vires superantibus, ereptum me video.

6 חבלי שאול סבבוני קדמוני מוקשי מות :

6 *Vndique cingebant atri tormenta sepulchri*
Me, prætensaque vincula mortis.

7 בצר לי אקרא יהוה ואל אלהי אשוע ישמע מהיכלו קולי ושועתי לפניו תבא באזניו :

7 IAM *æger pressusq. voco (mihi* NVMINA *nota)*
Consueto clamore cietur.
Audijt ille meam vocem, questumque superna
Præsentem auribus excipit arce.

7 *Mihi numina nota cietur.*] Ita Hebraicè etiam, vbi Dei nomē plurale singulari verbo adiungitur.

Dei virtus & potētia atque maiestas indicatur ex loco in quo sedet, & arcem habet: videlicet ex cælo.

Tunc

8 *Tunc concussa alto tremefactáque terra fragore est;*
Montesque ab radicibus imis
Contremuere graui turbati numinis ira,
Quam nec ferre queat ferus orcus.

8 ותגעש ותרעש הארץ ומוסדי הרים ירגזו ויתגעשו כי חרה לו :

9 Virtus, efficacitasque Dei, deinde etiam infinita illa maiestas & inuisibilis natura his versibus à 9. ad 16. significatur.

9 *Illius in vultu fumus, deque ore perurens*
Ignis carbonesque volabant.

9 עלה עשן באפו ואש מפיו תאכל גחלים בערו ממנו :

10 *Deflexisque polis descendit, subdita nubes*
Densa pedes occultat eunti.

10 ויט שמים וירד וערפל תחת רגליו :

11 *Cherubeo inuectus curru secat aëra pennis,*
Quas venti mouere volucres.

11 וירכב על כרוב ויעף וידא על כנפי רוח :

12 *Obscuraque latens caligine nubibus vnda*
Densatis tentoria figit.

12 ישת חשך סתרו סביבותיו סכתו חשכת מים עבי שחקים :

13 *Illo densa etiam nubes fulgente soluta est,*
Carbo micans grandoque ruebat.

13 מנגה נגדו עביו עברו ברד וגחלי אש :

14 *Intonuitque polis* I A S, *vocemque supernus*
Edit agens cum grandine fulgur.

14 וירעם בשמים יהוה ועליון יתן קלו ברד וגחלי אש :

15 *Fulminaque ingeminat (sua tela) ac discutit hostes,*
Crebro & fulgure perdit iniquos.

15 וישלח חציו ויפיצם וברקים רב ויהמם :

16 *Tunc & aquis exhausta solo patuere profundo*
Flumina, tunc imi situs orbis.
Tantum I A S *tua vox valet immutare, minax cùm*
Spiritus ille grauis tonat iræ.

16 ויראו אפיקי מים ויגלו מוסדות תבל מגערתך יהוה מנשמת רוח אפך :

17 Thesis. huiusmodi virtute & efficacitate affuit mihi Deus liberando.

17 *Ille manum eripiens mihi tunc porrexit ab alto,*
Meque altis protraxit ab vndis.

17 ישלח ממרום יקחני ימשני ממים רבים :

18 Liberatus sum ab inimicis fortissimis, callidissimis & promptissimis, iisdemque sæuissimis, qui nullã oportunitatem ad me perdendum prætermittebant.

18 *Sic ex hoste fero me liberat, atque potentum*
Quæ me presserat inuida turba.

18 יצילני מאיבי עז ומשנאי כי אמצו ממני :

19 *Illi etenim, cùm iam strages inopina teneret,*
Me subito pressere tumultu.

19 יקדמוני ביום אידי ויהי יהוה למשען לי :

20 *Sed mihi præsidium est* I A S, *baculusque labanti;*
Ille locum me duxit in amplum.
Illo ego sum duris ereptus vindice rebus,
Illo inquam mihi numine dextro.

20 ויוציאני למרחב יחלצני כי חפץ בי :

Integri-

21 יגמלני יהוה כצדקי כבר ידי ישיב לי׃

21 *Integritati* IAS *nostræ ſua iura reponit,*
Immuneſque manus probat idem.

21 Fortiſſimus IAS Deus illa ſua fortitudine ſemper iuſtè vtitur, probos & integros liberando ab improbis, qui ſua fortitudine abutuntur.

22 כי שמרתי דרכי יהוה ולא רשעתי מאלהי׃

22 *Quippe vias* IAE *tenui, nec* PRINCIPIS *vnquã*
Vlla mei mandata refregi.

23 כי כל משפטיו לנגדי וחקתיו לא אסיר מני׃

23 *Cuncta mihi ante oculos etenim conſulta Tonantis,*
Cuius nec decreta refugi:

24 ואהי תמים עמו ואשתמר מעוני׃

24 *Simplicitas mea certa illi, ſtudiumque cauendi*
Delicti molimina praui.

25 וישב יהוה לי כצדקי כבר ידי לנגד עיניו׃

25 *Iuſque meum, immuneſque manus qui nouerat* IAS,
Reddidit ipſe mihi vſque benignus.

26 עם חסיד תתחסד עם גבר תמים התמם׃

26 *Ipſe pijs pius eſque viris, eſque integer idem*
Integris faciliſque patronus:

26 Deus hominibus talem ſeſe exhibet, quali eos eſſe animo cognoſcit; verùm exceſſu maximo, vt humanis diuina prȩſtãt.

27 עם נבר תתברר ועם עקש תתפתל׃

27 *Simplicibus ſimplex, inuiſa fraude doloſis*
Callidus es, cautuſque vaferque.

28 כי אתה עם עני תושיע ועינים רמות תשפיל׃

28 *Pauperis es populi ſeruator, deijcis altum*
Faſtum hominumque oculoſque ſuperbos.

29 כי אתה תאיר נרי יהוה אלהי יגיה חשכי׃

29 IAS *tu noſtræ fers lumina clara lucernæ;*
Is tenebras mihi diſcutit auctor.

30 כי בך ארץ גדוד ובאלהי ארלג שור׃

30 *Te duce per cuneos penetro, præcinctaque muris*
Tranſiliens feror oppida victor.

30 Oſtendit Deus in mea imbecillitate ſuã ſummam virtutẽ, non ſolũ vt pericula euadam, ſed vt magnas res aggrediar, ac dexterrimè optimoque ſucceſſu geram.

31 האל תמים דרכו אמרת יהוה צרופה מגן הוא לכל החוסים בו׃

31 *Integer eſt* FORTIS, *ſolidis quoque moribus,* IAE
Omnia purgatiſſima dicta.
Æneus eſt clypeus cunctis qui ſpemque fidemque
Hoc vno fixere patrono.

32 כי מי אלוה מבלעדי יהוה ומי צור זולתי אלהינו׃

32 *Quodnam etenim numen præter memorabitur* IAM?
Quæ tutela, meus niſi PRINCEPS?

33 האל המאזרני חיל ויתן תמים דרכי׃

33 FORTIS *is eſt, qui præualido me robore cinxit,*
Inſtrauitque viam mihi firmam.

34 משוה רגלי כאילות ועל במותי יעמידני׃

34 *Qui facit vt poſſim pedibus præcurrere ceruas,*
Atque iugis conſiſtere in altis.

35 מלמד ידי למלחמה ונחתה קשת נחושה זרועתי׃

35 *Ille meas ad bella manus exercet, & arcus*
Dat chalybum his fregiſſe lacertis.

36 *Ipſe ſalutarem clypeum mihi porrigis, atque*
Dexter ades, me & numine fulcis.

36 ותתן לי מגן ישעך וימינך תסעדני וענותך תרבני׃

Quoq́ue magis me velle pati mala dura videris,
Hoc mage me amplificat tua virtus.

Non tam elucet diuinæ prouidentiæ virtus in leuioribus & facilioribus, quàm in difficillimis & penè impoſsibilibus, per hominem imbecilli natura mei ſimillimum expediendis.

37 *Ipſe meum extendis greſſum, perq́ue ardua firmis*
Tu mihi das percurrere talis;

37 תרחיב צעדי תחתי ולא מעדו קרסלי׃

38 *Hoſteis vt penitus valeam tenuiſſe ſecutus,*
Non vllisq́ue reuertar inultis:

38 ארדוף אויבי ואשיגם ולא אשוב עד כלותם׃

39 *Vulnere nequicquam conatos ſiſtere noſtris*
Sub pedibus cumulabo cruento.

39 אמחצם ולא יוכלו קום יפלו תחת רגלי׃

40 *Tu me namque alacri accingens ad bella vigore,*
Cunctos infeſtos mihi flectis.

40 ותאזרני חיל למלחמה תכריע קמי תחתי׃

41 *Tuq́ue hoſteis mihi terga dare ac mihi cedere cogis;*
Cæſa cadit mihi & inuida turba.

41 ואיבי נתתה לי ערף ומשנאי אצמיתם׃

42 *Auctorem caſſo illi* I A M *clamore ſalutis*
Tunc ſurdum in ſua vota vocabunt.

42 Dei auxilium fruſtra implorabant improbi, aduerſus conſilium tuum agentes.

42 ישועו ואין מושיע על יהוה ולא ענם׃

43 *Quos ego comminuam ceu nubem pulueris Eurus,*
Vtq́ue lutum tenuabo viarum.

43 ואשחקם כעפר על פני רוח כטיט חוצות אריקם׃

44 *Præcipitis mihi tu ſedas ſtudia improba vulgi;*
Tuq́ue caput me gentibus addis:

44 Superatis periculis, bellis compoſitis, reliquum erat populi ſtudia mihi conciliare varia illa, & plerumq. temeraria atque inſolentia, ſed omnia tu breuiſsimè pacaſti, atque adeò non meam gentem modò ad obſequium, ſed finitimas ad timorem & reuerentiam mei conuertiſti.

44 תפלטני מריבי עם תשימני לראש גוים עם לא ידעתי יעבדוני׃

45 *Ignotumq́ue mihi populum ſeruire vel ipſa*
Fama, mihi & parere iubebit.

45 לשמע אזן ישמעו לי בני נכר יכחשו לי׃

46 *Quiq́ue alias partes ſtudio feruente fouebant,*
Se ſimulare meos properabunt.
Frondibus en ſimiles illi fluxere, ſuisq́ue
In ſeptis tremuere pauentes.

46 בני נכר יבלו ויחרגו ממסגרותיהם׃

47 *Viuat petra mea, & victor celebretur & altus*
I A S *atque Deus mihi fauſtus.*

47 Epilogus, quo redit vates ad gratulationem ac Dei laudé, quam perpetuam in orbe fore vaticinatur.

47 חי יהוה וברוך צורי וירום אלהי ישעי׃

48 F O R T I S *et ille, hoſteis quo vindice et auſpice preſſi,*
Quo populos ad fræna coegi.

48 האל הנותן נקמות לי וידבר עמים תחתי׃

49 *Ille & me incolumem eripuit quoq. ab hoſtibus, altũ*
Me ſuper infeſtos dedit hoſteis.

49 מפלטי מאיבי אף מן קמי תרוממני

Liberum

מאיש חמס תצילני:

Liberum ab iniuſtis conatibus vſque ferocis
Me dedit ille viriq; potentis.

50 על כן אודך בגוים יהוה ולשמך אזמרה:

50 *Ergo tuas* IAS *laudes per regna per omnes*
Ipſe memor referam bene gentes.
Carminibusq́ue tuum celebrabo in tempora nomen
Gentibus à cunctis referendum.

51 מגדל ישועות מלכו ועשה חסד למשיחו לדוד ולזרעו עד עולם:

51 *Te mihi ſacrato regi auctoremq́ue ſalutis*
Cantabunt ſemperq́ue fauentem:
Teq́ue David *regnum ac ſobolem creuiſſe benigno*
Cuncta canent ex ordine ſæcla.

PSAL. XIX.
Cæli enarrant gloriam Dei.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic continet omnes rationes cognoſcendi Deum, ætatumq́ue omnium, Naturalis, & ſcriptæ legis atque gratiæ ſummam indicat. Docet inuiſibilia Dei per ea quæ facta ſunt conſpici hominibus, qui oculis ac ratione rectè vtuntur, quamuis nulla alia diſciplina inſtructis. hæc eſt prima Pſalmi pars.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præſtantem, Pſalmus David.*

ODE SAPPHICA.

2 השמים מספרים כבוד אל ומעשה ידיו מגיד הרקיע:

2 FORTIS *immenſum decus & potentis*
Dexteræ numen docet inde apertum
Siderum curſu radiante cælum,
Narrat & æther.

3 יום ליום יביע אמר ולילה ללילה יחוה דעת:

3 *Dicit hinc certis numeris dierum*
Ordo; nec fuſcos variata vultus
Nox tacet, magni aut patitur latere
PRINCIPIS *artem.*

4 אין אמר ואין דברים בלי נשמע קולם:

4 *Nullus eſt ſermo ſonitusq́ue verbis*
Qui ſibi lucis ferat aut polorum
Vocem inauditam; ſonat illa ſurdis
Auribus vſque.

2 Superior, inquit, & inferior cælorũ regio ſchola eſt, qua homines vel ipſo tantùm ſpectaculo illius diſcordis concordiæ rerum atque effectuum ab ipſa editorum docentur Dei ſapientiã & virtutem ſempiternam.

3 Illæ prælectiones huius ſcholę nũquam intermittuntur, imò aſſiduę ſunt; nam dies ſuam partem docet, nox rurſus etiam ſuã. neque opus eſt longo itinere, vt perueniatur ad ſcholam hãc, namque ipſa omnes homines vbique continet.

4 Neque varias linguas diſcere opus eſt, in quibus hæc ſapientia contineatur; namque cælorum ſermo cunctis eſt notus, & vox etiam ſine ſono vllo auditur.

5 Ipsi præceptores, cælum, dies, nox, æther, & cæteri, suas sententias perferũt in omnes hominum regiones, hoc est, suis motibus & efficiẽtiis omnes, qui instrui velint, instruunt.

Inter hos præcones & prælectores vnus maximè conspicuus est sol, qui lumine efficientiisque suis omnia lustrat & peruadit, idque celerrimè.

5 *Quà patent terræ, penetrant canentis*
Ætheris versus, sonat & rotatus
Vltimis cursu properante sermo
Finibus orbis.
Is domum in cælis posuit serenis
Luminis soli celeri ministro,
6 *Qui velut sponsus thalamis decorus*
Emicat altis.
Ille ceu doctus superare cursor
Prodit exultans, volat & reuersus,
Fine ab extremo repetitque metæ
Signa petitæ.

5 בכל הארץ יצא קום ובקצת תבל מליהם לשמש שם אהל בהם ׃

6 והוא כחתן יצא מחפתו ישיש כגבור לרוץ ארח ׃

7 Quod si quispiam cæcus sit, qui solem sibi visum neget, at non negare potest caloris sensum, qui ad infimas vsque terræ & maris partes penetrat.

9 Secunda Psalmi pars.

Quanquam magna, clara, & manifesta sit doctrina, quæ ex naturæ contemplatione Deum cognoscere docet, tamen lex ab ipso Deo lata & publicata, singulari beneficio longè melius ac plenius animos hominũ non modò erudit, verùm docet, instruit, illustrat & afficit, nãque hæc non tantùm naturales, sed supernaturales & morales disciplinas continet.

10 Illa lex scripta rectéque cognita, Domini timorem in hominum animis efficit, qui initium sapientiæ, disciplina sapientiæ, & corona sapientiæ est. continet lex illa æquitatis ac iuris fundamenta omnia. continet omnia quæ scitu vtilia sunt, elegantissima oratione pertractata.

7 *Qui licet cæli teneat remotas*
Orbitas alti, tamen vsque ad imas
Efficax terræ validis cauernas
Ignibus intrat.
8 *Quam tamen puram tulit almus* IAS,
Lex valet lassam recreare mentem,
Et rudem dictis docilem disertis
Instruit IAS.
9 *Mandat is quidquid penitus probandum,*
Corda permulcens iuuat; ille quidquid
Præcipit, purum est, oculosque claro
Lumine complet.
10 *Castus est* IAE *timor ac perennis,*
Iura sunt IAE *quibus ipsa iusti*
Veritas mater, quibus ipsa & æqui
Munera fulgent.
11 *Splendidis gemmis potiora & auro,*
Mella quæ vincunt, fluidum & fauorum
Nectar, & quidquid placet appetenti
Dulcius ori.

7 מקצה השמים מוצאו ותקופתו על קצותם ואין נסתר מחמתו ׃

8 תורת יהוה תמימה משיבת נפש עדות יהוה נאמנה מחכימת פתי ׃

9 פקודי יהוה ישרים משמחי לב מצות יהוה ברה מאירת עינים ׃

10 יראת יהוה טהורה עומדת לעד משפטי יהוה אמת צדקו יחדו ׃

11 הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת צופים ׃

Adde

12 גם עבדך נזהר בהם בשמרם עקב רב:

12 *Adde quòd te qui colit, ille dictis*
Accipit certus, sibi magna tandem
Esse te magno officij patrono
Præmia culti.

12 Continet lex diuina veram bonorum & malorum finis cognitionem.

13 שגיאות מי יבין מנסתרות נקני:

13 *Quis tamen lapsus celeres ad vnguem*
Præcauet doctus? precor expiato
Quod mihi errorum latitare cæco in
Pectore nosti.

14 גם מזדים חשך עבדך אל ימשלו בי אז איתם ונקיתי מפשע רב:

14 *Motibusque idem famulum superbis*
Subtrahe, heu ne me superent; ego tunc
Integer, culpa procul & manebo
Purus & insons.

13. 14. Sed cùm lex illa peccatum & concupiscentiam peccati euellere non possit, reliquum est Euangelium, quod credentibus & obedientibus sanctum Dei Spiritum promittit & donat tādem per Christum; in quem omnes prophetæ intendebant: illius spiritus virtute & efficientia superantur etiam occulta & latentia veteris hominis vitia, & purgantur.

15 יהיו לרצון אמרי פי והגיון לבי לפניך יהוה צורי וגאלי:

15 *Vt probes oris bona dicta nostri,*
Votaque vt præsens animi secundes;
Robur es magnum, meus & redemptor
Et decus IAS.

15 Hoc à te impetrare maximum beneficium, Deus mi, cupio, à te, inquam, misericordissimo & efficacissimo.

PSAL. XX.
Exaudiat te Dominus.

ARGVMENTVM.

DAVID rege ad finitimos hostes debellandos pacemq. populo constituendā, expeditionē faciente, pius & salutis publicę studiosus populus vota súscipit, quibus regem Deo commendaret optimo, sospitali atque Ecclesiæ suæ amatori, cuius præsidio ipse populus regi victoriam, & sibi ipsi prosperitatem promittit. hoc est Psalmi ad literam argumentum, quod reapse atque prophetæ consilio ad Christum propriè pertinet, cuius imaginem Dauid multis in rebus tulit.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 יענך יהוה ביום צרה, ישגבך שם אלהי יעקב:

2 *DVris temporibus tua*
IAS *vota, bonus protegere, audiat:*
Et quo iam ex humili pater
Iacob, emineas nomine tu Dei.

2 Vt Iacob ex humili conditione atque trepidatione ac metu fratris, Dei virtute ac numine sublatus est ad dignitatem nominis Israel: sic tu Dauid ex hostili bello atque bellicis difficultatibus euades victor & lætus ad populi tranquillitatem. Sic tu Christe ex illa maxima expeditione, quam completurus es in Ierusalem, victor ac triumphans, orbique omni salutaris existes.

3 ישלח עזרך מקדש ומציון יסעדך:

3 *Ille è sede tibi sacra*
Adsit, rupe & opem ferre Sionia;

 Illum

4 Expeditionum initia à sacrificiis auspicabantur antiqui. Christus idem fecit in sacraměti Eucharistię admirabili arcano.

4 יזכר כל מנחתיך ועולתך ידשנה סלה׃

4 Illum & thura vocent, pio
Quæ permixta dabas plurima munere:
V S Q V E *aris tibi quod sacris*
Fumat, gratificos in cineres eat.
5 Ille & pectore ab intimo
Quæ nunc vota cies, promoueat volens:
Et quod consilio graui
Vrges, prosper iter propositum beet.

5 יתן לך כלבבך וכל עצתך ימלא׃

6 Populus pace iam per victoris virtutem regis parta, carmina gratulatoria communi plausu canenda vouet.

6 נרננה בישועתך ובשם אלהינו נדגל ימלא יהוה כל משאלותיך׃

6 Nos cantabimus obuij
Te læti & reduce & sospite; tunc Dei
Nostri nomen amabile
Hastis impositum signiferis chorus
Tollet; cùm tibi prospera
I A S *vota dabit prouidus omnia.*

7 Enthusiasmus propheticus, quo voti sui secundationem à Deo sibi populus promittit.

7 עתה ידעתי כי הושיע יהוה משיחו יענהו משמי קדשו בגבורות ישע ימינו׃

7 Iam mens certa refert mihi
I A M *mirifico numine dexterum,*
Vnctum qui incolumem suum
Orantem excipiat sedibus è poli:
Hunc & vindice numine
Ac dextræ validis viribus eruat.

8 Salutem populo pio non humana aut virtute aut arte, sed Dei voluntate & prouidétia afferédam cognouimus, idque nostris carminibus exponemus.

8 אלה ברכב ואלה בסוסים ואנחנו בשם יהוה אלהינו נזכיר׃

8 Hi currus celebrent citos;
Hi iactent & equos atque equitum manus;
At noster memor in Dei
I A E *plausus erit nomine plurimus.*

9 המה כרעו ונפלו ואנחנו קמנו ונתעודד׃

9 Illis crura cadentibus
Sunt curuata; dabit sistere nos Deus;
Qui nos amplificat Deus,
Qui nos vlterius crescere prouehit.

10 Apostrophe, qua votū repetitur, & supplicatio fit publicè.

10 יהוה הושיעה המלך יעננו ביום קראנו׃

10 I A S *tu incolumem dabis*
Regem: iam facilis sentit & approbat
Quas fundit populus preces,
Illum quo petimus solliciti die.

PSAL. XXI.

Domine in virtute tua lætabitur rex.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS voti continuationem continet hic Pſalmus, peracto iam ſacrificio, & rege ad expeditionem proficiſcente, qui totus diuinæ virtuti cùm niteretur, certam ſibi iam promittebat victoriam. hanc autem ſpem ſibi confirmat populus exemplis iam ſpectatis ſecundarum rerum & proſperitatis regis à Deo editis. additur exhortatio ad regem, & promiſſio victoriæ ac triumphi; ex hoſtibus omnino ſuperatis & exciſis, vouetur carmen gratulatorium Deo ſalutari.

1 למנצח מזמור לדוד׃

1 *Ad præſtantem, Pſalmus Dauid.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 יהוה בעזך ישמח מלך ובישועתך מה יגיל מאד׃

2 IAS *tuo Rex munere præpotens*
Exultat, ô quæ gaudia ſoſpitem

3 תאות לבו נתתה לו וארשת שפתיו בל מנעת סלה׃

3 *Tentant; cupitam qui ſalutem*
VSQVE *refert duce te & petitam.*

4 כי תקדמנו ברכות טוב תשית לראשו עטרת פז׃

4 *Hunc tu beare & diuite copia*
Pergis bonorum; & prouidus efficis,
Vt regnet æternùm nitenti
Ille caput decoratus auro.

5 חיים שאל ממך נתתה לו ארך ימים עולם ועד׃

5 *Vitas roganti largior annuis*
Poſt ſæcla, totos viuere per dies;

6 גדול כבודו בישועתך הוד והדר תשוה עליו׃

6 *Huiusque ſeruati patronus*
Amplificas decus atque laudem.

7 כי תשיתהו ברכות לעד תחדהו בשמחה את פניך׃

7 *Hic proſper omni tempore permanet,*
Vultusque lætus luminibus tui:

8 כי המלך בטח ביהוה ובחסד עליון בל ימוט׃

8 *Nam fretus* IAE *rex ſuperni*
Muneribus ſtabilis fruetur.

9 תמצא ידך לכל איביך ימינך תמצא שנאיך׃

9 *Iam tu inuidentum victor & hoſtium*
Præſente fundes agmina dextera:

10 תשיתמו כתנור אש לעת פניך יהוה באפו יבלעם ותאכלם אש׃

10 *Fornacis hos* IASque *flammis*
Tempore non dubio peruret.

11 פרימו מארץ תאבד הרעם מבני אדם׃

11 *Fructumque gentis, ſemina & improbæ*
Summota terris atque hominum choris

Tolles,

1 Imaginem & rem vna oratione ſignificat Pſalmus.

2. 3. Ex regij animi conſtantia, alacritate et promptitudine promittimus nobis victoriam, te Deo auctore.

4 Qui multis argumentis oſtendiſti regem hunc tibi dilectum eſſe, Dauid, inquam, dilectum, ſed Chriſtum dilectiſſimum.

5 Vitas huius ſæculi & futuri petiuit Dauid, ex Dei benignitate obtinuit, ſed Chriſtus veras vitas excellenti ratione ſuis impetrauit & tribuit.

7 Apertè hîc regnum Chriſti ſignificatur.

9 Dauid viſibiles hoſtes, Chriſtus viſibiles etiam, ſed maximè inuiſibiles omnium atrociſſimos vicit, fudit & perdidit: hoc præcinebat futurum vates.

11 Dauid nationes quaſdam prorſus deleuit: Chriſtus peccata & ſemen peccati, hoc eſt, corpus peccati, abſtulit.

12 *Tolles, malorum quæ labores*
Mente tibi inualida parabat.

13 *sinistros ante hum.*] Habitus est eorũ qui arcu iaculantur.

13 *Hos tu sinistros ante humerum tibi*
Fallente nunquam constitues manu;
Et certus in prospecta neruos
Expedies iaculator ora.

12 כי נטו עליך רעה חשבו מזמה בל יוכלו
13 כי תשיתמו שכם במיתריך תכונן על פניהם:

14 Sanctificabitur nomen tuum, tuque victoriæ ac triumphi auctor cognosceris. idque nos cantibus & plausibus celebrabimus.

14 I A S *tuo te robore præpotens*
Victorem & altè conspicuum dabis;
Nos ista mirati sequemur
Carminibus fidibusque gesta.

14 רומה יהוה בעזך נשירה ונזמרה גבורתך:

PSAL. XXII.

Deus Deus meus respice in me.

ARGVMENTVM.

PLANE propheticus est Psalmus: neque video qua parte conuenire rebus Dauid possit, cùm totus omnino Christi rebus quadret. Fuit autem cõpositus à propheta Christi agonem illum acerbissimũ contemplanti & præuidenti: Christi, inquam, in cruce pendentis totius mundi peccatis à se susceptis pressi, ac diuinæ iræ plagas & pacis nostræ disciplinam sustinentis: aduersariorum iniuriis, maledictis, & contumeliis onerati; laborum suorum exitus Deo patri commendantis, quem prosperum & omni orbi vtilem ac salutarem futurum ipse Christus sperans, diuinarum laudum publicè & priuatè decantandarum voto sibi confirmat.

1 *Ad præstantem super ceruam auroræ.*
Psalmus Dauid.

1 למנצח על אילת השחר מזמור לדוד:

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

2 Christus tempore quo potestas tenebris facta est, acerbissimè percussus fuit, patre permittente, atq. adeò interim deserente, dũ illa hora transiret, vt illius liuore nos sanaremur.

2 O FORTIS *mihi, mi* FORTIS *ades mihi,*
Cur me terribili tempore deseris?
Cur semota salus, dum rugio dolens,
A verbis profugit meis?

2 אלי אלי למה עזבתני רחוק מישועתי דברי שאגתי:

3 *Totam luce Deus te voco per diem;*
Respondes tamen haud tu mihi; noctibus
Appello vigil, heu nec modus additur
Clamandi, aut requies mihi.

3 אלהי אקרא יומם ולא תענה ולילה ולא דומיה לי:

Sed

4 ואתה קדוש יושב תהלות ישראל:

4 Sed tu ſanctus eras, ſanctus & inſides,
Atque immota tenes numina laudibus
Olim culta bonis, quas tuus Iſrael
Miris concinuit modis.

5 בך בטחו אבתינו בטחו ותפלטמו:

5 Tu noſtris proauis ſpes Deus efficax,
Quos ſpes certa dedit viuere ſoſpites:

6 אליך זעקו ונמלטו בך בטחו ולא בושו:

6 Hos clamore citus dum rapis è malo,
Speraſſe haud puduit viros.

7 ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם ובזוי עם:

7 Nunc ſum vermis ego, non vir, & infimum
Quem ducunt homines dedecus, vt vides:

8 כל ראי ילעיגו לי יפטירו בשפה יניעו ראש:

8 Deriſor populus me labiis petit
Inſanis, caput & mouet.

9 גל אל יהוה יפלטהו יצילהו כי חפץ בו:

9 Hic IAM *in ſolidum vertitur, vt rota,*
Euadat dubiis hoc duce caſibus;
Hunc ipſe eripiet, linquite, namque amat
Dilectumque fouet Deus.

10 כי אתה גחי מבטן מבטיחי על שדי אמי:

10 Alui aſt ipſe tamen de latebris tener
Erupi expoſitus numine iam tuo:
Tu me, dum genitrix vbere paſceret,
Iam ſpe fulcieras bona.

11 עליך השלכתי מרחם מבטן אמי אלי אתה:

11 Dumque ipſe ex vtero ſoluerer, vnicus
Tu exceptor fueras; matris in intimis
Tu mi FORTIS *eras viſceribus Deus*
Mirandiſque modis pater.

12 אל תרחק ממני כי צרה קרובה כי אין עוזר:

12 Anguſtis igitur dum propius premor
Rebus, ne abfueris longius: en mihi,
(Ni tu præſidio ſubuenias citò)
Mortale auxilium vacat.

13 סבבוני פרים רבים אבירי בשן כתרוני:

13 Vt tauri innumeri me obſideant vides,
Quot Baſſan validos ſaltibus educat:

14 פצו עלי פיהם אריה טרף ושאג:

14 In me os, quæ eſt rabies ſæua leonibus,
Et rictus patulos ferunt.

4 Tua illa magna potentia virtuſque ſempiterna, qua te probaſti ſingularem populi tui tutorem & conſeruatorem, manifeſtè conſtitit & conſtat; tua etiam magna miſericordia & prouidẽtia, qua vocatus piis ſemper affuiſti.

7 Harum tuarum virtutum efficientia opus eſt mihi ad infimum humilitatis locum deducto, atque ab hominibus deriſo, quaſi à te ſim derelictus, & dignè mea culpa hoc ſupplicium luam. ſarcaſmi & irriſiones atque inſultationes ipſis corporis cruciatibus leuiores minimè mihi ſunt.

Myſterium admirabilis generationis Chriſti.

10. 11. Sed quod ad humanitatẽ pertinet, etiã ego à te ex anguſtiſſimo loco mirabiliter ſum eductus in lucem, adeò vt mea genitura, mea natiuitas, mea educatio ſuper naturę vices tibi vni auctori accepta referatur.

12 Ergo qui me ex illis vteri materni anguſtiis & infantiæ imbecillitate ad vitæ vſum integrum deduxiſti, perfice in me id, quã ob rem natus ſum in mundo, adſis mihi in hoc labore, quem vni mihi ſuſceptum & toleratum eſſe voluiſti: maximè cùm nullum habeam adiutorẽ prę̨ter vnum te, cæteros omnes qui me ambiũt, aduerſarios ſæuiſſimos ſentiens.

13 *Tauri.*] Viſibiles & inuiſibiles inimici validiſſimi, quorum impetum Chriſtus pro nobis ſuſtinuit, & noſtra cauſa perfregit.

14. 19. Conditio Christi secundum carnem, eo tempore quo languores nostros tulit.

15 *Instar fluxit aquæ & disperijt vigor,*
Et corpus fluidis soluitur artubus
Vt cera, in mediis visceribus nimis
Cor pressum mihi liquitur.

15 כמים נשפכתי והתפרדו כל עצמותי היה לבי כדונג נמס בתוך מעי׃

16 *Vis, ceu testa recens cocta, peraruit;*
Hæret lingua rigens faucibus asperis:
Qualis mortis inest pulueribus color,
Est pellis mihi lurida.

16 יבש כחרש כחי ולשוני מדבק מלקוחי ולעפר מות תשפתני׃

17 Canes dicuntur in Scriptura allegoricos Gẽtiles, quibus ministris Iudæi vsi sunt ad cruci affigendũ Christum.

Perfodere.] Sic habet antiqua Hebraica lectio. quidam codices habent: vt leo manus meæ. vtraque lectio simul aptissimè conuenit Christo.

17 *Nam me prærabidi turba nocens canes*
Circumducta feris rictibus obsidet;
Perfodere meas cum pedibus manus
Frendens vnguibus vt leo.

17 כי סבבוני כלבים עדת מרעים הקיפוני כארי ידי ורגלי׃

18 *Ossa vt cuncta ego iam dinumerem mea,*
Me cerno: ast oculis inuida perfidis
Hæc me turba videt, spectat & insolens,
Irridetque meam vicem.

18 אספר כל עצמותי המה יביטו יראו בי׃

19 *Diuisere meas, ceu spolium, sibi*
Vestes: ac tunicam diuidi inutilem
Sortis iudicio tollere singuli
Contendunt, cupidè & petunt.

19 יחלקו בגדי להם ועל לבושי יפילו גורל׃

20 IAS *tu mihi nunc non procul hæseris,*
Fer mi fortis opem, sed propera ô vigor:

20 ואתה יהוה אל תרחק אילותי לעזרתי חושה׃

21 *Ex ferro hanc animam protinus vnicam*
Defende èque canum manu.

21 הצילה מחרב נפשי מיד כלב יחידתי׃

22 Diabolus crudelissimus ad omne sæuitiæ genus instigabat eos qui Christũ crucifixerunt, si quomodo posset salutis negotium interturbare.

22 *Tu me de rabidis eripe rictibus,*
Queis pressum impatiens me lacerat leo;
Et queis me validus rhinoceros iacit,
Altum cornibus excipe.

22 הושיעני מפי אריה ומקרני רמים עניתני׃

23 Ad vitam restitutus Christus, æterni patris virtutem discipulis suis demonstrauit per Spiritum sanctum: id quod futurũ in ipso mortis articulo etiam sibi promittebat Iesus Christus.

23 *Sospesque ipse tuam fratribus omnibus*
Virtutem referam, nominis ac tui
Tunc laudes recinam cœtibus integris
Mirantum, ac repetam frequens.

23 אספרה שמך לאחי בתוך קהל אהללך׃

IAM

24 יראי יהוה הללוהו כל זרע יעקב כבדוהו וגורו ממנו כל זרע ישראל׃

24 I A M *qui colitis, laudibus inclitis*
Cantate, altisonis tollite plausibus
L V C T A T I *soboles, semen & Israel;*
Sacro suscipite hunc metu.

L V C T A T I.] Idem significat Iaacob Hebræis, quod Luctatus Latinis.

25 כי לא בזה ולא שקץ ענות עני ולא הסתיר פניו ממנו ובשועו אליו שמע׃

25 *Namque ille haud inopes prospicere abnuit,*
Nec fastu miserum despicit inuido,
Nec vultus famulo distinuit sacros,
Sed præsens querulum audijt.

25 Ex cognita Dei natura, & experimentis perspecta sibi, atque corpori suo mystico, salutem & vitam presagit Christus.

26 מאתך תהלתי בקהל רב נדרי אשלם נגד יראיו׃

26 *Vnum te referet laus mea principem*
Audita innumeros per populos: tibi
Soluam vota pios inter ouans choros,
Magnum qui metuunt Deum.

26. 27. Omnia hæc plena sunt mysteriis efficacitatis Christi Iesu à mortuis excitati.

27 יאכלו ענוים וישבעו יהללו יהוה דרשיו יחי לבבכם לעד׃

27 *Libabitque epulas turba modestior;*
Et lætum peragent hunc saturi diem:
I A M *qui celebrant, laude canent noua;*
Viuant corda diu pia.

28 יזכרו וישבו אל יהוה כל אפסי ארץ וישתחוו לפניך כל משפחות גוים׃

28 *Telluris memores vndique termini*
I A M *deposita stultitia petent,*
Quem diuisa locis agmina Gentium
Votis supplicibus colent.

28 In vniuerso mundo prædicandum erat Euangelium crucis & resurrectionis Christi.

29 כי ליהוה המלוכה ומושל בגוים׃

29 I A S *regnum etenim iure tenet suo;*
Huic cedetque hominum cuncta potentia:
Ille æquo varias (nam sapit, & valet)
Gentes imperio regit.

29 Regnum Dei diuina potentia in hominibus stabiliẽdum post Christi resurrectionem.

30 אכלו וישתחוו כל דשני ארץ לפניו יכרעו כל יורדי עפר ונפשו לא חיה׃

30 *Et quotquot saturat delitiis ferax*
Tellus, cum dapibus suscipiam meis;
Mirati superûm munera, supplices
Grates exoluent pij.

30 Arcana significatio donorum Spiritus sancti, per Christum distribuendorum.

Hoc præsente graui corruet impetu,
Quisquis delituit puluere sordido,
Cuius non animam numine viuido
Magnus restituit pater.

Excæcatorum, qui Euangelio non crediderint & obtemperauerint, exitus.

32 *Sed semen, placido pectore quod colet* — 32 זרע יעבדנו יספר לאדני לדור׃
Illa ætate Deum, cedet amabilem
Conscriptum Domini ac principis in gregem,
Iunctum ciuibus & poli.

33 In nobis completa est prophetia hæc.

33 *Illi pòst genito iustitiam Dei* — 33 יבאו ויגידו צדקתו לעם נולד כי עשה׃
Narrantes populo, nuntia deferent:
Dicent pollicitis denique vt efficax
Numen constiterit suis.

PSAL. XXIII.
Dominus regit me.

ARGVMENTVM.

EORVM qui sese curæ & prouidentiæ misericordissimi Dei regendos commiserint, felicissimam, ab omni graui animorũ periculo & difficultate maximè alienam, omni oportunarum ad salutem rerũ copia affluentem conditionẽ hoc Psalmo, sub pastoris & pecoris imaginibus, depingit Dauid, vtriusque Testamenti tempora significans.

1 *Psalmus Dauid.* — 1 מזמור לדוד

ODE SAPPHICA.

1 Diuinæ legis doctrina pascitur animus meus, salutifero cibo, iis qui se regendos Deo misericordi tradunt.

DVm salutaris mihi pastor IAS — יהוה רעי לא אחסר׃
Consulit, felix ego nil egebo;
2 *Ille me caulis stabulat virenti* — 2 בנאות דשא ירביצני על מי מנוחות ינהלני׃
Gramine lætis.

Quo possim pabulum illud diuinæ legis commodè concoquere, & in meam faluté ac vitam digerere, diuina gratia eodem auctore reficior.

Ille me lenis fluuij quietos
Riuulos propter medium per æstum
Ducit, ac lympha recreat liquenti hæc
Languida membra.

3 Hoc pastore omné vitæ cursum rectè instituo, & ab omnibus difficultatibus & erroribus auertor.

3 *Callibus rectis bonus atque iustis* — 3 נפשי ישובב ינחני במעגלי צדק למען שמו׃
Orbitis ducet pecus, & vaganti ab-
uertet errore: hæc bene certa cura est
Nominis almi.

4 Huius præsidio ac doctrina, huius verbo confisus; nullum vel maximum periculum non superabo.

4 *Pone me, lethi ad tenebras, profundis* — 4 גם כי אלך בגיא צלמות לא אירא רע כי
Vallibus, pallens vbi semper horror

אחרת עמדי שבטך ומשענתך חמה ינחמני:

Excubat; nulla hîc mala te pericla
Rege timebo.
Quem geris dextra, baculus, potenti,
Et pedum, cunctis metuenda monstris
Arma, securum insidiis iubent me
Viuere cunctis.

Timor Dei efficacissimus, quo quisquis affectus purè est, neminem alium timet, neque dæmonem ipsum.

5 תערך לפני שלחן נגד צררי דשנת בשמן ראשי כוסי רויה:

5 *Inuido atque hosti ante oculos refertam*
Instruis mensam mihi tu, caputque
Dum bibo plenis pateris, fragranti in-
ungis oliuo.

5 Restat autem mihi alius pastus, alius cibus per te exhibendus Christi virtute, quo planè saginer cœlestibus donis.

6 אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי ושבתי בבית יהוה לארך ימים:

6 *Quin beans virtus tua me sequetur,*
Luce dum vitæ fruor hac serenæ;
Mox dies IAE *innumeros beata vt*
Verser in aula.

6 Id fiet cùm tu non solùm in futura, sed in hac etiam vita Spiritum sanctum tuum mihi donaueris.

PSAL. XXIIII.
Domini est terra, & plenitudo eius.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic noui Testamenti mysteriis plenus, à Dauid decantatus est solenni aliqua pompa, cuiusmodi fuit illa qua translata est arca ex domo ObedEdom Hierosolymam. in quo magnam diuinæ maiestatis misericordiam erga Israelitas præstitam celebrat vates. Nam cùm Deus sit totius terræ orbis Dominus, singularis gratiæ ac prouidentiæ suæ exempla edere voluit in Ecclesia, quæ olim apud Israelitas, nunc apud Christianos est; in qua Ecclesia ipse certa ac singulari tutela atque cura consulit familiaribus suis; quorum certa signa describuntur. ij sunt qui piè viuere volunt. eos admissos ille suscipit, & magno numine protegit, sese illis præsentem multis beneficiis exhibens, magna cum maiestate & tremenda cæteris gentibus.

Psalmus Dauid.

1 לדוד מזמור

1
ODE DICOLOS DISTROPHOS.

ליהוה הארץ ומלואה תבל וישבי בה:

TErra parens opibus plena, & quos cõtinet orbis
Magni IAE *sunt sæcla virorum.*

2 כי הוא על ימים יסדה ועל נהרות יכוננה:

2 *Is terram super imposuit maria omnia firmam;*
Fluminibusque aptauit agendis.

3 מי יעלה בהר יהוה ומי יקום במקום קדשו:

3 *Quis nam* IAE *subeat montem, loca sancta tenere*
IAE *quis poterit pede recto?*

1.2. Omnis terra subest Deo gubernatori, omnes homines à Deo curantur, atque ad agnitionem veritatis vocantur; ideo terram Deus non modò solidam fecit, quam possent homines peragrare, sed mari interiecto ac fluminibus frequentibus ductis, eam habiliorem ad hominum communicationem reddidit: in eadem suam domum ipse locauit, quæ ab hominibus adiri possit, verùm non omnibus; sed qui virtutis ac pietatis rectam atque expeditam viam insistunt.

4 *Immunes quiſquis palmas extendit in altum;*
Cui nullis tumidum eſt vitiis cor.
Quiq. animo vanum cupijt nihil improbus, arte &
Iurando ſemotus ab omni eſt.

4 נקי כפים ובר
לבב אשר לא
נשא לשוא
נפשו ולא
נשבע למרמה׃

5 *Hunc charum & iuſtum, numeroſa ac dote beatum*
Rex ſuus efficiet bonus IAS.

5 ישא ברכה
מאת יהוה
וצדקה מאלהי
ישעו׃

6 *Hoc genus eſt ſobolesque illum quærentis Iacob,*
Lumina qui tua viſere tendunt.

6 זה דור דורשו
מבקשי פניך
יעקב סלה׃

7 *Vos portæ mundi, & vos oſtia tollite limen,*
Rex ſummi quibus intret honoris.

7 שאו שערים
ראשיכם
והנשאו פתחי
עולם ויבוא
מלך הכבוד׃

8 *Quis nam iſte immenſi penitus rex dignus honoris,*
Cui porta eſt anguſtior orbis?
Armipotens IAS *qui fortia prælia vincit,*
IAS, *numine qui omnipotens eſt.*

8 מי זה מלך
הכבוד יהוה
עזוז וגבור יהוה
גבור מלחמה׃

9 *Vos portæ, & mundi vos oſtia tollite limen,*
Rex alti quibus intret honoris.

9 שאו שערים
ראשיכם ושאו
פתחי עולם
ויבא מלך
הכבוד׃

10 *Quis nam iſte æterni venit huc Rex dignus honoris,*
Quem capiunt minus oſtia mundi?
Agminibus magnis ille eſt qui præſidet IAS:
Huic, nam Rex eſt, plaudite, honoris.

10 מי הוא זה
מלך הכבוד
יהוה צבאות
הוא מלך
הכבוד סלה׃

Vos portæ.] Huiuſmodi carminibus celebrabatur Dei maieſtas, cùm arca inferretur in terrã Chanaan, vnà cum tabernaculo & populi exercitu; itẽ cùm transferretur arca Hieroſolymam; ſed apertè ſignificatur Dei & Chriſti eius triumphus, qui Euangelij enũtiatione, Domino confirmante, per totum orbem ducendus à vatibus prędicabatur.

8 Qui fortia prœlia vincit, cuius numine hoſtes viſibiles & inuiſibiles ſuperantur, Aegyptij, Chananæi, Palæſtini, Græci, & tandem peccata, ac diabolus.

10 Deus exercituum ſuperiorum & inferiorum.

PSAL. XXV.

Ad te Domine leuaui animam meam.

ARGVMENTVM.

MALA deprecatur miſericordiæ fide & ſpe, quibus præſtare ſe ait hoſtibus, qui mala fide & calumnia iniurioſè ſe opprimunt.

1 *Dauidis.*

1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON acroſticon, vt in Hebræo eſt.

א ATtollens animum, te peto, maximi
IAS *præſidij te mihi* PRINCIPE

אליך יהוה
נפשי אשא׃

2 ב *Blando, fidere fruſtrà*
Hoſtes me haud videant mei.

2 אלהי בך
בטחתי אל
אבושה אל
יעלצו איבי לי׃

1. 2. 3. Gloriæ tuæ cauſa agitur, cùm quis in te verè ſperãs liberatur à periculis, id ego nominis tui ergò poſco.

Gentis

3 גם כל קויך לא יבשו יבשו הבוגדים ריקם׃

3 ג *Gentis ne patere vt ſpes pereat piæ,*
Confundatque tuos ſollicitus pudor;
Sed qui vana petunt, teque
Auertunt, premat hos pudor.

4 דרכיך יהוה הודיעני ארחותיך למדני׃

4 ד *Dexter ſiſte tuis me docilem vijs,*
I A S, *meque tuas inſtrue ſemitas;*

5 הדריכני באמתך ולמדני כי אתה אלהי ישעי אותך קויתי כל היום׃

5 ה *Hinc anquirere verum*
Duc me, quà valeam, tuum.

ו *Valde ſi ſoleo te mihi* PRINCIPEM
Exſpectare dies per ſolidos, meæ
Auctoremque ſalutis,
Me nunc diſcipulum doce.

6 זכר רחמיך יהוה וחסדיך כי מעולם המה׃

6 ז *Zelatorque tuis conſulito artibus,*
I A S, *orbe nouo nempe prioribus;*
Queis nos te proprium, queis
Clementem & canimus bonum.

7 חטאות נעורי ופשעי אל תזכר כחסדך זכר לי אתה למען טובך יהוה׃

7 ח *Heu peccata quibus me iuuenem leuis*
Ætas diſtinuit, crimina & improba,
Ne cures memor I A S;
Me cura vt memor ac bonus.

8 טוב וישר יהוה על כן יורה חטאים בדרך׃

8 ט *Totus nempe bonus, rectus, & integer*
I A S *eſt; ideò gaudet amabilem,*
Quos peccata malignè
Fallunt, ducere per viam.

9 ידרך ענוים במשפט וילמד ענוים דרכו׃

9 י *Iure oppreſſa hominum corda reget bono,*
Deducetque ſua rectè humiles via,
Nunquam fallere quenquam
Certus, diſcere qui cupit.

10 כל ארחות יהוה חסד ואמת לנצרי בריתו ועדתיו׃

10 כ *Cunctæ, quas ſolet inſiſtere ſemitas*
I A S, *ſancta quibus fœdera ſint ſua, &*
Queis reſponſa placebunt,
Sunt verum atque benignitas.

Ius æquitasque poſtulat, vt qui vanis diis vel conſiliis fidunt, ipſi pudefiant: non autem qui fiduciam ſuam in te vero & potentiſſimo Deo collocarunt.

4 Ipſe ego adeò tibi fido, adeò credo, vt nullam vitæ partem ſine numine, conſilio, & documento tuo tranſigere velim: te ducem, te principem miles ipſe, diſcipulus, atque cliens perpetuò ſequi, ſub tua diſciplina militare.

6 Propria tibi etiã eſt miſericordia, benignitas, et liberalitas, quib9 vſus es ante mũdum conditũ; quippe quòd mundum condideris, benignitatis tuæ fuit. igitur antiquũ te obtinere par eſt, cùm ſis Deus & immutabilis.

7 Peccata mea ſunt recentiora, & ex iuuentutis temeritate profecta. hæc mala ſunt, quorum me piget, occultata iam & abolita velim. tu antiquæ miſericordiæ, quam cõſtare ſemper decet, memor, obliuiſcere meorum peccatorum.

8 Dei naturam appello cõſtantiſſimam, cuius voluntas eſt, deuios ad viam reducere, quos ſub militiæ ſuæ ſignis ſacramentũ præſtare & ſeruare nouerit.

10 Nihil eſt quòd fallar, nihil quòd deſperem, modò purè ſancteq. velim pactũ eius obſeruare, quoniam Deus iis qui animo ſtudioque ſunt hoc, perpetuò clemẽter, miſericorditer, & conſtanter conſulit, quacunque via vel ſemita illos deducat.

Longè

11 Ideo ego agnoscēs meam prauitatē, Dei misericordis nomen constantissimum efficacissimumq́ue appello.

11 ל *Longè intorta licet sit mihi prauitas,*
I AS, *missa tamen soluitur; hoc tuo*
Certè perfacile usque est
(Nam I AS *dicere) nomini.*

11 למען שמך יהוה וסלחת לעוני כי רב הוא׃

12 Vidimus multa exempla & perpetua ferè eorum, qui sese Deo docendos ac regendos tradiderunt, quos ipsos prosperari & prosperitatis suæ hæredes filios suos reliquisse cognouimus.

12 מ *Magnum* I A M *metuens quis colet? optimam*
Certè discet enim doctior is viam:
13 נ *Namque is sorte beatus*
Terræ ac semine princeps est.

12 מי זה האיש ירא יהוה יורנו בדרך יבחר׃

13 נפשו בטוב תלין וזרעו יירש ארץ׃

14 Quæ verò Deus oracula sua arcana de misericordia sua illa maxima per Christū olim tribuenda timētibus se enuntiauit, illa certa fide & spe retinētur à piis, quam ob rem non dubito illius misericordiam exposcere.

14 ס *Sacra arcana pijs integra permanent*
I AE, *& quæ teneant fœdera dulcia*
Nullo tempore vana,
Digna ac perpetuò coli.

14 סוד יהוה ליראיו ובריתו להודיעם׃

15 ע *Omnes ipse meis luminibus dies*
I A M *prospiciam, qui expediat meos*
Duri cassibus hostis,
Firmetq́ue incolumes pedes.

15 עיני תמיד אל יהוה כי הוא יוציא מרשת רגלי׃

16 Et quoniam misericordia in alienis miseriis subleuandis spectatur, ipse tibi mearū rerum statum afflictum expono.

16 פ *Pressum me atque hominum in cœtibus vnicè*
Desertum miserans respice, ab omnibus
17 צ *(Sat cordi anxia cura est)*
Me discriminibus rape.

16 פנה אלי וחנני כי יחיד ועני אני׃

17 צרות לבבי הרחיבו ממצוקותי הוציאני׃

18 ר *Raptatum varijs sæpè doloribus*
Afflictumq́ue vide, ignosceq́ue turpibus
Cunctis criminibus, queis
Hæc sum commeritus pati.

18 ראה עניי ועמלי ושא לכל חטאותי׃

19.20. Misericordiæ autem præcipuè est, ignoscere peccatis, quę calamitatem & miseriam effecerunt; itaq. morbum cum causa curare, tuum est, medici sapiētissimi opus. Verum est me iustè pati meos labores, sed ego te appello misericordem: at verò hostes mei indignè, hoc est, nullo suo iure me premunt, & te nō inuocant, non colunt; decet ergo te potius mihi, quàm illis consulere.

19 ר *Rursus prævalidis aspice viribus*
Hosteis, inuidia heu quos agitat mei,
Nullo iure petentes
Me, sed consilio fero.

19 ראה איבי כי רבו ושנאת חמס שנאוני׃

20 ש *Sperantemq́ue tuo præsidio erue;*
Et serua hanc animam, spes tua quam fouet;
Nec turbet famulum isto
Confisum auxilio pudor.

20 שמרה נפשי והצילני אל אבוש כי חסיתי בך׃

Thesau-

21 תם וישר יצרוני כי קויתיך׃

21 ת *Thesauris veluti vasa reconditis*
Sic me simplicitas seruet & æquitas;
Expecto facilem te;
A te subsidium peto.

22 פדה אלהים את ישראל מכל צרותיו׃

22. פ PRINCEPS *ipse tuum casibus arduis*
Susceptum redimas protinus Israel;
Vindexque eripe cunctis
Arctè queis premitur malis.

2 Illi nullas virtutes afferunt, ad quas respicias, cùm sint potentissimi, malitiosi, et callidi. ipse verò, quãuis peccator, tamen simplicitatem & bonam mentem sine fallacia & fuco tibi propono, ad quę tu respicere soles.

22 Decet autem te qui te Israelis Principem, & gubernatorẽ ac protectorem declarasti, illum ex angustis rebus eripere. itaque & priuato & publico nomine hoc efficies.

PSAL. XXVI.

Iudica me Domine, quoniam ego in innoc.

ARGVMENTVM.

VITAE suæ integritatem Deo examinandam, fouendam, & protegendam commendat Dauid: quam etsi ex humanæ carnis imbecillitate minùs absolutam & exactam confiteatur, attamen à malo studio, mala mente, ac pertinaci peruicacia, vel affectato errore alienam esse profitetur, idq́. Deo probandum exponit, cuius misericordiam appellat, & clementiam ad ea expianda, quæ aliqua ex parte maculata & contaminata deprehendentur. Manifestum enim sibi esse ait, Deum exigere ab hominibus bonam voluntatem, studium, & conatum purum & integrum; quidquid verò desit ad exactissimæ sanctitatis puritatem, ipsius clementia & misericordia suppleri, interim dum ille diuinus spiritus nondum datus est, qui excoctis omnibus vitiis, animis hominum dat & velle & perficere pro bona voluntate.

Dauidis.

1 לדוד

1 CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

שפטני יהוה כי אני בתמי הלכתי וביהוה בטחתי לא אמעד׃

ME *suscipe* IAS *arbiter integris*
Vitæ ambulantem moribus; vnico
Sermone me iuuantis IAE
Non trepidus refugúsve, fido.

2 בחנני יהוה ונסני צרופה כליותי ולבי׃

2 IAS *paratus sæpè periculis*
Tentator vrens meque probans, age;
Committe flammis atque renes
Corque meum speculare viuis.

2 Voluntatẽ & mentem mihi simplicem & sanam esse, examinatis internis affectibus, iudicabis.

3 כי חסדך לנגד עיני והתהלכתי באמתך׃

3 *Promissa dicto certa satis tuo*
Constant apertos ante oculos mihi;
His (vera nam vigent) receptis
Quidquid ago, ingredior minister.

3 Fidem etiam in misericordia tua cõstantissimam ipse profiteor.

4 *Me nec virorum vana mouentium*
Vnquam assidentem concilio dedi,
Astuta nec me turba cæcis
Ducta viris comitem notauit.
5 *Cœtus nocentum, & terribiles choros*
Odi, profanum nil placuit mihi;
Sedisséque auersor malignis
Sedibus, & fugio remotus.
6 *Firmare vt,* IAS, *hæc valeam, manus*
Puris lauabo fontibus, ac tuam
Immunis aram sæpe circum
Ibo equidem, intrepidusque tangam:
7 *Vt voce laudis confitear tibi*
Præsente acutis auribus Israel;
Narremque miratus tuorum
Cuncta operum mihi quanta constent.
8 IAS *amaui (scis etenim) tuæ*
Ædis carentes crimine fornices,
Tentorij, & quæ tu decoras
Muneribus loca sancta magnis.
9 *Ne (quæso) sensus addideris meos*
Turbæ scelestûm, viuere, neu puter
Vixisse cum sæuis cruentûm
Agminibus socius virorum;
10 *Incesta quorum fraus manibus viget,*
Plena est iniquo dextera munere:
11 *Tu me misertus (nam peregi*
Integer) ô redime absolutor.
12 *Immotus æquis moribus ac solo*
Pes (non timebo) quin steterit meus,
IAM *salutarem ac beantem*
Cœtibus vt memorem refertis.

4 Consuetudinē eorū qui me corrumpere, à teque abstrahere & abalienare possunt, quantum in me est, fugio & auersor.

Primùm enim eos qui apertè vana docent & disputant respui semper.

Deinde etiam eos qui occulta fraude aut malitiosa interpretatione ius, æquitatem & virtutē circumueniunt & produnt.

5 Nec iis addor, qui iniuriam per vim inferunt, neque qui peruersis causis & iudiciis alios opprimunt.

6 Adeò verum est me nullis huiusmodi criminibus teneri, vt coram te manibus innocentiā professus lotis, & altari tuo lustrato, te testem adhibens, possim pro concione legem tuā interpretari, & narrare mirabilia tua, illa quæ pertinent ad mores, hæc ad fidem, & tamen à nemine, vt præuaricator, reprehendar.

8 Ego enim cupio esse familiaris tuus, hocq. præcipuè optaui semper, vt in tuam domū non indignè admittar, ad eamque rem me, quam potui, diligenter comparaui.

9 Quam ob rem ne me enumeres inter prophanos & maculatos, qui ad extimum atrium relegantur in templo tuo.

11 Et quoniam adhuc redemptione tua me egere sentio (quanquā enim egerim quod debui, seruus inutilis sum) tu impartire mihi illam misericordiæ tuæ redemptionem.

12 Quā cùm te donāte obtinuero, & rectissimè incedam, & tibi vni acceptam gratulabundo, carmine publicè referam.

4 לא ישבתי
עם מתי שוא
ועם נעלמים
לא אבוא׃

5 שנאתי קהל
מרעים ועם
רשעים לא
אשב׃

6 ארחץ בנקיון
כפי ואסובבה
את מזבחך
יהוה׃

7 לשמע בקול
תודה ולספר
כל נפלאותיך׃

8 יהוה אהבתי
מעון ביתך
ומקום משכן
כבודך׃

9 אל תאסף עם
חטאים נפשי
ועם אנשי דמים
חיי׃

10 אשר
בידיהם זמה
וימינם מלאה
שחד׃

11 ואני בתמי
אלך פדני
וחנני׃

12 רגלי עמדה
במישור
במקהלים
אברך יהוה׃

PSAL. XXVII.

Dominus illuminatio mea.

ARGVMENTVM.

Qvo tempore Dauid à Saule & cæteris oppressus aduersariis maxima violentia infestaretur, in Domini tabernaculum venit, sub Abiathar principe sacerdotũ, vbi loci sancti contemplatione animatus, spem conceptam suæ salutis confirmabat sibi: ex quo argumento hunc Psalmum cecinit, in quo se neminem timere ait, vtpote qui totius vitæ suæ momenta & salutis rationes Deo misericordi & constanti commendauerit, summa fide nixus ipsius promissorum, neque ille ipse aliud sibi vnquam optarit aut petierit, quàm vt posset vnus è pio populo Dei ædem gratus & placens frequentare, id quod aduersarij impedire omnino conentur; esse autem suum votum adeò honestum vt irritum fore non timeat, imò ratissimũ optimo euentu speret, atque à se ipso decantandum miris Dei laudibus, quibus pij edocti, diuinæ misericordiæ & veritati omni fide atque spe innitantur.

Imaginem etiam Christi sustinet in hoc Psalmo propheta.

1 לדוד יהוה אורי וישעי ממי אירא יהוה מעוז חיי ממי אפחד:

Dauidis.

1 IAS *salutis lux mihi prosperæ, hoc*
Præsente quemquam num metuam virum?
Munimen IAS *ipse vitæ est*
Vsque meæ, anne homines pauebo?

1 Deus est ductor meus, qui me incolumem deducit, quem timebo?

Ille est vitæ meæ præsidium, cuius ope, cuius tutela ac virtute munitus sum.

2 בקרב עלי מרעים לאכל את בשרי צרי ואיבי לי המה כשלו ונפלו:

2 *Me dum paratis noxia prœliis,*
Esura carnem, gens premeret, meam,
Hostesque tendentes pericla
Arcta mihi, cecidere capti.

2 Nam in bellicis discriminibus cùm irruerent hostes in me sæui, & mortis meæ cupidissimi, ipso propugnatore ceciderũt.

3 אם תחנה עלי מחנה לא יירא לבי אם תקום עלי מלחמה בזאת אני בוטח:

3 *Me fixa quamuis castra minantium*
Vallent, timore haud cor paueat meum;
Insurgat omnis pugna in vnum
Me, tamen intrepidus manebo.

3 Iam ergo assiduis Dei beneficiis edoctꝰ, neque magnum exercitum timebo: maximè cùm ego neque auaritia, neque ambitione vlla laborem, quibus homines in pericula incidunt meritò, sed vnico pietatis studio flagrem: adeò vt nihil ego mihi maius optarim, quàm posse vitam transigere in domo Dei mei, ibique quietus operam dare diuinis laudibus.

4 אחת שאלתי מאת יהוה אותה אבקש שבתי בבית יהוה כל ימי חיי לחזות בנועם יהוה ולבקר בהיכלו:

4 *Hæc vna voti summa frequens mei est*
Vrgenda, vt IAE *considam domo,*
Vitamque per totam decori
IAE *adeam speculator aulam.*

5 כי יצפנני בסכה ביום רעה יסתירני בסתר אהלו בצור ירוממני:

5 *Me nam receptum tempore turbido*
Tentorij vmbra proteget in sui,
Tutum & tabernacli latebris
Rupe iterum in solida reponet.

5 Hoc votum meum Deo probatum ratumque iri spero.

6 Tantò etiam mihi gratius & ſuauius illud tempus erit, quò maioribus periculis liber gratulatoriũ carmen cum ſacrificio confeſſionis me canẽtem videro.

6 *Ereptus alto vertice ab hoſtibus,*
Me qui petitum perdere cinxerant,
Iam victor ad puluinar IAE
Sacra feram altiſonumque carmen.

6 ועתה ירום ראשי על איבי סביבותי ואזבחה באהלו זבחי תרועה אשירה ואזמרה ליהוה׃

7 Quod votum quia tu ex animo profectũ cognoſcis, oro à te vt audiatur, & euentu ſecundetur ſuo.

7 IA ô *vocantis vocibus efficax*
Miſertus adſis, mens mea nam ſuo
8 *Intenta te vultu requiret;*
IAH*que tuas facies requiram.*

7 שמע יהוה קולי אקרא וחנני וענני׃

8 לך אמר לבי בקשו פני את פניך יהוה אבקש׃

9 *Celaris iſtas ne facies mihi,*
Vultuque verſo deſere ne tuum,
PRINCEPS *ſalutis auctor ante*
Tu mihi; me, precor, haud relinquas.

9 אל תסתר פניך ממני אל תט באף עבדך עזרתי היית אל תטשני ואל תעזבני אלהי ישעי׃

10 Quanquam ego in eo ſtatu ſim, vt etiã à parentibus deſerar; tamen à te, qui neminem times, qui ſemper miſericors es, me nũquam deſerendũ eſſe confido.

10 *Vterque quanquam me timidus parens*
Cautus periclum auertere, deſerat;
IAS *miſertus atque tutor*
Me tamen excipiet benignus.

10 כי אבי ואמי עזבוני ויהוה יאספני׃

11 Igitur cùm te vnicum tutorem, ducem & propugnatorẽ mihi propoſuerim, tibi cõmendo rerum mearũ rationes omnes dirigendas, quamuis difficillimas, meo & aliorum hominum iudicio.

11 IAS, *tuam dux me doceas viam,*
Rectoque des inſiſtere tramite,
Securus vt ſæuas nocentum
Inſidiasque dolumque temnam.

11 הורני יהוה דרכך ונחני בארח מישור למען שוררי׃

12 Aduerſarij mei mendacio, vanitate, dolo, & calliditate vtũtur aduerſum me. his artibus ego quid opponam, nõ habeo, niſi virtutem, ſimplicitatem, & miſericordiam tuam, quibus ego omnino fido.

12 *Ne me ſceleſtis arbitriis virûm*
Tradas prementum, reſpice vt inuidè
Mentita teſtes turba crimen
Conflat ouans mihi & inſtat vrgens.

12 אל תתנני בנפש צרי כי קמו בי עדי שקר ויפח חמס׃

13 Huic fidei meæ tuam miſericordiam exhibebis. namque alias ego aduerſum tãtam potentiam & malitiam quid poſſem, niſi tuo præſidio niterer.

13 *De me quid actum, quid foret improbis?*
Ni certus IAS *viſere crederem,*
Vt poſſit in terra piorum
Protegere & recreare vitas.

13 לולא האמנתי לראות בטוב יהוה בארץ חיים׃

14 Concluditur Pſalmus ſententioſa paræneſi, vt multi alij.

14 IAM *potentem nil pauidus mane,*
Exſpecta & IAM *pectore viuido,*
Nullisque deiectum periclis
Firma animum, intrepidusque perſta.

14 קוה אל יהוה חזק ויאמץ לבך וקוה אל יהוה׃

PSAL.

PSAL. XXVIII.

Ad te Domine clamabo, Deus meus ne ſileas à me.

ARGVMENTVM.

SE cauſamque ſuam commendat, nec vanam, neque malis artibus aut ambitione ſuſceptam, vt fieri ſolet, faciuntque aduerſarij. eam autem & Deo probandam & fouendam eſſe ſperat, ideoque gratulatorij carminis & laudum vota concipit.

1 *Dauidis.*

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

IAS, *præſidium nam voco te meum,*
Ne ceſſes mihi, ne vel ſileas tuo;
Obſcurum miſer heu te ſine conferar
Deducto in barathrum gregi.

2 *Clamorem, tibi quem profero, ſupplicem*
Audi, ſi innocuas explicui manus,
Intentuſque adytis proſpicio ſacram
Ædem nominibus tuis.

3 *Ne me iunge parem cœtibus improbis,*
Nec queis vana placent acta nocentibus;
Qui ſermone ſuos pacifico trahunt,
Fraudant pectore proximos.

4 *Horum redde igitur digna nefariis*
Actis & ſtudiis lædere feruidis;
Mercedemque operis quæ deceat manus
Horum & præmia reddito.

5 IAE *nam indociles acta, opus & bonum*
Obſeruare, mala ſtultitia negant:
Horum ille artificum diruet impium,
Nunquam & reſtituet, genus.

6 IAE *ſemper ego commemorem pias*
Laudes, quem mea vox ſupplicis attigit.

7 IAS *eſt clypeus, robur & eſt mihi,*
Cui cor ſe dederat meum.

1 לדוד
אליך יהוה אקרא צורי אל תחרש ממני פן תחשה ממני ונמשלתי עם יורדי בור:

2 שמע קול תחנוני בשועי אליך בנשאי ידי אל דביר קדשך:

3 אל תמשכני עם רשעים ועם פעלי און דברי שלום עם רעיהם ורעה בלבבם:

4 תן להם כפעלם וכרע מעלליהם כמעשה ידיהם תן להם השב גמולם להם:

5 כי לא יבינו אל פעלת יהוה ואל מעשה ידיו יהרסם ולא יבנם:

6 ברוך יהוה כי שמע קול תחנוני:

7 יהוה עזי ומגני בו בטח

1 Cùm ego adhuc viuens inter pericula & difficultates maximas, te inuocem atq. appellē, ne quæſo me inter eos qui iā mortui ſunt, & in cōmune ſepulchrum demiſſi, quorum non es memor amplius, reputes.
2 Nam adhuc viuo, adhuc loquor, adhuc moueor, te vocans, & manus tollo è regione tēpli tui; ſentiens qua parte illud ſitum ſit: audi ergo me nondū cōclamatum, qui tuū beneficium cupio, poſco, & ſentire poſſum. tu ſoles audire eos qui te colentes appellant, & inuocant, niſi vel ob fraudem & noxā indigni ſint qui exaudiantur, ſed neq. horū in numero me ponas adeò alienum ab eorum conſiliis & ſtudiis atque tu ſcis.
4 Ego non deprecor, quin vnicuique, vt declaraſti, retribuas pro vniuſcuiuſq. operum & ſtudiorum ratione.
5 Quia nō ſolū malè agunt, ſed neq. te verentur, nec tua facta agnoſcunt, aut prouidentiam tuam intelligunt: quamobrē hos oportet iuſtitiæ tuæ documentis corripi, erudiendos hoc modo in prouidentiæ tuæ exemplis.
6 At ego qui laudare & celebrare ſoleo Deum, audientē meā ſupplicationem, qui eum mearum omniū rerum præſidiū agnoſco & prædicō, qui præterita beneficia ab eo accepta cōmemoro, ſpero futuræ etiam ſalutis compos, laudes me decantaturum, idque iam meditor.

Huius subsidium dum peto, dexterum
Expertus solido pectore gaudium,
Expressisse piis carminibus paro
Laudes illius & decus.

לבי ונעזרתי ויעלז לבי ומשירי אהודנו׃

8 Carminis autem argumentum est mihi illud perpetuum, Dei curam & tutelã salutarẽ manifestis argumentis, & frequentibus erga vnctũ suum cõstare. quam ob rem salutem & prosperitatem populi sui, cuius gubernandi causa vnctum suum constituit, atque adeò inceptorũ & propositi sui de populi æterna felicitate, esse etiam illi commendandam.

8 IAS *illa suis firma potentia est:*
Hoc auctore salus plurima præsidi
Christo constiterit, quem voluit bonus
Regemque instituit suum.

8 יהוה עז למו ומעוז ישועות משיחו הוא׃

9 *O serua populum prospiciens tuum,*
Prosperque ipse tuo consule prædio;
Hos tu pastor agens euehe sæculis
Felix omnibus & foue.

9 הושיעה את עמך וברך את נחלתך ורעם ונשאם עד העולם׃

PSAL. XXIX.

Afferte Domino filij Dei.

ARGVMENTVM.

PROVIDENTIAM probat, & religionem incutit ex efficientia Dei in sublimibus, quæ vel impios plurimùm terret: Deum tandem regem perpetuum esse dicit, qui malis vltione, bonis verò beneficio sese probet.

1 *Dauidis.*

1 מזמור לדוד

CARMEN SAPPHICVM.

1 Fortissimi quique terræ agnoscentes vestram conditionem, fatemini Deo propriũ esse robur, illi esse veram & solidam maiestatem, idque verbis, gestu atque habitu significate.

FOrtium terræ pueri virorum
Robur huic IAE *proprium potenti.*
Cedite immensum, celebres & IAE
Cedite laudes.

הבו ליהוה בני אלים הבו ליהוה כבוד ועז׃

2 *Debitam summo reuerenter* IAE
Nominis famam, decus atque cunctis
Partibus pulchrum, penitusque sanctum
Cedite proni.

2 הבו ליהוה כבוד שמו השתחוו ליהוה בהדרת קדש׃

3 Nam quantũ Deus valeat efficere, quamque fortiter ac terribiliter, vel sola voce sua, satis indicant vẽtorum, & aquæ, ac maris tempestates, quas nemo fortissim9 excitare, nemo sedare potest; nemo non timet & horret.

3 *Vox aquis* IAE *validisque ventis*
Imperat, FORTIS *tonat ille compos*
Gloriæ, & fluctus pelagi profundos
Commouet IAS.

3 קול יהוה על המים אל הכבוד הרעים יהוה על מים רבים׃

Vox

4 קול יהוה בכח קול יהוה בהדר:

4 *Vox potens* IAE *probat obstupendam*
Vim, decus summum probat illa magnis
Vsibus rerumque hominumque mundum
Clara per omnem.

5 קול יהוה שבר ארזים וישבר יהוה את ארזי הלבנון:

5 *Vox minax* IAE *valet vsque ab imis*
Stirpibus cedros ruere: ipse & IAS
Strauit excelsas Libani virentis
Sæpè cupressos.

5 Magnas, proceras, & altissimis radicibus terræ infixas arbores sternit: nedum homines bipedes & labiles proruat. *Cupressos.*] Larices Hebraic. quæ cedrorum genus sunt, vt & cupressi.

6 וירקידם כמו עגל לבנון ושרין כמו בן ראמים:

6 *Quæ velut fortes saliunt iuuenci;*
Sarion, summum & Libani cacumen
Instar exultant catuli ferocis
Rhinocerotis.

7 קול יהוה חצב להבות אש:
8 קול יהוה יחיל מדבר יחיל יהוה מדבר קדש:

7 *Flammeos* IAE *iaculatur ignes*
8 *Vox tonans, tractus quatit & remotos:*
Parturit vasti tremefacta ab IA
Silua Cadessi.

7 Sed illud magis omnibus horrendum est, quòd non solum vẽtus & aquæ, sed ignis etiam flammæ immittuntur in terras, fulgura & fulmina voce illa Dei, quibus flammis mõtes etiam ipsi concutiuntur & finduntur vt parietes. & ceruæ quæ velocissimæ sunt, illã vocẽ tonitruũ audientes, nõ possunt effugere, imò ex maxima trepidatione pariunt.

9 קול יהוה יחולל אילות ויחשף יערות ובהיכלו כלו אמר כבוד:

9 *Cogit* IAE *vox properare duro*
Fœtibus ceruas vtero tumentes:
Frondibus nudat nemus: huius almo
Gloria templo

8. 9. Ergo omnes confiteantur Deum hunc, illique tribuant fortitudinem vti propriam. id quod diluuij tempestate omni orbi demonstrauit.

10 יהוה למבול ישב וישב יהוה מלך לעולם:

13 *Vocibus cunctis sonet: vnus* IAS
Æthere vltrices soluente nubes
Sedit IAS *Rex, patulo & sedebit*
Prouidus orbi:

11 יהוה עז לעמו יתן יהוה יברך את עמו בשלום:

11 *Robur & charo populo benignus*
Proferet faustum moderator IAS:
Præside hoc tutum populum secunda
Prospiciet pax.

10 Atqui ille tam terribilis potentibus, mitis, prosper, fauésq. est piis, quos regit clemens & fouens, & per Christum tãdem summa pace & prosperitate gubernabit.

PSAL.

PSAL. XXX.

Exaltabo te Domine, quoniam suscepisti me.

ARGVMENTVM.

DAVID omnibus difficultatibus superatis, regno iam potitus, atque domo familiaque sua constituta, cùm regni gubernaculum certo omnibus ordinibus & ministeriis inchoandis die condicto adiret, hunc Psalmum composuit; in quo Deo gratulatur, cuius consilio, præsidio, ope atq. auctoritate ex humilitatis & tenuitatis suæ infimo & obscuro loco per labores & pericula ærumnasque numero carentes, incolumis & victor ad illum tranquillum, amplum & splendidum regni & prosperitatis gradum fuerit deductus, dumque suas hoc Psalmo describit, Christi Iesu res non obscurè indicat.

1 *Psalmus cantici initiationis Domus Dauid.*

1 מזמור שיר חנכת הבית לדוד׃

ODE DICOLOS TETRASTROPHOS.

2 IAS *te hymnisonis laudibus efferam,*
Qui me de misero sustuleris gradu;
Nec passus rabida es lætitia inuidos
Insultare malis meis.

2 Magnificentiæ tuæ argumẽta manifestaque documenta in me ostensa profitebor, Domine.

2 ארוממך יהוה כי דליתני ולא שמחת איבי לי׃

3 *Vt te voce meum mæstisona Deum*
IAS *ingemui, questubus & piis*
Expectata meis te medico salus,
Et membris rediit vigor.

3 Qui ex ærumnis maximis, in quibus præter vocem qua te inuocarem, nihil mihi virium reliquum iam erat, tua vnius virtute & ope sim liberatus.

3 יהוה אלהי שועתי אליך ותרפאני׃

4 IAS *tu reducem tartareo specu*
Hanc iussisti animam sistere, & è lacu,
Quò iam præpropero funere veneram,
Viuum me reuocas bonus.

4 יהוה העלית מן שאול נפשי חייתני מיורדי בור׃

5 *Ergò experta cohors munera prospera*
IAE, *huic magnificis psallite laudibus,*
Hunc grato memores carmine & optimum,
Hunc & dicite maximum.

5 Ergo mecum communi studio gratulamini Deo summis laudibus, quicunque pietate erga ipsum caletis, illiusque beneficia agnoscitis.

5 זמרו ליהוה חסידיו והודו לזכר קדשו׃

6 *Huic namque ira breui temporis horula*
Durat, sed placidis muneribus fauor
Vitas perpetuas, vespere flentibus
Manè his lætitiam refert.

6 Qui adeò clemens, adeò benignus est, vt si quãcunque ob causam iratus sit, celeriter, tamen iram deponit, neque diu vltionem exercet. at verò benigna munera sua & beneficia diutissimè prorogat, & amplificat latissimè. deinde si quos afflictionibus exercet, rursus consolatur, ac reficit copiosissimè. Solet autem exercere suos aliquando, ne humana obliuione sui insolescant: id quod ne mihi accideret, ipse prouidebat, dum secundè nauigãti tempestatem aliquam excitari passus est.

7 כי רגע באפו חיים ברצונו בערב ילין בכי ולבקר רנה׃

7 *Hîc dum saluus ego diffluerem bonis,*
Dixi, De stabili non mouear gradu,

7 ואני אמרתי בשלוי בל אמוט לעולם׃

Hæc

8 יהוה ברצונך העמדתה להררי עז הסתרה פניך הייתי נבהל׃

8 *Hæc dum secla latent: namque meum tuus*
Montem munierat fauor.
IAS *heu facies dum remoues tuas,*
Turbatus miseris excideram modis:

9 אליך יהוה אקרא ואל יהוה אתחנן׃

9 IAS *te precibus (sicuti sueueram*
IAM *suppliciter) voco.*

10 מה בצע בדמי ברדתי אל שחת היודך עפר היגיד אמתך׃

10 *Vsus quis fuerit sanguinis heu mei,*
Cùm gressu foueam præcipiti petam?
Num puluis fidei concelebret tuæ
Virtutem, aut referat cinis?

10 Petebam salutem à Domino, & vitam, quam illius laudibus celebrandis impenderem. Ego scio te non esse appetenté sanguinis mei tua causa, quia tibi nullus vsus est ex mea morte: mea igitur est causa, quam ob rem in periculum deductus sum.

11 שמע יהוה וחנני יהוה היה עוזר לי׃

11 *Hos* IAS *gemitus auribus excipe,*
IAS *me miserum commiserans iuua,*
Auctor præsidio quo solitus mihi
Adsis, auxilio & veni.

12 הפכת מספדי למחול לי פתחת שקי ותאזרני שמחה׃

12 *Tunc tristes elegos in placidum chorum*
Mutasti, & rigidos, horrueram quibus,
Saccos, me exuere, & cingere gaudia,
Magnam & lætitiam iubes.

12 Ita vitã, lætitiam, pacem, & tranquillitatem omnia tibi accepta refero. omnia igitur in nominis tui cultu ponere debeo; pro sacco quo mæstus cingebar, nunc gaudio exilio te auctore.

13 למען יזמרך כבוד ולא ידם יהוה אלהי לעולם אודך׃

13 *Vt te lætifico gloria carmine*
(Nec cessare sciens) personet, ô Deus:
IAS *semper eris tu mihi, quem piis*
Æternùm fatear modis.

PSAL. XXXI.

In te Domine speraui, non confundar in æternum.

ARGVMENTVM.

DAVID vehementer & frequenter impetitus, atque non rarò oppressus ab aduersariis, hoc Psalmo diuinum auxilium implorabat sibi iam notum, multisque periculis comprobatum: quod adeò certum fore sperabat, vt tanquam præsens sentiret ac prædicaret, atque ad similis spei exemplum pios omnes excitaret.

1 למנצח מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem Psalmus David.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

M IAS

2 Quãdo tu iuſtus es & miſericors, ac potens, ne permittas me fruſtrari mea ſpe nitenti in tua iuſtitia & virtute, cauſę meę honeſtate propoſita. erue me, vt & meam ſpem, & tuam iuſtitiam probes.

2 IAS *tui me robore numinis*
Fiſum premat ne ſollicitus pudor
Vnquam; ſed oppreſſum tua me
Eripe iuſtitia è periclis.

2 בך יהוה חסיתי אל אבושה לעולם בצדקתך פלטני ׃

3 *Aurem mihi iſtam iam citus admoue*
Ereptor alti & præſidij domus,
Et rupis eſto mî cacumen,
Ferq́ue tuæ auxilium ſalutis.

3 הטה אלי אזנך מהרה הצילני היה לי לצור מעוז לבית מצודות להושיעני ׃

4 Tu ſemper me ſuſceptum defendiſti, & promouiſti, atq. hoc nomine cognoſci etiã voluiſti: adeſt tempus in quo idem nomen probes, eoq́ue magis quo grauiori difficultate laboro.

4 *Nam petra, firmum & præſidium mihi es*
Dictus: tui nunc numinis ô memor
Me liberaturus benignè
Ductor age ac perage obſecutum.

4 כי סלעי ומצודתי אתה ולמען שמך תנחני ותנהלני ׃

5 Namque grauibus periculis cingor, nimirum potẽtia, opibusq́. aduerſariorum fraude & calliditate, quibus ego ſuperãdis par eſſe nequeo, niſi auxilio ſubſidioq́ue tuo.

5 *Munimen, arx & tu mihi cognita es;*
Diſcriminoſis eripe me plagis,
Quas fraude celatas maligna
Hoſtis atrox mihi iam tetendit.

5 תוציאני מרשת זו טמנו לי כי אתה מעוזי ׃

6 Nõ animam & vitam meam tantùm tibi liberandam commẽdo, ſed ſpiritũ quo ſapio, quo cogito, tibi regendum trado: ipſe enim ſine te nec volo nec poſſum mihi commodè conſulere.

6 *Hunc ipſe tradens, hunc manibus tuis*
Commendo, toto pectore ſpiritum:
I AS *redemptorem mei te*
Pollicitus dabis efficacem.

6 בידך אפקיד רוחי פדיתה אותי יהוה אל אמת ׃

7 Imò eos qui vanis conſiliis, calliditatibꝰ, aſtutiiſq́ue operam dant, ego odi, nedum eiuſmodi aliquid ipſe in me admittam. omnem, inquam, ſpem meam in tuæ virtutis tutela collocaui.

7 *Odi nihil quos detinet & nihil;*
Qui vana ſeruant conſilia; aſt ego
I AE *potenti nixus vſque*
(Spes neque aget dubium) manebo.

7 שנאתי השמרים הבלי שוא ואני אל יהוה בטחתי ׃

8 *Gaudebo dulci munere iam tuo*
Lætus, dolorem videris vt meum,
Non ſegnis agnouiſſe noſtræ
Difficiles animæ labores.

8 אגילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי ידעת בצרות נפשי ׃

9 *Nec me tu in hoſtis tradideris manum:*
Sed liberatos caſſibus inuidis,
Et ſtare, & ire hos vſque latis
Efficis ipſe pedes plateis.

9 ולא הסגרתני ביד אויב העמדת במרחב רגלי ׃

10 חנני יהוה כי צר לי עששה בכעס עיני נפשי ובטני :

10 IAS *misertus rebus in arduis*
Me cerne felix; ira etenim meum
Corrosit ardens atque cura
Ventrem, oculos, animamque mæstam.

10 Tu qui me ex angustissimis difficultatib9 liberare soles, habes nunc non minoré anteactis periculis me liberandi commoditaté; habes misericordiæ erga me exhibédæ materiam: adeò enim angustè premor, vt toto corpore comprimar, atque oculorum sensu penè deficiar.

11 כי כלו ביגון חיי ושנותי באנחה כשל בעוני כחי ועצמי עששו :

11 *Vides vt atra sollicitudine*
Præcisa vitæ est tela fugax meæ;
Anniique fluxerunt gemendo,
Visque graui tenuata pœna;
Nullusque rosis ossibus est vigor:

11 Nemo est qui me eripiat, multi qui premant, probrisque vexent; nemo qui vel cognoscat, aut dicere audeat, me ipsi curæ esse, vt solet fieri, cùm quis à potentissimis opprimitur.

12 מכל צוררי הייתי חרפה ולשכני מאד ופחד למידעי ראי בחוץ נדדו ממני :

12 *Vltraque cunctos, queis premor, inuidos*
Vicina me probris perurget
Turba malis, stolidumque damnat.
Qui norat olim me, sibi nunc timens
Nouisse nollet; quique videt foris
Me vitat, auertensque cursum
Mutat iter, refugitque cautus.

13 נשכחתי כמת מלב הייתי ככלי אבד :

13 *Obliuiosis pectoribus virûm*
(Extinctus ac si conderer) excidi
Abiectus, instar non probandæ
Fictilis ac pereuntis ollæ.

13 Cùm omnes, mei etiam propinqui, putent, nullum sibi iam vsum ex me fore, periculum verò accidere posse metuunt, non modò me nō suscipiunt, sed quàm longissimè abiiciunt.

14 כי שמעתי דבת רבים מגור מסביב בהוסדם יחד עלי לקחת נפשי זממו :

14 *Audire cogor, quam mihi plurimis*
Imponat atram colloquijs notam
Vulgus, quod obsedisse tendit
Hanc animam, capere atque certat.

14 Imò & suæ saluti cauere, & potentioribus gratificari posse, existimantes, multi me insequuntur & vexant, perdereque cupiunt.

15 ואני עליך בטחתי יהוה אמרתי אלהי אתה :

15 *Ast ipse fidens præsidio tuo*
IAS *vocaui te mihi* PRINCIPEM,

15 Ego, vt dixi, ab omnibus deseror; sed vt tibi mea salus tribuatur, nullum ego vel habeo, vel volo auxiliatorem præter te vnum.

16 בידך עתותי הצילני מיד אויבי ומרדפי :

16 *Momenta qui compos seuera*
Scripta manu mea cuncta ducis.
Tu me inuidentum libera ab hostium,
Me qui sequuntur præcipites, manu;

16 Opportunitates mei liberandi, promouendi & amplificandi tua in manu sunt, & potes quandocunque volueris, quidquid velis, præstare.

17 האירה פניך על עבדך הושיעני בחסדך :

17 *Ostende seruator serena*
Ora mihi, nitidamque lucem.

18 Pudefactio non quadrat in simplices qui te appellant, sed in duplices, dolosos, fraudulentos, & violentos.

18 IAS *vocantem me auxilium tuum*
Nunquam pudebit (sat scio) at improbi
Torpente deuicti pudore
Horrificis lateant sepulchris:

18 יהוה אל אבושה כי קראתיך יבשו רשעים ידמו לשאול׃

19 *Assueta fastu fingere turgido*
In non merentem crimen, & inuidi
Vaniq́ue sermonis magistra,
Muta cadant labia & rigescant.

19 תאלמנה שפתי שקר הדברות על צדיק עתק בגאוה ובוז׃

20 Soles tu arcanis consiliis & modis, quę neque cognosci, neq. præcaueri à malignis possunt, tuos iuuare apertissimo sapientiæ ac prouidentiæ tuæ testimonio.

20 *O quàm boni sunt plurima commoda,*
Quæ tu recondis te metuentibus,
Componis & fisis tua vi
(Terrigenûm grege teste) turbis.

20 מה רב טובך אשר צפנת ליראיך פעלת לחוסים בך נגד בני אדם׃

21 *Latere tutos quos dabis in tui*
Vultus latebris, ne quis eis furens
Insurgat; & tectos sub vmbra,
Ne feriat mala lingua, condes.

21 תסתירם בסתר פניך מרכסי איש תצפנם בסכה מריב לשנות׃

22 Antequam Psalmũ finirem, me diuino auxilio mirabiliter liberatum ex illis angustiis sentio, atque ita tutũ, vt munitissima in vrbe me esse constitutum, prædicare possem.

22 IAE *perenni carmine gratulor,*
Miranda faustus commoda qui mihi
Produxit, ac tutum recincta
Mœnibus exhibuit me in vrbe.

22 ברוך יהוה כי הפליא חסדו לי בעיר מצור׃

23 Idq́. contigit mihi, cùm maximè viderer iã relegatus ab Israelis regione, atque ad gentes alias à te alienas profugiens.

23 *Dixi, Timore ac præcipiti fuga*
Abscindor absens ex oculis tuis;
Exceptor audisti gementis,
Quam tibi proposui, querelam.

23 ואני אמרתי בחפזי נגרזתי מנגד עיניך אכן שמעת קול תחנוני בשועי אליך׃

24 Ergo meo exemplo docti pij omnes, toto corde Deũ amate, suorum protectorem.

24 IAM *benignum qui colitis pij,*
Omnes soluto pectore amabitis;
Nam seruat hic IAS *fideles;*
Reddit item cumulum superbis.

24 אהבו את יהוה כל חסידיו אמונים נצר יהוה ומשלם על יתר עשה גאוה׃

25 Quòd si quando accidat, vos difficultatibus magnis laborare; scitote id non vt pereatis, sed vt maiori cum fructu in illius gloriam euadatis, euenire: atq. animũ illius fide firmate, eritis enim fortissimi, ac tandem victores.

25 *Quicunque &* IAM *rebus in asperis*
Desideranti spe cupitis citum,
Durate; robusta hic viris nam
Corda dabit tolerare firmis.

25 חזקו ויאמץ לבבכם כל המיחלים ליהוה׃

PSAL.

PSAL. XXXII.

Beati quorum remissæ sunt iniquitates.

ARGVMENTVM.

DESIDERATISSIMVM prophetis omnibus Christi mortis ac resurrectionis euentum, Dauid hoc Psalmo, ad piorum animos admonendos, decantabat, illa admiranda atque exoptanda conditione significata, qua ex veteris Adami in nouum mutatione erant vsuri, id efficiente Deo & Christo, per Spiritum sanctum ab ipsis in suos immisso. Sustinet hoc loco non suam tantùm personam Dauid, sed omnium hominum piorum. Hic Psalmus totus est mysteriis plenus.

1 לדוד משכיל

1 *Dauidis animaduersio.*

Huius Psalmi interpretatio ex D. Paulo desumpta est.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אשרי נשוי פשע כסוי חטאה:

BEatus vsque qui solutus ambulat,
Liberque prauo crimine;
Opertus atque tutus à nocentibus,
Intactus & culpis latet.

1 Summus maximeq. exoptandus in hac vita status, est ab omni culpa interius exteriusque immunem esse.

2 אשרי אדם לא יחשב יהוה לו עון ואין ברוחו רמיה:

2 *Homo & beatus vsque cui non æstimat*
IAS remissum iam scelus:
Cuius reducto fraudulenta spiritu
Persona nulla conditur.

2 Id vt contingat homini, Dei opus est, qui remittere & sepelire peccata præterita potest, & Spiritu sancto misso, animũ ad nouam vitã reformare.

3 כי החרשתי בלו עצמי בשאגתי כל היום:

3 *Donec tacebam, cuncta consenescere*
Gementis ossa senseram:
Gementis ossa solibus cunctis mea,
Dolentis & graui malo.

3 Cùm nõ satis cognoscerem concupiscẽtiæ peccatum, videbã maximè corruptioni obnoxium, & remedium nõ inueniebam in me, quanquam tacitus cogitarem & conarer cogitationibus meis meum malum vel premere, vel dissimulare.

4 כי יומם ולילה תכבד עלי ידך נהפך לשדי בחרבוני קיץ סלה:

4 *Noctes dies me dum grauis manus tua*
Vrget, premitque præualens;
Arens vt æstas vrit incoquens sata,
Succus liquens perit meus.

5 חטאתי אודיעך ועוני לא כסיתי אמרתי אודה עלי פשעי ליהוה ואתה נשאת עון חטאתי סלה:

5 *Culpam indicaui, nec latere distuli*
Delicta quæ gessi, tibi.
IAE improbanda operta, dixi, crimina
In me fatebor improbum:
At tu scelesti pondus VSQVE criminis
Clemens leuas & sustines.

5 Sed cùm tandem ex lege agnoscerem, peccatum in me regnans causam esse tãtorum malorũ, Deum appellaui.

6 *Ergo precatur omnis expertus tuum*
Numen petendi tempore:
Vndante certè vt multo aquarum flumine
Intactus ille prodeat.
7 *Tutela tu qua seruer, es præsens mihi,*
Angustijs meq́ue expedis.
Quocumque vertar, clamo liber liberis
V S Q V E *ô triumphe vocibus.*
8 *Certam monebo te meam docens viam,*
Tutus queas quà tendere:
Et consulenti doctor ipse lumine,
Præcessor ac ferar tuus.
9 *Qualeis equusq́ue & mulus esse absistite*
Expers genus prudentiæ;
Pictis lupatis ora queis constringier
Duris capistris & solent:
Non parituris aut adhæsuris tibi
Ni sic coactis belluis.
10 *Plagæ & dolorum non ferenda pondera*
Manent nocentes impios.
Circumstat vsque munit & benignitas
I A E, *colentes spem ratam.*
11 I A M *canentes læta turba iustior*
Ouante plausu dicite,
Quòd corde rectos pulset, atque cantibus
Sonare festis incitet.

6 Igitur qui cupit liberari à corpore mortis huius, te precatur, in tempore quo impetrare potest, hoc est, pœnitentiæ tempore. ita fiet, vt cùm diluuiũ illud mortis & afflictionum atque dolorum Christi inundarit, corporis Christi membra viua non submergantur.
7 Namque in tutela & præsidio tuæ virtutis diuinæ latebo, illo tẽpore à te susceptus, vt membrum corporis tui, atque ita euadam mortem meam morte tua, & liber canam carmen triumphale.
8 Prosopopœia, qua spiritus Christi pollicetur virtutẽ & efficientiam ac doctrinã à se communicatum iri, iis, quibus sese insinuarit.
9 Inuitatio & exhortatio ad pœnitẽtiam, quæ ab adultis necessariò debet præstari, diuino Christi dono affici volentibus. Ne, inquit, sitis tardi ad studium boni capessendum, ne legis tantùm metu, & maledicto, ac pœna terreamini, sed amate virtutem & probitatem.
10 Namque malos, qui formidine pœnæ tantùm aguntur, atq. eos etiã qui improbi sunt, quocunque improbitatis nomine notentur, multæ manent pœnæ.
Sed eos qui fide atque spe diuinæ misericordiæ ducuntur, Spiritus ille sanctus induet & ornabit magnis ornamentis, & Dei misericordia profectis.
11 Enthusiasmos futuræ salutis.

6 על זאת יתפלל כל חסיד אליך לעת מצא רק לשטף מים רבים אליו לא יגיעו׃
7 אתה סתר לי מצר תצרני רני פלט תסובבני סלה׃
8 אשכילך ואורך בדרך זו תלך איעצה עליך עיני׃
9 אל תהיו כסוס כפרד אין הבין במתג ורסן עדיו לבלום בל קרוב אליך׃
10 רבים מכאובים לרשע והבוטח ביהוה חסד יסובבנו׃
11 שמחו ביהוה וגילו צדיקים והרנינו כל ישרי לב׃

PSAL. XXXIII.
Exultate iusti in Domino.

ARGVMENTVM.

TOTIVS Ecclesiæ auctoritatem & vocem Psalmus refert; ideò nulli priuato auctori adscriptus videtur, sed Spiritui sancto, qui primus omnium Psalmorum auctor est. Continet parænesin ad laudes Dei decantandas, his, quibus in eadem Ecclesia esse contigerit, vt veram religionẽ edoctis, & diuinæ potentiæ, sapientiæ ac misericordiæ cognitione præditis, nam qui hæc

hæc rectè nouit, causas, efficientias & fines omnium tam naturæ quàm humanarum rerum probè tenet, scitque vnde proficiscatur quidquid in orbe fit, atque temporariæ prosperitatis commoda, quomodo, à quo, & quatenus peti oporteat, intelligit; idemque veri boni spiritualis cognitione atque optione motus, petitionem & votum studiosè suscipit.

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

1 רננו צדיקים ביהוה לישרים נאוה תהלה׃

1 IAM *iustitiæ carmine nobili*
Cultores canite, vt grata per integros
Exoptandaque laus est
Quos laudis studium decet.

1 Decet eos qui pietatis & iustitiæ studio tenentur, laudibus diuinis operam dare.

2 הודו ליהוה בכנור בנבל עשור זמרו לו׃

2 IAM *vos cithara cum fidibus decem*
Laudantes tumido & dicite nablio.
Testudo accinat, hisque
Mixtum psallite canticum.

3 שירו לו שיר חדש היטיבו נגן בתרועה׃

3 *Huic cantate nouum carmen, & optimis*
Aptate huic numeris lætitiæ modos,

4 כי ישר דבר יהוה וכל מעשהו באמונה׃

4 *Rectè sistere verbum*
IAE *perualido suum.*

3. 4. Deo efficacissimo debetur laudis carmen.

5 אהב צדקה ומשפט חסד יהוה מלאה הארץ׃

5 *Namque is iustitiam iuraque diligit:*
IAE *plena patet muneribus bonis*
Tellus omniparens, hunc
Auctorem celebrat suum.

5 Eidemque iustissimo, qui potētiam suā cum iustitia & æquitate maxima coniungit. præterea liberalissimo atque benignissimo, qui sponte sua tellurem auxit & ornauit.

6 בדבר יהוה שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם׃

6 IAE *atque imperium constituit polos,*
Et quæ signifero militat æthere
Lucens turma phalanxque
Oris spiritus efficax.

7 כנס כנד מי הים נתן באוצרות תהומות׃

7 *Ille vndas liquidas congerit, & mare*
Ceu densum cumulum cogit, & abditis
Cellis condit abyssos,
Præscripto & cohibet loco.

6. 7. Pollet idem sapiētia infinita: id quod manifestè docet cęlorum mundique opificium nō casu, aut naturæ ipsius virtute, sed Dei consilio certo ac verbo pronuntiato.

8 ייראו מיהוה כל הארץ ממנו יגורו כל ישבי תבל׃

8 *Ergo* IAM *metuant finibus omnibus*
Terræ multiiuges, hunc trepident simul,
Vasto quotquot in orbe
Sedes dispositas colunt.

8. 9. Quam ob rem omnes totius terræ homines, vel naturæ rerum contemplatione excitati, diligenter, tantarum rerum auctorem quæsituri, & illum Deum nostrum esse cognoscentes, venerari ac religiosè colere debent.

Hoc

9 כי הוא אמר ויהי הוא צוה ויעמד :

9 *Hoc dicente etenim quidquid adest, fuit;*
Hoc dictante etiam subsistit audiens
Iussum reddere certum, &
Fines continuit suos.

10 Ille nõ solùm naturam reliquam, sed hominum etiam res cognoscit, suaq. prouidentia disponit, ita vt nec populi, nec nationes totæ cõiunctis consiliis & viribus quicquam, Deo auersante, efficere possint.

10 יהוה הפיר עצת גוים הניא מחשבות עמים:

10 IAS *consilia ac improba gentium*
Euentu soluens dissipat irrito;
Frangitque acta frequenti
Suscepta à populis manu.

11 Cùm tamen ipse vel volentibus, vel inuitis omnibus aliis, quotquot in mundo sunt, etiam temporib9, quæ maxima mutare posse videntur, suum consilium maturè, atque certè rẽ ipsa & euentu firmet.

11 עצת יהוה לעולם תעמד מחשבות לבו לדר ודר:

11 IAE *consilium permanet omnibus*
Sæcli temporibus; quæque agit arbitro
Corde is, deiicit ætas
Nulla, aut imminuens mouet.

12 Igitur illa Gens maximè sapit, optimeq. sibi cõsulit; quæ omniũ rerũ suarum summam sibi in vnius Dei sapientia ac volũtate præfinit.

12 אשרי הגוי אשר יהוה אלהיו העם בחר לנחלה לו:

12 *Felix multiplici ac sorte beatior*
Gens, IAM *voluit quæ sibi* PRINCIPEM:
Ille & quem populum optans
Sortem sepofuit suam.

13 Qui rebus omniũ hominum admirãdæ prouidentiæ arbitrio consulit, clauumque tenet, gubernatoris sede considens.

13 משמים הביט יהוה ראה את כל בני האדם :

14 ממכון שבתו השגיח אל כל ישבי הארץ:

13 IAS *prospiciens sedibus ætheris*
Adami sobolem vidit; is omnibus
14 *Alto terricolisque*
Prospexit solio è suo.

15 Inde autem non modò facta, sed cogitata hominũ cognoscit.

15 היוצר יחד לבם המבין אל כל מעשיהם :

15 *Quorum fictor item singula prouidus*
Nouit corda, simul cunctaque percipit
Quæ gessere volentes,
Vel quæ facta parauerint.

16 Neque illius arbitriũ & imperiũ deuitare potest vlla maxima auctoritas, quãuis maximis instructa opibus; nullum robur, nulla fortitudo.

16 אין המלך נושע ברב חיל גבור לא ינצל ברב כח :

16 *Non rex multiplicis munere copiæ*
Seruatur; valido aut robore virium
Fortis liber abit, quin
Casu corruat vltimo.

17 Nulla magna & præstans celeritas, aut natura aut arte comparata. ita videmus his rebus instructos multos, tamen vinci, superari, & perire.

17 שקר הסוס לתשועה וברב חילו לא ימלט :

17 *Mendax fallit equus dum fugit impotens*
Sessorem eripere; ac nec vegetis valet
Sese viribus ipsum
Aut cursu eruere arduo.

18 הנה עין יהוה אל יראיו למיחלים לחסדו:

18 *IAS ecce ſuos ſeruat amans pios,*
Intentoque videns hos oculo fouet
Se quicunque benignum
Sperant, & precibus vocant.

18.19. Deus verò ſua tantùm prouidentia ſuos propugnat, protegit, ac fouet, quáuis cæteris humanis ſubſidiis carentes.

19 להציל ממות נפשם ולחיותם ברעב:

19 *Hos & mortiferis caſibus eripit,*
Nec ſæua patitur deficere in fame:

20 נפשנו חכתה ליהוה עזרנו ומגננו הוא:

20 *Noſter ſpirat ad IAM*
Senſus, quem probat vnicum.

21 כי בו ישמח לבנו כי בשם קדשו בטחנו:

21 *Auctorem auxilij, quem clypeum ſacrum*
Nobis perpetuæ lætitiæ ducem
Noſtrum pectus habebit;
Cuius numine fidimus.

21 Ex quo fit, vt omnis vitæ atq. rerũ noſtrarum ſpes & fiducia in Deo collocata ſit, ab ijs qui illum rectè nouimus, & piè colimus.

22 יהי חסדך יהוה עלינו כאשר יחלנו לך:

22 *IAS iſta, dabis, grata benignitas*
Nos ſemper populum ſuſcipiat tuum;
Vt nos excipimus te,
Noſtrumque expetimus Deum.

22 Non enim nos periculis eripere, & rebus oportunis ad vitã proſequi tantùm poteſt, ſed id quod ſummum & maximè optandum eſt, ſua illa maxima miſericordia eò deducere poteſt, vt dij & filij excelſi ſimus, atque hoc expectamus.

PSAL. XXXIIII.

Benedicam Dominum in omni tempore.

ARGVMENTVM.

DEI curam & prouidentiam erga pios hoc Pſalmo, ex præſenti ſui ipſius exemplo, prædicat vates; ad quam laudandam, & in ſuam ipſorum ſalutem optandam & expectandam omnes, qui iudicio valent, exhortatur, quippe quem nunquam defuturum credat iis, qui vitam ſuam eo modo inſtituerint, vt Deo ſe charos & curandos exhibeant. neque enim diuinæ vel voluntatis vel facultatis defectu, ſed humana culpa accidere ait, vt homines in pericula veniant, ex quibus liberari nequeant. quippe in hoc mundo plura pericula ſtruuntur iuſtis, quàm improbis, & tamen illi ſemper victores euadunt, auctore Deo. vnde fit, vt non ex periculorum neceſſitate, ſed ex abalienatione à Deo pereant ij qui pereunt.

1 לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך:

1 *Dauidis, cùm mutauit ſenſum ſuũ ante Abimelech,*
& relegauit eum, & abijt.

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 Nihil vnquam ego vel prudentiæ vel viribus meis adſcribam: cùm magnas vel difficultates euaſerim, vel proſperitates obtinuerim, omnia Deo miſericordi accepta referam.

2 אברכה את יהוה בכל עת

2 *SIt quæcunque dies volet,*
Iam gratifica voce canam bonum:

N Cui

Cui laus semper erit frequens
Cantata ore piis carminibus meo.

תמיד תהלתו בפי:

3 Huius propositinō ego tantùm ero, sed vt omnes boni atque pij sint, operā dabo.

3 *Blandis mens mea plausibus*
ב IAM *dicet enim tam sibi commodum;*
Hæc cùm turba modestior
Mirata audierit, gaudeat illicet.

3 ביהוה תתהלל נפשי ישמעו ענוים וישמחו:

4 *Gratis dicite laudibus*
ג IAM *magnificum, votáque vos mea*
Augete ô socij, ac Dei
Tollamus superum nomen in æthera.

4 גדלו ליהוה אתי ונרוממה שמו יחדו:

5 Semper Deus & cōsilij & auxilij oportuni auctor mihi fuit. Id quod exitu secundissimo sum expertus.

5 *Duris consului ducem*
ד IAM *temporibus, qui mihi prosperum*
Responsum retulit bonus,
Tutum & multiplici me dedit ex metu.

5 דרשתי את יהוה ועננו ומכל מגורותי הצילני:

6 Neq. vnquam aliquis sanctè Deo fidēs, spe sua frustratus inueniri potuit.

6 *Hunc qui respiciunt, nitent,*
ה *Queis non ora malus corripuit pudor.*

6 הביטו אליו ונהרו ופניהם אל יחפרו:

7 Testes appello cunctos, omni humano auxilio destitutos, qui diuinū subsidiū inuocauerūt, & certissimū senserunt, vt ego ipse vnus ex illis.

7 *Hæc scit qui miser atque inops*
ו IAM *in vota ciens, auxilium & petens*
Sensit liber ab omnibus
Quàm multis penitus pressus erat malis.

7 זה עני קרא ויהוה שמע ומכל צרותיו הושיעו:

8 Statim atque Deus suos opprimi aut obsideri videt, mittit angelum suum qui vallet eos.

8 *Hinc illinc situs Angelus*
ח IAE *munit agens, liberat ac, pios.*

8 חנה מלאך יהוה סביב ליראיו ויחלצם:

9 Cuperem vos omnes, qui aliis rebus vt vobis iucūdis aut vtilibus futuris studetis, semel gustare simplicem illam & suauissimam Dei bonitatem. nā ego profectò beatitudinem esse affirmo illius, qui in Deo vno suam fiduciam collocauit. manifestū namq. est, in illo vno omnium bonorum summam esse.

9 *Si tantùm semel integro*
ט *Gustu percipitis quàm bonus est suis*
IAS, *sorte beatior*
Vir certè audierit, qui petit hunc fide.

9 טעמו וראו כי טוב יהוה אשרי הגבר יחסה בו:

10 IAM *quos pia sanctitas*
י *Vulgo seposuit, vos colite, & metu*
Iusto quærite: nam nihil
Numen qui metuunt illius, indigent.

10 יראו את יהוה קדשיו כי אין מחסור ליראיו:

11 Cùm videamus fortes & potentes, qui alienis etiam rebus suas accumulant, fame & inopia laborare.

11 *Creuit sæua leunculis*
כ *Et cum solicita pauperies fame:*

11 כפירים רשו ורעבו ודרשי

IAM

יהוה לא יחסרו כל טוב׃

IAM *qui studiis petunt,*
Turbat nulla premens indiga vis boni.

12 לכו בנים שמעו לי יראת יהוה אלמדכם׃

12 *Huc lecti pueri, vt metum*
ל IAE *vos doceam, currite protinus.*

13 מי האיש החפץ חיים אהב ימים לראות טוב׃

13 *Longos quisquis amas dies,*
מ *Qui viuis cupidus cernere commoda,*

14 נצר לשונך מרע ושפתיך מדבר מרמה׃

14 *Nectens vincla tuæ, caue*
נ *Linguæ, ne malè sit, neu labiis dolus:*

15 סור מרע ועשה טוב בקש שלום ורדפהו׃

15 *Semotus refuge ac malum,*
ס *Et pulchri studiis, pacis & incuba.*

17 עיני יהוה אל צדיקים ואזניו אל שועתם׃

16 *Obiectos oculis pios*
ע IAS *cernit amans, auribus & capit*
Quidquid vel tacito sinu
Implorant, querulis vocibus aut petunt.

18 פני יהוה בעושי רע להכרית מארץ זכרם׃

17 *Firmat sed faciem trucem*
פ IAS, *falsidicos iudicet vt viros,*
Terris quos penitus solet
Delere, ac memori nomine Gentium.

18 צעקו ויהוה שמע ומכל צרותם הצילם׃

18 *Iustis vocibus adfuit*
צ IAS *eripiens casibus omnibus:*

19 קרוב יהוה לנשברי לב ואת דכאי רוח יושיע׃

19 IAS *corde dolentibus*
ק *Ipse & sospes adest queis animus dolet.*

20 רבות רעות צדיק ומכלם יצילנו יהוה׃

20 *Rara haud comperias mala*
ר *Quæ iustos variis partibus impetant:*
IAS *prouidus omnibus*
Victores statuens eruit è malis:

21 שמר כל עצמותיו אחת מהנה לא נשברה׃

21 *Seruans omnia roborat,*
ש *Custoditque potens ossa fidelium:*
Quorum nec minimum teri
Nec frangi patitur mille periculis.

22 תמותת רשע רעה ושנאי צדיק יאשמו׃

22 *Trux ast improbitas neci*
ת *Tradet (nec dubium est) præcipitem impium.*

12 Sed oportet scire quibus artibus Deus suis cōciliatus curam impendat.

13 Siue vitam illam felicissimā, siue huius etiam vitæ dies tranquillos expetas, poteris vtrumque assequi ex diuino beneficio, dummodo ab omni malitia & fraude atque crimine alienus, simpliciter & purè pietatem ac probitatē colas. Hæc summa iustitiæ virtutis humanæ est, quam ita fouet Deus, vt semper aspiciat, & appellatus perpetuò audiat.

17 Idem autem improbos & maledicos aspicit quidem, sed vt perdat, atq. vnà cum nominibus, & fama, ac celebritate demoliatur.

19 Deus est proximꝰ iis, qui corde sunt fracto, piis, inquam, cognoscentibus suā inopiam, ab insolentia & iactantia alienissimis, qui spiritus non attollunt.

20 Signum est quòd iustus multis malis (vt mundus est) premitur, & tamen nunquā obruitur, sed semper superior euadit, id efficiente Deo, qui non solùm eos totos, sed omnia eorū ossa conseruat in numerato habens, tanquam custodiæ suæ commissa.

22 At verò improbis sua ipsorum malitia exitium molita tandem affert: & videmus non solùm probos liberari & custodiri, sed eorum inimicos interire.

Iustos qui inuidia graui
Vrgent, intereunt emeritis modis.

23 Suos famulos sibi dicatos, non patitur Deus, ab aliis captos & oppressos, detineri; sed assertor redimit, atque expectantes se perire non sinit.

23 פורת יהוה נפש עבדיו ולא יאשמו כל החוסים בו :

23 *Præsenti redimens ope*
I A S *tutor adest, queis colitur pijs:*
Quorum spes bona non sinit
Deleri genus aut nomina viuida.

Psal. XXXV.

Iudica Domine nocentes me.

ARGVMENTVM.

MAGNO impetu ac temeraria insolentia aduersariorum suorum vexatus, ad mortemque petitus, cùm violentiam ferre se non posse tantam intelligeret Dauid, hoc Psalmo Deum assertorem primum, & iniuriarum propulsatorem, deinde etiam iudicem integerrimum appellabat; affirmans se à gente Saulis per vim, fraudem, & calumniam ad mortem peti omnino immeritum, imò optimè de illis meritum. exponit officia sua erga inimicos: eorum quoque iniquitatem & sæuitiam in se indicat, quam ab integerrimo iudice ac Domino suo impunitam minimè fore credit. ex qua re euenturum asserit, vt diuini iudicij integritas, diuinæ tutelæ etiam certitudo & præstantia tam à se quàm ab aliis bonis ac piis perpetuò celebretur. Refert etiam Christum hoc Psalmo propheta.

1 *Dauidis.*

1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Causam meam ad iudicium tuum afferre studentem, me quia non tantū spatiū violenti & inuasores habere sinunt, assertor Deus eripe. res agitur impetu ac tumultu, quem compesci prius oportet à te, deinde iudiciū exerceri, violentia propulsata: alias antequam audiar, oppressus ab his peribo, & iniuria victrix euadet, latebitque in obscuro cùm innocentia mea, tum iudicij tui integritas, atque virtutis ad iniurias propulsandas præstantia.

ריבה יהוה את יריבי לחם את לחמי :

SVsceptor I A S, *quos mihi iurgia*
Iniusta cernis promere, iurgio
Propulsa & expugna parantes
Bella mihi immeritamque pugnam.

2 החזק מגן וצנה וקומה בעזרתי :

2 *Et scuta & hastas fortiter arripe,*
Præsens vt adsis auxilio mihi:

3 והרק חנית וסגור לקראת רדפי אמר לנפשי ישעתך אני :

3 *Strictoque ferro occurre vindex*
Hostibus heu malè me insecutis.
Seruator adsum, dic animæ meæ.

4 יבשו ויכלמו מבקשי נפשי יסגו אחור ויחפרו חשבי רעתי :

4 *Hanc expetentes turpis agat pudor,*
Cedantque frustrati, mihi qui
Perniciem meditantur acrem.

Vt ven-

5 יהיו כמוץ לפני רוח ומלאך יהוה דחה:

5 *Vt ventus atri turbinis aridam*
Glumam, impetitos proruat Angelus:

6 יהי דרכם חשך וחלקלקות ומלאך יהוה רדפם:

6 *Et pellat actos infideli*
Vsque via in medijs tenebris:

8 כי חנם טמנו לי שחת רשתם חנם חפרו לנפשי:

7 *Celare cæcis in puteis mihi*
Ausos dolosas non merito plagas,
Vitæque defodisse noxis
Vsque meæ foueam carenti.

8 תבואהו שואה לא ידע ורשתו אשר טמן תלכדו בשואה יפל בה:

8 *Illum imparatum comprimat impetus,*
Detque in retrusas quas posuit plagas:

9 ונפשי תגיל ביהוה תשיש בישועתו:

9 *IAM salutarem mea vt mens*
Læta canens celebret supernum.

10 כל עצמותי תאמרנה יהוה מי כמוך מציל עני מחזק ממנו ועני ואביון מגזלו:

10 *Sedata magnis ossa laboribus*
IA ô vocabunt, quis similis tui?
Cui cura seruare à potenti
Vi miserum ac tenuem rapina.

11 יקומון עדי חמס אשר לא ידעתי ישאלוני:

11 *Mi ignota sæuæ verba calumniæ*
Testes parantur fingere, qui bonum

12 ישלמוני רעה תחת טובה שכול לנפשי:

12 *Factis rependant improbandis,*
Hancque animam sterilem reponant.

13 ואני בחלותם לבושי שק עניתי בצום נפשי ותפלתי על חיקי תשוב:

13 *Ægros at ipse hos sicubi cernerem,*
Saccis premebar supplicibus, fame
Ieiunus orabam, meum quæ
Versa sinum repetisse vellem.

15 כרע כאח לי התהלכתי כאבל אם קדר שחותי:

14 *Ceu frater, arctus ceu socius mihi*
Esset, premebar sollicitus, velut
Materna pullatus gemebam
Funera curuus inopsque mentis.

15 ובצלעי שמחו ונאספו נאספו עלי נכים ולא ידעתי קרעו ולא דמו:

15 *Nutare si quid contigerat mihi,*
Læti coronas cogere, cogere,
Palmisque complosi inscientem
(Nec modus) ore fero increpabant.

5 Celeritate magna opus est, qualis est angelorum tuorum, qui hos perturbent ac dissipent, & expellant: nã aliàs, vt multi sunt, magno consensu atq. impetu celerrimè propositum suum peragent.

7 Non enim me impetu tantùm, sed insidiis petunt, vt euadere nequeam.

9. 10. Vt celerrimè obtentæ mihi salutis te auctorem & agnoscam & celebrem, ac promissorum tuorum seruantissimum prædicem.

11 Scio me ab his dãnatum falsis testibus, à quibus postulor id quod omninò ignoro. suscepta autem est ab illis hæc calumnia, nulla mali aut damni accepti vlciscendi causa, imò pro beneficio maleficiũ reponitur. volunt nulli vsui vitæ meæ sit seminatũ beneficium.

13 Non modò beneficiis eos vltrò affeci, sed labore aliquo, vel leui affectos mæstitia, commiseratione ac deprecatione frequẽti sum prosecutus, quam deprecationem in me cedere optarim.

14 Ex illorum calamitatibus, quamuis non ita magnis, ego tantum dolorem cõcipiebam, vt in animi deiectionem inciderem.

15 Illi contrà quacunque aduersitatem meam impetu facto vrgebant, explosionibus & probris prosequebantur.

16 Scurrarum more in gratiam potentiorum, à quibus opprimebar, fabulas ac dicteria de me iactabát, quælibet in quemuis opprobria fingere sæui.

17 Sed in tanta iniuria atque insolentia quis modus erit conniuendi tibi Domine? cuius cùm seruus ego sim, ad interitum rapior, cætera peculij mei quæ ad te pertinebát, omnia direpta iam mihi sunt, honor, fama, pax, quies, consilium, vna tantùm vita mea postrema iam petitur.

18.19 Præstat vt ego materiem lætitiæ & gratulationis ac prædicationis de te piis paré, quàm improbis his gaudij ac triũphi de innocentia parti.

Omnia enim fundamenta consiliorum subrui oportet, iis qui mendacio & vanitate nituntur mala mente, maloque animo, & quietissimos quosque ac mitissimos in terra infestant.

22 Hæc omnia à te spectata sunt Domine, quorsum nam deducta sint, apertè vidente: oportet ergo & assertoris & iudicis muneri exercendo consuli.

24 Iudicis est sedato iudicio vti, & ex legũ æquitate, non ex aduersariorum libidine agere.

25 Ab istis nihil aliud agitur, quàm vt te præsente absumar, antequam defendendi tempus nanciscar.

16 *Docti impudentes fingere fabulas*
Scurras sequuti, quemlibet vrere,
In meque stridentes caninis
Dentibus vsque mouent susurros.
17 *Quando videbis tu Domine ô meam*
Vitam, maligno restitue impetu:
Quæ sola iam vix est superstes,
Assere rictibus è leonum.
18 *Cætu frequenti te celebrem mihi*
Cantabo, densis in populis tuas
19 *Laudes reponam. noli vt hosti*
Gaudia suppeditem doloso:
Neu qui malis me nunc odiis petunt,
Obliqua nictent lumina nescij
20 *Sermone vel pacem vocare,*
Eloquium aut posuisse recto.
Quin quos quietos terra tenet viros
Excogitatis fraudibus opprimunt:
21 *In meque diducunt solutum os,*
Vidimus euge oculis ruentem.
22 IAS *(vides nam) ne sileas, mihi aut*
Abstes remotus te DOMINVM *precor;*
23 *Nostrum excitatus cerne iudex*
Iudicium DOMINE *atque litem.*
24 IAS *tua me iustitia argue,*
Appello certum te mihi IVDICEM;
Non passus exultare nostro
Hos cohibe & retine in labore.
25 *Ne gratulanti pectore proferant*
Vah vota pulchrè nostra valentia;
Sermone neu iactent superbo,
Perdidimus satis en voratum.

16 בחנפי לעגי מעוג חרק עלי שנימו:

17 אדני כמה תראה השיבה נפשי משאיהם מכפירים יחידתי:

18 אודך בקהל רב בעם עצום אהללך:

19 אל ישמחו לי איבי שקר שנאי חנם יקרצו עין:

20 כי לא שלום ידברו ועל רגעי ארץ דברי מרמות יחשבון:

21 וירחיבו עליפיהם אמרו האח האח ראתה עיננו:

22 ראיתה יהוה אל תחרש אדני אל תרחק ממני:

23 העירה והקיצה למשפטי אלהי ואדני לריבי:

24 שפטני בצדקך יהוה אלהי ואל ישמחו לי:

25 אל יאמרו בלבם האח נפשנו אל יאמרו בלענוהו:

Turpis.

26 יבשו ויחפרו יחדו שמחי רעתי ילבשו בשת וכלמה המגדילים עלי׃

26 *Turpis pudoris corripiat rubor*
Quoscunque nostrum lætificat malum;
Circumque perfundant pudenda
Probra mihi nimis imminentes.

26 Illis libido & improbitas sua irrita, pudorem turpem repulsamque pariat.

17 ירנו וישמחו חפצי צדקי ויאמרו תמיד יגדל יהוה החפץ שלום עבדו׃

27 *Cantent volentes iustitiam meam,*
Lætique dicant, maximus optimus
IAS canatur, cui placet pax
Recta sui & bene firma serui.

17 Lætitia verò illos perfundat, qui tuam erga pios famulos tuos prouidentiam & curam agnoscent.

28 ולשוני תהגה צדקך כל היום תהלתך׃

28 *Munus tuæ tum iustitiæ mea*
Nunquam petitis lingua silentiis
Dum vesper, aurora & manebunt,
Carminibus meditata dicet.

28 Huius beneficij monumentum perpetua gratulatione ponam.

PSAL. XXXVI.

Dixit iniustus vt delinquat in semetipso.

ARGVMENTVM.

MALI Deum negligunt, ideo scelera intrepidi suscipiunt. At verò Deus misericors est, qui illos aliquandiu impunitos sinit, vt ad pœnitentiam reuocet; sed idem iustus iudex, qui vt misericordiam promissam præstat: sic etiam iudicium seuerè maturum exercet. sapientum verò est nolle experiri illam expectationem Dei, sed dare operam, vt misericordiam beneficiis acceptis experiantur semper, maximè spiritualibus, quorum causa omnia agenda, omnia ferenda sunt, quæ virtutis rationẽ conseruare & promouere solent.

1 למנצח לעבד יהוה לדוד׃

1 *Ad præstantem serui Domini Dauidis.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 נאם פשע לרשע בקרב לבי אין פחד אלהים לנגד עיניו׃

2 *AFfirmat tacito mi scelus impij*
Dum certo penitus pectore cogito,
Huic nulla ante oculos relligio aut decens
IAE sistitur aut metus.

2 Profectò scelus ipsum malorum cùm à me cogitatur, indicat manifestè illos nullo Dei timore esse affectos.

3 כי החליק אליו בעיניו למצא עונו לשנא׃

3 *Cui strata ante oculos mollis adest via,*
Offensum scelus vt non odio abnuat:

4 דברי פ ואון ומרמה חדל להשכיל להיטיב׃

4 *Sic prauum sibi dux ore fouet dolum*
Præcepti indocilis boni.

3 Nam video illos ita securè vitiorum & scelerum viam insistere, imò percurrere, vt putem, nulla religione, nullo metus aut reuerentiæ scrupulo molestari.

5 און יחשב על משכבו יתיצב על דרך

5 *Secretis agitat praua cubilibus,*
Insistitque viam certior haud probam,

Nunquam

6 Sed tamẽ quidquid impiꝰ cogitet & agat; tua misericordia, tua veritas, ac iustitia spectatissimæ sunt; adeò enim magnæ sunt, vt latere non possint.
7 Verùm quoniam rationes, quibus tu cõsilia tua inis & promoues, sunt profundissimæ & plurimæ, quas hominũ capere non possit ingenium, fit, vt recto, sed occulto nobis iudicio illos sinas insanire; hos affligi patiaris, tamẽ suo tempore & iudicium & iustitia proferũtur in lucem.

Videmus enim te adeò misericordẽ esse, vt cures non homines tantùm, sed iumenta etiam; quare & mali à te tolerantur, qui vt equus & mulus sunt.
8 Sed magnũ discrimen est inter curam, quam filiis hominum impendis, & eam, quã brutis: homines enim vt dignioris naturę, & quos tu amplificare volueris, familiari ac singulari tutela foues.
9. 10 Hos, inquam, ad lucem tuam deducere, hoc est, ad vitam æternam, quæ cognitione tui & filij tui à te mittendi definitur.
10 Igitur, quoniam pij malunt vti te misericorde & protectore atque amplificatore sui, quàm patiente & dissimulatore, vt mali vtuntur, ostẽde in his iuuandis ac fouendis singularem curam, & quæ plurimum præstet ei, quæ malis tolerandis adhibetur; nec patiaris me in aliquem errorem induci mea improbitate, aut alterius exemplo, aut culpa: est enim periculũ certum improbis, idq́. grauissimum.

Nunquam propositum pertimuit scelus,
Aut pœnam comitem mali.
6 IAS *nota tua est vsque benignitas,*
Cælos ac penetrat nubila veritas.
7 *Ista & iustitia est montibus amplior*
Longè & fortior inclytis.
Amplusq́ue Oceanus iudiciis tuis
Angustus magis est; namque homines bonus
Seruas, atque genus quadrupedum simul
IAS *incolume efficis.*
8 IAS *omne tua vt summa benignitas*
Peruincit pretium; terrigenæ vt tuis
Alis suppositi præsidium sibi,
Vmbram & viuificam petant.
9 *Vbertate domus hos saturos tuæ*
Explebis placidi flumine gaudij:
10 *Nam vitæ est proprius fons tibi, luceq́ue*
Nos lux perficiet tua.
11 *Produc, vt tua sit fausta benignitas*
His notus quibus es, mentibus & probis
Munus iustitiæ præniteat tuæ,
Queis fraus displicet impia.
12 *Me neu pes, sine, neu mos petat insolens,*
Neu migrare adigat me manus improba:
13 *Illic artifices præcipitat suos*
Prauum, restitui impotes.

לא טוב רע
לא ימאס :

6 יהוה
בהשמים חסדך
אמונתך עד
שחקים :

7 צדקתך
כהררי אל
משפטיך תהום
רבה אדם
ובהמה תושיע
יהוה :

8 מה יקר
חסדך אלהים
ובני אדם בצל
כנפיך יחסיון :

9 ירוין מדשן
ביתך ונחל
עדניך תשקם :

10 כי עמך
מקור חיים
באורך נראה
אור :

11 משוך חסדך
לידעיך וצדקתך
לישרי לב :

12 אל תבואני
רגל גאוה ויד
רשעים אל
תנדני :

13 שם נפלו
פעלי און דחו
ולא יכלו קום :

PSAL. XXXVII.

Noli æmulari in malignantibus.

ARGVMENTVM.

CONVENIT huius Psalmi sententia cum superiori. Postquam enim propheta de improborum via & exitu secum & cum Deo egerat, intellexeratq́ue Dei iudicium certissimum esse erga probos & improbos, oportunè

compofito

compoſito Pſalmo, exhortatur pios ad virtutis & pietatis viam ſtudioſè perſequendam, certa fide & ſpe animatos beneficiorum ac miſericordiæ Dei erga bonos, & iudicij ac ſupplicij in malos conſtituendi.

1 לדוד 1 *Dauidis.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

אל תתחר במרעים אל תקנא בעשי עולה:

א *ARdens nefandi ne artifices mali*
Mirere, neu tu ijs inuideas, quibus
Iniuriarum ſæua mater
Fraus placet vtilitaſque cæca:

1 Præſentem malorum proſperitatem ne mireris; aut inuideas.

2 כי כחציר מהרה ימלו וכירק דשא יבולון:

2 *Namque vt reciſum gramen abit citò,*
Marcent cadentes, germinis vt viror,
Nec praua perſiſtit malorum
Longius, aut ſoboles niteſcit.

2 Sed exitum ipſum expecta, videbis eos perire cum totis familiis & rebus ſuis.

3 בטח ביהוה ועשה טוב שכן ארץ ורעה אמונה:

3 ב IAE *fidelis nitere numine,*
Honeſti & vnum tu ſtudium pete;
Terris vt hæres haud mouenda
Sede habites fideique cultor.

3 Perſta in virtutis ſtudio, confiſus Dei miſericordis numine, qui te perpetuò conſeruabit.

4 והתענג על יהוה ויתן לך משאלות לבך:

4 IAM *vocabis delitias tibi,*
Is vota cordis perficiet tui:

5 גול על יהוה דרכך ובטח עליו והוא יעשה:

5 ג *Gratus fideliſque huic viam mox*
Flecte tuam, experiere fauſtum.

6 והוציא כאור צדקך ומשפטך כצהרים:

6 *Is lucis inſtar iuſtitiam tuam*
Et ius nitentem proferet in diem:

7 דום ליהוה והתחולל לו אל תתחר במצליח דרכו באיש עשה מזמות:

7 ד *Dedas & I*AE *te, ſilenſque*
Hunc pius opperiare certum.
Ne proſperanteis arſeris in vias
Eius, malignum qui ſcelus explicat:

8 הרף מאף ועזב חמה אל תתחר אך להרע:

8 ה *Hærere néve iram furoris*
Inuidulus patiare culpæ.

9 כי מרעים יכרתון וקוי יהוה המה יירשו ארץ:

9 *Scinduntur omnes qui mala perpetrant;*
*Quicunque at I*AM *ſpe repetunt bonum,*
Terram replebunt incolentes,
Sedibus intrepidi quietis.

4 Si videas malos voluptatibus ac delitiis affluere, conſtitue tu tibi in Deo delitias omnes, quibus multò ſuauiꝰ fruère, quàm illi ſuis terrenis. illi tuis non poſſunt frui, hoc eſt, diuinis: & hoc age, vt Deum tibi cõcilies, ſenties ſuauitatẽ & proſperitatem admirabilem, dabit tibi iuſtitiæ ſuæ donum lucidiſſimum & clariſſimum, veram felicitatem nullis tenebris contaminatam.

7. 8. Nõ ſolùm volo te à malorum æmulatione & inuidia alienum eſſe, ſed nec etiã iratum & iniquo animo ferentem illorum proſperitatẽ: eſt enim potius dicenda miſeria, quàm proſperitas, vt exitu ipſo cognoſcetur: nam pereunt facilè, & non reſtituuntur. at verò qui in Deo ſpem ſuam collocant, hi permanent beati.

10 Neque enim felicitas dicenda, quæ caduca, fluxa, ac momentanea est, vt eorũ qui in comœdiis aut ludis reges vel principes agunt.

10 ו *Vix indicandi temporis improbus*
Existet horis, mox aberit citò;
Dumq́ue huius obseruas notatam,
Haud poteris reperire, sedem.

10 ועוד מעט ואין רשע והתבוננת על מקומו ואיננו:

11 Pij possident terram, fruuntur animorum tranquillitate, & veris delitiis.

11 *Sed quos modestos simplicitas fouet,*
Terram tenentes iure colent pio;
Hos pacis æternæ ministra
Semper habet placidos voluptas.

11 וענוים יירשו ארץ והתענגו על רב שלום:

12 Magno labore & studio, assidua cura, & irrequieto animo improbi probis malũ moliuntur, sed Deus illorum insaniam ridet, quibus proxima ruina iam imminet.

12 ז *Deuoluit amens ingenium impius*
Iusti vt quietem dißipet, ac fremit,
13 *Ac dentibus stridet; propinquam huic*
Ridet agens Dominus ruinam.

12 זמם רשע לצדיק וחרק עליו שניו:

13 אדני ישחק לו כי ראה כי יבוא יומו:

14 Non est ignota aut noua malorũ via, qui omnibus studiis, viribus, & fraudibus probos & simplices circumueniunt, sed hoc in ipsorũ auctorum caput recidit.

14 ח *Heu peruicaces vt gladium improbi*
Stringunt, & arcus tendere non timent;
His pauperes rectosq́ue morum
Deijcere & iugulare tentant.

14 חרב פתחו רשעים ודרכו קשתם להפיל עני ואביון לטבוח ישרי דרך:

15 *Districtus ensis cor subiens heri*
Configet, arcus dißilient truces,
Fractiq́ue disiectis nocebunt
Particulis domino furenti.

15 חרבם תבוא בלבם וקשתותם תשברנה:

16 Minori labore, & cura iustus fruitur iucundissimè etiam rebus externis.

16 ט *Tam parua iusti quàm videas viri*
Angustioris munera prædij;
Hæc improborum crede magnas
Vincere opes nimium frequentum.

16 טוב מעט לצדיק מהמון רשעים רבים:

17 *Namque impiorum brachia fortium*
Confracta casus comminuet grauis:
IAS sed assertor proborum
Resq́ue & opes animumq́ue fulsit.

17 כי זרועות רשעים תשברנה וסומך צדיקים יהוה:

18 Impii non sunt temporis domini, ideò suas res constabilire non possunt. At verò rebus piorum permãsuris, Deus temporum Dominus nouit, & constituit suos dies.

18 י *IAS probandos simplicium dies*
Nouit beanti munere prouidus;
Hæreditas mansura quorum
Perpetuo statuetur æuo.

18 יודע יהוה ימי תמימם ונחלתם לעולם תהיה:

Præsæ-

19 לא יבשו בעת רעה ובימי רעבון ישבעו׃

19 *Præsæuientis temporibus mali*
Illos pudor non conficit indigus:
Si regnet aut cunctis diebus
Dira fames, saturi hi manebunt.

19 Illos dies à Deo sic constitutos, nulla téporum vicissitudo, vel naturalis, vel diuino consilio singulari aliquo allata mutabit.

20 כי רשעים יאבדו ואיבי יהוה כיקר כרים כלו בעשן כלו׃

20 כ *Consumet atrox exitium improbos,*
IAE furentum commoda & hostium,
Vt mollium agnorum peribit
Pinguis adeps resoluta fumo.

20 Perit omnis prosperitas improborum, perit autem ingratè & obscurè, nullo ferè vsu; nam in fumum abit: non enim solida, & bene compacta caro, sed pinguedo est. pingues non sunt rectè valentes, neq. bona habitudine vt carnosiores.

21 לוה רשע ולא ישלם וצדיק חונן ונותן׃

21 ל *Luctatur arcta pauperie improbus,*
Soluenda nunquam debita congerens:
At iustus ærumnas misertus
Munera distribuit benignè.

21 Videmus improbos, quamuis diuites putemus, semper egere, alieno ære plerunque grauari: iustis verò suas res ita superare, vt cōmodare aliis possint.

22 כי מברכיו יירשו ארץ ומקולליו יכרתו׃

22 *Is, queis misertus prospicit & fauet,*
Terras tenere ac perpetuas dabit;
Quos vrget idem non probatos,
Excidiis resecantur altis.

22 Impij suis consiliis ducuntur, quę plerumque insana semper & incerta sunt.

23 מיהוה מצעדי גבר כוננו ודרכו יחפץ׃

23 מ *Munit probandis consiliis pedes*
IAS virorum, gressibus & bonis
Componit inspector, sacramque
Ipse viam docet atque monstrat.

23 Pij Deo rectore gubernātur, cuius via constans, certa & aperta est, cura etiam ad eos fouendos & promouendos certissima.

24 כי יפל לא יוטל כי יהוה סומך ידו׃

24 *Quòd si periclis incidat arduis,*
Non ille casu proteritur graui;
Præsente quippe hunc fulcit IAS
Ipse manu, & retinet labantem.

24 Sunt pericula & labores in hac mortali vita, quibus tamen probi non obruuntur, Deo conseruante & protegente.

25 נער הייתי גם זקנתי ולא ראיתי צדיק נעזב וזרעו מבקש לחם׃

25 נ *Nunc iam senescens qui fueram puer,*
Iustum relictum non memini mihi
Visum, neque illius misellum
Progeniem rogitare panem.

25 Ipse ego non solùm ex legis diuinæ lectione, sed longa obseruatione comperi, à me narrata esse certissima: vidi enim pios omnem casum superantes, permanere, atque suæ prosperitatis hæredes relinquere filios suos.

26 כל היום חונן ומלוה וזרעו לברכה׃

26 *Hic & misertus commodat, ac diem*
Nullum benigno fert sine munere:
Huiusque ditescunt metentes
Semina post cumulata nati.

26 Vidi probum beneficiis assiduè ponēdis studentem, qua vita nulla suauior est. vidi eius posteros illorum beneficior[um] fructum vbertimum colligentes.

27 Ergo me consulto & auctore fuge malũ, & sequere bonũ. hoc enim pacto verã beatitudinem summa cũ tranquillitate à Deo obtinebis.

27 ס *Suspecta factis crimina turpibus*
Vitabis, ardens & studiis bonum
Auctor sequeris; tunc quietus
Perpetuos habitabis annos.

27 סור מרע ועשה טוב ושכן לעולם׃

28 Quandoquidem quæ Deus fouet & conseruat, illa manẽt & constant: quæ ille respuit, pereunt penitus.

28 I A S *pium nam ius amat & fouet,*
Seruansque charos deserit haud suos
Vnquam, sed inuisum improborum
Stirpe cadet pereunte semen.

28 כי יהוה אהב משפט ולא יעזב את חסידיו לעולם נשמרו וזרע רשעים נכרת׃

29 Cùm videamus probos permanere in terra, prudentis erit sapienter de finibus bonorum & malorũ sentire & loqui.

29 *Telluris hæres iusta cohors tenet*
Sedes, vt æuum proroget incola:

29 צדיקים יירשו ארץ וישכנו לעד עליה׃

30 פ *Prudensque iusti os recta iusque*
Cogitat, eloquiturque lingua.

30 פי צדיק יהגה חכמה ולשונו תדבר משפט׃

31 Est autem certissima via ad beatitudinẽ diuinæ legis custodia, in qua summa sapientia, nullus error est.

31 *Legem sui dum visceribus Dei*
Et corde scriptam continet integro,
Huic nulla vis instans valebit
Compositos temerare gressus.

31 תורת אלהיו בלבו לא תמעד אשריו׃

32 Nec terrearis insidiis & malignitate improborum, cùm Deus probos defendat & tueatur.

32 צ *Stat, non paratum & quærit vt enecet*
Iustum doloso consilio improbus:

32 צופה רשע לצדיק ומבקש להמיתו׃

Persiste in via Domini, & videbis tandem exitum tuum beatissimum, impiorũ verò miserrimum.

33 I A S *sed illum nec manu nec*
Iudicio huic superare tradet.

33 יהוה לא יעזבנו בידו ולא ירשיענו בהשפטו׃

34 ק *Quin spe frequentem tu colito viam*
I A E, *euehendus qua teneas diu*
Terras, & excisos malignos
Ipse homines videas superstes.

34 קוה אל יהוה ושמר דרכו וירוממך לרשת ארץ בהכרת רשעים תראה׃

35 Homines vt arbores sunt, sed quidam fructiferis, quidã sterilibus persimiles: illas coli ac foueri ab agricolis videmus; has verò vbi nimium creuerint, ad vsum lignorũ excidi, atque à radicibus imis euelli.

35 ר *Radice vt alta prænitet ac viret*
Iniussa tellus quam tulit arborem,
Vidi malignum sic potentem
Magna soli spatia occupare.

35 ראיתי רשע עריץ ומתערה כאזרח רענן׃

36 *En ille tantus transiit, vt citò*
Iam nullus esset: quærere persiti
Nusquam reperturus; notatis
Ante locis aberat recisus.

36 ויעבר והנה איננו ואבקשהו ולא נמצא׃

Simplex

37 שמר תם וראה ישר כי אחרית לאיש שלום׃

37 ש *Simplex probusque vt promineat vide,*
Ac diligenti iudicio tene,
Certasque constare adnotabis
Pacificûm soboles virorum.

37 Non minori cura seruantur, fouentur, & plantantur bonarũ arborum propagines, quàm ipsæmet ex quibus natę sunt.

38 ופשעים נשמדו יחדו אחרית רשעים נכרתה׃

38 *Exlex furentum turba perit simul*
Deleta; namque hic exitus improbos
Cunctosque conuoluet scelestos
Perpetuæ excidium ruinæ.

38 Noxiarum & inutilium arborum plantæ, vnà cum ipsis matribus euelluntur.

39 ותשועת צדיקים מיהוה מעוזם בעת צרה׃

39 ת *Tutore iustos percipiet salus*
IA, hic prementis tempore turbinis
Munimen illis est superni
Præsidij, validumque robur.

40 ויעזרם יהוה ויפלטם יפלטם מרשעים ויושיעם כי חסו בו׃

40 *Succurret IAS liberet vt pios,*
Quos è malignis eruet, eruet:
Certaque perfundet salute,
Spesque dabit valuisse iustas.

PSAL. XXXVIII.

Domine ne in furore tuo arguas me.

ARGVMENTVM.

GRAVI animi ac corporis ægritudine afflictus Dauid, ob humana peccata, in quæ fortè inciderat, Deum flebili atque affectuosa oratione sibi placare studet, confessus primùm culpam suam, pœnam etiam correptionis sibi non casu, sed diuino iudicio illatam sentiens. Mouet diuinam clementiam laborum suorum commemoratione; atque aduersariorum in se insolentia indicata, se diuinæ misericordiæ inniti; aduersarios crudelitate, sæuitia, & furore agi narrat. quibus ipse nihil simile vel verbo referat, vt qui summa patientia Deum ad misericordiam oppressus, ipse ac tacens, illis verò magis insolescentibus excitare studeat. Psalmus videtur eo tempore compositus, quo ipse ciuilibus & intestinis bellis, Absalone auctore, vexabatur.

1 מזמור לדוד להזכיר׃

1 *Psalmus Dauid ad commemorandum.*

CARMEN MONOCOLON IAMBICVM.

2 יהוה אל בקצפך תוכיחני ובחמתך תיסרני׃

2 *ACcensus IAS ne, calens néue argue;*
Me nec furenti corripe ô precor manu:

3 כי חציך נחתו בי ותנחת עלי ידך׃

3 *In me sagittæ namque delatæ tuæ,*
In me subitque vis tuæ manus grauis.

4 *Nil carne ſanum te æſtuante eſt in mea,*
Peccata pacem nec relinquunt oſſibus:
5 *Delicta verticem obruere nam meum,*
Quæ me grauante pondere validè opprimunt.
6 *Fœtent tumoris tabe putrida vlcera,*
Monſtrare ſtultus dum medenti diſtuli.
7 *Preſſus dolore terga curuante, & nimis*
Obſcurus omnes, ater &, dies ago.
8 *Fœdo redundant pure noſtra & ilia,*
Nec ſana ab vlla parte conſiſtit caro.
9 *Ac debilis confractus vſque confremo,*
Tantus tumultus corde ſurgit intimo.
10 I A S *auenti ſcis quid ipſe pectore*
Poſcam, mea ac te non latent ſuſpiria.
11 *Cor inquietis vertitur præcordiis,*
Vires recedunt, luxque nulla luminum eſt.
12 *Sperata mi tam turba amica proximi*
Fugere vulneris procul plagam mei.
13 *At colligati, vita queis grauis mea,*
Atque inuidentum turba molitur mihi
Fraudes dolosque, quanta percurrit dies:
14 *Ceu ſurdus adſtem, mutus aut ego, nihil*
Audire curo aut ore aperto proloqui:
15 *Inſtar ſtupentis auribus qui neſciit*
Redarguenti pellere ore crimina.
16 *Reſpondeas, expecto namque* VINDICEM
I A S *meum te nomine acturum meo.*
17 *Ridere, dixi, ô ne parent iſti malis*
Noſtris; triumphant ſi vacillet pes mihi:
18 *Nam claudicare pronus, heu, dolore ſum*
Vrgente ſemper, vim refringit qui meam.
19 *Delicta ſponte narro confeſſus mea,*

Et cura

4 Corpore doloribus oppreſſo, & animi cõſcientia irrequieta ſunt, quæ corporis etiam morbũ auget.

6 Video me nimium diſtuliſſe pœnitẽtiam & agnitionem ſolitã mearum culparum, atque confeſſionem; ideò putruiſſe illam tabem adeò, vt grauiſſimè nunc affligar.

10 Quod maximè opto & cupio, id eſt, vt tibi recõcilier: nam iræ tuæ cogitatio me miſerrimè angit.

12 Nullum præterea habeo conſolatorem, aut mei curatorem, præter vnum te.

13 Habeo autem aduerſarios, inuidos, & maleuolos atque nocentes mihi quàm plurimos.

14 Horum ego maleficia in me patienter fero, ita vt ſurdus ac mutus videar; quam ob rem concocto dolore, vehementius affligor.

15 16 Nolo enim me ipſe vlciſci, vel verbo & oratione, ſed omnes res meas tibi gubernatori meo cõmitto.

17 Quando ego omnes res meas tibi committo, fac vt antè liberer quàm hi vel de fide in te mea, vel de prouidentia in me tua malè ſentiant, rideantque deluſam ſpem meam.

19 Quòd ſi ideo exerceor laboribus, vt re-

4 אין מתם
בבשרי מפני
זעמך אין שלום
בעצמי מפני
חטאתי:
5 כי עונתי
עברו ראשי
כמשא כבד
יכבדו ממני:
6 הבאישו
נמקו חבורתי
מפני אולתי:

7 נעויתי
שחותי עד מאד
כל היום קדר
הלכתי:

8 כי כסלי
מלאו נקלה ואין
מתם בבשרי:

9 נפוגותי
ונדכיתי עד מאד
שאגתי מנהמת
לבי:

10 אדני נגדך
כל תאותי
ואנחתי ממך
לא נסתרה:

11 לבי סחרחר
עזבני כחי ואור
עיני גם הם אין
אתי:

12 אהבי ורעי
מנגד נגעי
יעמדו וקרובי
מרחק עמדו:

13 וינקשו
מבקשי נפשי
ודרשי רעתי
דברו הוות
ומרמות כל
היום יהגו:

14 ואני כחרש
לא אשמע
וכאלם לא
יפתח פיו:

15 ואהי כאיש
אשר לא שמע
ואין בפיו
תוכחות:

16 כי לך יהוה
הוחלתי אתה
תענה אדני
אלהי:

17 כי אמרתי
פן ישמחו לי
במוט רגלי עלי
הגדילו:

18 כי אני
לצלע נכון
ומכאובי נגדי
תמיד:

19 כי עוני
אגיד אדאג
מחטאתי:

Et cura aduror ipse peccati graui.

20 *Hosteis valere at viribus cerno meos,*
Mihi inuidentes ac beari perfidos.

20 ואיבי חיים עצמו ורבו שנאי שקר:

21 *Malam reponunt mî bonorum gratiam:*
Bona assecutum me petunt calumniis.

21 ומשלמי רעה תחת טובה ישטנוני תחת רדופי טוב:

22 *Me ne relinquas, te peto mî* PRINCIPEM,
IAS *remotus neu procul sistas mihi:*

22 אל תעזבני יהוה אלהי אל תרחק ממני:

23 *Festinus adsis iam mihi auctor auxili,*
Here ô salutis auctor iam note ac meæ.

23 חושה לעזרתי אדני תשועתי:

deam ad sanam mentem, fateor me agnoscere culpam meam, ideoque misericordiā posco, & vitæ correctionem profiteor. potius vertendam opto indignationem in hostes, vt agnoscant illi sua crimina, quæ minimè agnoscunt dum mihi præualent.

22 Ideo appello te principem & gubernatorem meum, mihi sępissimè notum, frequentissimè decantatum, vnicum salutis præsidium. qualem neque hostes sibi agnoscunt, atque adeò nec expetunt quidem.

PSAL. XXXIX.

Dixi, Custodiam vias meas.

ARGVMENTVM.

TOTVS Psalmus de diuinæ prouidentiæ, humanæ vitæ vsu & fine, ac de æterna salute est. Dum variis modis affligeretur propheta, constituit patientia, taciturnitate, ac tolerantia calamitatem suam perferre: sed cùm videret se ab improbis tanquam impium aut perditum vrgeri, tandem erupit in querelam, qua Deo suarum rerum statum exponit, cupiens vitæ tam acerbæ modum & finem cognoscere, cuius breuitate animum consolaretur suum: asserit autem se nihil habere in hac vita præter Deum, quam ob rem viuere velit; cætera quæ hominibus in vita expetenda, atque magnis laboribus quærenda videntur, sibi nihili fieri, cùm præter Deum nihil sit, quod beare possit in hac vita, cuius possessio in hac vita beat, sed longè cumulatius in altera, quam ob rem piis alteram vitam gratiorem & optabiliorem esse ait, vtpote Deo sine vlla vel propriæ vel alienæ miseriæ intermissione fruituris.

1 *Ad præstantem ad Iedithun, Psalmus Dauid.*

1 למנצח לידותון מזמור לדוד:

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *OBseruabo vias meas,*
Dixi, lingua nihil peccet vt insolens,
Quamuis me improbus vrserit,
Ori claustra meo prouidus inferam.

2 אמרתי אשמרה דרכי מחטוא בלשוני אשמרה לפי מחסום בעוד רשע לנגדי:

3 *Ac tam muta silentia*
Concepi, nihil vt proloquerer boni,
Dum qui me cruciat dolor,
Conturbata nimis membra furens quatit.

3 כאלמתי דומיה החשיתי מטוב וכאבי נעכר:

2 Ita volo viuere quietus & tranquillꝰ, ac si nulla re huius mundi offenderer, adeò, vt non solùm factis, sed nec verbis errem. tanquam nihil ad me attineat hæc proposueram.

3 At verò video istud nimium silentium & mihi nocere, & aliis ansam dare ad detrahendum virtuti, probitati atque innocentiæ.

Cor

4 *Cor in viſceribus calens*
Flammas, dum meditor, ſuſcitat igneas:
Quas ipſa opprimere impotens
Perruptis loquitur lingua ſilentiis.
5 IAS *indica & exitum,*
Et quàm longa mihi reſtet adhuc dies:
Mundo quàm nimium fruar,
Opto ſcire libens, quóve fruar modo.
6 *En palmos mihi das dies,*
Te præſente nihilq́ue eſt ſpatium meum:
Quin nil quidquid id eſt homo,
Quiſquis conſtat homo, ſcilicet eſt nihil.
7 *Certè vmbræ & tenebræ viros*
Verſant, ſollicitatq́ue hos trepidos nihil:
Illi plurima congerunt,
Ignari poſitum quis cumulum occupet.
8 *At nunc ô here quid velim*
Expectémve mihi, ſpes mea te petit:
9 *Cunctis me eripito meis*
Noxis, me ſtolidis dede nec in probrum.
10 *Mutus contineo meum*
Os, namque illa tuo non ſine numine.
11 *Parce ô verberibus grauis*
In me quæ renouas; heu pereo manus
Inflictu valido tuæ,
Impar dura Dei vulnera perpeti.
12 *Cùm tu crimina corripis,*
Obiurgasq́ue virum, defluit huic decus;
Ceu veſtis tineis perit,
Omnis terrigena ac ſcilicet eſt nihil.
13 IAS *auribus excipe*
Clamorem atque preces, nec lachrymas meas

Surdus

4 Tandem animi affectu permotus, cogor cogitata eloqui.

5 Scire cupio quàm longa reſtet mihi vita: nam quanquam vita hominis breuiſſima ſit, longa tamen videtur iis, quibus laborioſa eſt & anxia.

6 Hebraicè, *palmos dies.*] præciſos ac certos tuæ prouidentiæ, eosq́ue breues, & vt verum fatear, nihil eſt vita hominis quanquam longiſſima, & actiones hominũ quæ in te non intenduntur, nihili ſunt, & tamen homines in nihili vita, nihil agendo ſoliciti admodũ ſunt; nam toti ſunt ad congerendas diuitias intenti, quibus tamẽ nec ipſi fruentur, nec ij fortaſſis quos maximè vellent.

8 Ego verò præter te vnum votorũ meorũ finem, nihil præterea in hac vita expeto, nihil cupio; vellemq́ue mea omnia negotia in hoc tantum bonum dirigere: id autem efficere tu mihi potes, ſemotis peccatis meis, quę impedimẽto mihi eſſe poſſunt, ne te fruar. deinde effice, vt hæc ſpes euentu ſuo nõ fruſtretur, ne ſtulti opprobrio mihi dent, quòd ignauus in vita fuerim, nihil pręclari, vt illi putant, geſſerim ad meam amplitudinem: id tu prohibueris, vbi me voti compotem reddideris. Ego illis nihil reſpondeo, etiam ſi affligar, quia ſcio te omnia ſcite, & nihil ſine iudicio fieri, miſerere ergo mei.

12 Satis grauis eſt correptio tua, quæ verbis etiam cùm fiat, deterit fortiſſimos; nedum homines vanos & fragiles.

4 חם לבי
בקרבי בהגיגי
תבער אש
ובּרתי בלשוני:

5 הודיעני יהוה
קצי ומדת ימי
מה היא אדעה
מה חדל אני:

6 הנה טפחות
נתתה ימי וחלדי
כאין נגדך אך
כל הבל כל אדם
נצב סלה:

7 אך בצלם
יתהלך איש אך
הבל יהמיון
יצבר ולא ידע
מי אספם:

8 ועתה מה
קויתי אדני
תוחלתי לך
היא:

9 מכל פשעי
הצילני חרפת
נבל אל
תשימני:

10 נאלמתי לא
אפתח פי כי
אתה עשית:

11 הסר מעלי
נגעך מתגרת
ידך אני כליתי:

12 בתוכחות
על עון יסרת
איש ותמס
כעש חמודו אך
הבל כל אדם
סלה:

13 שמעה
תפלתי יהוה
ושועתי האזינה

אל דמעתי אל
תחרש כי גר
אנכי עמך תושב
ככל אבותי׃

Surdus dissimules, vides
Me (quales proauos noueris) hospitem,
Terræque hospitis incolam;
Nec quicquam stabile hîc, nec proprium mihi est.

Ego nullum habeo in terris præsidiũ præter te, quippe peregrinus sum, vt Abraham, Isaac & Iacob, solo tuo numine fisus, in terra, tanquam in aliena regione, habito.

14 השע ממני
ואבליגה בטרם
אלך ואינני׃

14 *Iam me solue precor, precor,*
Et cura sine me vt restituar graui,
Ne si progrediar nimis,
Pressus deficiam, nullus & auolem.

14 Matura, ó Domine, vt restituas me sanitati & quieti, ne adeò pressus peream sine vllo vitæ vsu, qualem ipse optarim.

PSAL. XL.

Expectans expectaui Dominum.

ARGVMENTVM.

NON tam suam, quàm Iesu Christi personam referebat Dauid, cùm hunc Psalmum conderet. Apertè enim significauit humanæ salutis Pontificem Christum pro vniuerso mundo litaturum sacrificio illo admirando corporis sui veri, cui mysticum corpus aptari Deus voluit, vt morte pro omnibus gustata, reconciliaretur mundus patri: id quoniam diuino consilio, iudicio, numine, & arcano modo effectum est, à Christo celebratur, qui patri suo gratulatur illam tantam expeditionem, victoriam, & amplitudinem à se partam: nam ipse & pater vnum cùm sint secundum diuinitatem, ambo simul in mysterio illo operabantur, Spiritu sancto etiam cooperante: sed huius rei auctoritas præcipua quadã ratione adscribitur patri; quia patris fuit decernere; filij, assentiri & obedire; Spiritus sancti, patris & filij voluntatem admirando modo & effectu coniungere.

1 למנצח
לדוד מזמור׃

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 קוה קויתי
יהוה ויט אלי
וישמע שועתי׃

2 *NVmen vt sanctum mihi semper IAE*
Certus expecto, mihi flexus ille est,
Ac meæ vocem placidus querelæ
Audijt ægram.

2 Pressus hominum peccatis & debitis à me susceptis, imploraui Dei misericordiæ auxilium, quod certissimum expertus sum.

3 ויעלני מבור
שאון מטיט היון
ויקם על סלע
רגלי כונן
אשרי׃

3 *Ille me extractum puteo sonanti,*
Atque cœnosæ barathris lacunæ
Rupe firmato pede ferre gressus
Iussit in alta.

3 Huiusmodi conditionem subierã, cùm hominum omnium filiorum Adæ personam in iudicio illo Dei tremendo sustinerem. sed illius voluntate & consolatione recreatus sum, & animatus ad bibendum calicem illum acerbissimum.

4 ויתן בפי שיר
חדש תהלה
לאלהינו יראו

4 *Tunc nouum grato dedit ore carmen,*
Hanc Dei nostri celebrare laudem;

P Dum

4 Quam ob rem moneo omnes, vt suam spem in Deo purè sanctéque collocent.

Dum vident multi, metuent & IAM
Spéque fidéque.

רבים ויראו ויבטחו ביהוה׃

5 Nullis viribus...

5 *Ille vir multis numeris beatus,*
Fida cui spes est bene notus IAS,
Quíque mendaces negat & superbos
Cernere nutus.

5 אשרי הגבר אשר שם יהוה מבטחו ולא פנה אל רהבים ושטי כזב׃

6 Non potest subduci summa laborum & afflictionum, quibus affectus sum ob humanum genus, sed te auctore omnia superaui.

6 *Plurimis* PRINCEPS *mihi es auctor* IAS,
Consul & rebus, tibi quæ stupens dum
Eloquor narrans, superant carentem
Nomine summam.

6 רבות עשית אתה יהוה אלהי נפלאתיך ומחשבתיך אלינו אין ערך אליך אגידה ואדברה עצמו מספר׃

7 Nam cùm sacrificia quæ secundum legem offerebantur, nō litarent apud te, vtpote quæ corpus peccati auferre nequibant, aptasti mihi corpus mysticum, quod ego in corpore meo vero sustinens, offerrem innocens pro debitoribus victima effectus.

7 *Victima & munus penitus probata haud*
Sunt tibi, aptasti mihi fictor aures;
Hostiæ haud fumos petis, expiantis
Nec sacra flammæ.

7 זבח ומנחה לא חפצת אזנים כרית לי עולה וחטאה לא שאלת׃

8. 9. Id ego volens libensque susceptum ad te defero sacrificandū, & libri tui decretum implendum.

8 *Tunc libens dixi, Venio Deus mi,*
Déque me scriptum refero volumen:

8 אז אמרתי הנה באתי במגלת ספר כתוב עלי׃

9 *Grata mi constant tua iussa, & imis*
Visceribus lex.

9 לעשות רצונך אלהי חפצתי ותורתך בתוך מעי׃

10 Huius salutis compos gratulabor tibi cū iis, qui te auctore per me seruabuntur.

10 *Nuntius iusti populo frequenti*
Sum tui & præco; mea labra nunquam
Continens clausi, vt mihi testis IAS
Conscius ipse es.

10 בשרתי צדק בקהל רב הנה שפתי לא אכלא יהוה אתה ידעת׃

11 Id autē perpetuò prædico, vt omnes in te fidant, te colant, te inuocent, qui salutis auctor es hominibus.

11 *Cor meum nunquam tua iusta celat*
Facta, veracem Dominum salutis
Dico te denso in populo benignum,
Téque fidelem.

11 צדקתך לא כסיתי בתוך לבי אמונתך ותשועתך אמרתי לא כחדתי חסדך ואמתך לקהל רב׃

12 Igitur cùm in illo conflictu fuero, adsis mihi tua virtute, sapientia, & misericordia, mihi, inquam, & corpori meo mystico.

12 *Ne tuum clemens mihi pectus* IAS
Clauseris, quin me miseratus atque
Consilî compos tuere, & potentis
Numinis vsu.

12 אתה יהוה לא תכלא רחמיך ממני חסדך ואמתך תמיד יצרוני׃

13 Namque grauissimam & acerbissimam illam horam esse scio, in qua potestas tenebris facienda est, vt in me sæuiant hominum peccatis onustum.

13 *Me mali, turbæ numero carentes*
Obsident, curui & vitij phalanges

13 כי אפפו עלי רעות עד אין מספר השיגוני עונתי ולא יכלתי לראות

Oppri-

עצמו משערות ראשי ולבי עזבני:

Opprimunt; quos non oculis notare aut
Cernere poßim.

14 רצה יהוה להצילני יהוה לעזרתי חושה:

14 *Nam mei vincunt numero capillos*
Verticis, nec cor supereſt dolenti;
Sed volens IAS *propera, me & almus*
Eripe custos.

15 יבשו ויחפרו יחד מבקשי נפשי לספותה יסגו אחור ויכלמו חפצי רעתי:

15 *Turpis atque omnes pudeat repulsæ,*
Qui meam quærunt temerare vitam;
Qui malum mî iam expediunt, pudenda
Damna reportent.

16 ישמו על עקב בשתם האמרים לי האח האח:

16 *Præmium turpi referant ruina*
Dedecus qui mî cupiunt, dolenti
Qui graui insultant ſtrepitu; parati
Dicere vah, vah.

17 ישישו וישמחו בך כל מבקשיך יאמרו תמיד יגדל יהוה אהבי תשועתך:

17 *Gaudeant qui te petiere læti;*
Quique amant, quam tu cupidis salutem
Efficis; magnis memorent ferendum
Laudibus IAM.

18 ואני עני ואביון אדני יחשב לי עזרתי ומפלטי אתה אלהי אל תאחר:

18 *Ipse inops, pauper licet atque egenus,*
Consulet tutor mihi proſper IAS:
Sed precor ſoſpes mihi ne morere ô
Maxime PRINCEPS.

15 Hoſtis tuus ille antiquus cum omni ſuo exercitu viſibili & inuiſibili cedat repulſus & victus, ita vt eius caput conteratur, quemadmodum oraculo tuo fuit certior factus, ille cupit impedire ſalutem publicam per me efficiendam.

16 Qui exiſtimant nihil efficacitatis eſſe in morte & cruce mea, et mihi inſultant quaſi vano & inani, Euãgelij virtute conuicti, pudefiant.

17 Illi verò qui fide, ſpe, & charitate inſtructi, te petunt, & ſalutis per me partæ participes eſſe cupiũt, voti ſui compotes facti, lætique tibi gratulentur.

18 Hanc certiſſimam ſpem ego reporto, quanquam egenus factus pro debitis hominum, meque tibi Deus princeps efficiẽtiſſime commendo, vt dexter adſis mihi hoc magnum certamen ſubituro.

PSAL. XLI.

Beatus vir qui intelligit ſuper egenum.

ARGVMENTVM.

DAVID morbo oppreſſus, diſcrimen eorum, qui ſibi vel malè vel bene vellent, cognouit, namque illorum ſimulatis officiis vehementer affligebatur, horum ſinceris recreabatur. ex ea re Pſalmum doctrinę plenum compoſuit, cuius exordium in commendandis pietatis & charitatis officiis, atque in ſubleuandis alienis miſeriis, quorum præmia certiſſima à Deo etiam in hac vita oportunis temporibus conſtant. deinde narrat ſuam afflictionẽ, quo pacto inimici & aduerſarij ſimulationibus auxerint; ſed Deus inuocatus verè & efficaciter leuauerit, qui ſummus & maximus conſolator afflictorum eſt; quos, quamuis ob peccata affligi ſinat, tamen ab aliis irrideri non vult, imò irriſores vlciſci ſolet grauiſſimè. Hanc Dei iuſtitiam & benignitatem laudibus in fine decantatis commendat.

1 *Ad præſtantem Pſalmus Dauidis.*

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

1 למנצח מזמור לדוד׃

2 Multis nominibus beatus erit, quiſquis tenuium & egenorũ cura tangitur,& conſolationi operam dat.

2 *AVctus beato munere ſortium eſt*
Is quiſquis ægro conſulit ac fauet.
Illum diebus ſoſpes IAS
Caſibus eripiet malisq́ue.

2 אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו יהוה׃

3 Namque huiuſmodi viri in rebus aduerſis curam ſuſcipiet Deus: non paſſurus illum ab aduerſariis ſuperari.

3 *Cuſtos valentem hunc, hunc bene viuidum*
IAS *beatum terricolam dabit,*
Ceſſiſſe nec dedet malignis
Hoſtibus atque animis nocentum.

3 יהוה ישמרהו ויחיהו יאשר בארץ ואל תתנהו בנפש איביו׃

4 Morbo languenti viro huic Deus ipſe lectum ſternet, vt molliùs cubet.

4 *Lecto hunc iacentem corpore languidum*
IAS *fouebit fulciet ac bonus,*
Totum ac laboranti cubile
Sternet & in melius reponet.

4 יהוה יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת בחליו׃

5 Ipſe enim cùm morbo affligerer,Deũ inuocaui, cuius correptionem in illo morbo agnoſcebam, & intellexi quid diſtet bonus amicus à ſimulato & fraudulento, cuius animum & orationem ipſo etiam morbo moleſtiores ſentiebam.

5 *Namque ipſe triſti murmure dixeram,*
IAS *miſertus ſis medicus mihi,*
Peccaſſe & in te confitentem
Hanc animam recrea miſellam.

5 אני אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך׃

6 Extremæ malignitatis eſt, naturalibus aut aliàs caſu aliquo allatis,etiam inimicorum aduerſitatibus lętari,aut inſultare:eiuſmodi autem animis et orationibus meam ægritudinem aduerſarij proſequebantur.

6 *Hoſtes maligno murmure proferunt*
Infauſta, quantum percupiunt mihi,
Quando interibit nomen, atque hoc
Lucifugæ tenebræ recondent?

6 אויבי יאמרו רע לי מתי ימות ואבד שמו׃

7 Simulabant ſe me officiosè inuiſere, verùm id agebãt, vt obſeruarent an peius haberem;id quod maximè cupiebant; & ſibi perſuadentes, oratione etiam in coronis & conuenticulis affirmabant.

7 *Ingreſſus vt me viſere fingeret,*
Vnusq́ue & alter vana loquens manet,
Peruerſaq́ue obſeruans maligno
Pectore proloquitur reuerſus.

7 ואם בא לראות שוא ידבר לבו יקבץ און לו יצא לחוץ ידבר׃

8 *In me ſuſurrant protinus inuidi,*
De me ſceleſta & perfida cogitant:

8 יחד עלי יתלחשו כל שנאי עלי יחשבו רעה לי׃

9 *Impotēti.*] בליעל Nequam Latinè. percuſſus,inquiũt, eſt hic im potentiſſimo ictu, ob impotens aliquod ſcelus.

9 *Hic iam laborans impotenti*
Pondere, non penitus reſurget.

9 דבר בליעל יצוק בו ואשר שכב לא יוסיף לקום׃

10 Totus hic Pſalmꝰ à Dauide ad Chriſtũ aptiſſimè transfertur.

10 *Quin ille pacis conſocius meæ,*
Et cui ſolebam plurima credere,

10 גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל

Menſæ

לחמי הגדיל עלי עקב:

Mensæ & sodalis non remotus,
Nunc pede me quatit insolenti.

11 ואתה יהוה חנני והקימני ואשלמה להם:

11 *At tu misertus me statuas precor*
I AS, *vt illis pro meritis feram.*

12 בזאת ידעתי כי חפצת בי כי לא יריע איבי עלי:

12 *Te me probasse hinc disco, de me*
Quod minimè hostis atrox triumphat.

13 ואני בתמי תמכת בי והציבני לפניך לעולם:

13 *Dumque ipse simplex integer atque ago,*
Tu me tueris, tu incolumem facis,
Tu me perennem das ministrum,
Ante tuos statuisque vultus.

14 ברוך יהוה אלהי ישראל מהעולם ועד העולם אמן ואמן:

14 I AE, *gubernat qui bonus Israel,*
Sæclum per omne huic plaudite, plaudite:
Illi sit ac splendor decusque
Perpetuos proprium per annos.

Inter hos etiam nō defuit, qui mihi insultaret, ex iis, quos ego charos habebam, quos vitæ ac mensæ socios, atque consiliorum participes feceram.

11. 12 Sed tu istam ingratitudinem nō feres, Deus misericors, neque istorum mores probare videri voles, sed magis improbare, me restituto in salutē.

12 Nam tu simplicitatem, non malitiam, foues & tueris.

14 Gratulandum igitur est Deo, qui Israelem sibi fidentem populum, & cum Deo potentem, ita gubernat, vt hominum prauorum libidini non permittat.

FINIS LIBRI PRIMI.

PSALMORVM
LIBER II.

Psal. XLII.
Quemadmodum desiderat ceruus.

Argvmentvm.

David propter bella ac seditiones à patria ciuitate exulans, cùm in montibus & incultis versaretur locis, vehementer dolebat, se illo otio esse priuatum, quod totum in diuino cultu frequentando, diuinis laudibus canendis, atque populis exemplo suo ad eandem pietatem instruendis ponere solitus erat; eoque dolore quotidie angebatur, sed longè vehementius diebus statis & sacris, cùm populi ex lege ac more ad sacram diuinorum beneficiorum commemorationem & gratulationem conuenire consueuerant. huiusmodi desiderium suum hoc Psalmo exponens, lamentatur, postulatq. à Deo eam, in qua tunc versaretur, tempestatem, in similem à se descriptæ tranquillitatem conuerti: id quod effectum iri sibi credens persuadet ac pollicetur, quam ob rem gratulationis votum Deo nuncupat.

1 *Ad præstantem, Animaduersio filijs Coreh.* 1 למנצח משכיל לבני קרח:

Carmen dicolon tetrastrophon.

2 M*Vgit cerua velut, dum sitiens aquæ*
Ad riuos properat: sic anima hæc Deum
Te magnum cupiens icta fidelibus
Te desiderijs petit.

2 כאיל תערג על אפיקי מים כן נפשי תערג אליך אלהים:

3 *Magnum nempe anima hæc nostra sitit* Deum
Fortem, *perpetuò qui viget & valet.*
O quando veniens aspiciam Dei
Vultus sorte beatior?

3 צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא ואראה פני אלהים:

4 *Heu mî sunt lachrymæ pro dapibus diu*
Et noctu, pariter tristis vt audio;
At nunc ille Deus, quem tibi principem
Affirmare soles, vbi est?

4 היתה לי דמעתי לחם יומם ולילה באמר אלי כל היום איה אלהיך:

5 *Effundam ipse dolens hanc animam mihi,*
Dum tempus recolam, quo soleo Dei
Iunctis ordinibus, composito & gradu
Ædem visere maximi.

5 אלה אזכרה ואשפכה עלי נפשי כי אעבר בסך אדדם עד בית אלהים

2 *Cerua.*] Antiqui auctores in affectuosis similitudinibus fœminarum animantium nominibus studiosè vtebantur, quòd impotentioribus affectibus fœminæ, quàm mares agantur sic Dauid hîc & aliàs sæpè, sic prophetæ alij.

3 Anima mea sitit Deum fortem viuū, qui ipsam vita satiare, & ex omni afflictione liberatam recreare potest.

4 Cibi & potus loco lachrymas ex oculis in os diffluentes haurio, & deglutio, cùm audio, & aduersarios, & aliquos ex iis, qui me sequuntur, dicentes me nō esse curæ Deo, quippe cuius ciuitate & templo eiectus sim.

5 Subit animo meo deliquium vnà cum recordatione dierum, quibus solenni pompa & ritu statis diebus Dei templum frequētare soleo.

Dum

בקול רנה ותודה המון חוגג׃

Dum voces memini lætitiæ indices
Et laudum comites, carmina & inclyta,
Quæ festiua meis turba frequens choris
Sacro reddiderat die.

6 מה תשתוחחי נפשי ותהמי עלי הוחלי לאלהים כי עוד אודנו ישועות פניו׃

6 *Quid nunc vis animæ deijceris mihi?*
In me quídve fremis? certa mane DEVM,
Cuius fausta colam numina liber, &
Sospes vota canam pia.

7 אלהי עלי נפשי תשתוחח על כן אזכרך מארץ ירדן וחרמונים מהר מצער׃

7 *In me deijcitur mens mea mi* DEVS,
Vnde & te recolo rura per aspera
Iarden præcipitem qua lauat Hermonum &
Parui ad culmina Misgari.

8 תהום אל תהום קורא לקול צנוריך כל משבריך וגליך עלי עברו׃

8 *En turbata trahens vnda voragines*
In me congeminat, vocibus excita;
Ventorum ac pluuiæ defluuijs tuæ
Vndis, fluctibus obruor.

9 יומם יצוה יהוה חסדו ובלילה שירה עמי תפלה לאל חיי׃

9 IAS *auxilium cùm daret, ac dies*
Iussisset facilis surgere prosperos;
Tunc noctu ipse canens dicere sueueram
FORTEM *præsidium meum.*

10 אומרה לאל סלעי למה שכחתני למה קדר אלך בלחץ אויב׃

10 *Nunc* FORTI *ipse meo conquerar (is mihi*
Rupes) me quid enim deseris immemor,
Pullatísve facis vestibus ingredi
Me cogentibus hostibus?

11 ברצח בעצמותי חרפוני צוררי באמרם אלי כל היום איה אלהיך׃

11 *Dissectis veluti me ossibus enecent,*
Probris conficiunt; queis premor hostibus,
Dum dicunt, vbi nunc, quem tibi PRINCIPEM
Affirmare soles DEVM?

12 מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ישועת פני ואלהי׃

12 *Quid nunc ægra anima ô deijceris mihi?*
In me quidve fremis? certa mane DEVM,
Cuius fausta colam numina liber &
Sospes vota canam pia.

6 Sed quid linquor animo, eo quòd hoc tempore absens à domo Dei sim, cùm sperem me propediem in pristinam conditionẽ restituendum diuino beneficio?

7 Hermon & Misgar in quo oppidulũ illud fuit, ad quod Lot confugit. montes sunt Iordani vicini.

8 Non possum non sæpè cogitationibus tristibus agitari velut tempestatibus, cùm præteritæ quietis recordationi præsentis exilij imago coniungitur.

9 Maximè cùm recordor nocturnarum actionum mearũ, quæ omnes in Dei laudibus canendis versabãtur, quo tempore quietos agebam dies. nunc verò suspiriis & mæstitudine ac desideriis totas noctes cõsumo.

10 Ideò hanc querelam Deo exponam, præsidio meo vnico. quòd me quotidiana internarum cogitationum & externarum insultationum mæstitia totos dies agere sinat.

PSAL.

PSAL. XLIII.

Iudica me Deus, & diſcerne cauſam meam.

ARGVMENTVM.

EIVSDEM cum ſuperiori argumenti Pſalmus hic eſt, ideoq́ue, vt videtur, inſcriptione non indiget. Orat enim Rex propheta Deum, vt cauſam illam, quę inter ipſum & aduerſarios ſuos eſt, iudicare & decernere maturet, in qua ſuas partes cum aduerſariorum calumniis & violentia collatas, potiores & victrices euaſuras, ex iuſto Dei iudicio confidit; tum verò ſe patriæ ac regno reſtitutum iiſdem rebus vacaturum pollicetur, quibus anteá; nempe ſibi ac populo ex diuinis legibus gubernando, & diuino cultui in templo illo à Deo præcipuè inſtituto, exercendo, laudibusq́ue diuinis decantandis.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1. 1 Iudicem ad cauſam, & aſſertorem ad iurgium ac violentiam te mihi Deum appello; quem mihi vtroque nomine conſtitutum ſemper affuiſſe agnoui.

1 IVDEX DEVS *me vlciſcere, iurgium &*
Iurgare ſolers incipe tu meum;
Me gente defende ex proterua,
Atque viro nimium doloſo.

1 שפטני אלהים וריבה ריבי מגוי לא חסיד מאיש מרמה ועולה תפלטני׃

2 *Tu (nam* DEVM *te præſidij mei*
Agnoſco) cur me longius abijcis?
Cur ater incedam furente
Hoſte dolens nimis ac premente?

2 כי אתה אלהי מעוזי למה זנחתני למה קדר אתהלך בלחץ אויב׃

3 Mitte iudicij tui claritatem & gratiam, vnà cum conſtantia dictorum tuorũ, quibus iuſtum iudicem, & oppreſſorum aſſertorē te fore recepiſti.

3 *Lucem fidemq́ue (vt pollicitus) tuam*
Mitte, vt ſacrati montis in arduos
Ducar receſſus; atque vt arceis
Quas colis, his ducibus reuiſam.

3 שלח אורך ואמתך המה ינחוני יביאוני אל הר קדשך ואל משכנותיך׃

4 Veniam gratulabũdus ad altare Gubernatoris mundi fortiſſimi: ipſum fatebor mihi Deum aſſertorem & proſpectorem.

4 *Inde vſque ad aram perueniam* DEI,
FORTEM*q́ue gaudî lætitiam mei;*
Dicamq́ue plectro tunc DEVM *te,*
Teq́ue meum fidibus PATRONVM.

4 ואבואה אל מזבח אלהים אל אל שמחת גילי ואודך בכנור אלהים אלהי׃

5 *Quid te meæ, quid vis animæ abijcis?*
Commota cur ſic infremis? at DEVM
Intaminata ſpe maneto,
Carmine quem celebrem reponam:
Ille & ſalutis multiplicis mihi
Eſt auctor, illum dicere iam iuuat,

5 מה תשתוחחי נפשי ומה תהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו ישועות פני ואלהי׃

Spectata

Spectata cuius tanta sensi
PRINCIPIS auxilia vsque mei.

PSAL. XLIIII.

Deus auribus nostris audiuimus.

ARGVMENTVM.

ILLA tempora referre videtur Psalmus hic, cùm Israelitæ à finitimis, partim Palæstinis, partim Idumæis, Moabitis, Amalecitis, Amonitis, atque Aramæis bello vexabãtur, excursionibusq. & latrociniis infestabantur. sed reuera prophetia quædam apertissima est omnium temporum, quibus Ecclesia Dei ab inuisibilibus aut visibilibus hostibus est afflicta. id quod vocabulo Maschil, quod hic Animaduersionem interpretamur, cognosci potest. Conqueritur ergo propheta apud Deum, quòd suum populum, quem singulari prouidẽtia fouere, sibiq. adscribere, atq. adeò adoptare ipse vltrò voluerit, sibique peculiarem esse maximis miraculis declarauerit, ita tamen ab hostibus visibilibus & inuisibilibus vexari & infestari permittat; id quod quanquam populi ipsius culpa & peccatis euenerit, tamen propter institutum misericordiæ ac salutis humanæ consilium deprecatur vates, oratque Deum, vt opus suum in ipso populo perficiat, memor sancti illius nominis sui, quod sanctificari per omnia cupit. denique concepta per fidem spe, voto suo optimum euentum ex diuina clementia & benignitate vaticinatur.

1 למנצח לבני קרח משכיל ׃

1 *Filiis Coreh animaduersio.*

CARMEN HEROICVM.

2 אלהים באזנינו שמענו אבותינו ספרו לנו פעל פעלת בימיהם בימי קדם ׃

3 אתה ידך גוים הורשת ותטעם תרע לאמים ותשלחם ׃

4 כי לא בחרבם ירשו ארץ וזרועם לא הושיעה למו כי ימינך וזרועך ואור פניך כי רציתם ׃

5 אתה הוא מלכי אלהים צוה ישועות יעקב ׃

6 בך צרינו ננגח בשמך נבוס קמינו ׃

2 *QVæ* DEVS *antiquis gessisti gesta diebus,*
Certa olim victisque patrum narrata periclis,
Detulit ad nostras sermo verissimus aures:
3 *Vt nempe ipse manu disiectis gentibus altè*
Miseris hîc nostri plantaria seminis, vtque
Contuderis validos populos, siluamque nocentum
4 *Abstuleris; non arcu etenim validisve lacertis,*
Ipsi regna sibi atque almam peperêre salutem:
Dextra tua & lux illa tui clarissima vultus,
Illis summa fuit laudis, quibus ipse volebas.
5 *Tu* DEVS *ipse mihi notus Rex, tu mihi* PRINCEPS,
Ergo Iacobæas memor ô decerne salutes:
6 *Nos, vt ad astra pilas tauri, iactabimus hostes*
Te duce; & aduersos pedibus subigemus inulti.

2 Audiuimus certissimis auctoribus, quãta pro populo tuo, quem tibi singulariter delegeras, gesseris, magno deliberato atque exprompto expeditoque consilio, quæ euentu suo non caritura credimus, & speramus, quandoquidem potentissimus & efficacissimus es, & quodcunque inchoas, perficere potes.

4 Rerum ipsarũ magnitudo, non humanam, sed tuam efficiẽtiam manifestè ostendit.

5 Vt Iacob ex humili conditione ad illam illustrem Israelis sustuleris, notum mihi est, & omnibus qui te colunt; cupimus ergo idem consilium à te foueri.

6 Tauris solebãt obiici pilæ magnæ & leues, quas illi validè iactabant.

Q Non

7 *Non me securum facit arcus, nulla salutis*
Spes mihi in ense meo fuerit; cùm tu vndique pressos
8 *Hostibus infestis nos eripis, irrita quorum*
Consilia impurum tandem meruere pudorem.

7 כי לא בקשתי אבטח וחרבי לא הושיעני :
8 כי הושעתנו מצרינו ומשנאינו הבישות :

9 Igitur vt omnis de rebus nostris laus tibi adscribitur summo iure, ita calamitas omnis nostra non ex aduersariorum nostrorũ potentia, sed ex tuo consilio & permissu oriri, meritò existimatur.

9 *Cunctos ergo dies nobis laus vnica* PRINCEPS
Hic erit; euge tuum nomen per sæcla canemus:
10 *Tu tamen exclusos nos abijcis, atque rubere*
Delusa spe sæpè facis; nec ducis vt antè
11 *Agmina nostra, fuga ast victos conuertis ab hoste,*
Simus vt infestis feralis præda cateruis:
12 *Pars, pecora inuiso veluti deuincta macello,*
Tradimur; in Gentes alij dispergimur abs te.

9 באלהים הללנו כל היום ושמך לעולם נודה סלה :
10 אף זנחת ותכלימנו ולא תצא בצבאותינו :
11 תשיבנו אחור מני צר ומשנאינו שסו למו,
12 תתננו כצאן מאכל ובגוים זריתנו :

13 Adeò abiecti & viles apud te sumus, vt inultos abduci & occidi patiaris: aut si quã vltionem sumis de hostibus, ea tardissima est, vt non videatur nostra causa sumpta.

13 *Nec præsente quidem pretio, nec vendere magno*
Ipse videre tuum populum; vicinus vt in nos
14 *Insultet probris, gens vndique & accola nostras*
Excipit ad risum, sæua & ludibria, clades.
15 *Teque volente sumus per gentes fabula, nulla est*
Natio quin sannis nos impetat atque cachinnis.
16 *Totos vsque dies me præsens occupat ille,*
Ille rubor turpis vultus qui velat amaros:
17 *Hinc etenim insultans vis & conuicia dura,*
Hinc hostes inuisa premit me turba nocensque.

13 תמכר עמך בלא הון ולא רבית במחיריהם :
14 תשימנו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו :
15 תשימנו משל בגוים מנוד ראש בלאמים :
16 כל היום כלמתי נגדי ובשת פני כסתני :
17 מקול מחרף ומגדף מפני אויב ומתנקם :

18 Quanquam sic afflicti & vexati, tamẽ tui cognitionem non amisimus, te solum Deum verum credimus, quem nobis offensum cùm sentiamus, tamen misericordem & placabilem atque clementem esse scimus, & nobis fore speramus.

18 *Cuncta licet nos hæc sensu subeamus acerbo,*
Non tamen est oblita tui mens nostra, nec almum
19 *Fallere fœdifragi pactum, nec corde proterui,*
Auersiue tuo vel flexi calle notamur.
20 *Nos tu contusos adigis, latebrisque draconum*
Obruis, ac tenebris lethi pallentis & vmbra.
21 *Nominis immemores nostri si* PRINCIPIS *vnquã*
Sustulimus tensas aliena ad numina palmas:
22 *Hæc* DEVS *inquiret iudex, cui cognita sunt quæ*
Corde latent hominum tectisque inclusa medullis.

18 כל זאת באתנו ולא שכחנוך ולא שקרנו בבריתך :
19 לא נסוג אחור לבנו ותט אשרנו מני ארחך :
20 כי דכיתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות :
21 אם שכחנו שם אלהינו ונפרש כפינו לאל זר :
22 הלוא אלהים יחקר זאת כי הוא ידע תעלמות לב :

Imò

23 כי עליך הורגנו כל היום נחשבנו כצאן טבחה :

24 עורה למה תישן אדני הקיצה אל תזנח לנצח :

25 למה פניך תסתיר תשכח ענינו ולחצנו :

26 כי שחה לעפר נפשנו דבקה לארץ בטננו :

27 קומה עזרתה לנו ופדנו למען חסדך :

23 *Imò te propter cunctis impunè diebus*
Cædimur, vtque pecus lanienæ ducimur; ergo
24 *Euigila ô* DOMINE*, heu quid somno mergeris? eia*
Surge, neque aut procul absistas, nimiúmve moreris.
25 *Curve tuam celas faciem, nostræque ruinæ*
Immemor oppressos discrimine deseris alto?
25 *Sordida vita iacet depresso in puluere, & hæret*
27 *Pectus humi nostrum. Surge auxiliator & vltor,*
Téque proba nobis vindex, velut antè, benignum.

23 Quanquam sciamus nos commeritos fuisse pœnas & ęrumnas, quas patimur, tamen aduersarij nostri non hoc studio aut animo in nos sæuiũt, sed odio antiquo religionis tuæ, quæ illis inuisa est, & à nobis colitur: itaque tua res agitur; tua prouidentia, tuæ religionis auctoritas ab illis oppugnatur, cùm nos opprimimur.

PSAL. XLV. Eructauit cor meum.

ARGVMENTVM.

EPITHALAMIVM est Christo & Ecclesiæ decantatum apertissimè, sub Salomonis & filiæ regis Aegypti figura, ita tamen vt verum argumentum in ipso carmine indicetur. docet admirandum esse illud coniugium, quod à Christo cum Ecclesia celebratum est. laudat Christi ipsius personã, & muneris regij exercitationem planè diuinam: ostendit regnum eius amplissimum fore, & omnino prosperum, idq. æternum; & frequentissimum variis gentium familiis, quæ ad Euangelij lucem vocandæ admittendæque erant, superatis & victis omnibus hostibus, visibilibus & inuisibilibus. hortatur ipsam Sponsam, vt dignitatem & locũ admirabilem, ad quæ ex Sponsi gratia ac benignitate euecta ipsa fuerit, agnoscat, & omni erga Sponsum officio ac pietate retineat & conseruet.

1 למנצח על ששנים לבני קרח משכיל שיר ידידת :

1 *Ad præstantem, super lilia filiis Coreh, animaduersio canticum amorum.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 רחש לבי דבר טוב אמר אני מעשי למלך לשוני עט סופר מהיר :

2 *MEns bonum feruet meditata verbum*
Nostra, quod plenum cupimus referri;
Rex modò his nostris teneat canendos
Versibus orsus.
Linguáque, vt mentis celeris ministra
Sit, mihi optanda est veluti stylus, quem
Scriba currenti digito tabellis
Læuibus infert.

2 Adeò magna cogitationũ mihi in hoc argumẽto copia, adeòq. exuberans est, vt optarim linguam habere promptissimam, quæ mentis dictata exciperet ac referret omnia.

3 יפיפית מבני אדם הוצק חן בשפתותיך על כן ברכך אלהים לעולם :

3 *Pulcher es, natos superasque Adami*
Gratia, atque istis fluit ex labellis,
Se tibi sæclo DEVS *vt benignum*
Annuit omni.

3 Christus quãquam Adæ filius secundum carnem; tamen naturę & gratiæ pulchritudine præcellit omnes filios Adam cæteros: quippe de cælo cælestis est, de cuius plenitudine omnes accepimus.

4 Virtus verbi Christi, & efficacitas maxima.

4 *Nunc latus ferro niueum corusco*
O potens cinge, & decus atque honorem
Indue, hæc semper tibi namque certo
Munere constant.

4 חגור חרבך על ירך גבור הודך והדרך׃

5 Ille curru veritatis & æquitatis vectus, maximas res gesturus erat, quas & gessit & gerit.

5 *Prosper ascendas celer, ac decorus,*
Insidens vero, & moderator æqui,
Tunc tua ostendet noua monstra rerum
Vincere dextra.

5 והדרך צלח רכב על דבר אמת וענוה צדק ותורך נוראות ימינך׃

6 Christi verba oppugnatores suos configunt, & conficiunt pectus eorum, penetrantia omnino.

6 *Ut leues sternent populos sagittæ*
Quas iacis dexter penitus ruenteis;
Sic tuos hosteis & iniqua Regi
Pectora figent.

6 חציך שנונים עמים תחתיך יפלו בלב איבי המלך׃

7 Christi regnũ, quia iustitia Dei fundatum est, æternum erit.

7 *Istud æternos solium per annos*
Constat, atque ipse es DEVS, *vsque regni*
Nam tui sceptrum tenet æqua iustæ
Pondera libræ.

7 כסאך אלהים עולם ועד שבט מישור שבט מלכותך׃

8 Optimi regis, qualis Christus est, mens, animus & mores, quã ob rem præ omnibus regibus & prophetis Christus à patre præstantissimè est vnctus.

8 *Diligis iustum, fugis improbandi*
Quidquid est actus, DEVS *hinc tuus præ*
Cæteris læto sociis bonum te in-
unxit oliuo.

8 אהבת צדק ותשנא רשע על כן משחך אלהים אלהיך שמן ששון מחבריך׃

9 Christus omnibus virtutum ornamẽtis, iisque suauissimè fragrantibus, patri suo gratissimꝰ est, vt odore agri pleni, cui benedixit Deus.

9 *Muscea ac tædas aloës odoras*
Spirat & suaueis casias eburnis,
Quidquid expromptum loculis colit te
Veste decora.

9 מר ואהלות קציעות כל בגדתיך מן היכלי שן מני שמחוך׃

10 Ecclesia electissima, & Christi donis refertissima, non habens maculam aut rugam.

10 *Candidæ, regum soboles, puellæ*
Inter ancillas tibi sunt honestas,
Est comas auro redimita puro
Dextera coniux.

10 בנות מלכים ביקרותיך נצבה שגל לימינך בכתם אופיר׃

11 Christiana Ecclesia ex Synagoga & gentilitate orta & cõflata est, virtute verbi Christi, ad honestissimum ac dignissimum locum traducta.

11 *Nata, des aurem facilem, vidensque*
Audias nostris monitis; paternæ
Te domus, chari generisve, nulla
Cura moretur.

11 שמעי בת וראי והטי אזנך ושכחי עמך ובית אביך׃

Fac

12 ויתאו המלך יפיך כי הוא אדניך והשתחוי לו:

12 *Fac tuum Rex vt cupiat decorem*
Quem tibi dat sors DOMINVM *beata;*
Tu modò hunc supplex venerere, amesque,
Suspiciasque.

12 Officium Sponsæ erga Christum, reuerentia, amor & obedientia.

13 ובת צר במנחה פניך יחלו עשירי עם:

13 *Iam Tyri te gens opulenta multo*
Munere orabit, cupiet tuumque
Sæpius gratum decus & colendos
Cernere vultus.

13 Omnium gentiũ & dignitatum homines sese in Ecclesiam insinuaturos, vt hoc modo ad Christi regnũ referantur. Tyrij ingeniosi, opuléti, diuites, & celebres, species pro genere.

14 כל כבודה בת מלך פנימה ממשבצות זהב לבושה:

14 *Tota miranda ac celebranda Regis*
Filia & magna est penitus, decet quam
Arte felici variata & auri
Pondere vestis.

Sponsa auro & margaritis atque gemmis, hoc est, variis Spiritus donis à Sponso aucta & ornata.

15 לרקמות תובל למלך בתולות אחריה רעותיה מובאות לך:

15 *Ipsa iam picto decorata cultu*
Virginum pulchra comitante turba,
Quas sibi optarat, properabit almum
Visere Regem.

16 תובלנה בשמחת וגיל תבאינה בהיכל מלך:

16 *Has chorus lætæ socians sequetur*
Vocibus pompæ, veniéntque in aulam
Regis & gratos thalamos potentis,
Plaudere promptæ.

17 תחת אבתיך יהיו בניך תשיתמו לשרים בכל הארץ:

17 *Quod tui patres tenuere regnum,*
Quam dabis multam, soboles tenebit;
Principes natos statues patenti
Lætus in orbe.

17 In Christo benedicendæ erant omnes gentes terræ. nam hic versus Sponsum alloquitur.

18 אזכירה שמך בכל דר ודר על כן עמים יהודוך לעולם ועד:

18 *Quod tuum vates memoro canendo,*
Nomen æternum referent per æuum
Laudibus crebris populi futuri
Tempore in omni.

18 Hoc vaticinium ita verum ac certũ est, vt affirmare possim perpetuò esse referendum in orbe: atque nomé tuum commemorandum semper maximis laudibus.

PSAL. XLVI.
Deus noster refugium & virtus.

ARGVMENTVM.

CHRISTIANAE Ecclesiæ amplitudinẽ, & tranquillitatem, ac pacem spiritualem per Spiritum sanctum à Deo efficiendam, vates hoc Psalmo describebat, affirmans Dei erga ipsam charitate, & prouidentia, atque efficacitate infinita hoc esse præstandum, ita vt in maxima naturæ rerum perturbatione, in summa regnorum & populorum mundanorum dissensione ac difficultate, tamen interiori pace ac tranquillitate sancti viri in Ecclesia fruantur.

1 *Ad præstantem filiis Coreh super Ghalamoth.*
Canticum. — 1 למנצח לבני קרח על עלמות שיר׃

ODE TRICOLOS TETRASTROPHOS.

2 *PRotector est & præsidium* DEVS — 2 אלהים לנו מחסה ועז עזרה בצרות נמצא מאד׃
Nobis probatus; quamlibet asperis
Hoc experiri semper almum
Casibus auxilium valemus.

3 Etiam si natura rerum omnis perturbata misceatur, tamen securos reddet suos Deus.

3 *Mutetur ergo sedibus infimis* — 3 על כן לא נירא בהמיר ארץ ובמוט הרים בלב ימים׃
Conuulsa tellus, sorbeat & mare
Monteis recedentes profundum;
Nos tamen impauidi hæc feremus.

4 Orbis omnis hominumque mundanorũ genus confusis ordinibus periclitetur licet.

4 *Vndæ frementes fluctibus algidis* — 4 יהמו יחמרו מימיו ירעשו הרים בגאותו סלה׃
Tollentur alto præcipites salo,
Quarum superba vi trementes
Vsque sonent trepidentque montes.

5 Gratia Spiritus sancti recreat & conseruat quietem & tranquillitatem animorũ piorum

Templum sanctum Domini, quod pij & sancti viri in Ecclesia sunt.

5 *Riui sacrati fluminis, hi* DEI — 5 נהר פלגיו ישמחו עיר אלהים קדש משכני עליון׃
Vrbi quietam lætitiam ferent,
Qua sancta dilatatur ædes
Principis hospitium superni.

6 Deus huic ciuitati prospicit & inuigilat, atque maturè oportuneque consulit.

6 *Hanc, dum fouentis præsidio* DEI — 6 אלהים בקרבה בל תמוט יעזרה אלהים לפנות בקר׃
Instructa constat, nil moueat loco;
Succurret huic PRINCEPS *in ipsis*
Manè citò properans periclis.

7 Magna securitas ex Deo piis constat, eo tempore quo mundus vacillare & ruere videtur.

7 *Percussa magnis regna tumultibus* — 7 המו גוים מטו ממלכות
Nutent ruentum murmure gentium,

Et voce

נתן בקולו תמוג ארץ׃

Et voce concursus tremenda
Dispereat liquefacta tellus.

8 יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה׃

8 IAS *potentis numine vindicis*
Nostrum tuetur perpetuò genus;
PRINCEPS*que* IACOBO *est patronus,*
Arx valida, edita & vsque nobis.

8 Exemplo Iacobi, quem humilem & solùm in se fidentē protexit ab omnibus aduersatiis, & amplificauit.

9 לכו חזו מפעלות יהוה אשר שם שמות בארץ׃

9 *Venite gesta exemplaque cernite*
IAE, *valentis vertere funditus*
Terras, & extinxisse toto
Bella nimis furiosa in orbe.

9 Namque Deus non solùm hominum, sed totius mundi ac naturæ res præ arbitrio suo mouere & mutare potest.

10 משבית מלחמות עד קצה הארץ קשת ישבר וקצץ חנית עגלות ישרף באש׃

10 *Arcum refringet, frustaque lanceæ*
Discindet; atris ignibus & citas
Vret quadrigas. ergo noto
Cedite numini & efficaci.

11 הרפו ודעו כי אנכי אלהים ארום בגוים ארום בארץ׃

11 *Genteis per omneis, (quippe ego sum* DEVS)
Terrasque tollar; viribus & potens,

11 Sanctificabitur nomen meum in gentibus, ait Dominus, cùm ego in pusillo grege meo regnum constituero.

12 יהוה צבאות עמנו משגב לנו אלהי יעקב סלה׃

12 *Atque vltor* IAS *ille Iacob*
Arx valida est Deus VSQVE *nobis.*

PSAL. XLVII.

Omnes gentes plaudite manibus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS datus est filiis Coreh ad canendū, quo tempore vel arca in pompam duceretur, vel populus ex calamitate aliqua, in qua per gentes oppressus esset, liberaretur. in eo est perpetuū monumentū curæ ac singularis prouidentiæ Dei erga populum suum, & imago illius voluntatis atque benignitatis, qua Deus per Spiritum sanctū Christi Ecclesiam fouendam recepit, & semper fouit, maxima omniū cognoscentium admiratione: sicut scriptum est: Omnes qui viderint eos, cognoscent illos, quia isti sunt semen cui benedixit Dominus.

1 למנצח לבני קרח מזמור׃

1 *Ad præstantem filiis Coreh Psalmus.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 כל העמים תקעו כף הריעו לאלהים בקול רנה׃

2 *PLausu omnes populi vndique*
Acclamate DEO, *ac vocibus assonis:*

3 כי יהוה עליון נורא מלך גדול על כל הארץ׃

3 *Terris nam omnibus imperat*
IAS *terribilis, maximus & potens;*

Nostris

Deus omnibus populis laudãdus & prędicandus, qui per ipsum aduocandi sunt ad lucem: ideoq́. hanc sibi peculiarem hæreditatem seposuit, vt indicaret quanti referat suis ipsius legibus & institutis, an aliis duci & gubernari. posuit igitur Israelem in lucem gentiũ: Israelem, inquam, spiritualem populum suum.

8 *Psallite doctius.*] Hic versus indicat quid sit מַשְׂכִּיל, toties in Psalmorum inscriptionibus repetitum.

9. 10 Deus omnia gubernat, si quid sapientię in aliis populis est, ab ipso proficiscitur. sed quod summa, integra, & absoluta sapientia & prosperitas apud eos est, qui omnino diuini verbi doctrina atq. efficientia gubernãtur ac ducuntur; futurum est, vt terrę principes Deo cedant, regendosq́ue se tradant.

4 *Nostris qui pedibus dabit*
Deductos populos regnaq́ue legibus:
5 *Nobis seposuit bona*
Sortis perpetuæ dona benignior:
6 *Excelsum Isacidæ decus,*
Quodq́ue ipse vsque fouens auctor amauerat,
Exceptus litui ac tubæ
Mixto IAS *sonitu prominuit* DEVS.
7 *Nostrum psallite* PRINCIPEM
Ac Regem canite hunc, psallite, psallite:
8 *Omnes nam imperio regit*
Terras ipse DEVS, *psallite doctius.*
9 *Rex hic gentibus est* DEVS,
Et sanctum solium sede tenet DEVS.
10 *Famosi in populis duces*
Addunt se socios ad populum DEI;
Cui se prouidus Abraham
Permittens retulit nomen honestius:
Cuncti nam proceres viri
Terras qui clypeis cunque tegunt suis,
Agnoscunt Dominum DEVM,
Atque alto solidè numine PRINCIPEM.

4 ידבר עמים תחתינו ולאמים תחת רגלינו׃
5 יבחר לנו את נחלתנו את גאון יעקב אשר אהב סלה׃
6 עלה אלהים בתרועה יהוה בקול שופר׃
7 זמרו אלהים זמרו זמרו למלכנו זמרו׃
8 כי מלך כל הארץ אלהים זמרו משכיל׃
9 מלך אלהים על גוים אלהים ישב על כסא קדשו׃
10 נדיבי עמים נאספו עם אלהי אברהם כי לאלהים מגני ארץ מאד נעלה׃

PSAL. XLVIII.
Magnus Dominus & laudabilis nimis.

ARGVMENTVM.

LAVDATVR peculiaris populi Dei Ecclesia, sub imagine Sionis, vtpote quam gubernandam singulariterq́ue fouendam, defendendam, & amplificandã Deus ipse susceperit, idq́ effecerit multis miraculis, ipsius causa editis, multis beneficiis in ea collocatis, ac demum Spiritus sancti dono; cuius virtute, & efficientia Ecclesia maximè illustris, atque admirabilis reddita est, regnumq́ue facta, in quo Deus per Christum perpetuò regnet.

1 *Canticum Psalmi filiorum Coreh.* 1 שיר מזמור לבני קרח׃

CARMEN SAPPHICVM.

Maximus

2 גדול יחות ומהלל מאד בעיר אלהינו הר קדשו׃

2 *Maximis magnus celebratur* IAS
Laudibus celsæ moderator arcis,
Monte quo se iam solido probauit
Numine sanctum.

2 In mõte Sion Deus singularia & conspicua sanctitudinis suæ signa collocauit. Quid sit sanctitas Dei, siue sanctitudo, aliàs docuimus.

3 יפה נוף משוש כל הארץ הר ציון ירכתי צפון קרית מלך רב׃

3 *Mons Sion tractu celebris nitenti, est*
Omnibus terris decor & voluptas,
Regis vrbs magni hæc sedet, atque opacam
Spectat in arcton.

3 Temperamentum vrbis ex situ.

4 אלהים בארמנותיה נורע למשגב׃

4 *Arcibus cuius* DEVS *ipse notus*
Tutor ac præses: sociata in vnum

5 כי הנה המלכים נועדו עברו יחדו׃

5 *Quam manus regum petiit minantum*
Præteriitque.

4 Adeò munita, præsidiisque diuinis instructa est Dei ciuitas, vt frustra à potentissimis aduersariis & hostibus tentari soleat.

6 המה ראו כן תמהו נבהלו נחפזו

6 *Hanc simul visam obstupuere, mente*
Perdita, & cursu properante cæci; ac

7 רעדה אחזתם שם חיל כיולדה׃

7 *Impotes, valde doluere, vt ipso*
Fœmina partu.

8 ברוח קדים תשבר אניות תרשיש׃

8 *Eurus & quantus rapidis procellis*
Punicas frangit pelago carinas;
Quæ patres nobis retulere in IAE
Vidimus vrbe:

6. 7. 8. Principatus & potestates ac rectores mundi tenebrarũ harum, omnes conatus suos irritos senserunt, atque vt fœmina pariendi impos, doluerunt, dissipatiq. sunt, & protriti, vt naues Carthaginenses ab Euro. Vidimus exempla omnia, quæ & facta audieramus, & futura.

9 כאשר שמענו כן ראינו בעיר יהוה צבאות בעיר אלהינו אלהים יכוננה עד עולם סלה׃

9 *Vrbe, quam* PRINCEPS DEVS *ipse condit*
Vltor & firmans fouet VSQVE *in æuum:*

10 דמינו אלהים חסדך בקרב היכלך׃

10 *Quin tua nos te* DEVS *ô manemus*
Æde benignum.

10 Quamobrem speramus te Deum absoluturum & præstiturum in domo tua & templo tuo illam misericordiam promissam.

11 כשמך אלהים כן תהלתך על קצוי ארץ צדק מלאה ימינך׃

11 *Quà tuum perfert cita fama nomen,*
Constat extremis tua laus in orbis
Finibus, iusti tua namque & æqui
Dextera plena est.

11 Scimus enim te summè efficacem potentemque, vt præstes quæ pollicitus es; & iustum, vt nunquam tuis promissa præstare negligas.

12 ישמח הר ציון תגלנה בנות יהודה למען משפטיך׃

12 *Iudice & ius te referente lætus*
Mons Sion, Iudæ & soboles puellæ
Certa plaudentes cecinere grata
Carmina voce.

13 Lustrate ciuitatem Dei, videbitis constãtem & munitã ipsius principis præsidio & beneficio.

13 *Ambitus crebros properate in orbem, &*
Turribus quantus numerus Sionis

13 סבו ציון והקיפוה: ספרו מגדליה:

14 *Discite attenti, valideque vt extet*
Murus & arces.
Audiat vestro soboles futura ex

14 שיתו לבכם לחילה פסגו ארמנותיה למען תספרו לדור אחרון:

15 Idem narrate posteritati vestræ, vt expectent exitum secundum & prosperũ omnium promissorum spiritualium, quæ à Deo pronũtiata sunt.

15 *Ore, vt hic noster* DEVS *est* PATRONVS,
Exitus faustos duce quo feremus
Tempore in omni.

15 כי זה אלהים אלהינו עולם ועד הוא ינהגנו על מות:

PSAL. XLIX.
Audite hæc omnes gentes.

ARGVMENTVM.

COMMVNIS omnibus hominibus doctrina hoc Psalmo cõstat. docet enim vates studia hominum, qui mundi rebus detinentur, hoc est, cupiditate & ambitione, quarum altera diuitias, altera mundanos honores appetit, neutra autem parte hominibus aut bonam valetudinem, aut longiorem vitam, aut beatitudinem conciliari, affirmat vates, sed magis laborem & solicitudinem augeri, atque curam temporibus tam aduersis, quàm placidis. Ideò igitur illos sapientissimè sibi consulere, & in posterum prospicere, qui omni vitæ actione Deum optant & quærunt, qui & obtineri potest, si purè, sanctè, & legitimè quæratur, & obtentus æternam beatitudinem suis præstat.

1 *Ad præstantem, filiis Coreh Psalmus.*

1 למנצח לבני קרח מזמור:

ODE DICOLOS DISTROPHOS.

2 *AVdite hæc populi auribus,*
Orbis qui incolitis quadrifidi domos;

2 שמעו זאת כל העמים האזינו כל ישבי חלד:

3 *Adæ vos genus infimum,*
Summorumque etiam progenies virûm:
Quisquis diuitiis valet,
Vel quem semper egens pauperies premit.

3 גם בני אדם גם בני איש יחד עשיר ואביון:

5 *Auri exempla canam meæ.*] Exempla vobis proponã, qualia mihi ipsi in primis proposita esse volo, vt ad eam rationem vitã meam instituam: itaque non cantabo, nisi quæ ipse ad meam etiam vtilitatem sequi volo.

6 *Nam cur.*] Nõ est vt ego de exitu meo solicitus sim, cùm Deum mihi proposuerim summum bonum, quod expetam & consequar.

4 *Prudens quas sapientias*
Cor dictat, meditans proferet os meum:

4 פי ידבר חכמות והגות לבי תבונות:

5 *Auri exempla canam meæ;*
Edam ænigma sacri murmure barbiti.

5 אטה למשל אזני אפתח בכנור חידתי:

6 *Nam cur temporibus malis*
Vallatus timeam, finibus aut meis?

6 למה אירא בימי רע עון עקבי יסבני:

Hæc

7 הבטאים על חילם וברב עשרם יתהללו׃

7 Hæc illi metuant, quibus
Res & percelebres ſpem cumulant opes:

8 אח לא פדה יפדה איש לא יתן לאלהים כפרו׃

8 Nullum nam redimet ſuus
Frater, nec pretiis excipiet DEO.

9 ויקר פדיון נפשם וחדל לעולם׃

9 Vitæ cara redemptio eſt,
Et quæ victa cadit perpetuò irrita.

10 ויחי עוד לנצח לא יראה השחת׃

10 Viuet, ſcilicet, omnibus
Sæclis, nec tumulos ſentiet aut rogos.

10 Non ſperet diues ſtultus, ſe diuitiarum beneficio diutius victurum; cùm videat ſapientes mori, qui digniores vita ſunt, quàm diuites.

11 כי יראה חכמים ימותו יחד כסיל ובער יאבדו ועזבו לאחרים חילם׃

11 Hîc ſpectet ſapientium
Funus perpetuò viuus & integer!
Immò, ſtultus & inſciens,
Decretum ſtabile eſt, vt pereant ſimul.
Tunc quæ parta laboribus
Res multis fuerat, cedet ad alteros.

12 קרבם בתימו לעולם משכנתם לדור ודר קראו בשמותם עלי אדמות׃

12 Illis pectore in intimo
Ædes perpetuas pollicitis ſibi,
Et ſedes ſoboli inclytæ;
Quas non diruerint ſæcula plurima:
Illis nomina in vrbibus
Et fundata locis conſtiterant ſua.

12 Moriuntur, cùm tamẽ ita congeſſerint, aut congerendis diuitiis, opibus comparãdis, & honoribus obtinendis ſtuduerint, quaſi perpetuò eſſent victuri, illiſque rebus aliquando ſuauiſſimè fruituri; id quod ſi minus aſſequi poſſent, tamen poſteritatem perpetuam cum vitæ et rerum ſuarum monumentis atque fama in æternum producturi; cùm tamẽ Deus nihil humanũ in terris perpetuum eſſe voluerit, neque in humanarum rerum natura ferat.

Sed illud ſtultiſſimum eſt, quòd anteceſſorum poſteri iiſdẽ ſtultitiæ viis inſiſtũt, cùm videant maiores ſuos ſpe & voto fruſtratos fuiſſe.

At verò pij, qui ſuã ſpem in Deo collocarunt, euadent in magnam ac diuinam lucem; illi verò alteri in tenebris ſepulchri & orci erunt.

13 ואדם ביקר בל ילין נמשל כבהמות נדמו׃

13 At ſors non homini dabit,
Ornatu vt celebri permaneat diu;
Ergo vt quadrupedum genus,
Abſciſſi variis intereunt modis.

14 זה דרכם כסל למו ואחריהם בפיהם ירצו סלה׃

14 Illis ſtultitiæ via hæc
Quàm ſtulta: vſque volens poſteritas probat.

15 כצאן לשאול שתו מות ירעם וירדו בם ישרים לבקר וצורם לבלות שאול מזבל לו׃

15 Hos imum in barathrum vt pecus
Cogens mors adiget; queis præerunt pij
Cùm lux fulſerit ac dies.
Deturbata vetuſque his ſpecies ruet,
Aula quos propria exules
Orcus terrifico ſuſcipiet ſpecu:

16 *Vitam sed redimet* DEVS
Semper me excipiens de barathro meam.
17 *Nullum tu metuas virum,*
Aut quem clara domus, diuitiæ aut beant;
18 *Nam nil is moriens feret;*
Quem tandem ipsa comes gloria deseret:
19 *Hæc dum vita manet breuis,*
Ad summum fruitur sollicitis bonis.
Tunc te plausibus excipit
Vulgus, dum frueris, lautiùs atque agis.
20 *Cumque ad sæcla parentium*
Huius vita venit, perpetuò manet
Luce exclusus, & exteris
Conclusus tenebris cum grege lurido.
21 *Hæc sors* TERRIGENIS *data,*
Quos dementat agens præcipites honor;
Vt ceu quadrupedum genus
Scindantur variis & pereant malis.

16 אך אלהים יפדה נפשי מיד שאול כי יקחני סלה:
17 אל תירא כי יעשר איש כי ירבה כבוד ביתו:
18 כי לא במותו יקח הכל לא ירד אחריו כבודו:
19 כי נפשו בחייו יברך ויודך כי תיטיב לך:
20 תבוא עד דור אבותיו עד נצח לא יראו אור:
21 אדם ביקר ולא יבין נמשל כבהמות נדמו:

Isti falluntur iudicio & opinione vulgi, à quo se audiũt quasi beatos prædicari & admirationi esse, & credunt magis aliis de se, quàm sibi ipsis, qui omnino non inueniũt in se id quod alij de illis prædicant.

21 Ita euenit vt illa amplitudine, qua sperabant se fore beatiores & sapientiores, lõgè stultiores ac brutis similes reddantur, atque non secus ac bruta pereant insipientissimi.

PSAL. L. Deus deorum Dominus.

ARGVMENTVM.

PROPHETIA est Asaph, qua inducitur Deus, qui misso in orbem Christo filio suo, per Euangelium vocaturus erat omnes gentes, & arguturus Iudæos, qui diuinæ legis solida parte, & vera disciplina neglecta & prætermissa, partem tantùm ceremonialem iuxta literam superstitiosè admodum coluerint, veram illarũ significationem ceremoniarũ ignorantes, & rationem ipsam quam ob rem institutæ illæ fuerint, reiicientes. admonet autem in fine Psalmi eos officij sui, quod vt de integro suscipiant & præstẽt, hortatur, alioqui illam indurationis & reprobationis pœnam minatur, qua nunc Iudæi afficiuntur, docetque quonam modo vera & Deo probanda sacrificiorum ratio iniri debeat.

1 *Psalmus Assaph.*

1 מזמור לאסף

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

IAS DEVS, *qui &* FORTIS, *auens loqui,*
Terram vocatam cominus arguet,
Sol vnde primo lucet ortu;
Quaque subit nitida ora celans.

אל אלהים יהוה דבר ויקרא ארץ ממזרח שמש עד מבאו:

1 Deus ille Israelitis notus, misericors, qui idem mundi auctor & gubernator, idem etiã fortissimus & efficiẽtissimus est, totum orbem per Euangelium in iudicium est vocaturus.

Ille

2 מציון מכלל יפי אלהים הופיע׃

2 *Ille & decoris summa potens* DEVS
Monte è Sionis promicuit sacro,
Noster DEVS *non ille surdo aut*
Numine perueniet silente.

3 יבא אלהינו ואל יחרש אש לפניו תאכל וסביביו נשערה מאד׃

3 *Absumet ignis præuius asperum,*
Sordensque quidquid comperiet, citus;
Circumque consurgens procella
Cuncta ruens penitus mouebit.

3 Euangelij virtus & efficacitas.

4 יקרא אל השמים מעל ואל הארץ לדין עמו׃

4 *Cælos vocabit protinus editos,*
Terramque certo non refugam loco,
Testes peracti nempe pacti, &
Iudicij huic populo seueri.

4 Eosdem testes appellabit in iudicium aduersus populũ suũ, quos cõstituerat, cùm lege lata, cum populo eodem pactionem faceret: cælum videlicet & terram.

5 אספו לי חסידי כרתי בריתי עלי זבח׃

5 *Dicet; Meos huc cogite nunc Pios*
Mecum feriti fœderis obsides,
Queis pacta firmauit probando
Sacra pecus iugulata ritu.

5 Iubebit populum illum cogi ad conuentum & iudiciũ, quem singularibus beneficiis sibi segregatũ, pactis, conuentis, & fœdere sancito, atque ferito, deuinxerat.

6 ויגידו שמים צדקו כי אלהים שפט הוא סלה׃

6 *Cæli probabunt iustitiam Dei*
Nunc vsque prompti dicere: Iudicem
Audite me ius proloquentem
Vos popule ô mihi iam dicate.

6 Cæli ipsi, vtpote permanentes, testabũtur; pactionem olim factam, ex parte Dei nunquam fuisse perturbatam.

7 שמעה עמי ואדברה ישראל ואעידה בך אלהים אלהיך אנכי׃

7 *Testata iura en persequar, Israel,*
Tecum est quod actor nunc mihi postulem;
Scis me DEVM, *scis* PRAESIDENTEM
Esse tuum; tibi scis PATRONVM.

7 Tunc autem Deus huiusmodi oratione compellabit populũ.

Hæc omnia munera erga te præstiti semper.

8 לא על זבחיך אוכיחך ועולתיך לנגדי תמיד׃

8 *Non ipse raras arguo victimas*
Quas parcus aris intuleris meis;
Non vsta totis infrequenter
Sacra mihi repetenda membris.

8 Et tamen non arguo te, quòd infrequẽs aut parcus fueris in victimis mihi sacrificandis, non enim his ego indigeo mihi, neque huiusmodi rebus pascor.

9 לא אקח מביתך פר ממכלאתיך עתודים׃

9 *Non aut iuuencos cornigeros domo,*
Hircósve caulis excipiam tuis:

10 כי לי כל חיתו יער בהמות בהררי אלף׃

10 *Mî silua producit ferasque,*
Mille greges pariuntque montes.

10 Huiusmodi res mihi suppetunt abundè, si vti his velim, vtpote quæ à me creantur & aluntur.

11 *Montes quot vsquam contineant aues*
Noui, neque agri me quadrupes fugit.

יא ידעתי כל עוף הרים וזיז שדי עמדי:

12 *Quòd si fames me tentet, haud te,*
Me vt dapibus cumules, rogabo:
Nam constat orbis multiparens mihi,

יב אם ארעב לא אמר לך כי לי תבל ומלאה:

13 Anne huiusmodi epulis afficiar Deus cùm sim & Spiritus?

13 *Quidquidque pleno continet is sinu.*
Num carne tauri pascar ipse,
Númve capri saturer cruore?

יג האוכל בשר אבירים ודם עתודים אשתה:

14.15 Cordis animique tui cogitationes [illegible] a te [illegible] mihi offerri in primis cupio; his victimis facilè apud me litabis, [illegible] hui[illegible]modi hostiis delector.

14 *Discas dicatæ munera gratiæ*
Offerre, summo vota ferens DEO:

יד זבח לאלהים תודה ושלם לעליון נדריך:

15 *Me vt liber in duris vocatum*
Temporibus celebres supernum.

טו וקראני ביום צרה אחלצך ותכבדני:

16 Sed Iudæo improbo, qui religionis ac pietatis summã in ceremoniarum nudo ac ieiuno ritu statuit, & legis ac præceptorũ obseruãtiam negligit, acriter huiusmodi oratione increpabit Deus. Rom. c. 1.

16 *Ast aduocato sic* DEVS *improbo,*
Statuta, dixit, quid memoras mea?
Cur ore tentas improbando
Ipse meum meminisse pactum?

טז ולרשע אמר אלהים. מה לך לספר חקי. ותשא בריתי עלי פיך:

17 *Pertæsus ipse es discere quod decet,*
Ac verba suetus post mea ponere:

יז ואתה שנאת מוסר ותשלך דברי אחריך:

18.19.20 Peruersitas morum apud eos, qui Dei diuinæque legis notitiam profitentur.

18 *Furisque conspecti administer*
Impiger es, sociusque mœchis.

יח אם ראית גנב ותרץ עמו ועם מנאפים חלקך:

19 *Proiecto & ore infanda iacis mala,*
Fraudemque lingua concipis improbam;

יט פיך שלחת ברעה ולשונך תצמיד מרמה:

20 *Confingis in fratrem sedendo*
Dedecus, in sobolemque matris.

כ תשב באחיך תדבר בבן אמך תתן דפי:

21 Putabas me dissimulantem ista scelera propter pœnitentiam, probare aut negligere, tuique similem esse, aut obliuisci.

21 *Hæc dum patrares, quòd tacui, putas*
Me moris esse aut ingenij tui;
Sed te redargutum reumque
Criminibus peragam relatis.

כא אלה עשית והחרשתי דמית היות אהיה כמוך אוכיחך ואערכה לעיניך:

22 *Prudenter ergo cernite, qui* DEVM
Obliuioso pectore pellitis;
Ne raptor in prædam solutus
Nemine vos redimente vexem.

כב בינו נא זאת שכחי אלוה פן אטרף ואין מציל:

Me,

23 זבח תודה יכבדנני ושם דרך אראנו בישע אלהים׃

23 *Me, qui fatendo, sacrificat pius,*
Is me probato munere suspicit:
Constantque mores cui, salutem
Ipse dabo reperire DIVAM.

23 Summa meæ voluntatis est, vt pietate & gratiarum actione colar, ex cognitione beneficiorũ à me collatorum, & promissorum per me factorum fide, præterea vt via morum rectè constituta petar. cuicunque ego hæc cordi curæq. purè & sanctè esse videro, ostendam salutẽ illam diuinam, à me per Christum donandam.

PSAL. LI.
Miserere mei Deus.

ARGVMENTVM.

PSALMI cõdendi occasio quæ fuerit, indicatur satis inscriptione ipsa. Tota oratio in genere iudiciali est, in statu deprecatorio. accusat enim rex se ipsum, agnoscit crimen, nullo modo defendit, tantùm precatur veniam à Deo, cuius misericordia maxima erga pœnitentes innititur, pœnitentiam suam confessione criminis ostendit apertissima: naturæ imbecillitatem, & procliuitatẽ suam ad peccandum exponit, vt culpam aliquo modo cleuet, non vt defendat; nam in lege Deus faciliorẽ veniam fore ostenderat iis, qui per imprudentiam, errorem, aut imbecillitatem, quàm iis, qui per malitiosam & superbam improbitatem peccarint. atque adeò hoc pacto studet diuinam misericordiam magis etiam mouere. orat non solùm culpam illam sibi condonari, sed naturam suam illam fragilem, & ad peccandum procliuem, mutari per Spiritum sanctum, ita vt illius Spiritus virtute à vitio omni alienus, pietati & honestis Deoque gratissimis actionibus perpetuò operam det. ex eo autem beneficio maximam sibi vtilitatem, magnã Dei nomini gloriam apud omnes, qui id cognouerint, futuram, magnum peccatoribus & improbis ad pœnitentiam exemplum statutum iri affirmat: & se perpetuæ Deo gratulationi deuouet.

1 למנצח מזמור לדוד׃

2 בבוא אליו נתן הנביא כאשר בא אל בת·שבע׃

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid:*
2 *Cùm venit ad eum Nathan propheta, postquam*
ingressus est ad Bath Sabagh.

CARMEN IAMBICVM MONOCOLON, MONOSTROPHON.

3 חנני אלהים כחסדך כרב רחמיך מחה פשעי׃

3 *O Mî benignus parce, ceu soles,* DEVS,
Magna & tuorum vi efficaci viscerum:
Delere noxas perge perge iam meas.

4 הרבה כבסני מעוני ומחטאתי טהרני׃

4 *Valde lauato criminum me sordibus,*
Peccata purgans amoue prorsus mea.

5 כי פשעי אני ארע וחטאתי נגדי תמיד׃

5 *Noxas meas namque ipse noui, nam ferox*
Peccatum oberrans semper instat mî meum:

6 לך לבדך חטאתי והרע בעיניך עשיתי למען תצדק בדברך תזכה בשפטך׃

6 *Peccator in te constiti audax vnicum,*
Gessique te præsente turpe proh malum,

3. 4 Misericordiæ tuę diuitiæ maximæ in maximis sceleribus remittendis spectantur, item virtus efficientiaque tua in maximis & penitus hærentibus maculis lauandis; ergo proposita tibi est in me misericordiæ atq. efficacitatis tuæ ostẽdendæ materia. sed quoniã sine pœnitentia hominum tu nulli remittis, ipse agnosco delictum, cuius me summè pœnitet, idq. confiteor.

6 Cùm ego essem rex, videbar mihi neminem admittendo crimini timere posse, præter te, quia cæteri inferiores me erant: neminem esse qui obsistere posset præsens mihi præter te, itaque te vnum vltorem & vindicem agnoscebã; & tamen tam audax & improbus fui, vt aduersum te tantum scelus susceperim & perfecerim. itaque me tibi iudici iustè victũ & damnatum fateor.

Vt con-

Vt conſtet vrgens veritas dicti tui,
Vincaſque iudex non mouendo calculo.
7 *Atqui ecce prauo fictus ipſe ſum malo,*
Fœcunda culpis meq́ue mater fouerat.
8 *En veritatem renibus vis abditis;*
Secreta mî ac tu detegis myſteria.
9 *Hyſſopus adſit me benignè vt expies,*
Albam lauanſque fac niuem me vincere.
10 *Audire læto da mihi tu nuntium,*
Vt oſſa te premente tuſa gaudeant.
11 *Vultum reconde, noſtra nec tu conſpice*
Peccata, praui & criminis dele notas.
12 *Purum creato cor mihi ô potens* DEVS,
Pectus nouoq́ue ſpiritu firma meum.
13 *Ne me repelle de tua præſentia,*
Sanctum tuum neu dimoue à me Spiritum:
14 *Tuæ ſalutis redde mî tu gaudia,*
Et liberalis me refiget ſpiritus.
15 *Doctor viarum ſic tuarum perfidis*
Ero, & redibit turba poſt te noxia.
16 *Pœnis cruentis erues me ſanguinum,*
PRINCEPS *ſalutis vnice ô* DEVS *meæ.*
17 *Tuum ſonabit lingua ius æquum mea,*
Laudes tuas vt os meum pronuntiet.
18 *Non vis, daturus quas tibi eſſem, victimas;*
Nec tu peruſtam poſcis auctor hoſtiam.
19 *Fractus* DEO *nam ſpiritus ſunt victimæ,*
Non fracta ſpernit, tunſa corda non DEVS.
20 *Auge Siona iam benignus & foue,*
Muros Salemi & alta pone mœnia.

7 Sed quanquam improbus fuerim in ſcelere aduerſum te admittendo, ſcelus fuit ex illo genere, quod humanam prauitatem & nequitiam magis quàm ſuperbam malitiam arguat. Fateor igitur me peccatoré, & ad peccandum procliuem: agnoſco intus intra renes abditiſſimos in ipſa conſcientia occulta veritatem, & eam ſapientiam de humanis tuiſq. rebus, quã tu mihi indicare ſoles: agnoſco, neminé eſſe vitio immuné natura, quando intra renes ipſos, & in occultis viſceribus regnat concupiſcẽtia peccãdi. ideoq́ue oportere peti tuam miſericordiá, & virtuté, quæ extincta intus concupiſcẽtia ac peccato, & vitio perluto nouum cor creet, idq. foucat & conſeruet per Spiritũ ſanctũ.

14 Illam ſaluté cupio à te promiſſam per Chriſtũ tuum efficiẽdã: qui Spiritũ ſanctũ principem ſpiritũ adoptionis filij ingenui tua auctoritate daturus eſt, remoto ſpiritu ſeruitutis in timore.

15 Hoc ſpiritu inſtructus, & tuo beneficio gaudens ac lætus indicabo improbis rationem, quam tenere ipſe ſoles in hominũ peccatis condonãdis. atq. hoc exẽplũ multos ad pœnitentiá excitabit.

18 Scio te nõ exigere victimas illas figuratiuas, tanquam illis victus, remittas debita: ſed præcipuè pœnitẽtiam veram & puram peccatorũ poſtulare.

7 הן בעוון חוללתי ובחטא יחמתני אמי׃

8 הן אמת חפצת בטחות ובסתם חכמה תודיעני׃

9 תחטאני באזוב ואטהר תכבסני ומשלג אלבין׃

10 תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית׃

11 הסתר פניך מחטאי וכל עונתי מחה׃

12 לב טהור ברא לי אלהים ורוח נכון חדש בקרבי׃

13 אל תשליכני מלפניך ורוח קדשך אל תקח ממני׃

14 השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני׃

15 אלמדה פשעים דרכיך וחטאים אליך ישובו׃

16 הצילני מדמים אלהים אלהי תשועתי תרנן לשוני צדקתך׃

17 אדני שפתי תפתח ופי יגיד תהלתך׃

18 כי לא תחפץ זבח ואתנה עולה לא תרצה׃

19 זבחי אלהים רוח נשברה לב נשבר ונדכה אלהים לא תבזה׃

20 היטיבה ברצונך את ציון תבנה חומות ירושלם׃

20 Cupio iam ciuitaté iſtam tuam cæleſtem ædificari, iam cœptam amplificari & perfici donis diuinis & ſpiritualibus per Chriſtum conferendis; tunc enim in ſpiritu & veritate adoratus, acceptabis ſacrificia illa ſuauiſſima, quorum hæc legalia vmbra tantùm ſunt.

Tunc

21 אז תחפץ זבחי צדק עולה וכליל אז יעלו על מזבחך פרים׃

21 *Tunc & probabis iusta sacra victimas,*
Consumpta adusta tunc frueris hostia;
Ardebit ara taurus ac frequens tua.

PSAL. LII.
Quid gloriaris in malitia.

ARGVMENTVM.

OSTENDIT hoc Psalmo vates improborum, quamuis ditissimorum, quamuis principum gratia, & opibus instructissimorum, non solùm consilia, verùm etiam res omnes labefactatum perditumque iri, iusto iudicio Dei potentissimi, qui innocentes à se susceptos, sibique fidentes, fouet, promouet, amplificat, & stabilit, & malos malè perdit. hoc autem exemplum in Doegh Idumæo improbissimo sui nominis & sacerdotum familiæ delatore, à Deo statuendum esse prædicit, vt cognoscant homines eum esse beatum, atque optimo successu prouehendum, quem Deus sibi addictum curat; eos verò qui Deo aduersantur, in extremas miserias præcipites ruituros.

1 למנצח משכיל לדוד׃

1 *Ad præstantem, Animaduersio Dauidis.*

2 בבוא דואג האדומי ויגד לשאול ויאמר לו בא דוד אל בית אחימלך׃

2 *Cùm veniret Doegh Idumæus, & nũtiaret Sauli, ac diceret illi, Venit Dauid in domum Abhimelech.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

3 מה תתהלל ברעה הגבור חסד אל כל היום׃

3 *QVid te laudibus ô potens*
Sic efferre iuuat, quod malè feceris?
FORTIS *diua benignitas*
Omni constat enim certa manens die.

3.4 Videris tibi summa gratia valere apud regem, quòd nomen meum atque sacerdotum per summam iniuriam & fraudem detuleris: istiusmodiq. improbitate & peruersitate tibi ipsi plaudis magis, quàm si auctor fuisses aut veniæ, aut recõciliationis, aut alicuius boni ac pij officij. iamque tibi & regi charus, & multis metuendus videris At Deus fortis, qui misericordiam maximè probat, fraudem & malitiam improbat, viuit & valet; is tibi prout meritus es, rependet.

4 הוות תחשב לשונך כתער מלטש עשה רמיה׃

4 *Fingit lingua dolos tua,*
Fraudi vt prompta nocet tersa nouacula.

5 אהבת רע מטוב שקר מדבר צדק סלה׃

5 *Præfers officiis malum*
Iustis, vana probas vsque libens magis:

5 אהבת כל דברי בלע לשון מרמה׃

6 *Te argumenta nocentia, &*
Fraudis lingua malæ detinet artifex.

7 גם אל יתצך לנצח יחתך ויסחך מאהל ושרשך מארץ חיים סלה׃

7 FORTIS *te quoque dißipans*
Abscissum penitus, funditus erutum
Tectis eijciet tuis:
Terris ne vsque queat viuere in intimis:

Radicem eruet is tuam,
Viuum terra tui vt iam teneat nihil.

8 Tuo exemplo iusti Deum iustitiæ vindicem reuerebuntur, & piè metuent, tuique similes ridebunt & contemnēt, dicétque, En exitum eorum, qui in aliis rebus, præter Deum, suarum rerum prosperitatem collocant.

8 *Iustis visa pium metum, &*
Risum exempla dabunt nominis inuidi.

8 ויראו צדיקים וייראו ועליו ישחקו:

9 *En qui non posuit* DEVM
Robur perpetuum ac præsidium sibi:
Fidens pluribus ast opum
Gazis, ipse suo nixus erat dolo.

9 הנה הגבר לא ישים אלהים מעוזו ויבטח ברב עשרו יעז בהותו:

10 Ego te iam perdito & deleto, promissa mihi Dei benignitate & gratia constabilitus fruar & amplificabor.

10 *Ipse ast ædibus in* DEI
Ceu frondens oleæ ramus in vltima:
Sospes sæcula temporum
Nitar subsidiis perpetuis DEI:

10 ואני כזית רענן בבית אלהים בטחתי בחסד אלהים עולם ועד:

11 Tuam tunc erga eos quos diligis, & tibi deditos suscipis, secūdam prouidentiā memor & gratulabūdus prædicabo, vnà cum aliis piis eiusdem mecum sortis participibus.

11 *Gratus laudibus efferam,*
Auctorémque canam multisonis meum:
Me spes nominis ac tui
Semper fausta tuis ducet agens piis.

11 אודך לעולם כי עשית ואקוה שמך כי טוב נגד חסידיך:

PSAL. LIII.

Dixit insipiens in corde suo.

ARGVMENTVM.

HIC Psalmus est quem Paulus indicabat, cùm diceret, Deum conclusisse omnia sub peccato: idem à Iohanne Euangelista significabatur, asserētem mentiri eum, qui diceret, nos immunes esse à peccato; neque solùm mentiri, sed mendacem facere Deum. Igitur summum Psalmi argumentum est, omnes homines iudicio diuino non solùm reos, sed conuictos peccati teneri. esse tamen inter eos varium ac multiplex discrimen. nam stultissimi omnium Deum negantes, in omne sceleris genus præcipites feruntur; quidam Deum confitentes & agnoscentes, vitio tamen contaminati sunt in se admittentes varia peccata; alij autem notitia Dei imbuti, non solùm vitiis suis impuri, sed iniuriis in simpliciores immissis flagrāt. omnes autem pœnis dignos esse, sed primos & postremos diuinam vltionē maximè esse subituros; nisi resipiscere, pœnitere, ac reponere iniuriam illatam debita satisfactione ipsi studuerint. postremò, cùm agnoscat simpliciores adhuc homines vitiis teneri saltem concupiscentiarum variarum, optat salutarem illum Christum mitti in orbem, qui peccata mundi auferat, & Spiritum sanctum suis donet.

Ad præstantem super Mahhalath.
Psalmus Dauid.

1 למנצח על מחלה משכיל לדוד:

CARMEN.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אמר נבל בלבו אין אלהים השחיתו והתעיבו עול אין עשה טוב׃

2 *INſanus alto dixit excors pectore,*
Eſt nullus in cælo ARBITER:
Hinc perditorum vulgus in præceps furens,
Sacrum profanis miſcuit;
Fraudem nefandam quiſque honeſto prætulit,
Nemo probandum perficit.

3 אלהים משמים השקיף על בני אדם לראות היש משכיל דרש את אלהים׃

3 *Cælis ab altis vſque deſpexit* DEVS
Adami in errantis genus;
Num quis decori compos & veri ſtudens,
Extétve qui quærat DEVM?

4 כלו סג יחדו נאלחו אין עשה טוב אין גם אחד׃

4 *Flexiſſe viſi ſinguli, qui non pari*
Errore corrupti fluunt;
Certi nec vnus extat è cunctis boni
Probandus auctor numini.

5 הלא ידעו פעלי און אכלי עמי אכלו לחם אלהים לא קראו׃

5 *Num turba prauæ ſeruiens libidini*
Agnoſcet infandum ſcelus?
Qui panis inſtar deuorant gentem meam,
Deum colunt ne, aut inuocant?

6 שם פחדו פחד לא היה פחד כי אלהים פזר עצמות חנך הבישתה כי אלהים מאסם׃

6 *Illic metu ſed horruere, ſcilicet,*
Nullus fuit prorſus metus.
Cùm membra te vallantis hoſtis ſparſerit
Vindex tui atque vltor DEVS;
Illos pudore at impotenti affeceris
DEVS *quos ipſe abhorruit.*

7 מי יתן מציון ישעות ישראל בשוב אלהים שבות עמו יגל יעקב ישמח ישראל׃

7 *En ex Sione compos Iſrael bonæ*
Salutis vnquam emerſerit?
Cùm ſeruitutem mutet inuidam DEVS
Gentis dicatæ iam ſibi,
Bonam Iacobus gaudeat pius vicem,
Lætus triumphet Iſrael.

4 Quanquam alij homines humana imbecillitate conſiderata, aliis comparati, iuſti verè dicantur; tamen ad diuinæ ac puriſſimæ iuſtitiæ trutinam examinati, cuncti violatæ legis rei conuincuntur.

5 Sed ſunt quidam omnino impotentiſſimè ſuis libidinibus ſeruientes; qui cùm verè flagrent vitiis, tamen non ſentiunt ſuum inſaniæ morbũ, imò quælibet ſcelera & flagitia improbiſſimè & inſolentiſſimè admittunt. Nunquid hi poſſunt dici agnoſcere, colere, aut inuocare Deum?

6 Ironia Atqui inter illos eſt metus aliquis, vel religioſus, vel ſeruilis: null9 eſt inquã metus vel pœnarum à Deo repetendarum. At verò tu popule ſimplex expecta patienter, & ſuſtine impetũ improborũ, quos cum Deo vltore diſſipatos videbis, apertè pudefacies, aſſerés illos Deo eſſe inuiſos, atq adeò pœnis addictos locus eſt obſcurior in omnibus verſionibus.

7 Quando erit vt ille auctor ſalutis detur Iſraeli, quum ſpiritu ſeruitutis exuto, & adoptionis filiorum ſpiritu accepto, ille humilis & metu plenus Iacob mutata ſortis conditione euadat in Iſrael liberum, lætum principem, potentem cum Deo.

PSAL. LIIII.

Deus in nomine tuo saluum me fac.

ARGVMENTVM.

Se nullibi apud homines tutum, sed ab omnibus proditum, conqueritur Dauid apud Deum, cuius consilio, numine, & iussu ipse partes eas sustineret, quarum causa Sauli & aliis esset inuisus, quamobrem salutis suæ curam Deo præsidi, principi, & gubernatori suo committit omnem, cuius ope & efficientia futurum sperat, vt omnes aduersarij sui corruant, amici verò beneuoli & fautores prosperentur. eum euentum se gratulatorio carmine celebraturum vouet.

1 *Psalmus in Neghinoth, animaduersio Dauid.*
2 *Cùm venissent Ziphæi, & dixissent Sauli, Nónne*
Dauid abdidit se nobiscum?

1 למנצח בנגינות משכיל לדוד׃
2 בבוא הזיפים ויאמרו לשאול הלא דוד מסתתר עמנו׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

3 *Isto salutem nomine mî* DEVS
Ferto, tui meque assere numinis
4 *Virtute;* PRINCEPS, *audi & aure,*
Dicta meo repetita ab ore.
5 *Instant minantes extera pars mihi,*
Vitam meamque heu terribiles petunt;
Nec vsque curauit nocens hæc
Turba DEVM *arbitrio potentem.*
6 *Ast ecce mî fit subsidium* DEVS,
Præsens amicis est DOMINVS *meæ*
Vitæ, patronos quos periclis
Cura mouet mediis tuendæ.
7 *Lethale cunctos excipiet malum,*
Ponunt latenteis qui insidias mihi;
Scissósque constrictosque in arctum
Nempe fides tua certa reddet.
8 *Tunc sponte ad aras sacra feram, tuum*
Vt nomen IAS *concelebrem bonum;*
9 *Liber periclis, & quid hostes*
Manserit, hic oculus videbit.

3 Nomen tuum gubernatoris & iudicis integerrimi in me seruando interpositum tuere.
4 Audi attentè expositionem meam, & intelliges homines aduersum me insurgere, quibus nunquam nocui; quibus nulla probabilis ratio est, quam ob rem me insectentur, cùm certum sit, me nulla ambitione, sed tuo consilio duci, & tamen illi non curant Deum, sed hominum potiùs consilia vana sequuntur.
6 Atqui vident me tot periculis ereptum tuo auxilio, idque frequẽter, vnde credendũ indubiè est, Deum mihi fauere, & fauturũ esse iis, qui mihi fauẽt, qui hactenus in nullam inciderũt difficultatẽ.
7 Contra autem eos qui mihi aduersantur, vtpote Dei aduersarios, malis grauibus esse afficiendos: nam tu verbo dictoq. tuo semper constas.
9 Viuens incolumisq. videbo exitum inimicorum meorum, imò tuorũ, & votũ meum carmine ac sacrificio exoluam.

3 אלהים בשמך הושיעני ובגבורתך תדינני׃
4 אלהים שמע תפלתי האזינה לאמרי פי׃
5 כי זרים קמו עלי ועריצים בקשו נפשי לא שמו אלהים לנגדם סלה׃
6 הנה אלהים עזר לי אדני בסמכי נפשי׃
7 ישוב הרע לשררי באמתך הצמיתם׃
8 בנדבה אזבחה לך אודה שמך יהוה כי טוב׃
9 כי מכל צרה הצילני ובאיבי ראתה עיני׃

PSAL.

PSAL. LV.

Exaudi Deus vocem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID cognita Abſalonis filij, & multorum ciuium, quos ipſe nunquam læſerat, coniuratione, hunc Pſalmum compoſuit: in quo humanæ fidei defectum, fraudis ac doli abundantiam, accuſat. aitq́ue non eſſe inter homines viuendum viro bono & ſimplici, cui tutò agere nō liceat, ideoq́. ſibi optabilem eſſe ſolitariam vitam potiùs, quàm aliam conditionem, cùm inter genus hoc hominum verſetur, vbi ſumma perfidia, praua crimina vigent, nulloque modo alio, aut conſilio his malis caueri poſſit, aut eripi, præterquam Dei præſidio & prouidentia, cuius vnius numini totum ſe ipſe, vt ſolet, committit & credit, ſperatq́ue ſe hoc pacto ab omnibus inſidiis liberatum, inſidiatores verò vitæ ſuæ, perditum iri.

1 למנצח בנגינות משכיל לדוד:

1 *Ad præſtantem in Neginoth. Animaduerſio Dauid.*

ODE EADEM.

2 האזינה אלהים תפלתי ואל תתעלם מתחנתי:

2 *AVrem precanti mî* DEVS *admoue,*
Vultum tuo nec contege ſupplici;

3 הקשיבה לי וענני אריד בשיחי ואהימה:

3 *Sentire, reſpondens, proba te,*
Murmure quæ meditor dolente.

Totus Pſalmus aptiſsimè refertur ad Chriſtum regem, datū Iudæis, & ad Iudæos ac Iudam proditorē, ipſi familiariſſimum & Euangelij delectū Apoſtolum.

4 מקול אויב מפני עקת רשע כי ימיטו עלי און ובאף ישטמוני:

4 *Clamore duro, heu, comprimor hoſtium,*
Quos ardor in me præcipites agit;
Cæcoq́ue dementem furore
Prouocat in mea damna turbam.

4 Iam apertis verbis & clamoribus me inſectantur impudenter inimici mei, ſibiq́ue coniurātium turbam adiungunt.

5 לבי יחיל בקרבי ואימות מות נפלו עלי:

5 *Cor mî in reducto pectore condolet,*
Præſente mortis mens trepidat metu:

6 יראה ורעד יבא בי ותכסני פלצות:

6 *Terror, pauores mèque totis*
Artibus heu tremor aſper angit.

7 ואמר מי יתן לי אבר כיונה אעופה ואשכנה:

7 *Votis precari ſic ſoleo, en erit*
Inſtar columbæ vt præpetibus volem
Pennis, & optatas quietus
Ipſe queam tenuiſſe ſedes?

7 Optarim columbæ pennas velociſſimas mihi aptari, vt fugerē hominum conſuetudinem & conuentus.

8 הנה ארחיק נדד אלין במדבר סלה:

8 *Migrans remotos en peterem celer*
Tractus, & vſque in ſoliuagis manens;

8 Non leuiter fugerem, ſed ventorum inſtar quàm celerrimè ac longiſſimè.

9 אחישה מפלט לי מרוח סעה מסער:

9 *Ventiq́ue vt impulſi procellis,*
Ipſe meam fugerem in ſalutem.

S 3 *Abſume*

10 Consilia istorum dissipa, & coniurationis artifices sermones confunde. allusio est ad Dathan & Abirami historiam; nihil enim video in ciuitate, nisi iniurias, & iurgia, damna, contumelias, & rixas: seditione, dolis, scelere, atque libidine, & ira intra muros ciuitatis huius peccatur; idque perpetuò & incessanter.

10 *Absume, sorbe mi Domine hos citò,*
Illisque linguas diuide dissonas:
Iniusta nil ipse vrbe præter
Damna, malas video atque rixas.

10 בלע אדני פלג לשונם כי ראיתי חמס וריב בעיר׃

11 *Noctu diuque haud mœnibus illius*
Vsquam quietus feruor obambulat;
Vesana, nec cessans libido
Occupat hanc penitusque turbat.

11 יומם ולילה יסובבה על חומתיה ואון ועמל בקרבה׃

12 Fraudibus faciendis, simulationibus, prauitatibus dolosis, & versutis sermonib9 omnia feruent. talis & hodie mūdi status est.

12 *Artes retortæ, vafraque prauitas*
Totam pererrat, nec dolus improbus,
Nec fraus recedit sæua plenis,
Quas temerans celebrat, plateis.

12 הוות בקרבה ולא ימיש מרחבה תך ומרמה׃

13 Illud grauissimum est, quòd nō iam cum hostibus legitimis, aut cum inimicis aliqua iniuria prouocatis, sed cum iis, qui se amicos profitebātur, est mihi res difficillima, & periculis plenissima.

13 *Non hostis vrgens me cruciat malis*
Probris, tulisse hunc nam valeam grauem:
Non inuidentis vexor amplis
Viribus; hunc potero & latere.

13 כי לא אויב יחרפני ואשא לא משנאי עלי הגדיל ואסתר ממנו׃

14 Ahhithophelem hæc oratio significat in historia, in figura verò Iudam.

14 *Mortalis at tu, qui ordinis es mei,*
Tu mî magister, tu mihi cognitus;

14 ואתה אנוש כערכי אלופי ומידעי׃

16 Cùm fueris consilij mei conscius, atq. eiusdem religionis, rituum & sacramentorum particeps.

15 *Conferre cui verbum tacendum*
Dulce fuit: pariter sumusque
Versati, in alti PRINCIPIS ædibus:

15 אשר יחדו נמתיק סוד בבית אלהים נהלך ברגש׃

17 Redit ad exemplū Dathan & Abiram.

16 *Hos damnet vltrix mors cita noxiæ,*
Viuosque deturbet sepulchrum
Cum domibus sociisque culpæ.

16 ישימות עלימו ירדו שאול חיים כי רעות במגורם בקרבם׃

17 Conentur isti quidquid libeat, nitantur suo ingenio & consilio, atque dolo, in hoc sint toti omni tēpore: ego verò vnius Dei consilio, præsidio, & auxilio innitar semper.

17 *Ipse inuocabo (sic solitus) DEVM,*
IAS salutem constituet mihi:

17 אני אל אלהים אקרא ויהוה יושיעני׃

18 *Occasu & Ortu, æstuque vocem hanc*
Audiet, eloquiumque triste.

18 ערב ובקר וצהרים אשיחה ואהמה וישמע קולי׃

19 *Vitam redemptorque incolumem meam*
Reddet parato iam mihi prælio,
Cùm turba me magna inuidentum
Dispositis peteret cateruis.

19 פדה בשלום נפשי מקרב לי כי ברבים היו עמדי׃

Antiquus

20 ישמע אל ויענם וישב קדם סלה אשר אין חליפות למו ולא יראו אלהים׃

20 *Antiquus vſque eſt cui thronus, audiet,*
FORTIS*que preſſos fregerit hos citò,*
Quos nec vices nec ſors refringit,
Quique DEVM *timuere nunquam.*

21 שלח ידיו בשלמיו חלל בריתו׃

21 *Imò ſacrati fœderis immemor*
Certos amicos quiſque petit manu;

22 חלקו מחמאת פיו וקרב לבו רכו דבריו משמן והמה פתחות׃

22 *Os lubricante lacte fingunt;*
Corda mouent inimica pugnam.
Vnguenta verbis vincere lenibus
Poſſunt, acuti hæc ſunt gladij tamen:

23 השלך על יהוה יהבך והוא יכלכלך לא יתן לעולם מוט לצדיק׃

23 IAE *ſed imponas onus ſi*
Ipſe tuum, reget ille dux te:
Is, ne labanti conſilio ruat,
Iuſtum perenni tempore continet.

24 ואתה אלהים תורדם לבאר שחת אנשי דמים ומרמה לא יחצו ימיהם ואני אבטח בך׃

24 *Illos* DEVS *tu das in alti*
Præcipites puteum pericli:
Quoſcunque ſanguis frauſque facit viros,
Hi non dies vel dimidiant ſuos;
Aſt ipſe fidens totus iſto
Integer auxilio manebo.

20 Deus eſt rex antiquus, cuius thronum nemo turbauit; nouit ille, quemadmodum regna ſtabiliri adimique poſſunt; poteſt quem velit defendere, quem non probet detrudere ac deiicere de gradu; ita hos deiiciet, atque conſiliis irritis perturbabit, vtpote qui Deum non timeant, neque conſiliorum ſuorum autorem, aut promotorem habeant; ſed homines alios, quos fallacibus orationibus ſeducunt, in ſuaſque partes trahunt. & tamen omnia vana & inutilia ſunt iſtorum verba. non enim aliorum rei, ſed ſuæ priuatæ ſtudent: atq. ita rempublicam omnẽ, imò religionem perturbant.

23 Apoſtrophe eſt ad ſemetipſum facta.

Qui magni & præter cæterorum hominum turbam cõſpicui facti fuerint iniuria, aut dolo, neque vita, neque rebus ſibi partis diu fruentur: ipſe verò ſimplicitate mea auxilio Dei fretus, iſtis pereuntibus permanebo integer & incolumis.

PSAL. LVI.

Miſerere mei Deus, quoniam conculcauit me homo.

ARGVMENTVM.

NVLLAM apud mortales ſalutem, ſed vbique inſidias & pericula conſtare cùm cognoſceret Dauid, omnem ſuam ſpem & fiduciam in Deo collocandam eſſe ſibi profitetur: cuius conſilio, ope, & auxilio fretus, nihil timere poſſit periculi à carne humana, hoc eſt, à fragiliſſima natura comparati; imò vnius Dei verbo fiſus, per dubias & ancipites vias tranſiturum ſe ait, atque obiectas difficultates ſuperaturum: idque ſignum ac pignus habiturum futurarum à ſe ſuperandarum, & optimi tandem exitus expectandi à Deo ſuorum laborum, cui liberum & incolumem ſe vouet celebraturum laudes diuinas, & docturum homines, vt Deus in dictis ſuis re ipſa præſtandis, conſtans efficaxque ſit.

Ad præ-

1 *Ad præstantem super columbam mutam remotorum. Dauidis Michthan, cùm deprehenderent eum Philistim in Gath.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 *Clemens misertus me* DEVS *eripe:*
Mortalis in me proruit, atque hiat
Me qui premendo semper ambit
Belliger atque agitans perurget.
3 *O* SVMME, *plures assiduè mihi*
Instant hiatu belligeri fero;
4 *Tu quo die vexor timore,*
Spes mihi certa manes salutis.
5 *Verbum,* DEVS *quod protulit integrum,*
Laudabo sospes, spem posui DEVM;
Immotus ergo non timebo,
Quid mihi vis paret ægra carnis?
6 *Si quid vel orno vel loquor, vndique*
Contristat vrgens me assiduus labor:
Intenta mens illis mihi actu
Pernitiem meditatur omni.
7 *Illis petendæ vt spes animæ est meæ,*
Sic & coactis insidiis latent,
Lustrare conati meos qua
Parte feram moueámve calces.
8 *Illis libido perfugium facit;*
Naso sed acri dat populos DEVS
Immane detrusos ruina
Præcipites properare IVDEX.
9 *Constet tibi cùm nostra vagatio,*
Infunde in vtrem has tu lachrymas tuum
Quas fundo, descriptasque libro
Ipse tuo numera effluenteis.

2 Te Deum appello misericordem, vt me eripias è periculis ac laboribus: cùm enim sis Deus & misericors, hoc facere voles & potes. Namque homines cùm adeò nihil possunt magni præstare, quia mortales sunt, & vitam dare aliis non possunt, & sunt crudeles, vt mortem inferant, ideoque me conculcant & perdere student; à te igitur expecto auxilium, ab illis nihil nisi periculũ. Ne patiaris mortalem consiliis DEI, hoc est, tuis, opponi.
5 Vt non ab homine est mihi proposita & commissa causa hæc, quã tueor, sed à Deo; sic, spero, ab ipso Deo perficietur: caro enim non poterit resistere Dei consiliis.
6 Non succedunt mihi cogitata, aut dicta, quibus apud homines aliquid proficere me putent, imò ab illis impedior, & ad necem petor. signum ergo est manifestum, omnem meam salutẽ ex Deo pendere.
8 Et cùm illi iniquè cupiãt innocẽtes perdere, vt me cupierunt, tamẽ impuniti euadũt ab hominibꝰ principibus. at verò Deus iudex est, cuius iudicio & sententia atque indignatione populi improbi, integri præcipitabuntur.
9 Tu scis quamobrem ego peregrinus, vagus, & instabilis sim, hoc est tua causa; ergo ne permittas frustra fluere meas lachrymas, sed excipe eas, ac numera, rationemque earũ habeto.

1 למנצח על יונת אלם רחקים לדוד מכתם באחז אותו פלשתים בגת׃
2 חנני אלהים כי שאפני אנוש כל היום לחם ילחצני׃
3 שאפו שוררי כל היום כי רבים לחמים לי מרום׃
4 יום אירא אני אליך אבטח׃
5 באלהים אהלל דברו באלהים בטחתי לא אירא מה יעשה בשר לי׃
6 כל היום דברי יעצבו עלי כל מחשבתם לרע׃
7 יגורו יצפינו המה עקבי ישמרו כאשר קוו נפשי׃
8 על און פלט למו באף עמים הורד אלהים׃
9 נדי ספרתה אתה שימה דמעתי בנאדך הלא בספרתך׃

Primum

10 אז ישובו איבי אחור ביום אקרא זה ידעתי כי אלהים לי:

10 *Primùm vocanti cùm mihi protinus*
Hostes coacti terga dabunt mei,
Hæc certa mî præsens fauoris
Signa sui DEVS *ipse ponet.*

10 Ego hoc signum peto à te, quòd meas res gubernes, vt cùm inimici me impetentes à te, per me, inuocato repulsi fuerint:

11 באלהים אהלל דבר ביהוה אהלל דבר:

11 *Res, verba gratus cuncta feram* DEO;
IAE *notandi laudibus exitus,*
Promissi & auctori benigno
Verba canens celebrabo resque.

11 Tunc ipse accepta referam omnia mea tuis verbis & factis.

12 באלהים בטחתי לא אירא מה יעשה אדם לי:

12 *Me spes in vno fida manens* DEO
Quicquam timere à terrigenis vetat;

13 עלי אלהים נדריך אשלם תודות לך:

13 *Quin vota persoluam* DEVS, *quas*
Polliceor tibi ferre laudes.

13 Agnoscam semper me tot periculis ereptum, vitam meam vitæque actiones omnes in tui cultum impendere debere.

14 כי הצלת נפשי ממות הלא רגלי מדחי להתהלך לפני אלהים באור החיים:

14 *Tu morte præsens hanc animam eripis;*
Tu liberas hos, ne titubem, pedes:
Vt luce viuens hac fruensque,
Ipse DEVM *sequar vsque cultor.*

PSAL. LVII.

Miserere mei Deus, miserere mei.

ARGVMENTVM.

EXPONIT vates afflictionem & pressuram suam Deo, quem liberatorem inuocat, & salutarem: ostendit se vndique septum ab hominibus, qui cùm insanire inceperint, à religione & ratione decedentes, sæuissimis feris atrociores sunt; ideoque in tanto periculo solum Dei auxilium sibi petendum esse ait, qui iudex rectissimus est, singulis pro actorum ratione rependens, idemque fortissimus & supremus, qui quod velit, facillimè exequatur, & expeditissimè, à nemineque impediri possit: deinde spe salutis exultans, vouet gratulatorium carmen, omnium musicorum instrumentorum generibus celebrandum.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם בברחו מפני שאול במערה:

1 *Ad præstantem Ne corrumpas. Dauidis Michtham, cùm fugeret à facie Saulis, in spelunca.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 חנני אלהים חנני כי בך חסיה נפשי ובצל כנפיך אחסה עד יעבר הוות:

2 ME, DEVS, *me tu miseratus, huic, quæ*
Te petit fidens, animæ pericla
Transfer: alarum intereà tuarum
Protegar vmbra.

3 Ego principem & gubernatorem meum inuocabo, in cuius fidei ac tutelæ præsidio lateo. ille non ex impetu, vt homines, agit, sed ex iudicio & consilio sapientissimo.

3 PRINCIPEM *summum prece suscitabo*
Viribus FORTEM, *mihi qui probatis*
(Sic solet) factis statuetque & idem
Præmia tradet.

3 אקרא לאלהים עליון לאל גמר עלי:

4 Quòd si cingor & obsideor ab hominibus in terra, tamen nô obsideor ab eis ex superiori parte, hoc est, ex cælo; illa pars Deo patet, nemini occupāda hominum: inde me eripiet ille, irritosque reddet conatus hominum. admiranda descriptio auxilij diuini, quod impediri nusquam potest.

4 *Sospes vtque in me superem* VSQVE *hiantum*
Probra, demittet DEVS *ipse verax*
Blanda de cælis DEVS *efficaci*
Numine dona.

4 ישלח משמים ויושיעני חרף שאפי סלה ישלח אלהים חסדו ואמתו:

5 Non solùm leones veros, qui in his montibus lustra habēt, sed inter alios veris truculentiores, filios, inquā, Adæ, affectibus perturbatissimis homines.

5 *Flammeos inter iaceo leones*
(Mens mihi quæ sit?) sobolemque Adami,
Lingua queis vibrans gladius sagittæ,
Hastaque, dentes.

5 נפשי בתוך לבאם אשכבה להטים בני אדם שניהם חנית וחצים ולשונם חרב חדה:

6 *Tollere in cælos* DEVS, *atque terram*
Gloriæ extendas monumenta in omnem.

6 רומה על השמים אלהים על כל הארץ כבודך:

7 *Quà vales, rete hi pedibus pararunt*
Tendere nostris.
Cogitur curis animo hæc in arctum,
Quà viam tendo scrobibus refossis
Occulunt, casu penitus graui quas
Compleat auctor.

7 רשת הכינו לפעמי כפף נפשי כרו לפני שיחה נפלו בתוכה סלה:

8 Enthusiasmos. adeò certum est mihi auxilium ex diuina iustitia, sapientia, & prouidentia speratum, vt animus incipiat de gratulatorio carmine cogitare.

8 *Iam mihi exultat,* DEVS, *& paratum*
Cor modos gestit fidibus canoris
Iungere, ac dulci celebrare cantu
Munera dia.

8 נכון לבי אלהים נכון לבי אשירה ואזמרה:

9 Quantum ego ingenio, cogitatione, studio, & impulsu diuino valere possum, hoc totum vigilet, summaque diligentia impendatur in Dei laudibus canendis; quantum arte valeo, quantum effici nablio & cithara potest.

9 *O decus nostrum vigila, atque surge*
Nablium, exurgas cithara; ac neque ipsum
Me pigrum surgens præeat nitenti
Lucifer ortu.

9 עורה כבודי עורה הנבל וכנור אעירה שחר:

10 *Te canens multis populis fatebor,*
Gentibus necnon DOMINVM, *patronum*
Gratus & lætus celebrabo, psalmis
Nempe canoris.

10 אודך בעמים אדני אזמרך בלאמים:

Nam

11 כי גדול עד שמים חסדך ועד שחקים אמתך:

11 *Nam tui doni bonitas benigni*
Siderum tractus superat, polosque
Veritas dicti tua certa magnumque
Æthera vincit.

12 רומה על שמים אלהים על כל הארץ כבודך:

12 *Tollere in summos* DEVS *alme cælos,*
Gloriæ ac terris monumenta cunctis
Tende, qua siccus pelago adiacenti
Prominet orbis.

PSAL. LVIII.

Si verè vtique iustitiam loquimini.

ARGVMENTVM.

CVM intelligeret Dauid, se ab hominibus non incognita causa, aut examinata, verùm inuidioso ac tumultuario iudicio damnatum, Psalmum hunc composuit, quo suam in imagine, & Christi per inuidiam tradendi ac damnandi rationem exposuit. In eo peruersa hominum iudicia, ac temerarios impetus reprehendit; qui cùm sint ad prauitatem procliues, post primam Adæ præuaricationem, ac deberent sibi in hac parte diligenter cauere, tamen inconsultissimè solent de alienis rebus sententiam ferre, maximè verò damnando, atq. eos præcipuè, quos vel principum inuidia, vel aliqua alia aduersitas insequitur, neque velle pati, vt à quopiam recti atq. æqui admoneantur: minatur autem illis suorum cõsiliorum & negotiorum aduersum omnino optatis exitum, idq. ex Dei iudicio integerrimo, quod iustis apertè probandum esse ait, videntibus vnicuiq. secundũ opera sua rependi.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם:

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas, Dauidis Michtham.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 האמנם אלם צדק תדברון מישרים תשפטו בני אדם:

2 *ANne ô concilium iustitiam loqui*
Nostis, iudicia an terrigenum genus
Recta æquo trutinæ examine ponitis,
Exacto officio integri?

3 אף בלב עולת תפעלון בארץ. חמס ידיכם תפלסון:

3 *Atqui corde dolos prauaque perfido*
In terra solitos vos struere haud negem;
Vestris è manibus vis venit improba,
Librata & studio malo.

3 Malè verum examinabũt iudices, quibus vis ac fraus cordi est.

4 זרו רשעים מרחם תעו מבטן דברי כזב:

4 *Flectunt nempe vias ex vtero impij,*
Ex aluoque petunt deuia callibus
Errorum, faciles vana loqui nimis,
Falsa & fingere non pigri.

4 Prauitas hominib⁹ inest ab vtero matris; ea qui aguntur, ad improbitatem flectũtur; at pij ac Deum timentes, studio ac diligentia vtũtur, ne corrumpantur illa natiua prauitate.

 Virus

5 Improbi itaq. prauitatem exercentes, pestilentissimi sunt, & correctioné respuunt.

5 *Virus pestiferum ceu colubro est quibus,*
Virus quale nocens vipera concipit,
Quæ surdas nimium continet aurium
Obdens callida ianuas.

5 חמת למו כדמות חמת נחש כמו פתן חרש יאטם אזנו:

6 Vt aspides incantaméta, sic improbi suasionem & monitioné auersantur. exemplú apertissimum in aduersariis Iesu Christi.

6 *Frustrà illam magici murmuris artifex*
Tentat carminibus vincere fortibus;
Nil voces magici carminis audiet,
Temnetque artifices modos.

6 אשר לא ישמע לקול מלחשים חובר חברים מחכם:

7. 8 Illud autem fiet his, vt cùm maximè ostensa fuerit ipsorum malitia, minimè efficax reddatur.

7 *Dentes ore suo comminue his* DEVS,
Molaresque feris tolle leonibus
8 IAS; *ceu liquidæ dispereant aquæ,*
Fluxu ac deficiant suo.
Et quæ dira solet tendere spicula,
Nequicquam noceant, arcubus irritis
Intercisa velut lentaque vulneri,
Et fallente cadant manu.

7 אלהים הרס שנימו בפימו מלתעות כפירים נתוץ יהוה:

8 ימאסו כמו מים יתהלכו למו ידרך חצו כמו יתמללו:

9 *Limax vt fluidis viribus eliquet,*
Vt fœtus, pereat, fœmineus putri
Tabo disperiens, lumina cui negat
Solis visere mors cita.

9 כמו שבלול תמס יהלך נפל אשת בל חזו שמש:

10 Consilium temerarium antè ebulliet, quàm calere & concoqui incipiat: atque ita crudum ac deuoratum malè cedet iis, à quibus suscipietur.

10 *Nondum flamma leues corripiat grauis*
Spinas, ante lebes incaleat nimis
Vester, consilia vt cruda cadant suis
Ebullita furoribus.

10 בטרם יבינו סירתיכם אטד כמו חי כמו חרון ישערנו:

11 Hoc exéplo iusti agnoscent Dei iudicium integerrimum, illiusque prouidétiam & iustitiam re ipsa atque matura executione probatam prædicabunt.

11 *Iusto exempla Dei vindicis agnita,*
Visa &, pacificam lætitiam ferent;
Testis namque pedes ipse cruoribus
Tinget, sanguine & improbo.

11 ישמח צדיק כי חזה נקם פעמיו ירחץ בדם הרשע:

12 *Ac tunc dicet homo, nempe manet pios*
Fructus iustitiæ; nempe polo edito
Illos quidquid agant despiciens DEVS,
Terras iudicat infimas.

12 ויאמר אדם אך פרי לצדיק אך יש אלהים שפטים בארץ:

PSAL. LIX.

Eripe me de inimicis meis Deus meus.

ARGVMENTVM.

SE per inuidiam à Saule eiusque adulatoribus & malignis ministris ad necem peti, conqueritur apud Deum Dauid; quem orat, vt istorum conatus infringens, irritos omnino reddat: quandoquidem nullo ipse crimine, nulla offensione illam in se inuidiam concitasse, vel Deo ipso iudice, confirmare possit. illos autem facillimam existimare viam se occidendi hominem tenuem, nullis opibus humanis munitum, domi conclusum. verùm se fidere Deo supremo, iudici fortissimo & optimo, qui Iacob ex periculis liberatum, in Israelem amplificauit. Psalmus ad Christum etiam pertinet.

1 למנצח אל תשחת לדוד מכתם בשלח שאול וישמרו את הבית להמיתו:

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas: Dauidis Michtham, cùm mittente Saule obseruata fuit domus, vt occiderent eum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 הצילני מאיבי אלהי ממתקוממי תשגבני:

3 הצילני מפעלי און ומאנשי דמים הושיעני:

2 *SEruatum rabidis me eripe ab hostibus,*
Infestisque mihi protege mi DEVS;
3 *His quos praua voluntas*
Vrget fundere sanguinem.

2. 3 Eripe me ab iis, qui mala mente, maloq. animo vitæ meæ insidiantur.

4 כי הנה ארבו לנפשי יגורו עלי עזים לא פשעי ולא חטאתי יהוה:

4 *Namque ecce immeritas insidias meæ*
Tendentes animæ in me coeunt viri,
Robustum genus, IAS,
Culpa aut crimine non meo.

5 בלי עון ירצון ויכוננו עורה לקראתי וראה:

5 *Praui in me nihil est, & properant tamen;*
In meque arma sibi & consilium parant:
Occurre excitus, ac me
Explora, & propius vide.

5 Parant arma, consilium & copias, idq. studiosè, vt grauius sit illorum scelus, qui nō ex subito impetu, sed deliberatè cupiunt occidere innocentem.

6 ואתה יהוה אלהים צבאות אלהי ישראל הקיצה לפקד כל הגוים אל תחן כל בגדי און סלה:

6 *Vltor maxime dux tu armigerûm* DEVS
IAS, *quo fruitur* PRINCIPE *& Israel,*
Expergiscere, & omnes
Gentes pro meritis preme.
Clemens sis licet, his parcere desine,
Sæuæ quos agitans cura libidinis
Factis vsque malignis
Et prauis studiis tenet.

6 Tu Deus es potens, vindex & vltor iniuriarū. Princeps Israelis in te credentis, atq. te vnico auctore sui nitentis excitare, vt olim, cùm Israelitas ex gentibus Aegyptiis, & aliis liberatos amplificabas.

Scio te clementem esse, verùm non erga eos, qui malitiosa studia remittere nolunt. id hoc tempore ostendas effice.

 Noctur-

7 *Nocturno assimilis turba latrans cani*
Vicos atque vias vrbis obambulat;
8 *His labra, osque, minaces*
Enses. namque quis audiet?
9 *Iam ludus erunt hi tibi, rideas*
Cunctarum studium cœptaque gentium:
10 *Illud robur ego ad te*
Arx nostra experiar DEVS.
11 *Clemens meque fouens præueniet* DEVS:
Ipse exempla mihi cernere in hostibus
Concedet DEVS, *atque*
Spectare incolumi dabit.
12 *Hos ne perde simul, ne & populo meo hoc*
Exemplum graue de mente cadat breui:
Illos detrahe motos
Noster tu clypee ô DEVS.
13 *Peccatum ore suo, verbaque proferunt*
Labris falsa suæ plena superbiæ;
Iuramentaque fraudi
Addent dira loquaculi.
14 *Hos, ne extare queant, dirue, dirue excandens;* VSQVE DEVM *munere præsidis*
Norint esse Iacobo
Oras orbis in vltimas.
15 *Nocturno assimilis turba latrans cani*
Vicos atque vias vrbis obambulat;
16 *Quærunt quid comedant; hos*
Sed sistet vigiles fames.
17 *Ipse at manè tuum præsidium canam;*
Et quantum ista mihi est nota benignitas;
Veram tempore in arcto
Te arcem ac perfugium mihi.

Te psal-

7 Videtur esurire carnem meam, ac sitire sanguinem, vt canes famelici, qui noctu oberrant, ringentes & quærentes in viis & plateis escam aliquam. tunc enim putât omnes dormire, neminemque esse qui eorũ excursiones impediat, aut interturbet.

12 Nolo neque rogo vt subitò simul pereant occisi à te, sed vt irritis conatibus deiecti, & imbecilli, atque pudefacti exẽplo diuturno sint popularibus meis.

14 Intelligant Iacob Dei patroni prouidẽtia singulari vbique terrarum, siue domi, siue foris, siue in Mesopotamia, siue in Ægypto custodiri.

16 Inanes voto irrito redibunt.

17 Ego verò summo manè liberatum me tuo præsidio carminibus conditis ac decantatis, gratus prædicabo.

7 ישובו לערב
יהמו ככלב
ויסובבו עיר׃

8 הנה יביעון
בפיהם חרבות
בשפתותיהם כי
מי שמע׃

9 ואתה יהוה
תשחק למו
תלעג לכל
גוים׃

10 עזו אליך
אשמרה כי
אלהים משגבי׃

11 אלהי חסדו
יקדמני אלהים
יראני בשררי׃

12 אל תהרגם
פן ישכחו עמי
הניעמו בחילך
והורידמו מגננו
אדני׃

13 חטאת פימו
דבר שפתימו
וילכדו בגאונם
ומאלה ומכחש
יספרו׃

14 כלה בחמה
כלה ואינמו
וידעו כי אלהים
משל ביעקב
לאפסי הארץ
סלה׃

15 וישבו לערב
יהמו ככלב
ויסובבו עיר׃

16 המה ינועון
לאכל אם לא
ישבעו וילינו׃

17 ואני אשיר
עזך וארנן לבקר
חסדך כי היית
משגב לי ומנוס
ביום צר לי׃

18 עזי אליך
אזמרה כי
אלהים משגבי
אלהי חסדי :

18 *Te psallam fidibus præsidium meum,*
Te qui me solitus protegere es DEVS,
PRINCEPS *ille benigno*
Cuius subsidio fruor.

PSAL. LX.

Deus repulisti nos, & destruxisti nos.

ARGVMENTVM.

AGNOSCIT Dauid calamitates à vicinis gentibus, Israelis populo allatas, Dei iudicio obuenisse infensi populo suo, ob violatam legem atq. virtutem veram neglectam, eiusdem verò misericordia & prouidentia rursus contigisse illis victorias de hostibus finitimis & remotioribus reportari, cuius præsidio & auxilio non dubitat, Idumæam sibi esse sub iugum mittendam. Carmen est propheticum penitus, nam sub imagine illa Israelis & Idumææ, aliarumque gentium, significauit vates fore, vt Euãgelij Christi virtute Gentes ad veritatis & fidei obedientiam & cultum deducerentur. Hoc indicabat Psaltes ipse, cùm Psalmi inscriptioni adderet illud, Ad docendum.

1 למנצח על
שושן עדות
מכתם לדוד
ללמד :
2 בהצותו את
ארם נהרים
ואת ארם
צובה וישב
יואב ויך את
אדום בגיא מלח
שנים עשר
אלף :

1 *Ad præstãtem super Susan Gheduth: Michtham Da-*
2 *uidis, ad docendũ. Cùm contenderet erga Aram*
Naharaim, & erga Aram Szobah, & conuersus
Ioab, percussit Edõ in valle Salis duodecim millia.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

3 אלהים
זנחתנו פרצתנו
אנפת תשובב
לנו :

3 D*Iruptos* DEVS *abstuleras nos percitus ira,*
Sed nobis te redde precamur.

4 הרעשתה
ארץ פצמתה
רפה שבריה
כי מטה :

4 *Nutat terra tuo scissa ac tremefacta furore,*
Rimas tu committe labantis.

5 הראית עמך
קשה השקיתנו
יין תרעלה :

5 *Tu populo exhaurire tuo prædura dedisti &*
Plena tremoris pocula nobis.

6 נתתה ליראיך
נס להתנוסס
מפני קשט סלה :

6 *Signa tuis tollenda dabas cultoribus* VSQVE
Propositi veri monumentum.

7 למען יחלצון
ידידיך הושיעה
ימינך ועננו :

7 *Det tua, vt euadant quos diligis ipse, salutem*
Dextera, teque mihi facilem da.

8 אלהים דבר
בקדשו אעלזה
אחלקה שכם
ועמק סכות
אמדד :

8 *Sancta loquẽs responsa dedit* DEVS *irrita nunquã,*
Quæ gaudens ego certa tenebo.
Partiar ergo agros Sichimæ vallemque remensus,
Implent quam tentoria Suchoth.

4 Disrupti atq. variis ruinis dissipati, & intercepti sumus.
6 Dabas apertissimam significationem iræ atque offensionis tuę, per signa & vaticinia, ne calamitates populo ex casu, vel ex temporum vi allatæ putarentur.
7 Sed dabis salutem etiã idem (quia misericors es) dilectis tuis, probioribus, & piis; ne pereant in cõmuni calamitate: item etiam populo à te præter cęteras gentes, dilecto, vt sit hoc signum etiam aliis nationibus.
8 Possidebo loca vicina Mesopotamiæ & Armeniæ, eaque cum iis agris coniungam, quæ Ephraim, & Ruben, & dimidiæ tribui Manasses vltra Iordanem olim contigerãt.

Galge-

9 *Galgedium nemus & Manases mea iura subibunt,*
Atque mei munimen Ephraim

10 Iudææ proximas regiones Moabitarū, quæ ad mare Salis vsque pertinent, tenebo.

10 *Verticis: ac Iudas me decernente notabit.*
Sunt & balnea nostra Moabus.
Perferet ipsa meam soleam calcantis Idume:
Tuque Palæsthine & mihi plaude.

9 לי גלעד ולי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי׃
10 מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת התרועעי׃

11 Quis, inquam, me victorem munitissimis vrbibus Edom, qualis Bosra est, potiri faciet? si tu nos reiicis, quem in bello principē imperatorémque summū habere solemus? Namque hominibus non debemus fidere, qui nihil sine te possunt.

11 *Quis me in munitam victorem deferet vrbem?*
Ducet Idumæas & in oras?
12 *Cùm Deus amotos tu nos eieceris, ac iam*
Nostra DEVS *non agmina ducas:*
13 *Auxilium arctatis nobis tu porrige: vanum est*
Ex homine expectare salutem.
14 *Nos ductore* DEO *turmas armabimus; ille*
Calcando nostros teret hostes.

11 מי יובלני עיר מצור מי נחני עד אדום׃
12 הלא אתה אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאותינו׃
13 הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם׃
14 באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו׃

PSAL. LXI.
Exaudi Deus deprecationem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID superata periculorum ac difficultatum parte magna, iamque rex salutatus & habitus à multis, maximè Iudæorū tribubus, Deū orat, vt ipso auctore & protectore cætera quæ supersunt discrimina, sibi superari contingat, atque eo in loco esse, ad quem ex Dei voluntate fuerat electus; vt hoc exemplo cæteri discant, fide atque spe diuinis promissis adhærere, idque ipsum ab illo carminibus decantandis agatur.

1 *Ad præstantem, super Neghinoth Dauidis.*

1 למנצח על נגינת לדוד׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

Te voco in extremis finibus terræ Iudæ.

2 *AVdi quid orem, quid querar ô* DEVS;
Terræ vt precans te à fine vocem sacræ,
Defectus ipse cordis ægri
Viribus atque animo impotenti.
3 *Rupis præaltæ culmine me loca,*
Quamque ipse solus scandere non queo:
4 *Mi namque tutum sis asylum,*
Sisque fero valida arx ab hoste.

2 שמעה אלהים רנתי הקשיבה תפלתי׃
3 מקצה הארץ אליך אקרא בעטף לבי בצור ירום ממני ינחני׃
4 כי היית מחסה לי מגדל עז מפני אויב׃

Tentorio

5 אגורה באהלך עולמים אחסה בסתר כנפיך סלה׃

5 *Tentorio ipse in plurima sæcula*
Isto manebo, nil metuens mali;
Ac tutus alarum tuarum
Præsidio fruar VSQVE *firmo.*

5 Tuo præsidio pro tétorio tutissimo vsus, conseruabor incolumis.

6 כי אתה אלהים שמעת לנדרי נתת ירשת יראי שמך׃
7 ימים על ימי מלך תוסיף שנותיו כמו דר ודור׃

6 *Tu certa namque & vota facis mea;*
Hæreditatem téque timentium
7 *Das auctor, ac Regem diebus*
Accumulas saturasque sæclis.

6 Video me iam in partem regni promissi adductum, te auctore, qui mihi vires & vitam auges, vt sperem plenissimum promissorum tuorum successum.

8 ישב עולם לפני אלהים חסד ואמת מן ינצרהו׃

8 *Semper sedebit præsidio Dei*
Instructus omni tempore, gratia
Cui certa custos est fidesque;
His nihil auspiciis timebo.

8 Quod tui promissi gratia fides mea expectat, nequaquam impediendum metuo.

9 כן אזמרה שמך לעד לשלמי נדרי יום יום׃

9 *Sic nomen edam perpetuò tuum*
Neruis remixto carmine; sic tibi
Quæ vota sacraram, redemptus
Assiduis soluam diebus.

PSAL. LXII.

Nónne Deo subiecta erit anima mea?

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic compositus videtur ea tempestate, qua Dauid ciuilibus bellis & coniurationibus, Absalone auctore, impeti cœpit. Canit autem in eo Psaltes regni sui ruinam frustra tentari ab hominibus mendacibus, ac nullo certo consilio nixis, verùm ambitione & cupiditate motis, fraude ac fallacia agentibus; se enim Deo principe atque auctore regnum obtinere, cuius præsidio fisus, neminem hominem timendum sibi duxerit, vtpote iudicis integerrimi ac Domini potentissimi.

1 למנצח על ידותון מזמור לדוד׃

1 *Ad præstantem apud Ieduthun, Psalmus Dauid.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אך אל אלהים דומיה נפשי ממנו ישועתי׃
3 אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט רבה׃
4 עד אנה תהותתו על איש תרצחו

2 *NEmpe spectat hæc mens* DEVM
Silens petitque, pendet hinc salus mî;
3 *Ille nempe rupes mea est*
Munimen atque mî ne multa nutem.
4 *Quamdiu in virum nequiter*
Agetis omnes? murus vt ruens cui

3 *Ne multa nutem.*] Tentari quidem me Deus permittet, valde autem nutare ac ruinam minari non sinet idem.

Tenditis necem perfidam,
Impulsa valli ceu caduca moles?

כלכם כקיר נטוי גדר הדחויה:

5 Fraudulenti & versuti nocétiores multò sunt simpliciter improbis & inimicis apertis.

5 *Nempe de gradu vt detrahant*
Vana appetentes consuent; precantur
Ore, quæ probes; cordibus
Malis maligna deuouere sueti.

5 אך משאתו יעצו להדיח ירצו כזב בפיו יברכו ובקרבם יקללו סלה:

6 Sed animi mei consilium omne tacitè fertur in Deum, qui corda nouit hominũ; & iudicat singulos, pro meritisq́ue afficit.
8 Vos etiam, qui aduersariorum meorum sermonibus & orationibus aures præbetis, intelligite nullam in hominibus esse facultatem salutis aut beatitudinis afferendæ, Deum bonorum verorum auctorem credite; hunc vobis proponite, cuius prouidétia nitamini, ita non sequemini studia vana.
10 Ex patris Adæ leuitate æstimari potest, quanti ponderis atq. grauitatis homines cæteri patre iam deteriores esse possunt; sunt, inquam, ipsa vanitate leuiores.
11 Neque quorundã potentiam, aut vim, neq. aliorũ malè partas diuitias admiremini; harũ enim rerum exiguus vsus malus plerumque exitus est.
12 Tantum diuini verbi veritate ducimini, qui nunquam fallit, qui constantissimus est dicto suo vel semel effatus. Deus autem vnico sermone duo de se declarauit: se esse Principem potentissimũ, eundemq. Dominum misericordissimum, qui iustitiã ac misericordiã exercere possit, pro ratione actionũ humanarum.

6 *Nempe spectat hæc mens* DEVM
Silens rogatq́ue, pendet hinc mihi spes:

6 אך לאלהים דומי נפשי כי ממנו תקותי:

7 *Ille nempe rupes mihi &*
Munimen; haud nutabo nixus illo.

7 אך הוא צורי וישועתי משגבי לא אמוט:

8 *In* DEO *salus est mea,*
Decusq́ue petra roboris mei ipse est.
In Deo fides est mihi;

8 על אלהים ישעי וכבודי צור עזי מחסי באלהים:

9 *Sperate gens hunc semper omnis vnum;*
Corda vestra & huic fundite;
Faustus DEVS *nam solus vsque nobis.*

9 בטחו בו בכל עת עם שפכו לפניו לבבכם אלהים מחסה לנו סלה:

10 *Nempe & Adæ nil est genus,*
Virisq́ne natos vanitas reprendit.
Pone has lancibus tu suis;
Tollet resultans vanitas leuatos.

10 אך הבל בני אדם כזב בני איש במאזנים לעלות המה מהבל יחד:

11 *Nec vim pone spem tu tibi,*
Neu præda vos exerceat superba:
Crescat summa rerum licet,
Nil vestra corda figat aut moretur.

11 אל תבטחו בעשק ובגזל אל תהבלו חיל כי ינוב אל תשיתו לב:

12 *Quæ semel locutus fuit*
DEVS*, reponam audita bis, valens nam*
Constat atque præstans DEVS.

12 אחת דבר אלהים שתים זו שמעתי כי עז לאלהים:

13 *Here ac benigna gratia est tibi, qui*
Singulis potens assoles
Vicem rependere actibus paratam.

13 ולך אדני חסד כי אתה תשלם לאיש כמעשהו:

PSAL. LXIII.

Deus, Deus meus, ad te de luce vigilo.

ARGVMENTVM.

DAVID inimicos fugiens, in Iudææ ſolitudinem ſeceſſerat, vt loci incommoditate ſeſe ſectantes retineret, & diuinam miſericordiam ſuis ipſe incommodis magis moueret & conciliaret ſibi. Dicit totum tempus in ea ſolitudine ſibi poni in cogitatione de Deo, Deiq́ue erga ſe prouidentia & benignitate, quem ita proſpecturum ſibi credit & ſperat, vt in propriam ciuitatem, atque adeò in regnum reſtitui contingat, vbi oportuno loco diuino cultui ſeſe dedere poſſit.

1 מזמור לדוד בהיותו במדבר יהודה׃

1 *Pſalmus Dauid, cùm is eſſet in ſolitudine Iudææ.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אלהים אלי אתה אשחרך צמאה לך נפשי כמה לך בשרי בארץ ציה ועיף בלי מים׃

2 *MAnè* DEVS *ſoleo te quærere, tu mihi* PRINCEPS,
Te nimis hæc anima et ſitit ardēs.
Hæc caro te cupit ac petit hîc afflicta, vbi tota
Squallida terra arens caret vndis.

3 כן בקדש חזיתיך לראות עזך וכבודך׃

3 *Sic ego ſancta ſola inuiſi, vt mihi cura videndi eſt*
Vires atque tuum decus ingens:

4 כי טוב חסדך מחיים שפתי ישבחונך׃

4 *Quippe benigna mihi eſt melior tua gratia vita, his*
Te labiis laudabo canamq́ue:

5 כן אברכך בחיי בשמך אשא כפי׃

5 *Exoluamq́ue tibi grates dum vita manebit,*
Altis ad tua nomina palmis.

6 כמו חלב ודשן תשבע נפשי ושפתי רננות יהלל פי׃

6 *Delitiis anima hæc ſatura ac ſi pinguibus eſſet,*
Sic labia in laudes mea ſoluam.

7 אם זכרתיך על יצועי באשמרות אהגה בך׃

7 *Sum memor ipſe tui ſtratis quæ plurima muto;*
Te ac meditor vigil omnibus horis.

8 כי היית עזרתה לי ובצל כנפיך ארנן׃

8 *Te, auxilium præſens expertus ſæpè, tuarum*
Alarum cantabo ſub vmbra.

9 דבקה נפשי אחריך בי תמכה ימינך׃

9 *Hæc anima innitens tibi, ſubſequitur gradientem;*
Dextera me & tua fulſit euntem.

10 והמה לשואה יבקשו נפשי יבאו בתחתיות הארץ׃

10 *Quiq́ue meæ vitæ exitium cupiere paratum,*
Deſcendent loca ad infima terræ.

11 יגירהו על ידי חרב מנת שועלים יהיו׃

11 *Occiſum gladio corpus, ſine honore ſepulchri,*
Vulpibus in prædam cadet amplam.

2.3.4.5.6. Quanquā caro in deſerta terra appetere videatur cibum & potum, tamē te ipſum magis appeto, cibi ac potus oblitus; ideo volui eſſe in regione ſancta potius, quàm in aliena etiam fertiliſſima. hic namq. vtar tuis viribus, atq. amplitudine, quæ longè præſtat, non ſolùm rebus ad vitam commodis, ſed vitæ etiam ipſi: dummodo te habeam mihi propitiū, nihil vltrà deſiderabo delitiarum.

7.8.9. Quippe cùm vbicunque ſim, tuum ſubſidium experior, quod mihi incomparabile eſt, vincit enim omnia alia vitæ commoda infinito interuallo.

12 *Rex.*] Ego qui tuo præsidio ac numine rex constitutus sum, atque rex manebo, velint nolint inimici mei.

12 *Rexque* D E O *lætus grates laudemque reponet:*
Illius & qui numine iurat,
Victor laudis erit compos, dum falsa loquentum
Os clausum obstructumque silebit.

12 והמלך ישמח באלהים יתהלל כל הנשבע בו כי יסכר פי דוברי שקר:

PSAL. LXIIII.
Exaudi Deus orationem meam.

ARGVMENTVM.

DAVID cùm videret sibi rem esse gerendam aduersus inimicos versutos, callidos, qui non solùm numero, sed consiliorum calliditate ac fraude doloque niterētur, quibus rebus nihil molestius, nihil importunius aut grauius accidere potest probo viro, simplicitatis suæ, à se nũquam deserendæ partes Deo fouendas, agendasq. commendat, quem credit & sperat, vtpote simplicissimum & optimum ita acturum, vt calliditate irrita, victa & labefactata, iustorum simplicitas & candor hoc exemplo confirmetur.

1 *Ad præstantem, Psalmus David.* — 1 למנצח מזמור לדוד:

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2. 3. Defende me à turba frequenti, malitiosa atque callida.

2 *ORantis audi sancte* D E V S *meam*
Vocem, pauore atque hostis ab improbi
3 *Defende celatum malignæ*
Consilio studiisque turbæ.

2 שמע אלהים קולי בשיחי מפחד אויב תצר חיי:
3 תסתירני מסוד מרעים מרגשת פעלי און:

4 Qui fraudes concipere, conceptas dolosè eloqui, atque conatu vehementi facere norunt.

4 *Queis lingua acutis ensibus aptior;*
Verba, vt sagittæ spicula tristia,
5 *In non paratos innocentes*
Insidiis iaculantur atris.

4 אשר שננו כחרב לשונם דרכו חצם דבר מר:
5 לירות במסתרים תם פתאם ירהו ולא ייראו:

6 Existimant se sapientes, qui inuenire possint ea, quæ ab aliis obseruari nequeant.

6 *Firmata postquam constituunt mala,*
Deliberantes vt laqueos sciant
Celare, consultant, loquentes,
Quis notet ingenia hæc & artes?

6 יחזקו למו דבר רע יספרו לטמון מוקשים אמרו מי יראה למו:

7 *Commenta prauis fraudibus ac modis*
Exacta cunctis partibus instruunt,
Excogitato quisque cordis
Arbitrio, studio ac profundi.

7 יחפשו עולת תמנו חפש מחפש וקרב איש ולב עמק:

8 Verùm hic erit fallaciarum ac doli exitus, Deo vindice.

8 *Ast imparatos confodiet* D E V S
Illos sagittæ vulnere concitæ,

9 ויורם אלהים חץ פתאום היו מכותם:

Queis

9 ויכשילהו עלימו לשונם יתנודדו כל ראה בם:

9 *Queis lingua consistat procax, &*
Terror aget trepidus videntes.

10 ויראו כל אדם ויגידו פעל אלהים ומעשהו השכילו:

10 *Exempla cunctos hæc homines, DEVS,*
Narrare cogent, quid faciat potens;
Et facta condiscent modosque
Quos init is, tenet atque IVDEX.

11 ישמח צדיק ביהוה וחסה בו ויתהללו כל ישרי לב:

11 *IAMque iustus lætior hinc suum*
Dicet patronum & præsidium integrum;
Laudataque incedet triumphans
Simplicitas bonitasque cordis.

9 Tunc qui existimabant horum res prudēter gubernari, exēplum illius exitus stupescent.
10 Omnes aliter loquētur quàm soleant: laudabuntque simplicitatem, quam Deus propugnat ac tuetur, & iudicium diuinum admirabuntur.
11 Iustum autem nō pœnitebit simplicitatis suæ ac probitatis, quā Dei summè laudandi prouidentia tutam & incolumem sentiet.

PSAL. LXV.
Te decet hymnus Deus in Sion.

ARGVMENTVM.

IN Sione monte, id est, Ecclesia Dei, laudes perpetuò ac sine interpellatione celebrari oportere, Psaltes ait; itaque omnes cantus in populo Dei sacros esse decere confirmat: quippe cuius benignitas, misericordia, sapientia, ac virtus nullo tempore cesset benefaciens, vt Paulus aiebat, omnium nationum ac gentium hominibus; mittens eis pluuias, ac cæteras temporum commoditates, quibus humana vita non solùm alatur, verùm etiam recreetur; idque adeò quamquam magnum & assiduum, immò perpetuum Dei beneficium sit, tamen ab illo alio consilio ac proposito superetur de salute hominum generi afferenda, quod re ipsa præstiturum Deum fore, Vates confirmabat, nos præstitum iam certissimè credimus: ideo igitur Ecclesiam, in qua hæc salus constet, à diuinis laudibus minimè vacare oportere ait.

1 למנצח מזמור לדוד שיר:

1 *Ad præstantem, Psalmus Dauid.*
Canticum.

CARMEN SAPPHICVM.

2 לך דמיה תהלה אלהים בציון ולך ישלם נדר:

2 *LAus DEVS soli tibi destinata*
Cæteros cantus iubet in Sione
(Debita agnoscens tibi dum reponit
Vota) silere.

2 דֻמִיָּה Tacet, & decet aut conuenit.

3 שמע תפלה עדיך כל בשר יבאו:

3 *Tu preces audis populi colentis*
Te, caro quærens petat omnis vnum

4 דברי עונת גברו מני פשעינו אתה תכפרם:

4 *Te mihi, & cunctis facilem prementes*
Tollere culpas.

3 Nam tu audis preces, & exitu secundas; audies ergo laudes tuas libenter à populo grato & pio decantatas, & omnis caro cognoscet te esse omnis boni auctorem.

 Deligis

5.6 Quanquam omnes gentes ex beneficiorum tuorum contemplatione agnoscere te possint, ille beatior est, qui in tua Ecclesia est, teque ex doctrina tua cognoscit, atque colit; est enim tanquã familiaris tibi, & nouit promissum publicæ salutis à te initæ: salutis, inquam, non solùm huic Israeliticæ regioni, sed omnibus hominum nationibus afferendæ; omnes enim terræ te salutarem sperant, etiamsi nõ omnes homines huius salutis rationem cognoscant.

7.8.9. Magna autem, imò maxima virtute præstare te tua promissa posse, atque stabilire, indicãt montes à te firmati, indicãt tempestates quas sedare soles: ita vt nulla te res turbare aut retardare queat: nulli homines impedire.

10 Tuam autem perpetuam benignitatem terra perpetuò fœcũda prædicat.

5 *Deligis quem tu facis & propinquum,*
Atriis felix manet ille in istis;
Is tui sancto fruitur palati
Munere & ædis.

5 אשרי תבחר ותקרב ישכן חצריך נשבעה בטוב ביתך קדש היכלך:

6 *Iustus vt nobis memores tremendas*
Res, quibus nostram statuis salutem;
Spes & his cunctis DEVS *& remotis*
Trans mare terris.

6 נוראות בצדק תעננו אלהי ישענו מבטח כל קצוי ארץ וים רחקים:

7 *Roboris vi præualida recinctus*
Montibus firmam stabilemque sedem

7 מכין הרים בכחו נאזר בגבורה:

8 *Ponis, & fluctus pelagi intumentes*
Sistis & vndas.
Gentium sedas varios tumultus.

8 משביח שאון ימים שאון גליהם והמון לאמים:

9 *Qui colunt fines, tua pertimebunt*
Signa, & occasus recinent & ortus
Munera mira.

9 וייראו ישבי קצות מאותתיך מוצאי בקר וערב תרנין:

10 *Visitas terræ cupientis aruum, &*
Plurimo ditas reficisque fœtu,
PRINCIPIS *pleno pelago redundans*
Labitur humor.
Tu paras fruges auidis colonis:
Ipsa sic tellus tibi præparatur;
Irrigas sulcos, madidasque comples
Vbere glebas.

10 פקדת הארץ ותשקקה רבת תעשרנה פלג אלהים מלא מים תכין דגנם כי כן תכינה:

11 *Ebriam stillis penitus caducis*
Reddis, & quantum tulit illa germen,
Almus augendo recreas fouesque, &
Perficis almus.

11 תלמיה רוה נחת גדודה ברביבים תמוגגנה צמחה תברך:

12 *Fertili prodit nitidus corona,*
Quam tuis donis sibi nectit annus;
Qua gradum flectis, fluit alta pingui
Munere nubes.

12 עטרת שנת טובתך ומעגליך ירעפון דשן:

Pascua

13 ירעפו נאות מדבר וגיל גבעות תחגרנה

13 *Pascua in vasto renouata saltu*
Perfluunt fœtu saliente, rident
Et lacus musco redimiti, odoro &
Gramine colles.

13 Nō tantùm agrorum fertilitate homines saturas, sed pecuariæ rei vbertate exples.

14 לבשו כרים הצאן ועמקים יעטפו בר יתרועעו אף ישירו

14 *Induit campos pecus, atque valles*
Farris albentes subeunt amictus,
Vt sonent grato ac recinant ouantes
Carmine cuncti.

14. Itaque vario ac multiplici beneficiorum genere, laudum carmina tibi debentur.

PSAL. LXVI.

Iubilate Deo omnis terra.

ARGVMENTVM.

DEO vnico laudem ab omnibus gentibus debitam, exigit Psaltes, quòd is amplitudinem suam omni ex parte probauerit, mundo non solùm condendo, sed gubernando etiam; idque tam naturæ, quàm hominum rebus oportunè & commodè dispensatis, ostendat. Confirmat autem hanc rationem, ex calamitatibus populo Dei allatis, quas non casu, sed consilio ac iudicio allatas ait, atque misericordia diuina rursus leuatas. idem etiam Psaltes ipse suo exemplo comprobat; qui ex multis difficultatibus, inuocato Dei auxilio, erutus fuerit. Aptissimé conuenit hic Psalmus Ecclesiæ Christianæ.

1 למנצח שיר מזמור

1 *Ad præstantem, Carmen Psalmi.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

הריעו לאלהים כל הארץ

OMnis terra simul vos edite iubila ouantes
Terricolæque DEO:

2 זמרו כבוד שמו שימו כבוד תהלתו

2 *Illius ac dignas componite nomine laudes*
Cantibus altisonis.

3 אמרו לאלהים מה נורא מעשיך ברב עזך יכחשו לך איביך

3 *Dicite, quanta DEVS sunt ô tua gesta, tremenda*
Singula, cuncta simul.
Roboris ista tuos vis ampla redarguet hostes
Dicere ficta tibi.

4 כל הארץ ישתחוו לך ויזמרו לך יזמרו שמך סלה

4 *Omnis terra tibi procumbat, carmine nomen*
Personet vsque tuum.

5 לכו וראו מפעלות אלהים נורא עלילה על בני אדם

5 *Ite & gesta DEI spectate, atque acta tremenda*
Cernite, terrigenis.

2 Adeò euidens ac manifesta roboris & efficacitatis tuæ virtus est, vt eos omnino qui te non colunt, aut negare student gubernatorem mundi esse, tedarguat mendacij & apertæ falsitatis in iis, quæ de te dixerint vel scripserint.

5 Si vultis scire quid possit Deus in naturæ rebus, & an ipse eas gubernet iussu & nutu, an illæ sponte sua constent & durent, cōsiderate exempla in rebus naturalibus, coram tot hominū millibus testibus edita.

Nam

6 *Nam mare ſiccatum & pede nos tranſmittere lætos*
Ipſe dedit fluuium.

6 הפך ים ליבשה בנהר יעברו ברגל שם נשמחה בו:

7 Vt naturæ, ſic etiam hominum res gubernat; neque ſinit perditiſſimum quemque votis ſuis ex animi ſententia potiri.

7 *Ipſe ſuo ſæclum deducit robore; gentes*
Proſpicit ille oculis.
Non erit vt propriis humana proteruia votis
Creſcat & exuperet.

7 משל בגבורתו עולם עיניו בגוים תצפינה הסוררים אל ירימו למו סלה:

8. 9. 10 Idem Deus miſericordiæ ſuæ amplitudinem erga nos populis omnibus probat: nam neq. affligi nos perpetuò ſinit, ſed corripi, corrigi, & examinari vult.

8 *Voſque* DEVM *populi noſtrũ linguiſque animiſque*
Dicite magnificum:

8 ברכו עמים אלהינו והשמיעו קול תהלתו:

9 *Noſtras vitæ animas reddens, vetuit quoq. noſtros*
Ille labare pedes.

9 השם נפשינו בחיים ולא נתן למוט רגלנו:

10 *Inſtar & argenti tu nos examine multo*
Per mala dura probas.

10 כי בחנתנו א״ים צרפתנו כצרף כסף:

11 *Tum preſsis ſinuoſa dabas in retia lumbis,*
Vndique nos ſtimulans.

11 הבאתנו במצודה שמת מועקה במתנינו:

12 Fatemur nos ab homine mortali fuiſſe oppreſſos, ſed tuo permiſſu ac iudicio.

12 *Mortalis capiti noſtro, te auctore, volente*
Teque duce, incubuit.
Per calidos ingreſſi ignes, gelidaſque per vndas
In ſatura egredimur.

12 הרכבת אנוש לראשנו באנו באש ובמים ותוציאנו לרויה:

13 Vnuſquiſque noſtrum debet tibi ſacrificia & gratulationẽ, ea ego tuæ miſericordiæ & prouidentiæ teſtis ſoluam.

13 *Ergo ſacra tuam veniam facturus in ædem,*
Votaque perſoluam:

13 אבוא ביתך בעולות אשלם לך נדרי:

14 *Vota ego quæ labiis medio in diſcrimine apertis*
Oreque propoſui.

14 אשר פצו שפתי ודבר פי בצר לי:

15 *Pinguia ſacra tibi fument, arieſque peruſtus*
Ardeat VSQVE *frequens:*
Cornigerique boues, ſacer & cadat hircus, & aram
Imbuat ille tuam.

15 עלות מחים אעלה לך עם קטרת אילים אעשה בקר עם עתודים סלה:

16 Quæ in vniuerſum erga naturam, hominum genus, & Eccleſiam commemoraui Dei mirabilia, ipſe etiam in me expertus narrabo.

16 *Vos quoſcunque* DEI *tangit reuerentia, adeſte*
Miraque percipite:
Dum memoro ac præſens narro, teſtiſque, quid ipſi
Fecerit ille mihi:

16 לכו שמעו ואספרה כל יראי אלהים אשר עשה לנפשי:

17 *Illum ego ſublato linguæ clamore vocabam,*
Illum ego & ore meo.

17 אליו פי קראתי ורומם תחת לשוני:

Non

18 און אם ראיתי בלבי לא ישמע אדני:

18 *(Non me, si pectus præstrinxit iniqua libido,*
Percipiet DOMINVS.*)*

18 Simpliciter & candidè, non ambitiosè aut simulatè inuocaui Dominum.

19 אכן שמע אלהים הקשיב בקול תפלתי:

19 *Senserat ergo* DEVS *nostras vocemque precesque,*
Audijt atque fauens:

20 ברוך אלהים אשר לא הכיר תפלתי וחסדו מאתי:

20 *Vnde meis facilem precibus qui præbuit aurem,*
Gratulor ipse DEO:
Quique mihi se præsentem exhibuitque benignum,
Gratulor ipse pius.

PSAL. LXVII.

Deus misereatur nostri, & benedicat nobis.

ARGVMENTVM.

ELEGANTI rerum ad vitam oportunarũ imagine efficiendam à Deo per Christum humano generi salutem, pacem, & felicitatem summam hoc Psalmo Vates describebat: quamobrem omnes gentes ad laudes Deo sacrandas & canendas inuitabat.

1 למנצח בנגינת מזמור שיר:

1 *Ad præstantem in Neghinoth, Psalmus cantici.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 אלהים יחננו ויברכנו יאר פניו אתנו סלה:

2 NOs DEVS *nutu placidus benigno*
Prosperis ornet foueatque rebus,
Vsque nos curans niteat sereni
Lumine vultus.

2 Vt Deus hactenus prouidentiam suam singularem erga nos ostendit, terrenis promissis exhibitis, ita illam summam misericordiam promissam effectu ipso exhibeat, quæ à nobis incipiens, ad omnes gentes pertineat.

3 לדעת בארץ דרכך בכל גוים ישועתך:

3 *Gentibus terræ tua nota cunctis*
Sit via, & cunctis tua sacra præsens
Sit salus, laudent populi fatentes
Te DEVS *omnes.*

4 יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם:

4 *Iudicem rectum & populis probatum*
Te canent læti, recinentque ouantes
Qui colunt linguis variis disertum &
Moribus orbem.

5 ישמחו וירננו לאמים כי תשפט עמים מישר ולאמים בארץ תנחם סלה:

5 *Moribus, linguis variata tellus*
Quà patet, cuncti Duce te subibunt
Vsque iter certum, studiumque veri
Numinis vnum.

5 Sanctificabitur nomen tuum apud omnes nationes orbis totius.

6 *Te, DEVS, dicant populi fatentes,*
Te (decet) cuncti fateantur atque
Singuli atque omnes populi, quot ardens
Irradiat Sol.

ו יודוך עמים אלהים יודוך עמים כלם :

7 *Terra (dicentes) tulit vber ipsa,*
Quod decet, germen proprium: DEVS nam
Prosperos noster DEVS esse fructu
Nos facit almo.

ז ארץ נתנה יבולה יברכנו אלהים אלהינו :

7 Natura humana allegoricῶs terra appellatur, neq. tantùm allegoricῶs, sed propriè etiam. Hæc fructus suos profert Deo suaueis, cùm Christū Spiritus sancti operatione in B. Virgine nobis produxit, qui per eundem Spiritum sanctum magnos fructus in piis hominibus efficit. hoc iam enthusiasticῶs prophetæ omnes præcinebant, gratulati sęculis nostris.

8 *Vt DEVS nobis faueat benignus,*
Hunc colent fines reuerenter omnes,
Qui mare excludunt cohibentque curuo
Margine terras.

ח יברכנו אלהים וייראו אותו כל אפסי ארץ :

8 *Vt*, optantis est, & rem certò speratam prænuntiat.

PSAL. LXVIII.

Exurgat Deus, & dissipentur inimici eius.

ARGVMENTVM.

PLENISSIMVS est Psalmus doctrina & mysteriis, continet enim veteris & noui Testamenti summam. eius scopus est, ostendere Deum esse potentissimum, sapientissimum, & misericordissimum, qui salutem æternam humano generi per Christum filium suum afferre proposuerit. id efficiendum esse, ostenditur ex figura illa eductionis Israelitarum ex Aegypto, quam tota rerum natura mirata fuit, & nulla humana potentia impedire potuit. Excitantur omnes homines ad laudem Dei, quandoquidem ad eam salutem vocandæ erant nationes omnes hominum, si modò vocatæ venire vellent, & non refugere diuinam vocationem.

1 *Ad præstantem Dauidis, Psalmus Cantici.*

א למנצח לדוד מזמור שיר :

CARMEN. HEXAMETRVM. MONOCOLON.

2 *STet DEVS emineatq. modò, subitò inuidus hostis*
Illius effugiet disiectus fulmine vultus.
3 *Fumus vt impulsus flammis, vt cera liquescens,*
Impia turba DEO sic tota micante peribit.
4 *Parte alia præsente DEO noua gaudia ouantes*
Iusti lætitiam celebrent festasque choreas:
5 *Dicite grata DEO vos carmina, psallite nomen*
Illius, huic animos substernite qui premit æthram,

ב יקום אלהים יפוצו אויביו וינוסו משנאיו מפניו :
ג כהנדף עשן הנדף כהמס דונג מפני אש יאבדו רשעים מפני אלהים :
ד וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה :
ה שירו לאלהים זמרו שמו סלו לרכב בערבות

4 Deus per modestos & mansuetos animos lenis incedit; hos ipsi venienti substernere oportet.

Perque

Perque polos ac summa regit per inania currum:
Hoc gaudete IAE *celebrando nomine læti.*
6 *Pupillis pater hic sanctus, viduisque patronus,*
Æquus & est vindex sanctæ de culmine sedis.
7 *Solivagos* DEVS *in domibus bene collocat, idem*
Compedibus vinctos ad vitæ libera ducit
Munia, sed cohibent miseros loca sicca rebelles.
8 *Te ducente tuum populum per inhospita tesqua,*
9 *Usque,* DEVS, *tremuit tellus, madueréque cæli,*
Et gelidos liquido sudarunt æthere rores,
Hoc præsente DEO, *Sinæque tenente cacumen;*
Israelis præsente DEO *atq. huic* PRINCIPE *gẽti.*
10 *Imbribus ipse tuum assiduis semperque paratis*
Sufficiens inspergis agrum DEVS, *ipséque fessum*
11 *Restituis; tibi grex illic tuus accubat; ultrò*
Prospicis ipse inopi DEVS, *accumulasq. benignus.*
12 *Hic* DOMINVS *narranda solet dictare puellis*
Lætaque, magnificos numeroso ex hoste triumphos.
13 *Castrorum reges cedant, cedantque phalanges,*
Quæque domi resident, spoliis onerentur opimis.
14 *Et quamquam tripodes inter iaceatis & ollas,*
Attamen argento velata columba nitescet,
Flauo alis rutilans pennisque micantibus auro.
15 *Cumque in eo Omnipotens reges extenderet, atris*
In tenebris, Salmone niues fulsere nitenti.
16 *Bassani nil cede* DEI *mons; culmina Basan*
Montis habent celebres laudes, nomenq. superbum.
17 *Quid montes celsi ac tremuli capita alta salitis?*
Hunc amat ipse DEVS *montem, sibi figere sedem,*
IAS *perpetua ipse sibi hîc habitacula ponet.*
18 *Millia multa* DEVM *currus equitesque sequuntur*
Multiplici repetita acie, queis præsidet ipse.

ביה שמו ועלזו לפניו:
6 אבי יתומים ודין אלמנות אלהים במעון קדשו:
7 אלהים מושיב יחידים ביתה מוציא אסירים בכושרות אך סוררים שכנו צחיחה:
8 אלהים בצאתך לפני עמך בצעדך בישימון סלה:
9 ארץ רעשה אף שמים נטפו מפני אלהים זה סיני מפני אלהים אלהי ישראל:
10 גשם נדבות תניף אלהים נחלתך ונלאה אתה כוננתה:
11 חיתך ישבו בה תכין בטובתך לעני אלהים:
12 אדני יתן אמר המבשרות צבא רב:
13 מלכי צבאות ידדון ידדון ונות בית תחלק שלל:
14 אם תשכבון בין שפתים כנפי יונה נחפה בכסף ואברותיה בירקרק חרוץ:
15 בפרש שדי מלכים בה תשלג בצלמון:
16 הר אלהים הר בשן הר גבננים הר בשן:
17 למה תרצדון הרים גבננים ההר חמד אלהים לשבתו אף יהוה ישכן לנצח:
18 רכב אלהים רבותים אלפי שנאן אדני בם סיני בקדש:

6 Qui cùm sit adeò excelsus, tamẽ humilia curat; cùm sit ab omni miseria alienus, miseretur imbecillorũ & tenuium.
7 Idem potentissimus superbiæ ac malitiæ & iniuriarũ est vindex.
8 Namq. omnis natura tremens & sudãs testata est illũ potentissimũ & efficacissimum.
10 Te posse omnia efficere, vel quę in natura, vel quæ supra naturam sunt, testatur assidua illa singularis prouidentia, qua promissas verbo tuo pluuias, regioni nostræ vtilissimas immittis; quia quos tu vt peculium suscipis, peculiariter fouere potes & soles.
12 Idẽ gentes populo suo aduersas vincere & perdere solet, eorũque gestorum argumenta puellis cantanda suppeditare.
14 Itaque quanquam in miseria & ærumna obscuri iaceatis aut lateatis, hoc auctore, ad splendidissimũ nitorẽ transferemini, colũbæ rutilantis instar.
15 Eodem tempore cùm Deus potentissimos reges deiiceret, famulos suos euehebat.
16 Vt Basan olim omnibus gentibus celeberrimus fuit, ob summam loci vtilitatem: sic mons Sion ob singularem Dei curam est omnibus montibus, atq adeò ipso Basane celebrior.
18 Propter hunc Sionem montem Deus vincet hostem illum suum, cum omnibus exercitibus eius, de quo etiam triumphauit. vide vt Paulus hunc locum explicet.

Ipse,inquam, DOMINVS *Sinai qui sancta tuetur.*
19 *Alta petens fortiq́ue manu capta agmina ducens,*
Inde hominum generi pulcherrima dona tulisti;
Vtq́ue habites DEVS *excelsus,tundasq́ue rebelles.*

19 עלית למרום
שבית שבי
לקחת מתנות
באדם ואף
סוררים לשכן
יה אלהים:

20 Igitur salutis nostræ auctori summo & vnico Deo laudum carminibus gratulamini, quicunq. hanc salutem expetitis; potest enim ille mortem vincere,& reperire rationem & viam, qua manente sententia, morte morieris, tamẽ mors vincatur,& vita æterna detur hominibus: potest, inquam, damnare diabolum & peccatum, & cõsiliorum malorum Luciferi caput perdere.

20 *Assiduis* DOMINVM*(decet hoc)celebrate diebus*
FORTEM *vsque ac validum nostrã cumulare salutẽ:*
21 FORTIS *enim is nobis optandas ferre salutes;*
Estq́ue IAE DOMINO *mortis perrumpere portas,*
22 *Atque aperire aditus, obstantia rumpere claustra.*
Nempe mali DEVS *exempli caput atteret altum;*
Hostilisq́ue comam transfiget verticis vltor.

20 ברוך אדני
יום יום יעמס
לנו האל
ישועתנו
סלה:

21 האל לנו
אל למושעות
וליהוה אדני
למות תוצאות:

22 אך אלהים
ימחץ ראש
איביו קדקד
שער מתהלך
באשמיו:

23 Pollicitus enim est Dominus potens, se figurarum antiquarum vera atque admiranda exempla editurum.

23 *Illa olim,* DOMINVS *dixit, Basanica reddam,*
Et maris illa olim referam spectacla profundi:
24 *Vt tibi pes rubeat, canibus quoque lingua cruore*
Hostili saturata tuis rubra defluat ipso.

23 אמר אדני
מבשן אשיב
אשיב ממצלות
ים:

24 למען תמחץ
רגלך בדם לשון
כלביך מאיבים
מנהו:

25 Iam olim videre patres nostri obseruãtes vestigia quædam tuarum actionũ, quibus sanctum regnum tuum inire cõsuluisti, & nominis tui sanctificationem publicè ostendere: eam imaginem tribus Israeliticæ carminibus gratulatoriis prosequutæ sunt.

25 *Spectauere tuos gressus* DEVS*, illaq́ue mira*
Consilia, & gressus FORTIS *quos hic meus, ac* REX
Sancta sibi ipse petens faciensq́ue paransq. ferebat.
26 *Ordine præcedunt qui dicunt carmina voce;*
Tibia cum fidibus referunt numerosq́ue modosq́ue:
Tympana pulsabunt generosæ hinc inde puellæ:
27 *Israelis sacro quicunque ex fonte profecti*
Cœtibus hũc densis DOMINVM *celebrate* DEVMq́;.

25 ראו
הליכותיך
אלהים הליכות
אלי מלכי
בקדש:

26 קדמו שרים
אחר נגנים
בתוך עלמות
תופפות:

27 במקהלות
ברכו אלהים
אדני ממקור
ישראל:

28 Omnes Israelis tribus laudabunt editam illius imaginis veritatem cognoscentes.

28 *Illicet exiguus Biniaminus imperat illis,*
Et proceres Iudæ in cœtu quoque nobilis illo,
Et Zabulon proceres, Nephthali & nomina prima:
29 *Constituit* DEVS *ista tuus tibi robora* PRINCEPS.
Te, DEVS *ô, nobis auctore hæc robora constent:*
30 *Istud apud Solymos templumq́ue ædemq́ue beatam*
Sæpè tuam propter Reges donaria ponent.

28 שם בנימן
צעיר רדם שרי
יהודה רגמתם
שרי זבלן שרי
נפתלי:

29 צוה אלהיך
עזך עוזה אלהים
זו פעלת לנו:

30 מהיכלך על
ירושלם לך
יובילו מלכים
שי:

31 Ille potest principes, imperatores, belli duces, aut signanos, et milites stipendiarios fundere et a[illegible] militari disciplina exercitatissimos.

31 *Hastigeras potis es turbas diffundere tauros*
Robustos, populorum interq́ue armenia iuuencos

31 גער חית
קנה עדת
אבירים בעגלי
עמים מתרפס.

Partibus

ברצי כסף בזר עמים קרבות יחפצו :

Partibus argenti se qui exposuere minutis.
Sparsit item populos optata in bella feroces.

32 יאתיו חשמנים מני מצרים כוש תריץ ידיו לאלהים :

32 *Ægyptum linquens veniet gens densa Canopi,*
Æthiopumque DEO *manibus gens curret apertis.*

32 Vnde fit vt omnes nationes huic cedant & succumbant, vt Ægyptij atq. Æthiopes.

33 ממלכות הארץ שירו לאלהים זמרו אדני סלה:

33 *Terræ regna* DEO *carmen resonate dicatum,*
VSQVE *etiã fidibus* DOMINVM *celebrate canoris,*

34 לרכב בשמי שמי קדם הן יתן בקולו קול עז:

34 *Qui sedet antiquis cæli super æthera cælis.*
En dabit ille suæ vocem quoque robore vocis;

34 Est in loco supremo Deus, vnde omnia despicit & mouet, à nemine ipse motus aut tactus.
Ille Euangelij virtutem ostendet mundo, quod promisit Israëlitis primùm.

35 תנו עז לאלהים על ישראל גאותו ועזו בשחקים :

35 *Huicque* DEO *robur, vos huic concedite palmam.*
Ille colit nostram gentem, decus Israel ille est;
Ille potens magnum demonstrat in æthere robur.

36 נורא אלהים ממקדשיך אל ישראל הוא נותן עז ותעצמות לעם ברוך אלהים :

36 *Terribilem tua sancta probat te maxime* PRINCEPS
Israelisque DEVS, *populo qui robora magna*
Ac vires fert ipse suo; DEVS *optimus atque*
Laudibus assiduis, solenni & carmine dignus.

PSAL. LXIX.
Saluum me fac Deus, quoniam intrauerunt.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic geminus est sententia & significatione. Continet enim totam rationem traditionis & passionum Christi, tam ab inimicis inuisibilibus, quàm visibilibus allatarum, idque sub imagine Dauidis inimicorum & coniuratorum insidiis & conatibus ad extremũ impugnati. indicat autem qualis exitus maneat aduersarios, & aduersariorum ministros. victoriam præterea significat, quam Christus patientia ac tolerantia reportaturus sit ex hostibus, & nomen magnum, quod etiam sit adepturus ex obedientia patri exhibita.

1 למנצח על שושנים לדוד :

1 *Ad præstantem, super Sosanim Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 הושיעני אלהים כי באו מים עד נפש:

2 *SOspes me* DEVS *erue,*
Obturare animam nam properant aquæ;

3 טבעתי ביון מצולה ואין מעמד באתי במעמקי מים ושבלת שטפתני :

3 *Cœnoso penitus luto*
Immersis pedibus sistere non queo:
Vndas decidi in infimas,
Cursus me & rapidi fluminis abstulit.

2 Afflictiones & labores vndiq. ambientes, & vndequaq. penetrantes, instar aquæ me inuadunt, tot visibilibus & inuisibilibus inimicis in me insurgentibus Qui fuerint Dauidis, qui Christi inimici, satis constat.

4 Dauid in ciuilibus bellis, Christus in agone.

4 *Clamando miser hæreo,*
Nec vox rauca sonat gutture in arido:
Intentique meum in DEVM
Dum spectant, oculi deficiunt mei.

4 יגעתי בקראי נחר גרוני כלו עיני מיחל לאלהי׃

5 Dauidem ciues & noti, Christum peccata mundi ad expiandum suscepta, & gens sua ac Pontifices sui cū aliis ministris premebant. Posuit Deus iniquitates omnes nostras in Christo ad soluendum.

5 *Non tam densa caput meum*
Vestit cæsaries, quàm malè mî inuidi,
Queis nunquam fueram grauis,
Instant excidium fortiter in meum,
Mendaci studio hostium,
Vt quæ non rapui, soluere debeam.

5 רבו משערות ראשי שנאי חנם עצמו מצמיתי איבי שקר אשר לא גזלתי אז אשיב׃

6 An ego vel imprudens ipse errauerim, tu scis. in Dauide errorē; sed non contumacem malitiam deprehendit Deus, in Christo nihil erroris aut vitij proprij, sed pro nobis suscepta debita hac permissione diuina misericordia vehementius mouetur.

6 *Si quid stultitiæ mihi est,*
Scis, te nulla DEVS *culpa latet mea.*

6 אלהים אתה ידעת לאולתי ואשמותי ממך לא נכחדו׃

7 Domine qui propugnare meam salutē potes, effice in hac causa, vt ij, qui te expectant, in grauissimis ęrumnis irritam spem suam nunquam sentiant. hic enim quod in me statuis exemplū omnium quæ extare possunt, grauissimum est, ex cuius exitu pij omnes, quid sibi in minoribus fuerit sperandum, intelligent.

7 *Sperantes,* HERE, *te, mei*
IAS *armipotens, ne pudeat grauis*
Exempli miseri ac nimis;
Non ex me rubeant, qui studio tui
Flagrant, ô DEVS, *Israel*
Quem magnum didicit noscere PRINCIPEM.

7 אל יבשו בי קויך אדני יהוה צבאות אל יכלמו בי מבקשיך אלהי ישראל׃

8 *Te propter mala pertuli*
Probra, ac ora pudor turbidus inficit.

8 כי עליך נשאתי חרפה כסתה כלמה פני׃

9 Ob causam diuinā studiosè susceptam, ac defensam, Christus in inuidiam suorum est raptus: sic Dauid, qui imaginē Christi præferebat.

9 *Ignotus penitus meis*
Hospes reijcior fratribus, & meæ
Matris pignoribus: domus

9 מחר הייתי לאחי ונכרי לבני אמי׃

10 *Me vrit cura tuæ. & probra nefaria*
In me iacta tuum cadunt.

10 כי קנאת ביתך אכלתני וחרפות חורפיך נפלו עלי׃

11 Quocunque mōdo agam cum illis de tua ac de veræ pietatis causa, vel irrideor, vel vexor, & infestor ac lædor.

11 *Ieiunus fleo, seu squallidus induor*
12 *Sacco, materiem parant*
Risus, sumque viris fabula turpibus.

11 ואבכה בצום נפשי ותהי לחרפות לי׃
12 ואתנה לבושי שק ואהי להם למשל׃

13 *Qui in portis simul aßident,*
De me colloquia atque otia transigunt:
Inter pocula me canunt,
Quos caupona iocis ebria detinet.

13 ישיחו בי ישבי שער ונגינות שותי שכר׃

Ad te

14 ואני תפלתי לך יהוה עת רצון אלהים ברב חסדך ענני באמת ישעך׃

14 *Ad te sed refero meas*
IAS ipse preces, iam DEVS annue;
Responde mihi maximo
Quo gaudes bonus ô nomine dicier,
Quo verax opifer tuis
Promissique tenax nosceris à pijs.

15 הצילני מטיט ואל אטבעה אנצלה משנאי וממעמקי מים׃
16 אל תשטפני שבלת מים ואל תבלעני מצולה ואל תאטר עלי באר פיה׃

15 *Ne mergar, trahe me, luto*
Ereptum inuidiæ fluctisonisque aquis:
16 *Decursus fluuij celer*
Ne me corripiat gurgitis aut feri
Voluens sorbeat impetus:
In me neu coëant ora voraginis.

15.16 Si fieri potest, transfer calicem hunc à me. Grauissima, terribilis, & vehementer horrenda humanorũ debitorũ sarcina fuit, quam Christus suscepit, quæ neminẽ non obrueret, præterquam ipsum eundem hominem atque Deum simul.

17 ענני יהוה כי טוב חסדך כרב רחמיך פנה אלי׃

17 *IAS dicta foue mea;*
Namque est summa tua & nota benignitas:

18 ואל תסתר פניך מעבדך כי צר לי מהר ענני׃

18 *Tu, quem maxima veritas*
Delectat, propius respice me; tuo
Seruo neu faciem nega:
Angustè premor, ô me propera audiens:

19 קרבה אל נפשי גאלה למען איבי פדני׃

19 *Accede hanc animam, eripe;*
Hostes conficiunt, erue me erue:

19 Propera vt mihi adsis, quippe qui, quo in loco positus sim, apertè vides.

20 אתה ידעת חרפתי ובשתי וכלמתי נגדך כל צוררי׃

20 *Nam tu probra tenes mea;*
Et quis me pudor atque inficiat rubor.

21 חרפה שברה לבי ואנושה ואקוה לנוד ואין ולמנחמים ולא מצאתי׃

21 *Quàm multis premar hostibus*
Scis, vt probra meum cor feriant mala.
Quàm multum doleam miser;
Nemo est qui lachrymas commiserans meas,
Quanquam quæsierim, leuet:
Solamenque petens, inuenio nihil.

21 Christo alij infensi inimici & inuidi, alij propter naturæ & carnis infirmitatem, consolationis afferendæ impotes.

22 ויתנו בברותי ראש ולצמאי ישקוני חמץ׃

22 *Quin fel in mea fercula*
Miscere haud dubitant, poculaque acida:
Et corrupta parant mihi
Prompti porrigere hæc, dum sitio dolens.

22 Apertè in Christo editum est hoc exemplum.

Illis

23 *Illis mensa ruat sua* 23 יהי שלחנם לפניהם לפח ושלומים למוקש :
Præsentem in laqueum, præmia debita:
Pace & præcipiti ruant:
24 *Obscuris oculis nil videant, graui his* 24 תחשכנה עיניהם מראות ומתניהם תמיד המעד :
Lumbos pondere comprime.
25 *Bilem funde tuam his quos furor ac tuus* 25 שפך עליהם זעמך וחרון אפך ישיגם :
Tactos turbet & opprimat.
26 *Destructa his iaceant alta palatia,* 26 תהי טירתם נשמה באהליהם אל יהי ישב :
Ac tentoria qui colat,
Horum permaneat nemo superstitum.
27 *Pergunt vulnere nam graui,* 27 כי אתה אשר הכית רדפו ואל מכאוב אליך יספרו :
Quem tu cunque feris perdere protinus:
Et narrant numero addito,
Occisi vt nimium perdoleant tui.
28 *Prauo da vitio arbiter,* 28 תנה עון על עונם ואל יבאו בצדקתך :
Vt prauum vitium connumerent suum;
Et nunquam veniant tuam
Illi in iustitiam (iudicio integro.)
29 *Viuentum remoue hos libro,* 29 ימחו מספר חיים ועם צדיקים אל יכתבו :
Nec iustis genus hoc annumeres viris.
30 *Ægrum me atque inopem* DEVS 30 ואני עני וכואב ישועתך אלהים תשגבני :
In celsis tuere & pone salutifer:
31 *Nomen magnificum* DEI 31 אהללה שם אלהים בשיר ואגדלנו בתודה :
Laudabo celebri carmine gratulans.
32 IAE *hæc dona placent magis,* 32 ותיטב ליהוה משור פר מקרן מפריס :
Quàm si taurus ei vel vitulus cadat,
Terram spargere qui vngulis
Diffissis valeat, cornuaque exerat.
33 *Exemplo atque inopum meo,* 33 ראו ענוים ישמחו דרשי אלהים ויחי לבבכם :
Cultorumque DEI *viuida gestient*
Lætis pectora gaudijs:
34 IAS *namque humiles respicit audiens,* 34 כי שמע אל אביונים

Nunquam

23 לשלומים. Ex eadẽ radice duplex significatio pacis, & repensionis siue præmij. Sit, inquit, illorum mẽsa, ad quam quietis & recreationis, atque refectionis causa accumbunt, breuis pax, quæ in ruinam desinat illis dignam.

24 Ita factum est. Excæcauit enim Deus mentes infidelium Iudæorum, vt non fulgeat illis illuminatio Euangelij gloriæ Christi.

26 Iudæ proditoris exitus, & aliorũ eiusdem factionis.

27 Cùm tuo iudicio & permissu factũ sit, vt ego disciplinam pacis hominum susciperem, castigandus pro ipsorum debitis, illi se auctores huius meæ mortis iactant, grauissimos cruciatus addẽtes, & tum lætiores narrant, quemadmodum grauiter doleant ij, quos tua causa occidi sinis, tantũ abest, vt misericordia ipsorũ tangantur.

33 Videbunt modesti, atque contriti, & humiles corde, qualis exitus sit obedientiæ, tolerantiæ, & patientiæ, cùm me ob humiliationem & obedientiam exaltatũ conspiciẽt, & nomine omnium nominum præstantissimo donatum.

יהוה ואת אסיריו לא בזה׃

Nunquam negligit ac ſuos
Vinctos ſolliciti carceris in ſpecu.

35 יהללוהו שמים וארץ ימים וכל רמש בם׃

35 *Hunc terra, hunc celebrent poli;*
Hunc quidquid liquidis in pelagis meat.

35. 36. Videbunt huius meæ obedientię virtute & efficientia, regnum cælorum hominibus eſſe apparatū & adſcriptum.

36 כי אלהים יושיע ציון ויבנה ערי יהודה וישבו שם וירשוה׃

36 *Nam ſeruare Sionios*
Ciues, reſtituens mœnia & vrbibus
Sedem perpetuam parat;
Quamque hæres teneat turba fidelium:
Deductum & famulis ſuis

37 וזרע עבדיו ינחלוה ואהבי שמו ישכנו בה׃

37 *Semen poßideat, quique colunt ſacrum*
Nomen, progenies pia,
Securi ſaturis conſideant agris.

PSAL. LXX.

Deus in adiutorium meum intende.

ARGVMENTVM.

EIVSDEM ferè ſententiæ cum ſuperiori eſt. Petit Dauid in mediis afflictionibus conſtitutus, diuinum ſubſidium, vt poſſit difficultates victor euadere inuitis ac perturbatis aduerſariis, omninoque pudefactis; contrà verò piis, lætis, & ouantibus exemplo illo ſalutis à Deo allatæ vati ſe inuocanti. ex quo argumento laudum Deo decantandarum materiam vberem orituram ait. Idem in perſonam Chriſti, quam Dauid ſæpè ſuſtinuit, aptiſſimè quadrat.

1 למנצח לדוד להזכיר׃

1 *Ad præſtantem, Pſalmus Dauid ad admonendum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 אלהים להצילני יהוה לעזרתי חושה׃

2 *ME liberare vt proſpicias citò*
PRINCEPS *vt adſis auxilio mihi*
IAS *benignusque æquus idem,*
Accelera ac propera aduocatus.

3 יבשו ויחפרו מבקשי נפשי יסגו אחור ויכלמו חפצי רעתי׃

3 *Turpem repulſam principe te ferant,*
Quicunque quærunt hanc animam, malum
Optant meúmve; & hos retrorſum
Dedecus amoueat pudendum.

4 *Probrum reuersi in præmia perferent,*
Vah, vah, solent qui dicere; gaudium
5 *Te sed petentes atque dulcis*
Lætitia exhilarabit omnes.
Tuæ salutis munera quique amant,
Dicent ouantes: Maxima PRINCIPIS
Sit culta maiestas, & omne
Perpetuò celebrata in æuum.
6 *Ergo ipse egenus, pauper, inops, precor*
PRINCEPS *meum te præsidium, mihi*
Te sospitalem, nil moratus
Accelera ô mihi prosper IAS.

5 Principis Dei, qui res hominum curat, et piis salutem efficit, impiis verò iudicium facit seuerum.

4 ישובו על
עקב בשתם
האמרים האח
האח:
5 ישישו
וישמחו בך כל
מבקשיך ויאמרו
תמיד יגדל
אלהים אהבי
ישועתך:

6 ואני עני
ואביון אלהים
חושה לי עזרי
ומפלטי אתה
יהוה אל
תאחר:

PSAL. LXXI.

In te Domine speraui, non confundar in æternum.

ARGVMENTVM.

SVPERIORIS Psalmi argumentum hoc carmine amplificatur multis & elegantibus partitionibus. Nam Dauid cùm videret ad extremũ vsque vitæ suæ diem non defore sibi æmulos, inuidos, publicarum perturbatores rerum & seditiosos; indeque & populo calamitates impendere multas, & ipsius proposito de diuina religione colenda & stabilienda magnam perturbationem, atque adeò Dei honori & veritati apud mortales esse detrahendum, qui affirmarent scilicet, vel Dauidis regnum non constare consilio & oraculo diuino, vel diuinum eloquium sibi non constare. has rationes omnes apud Deum exponit, quem studiosissimè precatur, vt quæ in se semel sua benignitate cœpit, virtute ac sapiẽtia ad finem vsq. perducat. idem Psalmus ad Christum magno mysterio atque certissimo argumento refertur.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAS *in te confisum ne me irrita spes hæc*
Pudore turbans vrgeat sollicitudinibus.
2 *Iustus vt es, facilisque, aurem mihi flecte benignam;*
Defende, serua sospitem, ne mala me perimant.
3 *Tu mihi præsidium sis arx adeundaque semper*
Tu firma rupes, & salus sit tibi chara mea.
4 *Eripe mî* DEVS *èque manu palmaque maligni,*
Atque improborum viribus, sæuitiaque graui.

1 בך יהוה
חסיתי אל
אבושה לעולם:

2 בצדקתך
תצילני ותפלטני
הטה אלי אזנך
והושיעני:

3 היה לי לצור
מעון לבוא תמיד
צוית להושיעני
כי סלעי
ומצודתי אתה:
4 אלהי פלטני
מיד רשע מכף
מעול וחומץ:

IAS

5 כי אתה תקותי אדני יהוה מבטחי מנעורי׃

5 *IAS tu* DOMINE *ô teneris fiducia ab annis*
Tutela præsens semper & spes mihi certa manes.

6 עליך נסמכתי מבטן ממעי אמי אתה גוזי בך תהלתי תמיד׃

6 *In te ex visceribus sum nixus, matris & aluo*
In lucis vsum me refers, conspicuumque diem.
Argumenta mihi laudum cumulata tuarum,
Quæcunque voluens cogito, tempora sufficiunt.

7 כמופת הייתי לרבים ואתה מחסי עז׃

7 *Portentum videor multis, tam dura superstes*
Vincens pericla: tu sed es robora magna mihi.

8 ימלא פי תהלתך כל היום תפארתך׃

8 *Ore tuam pleno laudem assiduisque diebus,*
Tuumque honorem gratulãs atque decus referam.

9 אל תשליכני לעת זקנה ככלות כחי אל תעזבני׃

9 *Viribus exuerit cùm me damnosa senectus,*
Desertor haud me linquito subsidio vacuum.

10 כי אמרו אויבי לי ושמרי נפשי נועצו יחדו׃

10 *Hostes in me etenim dicta instituêre maligna,*
Captantque vitam qui meam, consuluere simul.

11 לאמר אלהים עזבו רדפו ותפשוהו כי אין מציל׃

11 *Deseruit* DEVS *hunc, aiunt, comprẽdite captum;*
Iam iam sequuti, nemo quem suscipit eripere.

12 אלהים אל תרחק ממני אלהי לעזרתי חישה׃

12 *Ne procul ô* DEVS *absistas, mihi mî* DEVS *adsis*
Festinus, vt me liberes, auxilioque iuues.

13 יבשו יכלו שטני נפשי יעטו חרפה וכלמה מבקשי רעתי׃

13 *Auersi hanc animam qui quærunt perdere, finis*
Exterminatos turpiter dissipet atque pudor.

14 ואני תמיד איחל והוספתי על כל תהלתך׃

14 *Semper ego adiiciam mî spem, semper tibi laudes*
Præter tot olim debitas soluere constitui.

15 פי יספר צדקתך כל היום תשועתך כי לא ידעתי ספרות׃

15 *Iustitiam narrabo tuamque tuasque salutes*
Totis diebus, terminos nescio nam numeris.

16 אבוא בגבורות אדני יהוה אזכיר צדקתך לבדך׃

16 *Ingrediar narrare* IAE DOMINI *inclyta gesta,*
Esto tuam mihi satis dicere iustitiam.

17 אלהים למדתני מנעורי ועד הנה אגיד נפלאותיך׃

17 *Me* DEVS *à primis docuisti protinus annis,*
Miranda narrẽ quæ tua atque hactenus enumerẽ.

18 וגם עד זקנה ושיבה אלהים אל תעזבני עד אגיד זרועך לדור לכל יבוא גבורתך׃

18 *Vsque in canitiem extremam seniumque recuruum*
Ne linque vatem numinis me historicumque tui.
Integer ætatique meæ, sobolique futuræ
Tui stupendam brachij vim referam memorans;

5 Omne id quod sum secundũ naturam, secundum miraculum, secundum electioné, totus, inquam, te auctore consto.

Dauid natus est Dei voluntate & consilio, ac beneplacito. Sed secũdus Dauid Christus, cùm naturæ cõmunis modum in genitura & ortu excesserit, Dei virtute constitit, & sanctus vocatus filius Dei est.

7 Vt vltra communé vsum magnis beneficiis à te auctus sum, sic etiam magnos labores & ærumnas ingentes vsque ad miraculum fero: sed hoc etiam ex tua virtute & efficientia est: idq. ego profitebor semper.

9 Quod in Dauide senectutem, in Christo tempus morti proximũ interpretamur.

15 Non possum numerare beneficia in me tua, ideò nullum statuo laudibus decãtandis numerum aut modũ, sed perpetuos dies consecro.

16 Cùm gesta quæ Deus hominum causa gessit potẽtissimus, narrare ingressus fuero, tamen in iustitia illius solummodo cõmemoranda, nedum narranda totum tempus insumere potero. namque à primis annis habeo quæ narrẽ à me obseruata; quid si antiqua etiam narraturus essem?

19 *Iustitiã* Devs *atq. tuam* Devs*, æthera ad, altã,*
Et magna facta, par tibi, quísve secundus erit?

19 וצדקתך אלהים עד מרום אשר עשית גדלות אלהים מי כמוך׃

20 *Indice te mala multa, angusta ac tristia sensi;*
Vitam quietam, redditus sed mihi, restituis:
Depresso è terræ centro latebrisque profundis
Sublimem in altũ me locum dux bone tu reuocas.

20 Grauissimos & plurimos dolores Christus sensit, patre ita consulente ad nostram salutem, reuocatus est ab inferis, morte, & sepulchro.

20 אשר הראיתנו צרות רבות ורעות תשוב תחיינו ומתהומות הארץ תשוב תעלנו׃

21 *Auges ipse meam, quo magnus dicar, opum vim;*
Solaris idem me & foues redditus ipse mihi.

21 Christi regnũ diuina efficientia amplificatum, hoc Dauidis amplitudo significauerat.

21 תרב גדלתי ותסב תנחמני׃

22 *Nablio & ipse etiam pleno, citharaq.* Devm *te,*
Meum canam, sanctũ Israel; teque tuamq. fidem:

22 גם אני אודך בכלי נבל אמתך אלהי אזמרה לך בכנור קדוש ישראל׃

23 *Et fidibus mixtum referent labia hæc quoq. carmẽ;*
Dexterq. quam redemptor hãc erueras animam.

23 תרננה שפתי כי אזמרה לך ונפשי אשר פדית׃

24 *Iustitiam cunctis meditata hæc lingua diebus*
Tuam requiret, consonis vocibus vt referat;
Cùm mihi consiliis iunctis mala multa parantes
Turpis repulsa mouerit, vestieritque pudor.

24 גם לשוני כל היום תהגה צדקתך כי בשו כי חפרו מבקשי רעתי׃

Psal. LXXII.

Deus iudicium tuum regi da.

Argvmentvm.

Hvivs Psalmi, vt cæterorum superiorum, auctorem Dauid fuisse credimus, qui Salomoni filio in regni successionem assumpto, faustam gerendarum rerum, publicæque administrandæ rei rationem, & integram perpetuamque regni atque gloriæ seriem precatus, Christi ex prosapia sua orituri, regisque à Deo constituendi imaginem viuam expressit. precatur in primis sapientiam, atque illam præcipuè sapientiæ partem, quæ iudiciũ iustitiaque vocatur, ad res publicas gubernandas apprimè necessariam, quæ in populorum rationibus & causis iudicandis cùm integrè versatur, pacem & beatam tranquillitatem parit, & gloriam atque famam gubernatori conciliat. eam gloriam perpetuam fore ait, & manifestam per totum orbem, vtpote Deo auctore ortam, cuius consilium & beneplacitum manifestum hominibus fore prædicit. Hac adeò imagine apertè significatur ea ratio, quam Christus in gubernanda per Euangelij virtutem, & Spiritus sancti præsentiam & efficientiam Ecclesia perpetuò obtenturus erat, atque ea gloria, quam ex eo munere ita administrato, sibi etiam Dei iudicio & consilio erat comparaturus.

1 *Salomoni.* לשלמה 1

Carmen dicolon tetrastrophon.

Regi

אלהים משפטיך למלך תן וצדקתך לבן מלך :

Regi iura DEVS da tua, filio ac
Regis iustitiam confer amabilem,

2 ידין עמך בצדק ועניך במשפט :

2 Æquus quâ populum iudicet is tuum
Princeps, atque inopes regat.

3 ישאו הרים שלום לעם וגבעות בצדקה :

3 Montes huic populo atque huic iuga collium
Pacem compositi temporis afferent:

4 ישפט עניי עם יושיע לבני אביון וידכא עושק :

4 Hic iudex inopum, ac, hic violentiæ
Vindex, pauperibus salus.

5 ייראוך עם שמש ולפני ירח דור דורים :

5 Te dum Solque die, Lunaque noctibus
Præsint assiduis luminibus, colent
Te sæclis soboles postera posteris,
Regem te & metuent bonum.

6 ירד כמטר על גז כרביבים זרזיף ארץ :

6 Ceu detonsa cadens prata rigat vagus
Imber, ceu pluuiæ roribus imbuunt
Tellurem, viridi & gramine vestiunt,
Flore ac purpureo beant:

7 יפרח בימיו צדיק ורב שלום עד בלי ירח :

7 Sic hoc rege pijs plurima pax fluet,
Vt ius perpetuo tempore floreat;
Donec Luna suo deficiens loco
Menses auferat ac dies.

8 וירד מים עד ים ומנהר עד אפסי ארץ :

8 Is cuncta imperio prospiciet sacro,
Externum mare quæ claudit & intimum;
Vnde & prima caput flumina proferunt
Terræ littora ad vltimæ.

9 לפניו יכרעו ציים ואיביו עפר ילחכו :

9 Siluanus, genibus iam minor Æthiops
Hunc lincto ac veriti puluere supplices
Hostes hunc precibus; muneribus colent
Regna hunc Punica præstitis.

10 מלכי תרשיש ואיים מנחה ישיבו מלכי שבא וסבא אשכר יקריבו :

10 Hunc qui regna tenent per maris insulas
Reges aßiduis muneribus petent;
Hunc reges Arabum: debita proferent
Dona huic Æthiopes Sabæ.

3.4 Veras integri & optimi principis artes præstabit te auctore, qui non abutatur potentia, sed vtatur integerrima iustitia.

5 Hæc rectissimè quadrant in Christũ.

8 Christi regnũ per omnes orbis terrarum partes propagandum amplificandumque.

9 Non modò ciuitatum incolæ, sed rustici & rudissimi homines, imò remotissimi & simplicissimi, qualis Aethiopũ natio est, hunc principé adorabunt, Afri etiã, Carthaginenses, Itali, Galli, & Hispani, qui eam partem incolunt, ad quam nauibus itur.

10 Legatur liber Phaleg in Apparatu sacro.

11 *Huic se præpositi gentibus omnibus*
Reges prouoluent, illius & ferent
Gentes seruitium, quot varijs tenent
Orbem legibus ac modis.

11 וישתחוו לו כל מלכים כל גוים יעבדוהו׃

12 Pusilli gregis custos Christus bonus pastor, qui animam suam ponat pro ouibus suis.

12 *Defendet querulum namque inopem, auxili*
Dignum, sed vacuum; tutor erit viro
Quem constricta premens pauperies agit,
Ac vis ditior opprimit.

12 כי יציל אביון משוע ועני ואין עזר לו׃

13 Contritos & mites seruat Christus: eos qui perseuerauerint vsque in finem, summo honore afficit.

13 *Defectásque animas ille salutifer*
Seruabit redimens ne pereant mala

13 יחס על דל ואביון ונפשות אביונים יושיע׃

14 *Fraude aut vi immodica; valde etenim sibi*
Horum charus erit cruor.

14 מתוך ומחמס יגאל נפשם וייקר דמם בעיניו׃

15 Christus ditat suos donis admirandis. lege Apocalypsis 1. 2. & 3. caput. Salomon liberalis fuit, quia ditissimus.

15 *Viuentémque inopem prouidus asseret,*
Donabitque Arabum torquibus aureis,
Hunc semper precibus concilians suis
Omni ac muneribus die.

15 ויחי ויתן לו מזהב שבא ויתפלל בעדו תמיד כל היום יברכנהו׃

16 Summa temporũ felicitas ętate Salomonis. Magna per Christum hominũ prosperitas Euangelij virtute, quam sacramenta referunt diuina.

16 *Farrisque exiguum vertice in arduo*
Montis, ceu Libani cedriferi nemus,
Densa fruge strepet, terra frequens viro,
Vrbi vt gramina proferet.

16 יהי פסת בר בארץ בראש הרים ירעש כלבנון פריו ויציצו מעיר כעשב הארץ׃

17 *Eius perpetuò nomen erit sacrum,*
Nomen, quod soboles plurima proferet,
Dum præsens facie ex ætheris axibus
Sol effulserit aurea.

17 יהי שמו לעולם לפני שמש ינין שמו ויתברכו בו כל גוים יאשרהו׃

In semine Abrahę Christo Iesu benedicuntur omnes familię terræ.

Huius mirifico munere Gentibus
Cunctis plena fluet diua beatitas;
Hunc gentes celebri carmine maximum
Dignúmque imperio canent.

18 Ergo sanctificetur nomẽ Dei, adueniatq. regnum eius; ille enim solus hanc admirandam salutem humano generi effecit, quã nemo homo sibi efficere poterat.

18 Ias *imperio floreat vnico*
PRINCEPS *ille bonus, qui* DEVS *Israel*
Dictus, solus habet mirificis modis
Mira exponere munera.

18 ברוך יהוה אלהים אלהי ישראל עשה נפלאות לבדו׃

Cuius

19 ולברוך שם כבודו לעולם וימלא כבודו את כל הארץ אמן אמן׃

19 *Cuius magnificum nomen in vltimas*
Oras amplificans fama ferat memor;
Et terram peragrans gloria compleat
Omnem numinis illius.
Explorata diu hæc consilia exitum
Faustum pollicitis contiguum bonis
Optare ac petere, & credere consore, &
Expectare iubent pios.

Amen, Amen.

20 כלו תפלות דוד בן ישי׃

20 *Consummatæ sunt preces Dauid filij Isai.*

PSALMORVM LIBER III.

PSAL. LXXIII.

Quàm bonus Israel Deus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic disputationem de Dei erga homines prouidentia continet, quæ bonis viris negotium interdum facessit præsentem improborũ prosperitatem spectantibus, quam hic exactè depictam videmus, sed eandem ad exitum vsque obseruatam & notatam, breuissimam vel nullam potius, ac felicitatis nomine indignam tandem intelligentibus, alia cogitatio subit, & confirmatur, pietatis atque virtutis nunquam deserendæ, quippe cuius fructus & vsus suauissimus, vtilissimus, ac perpetuus auctore Deo sit.

1 מזמור לאסף

1 *Psalmus Asaph.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

אך טוב לישראל אלהים לברי לבב׃

AT nempe si mens purior Israel
Constet, probandus constat itẽ DEVS
Iis, quos tueri nomen almum
Cura tenet, studiúmque rectum.

3 ואני כמעט נטוי רגלי כאין שפכה אשרי׃

3 *O me (referre exempla iuuat mea)*
Quàm penè iniquo corrueram pede;
Namque inquietis iam labābam
Consiliis temerare gressum.

1 Optima ratio dispũtandi de prouidentia, sumitur ex contemplatione Dei, qui Iacob humilitatem ad Israelis dignitatem vsque euexit; ideò qui sapienter & purè hãc partem cognoscere cupiunt, Dei Israelis eloquia eiusque vias obseruent.

2 Ego ipse permotus iis argumẽtis fui, quibus hominũ probrorum animi aliquando mouentur improborum spectata prosperitate. qnod quidem spectaculum vulgares & stultiores vehemẽter perturbare solet, atque interdũ de sana sententia deiicere.

Nam

3 *Nam me ſoluto propoſito inuidum*
Vulgi profani ſtultitia abſtulit,
Florere dum cerno beatos,
Quos furor improbitaſque verſant.

3 כי קנאתי בהוללים שלום רשעים אראה׃

4 Non ſunt in miſeriis vitæ, ita vt mori optent, & nō poſſint, ſicut miſeris accidit ſemper, his eſt mors inexpectata & improuiſa, ideoque minus grauis. viuunt præterea validi & robuſti, pingues, carnoſi, delitiis pleni.

4 *Non obligatis hos retinet diu*
Mors lenta vinclis; viuida roboris
Vis conſtat illis, inſtar aulæ
Præualidæ, ſolidata pingui.

4 כי אין חרצבות למותם ובריא אולם׃

5 Peſtis, fames publica, & bellum, labor etiam, indigentia, & mæſtitia hos minimè omniū tangūt: fruuntur pro voto & animi ſententia rebus cupitis.

5 *Mortalium hos non ægra moleſtia,*
Humana plaga aut tentat, vt inſolens
6 *Hos torque commendet ſuperbo,*
Veſtiat & violentus ardor.
7 *Queis craſſa pingui ſors adipe editur*
Erumpet ipſis ex oculis, licet
His ampla cordis vota ſurgant,
Exitus exuperat ſecundus.

5 בעמל אנוש אינמו ועם אדם לא ינגעו׃

6 לכן ענקתמו גאוה יעטף שית חמס למו׃

7 יצא מחלב עינמו עברו משכיות לבב׃

8 Cùm ſint malorum ignari laborum, ſuperbiſſimè loquuntur contra Deum & homines. Proferunt in verba, Hebraicus idiotiſmus, pro, Proruunt temerè & inſolenter.

8 *Sic dum liqueſcunt, improba proferunt*
Iniuriarumque ac violentiæ
In verba, faſtuque inſolenti
Alloquijs furiantur altis.

8 ימיקו וידברו ברע עשק ממרום ידברו׃

9 *Ore & ſceleſto ſidera tangere, &*
Sermone cælum tundere perfido
Audent, & infreni per omnem
Lingua adeunt temerantque terram.

9 שתו בשמים פיהם ולשונם תהלך בארץ׃

10 Ex quo fit, vt poſt acerbos moleſtiarum hauſtus populus pius, ſed vulgaris adhuc cōſilij, vt plerique omnes homines ſunt, in diſputationē diuina prouidentia deducatur.

10 *Ergo (labore ac non ſine maximo)*
Haurire plenas mæſtitijs aquas
Eius coactus nec quietis
Huc animis populus redibit:

10 לכן ישיב עמו הלום ומי מלא ימצו למו׃

11 *Vt dicat, Ecquid noſcere creditur*
FORTIS? ſuperno an conſtat in æthere
Humana noſcendi facultas,
Aut ſuperos tenet vlla cura?

11 ואמרו איכה ידע אל ויש דעה בעליון׃

Iſti en

12 הנה אלה רשעים ושלוי עולם השגו חיל:

12 *Isti en nefandis moribus impij*
Mundi quietos continuant dies;
Quos res beatis apparata,
Vis & opum cumulata complet.

13 אך ריק זכיתי לבבי וארחץ בנקיון כפי:

13 *Purgare frustra cor studui meum,*
Frustraque palmas innocuas lauo

14 ואהי נגוע כל היום והוכחתי לבקרים:

14 *Certè; ac diebus manè cunctis*
Arguor assidueque plector.

15 אם אמרתי אספרה כמו הנה דור בניך בגדתי:

15 *Si dico, sanè sic referam, quasi*
Hæc filiorum conditio notet
Vitam tuorum, falsus ipse
Colligo dum temerè, fefelli.

16 ואחשבה לדעת זאת עמל היא בעיני:

16 *Si scire certo examine cogitem*
Hæc; explicanti perpetuus labor,
Et fluctuantis cura mentis
Ante meos oculos oberrat.

17 עד אבוא אל מקדשי אל אבינה לאחריתם:

17 *Arcana donec* FORTIS *in abdita*
Mens me vt venirem commonuit mea,
Horum notaremque, vt supremus
Exitus, vt recidatque finis.

18 אך בחלקות תשית למו הפלתם למשואות:

18 *Nempe hos locis tu sistere lubricis*
Das, & ruinis exitialibus
Impellis, vt scissos repente

19 איך היו לשמה כרגע ספו תמו מן בלהות:

19 *Comminuat cita vis pauorum:*
Nocturna qualem somnia imaginem

20 כחלום מהקיץ אדני בעיר צלמם תבזה:

20 *Excussa perdunt terribilem prius;*
IAS *eorum magna in vrbe*
Spectra dabis vigilata temni.

21 כי יתחמץ לבבי וכליותי אשתונן:

21 *Iam cor mî aceto ferbuerat, mei*
Renes me acuti pungere cœperant;

22 ואני בער ולא ארע בהמות הייתי עמך:

22 *Ignarus atque excors apud te,*
Quadrupedes veluti, stupebam.

13 Indoctiorum oratio, quam Psaltes etiã ad suam personam refert.

15 Si dixero, me narraturum & expositurum hanc conditioné esse communem in ætate nostra, vt improbi prosperè, probi verò miserè agant; & velim ita statuere; videbor tamen fefellisse inducendo, quoniam non omnino omnes homines hęc formula tenet. video enim quosdã improbos aduersis etiam rebus angi, probos nonnullos beatè & quietè vitam traducere, sed plerũq. aliter accidit, itaq rationem certam ingenio statuere non possum, atq. ideò in perpetuo labore versor, dum hæc mente reuoluo.

17 Tandem ex diuinis eloquiis didici cogitare & cognoscere veritatem huius quæstionis.

18 Népe, animaduérto illos tolli in altum, vt casu grauiore ruát.

21. 22 Profectò si rationibus & disputationibus ex humano profectis ingenio agere intenderé, insanire prorsus possem.

23 At quū te ducem & doctorem sequor Deus, tunc rectè sapio rerum causas, et euenta cognosco.

23 *Qumque ipse tecum semper obambulem,*
Dextram tenentem teque sequar meam;
24 *Ductum tuo me vera cepit*
Gloria consilioque fultum.

23 ואני תמיד עמך אחזת ביד ימיני :

24 בעצתך תנחני ואחר כבוד תקחני :

25 Denique cognoūi nullam esse in cælis neque in terris beatitudinem veram, certā, & solidā homini, nisi in te vno; quem qui habet, beatissimus est, quamuis cęteris ad vitam commodis rebus careat, imò quamuis ægrotus sit, & membrorum etiam vigore destitutus.

25 *Cælo sed omni quis mihi? nec velim*
Terris, neque optem quem socium tibi.
Desit mihi vel cor, caro vel
26 *Deficiat tenuata membris:*
Munimen amplum, robur & est mei
Cordis, neque vnquam deficiens DEVS:

25 מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ :

26 כלה שארי ולבבי צור לבבי וחלקי אלהים לעולם :

27 Cæteri qui aliud bonum præter te quęrunt, adulteri sunt, & præcipitium sibi moliuntur.

27 *A te peribunt sed remoti;*
Te & violans cadet ecce adulter.

27 כי הנה רחקיך יאבדו הצמתה כל זונה ממך :

28 Igitur dum tu adsis mihi propinquus, ego beat⁹, & lætus verissimè ero. hoc itaq. tui amandi, teq. laudandi studio teneri volo.

28 *Hoc, ipse dicam, si experiar* DEVM
Semper propinquum, me iuuat, atque HERO
Fidisse in vno semper IA,
Cuncta tua & memorare facta.

28 ואני קרבת אלהים לי טוב שתי באדני יהוה מחסי לספר כל מלאכותיך :

PSAL. LXXIIII.

Vt quid Deus repulisti in finem.

ARGVMENTVM.

VATICINII nomine appellari Psalmus hic rectè potest: namque Psaltes futuram populo Dei post Babylonica tempora calamitatem præuidens, à vicinis, finitimis, & remotis etiam gentibus allatam adeò grauem, vt ipsos etiam populi ipsius homines in dubitationem de diuina erga se ac singulari prouidentia impelleret, hunc Psalmum composuit, cui ob eam rem Animaduersionis nomen fecit; continentē affectuosissimas erga Deum preces querimoniis plenas, de statu religionis penè iam labefactato; quem à Deo potentissimo & misericordissimo instaurari, imò amplificari & confirmari cupit, orat & sperat, atque adeò sibi ipsi per fidem & spem promittit. Animaduertendum autem est, animaduersionem hanc ad Christianæ Ecclesiæ tempora pertinere.

Admonitio Asapho. 1 משכיל לאסף

1 CARMEN DICOLON DISTROPHON.

NAm cur DEVS *remotiùs reieceris*
Nullo reducens tempore?
Tuusque nasus in pecus fumat tuum,
Queis pastor ipse accesseras.

למה אלהים זנחת לנצח יעשן אפך בצאן מרעיתך :

Memento

2 זכר עדתך קנית קדם גאלת שבט נחלתך הר ציון זה שכנת בו:

2 *Memento qualis comparatus iam tibi*
Grex, ac redemptæ quæ tribus:
Illa, eſt quæ amato lecta patrimonio
Sione monte in inclyto;
Terris magis quem cæteris elegeras
Tuo fouendum numine.

2 Scimus noſtra culpa nobis eſſe allatam hanc ruinam; ſed memento tamen ruinam eſſe regni tui, nõ quo tu indigeas, ſed quo delectatus fueris ex miſericordiæ tuæ benignitate ac propoſito: itaque tuis rebus tuæque poſſeſſioni conſule.

3 הרימה פעמיך למשאות נצח כל הרע אויב בקדש:

3 *Attolle greſſus vaſtitatum vindices*
Diu iacentumque vrbium:
Nam ſancta multus hoſtis impetens loca
Auſu maligno polluit.

3 Hoſtes Eccleſiæ viſibiles & inuiſibiles innumeri, diabolus, pagani, infideles, hæretici, apoſtatæ; inutilis doctrinæ magiſtri & auctores.

4 שאגו צורריך בקרב מועדך שמו אותתם אתות:

4 *Fremuntque rugiuntque in tuis conuentibus;*
Ac nomen anguſtant tuum:
Panduntque latè ſigna, ſigna iam ſua,
Malo locata & omine:

4 Nomen cultumque tuum imminuũt, anguſtãtque, nõ ita celebrari ſinentes, vt decebat; illi autem ſua ſtudia promouent & propagant.

5 יודע כמביא למעלה בסבך עץ קרדמות:

5 *Inſignis alto monte notus vt fragor*
Bipennibus duris ſonat,
Quas in ſupernis ſilua ramis arborum
Tulit reciſo ſtipite:

6 ועת פתוחיה יחד בכשיל וכילפות יהלמון:

6 *Cælata quondam, trita nunc ſunt malleis,*
Tuſa & ſecuri barbara.

6 Omnia ornamenta tẽpli tui magno artificio cælata & ſculpta, malleis trita ſunt & contuſa. Quis nõ, hæc myſteria, ſi intelligat, amariſſimè fleat?

7 שלחו באש מקדשך לארץ חללו משכן שמך:

7 *Ædemque flammis torridis ſanctam tuam*
Miſere ſæuiſque ignibus;
Sedis dicatæ ac nomini tuo domum in
Terra prophanè polluunt.

8 אמרו בלבם נינם יחד שרפו כל מועדי אל בארץ:

8 *Dixere ſecum, Diruamus hæc ſimul;*
Conuentus vndique ardeat:
Quicunque terra conſtitit prius ſacra,
Ceſſet peruſtus ignibus.

9 אותתינו לא ראינו אין עוד נביא ולא אתנו יודע עד מה:

9 *Iam ſigna nuſquam noſtra, nuſquam viſitur*
Propheta, nullus cognitor,
Qui certa nobis indicare tempora
Modumque caſibus queat.

9 Videmus inimicos intentos & attentos ad noſtri cultusq. tui demolitionem; deſideramus interim tua illa antiqua ſigna, quibus te nobis ſingulariter proſpicientẽ probabas. caremus prophetis qui reſponſa à te referant, rationẽque indicent reſtituendæ rei noſtræ, quam ob rem videmur à te eſſe neglecti.

10 Sed si nobis ob culpam nostram fauere nolis, tamen cur non resistis inimicis tuis apertissimis? qui te non offendunt modò, verùm detestantur etiam.

10 *Quousque probra pressor ingeret* DEVS?
Illudet hostis ac tuum
Nomen nefandis semper ausis impius
Nullo repulsus tempore?

10 עד מתי אלהים יחרף צר ינאץ אויב שמך לנצח :

11 *Manum quid vltrà auertis? eia dexteram*
Exprome de sinu tuam.

11 למה תשיב ידך וימינך מקרב חוקך כלה :

12 Cùm præsertim tibi proprium & certum consilium esse salutis populo tuo efficiendę, iam olim multis signis, miraculis rebusque gestis ostenderis.

12 *Antiquo ab vsque* REX DEVS *mî tempore*
Terræ salutifer manens:

12 ואלהים מלכי מקדם פעל ישועות בקרב הארץ :

13 *Tu diuidebas vi tua mare, intra aquas*
Frangens draconibus caput.

13 אתה פוררת בעזך ים שברת ראשי תנינים על המים :

14 *Tu contudisti cete magni vertices,*
Voranda præbens fercula:
Queis cunque sedes tesqua cedunt arida
Magnis adusta solibus.

14 אתה רצצת ראשי לויתן תתננו מאכל לעם לציים :

15 *Erupit isto rupe fissa numine*
Fons, riuus atque ductilis:
Tuisque iussis aruere flumina
Lymphis repressa turgidis.

15 אתה בקעת מעין ונחל אתה הובשת נהרות איתן :

16 Non solùm rerũ omnium, sed temporũ quoq; potestas & imperium tuum est, itaq; temporum vis impedire te nõ potest, neq; vicissitudo vlla tẽporis te remorari. constãt enim tẽpora temporũque partes etiam minutissimę, te auctore: & si qua vis est diei & nocti, ad mutationem rerum ex te est.

16 *Tuus dies est, furua nox paret tuis*
Iubarque, Solque legibus:
Stetere cuncti te iubente termini
Terræ futuri immobiles.

16 לך יום אף לך לילה אתה הכינות מאור ושמש :

17 *Hiems & æstas imperata munia*
Fictore te custodiunt.

17 אתה הצבת כל גבולות ארץ קיץ וחרף אתה יצרתם :

18 Constant hostes tui in perfidia & malignitate. constabis etiam tu prouidentia ac benignitate erga Ecclesiam tuam vnicam catholicam, & quæ nullum habet alium sponsum præter te, tanquã turtur.

18 *Hostis memento probra quanta numini*
I AE *superno fuderit;*
Insana quantum turba nomen spreuerit,
Te sæpè prouocans, tuum.

18 זכר זאת אויב חרף יהוה ועם נבל נאצו שמך :

19 *Feris tuæ ne prode vitam turturis*
Disperdere heu phalangibus:
Gregem tuorum néve longa pauperum
Obliuione desere.

19 אל תתן לחית נפש תורך חית ענייך אל תשכח לנצח :

Attende

20 הבט לברית כי מלאו מחשכי ארץ נאות חמס׃

19.20 Allusio ad diluuij tempora.

20 *Attende pacto, attende tandem fœderi,*
Quod saluus orbis audijt:
Nam plena terræ sunt profunda pascuis
Tenebricosæ iniuriæ.

21 אל ישב דך נכלם עני ואביון יהללו שמך׃

21 *Læsus querela ne erubescat irrita*
Te dum requirit arbitrum:
Vt nomen istud turba egena pauperes
Dignis loquantur laudibus.

22 קומה אלהים ריבה ריבך זכר חרפתך מני נבל כל היום׃

22 Conclusio & epilogus. litem tuam tibi curæ esse volumus, vti proposueramus initio.

22 *Sta, surge* PRINCEPS, *ac tuam tu litiga*
Litem tremendo numine;
Memorque cerne probra, quæ iacit die
Insana gens omni tibi:

23 אל תשכח קול צרריך שאון קמיך עולה תמיד׃

23 *Vocemque nec te tam prementum neglige*
Clamore sæpè, quem tibi
Infesta turba semper vsque in æthera
Tollit tumultu feruido.

PSAL. LXXV.
Confitebimur tibi Deus.

ARGVMENTVM.

CVM superioris Psalmi huius etiam sententia connectitur; quo Asaph prophetico spiritu impulsus, gratulatur Deo salutari iudici integerrimo, qui populo salutem, quam sibi præuidendam ostenderat, esset effecturus, iudicatis omnibus Ecclesiæ aduersariis & inimicis, iisdem ad grauissimas pœnas luendas iustissimo iudicio addictis: repub. Ecclesiastica omni instaurata & amplificata, quam anteà offensus affligi aliquandiu & vexari atque exerceri passus fuerat, sed non tam grauibus ærumnis; vt longè maioribus & durioribus impij affligendi non sint.

1 למנצח אל תשחת מזמור לאסף שיר׃

1 *Ad præstantem, Ne corrumpas. Psalmus Asaphi Canticum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 הודינו לך אלהים הודינו וקרוב שמך ספרו נפלאותיך׃

2 Apertissimę gratulationis carmen tibi debemus, cuius nomē nobis propinquū est, quemadmodū multa mirabilia ex te profecta testantur.

2 *TE gratulati dicimus ô* DEVS,
Te gratulanti laude fatebimur:
Miranda nomen facta & ista
Esse tuum referent propinquum.

3 *Cùm dictus adsit, iudice me, dies,*
4 *Tunc æqua dicam iura : licet fluat*
Cultore tellus cum suo, vsque
Cuius ego statui columnas.
5 *Insanientes commonui vetans,*
Insana tandem stultaque sistite
Patrare, cornu tu & superbum
Tolle minus genus impiorum.
6 *Istudque cornu tollite ne altius;*
Ceruice neu vos crassa loquamini in-
7 *tenta; neque ortu nec cadenti*
Gloria sole venit neque Austro.
8 *Iudex* DEVS *namque integer illius*
Demergit imo puluere verticem;
Hunc sed decora sede in altis
Collocat ex humili cathedris.
9 *Nam rubra vini pocula miscuit*
IAS, *manu quæ plena tenet graui,*
Humore certè effudit ex hoc;
Fæx tamen hic residet tremenda.
Hanc suget, hanc & combibet impius,
Quemcunque tellus continet infima.
10 *Idque ipse narrabo per omnes*
Sæpè dies memor & reponam:
Psallamque, LVCTANS *quem coluit,* DEO:
11 *Cuncta impiorum & cornua conteram:*
Ast efferentur iusti in altum
Cornua, conspicuusque vertex.

3 Verba sunt Psaltis. Ipse ego, inquit, tantũ intellexi de diuini iudicij rationibus, docente Deo, vt sententiam ferre possim iustissimam de rerum humanarum exitu.

4 Quanquam enim omnia turbari viderentur mihi, & cælum terræ misceri, tamen iam singula in locum suũ animo & cogitatione reposui, ita vt quàm rectissimè omnia cõstare affirmem. Potest esse Dei oratio, sed simplicius, vt sit vatis à Deo edocti.

5 Res autem ita habet: nihil casu fit in mundo, omnia videt & iudicat Deus: quam ob rem ego dixi improbis, vt ab improbitate desisterent, alioquin iudicium erga se Dei seuerissimum experturis.

6 Non enim naturale aut fatale ex astris, aut aliàs ex locis atq. sedibus terræ constat superbia, ambitio, atq. excellentię opinio hominibus, sed ex ipsorum studio & cõsilio illi in hanc cogitationem incumbunt, veluti naturale & congenitum esset quibusdam extolli, aliis opprimi & vexari.

7 Id apertissimè ostẽdit Deus; qui quosdã, quos rerum, opum ac diuitiarũ copia, summaque potentia elatos videramus, iusto iudicio deprimit, & præcipites deiicit, alios tenues & humiles extollit: ita nos depressos restituet & amplificabit; illos verò elatos & insolentes deturbabit & conteret.

8 Namque Deus miscuit poculum amatũ peccatoribus nobis, populi sui hominibus aliquid effudit gustandum ob nostra delicta, sed acerbissimam partem reseruauit improbis & impiis omnibus. id ego cognitum narrabo, & factum commemorabo; atque celebrabo Deum, qui Iacob ex humili conditione in amplissimam eduxit.

LVCTANS idem valet quod IACOB.

3 כי אקח מועד אני מישרים אשפט:
4 נמגים ארץ וכל ישביה אנכי תכנתי עמודיה סלה:
5 אמרתי להוללים אל תהלו ולרשעים אל הרימו קרן:
6 אל תרימו למרום קרנכם תדברו בצואר עתק:
7 כי לא ממוצא וממערב ולא ממדבר הרים:
8 כי אלהים שפט זה ישפיל וזה ירים:
9 כי כוס ביד יהוה ויין חמר מלא מסך ויגר מזה אך שמריה ימצו ישתו כל רשעי ארץ:
10 ואני אגיד לעולם אזמרה לאלהי יעקב:
11 וכל קרני רשעים אגדע תרוממנה קרנות צדיק:

PSAL.

PSAL. LXXVI.

Notus in Iudæa Deus.

ARGVMENTVM.

Hoc cantico docet Asaph, Deum illum mundi totius gubernatorem maxima & apertissima virtutis, prouidentiæ & fortitudinis suæ testimonia omni orbi dedisse in Ecclesia olim Israelitarum, postea Christianorum defendenda, gubernanda, & amplificanda.

1 למנצח בנגינת מזמור לאסף שיר׃

1 *Ad præstantem in Neghinoth, Psalmus*
Asaphi canticum.

CARMEN SAPPHICVM.

2 נודע ביהודה אלהים בישראל גדול שמו׃

2 *Notior Iuda* DEVS *est in omni,*
Illius magnum celebratque nomen

3 ויהי בשלם סוכו ומעונתו בציון׃

3 *Israel, fixit Solymæ ac Sione*
Remque domumque.

4 שמה שבר רשפי קשת מגן וחרב ומלחמה סלה׃

4 *Ille & ignitas ibi fregit arcus*
Cuspides, scutum, gladiumque, & VSQVE

5 נאור אתה אדיר מהררי טרף׃

5 *Bella. Tu clarus, validus rapaces*
Vincere monteis.

6 אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם׃

6 *Corde robustis spoliata cessit*
Præda victori tibi: dormiens tunc
Mens viros forteis tenuit, manusque his
Nulla reperta est.

7 מגערתך אלהי יעקב נרדם ורכב וסוס׃

7 *Dum tua obiurgans* DEVS *alme Iacob*
Vox sonat, currus, equus, & magistri
Obruti segni posuere somno
Languida membra.

8 אתה נורא אתה ומי יעמד לפניך מאז אפך׃

8 *Tu potens, terrens, metuendus ac tu;*
Cùm tuus vultus caluitque nasus,
Quis queat præsens trepidante nunquam
Sistere gressu?

9 משמים השמעת דין ארץ יראה ושקטה׃

9 *Iudicem cælo simul ac tonantem*
Audiit tellus, metuens quiescit

10 בקום למשפט אלהים להושיע כל ענוי ארץ סלה׃

10 VSQVE, *dum seruans humiles stat æquo*
Numine PRINCEPS.

---

2 Adeò clarè suam singularem prouidentiam in populo suo curãdo ostẽdit Deus, vt apertè videatur domicilium collocasse in Ierusalem, & ibi inter ciues Principem & gubernatorẽ agere. Deus in medio Ecclesiæ habitat.

4 Bello & perturbationibus, quę hostium manus attulerat, victis & fractis, pacem populo suo apertè fecit tranquillam.

5 Fortior tu es omnibus munitissimis locis, in quos se recipiũt prædarum captatores, & rapinæ studiosi.

6 Quidquid prædæ abstulerant vndique robustissimi, à te ereptum est illis, mente perturbatis & stupentibus, vt somno sepultis, atque animo veluti carentibus.

7 Recole historiam Iacob, Laban & Esau.
Te, inquam, asserente populum tuum, vel sola voce terrentur hostes robustissimi, cũ copiis & instructione sua omni.

9 Alludit ad Iacob & Laban.

11 Quandoquidem homo etiam iratus fatetur te esse vindicem tuorum, irascere etiam tu vehementi atque summa ira, vt magis agnoscaris vindex, ac timearis.

11 *Bilis acris nam te hominis fatetur*
Vindicem; quidquid tibi restat iræ
Cinge; mortali reliquos tremendos
Cinge furores.

11 כי חמת אדם תודך שארית חמת תחגר׃

12 Igitur vos populi Dei, talem assertorem agnoscentes laudate.

12 *Vos* DEO *circum populus propinquus*
Vota damnate, atque animum probanti
Soluite, ac munus properate forti
Terribilique.

12 נדרו ושלמו ליהוה אלהיכם כל סביביו יובילו שי למורא׃

13 Vt ventus solet diuellere, decerpere, & dissipare racemos vitium; ita Dei Spiritus terribilis scindet & disijciet spiritus principum.

13 *Vineæ plenos veluti racemos,*
Spiritus scindet nimium tumentes
Principum; terræ penitus tremendus
Regibus ipsis.

13 יבצר רוח נגידים נורא למלכי ארץ׃

PSAL. LXXVII.

Voce mea ad Dominum clamaui.

ARGVMENTVM.

PROPHETICO spiritu Asaph præuidens, populum Dei magnis calamitatibus post Babylonicæ captiuitatis tempora esse inuoluendum, hunc Psalmum composuit; in quo miseriam illam deplorat, & modum illarum ærumnarum atque exitum, qualem porrò expectare possit, inquirit: tandemque in spem erigitur, fore, vt Deus eum populum, quem repulsum præuisa miseria ostendebat, summa consolatione & amplificatione reficeret, misso orbis totius seruatore Christo; ideò enim populum illum ab initio Dei misericordia ac benignitate delectum sapientia ac virtute defensum ac fotum intelligebat; neque fore credebat, vt propositum Deo consilium, tantaque miraculorum & signorum mole productum, optimo euentu non expleretur.

1 *Ad præstantem super Iedutbun, Asaphi Psalmus.*

1 למנצח על ידיתון לאסף מזמור׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 Cùm ego querelam meam expositurus, Deum gubernatorem & iudicem appellare, non surdum reperi, sed meæ querelæ illustre responsum retuli.

2 *CLamore vocis cùm querulæ* DEVM;
Voce ac DEVM *cùm sollicito mea,*
Attendit is, præsente & aure &
Numine mî propior benigno.

2 קולי אל אלהים ואצעקה קולי אל אלהים והאזין אלי׃

3 Eo tempore quo publicarum rerũ, quas labefactatũ iri cernebam, cura tenerer, & dolore angerer grauissimo:

3 *Angusta quando me premeret dies,*
Curis petebam sollicitis HERVM,
Manante tota nocte nostro
Vulnere (nec requies) cruorem.

3 ביום צרתי אדני דרשתי ידי לילה נגרה ולא תפוג מאנה הנחם נפשי׃

Solamen

Solamen hæc mens respuit ac fugit:

Nolebam consolari alia re quàm Dei responso.

4 אזכרה אלהים ואהמיה אשיחה ותתעטף רוחי כלה:

4 *Tantùm* D E I *cùm sim memor infremens,*
Contemplor hic; & pressus vsque
Spiritus obruitur dolore.

5 אחזת שמרות עיני נפעמתי ולא אדבר:

5 *Per te meorum sunt quoque luminum*
Detenta claustra, mutus vt hæream:

5 Eram quasi stupefactus, nec vigilans, nec dormiens, memineramque rerum gestarum à Deo huius populi amplificandi causa.

6 חשבתי ימים מקדם שנות עולמים:

6 *Quondam nec oblitus dierum*
Sæcla suos recolo per annos.

7 אזכרה נגינתי בלילה עם לבבי אשיחה ויחפש רוחי:

7 *Et mente nostram dum recolo lyram,*
Cor nocte curis spiritus implicat:

7 Cùm neque dormire, neq. quiescere possem, animi querelas leuandi causa, in mẽtem veniebat lyram accipere, & huiusmodi elegiam canere,: Sæclis, &c.

8 הלעולמים יזנח אדני ולא יסיף לרצות עוד:

8 *Sæclis* H E R V S *num nos repellet?*
Nunquam animum referetque amicum?

9 האפס לנצח חסדו גמר אמר לדר ודר:

9 *Num vim benigni numinis abstulit,*
Prorsusque dictum desiit omnibus

9 Nunquid omnino abstulit à nobis misericordiæ suæ vsum?

10 השכח חנות אל אם קפץ באף רחמיו סלה:

10 *Sæclis; & ignouisse* F O R T I S
Immemor est penitusque cessat?
An ne vsque clausit viscera, cùm furor
Nasum repleret? duruit intimè
Pectus benignum, nec misertus
Vsque animum & facilem reducet?

9.10 Vtitur ne nunc aduersum nos fortitudine tantùm sua, vt aduersum inimicos oblitus clemẽtiæ suæ?

11 ואמר חלותי היא שנות ימין עליון:

11 *Correptus inquam, quin labor hic meus*
Altæ reponet tempora dexteræ;

12 אזכיר מעללי יה כי אזכרה מקדם פלאך:

12 *Antiqua gesta mira &* I A E
Ipse meis memorabo in annis?

13 והגיתי בכל פעלך ובעלילותיך אשיחה:

13 *Nam cogitabo exemplaque singula,*
Et gesta voluens mente colam tua:

14 אלהים בקדש דרכך מי אל גדול כאלהים:

14 *Tu more sancto semper idem*
Es D E V S *atque viæ probatæ.*

11 Mox verò meipsum reprehendens dicebam, Cur ita tristis sum, & tanta cura laboro, ac mæstitia, vt existimem populum repulsum à Deo esse, quẽ scio semper fuisse benignum, præsentem & prospicientem, idq. non solùm antiquorum, sed meorũ etiam temporum exemplis cognoui.

Quis F O R T I S *æquat magnificum* D E V M?

15 אתה האל עשה פלא הודעת בעמים עזך:

15 *Tu* F O R T I S *auctor miraque perficis;*
Tu robur istud vimque magnam
Nosse dabas populis tremendus.

15 Quod ad virtutem & efficacitatem attinet, Deus noster fortissimus est, & fortitudinẽ suam aduersus improbos ostẽdit, & pro filiis Iacob & Ioseph.

16 *Isto redempta & libera brachio* 16 גאלת בזרוע עמך בני יעקב ויוסף סלה׃
Proles Iacob, Iosephidum & genus
Exultat; & nomen sacrati
Vsque tibi populo huic reponis.

17 Non solùm homines, sed natura omnis testimonium reddere possunt miraculorum Dei, pro populo editorum.

17 *Videre & vndæ te, & trepidi quoque* 17 ראוך מים אלהים ראוך מים יחילו אף ירגזו תהמות׃
Videre fluctus te pelagi DEVS,
Et stagna, spumantesque abyßi;
Oceanus tremuitque vastus.

18 *Nubes procellas imbribus arduæ* 18 זרמו מים עבות קול נתנו שחקים אף חצציך יתהלכו׃
Fudere aquosas, vox sonuit polis;
Cursus sagittarum tuarum
Æthereas peragrauit oras.

19 *Tunc vox fragoris pertonuit tui* 19 קול רעמך בגלגל האירו ברקים תבל רגזה ותרעש הארץ׃
Tractum rotundum, luceque fulgurum
Splendebat orbis; fundo ab imo
Contremuit pauefacta tellus.

20 *Constrata salsum per pelagus via est,* 20 בים דרכך ושביליך במים רבים ועקבותיך לא נדעו׃
Cessit reductis quod tibi semitis:
Vestigia ast obducta demens
Turba petit, reperitque nulla.

21 *Mosis fideli & pontificis manu* 21 נחית כצאן עמך ביד משה ואהרן׃
Aronis almus tu populum tuum,
Pastor pecus ceu, congregatum
Per nemora & fluuios agebas.

PSAL. LXXVIII.

Attendite popule meus legem meam.

ARGVMENTVM.

PRAEVISAM Israelitarum reprobationem, & gentium vocationẽ ad regnũ cælorũ, hoc Psalmo Asaph canebat, docens apertè, ipsorum culpa hoc euenire qui Deũ à se sæpissimè irritatũ offensumque, tandem abalienauerint: nõ enim eius naturę esse Deũ, qui nõ possit iustè reprobatã gentem abiicere, & aliam sibi asciscere & conciliare, esse tamẽ patientissimũ & lentissimũ ad iram; qui, antequam reprobet aliquos, diu expectet pœnitentiam; qua tamen nimium dilata, aut non purè inita, tandem sese iudicem præbeat seuerum. itaq. hic Psalmus de vocatione gentiũ est, vt Hebręorũ populus, aut ex illo populo, vel multi, vel aliqui saltem, sibi huius Psalmi commemoratione consulerent.

Admo-

1 משכיל לאסף

1

Admonitio Asaphi.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

האזינה עמי תורתי הטו אזנכם לאמרי פי:

AVribus intentis, popule ô, mea percipe dicta,
Et ore, disce, quæ tibi feram meo.

2 אפתחה במשל פי אביעה חידות מני קדם:

2 *Antiquis vates exemplis ora resoluam,*
Promptus referre quæ abditis latent modis.

2 Non propriam aliquam singularem sententiam, sed veritatem argumentis firmissimis, & exemplis certissimis atque indubitatissimis corroboratam, vobis proferam.

3 אשר שמענו ונדעם ואבתינו ספרו לנו:

3 *Quæque ipsi ex patribus nostris audita tenemus,*
Malum nefasque sit latere posteros.

4 לא נכחד מבניהם לדור אחרון מספרים תהלות יהוה ועזוזו ונפלאתיו אשר עשה:

4 *IAE vt narremus laudes mirandáque gesta,*
Stupenda celsis atque facta viribus.

4 Meæ orationis summa illa est, narrare beneficia Dei laudatissima, et ingratissimã nostram improbitatẽ commemorare.

5 ויקם עדות ביעקב ותורה שם בישראל אשר צוה את אבותינו להודיעם לבניהם:

5 *Israelíque datam legem testetur Iacob*
Referre iussa filiis monens suis;

5 Eadem, inquam, commemorabo, quæ commemorari ad nostram vtilitatem, & filiis narrari Deus iusserat.

6 למען ידעו דור אחרון בנים יולדו יקמו ויספרו לבניהם:

6 *Natorum vt ventura ætas sciat, illáque dicant*
Et sæcla narrent affutura posteris:

7 וישימו באלהים כסלם ולא ישכחו מעללי אל ומצותיו ינצרו:

7 *Inque DEO figant memorem spem, gestáque fortis*
In mente secum non mouenda conferant:
Illius ac studio obseruent præcepta probando,
Patrúmque facta deserant rebellium:

7 Nihil enim noui est quod nõ fuerit; ideoq. antiqua exempla proposita esse nobis ad nostram vtilitatem scimus.

8 ולא יהיו כאבותם דור סורר ומרה דור לא הכין לבו ולא נאמנה את אל רוחו:

8 *Exempla ætatis fugiant, ætatis iniquæ*
Malísque corda iam notata fraudibus:
Cuius apud FORTEM tunc mendax spiritus hæsit;
Fidémque prodidit piis bonam viris.

8 Non solùm voluit Deus antiqua sua beneficia ad spem nobis recoli, sed & praua patrum acta ad exemplum, eorumque exitus vt caueremus, commemorari.

9 בני אפרים נושקי רומי קשת הפכו ביום קרב:

9 *Ephraidum gens cincta armis, dexterrima & arcu,*
Dat versa terga proh, fugítque prœlium:

9 Videmus reprobari Ephraitas & Saulem regem ex illa gente electum, ob ipsorũ improbitatem & culpam.

10 לא שמרו ברית אלהים ובתורתו מאנו ללכת:

10 *Nam rupere DEI fœdus, legísque tenendæ*
Metu carere non pudebat improbos;

11 וישכחו עלילותיו ונפלאתיו אשר הראם:

11 *Illius oblitos gesta & miracula certa*
Suis videre quæ peracta sensibus.

12 נגד אבותם עשה פלא בארץ מצרים שדה צען:

12 *Testibus ille horum patribus miracula quondam*
Agris Soanis fecit atque Misrais:

Misraim Ægyptus; Soan, Thebę antiquissima illius regionis vrbs.

13 בקע ים ויעבירם ויצב מים כמו נד:

13 *Quos, mare diffindens, vndæ inter stantis aceruos*
Pede haud labante transtulit, nec humido.

Nube

14 *Nube diu, placidíque hos lampade noctibus ignis,*
Vtrumque & ipse temperans præiuerat.

14 וינחם בענן יומם וכל הלילה באור אש׃

15 *Hos sterili in tractu disclusis cautibus ampla*
Aquæ refecit vt marinæ copia.

15 יבקע צרים במדבר וישק כתהמות רבה׃

16 *E silicis venis riuos erumpere iussos*
Sequenti duxit is per arua flumine.

16 ויוצא נוזלים מסלע ויורד כנהרות מים׃

17 Cùm loci difficultate & horrore deterreri deberent à peccato.

17 *Amplius addebant illi peccare SVPERNO*
Rebelle mente tesqua per malè hospita.

17 ויוסיפו עוד לחטא לו למרות עליון בציה׃

18 In loco vasto cōtenti esse debebant cibo assiduè suppetéte, quo vitam producere possent sanam, & tamen importunè nimium delitias quærebant.

18 *Ausi animis tentare suis ac poscere FORTEM,*
Sibi paranda fercla pro libidine.

18 וינסו אל בלבבם לשאל אכל לנפשם׃

19 *Inque DEVM summū malè sunt dubitata loquuti,*
Et hæc furenti protulere murmure:
Mensam structam epulis deserto sternere saltu
Potéstne FORTIS? an parare non valet?

19 וידברו באלהים אמרו היוכל אל לערך שלחן במדבר׃

20 Mirabilem dubitationis illius insaniā, cùm vidissent pauló antè virtutē Dei, fontem subitò in loco arido exprommentis.

20 *Certè illo nuper cautem feriente, fluebant*
Aquæ, tumens & instar vnda fluminis:
Num populo præbere suo panemque cibumque
Valebit ille munus atque carnium?

20 הן הכה צור ויזובו מים ונחלים ישטפו הגם לחם יוכל תת אם יכין שאר לעמו׃

21 *Audÿt ergo IAS feruenti accensus & ira, ac*
Iacob vssit ignis, Israel furor.

21 לכן שמע יהוה ויתעבר ואש נשקה ביעקב וגם אף עלה בישראל׃

22 *Quippe DEO renuit penitus gēs credere, et exspes*
Diu & salutis immemor iam cognitæ.

22 כי לא האמינו באלהים ולא בטחו בישועתו׃

23 *Cælorum portas patefecit, & æthera iussit;*
Pluitque manna non profana fercula.

23 ויצו שחקים ממעל ודלתי שמים פתח׃

24 *His dedit annonam cæli, panemque supernum,*
Bonumque corda fortiora pascere.

24 וימטר עליהם מן לאכל ודגן שמים נתן למו׃

25 איש Vnusquisque. nemo fuit expers illius cibi. sic Paulus interpretatur.

25 *Has epulas sibi quisque legens vir fœminaque edit*
Satis benigna dona prouidentiæ.

25 לחם אבירים אכל איש צידה שלח להם לשבע׃

26 *Euro etiam cælis acto vi roboris ampla*
Dei vocantis ductus adfuit notus:

26 יסע קדים בשמים וינהג בעזו תימן׃

27 *Pulueris inque modum pennatam ex aëre carnem,*
Auesque, arena quanta littore est, pluit:

27 וימטר עליהם כעפר שאר וכחול ימים עוף כנף׃

In me-

28 ויפל בקרב מחנהו סביב למשכנותיו׃

28 *In media atque illis effudit caſtráque circum,*
Domosq́ue, tela quas retexta ſtruxerat.

29 ויאכלו וישבעו מאד ותאותם יבא להם׃

29 *Et quamuis auidis, tamen attulit vſque cupitas*
Dapes ſatis ſuperq́ue quàm petit fames.

30 לא זרו מתאותם עוד אכלם בפיהם׃

30 *Ore & adhuc dapibus pleno non illa remota*
Cupido ceſſit intimo procax ſinu.

31 ואף אלהים עלה בהם ויהרג במשמניהם ובחורי ישראל הכריע׃

31 *Iisq́ue* DEI *intumuit naſus, pinguesq́ue cecidit,*
Et Iſraelis optimos ſolo impulit.

32 בכל זאת חטאו עוד ולא האמינו בנפלאותיו׃

32 *Cuncta licet certa hæc, vrgent peccare, nec illi*
DEI *ſtupenda credidere munera.*

32 Quanquam & diuinæ prouidentiæ & ſeueritatis exempla viderāt, tamē improbitatem ſuam proferebant vlterius.

33 ויכל בהבל ימיהם ושנותם בבהלה׃

33 *Ergo dies tenues illis conſumpſit & annos*
Malis volantes turbidos laboribus.

34 אם הרגם ודרשוהו ושבו ושחרו אל׃

34 *Cumq́ue illos cædens vexaret, manè reuerſi haud*
Requirere atque poſtulare deſinunt.

34 Tantùm timore præſentis & inſtantis pœnæ retardabantur aliquantulum à nouo peccato, non autem virtute, aut pura & ſincera pietate agebantur.

35 ויזכרו כי אלהים צורם ואל עליון גאלם׃

35 *Tūc* FORTEM *meminere* DEVM FORTEM*q́. ſu-*
Suumq́. robur, & ſalutis arbitrum; (pernū,

36 ויפתוהו בפיהם ובלשונם יכזבו לו׃

36 * *Ore quidem docti blandiri, & ſubdola linguis*
Simulq́ue vana verba ſæpè fingere:

* *Hic eſt dimidium libri.*

37 ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו׃

37 *Cor tamen haud illis firmum,* DOMINO*q́. probandū,*
Fidésve ſacri non caduca fœderis.

37 Tanta fuit veteris legis infirmitas, vt improbitatem non domuerit vnquam.

38 והוא רחום יכפר עון ולא ישחית והרבה להשיב אפו ולא יעיר כל חמתו׃

38 *Ipſe tamen clemens, ſolitusq́ue ignoſcere prauis,*
Nec is libenter actus ipſe perdere:
Qui ſtudet ipſe ſuum naſum compeſcere, bilem
Sibi paratus temperare concitam.

39 ויזכר כי בשר המה רוח הולך ולא ישוב׃

39 *Sed meminit, quòd fracta caro, quòd ſpiritus alis*
Abire promptus, haud redire commodis.

39 Meminit illos adhuc eſſe ſub pondere carnis veteris Adæ; ideóque clementius tractandos, & ad pœnitentiā expectandos.

40 כמה ימרוהו במדבר יעציבוהו בישימון׃

40 *O quoties illi per ſola & inhoſpita teſqua*
Tentant acerbis & premunt negotiis;

41 וישובו וינסו אל וקדוש ישראל התוו׃

41 *Atque iterum ſæpè ac* FORTEM *tentare, verendo*
Et Iſraelis arcta ſigna figere.

41 Cùm eſſent ipſi ignobiles, viles, & debiles, tamen Fortem prouocabant.

42 לא זכרו את ידו יום אשר פדם מני צר׃

42 *Nec meminere manus, cuius virtute redemptos*
Colenda ab hoſte nuper extulit dies.

43 *Cùm Phariis sua signa dabat, portentáque regnis,*
Agro & Soanis efficace numine:

43 אשר שם במצרים אתותיו ומופתיו בשדה צען :

44 *Illicet in rubrum sunt flumina versa cruorem,*
Negant petita & his fluenta poculum.

44 ויהפך לדם יאריהם ונזליהם בל ישתיון :

45 *Misit apem, vespam, muscas insectáque miscens*
Quibus comedit, vssit atque perfidos:
Pestiferam immisit per flumina & oppida ranam,
Reducta vt intret perdere in cubilia.

45 ישלח בהם ערב ויאכלם וצפרדע ותשחיתם :

46 *Germina cũcta dedit brucho attondẽda, hominũq. et*
Boum in labores trux locusta sæuiit.

46 ויתן לחסיל יבולם ויגיעם לארבה :

47 *Grandine confecit vites, glaciéque rotunda*
Agrorum inussit vtiles sycaminos.

47 יהרג בברד גפנם ושקמותם בחנמל :

48 *Tradidit illorum lapidoso grandini inerme*
Pecus, globis dedit gregésque flammeis.

48 ויסגר לברד בעירם ומקניהם לרשפים :

49 *Ardorémque sui nasi permisit in illos,*
Furoris iræ in arcta claustra pectorum:
Angustè afflictis furias immiserat atras,
Malos ferenda dona pérque nuntios.

49 ישלח בם חרון אפו עברה וזעם וצרה משלחת מלאכי רעים :

50 In naso est iræ indicium, ideò sæpè Hebraicus sermo nasum pro ira vel indignatione vsurpat.

50 *Ipse suum expediit nasum cui semita facta, vt*
Eat furoris haud retentus impetus:
Nullas ille animas letho sternente negauit,
Data est necanda vita cuncta pesti.

50 יפלס נתיב לאפו לא חשך ממות נפשם וחיתם לדבר הסגיר :

51 Primogeniti Ægyptiis charissimi erant.

51 *Ægypti primis natorum regna per ampla*
Ferita cuncta concidêre corpora:
Primitias generis statuendi & roboris omnes
Chami quot ampla fouerat feri domus.

51 ויך כל בכור במצרים ראשית אונים באהלי חם :

52 Ostenderat Deus potentiam suam aduersus inimicos, et misericordiam erga populum suum.

52 *Inde suum populum semotum eduxit, vt olim*
Agri magister in reducta fert gregem:

52 ויסע כצאן עמו וינהגם כעדר במדבר :

53 *Tutos & nulla oppressos formidine duxit,*
Salo obruente castra texit hostium.

53 וינחם לבטח ולא פחדו ואת אויביהם כסה הים :

54 *Peruenere suos in fines, sanctáque montis*
Loca, eius alma dextra quæ sacrauerat.

54 ויביאם אל גבול קדשו הר זה קנתה ימינו :

Genti-

55 ויגרש מפניהם גוים ויפילם בחבל נחלה וישכן באהליהם שבטי ישראל:

55 *Gentibus expulsis metiri prædia iussit,*
Agrósque, cessit incolis domos nouis.
Quæque illæ tenuere feræ tentoria gentes,
Tenet colenda diuidenda & Israel.

56 וינסו וימרו את אלהים עליון ועדותיו לא שמרו:

56 *Illi altum tentare* DEVM, *contemnere fœdus*
Pergunt profani & ampla testimonia.

Humana malitia nulla conditione contenta, semper Deum peccatis & sceleribus irritat, vt arcus iniquus, qui quocunque modo intendatur & conuertatur, semper fallit.

57 ויסגו ויבגדו כאבותם נהפכו כקשת רמיה:

57 *More patrum prauè inuersi nimiúmque rebelles,*
Dolosus arcus vt ferire peruicax.

58 ויכעיסוהו בבמותם ובפסיליהם יקניאוהו:

58 *Inuidiam cœpere suis altaribus, iras*
DEO *mouere, signa sculpere & noua.*

59 שמע אלהים ויתעבר וימאס מאד בישראל:

59 *Audiit egressus* DEVS *ac fastidijt Israel,*
Suo remouit húncque valde pectore.

60 ויטש משכן שלו אהל שכן באדם:

60 *Culta sibi vicina hominum tentoria Siloh,*
Domum reliquit & sibi ante cognitam:

61 ויתן לשבי עזו ותפארתו ביד צר:

61 *Præsidij atque sui sedem robúrque decúsque*
Manu afferenda tradidit prementium.

61 A Palæstinis occisi, & Arca sacra expoliati sunt.

62 ויסגר לחרב עמו ובנחלתו התעבר:

62 *Ipse suum populum gladiis obiecit, in ira*
Suo recessit ipse patrimonio.

63 בחוריו אכלה אש ובתולתיו לא הוללו:

63 *Consumpsitque ignis iuuenes; sine laude Hymenæi*
Nouum sacranda nupta venit in torum.

Iuuenes igne vsti; virgines violatæ, ita vt postea ductæ, nō possent epithalamium audire.

64 כהניו בחרב נפלו ואלמנתיו לא תבכינה:

64 *Ense sacerdotes ceciderunt; mœsta mariti*
Puella luxit orba funus haud sui.

65 ויקץ כישן אדני כגבור מתרונן מיין:

65 *Excitus vt somno* DOMINVS *tunc, ac velut heros*
Mero solutus ore concrepat graui:

66 ויך צריו אחור חרפת עולם נתן למו:

66 *Et ferit ipse suis postica prementibus, addens*
Plagas, pudenda semper atque vulnera.

67 וימאס באהל יוסף ובשבט אפרים לא בחר:

67 *Fastiditque Ioseph tentoria, lectaque Ephraim*
Tribus relicta est non probante numine.

68 ויבחר את שבט יהודה את הר ציון אשר אהב:

68 *Illi est lecta tribus Iudæ; montísque Sionis*
Amata valde constitere culmina.

69 ויבן כמו רמים מקדשו כארץ יסדה לעולם:

69 *Sancta sibi hic veluti constructa palatia fixit,*
Velútque terra non mouenda sæculo.

Dele-

70 *Delegitque Dauid famulum, caulisque vocatum*
Recepit atque de grege hunc bidentium:
71 *Duxit oues fætas & pabula læta secutum,*
Vt pasceret suum Iacob, & Israel.
72 *Sincero sic corde ipsos; palmisque peritis*
Greges magister egit impiger suos.

70 ויבחר בדוד עבדו ויקחהו ממכלאת צאן:
71 מאחר עלות הביאו לרעות ביעקב עמו ובישראל נחלתו:
72 וירעם כתם לבבו ובתבונות כפיו ינחם:

PSAL. LXXIX.

Deus, venerunt gentes in hæreditatem tuam.

ARGVMENTVM.

TEMPORA post Babylonicam transmigrationem, ante & post Machabæorum ætatem, Israelitarum reipub. ac religioni omnino aduersa, prænoscens Psaltes, orat Deum, vt finē tantis calamitatibus & miseriis imponat eū, quem ex ipsius misericordia & promissione expectare deceret, misso videlicet illo totius orbis seruatore Christo, qui hostibus inuisibilibus victis, perpetuam pacem spiritualem Ecclesiæ suæ gigneret.

1 *Psalmus Asaphi.* 1 מזמור לאסף

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

HÆreditatem plurima gens tuam
Inuasit ausu præcipiti ô DEVS;
Ædémque sacratam, tuíque
Sancta ferox temerat palati.
Salémque aceruis ruderis obruta
Illa alta quondam, claráque, nunc iacet:
2 *Cælique pennatis cadauer*
Esca data est famulûm tuorum:
Carnes piorum terræ etiam feræ
3 *Scindunt rapaces: diffluit & cruor,*
Diruptus amplæ vt riuus vndæ,
Mœnibus in Solymis abundans:
Nemo sepulchro condere prospicit.
4 *Probrum malignis nos sumus accolis;*
Ridemur, illusíque circum
Vndique finitimis manemus.

אלהים באו גוים בנחלתך טמאו את היכל קדשך שמו את ירושלם לעיים:
2 נתנו את נבלת עבדיך מאכל לעוף השמים בשר חסידיך לחיתו ארץ:
3 שפכו דמם כמים סביבות ירושלם ואין קובר:
4 היינו חרפה לשכנינו לעג וקלס לסביבותינו:

1 Finitimi Samaritani, Armenij, Idumæi, Palęstini, Græci etiam remotiores; sed spiritualiter & verissimè hæresiarchæ, apostatæ, infideles, & inutilis doctrinæ magistri: Ambitiosi etiam principes, qui religionis auctoritate abutūtur.

Salem alta & conspicua interpretatio est nominis Ierusalē.

Ecclesiæ Christianæ imago fuit Ierusalem & Sion.

2.3 Lege Machabæorum historiam.

5 עד מה יהוה תאנף לנצח תבער כמו אש קנאתך:

5 IAS *modum quem constitues diu*
Succensus, ira vt flamma equidem tua
Excrescit, ac zelus tremendo
Exuperat, trepidatque motu.

5 Iratus es nobis ob peccata, sed tamen populus tuus sumus, à te delectus, qui te cognoscimus Deum gubernatorem misericordem, ira quidem iure excandescit in peccatores, sed deteriores nobis sunt, qui te non norunt, qui notũ non colunt; in illos potius iram plenam effunde, in nos minorem exerce, quæ satis ad corripiendum sit.

6 שפך חמתך אל הגוים אשר לא ידעוך ועל ממלכות אשר בשמך לא קראו:

6 *Effunde bilem gentibus ô tuam,*
Regnis tui almi & numinis inscijs,
Nullus tui queis aut vocandi
Nominis est amor aut colendi.

7 כי אכל את יעקב ואת נוהו השמו:

7 *Namque illa Iacob sustulit heu vorax*
Gens, culta & arua hæc perdidit ac domos.

8 אל תזכר לנו עונת ראשנים מהר יקדמונו רחמיך כי דלונו מאד:

8 *Delicta iam nostra heu priora*
Parce precor meminisse praua:
Festinus imò visceribus tuis
Occurre nobis pauperibus nimis,

8 Scimus ob proprias prauitates antiquas, nostrorũ etiã parentũ imitatione admissas, nos corripi. Memineris tamẽ tuæ propriæ misericordiæ, & promissorum tuorum, atque rerum à te salutis nostræ causa effectarum, maximè cùm simus in extremo miseriæ loco.

9 עזרנו אלהי ישענו על דבר כבוד שמך והצילנו וכפר על חטאתינו למען שמך:

9 PRINCEPS *salutis almæ, vt olim,*
Sis DEVS, *auxiliumque præstes:*
Constet tui vt sic gloria nominis,
Ignosce nostris criminibus, tuum
Nomenque firmando, periclis
Eripe nos, redime &, paratis.

10 למה יאמרו הגוים איה אלהיהם יודע בגיים לעינינו נקמת דם עבדיך השפוך:

10 *Nam cur prophano murmure gentium*
Dicetur, Horum nunc vbi iam Deus?
Vt sanguinis vindicta constet
His oculis, famulûm tuorum.

10 Præsentium temporum spectata facie negant aliæ gentes, te nobis adesse, aut prouidere: vlciscere ergo sanguinem tuorũ, qui religionis tuæ causa occisi sunt. hoc spectat iustitiæ tuæ rationes, facitq. ad religionis tuæ obseruantiam; maximè si vltio spiritualis sit per Euãgelij virtutem.

11 תבוא לפניך אנקת אסיר כגדל זרועך הותר בני תמותה:

11 *Sit nota cunctis gentibus vltio hæc,*
Audi gementem carcere in horrido,
Magna tui iam vi & lacerti
Colla neci annumerata solue.

12 והשב לשכנינו שבעתים אל חיקם חרפתם אשר חרפוך אדני:

12 *Vicina nobis ter ferat & quater*
Pœnas malorum turba sinu suo
Ludibriorum, quæ, exprobrando
Impia te DOMINVM, *vomebat.*

13 Inimicis nostris visibilibus & inuisibilibus superatis & profligatis, nos in summa spirituali pace agẽtes, tibi perpetuò gratulabimur.

13 *Semper fatentes nos populus tuus*
Et grex, tui nos agmina pascui,
Laudes tuas & nos canemus
Quas soboles renouanda discat.

13 ואנחנו עמך וצאן מרעיתך נודה לך לעולם לדור ודור נספר תהלתך׃

PSAL. LXXX.

Qui regis Israel, intende.

ARGVMENTVM.

ORATIO est, in qua Asaph commemorat Dei beneficia, & singularẽ prouidentiam atq. benignitatẽ erga electam Ecclesiam, quam præsentibus calamitatibus exerceri, ab hostibusq. visibilibus & inuisibilibus vexari dolet, vexatamque Deo commendat studiosissimè: precatur ac poscit Messiam illum salutarem mitti, qui peccato ex hominum animis deleto, causas amoueat, ex quibus huiusmodi calamitates & ærumnæ Ecclesiæ adueniunt.

1 *Ad præstantem super Sosanim Ghedúth.*
Asaphi Psalmus.

1 למנצח אל ששנים עדות לאסף מזמור׃

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 Qui Israel in Ægyptum deduxisti, visurum Iosephum filium suum, quem mortuũ putauerat, filiis auctũ, summisq. honoribus amplificatũ, & in populum magnum amplificandũ te auctore.
2 Qui tua ipsius voluntate principem & præsidem te nobis donas, atque inter Cherubim in medio populo habitas.
3 *Valentiam.*] Maximam fortitudinem & virtutem גבורה. tu qui vltrà etiam præstitisti filiis postremis Iacob & Ioseph, quanquã ætate minoribus, quos numero plures fecisti populi incremento, idẽ nunc quod cœpisti, promoue spiritu ac veritate.

2 *PAstor prospiciens qui regis Israel,*
Ioseph lanigeras ceu pecudes agens,
Ausculta, resides qui Cherubim super,
Lucem redde fauens tuam.

2 רעה ישראל האזינה נהג כצאן יוסף ישב הכרבים הופיעה׃

3 *Exaltare tuam perge valentiam*
Præsens Ephraimo, Beniamino ac tuis,
Præsens ac Menasæ, denique tu salus
Nobis omnibus adueni.

3 לפני אפרים ובנימן ומנשה עוררה את גבורתך ולכה לישעתה לנו׃

4 *Nos reddens tibi iam restitue ô* DEVS;
Vultus da properè fulgeat vt tuus;
Nobis semper erit namque salutifer,
Auctor lætitiæ & bonæ.

4 אלהים השיבנו והאר פניך ונושעה׃

5 *IAS armipotens quem* DEVS *ô modum*
Fumandi in populi sæpè tui preces
6 *Pones? queis miseris fercula, pocula*
Metiris lachrymis mera.

5 יהוה אלהים צבאות עד מתי עשנת בתפלת עמך׃

6 האכלתם לחם דמעה ותשקמו בדמעות שליש׃

Certa-

7 תשימנו מדון לשכנינו ואיבינו ילעגו למו׃

7 *Certamen positum simus vt hostibus*
Nostris, ludus item finitimis, facis:

7 Hostes Israelitarum multi olim, plures nũc Ecclesiæ, & deterrimi omnium ij, qui finitimi.

8 אלהים צבאות השיבנו והאר פניך ונושעה׃

8 *Nos redde armipotens, iste salutifer*
Vultus fulgeat ô DEVS.

9 גפן ממצרים תסיע תגרש גוים ותטעה׃

9 *Vitem, quam Phario transtuleras solo,*
Plantasti, penitus gentibus, aduenam,

10 פנית לפניה ותשרש שרשיה ותמלא ארץ׃

10 *Eiectis; colis hanc, & vacuo loco*
Radices agere efficis.

11 כסו הרים צלה וענפיה ארזי אל׃

11 *Montes vmbra tegens illius induit,*
Ramos prævalidis persimiles iubes

12 תשלח קצירה עד ים ואל נהר יונקותיה׃

12 *Cedris, ac teretes ad mare palmites*
Flumen tangere germina.

11 Mirum in modũ propagasti populum tuũ, ab Euphrate flumine ad mare vsque, tam in mõtibus quàm in vallibus & planis locis habitantem.

13 למה פרצת גדריה וארוה כל עברי דרך׃

13 *Disruptis patulam cur modò sepibus*
Cuncti diripiunt (nec labor) hospites?

13 Auxilio tuo destitutos illo singulari multi inuadunt hostes.

14 יכרסמנה חזיר מיער וזיז שדי ירענה׃

14 *Hanc siluestris aper proterit, hanc agri*
Depascit varia & fera.

15 אלהים צבאות שוב נא הבט משמים וראה ופקד גפן זאת׃

15 *Iam nunc armipotens ô* DEVS *huc redi,*
Et vitem memor hanc inspice ab æthere;

16 וכנה אשר נטעה ימינך ועל בן אמצתה לך׃

16 *Ac plantam, tua quam dextera seuerat,*
Germen quod tibi fixeras,

15 Deus iniuriarum vindex, tuique assertor propositi reconciliare nobis, & perfice quod cœpisti.

17 שרפה באש כסוחה מגערת פניך יאבדו׃

17 *Ardet scissa ruens, ignibus ac perit,*
Dum vultus furor hanc increpuit tui,
Dum flagrat facies ista, periculis
Cunctis heu penitus subest.

18 תהי ידך על איש ימינך על בן אדם אמצת לך׃

18 *Constet iam ista manus, conferat ac viro,*
Quem dextræ extuleras præsidio tuæ;
Et quem terrigenam tu tibi prouido
Firmum robore feceras.

18 Memineris te ex humili homine Iacob effecisse virum potentem cum Deo superiorem hominibus. Alludit ad hoc nomen איׂשראל.

19 ולא נסוג ממך תחיינו ובשמך נקרא׃

19 *A te distrahier, teque relinquere*
Continget minimè; viuere tu dabis
Nobis, cura quibus tunc fuerit tui
Cultus nominis vnica.

19 Nũc idẽ perfice spiritu ac veritate, vt in te & per te viuentibus nunquam accidat à te diuelli, te toto corde amabimus.

20 Hoc effice oram⁹, te vt nobis propitium exhibeas, misso illo splendore vultus tui, cuius virtute & efficientia seruandi sumus.

20 IAS *restituas armipotens* DEVS
Nos, ac da, facies splendeat vt tua;
Nobis certa salus hæc fuerit: tuo
Ergo hoc numine perfice.

כ׳ יהוה אלהים צבאות השיבנו האר פניך ונושעה׃

PSAL. LXXXI.
Exultate Deo adiutori nostro.

ARGVMENTVM.

GRATVLATORIVM carmen est, & enthusiasmos Asaphi, præuidentis Dei misericordiam, populo suo ob neglectæ religionis crimen oppresso exhibendam, Dei, inquam, quem id quod in figura Iacobo ad Israelis dignitatem amplificato cœperat, spiritu ac veritate in Ecclesia perfecturum, præcinit Psaltes, vt quo tempore angustissimis rebus vrgeatur Dei populus, tum misso salutis auctore, seruandus & amplificandus sit.

1 *Ad præstantem super Githith Asaphi.*

1 למנצח על הגתית לאסף׃

CARMEN SAPPHICVM.

2 Gratulamini ei qui nobis in populum peculiarem receptis, singulari prouidentia principem se exhibuit ac declarauit.

2 PRINCIPI *nostro canite, & potenti*
PRINCIPI *lætas geminate voces;*
Quem DEVM *quondam tenuis benignum*
Sensit Iacob.

2 הרנינו לאלהים עוזנו הריעו לאלהי יעקב׃

3 *Tollite huic hymnum, sonitusque ferte*
Tympani ac dulcis citharæ canoros;
Tibiæ his mixtæ, referantque lætum
Nablia psalmum.

3 שאו זמרה ותנו תף כנור נעים עם נבל׃

4 Festorum obseruatio nobis olim instituta fuit ad antiquorum beneficiorum Dei commemorationem, & futurorum expectationem.

4 *Cùm refert cursum, renouatque menses*
Certus, & festam repetit diem Sol,
Quæ sacra in nostris numeratur annis,
Clangite cornu.

4 תקעו בחדש שופר בכסה ליום חגנו׃

5 *Sic statum multis tenet antè sæclis*
Israel, postquam DEVS *ipse Iacob*
Prouidus fouit; stata suntque ritè
Debita iura.

5 כי חק לישראל הוא משפט לאלהי יעקב׃

6 *Esse quæ magno monumenta Ioseph*
Is dabat, quando Pharij tyranni

6 עדות ביהוסף שמו בצאתו על ארץ מצרים

Viserat

שפת לא ידעתי
אשמע:

Viſerat terras, labij & colonos
Non mihi noti.

7 הסירותי
מסבל שכמו
כפיו מדוד
תעברנה:

7 *Ipſe onus preſſo ex humero ferentis*
Abſtuli, ac palmas penitus remoui
Et cabos vda ſolitas & ollam
Fingere creta.

7 Proſopopœia, Dei ipſius orationem referens, oſtendit omnem afflictionem populo eueniſſe ex obliuione beneficiorum diuinorum, & veri cultus neglectione.

8 בצרה קראת
ואחלצך אענך
בסתר רעם
אבחנך על מי
מריבה סלה:

8 *Rebus anguſtis tibi me vocanti*
Adfui ſoſpes, tibi iura dixi
Abditus vaſto tonitru; tui vſque
Quale periclum
Fecerim, teſtis Meribæ eſt aquarum
9 *Riuus. His audi monitis, mihíque*
10 *Iſrael pare; & peregrina ſperne*
Numina cultor.
11 *Sum tuus quando* DEVS *vnus* IAS,
Quo duce & terras Pharias relinquis,
Os tuum profer, pete magna, magnis
Quippe replebo.

8 Teſtatus enim fuerat Deus multis argumentis miſericordiam ſuam erga populum, & ſui colendi rationẽ puram, cum promiſſione perpetuæ felicitatis.

9 שמע עמי
ואעידה בך
ישראל אם
תשמע לי:
10 לא יהיה
בך אל זר ולא
תשתחוה לאל
נכר:
11 אנכי יהוה
אלהיך המעלך
מארץ מצרים
הרחב פיך
ואמלאהו:

12 ולא שמע
עמי לקולי
וישראל לא
אבה לי:

12 *Vocibus noſtris populus remiſſa*
Aure conſtabat, mea nec volebat
Iſrael dicta aut retinere mente
Iuſſa fideli.

12 Populus non Dei voluntate & impulſu, ſed ſua ipſius malignitate à Deo auertitur, & in miſerias incidit.

13 ואשלחהו
בשרירות
לבם ילכו
במועצותיהם:

13 *Ergo laxis hos rapidos habenis*
Corde permiſi nimium ſoluto
Ire quà præceps ageret libido,
Conſiliúmve.

14 לו עמי שמע
לי ישראל
בדרכי יהלכו:

14 *O meus mi ſi populus fidelis*
Vellet audire, ac potius viarum
Quà voco præſens facilisque duco, inſiſtere calles:

14 Fidem & pœnitẽtiam hominibus propoſitam Deus exigit, vt miſericordiam exerceat.

15 כמעט
אויביהם אכניע
ועל צריהם
אשיב ידי:

15 *Iam manu verſa peterem prementes*
Quos pauent hoſtes domitos; & IAE

 Inuidos

16 Diuinorum donorum spiritualium animos pascentium, alentium, & amplificantium, cibus & potus suauissimus & optimus imago est allegoricῶς.

16 *Inuidos falsum trepidus profari* 16 משנאי יהוה יכחשו לו ויהי עתם לעולם׃
Cogeret horror:
Tempora & longum stabilita in æuum
17 *His forent: flore ac saturos benigni* 17 ויאכילהו מחלב חטה ומצור דבש אשביעך׃
Farris, è saxo liquidi replessem
Flumine mellis.

PSAL. LXXXII.

Deus stetit in synagoga deorum.

ARGVMENTVM.

POPVLI vitia, culpam & improbitatem in causa esse ipsius ærumnarũ, Asaph in superiori Psalmo ostenderat, nunc populo peruertendi officij auctores reprehendit, nimirum principes, iudices, & magistratus ipsos qui à iure & æquitate ad iniuriam & iniquitatẽ traducti, cæteros exemplo suo in fraudem & improbitatem deduxere. vaticinatur autem fore, vt his maius iudicium subeundum sit Deo vltore & vindice, qui Euangelij doctrina redarguet, efficacitate verò conficiet omnes fraudis & iniuriæ auctores.

1 *Psalmus Asaphi.* 1 מזמור לאסף

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

CONuentu DEVS *imminens* אלהים נצב בעדת אל בקרב אלהים ישפט׃
Astat magna videns sceptra potentiæ,
Iura ac iudicibus sua
Exercet medius, puráque vindicat.

2 Inducitur Deus principes viros allocutus, redarguensque iniuriæ consultò admissæ, & studiosè amplificatæ.

2 *Vobis quis fuerit mali,* 2 עד מתי תשפטו עול ופני רשעים תשאו סלה׃
Praui ac iudicij quis pudor, aut modus?
Quem finem faciet fauor,
Quo læta improbitas vsque fouebitur?
3 *Quin pupillus & indigens* 3 שפטו דל ויתום עני ורש הצדיקו׃
Pauper cum misero iustitiæ suæ
4 *Certo vindice gaudeant,* 4 פלטו דל ואביון מיד רשעים הצילו׃
Dum vos iudicium cernitis integrum,
Vos defendite & integrum;
Vos sæuis tenues eruite improbis.
5 *Isti munera nesciunt,* 5 לא ידעו ולא יבינו בחשכה
Nec pondus reputant officij sui;

Obscu-

יתהלכו ימוטו כל מוסדי ארץ׃

Obscuris penitusque eunt
Errorum tenebris ; quamlibet omnia
Nutent cardine proruto
Fundamenta, quibus terra grauis cubat.

Omnino cæci sunt, ac deméte s, adeò, vt cùm videant eorum culpa & delirio orbem turbari, non sentiant tamen.

6 אני אמרתי אלהים אתם ובני עליון כלכם׃

6 *Omnes vos ego dixeram*
Et natos superi principis & deos:

7 אכן כאדם תמותון וכאחד השרים תפלו׃

7 *At vos mors manet illa Adam*
Et casus similis principibus feris.

8 קומה אלהים שפטה הארץ כי אתה תנחל בכל הגוים׃

8 *Surge, atque arbitrio* DEVS
Terram corrigito ac terrigenas tuo:
Nam tu prouidus omnium
Hæres regna tenes iuráque gentium.

7 Vt Adam electus in orbis terrarum dominum, & animantium omnium principem, de gradu sua ipsius culpa decidit in mortem: sic & vos, quãuis à me in ista diuina dignitate collocatos, tamen vestra fraus in mortem acerbam & gigantum illorum casibus similem, præcipites dabit.

PSAL. LXXXIII.

Deus quis similis erit tibi?

ARGVMENTVM.

DEO vindici iniuriarumque vltori, eidem misericordi erga pios, ac religioso timore calentes, populum suum Psaltes commendat custodiendũ, seruandum, & liberandum à variis hostibus, non modò populi ipsius, sed multo etiã magis diuini nominis causa, quod super populũ illum appellatũ, desinere omnino & aboleri impia gens cupit, idque studiosè curat : precatur autem Deum, vt antiquorum exemplorum erga populum illum fouendum, memoriam nouis etiam argumentis redintegret, imò potiùs amplificet exhibita illa salute maxima ab initio promissa, & prophetis cunctis expectata.

1 שיר מזמור לאסף׃

1 *Canticum Psalmi Asaph.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 אלהים אל דמי לך אל תחרש ואל תשקט אל׃

2 *NE surdus taceas, neu sileas* DEVS,
FORTEM *nulla quies te teneat precor,*

3 כי הנה אויביך יהמיון ומשנאיך נשאו ראש׃

3 *Hostes ecce tui nam fremitu improbo*
Tendunt tollere verticem.

2 Cùm fortis sis & cognomineris, fortitudinem tuam exerce in aduersariis & hostibus reprimendis ac dissipandis.

4 על עמך יערימו סוד ויתיעצו על צפוניך׃

4 *Occulta hi populum consilia in tuum*
Iungunt, atque tuos callida in intimos;

5 אמרו לכו ונכחידם מגוי

5 *Aiunt, Huc agite, ac scindere stirpibus*
Imis hos simul vndique

4 Horum vis & facultas magna, consilia callida, copia innumerabilis te vltorem exigit; nemo enim alius nobis auxilio esse potest aduersus tam difficiles ac duros hostes.

Perga-

Pergamus, genus hoc funditus vt ruat, 5 לא יזכר שם ישראל עוד:
Nec vltrà soboles nomen & Israel
Dicatur potius viuere, nec memor
Quisquam hoc enumeret genus.
6 *Vno corda animo conciliant simul* 6 כי נועצו לב יחדו עליך, ברית יכרתו:
In te polliciti fœdera iungere,
7 *Quotquot castra, & Edom continet efferus,* 7 אהלי אדום וישמעאלים מואב והגרים:
Et quotquot vagus Ismael:
Moabi soboles cumque Hagaris grege,
8 *Ghebalique domus, Ghamonis & genus,* 8 גבל ועמון ועמלק פלשת עם ישבי צור:
Durus queis Ghamaleq iungitur, & Tyrus,
Infesta & Peleseth nimis.
9 *His iuncti Aßyrij brachia filiis* 9 גם אשור נלוה עמם היו זרוע לבני לוט סלה:
Loti firma parant; vsque etenim valent
10 *Hi, quondam vt tumidus Sisara, concidant* 10 עשה להם כמדין כסיסרא כיבין בנחל קישון:
Fac, & ceu Madian ferox:
Qualemque herbiferis vallibus impium
Viderunt Iabinum flumina Kisonis:
11 *Lætamenque olidum cæsa dedit manus* 11 נשמדו בעין דאר היו דמן לאדמה:
Terræ quam Dorius lauat.
12 *Horum magnificos nempe dabis velut* 12 שיתמו נדיבמו כערב וכזאב וכזבח וכצלמנע כל נסיכמו:
Ghorebum, Zeebum, castraque Salmunagh:
Cunctos pone precor ceu Zebeam ferum
13 *Horum præcipites duces* 13 אשר אמרו נירשה לנו את נאות אלהים:
Ausos, pulchra quidem, dicere, Sors DEI
Nobis cedat, ager nos dominos beet:

14 Hostes suos insanire permittit Deus, ac tandem in præcipitiũ ipsa eorum insania impellit.

14 *Ceu vento stipula impellitur, hos age,* 14 אלהי שיתמו כגלגל כקש לפני רוח:
Ceu turbo pueris, DEVS.
15 *Igni frondiferumque vt nemus vritur,* 15 כאש תבער יער וכלהבה תלהט הרים:
Vt flammæ altisonis montibus increpant;
16 *Tempestate rue hos præcipites tua* 16 כן תרדפם בסערך ובסופתך תבהלם:
Sic, & turbine dißipa.

Totam

17 מלא פניהם קלון ויבקשו שמך יהוה׃

17 *Totam fusus item hos per faciem pudor*
IAE nomen agat quærere turbidos:

18 יבשו ויבהלו עדי עד ויחפרו ויאבדו׃

18 *Pleni dedecore ac perpetuò ruant,*
Turbati & pereant diu.

19 וידעו כי אתה שמך יהוה לבדך עליון על כל הארץ׃

19 *Sic te discere, sic noscere maximum*
IAM, te poterunt dicere & vnicum,
Omnis terra tremens suspicit editi
Cuius numina nominis.

17 Tandem consilij inceptique sui pudore affectos eò adige, vt nomen tuum, quod frangere vel debilitare cupiebant, venerẽtur, quærant, & adorent, vel turbatissimi, ac demum in suam ipsorũ salutem suscipiant.

PSAL. LXXXIIII.

Quàm dilecta tabernacula tua Domine virtutum.

ARGVMENTVM.

DOCET hic Psalmus, illos tantùm homines beatos esse, quos Deus familiaritate sua dignetur: huiusmodi autẽ beatitudinis obtinẽdæ viam, esse fidem & morum probitatem, cum innocentia ac simplicitate animi coniunctam. eam viam qui institerint, summè à Deo recreandos & reficiendos perpetuaque pace ac tranquillitate fruituros esse confirmat.

1 למנצח על הגתית לבני קרח מזמור׃

1 *Ad præstantem super Gitthith filiorum*
Corahh, Psalmus.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 מה ידידות משכנותיך יהוה צבאות׃

2 *Bellipotens IAS tua quàm tentoria diua*
Digna coli sunt, dignáque amari.

3 נכספה וגם כלתה נפשי לחצרות יהוה לבי ובשרי ירננו אל אל חי׃

3 *Atria quàm cupit hic animus, quàm percupit, IAE:*
Testatura caro mea corque est.
Quippe et ouãs canet hæc caro, cui tũ cõcinet hoc cor,
Et FORTEM & viuum celebrabunt.

2 Ex omnibus castris, in quib⁹ homines militant, nulla comparanda sunt tuis tentoriis, Dux optime & potentissime, tu securos tutosque omnes, qui tibi sacramentum dant & obseruant, cõstituis.

4 גם צפור מצאה בית ודרור קן לה אשר שתה אפרחיה את מזבחותיך יהוה צבאות מלכי ואלהי׃

4 *Inuenit passerque domũ & nidum sibi; hirundo hæc*
Pignora deposuit sua, pullos.
Armipotens IAS mihi rex, Deus & mihi, vt aras
Ipse tuas cupio meditorque!

4 In tuis tabernaculis etiam auiculæ, vt tutò, ita libenter quoque nidos ponunt: igitur ipse beatus ero, si in domo tua sanctè ac purè verser.

5 אשרי יושבי ביתך עוד יהללוך סלה.

5 *Felices quicunque tua versantur in æde,*
Vsque & perpetuò celebrant te.

6 *Quique homines sibi te robur posuere, beati,*
Strata viasque in corde probatas.
7 *Vallibus ingressi plorante vbi murmure fons est,*
Cisternæ quoque & imbre recepto;
Imbre vt cisternæ testes rebusque secundis
Exundentque fluantque benignè;
8 *Ex turma in turmam venient; D*EVS *inq. Sione*
Hos auctos virtute videbit.
9 *Bellipotens* IAS DEVS *audi vota, precesque*
VSQVE *meas* DEVS *excipe Iacob.*
10 *O* DEVS *ô noster clypeus nos respice, Christi &*
Cerne tui vultus faciemque.
11 *Mille dies vnus vincit tua ad atria, tantùm*
Viuitur ille dies quoque lætus.
Ipse mei optarim potius prope limina, vt hospes,
Esse DEI, *tentoria quàm si*
Improba possessor nimis ac ditata tenere
Atque frequentare integra possem.
12 *Nam Sol, nā clypeus* DEVS *est, namq. optimus* IAS,
Et decus & præbebit honorem.
Non negat ille bonum cunctis qui simplice cursu
Ire viam tenduntque fouentque.
13 *Armipotens* IAS, *homo, spes tua quem tenet, ille*
Multiplici vt sit sorte beatus!

6 Beati qui te præsidium statuêtes suum, vias muniunt, quibus te petant.
7 In viis illis fontes stillant, quibus reficiuntur lassi. sunt & cisternæ ex imbre cælitus demisso, hoc est, gratia tua reficiens & recreans.
Testes rebúsque secundis. vtrumque translatum est ex verbo מורה.
8 Turmatim venient alij alios sequuti, atq. ita perpetuò frequentabitur Dei domus piis iis, quos ipse in suam familiam adoptabit, & magnis virtutibus cumulabit.
9 Deus qui Iacob solitariè fugientem, cum tribus turmis reduxisti.
10 Christum, quem Ecclesiæ tuæ præposuisti caput, respice, illiusque nomine eam foue.
11 Veræ diuitiæ, & gloria amplissima, Deo proximum esse.
12 Tu es enim qui nos foues, viuificas, illuminas, ac defendis & protegis.

6 אשרי אדם עוז לו בך מסלות בלבבם׃
7 עברי בעמק הבכא מעין ישיתוהו גם ברכות יעטה מורה׃
8 ילכו מחיל אל חיל יראה אל אלהים בציון׃
9 יהוה אלהים צבאות שמעה תפלתי האזינה אלהי יעקב סלה׃
10 מגננו ראה אלהים והבט פני משיחך׃
11 כי טוב יום בחצריך מאלף בחרתי הסתופף בבית אלהי מדור באהלי רשע׃
12 כי שמש ומגן יהוה אלהים חן וכבוד יתן יהוה לא ימנע טוב להלכים בתמים׃
13 יהוה צבאות אשרי אדם בטח בך.

PSAL. LXXXV.

Benedixisti Domine terram tuam.

ARGVMENTVM.

ADMIRANDAM illam misericordiam, quam Deus erga humanum genus præstiturus vltrò erat, Psalmus hic prædicat; ostenditque humanam naturam per semen illud promissum ita esse nouandam & perficiendam, vt beatissimam Deoque gratissimam appellare liceat. Hoc autem totum fore ipsius Dei miserentis donum, quod pulcherrimis ac significantissimis translationibus & allegoriis describitur.

Ad præ-

1 למנצח לבני קרח מזמור:

1 *Ad præstantem filiorum Corahh Psalmus.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 רצית יהוה ארצך שבת שבות יעקב:

2 *IAm tuæ terræ miserator* IAS
Admoues mentem bonus & benignus;
Iam iugo liber redit ipse fracto
Te duce Iacob.

2 Iacob nomine natura hominis significatur, pij quidem ac Deum colentis, sed humanæ imbecillitatis & difficultatis infirmitudine laborantis, quē Deus ipse perficiendum, amplificãdumque susceperit. Expectatio verò ac spes promissi beneficij, rem ipsam veluti præsentem per enthusiasmum proponit.

3 נשאת עון עמך כסית כל חטאתם סלה:

3 *Iam tui prauam populíque culpam*
Tollis, & noxas vitiosáque acta
Occulis, nullo refricanda, & vsque
Obruis, æuo.

4 אספת כל עברתך השיבות מחרון אפך:

4 *Contines iram superantis omnem*
Istius nasi, & cohibes calorem.

4 Tua ipsius clementia ac misericordia deponis iram, perfice ergò id quod instituisti.

5 שובינו אלהי ישענו והפר כעסך עמנו:

5 *Nos salutaris* DEVS *ô represso*
Redde furore.

6 הלעולם תאנף בנו תמשך אפך לדר ודר:

6 *Nunquid æternùm subeunda nobis*
Istius nubes furibunda vultus?
Tendet in cunctas sobolesque nasi
Istius ardor?

6 Non est enim tuum æternùm irasci, nō nostrum iram istam posse ferre æternùm, periremus enim funditus, si perpetuò in nos irascereris.

7 הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו בך:

7 *Nónne tu vitæ propius redibis*
Auctor? vt viuens populus tuus te
Te patre & vitam referente certam
Gaudeat almo?

7 Imò tuæ est benignitatis ad nos redire, nostræ verò expectationis in te, hoc est, tua virtute nobis communicata lætari.

8 הראנו יהוה חסדך וישעך תתן לנו:

8 *Te salutarem miserator* IAS
Redde nobis, te facilem & benignum ostende.

9 אשמעה מה ידבר האל יהוה כי ידבר שלום אל עמו ואל חסידיו ואל ישובו לכסלה:

9 *Quid* FORTIS *Dominus locutus*
Proferet IAS
Audiam, namque is populo suorum
Proferens pacem placidam eloquetur,
Ac piis nunquam in vitium reuersis
Stultitiámve.

9 Nitimur enim spe promissorum Dei efficacissimi, qui quod promittit, prestare potest. ille autem Euangeliū gratiæ & gloriæ suæ promisit fidelibus sibi credentibus, & obtemperantibus, atq. à stultitia priori abalienatis per solidam pœnitentiam.

10 אך קרוב ליראיו ישעו

10 *Proxima ast ipsum gregibus timentum*
Iam salus constans aderit, manebit

10 Illud diuinū beneficiū, quo humana natura, quæ est ארץ terra, erit perpetuum.

 Gloria

Gloria hæc, terram ſubitura noſtram
Fixa manebit.

לשכן כבוד בארצנו :

11 *Competent, fœdus venientque in arctum*
Veritas diua & bonitas ſorores;
Oſcula æternùm ſibi ſancta iungent
Iuſtitia & pax.

11 Cùm Deus homines in illam dignitatẽ extulerit, tũc promiſſorum & rerum promiſſarũ, hoc eſt, miſericordiæ, ſimul conſtabunt rationes, tunc homines iuſti erunt, tunc inter Deum & humanum genus pax firmabitur.

11 חסד ואמת נפגשו צדק ושלום נשקו :

12 *Veritas creſcet penitus beato*
Germine è terra, aſpicietque cælis
Alma quæ formet recreetque mundum,
Iuſtitiæ fax.

12 Illius magni promiſſi veritas, qui Chriſtus eſt, ex terra, hoc eſt, humana natura etiam oriturus eſt, qui cùm Deus ſit, idemq. homo, homines iuſtificabit iuſtitia è cælis deducta, hoc eſt, ſua ipſius iuſtitia.

12 אמת מארץ תצמח וצדק משמים נשקף :

13 *Et bonum præſtans dabit almus* IAS;
Noſtra præbebit proprios colono
Terra prouentus, referet probandas
Copia fruges.

13 Tunc mutata iam maledictione in benedictionem, natura humana fructus feret Deo gratos, qualesque proferri oportet à filiis Dei. eritque perpetua & conſtãs via virtutis ac iuſtitiæ hominibus iis, quos iam ſuperiùs indicauimus.

13 גם יהוה יתן הטוב וארצנו תתן יבולה :

14 *Et via conſtans gradietur ampla,*
Liberos ſemper moderata greſſus;
Ipſiusque almam faciem præibit
Iuſtitiæ vis.

14 צדק לפניו יהלך וישם לדרך פעמיו :

PSAL. LXXXVI.

Inclina Domine aurem tuam.

ARGVMENTVM.

PRECES à Dauid perpetuò fuſas, continet hic Pſalmus. alij quippe ex argumento oblato compoſiti, hic verò aſſiduè repetitus à vate videtur. Poſtulat diuinam miſericordiam ad peccatorum ſuorum veniam impetrandam: poſtulat liberationem ab inimicis viſibilibus & inuiſibilibus; ex qua diuinæ prouidentiæ & ſingularis erga ſe tutelæ exemplum apertum edi cupit.

1 *Oratio Dauid.*

1 תפלה לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

AVrem miſertus verte precor tuam
IAS, *mihi, proh, pauperi & indigo*

1 Miſericordia erga egentes maximè conſpicitur, id ego ſum.

הטה יהוה אזנך ענני כי עני ואביון אני :

2 *Reſponde, & hanc cuſtos potenſque*
Serua animam famuli probati.

2 שמרה נפשי כי חסיד אני הושע עבדך

Te nam

אתה אלהי הבוטח אליך׃

Te nam Deumque & te mihi PRINCIPEM
Confido certum, te famulus peto;

3 חנני אדני כי אליך אקרא כל היום׃

3 I A S *misertus te diebus*
Omnibus excipe me vocantem.

4 שמח נפש עבדך כי אליך אדני נפשי אשא׃

4 *Gaudere iussamque hanc animam foue*
Serui, patronum nam colo te meum;
Vni tibi iam dedicatam
Hanc animam fero & ipse tollo.

5 כי אתה יהוה טוב וסלח ורב חסד לכל קראיך׃

5 *Tu nam bonus, tu parcere promptior,*
Valde & benignus tu Domine es tuis:
Quicunque te quærunt, bonumque
Te vocitant, Dominumque clamant.

6 האזינה יהוה תפלתי והקשיבה בקול תחנונותי׃

6 *Attende &* I A S, *excipe & hanc precem,*
Vocem tui nec spernito supplicis:

7 ביום צרתי אקראך כי תענני׃

7 *Responde in angustis vocanti*
Temporibus miserisque presso.

8 אין כמוך באלהים אדני ואין כמעשיך׃

8 *Nullus tibi par est Domine, ac tibi*
Inter secundus nullus erit, Deos:
Exempla factis æqua & vsquam
Nulla tuis memorabit ætas.

9 כל גוים אשר עשית יבואו וישתחוו לפניך אדני ויכבדו לשמך׃

9 *Gentes quot orbis conditor vnicus*
Fecisti, ab omni climate confluent,
Et supplicabunt, atque nomen
Laude tuum D O M I N E *ampliabunt:*

10 כי גדול אתה ועשה נפלאות אתה אלהים לבדך׃

10 *Nam magnus ipse ac mirificus* D E V S
Tu solus, ergo me doceas viam,

11 הורני יהוה דרכך אהלך באמתך יחד לבבי ליראת שמך׃

11 *Ritus tuosque, vt veritatem*
Ipse tuam ingrediens frequentem:
Vt nomen hoc cor pertimeat tuum,
Curas inanes vanaque disiice
Huic cogitata, hæc vna tantùm
Cura tui maneat colendi.

4 Omnẽ spem meam in te collocaui, certam ergo effice.

5 Spes mea benignitate innititur tua.

8 Intelligent gentes, me liberato, & similibus exẽplis editis erga eos, qui te inuocant, nullũ esse Deum tibi similem in iis, qui coluntur, diis: alij siquidem non exaudiunt, vocantes non defendunt, quia non sunt verè & natura sua dij.

9 Ita fiet, vt gentes omnes te vnum agnoscant, & petant colentes.

10 Videbunt solum te esse Deum magnũ, & miraculorum opificem; alij enim miracula non edunt.

11 Istam viam, qua naturam omnemque virtutem naturalẽ superas, & ostendis te benignum, fortem, & sapientem, edoce me; nam sic te colam, timens purè ac sanctè: sed adde mihi gratiã, qua te ita, vt oportet, colam.

 Te cor-

12 *Te corde toto te celebrem* DEVM,
Nomen tuumq́ue ac te Dominum colam;
Hoc ſemper vt mî ſit ſupremum
Perpetuos ſtudium per annos.

12 אודך אדני אלהי בכל לבבי ואכבדה שמך לעולם׃

13 Illa liberatio, quæ mihi, auctore te, continget, benignitatis tuæ erga me argumẽtum perpetuũ, & laudis etiam meæ erit.

13 *Nam magna conſtat mî bonitas tua,*
Imò (fateri debeo) maxima;
Tu quippe ſeruaſti è profundis
Hanc animam barathri cauernis.

13 כי חסדך גדול עלי והצלת נפשי משאול תחתיה׃

14 Oportunè ergo me liberabis, namq. premor valde.

14 *Gens inſolentum mi* DEVS *inſtitit,*
Et turba præceps ac violentior;
Curare queis te cura nulla eſt;
Hanc animam petiere fortes.

14 אלהים זדים קמו עלי ועדת עריצים בקשו נפשי ולא שמוך לנגדם׃

15 Tuæ miſericordiæ varia nomina in meã cauſam appello.

15 *At* FORTIS *es tu promere gratiam,*
Mitisq́ue, valde mi DOMINE *ac bonus,*
Et naribus latis ſerenus,
Polliciti ſtabilisq́ue compos.

15 ואתה אדני אל רחום וחנון ארך אפים ורב חסד ואמת׃

16 In me miſeria eſt, & miſericordiæ à te exhibẽdæ materia: ratio autẽ, quòd famulus tuus tibi dicatus ſum, & antiquus famulus ancillæ tuæ filius. obligatiſſimus itaque tibi ſum, tu autem mei tanquam antiqui famuli curator eris, quia familiarior tibi ſum, quàm hoſtes mei, qui non ita domeſtici ſunt erga te.

16 *Vt me miſertus reſpicias, tuum*
Roburq́ue præſtes huic famulo, tua
Ancilla quem produxit; atque
Exhibeas celerem ſalutem.

16 פנה אלי וחנני תנה עזך לעבדך והושיעה לבן אמתך׃

17 Aliquid ergo diſcriminis, imò multum pone inter me & eos, qui famuli tui non ſunt, idq́ue ſit ſingularis prouidentiæ atq. gratiæ in me exhibitę.

17 *Signum boni in me perfice, vt inuidos*
Spectare iuſſos conficiat pudor;
Solamine, IAS, *quo tuo, quo*
Auxilioq́ue fruar, videntes.

17 עשה עמי אות לטובה ויראו שנאי ויבשו כי אתה יהוה עזרתני ונחמתני׃

PSAL. LXXXVII.

Fundamenta eius in montibus ſanctis.

ARGVMENTVM.

MAGNA & admirabilis præſtantia veræ Eccleſiæ hoc Pſalmo prædicatur, quippe quæ Dei ſingulari prouidentia atque gratia regitur, & homines plurimos habet veræ ſapientiæ, atque cognitionis Dei compotes: id quod aliis nationibus, quæ vel naturæ obſeruatione, vel maiorum ſuorum exemplis ducuntur, non contingit.

Filiorum

1 לבני קרח מזמור שיר יסודתו בהררי קדש׃

1 *Filiorum Corahh Psalmus cantici, cuius fundamentum in montibus sanctitatis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 אהב יהוה שערי ציון מכל משכנות יעקב׃

2 *Montibus in sanctis vrbem fundauerat* IAS,
Firmo quam munimine fixit.
Nempe Iacobiadum præter tentoria cuncta
Portas diligit ille Sionis:

3 נכבדות מדבר בך עיר האלהים סלה׃

3 *Ampla quidem digna ac de te dicuntur, & in te,*
Vrbs dilecta DEO VSQVE *potenti.*

4 אזכיר רהב ובבל לידעי הנה פלשת וצור עם כוש זה ילד שם׃

4 *Vt memorem Rahaba quotquot Babyloneque magna*
Me noríntque colántque timentes:
Adde Palæsthinam, Æthiopes, Tyriosque, notatur
Ille ibi ceu rarissimus ortus.

5 ולציון יאמר איש ואיש ילד בה והוא יכוננה עליון׃

5 *At vir, virq. frequens numerusq. Sione,* SVPERNVS
Quem stabilit, natus referetur.

6 יהוה יספר בכתוב עמים זה ילד שם סלה׃

6 *Dum populorum* IAS *librum scriptumque recenset,*
Hunc illic natum inuenit vsque.

7 ושרים בחללים כל מעיני בך׃

7 *Cantores tibicinibus non impare censu*
In te suntque omnes mihi fontes.

2 Certã delegit Deus tribum Iudæ videlicet, in qua religionis suæ præcipuam rationem explicaret expectatione Christi, quem ex illa tribu fore promisit: eò autem tendunt templi maiestas, & cætera.

3 Non desunt inter gentes, qui cognoscant Deum; sed si conferãtur cum iis, qui in Ecclesia sunt, illi rarissimi & exigui inueniũtur. Rahab Ægyptũ hoc loco significat.

5 In Sione vir & vir, hoc est, frequentes nascuntur & nati sunt, qui Deum norunt & colunt: deinde alij ex ingenio ac naturę obseruatione cognoscũt; eius verò doctrinæ, quæ in Ecclesia est, Deus est auctor.

6 Deus enim numerum & nomina omnium, qui se norunt, in libro suo habens raros recenset in nationibus.

8 In te autẽ Sion, non solùm qui cognoscãt, sed qui laudent, prædicent, cantentq. Deũ, plurimi sunt: sunt omnes veræ sapientiæ & scientiæ fontes; cætera sunt riuuli apud gentes.

PSAL. LXXXVIII.
Domine Deus salutis meæ.

ARGVMENTVM.

ETHAN Ezraelites Christi indutus personam, huius Psalmi argumentum reliquit, quo Christus peccatorum causa ac debitis susceptis, patrem orat, vt se ab illa tenebrarum hora ac potestate ad lucem vitæ referat, dimissis peccatorum debitis, pro quibus ipse iram diuinam, & castigationem, atque expiationem susciperet: eo enim tempore Christus omniũ peccatorum personam sustinebat, pro quibus ipse humiliatus est vsque ad mortem crucis.

1 שיר מזמור לבני קרח למנצח על מחלת לענות משכיל להימן האזרחי׃

1 *Canticum Psalmi filiorum Corahh, ad præstantem super Mahhalath Leghanoth, Admonitorium Heman Ezraitæ.*

CARMEN ELEGIACVM.

IAS.

2 IAs teque DEVM nostræ auctoremq́ue salutis
Te, coram clamans, nocte dieq́ue precor.

2 יהוה אלהי ישועתי יום צעקתי בלילה נגדך :

3 Ante tuos vultus veniant mea dicta precesq́ue,
Atque aurem penetret nostra querela tuam.

3 תבוא לפניך תפלתי הטה אזנך לרנתי :

4 Namq. anima hæc saturata malis, mea vita sepulchrũ
Penè intrat, certè iam properata tenet.

4 כי שבעה ברעות נפשי וחיי לשאול הגיעו :

5 Peccator à Deo relictus, mortuus est, quippe in Deo vita est. idem variis afflictionibus, ærumnis ac miseriis vexatur. Sed hæc omnia ad Christum tempore passionis referenda sunt.

5 Comparor in foueam demissis, vis mihi, vt illis,
Nulla quibus restat, iam perit atque, viris.

5 נחשבתי עם יורדי בור הייתי כגבר אין איל:

6 Vtq́ue alij extincti defunctus censeor, vt quos
In foueam occisos mors violenta iacit;
Quorum non vltrà memor es, scissosq́ue repentè
Diceris ipse tua deposuisse manu.

6 במתים חפשי כמו חללים שכבי קבר אשר לא זכרתם עוד והמה מידך נגזרו:

7 Status horrendus ac tenebrosus peccatoris.

7 Meq́ue ima in fouea (te sic statuente) profundis
Deiectum penitus, sentio & in tenebris.

7 שתני בבור תחתיות במחשכים במצלות:

8 Incubuit bilis tua cuncta in me, atque tuis me
Fluctibus immissis omnibus vsque premis.

8 עלי סמכה חמתך וכל משבריך עניתה סלה

9 Translatio ab iis qui in mari periclitantur.

9 Me procul abscedunt noti, te auctore, ego & illis
Horreor inclusus, cui via nulla patet.

9 הרחקת מידעי ממני שתני תועבות למו כלא ולא אצא :

10 Hiq́ue oculi tristes, IAS, mærore laborant;
Te voco, quàm longa est lentaq́ue mœsta dies.
Interea palmas ad te & tua numina tendo,
Auxiliumq́ue inter dura pericla peto.

10 עיני דאבה מני עני קראתיך יהוה בכל יום שטחתי אליך כפי :

12 Ne permittas me omnino perire, namq. eos, qui omnino pereunt, à vitaq́ue discedũt, nõ soles tu fouere ac promouere: ita vt inde materia laudis tibi debita extet. viuentes, & valentes, atque liberati tua ope, hi debent & possunt te laudare. tuis igitur laudibus consule. in Christo hæc imago, maximam indicat terribilemq́ue vicem suscepti pro nobis debiti.

13 *In terra, quæ meminisse nequit.* Mortuorũ loco qui sensu & memoria carent.

11 Nunquid in extinctis facies miracula? an VSQVE
Ad laudes surgent, qui cecidere, tuas?

11 הלמתים תעשה פלא אם רפאים יקומו יודוך סלה :

12 Anne tua extabit bonitas narrata sepulchro?
An tua in exitio sit patefacta fides?

12 היספר בקבר חסדך אמונתך באבדון :

13 In tenebris miranda tua an sint nota! vel ista
Iustitia in terra, quæ meminisse nequit?

13 היודע בחשך פלאך וצדקתך בארץ נשיה :

14 Atqui ego te supplex IAS, te postulo clamans;
Anticipo assidua te quoque manè prece.

14 ואני אליך יהוה שועתי ובבקר תפלתי תקדמך :

15 Cur verò hanc animam depellens respuis IAS?
Cur à me facies abdis & ipse tuas?

15 למה יהוה תזנח נפשי תסתיר פניך ממני :

Debilis

16 עני אני וגוע מנער נשאתי אמיך אפונה:

16 *Debilis à prima ac pauperrimus ipse iuuenta*
Persero terrores, queis secor vsque, tuos.

17 עלי עברו חרוניך בעותיך צמתתוני:

17 *Me super incensíque tui venere furores,*
Sunt formidinibus membra recisa tuis.

18 סבוני כמים כל היום הקיפו עלי יחד:

18 *Ambitus his pressusque laboribus instar aquarum,*
Circundor toto contineorque die.

19 הרחקת ממני אהב ורע מידעי מחשך:

19 *Me chari sociíque procul, te auctore, latentes*
In tenebris, noti ac deseruere mei.

16 Cùm intellexerim quàm offensus fueris peccatis & sceleribus hominum, vehementer horreo tuam iram, quam laturus sum, vt expiem mundi crimina.

Psal. LXXXIX.

Misericordias Domini in æternum cantabo.

ARGVMENTVM.

Ethan Ezrahites præuidens aliquando futuras Ecclesiæ calamitates ob hominum culpam, hunc Psalmum composuit; in quo Deus oratur, vt misericordiæ ac promissorum memor suorum, afflictis rebus opem ferat per Christum olim promissum, nunc iam donatum Ecclesiæ. Refert promissionum argumenta, calamitatum exponit magnitudinem, diuinã correptionem erga homines agnoscit, iram deprecatur, clementiam poscit, ac misericordiam appellat, certissima fide ac spe impetrandi; nisi alias hominum peccata ipsorum bonum, quo minus afferatur, vel impediant, vel retardent.

1 משכיל לאיתן האזרחי:

1 *Admonitorium Ethan Ezrahitæ.*

CARMEN SAPPHICVM.

2 חסדי יהוה עולם אשירה לדר ודר אודיע אמונתך בפי:

2 *Dona in æternum miserantis* IAE
Sunt mihi vati recinenda, & ore
Veritas nostro est memoranda longa in
Sæcla nepotum.

3 כי אמרתי עולם חסד יבנה שמים תכן אמונתך בהם:

3 *Dixeram, vt mundus, bonitas perennis*
Constat, extructus; tua & alma cælis
Veritas firma est, ea quippe & ipsos
Continet orbes.

4 כרתי ברית לבחירי נשבעתי לדוד עברי:

4 *Fœdus electo pepigi sacratum,*
Vt meo iurans famulo Dauidi,

5 עד עולם אכין זרעך ובניתי לדר ודור כסאך סלה:

5 *Comparem totum sobolis futuræ*
Semina in æuum.

3 Dixeram promissorum Dei veritatem firmissimam constantissimamque esse: quippe verbum Dei manere, mundi machina probat suis partibus omnino ac vicissitudinib⁹ sibi ipsi constans.
4 Est autem vnum ex magnis Dei promissis, id quod ego ex ipsius sententia referam.
5 Promissi domui Dauidis facti summa est, illius regnum constituendum perpetuoq. conseruandum, me auctore, idque effectum iri per Christũ à me mittendum.

Condidi atque iſtud ſolium, quod ætas
6 *Omnis extructum colat vſque; cæli vt*
Mira teſtentur tua congregatis
Veráque ſanctis.

6 ויודו שמים פלאך יהוה אף אמונתך בקהל קדשים׃

7 Id autem à Deo miſericorde ſemel promiſſum præſtari poſſe manifeſtiſſimũ eſt, vtpote fortiſſimo ac pręſtãtiſſimo, vltra omnẽ potentiam & efficacitatem.

7 *Præpotens* IAS. *ſimilis quis* IAE *in*
Æthere eſt; IAE *ex pueris* POTENTVM
Par erit quis, vel referetur alter,
Proximus aut quis?

7 כי מי בשחק יערך ליהוה ידמה ליהוה בבני אלים׃

8 Idem etiam certiſſimum eſt, & exploratiſſimum antiquis exemplis, tam in populo ſuo iuuando, quàm in hoſtibus vlciſcendis.

8 FORTIS *arcani validúſque magni &*
Conſili ſanctis; metuendus idem
Accolis quotquot prope & hunc frequentant,
Finitimíſque.

8 אל נערץ בסוד קדשים רבה ונורא על כל סביביו׃

9 Valet non ſolùm ſapientia ac virtute Deus, ſed multis copiis & exercitibus, per quos expedire poſſit quidquid velit, omnino autem veritas Dei conſtat.

9 *Copiis* IAS *validis* DEVS, *quis*
Par tibi? quis vel ſimilis? tuos qui
Protegis, certa ac tua te fides IAM
Vndique cingit.

9 יהוה אלהי צבאות מי כמוך חסין יה ואמונתך סביבותיך׃

10 Quæ propoſita ſunt exemplis, in rerũ natura, atque hominũ genere editis, confirmantur.

Rahab, Ægyptum ſignificat.

10 *Tu maris fluctus cohibes, ſuperbis*
11 *Temperáſque vndis. Rahabámque cæſam*
Triueras, hoſtes valido lacerto
Diſpuleras tu.

10 אתה מושל בגאות הים בשוא גליו אתה תשבחם׃
11 אתה דכאת כחלל רהב בזרוע עזך פזרת אויביך׃

12 *Et tibi cæli, tibi terra ſubſtant,*
Quidquid & nuſquam vacuum per orbem
Durat exiſtens, oritur tuis id
Státque elementis.

12 לך שמים אף לך ארץ תבל ומלאה אתה יסדתם׃

13 Meridionalis & Borealis mundi partes, quæ ſitu ſuo variare etiam res poſſunt, à te creatæ ſunt ac diſpoſitæ.

Abditam ſedem.] Explicat nomen venti צפון:

13 *Dexteram mundi, Boreæ creaſti*
Abditam ſedem; tibi cantat Hermon,
Et tuum nomen recitat ſonoro
Carmine Thabor.

13 צפון וימין אתה בראתם תבור וחרמון בשמך ירננו׃

14. 15 Igitur cùm tu poſſis præſtare id quod vis, & velis bonum pręſtare; effice in nobis, quod ſapè te velle & poſſe re ipſa oſtendiſti.

14 *Brachij quando valida eſt tui vis,*
Polleat victrix manus iſta, in altum
Dextera exurgat tua certa ſummi
Roboris index.

14 לך זרוע עם גבורה תעז ידך תרום ימינך׃

Muniunt

15 צדק ומשפט מכון כסאך חסד ואמת יקדמו פניך :

15 *Muniunt iſtud ſolium perenne*
Æquitas & ius; faciem tuámque
Veritas conſtans præit, & iuuandi
Certa voluntas.

16 אשרי העם יודעי תרועה יהוה באור פניך יהלכון :

16 *Ille dicendus populus beatus,*
Qui ſciunt IAM *reſonare, itérque*
Qui tui ſplendens ineunt micantis
Lumine vultus.

16 Parecbaſis elegantiſſima, ex argumento præſenti petita.

17 בשמך יגילון כל היום ובצדקתך ירומו :

17 *Nominis fient hilares tui* יָהּ,
Iuſtus hos tolles, faciéſque iuſtos;

17 Myſterium iuſtitiæ per Chriſtum hominibus afferendæ.

18 כי תפארת עזמו אתה וברצונך תרים קרננו :

18 *Tu decus, robur quibus euehendis*
Præſidiúmque es.

19 כי ליהוה מגננו ולקדוש ישראל מלכנו :

19 *Tu probas noſtri ſtatuenda regni*
Cornua, & figes ea; namque noſtri
Regis eſt cura, eſt clypeúſque ſancto
Iſrael IAE.

19 Ideò conſtituiſti regnum temporale in domo Dauid, quod æternum ſignificabat regnum.

20 אז דברת בחזון לחסידך ותאמר שויתי עזר על גבור הרימותי בחור מעם :

20 *Iam pio, te qui colit, es locutus*
Certa viſenti, E populo valentis
Auxili lectum iuuenem ſuperna ad
Culmina tollo.

20 Dixiſti Samueli, te velle de populo eligere regem magnũ, magniq. regni olim ſtatuendi ſignum.

21 מצאתי דוד עבדי בשמן קדשי משחתיו :

21 *Sum Dauid nactus famulum probatum;*
Vngere hunc ſancto ſtatui ipſe oliuo;

22 אשר ידי תכון עמו אף זרועי תאמצנו :

22 *Comparat noſtra hunc manus, húncque noſtra*
Brachia firmant.

23 לא ישיא אויב בו ובן עולה לא יעננו :

23 *Hoſtis hunc nunquam ſuperans tributi*
Lege vexabit, premet aut iniquus:

24 וכתותי מפניו צריו ומשנאיו אגוף :

24 *Conterámque ipſi malè amica plagis*
Agmina duris.

25 ואמונתי וחסדי עמו ובשמי תרום קרנו :

25 *Veritas huic & mea vis benigni*
Numinis conſtans aderit, meóque
Illius firmum ac ſtabile eminebit
Nomine cornu.

25 Huic conſtabit regnum, quod erit ſignũ veritatis Chriſti à me promiſſi conſtituræ.

26 Dauidi partim in figura, sed Christo plenè in veritate.

26 *Huius imponam pelago manumque ac*
Dexteram cunctis fluuiis timendam:
Hunc colent terræ, mare quas oberrat,
Flumina scindunt.

26 ושמתי בים ידו ובנהרות ימינו:

27 *Me patrem dicet proprium sibi ille,*
Me sibi FORTEM, *scopulum salutis.*

27 הוא יקראני אבי אתה אלי וצור ישועתי:

28 *Illum ego terræ faciam priorem*
Regibus altis.

28 אף אני בכור אתנהו עליון למלכי ארץ:

29 *Numinis semper mea vis benigni*
Certa constabit, solidique pacti

29 לעולם אשמור לו חסדי ובריתי נאמנת לו:

Vsque & vsque. Exprimitur phrasis Hebræa, qua infinitudinem significat.

30 *Veritas; huius sobolemque in vsque &*
Vsque reponam:

30 ושמתי לעד זרעו וכסאו כימי שמים:

Per me semper cōstabit beneficentiæ pactum, & misericordiæ exemplum, illorū culpa, si aliquādo hæc minus visantur, correptio est adhibenda.

Quot dies cæli, solium tot huius
31 *Conditum stabit. mea lex tamen si*
Filiis huius iaceat, nec illi
Iura frequentent;

31 אם יעזבו בניו תורתי ובמשפטי לא ילכון:

32 *Quæque decernens statui prophanent,*
Iussa nec seruent; scelus ipse virga

32 אם חקתי יחללו ומצותי לא ישמרו:

33 *Prosequar dura, repetamque praua*
Verbere facta.

33 ופקדתי בשבט פשעם ובנגעים עונם:

34 *Huic meum sed nec studium benignum,*
Nec fidem pacti violans negabo:

34 וחסדי לא אפיר מעמו ולא אשקר באמונתי:

35 *Protuli quidquid labiis meis, hic*
Non iterabo.

35 לא אחלל בריתי ומוצא שפתי לא אשנה:

36 *Numine ac nostro celebrata sancto*
Iura iurandi semel; illa nunquam
Vt Dauid vana experiatur, vt vel
Irrita, fingam.

36 אחת נשבעתי בקדשי אם לדוד אכזב:

37 Vti Sol, quanquā noctu lucere non videatur, nunquam tamen lumen amittit, sed apud me in cælo perpetuò lucet, & vt Luna nubilo etiam tempore; si non clarè,

37 *Quamdiu mundus, soboles manebit*
Huic; & vt præsens mihi semper est Sol,
Huic erit præsens solium perenni ac
Tempore firmum.

37 זרעו לעולם יהיה וכסאו כשמש נגדי:

Luna-

18 כירח יכון עולם ועד בשחק נאמן סלה׃

18 *Lunaque vt mundo superat fidelis*
Testis, & nubem variata lustrat;
V S Q V E *constanti solium Dauid sic*
Comparo mundo.

39 ואתה זנחת ותמאס התעברת עם משיחך׃

39 *Tu tamen pulsum procul ac reiectum*
Percitus flammis tumidi furoris
Vnxeras quem tu, sinis, & repulsum
Negligis heu nunc.

40 נארתה ברית עבדך חללת לארץ נזרו׃

40 *Ac tui fœdus famuli recidens,*
Sternis & sacrum diadema terræ;

41 פרצת כל גדרתיו שמת מבצריו מחתה׃

41 *Illius septa ac ruis, atque muros*
Proteris altos.

42 שסהו כל עברי דרך היה חרפה לשכניו׃

42 *Hunc manu euellunt, pedibusque calcant,*
Qui viam iuxta tenuere, cuncti;
Huncque vicini grauibus cachinni
Vocibus vrgent.

43 הרימות ימין צריו השמחת כל אויביו׃

43 *Dexteram tollis nimis hunc prementum*
Hostium; pectus reficisque magno

44 אף תשיב צור חרבו ולא הקמתו במלחמה׃

44 *Gaudio: atque huius tu aciem retundis*
Ensis acutam.
Prœliis hunc nec stabilis, remissus

45 השבת מטהרו וכסאו לארץ מגרתה׃

45 *Splendor est huius, perijtque per te,*
Atque humi excelsum solium iacet quod
Proruis ipse.

46 הקצרת ימי עלומיו העטית עליו בושה סלה׃

46 *Huic dies curtæ minuis iuuentæ;*
Vsque & obuoluis misero hunc pudore:

47 עד מה יהוה תסתר לנצח תבער כמו אש חמתך׃

47 *Quis tibi est* I A S *modus hunc negandi aut*
Dissimulandi?
Bilis an, feruet tua quæ instar ignis,

48 זכר אני מה חלד על מה שוא בראת כל בני אדם׃

48 *Sæuiet semper? quid ego, memento,*
Sæculi; an vanè sobolem creasti
Terrigenarum?

tamen lucem suã proferens, testatur se suũ cursum complere: ita mea benignitas, quãuis ob hominum populi mei scelera et culpas minus frequens minusq. explicita cõspiciatur, nunquam tamen omnino semota ab ipsis erit.

40. 41. 42. Vexatur tamen populus tuus, & confligitur, variis ærumnis anguste oppressus, variisque ab hostibus vexatus ac derisus.

46 Illum nitorem quo initio lucebat, illumq. iuuẽtutis splendorem minui pateris.

48 Memineris exiguã esse sua natura vitam meam, & ætatem breuissimam, meq. moriturũ esse breui, neq. opus esse festino & celeri igne iræ tuę cõsumi eam, quæ breui consumenda est. Nemo enim est qui non moriatur corporali morte.

49 *Quem virum expertem tenet alma mortis*
Vita? se quis nam excipiat sepulchro
50 V S Q V E *subducens? Bonitas vel ista*
Est vbi prisca?
Quæ fides sancto tibi iure pacta
Cum tuo quondam, DOMINE *ô,* DAVIDE?
51 *Te tuis par est meminisse seruis*
Addita probra.
Iacta, quæ à multis populis recepi,
Perfero, atque his in sinubus repono
Probra viuenti tibi non ferenda
Incolumíque.
52 *Vt petant probris, repetántque vt,* IAS,
Gens tui hæc calces inimica Christi:
53 *At fides constans celebretur* IAE *in*
Sæcula mundi.

Meméto potius tuæ illi9 antiquæ bonitatis & misericordiæ, quam obtineas precor.

51 Contra quam benignitatem inimici tui obloquuntur.

49 מי גבר יחיה ולא יראה מות ימלט נפשו מיד שאול סלה׃

50 איה חסדיך הראשנים אדני נשבעת לדוד באמונתך׃

51 זכר אדני חרפת עבדיך שאתי בחיקי כל רבים עמים׃

52 אשר חרפו אויביך יהוה אשר חרפו עקבות משיחך׃

53 ברוך יהוה לעולם אמן ואמן׃

FINIS LIBRI III.

PSALMO-

PSALMORVM LIBER IIII.

Psal. XC.

Domine, refugium factus es nobis.

ARGVMENTVM.

Moses quo tempore in solitudinibus commorabatur, orationem hoc argumento composuit, vt Deum illi populo iratum placaret, & reconciliaret; exponit autem suam ipsorum omnem salutem, vitam, & beatitudinem in vnius Dei gratia, voluntate, ac misericordia esse positam. Petit ipsum quàm breuissimè deposita ira, illis placatum, clementem, & facilem se exhibere, ac tandem salutis illius promissæ & per Christum præstandæ tempora non differri.

1 תפלה למשה איש האלהים׃

1 *Oratio Mosis viri* DEI.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אדני מעון אתה היית לנו בדר ודר׃

MAnsio tu DOMINE *es nobis, domus atque firma in omni*
Ætate, mũdus quàm peregit, antè.

2 בטרם הרים ילדו ותחולל ארץ ותבל ומעולם עד עולם אתה אל׃

2 *Antè graues montes quàm Terra parẽs daret renixa,*
Et orbis esset, FORTIS *ipse constas.*
Et sæclis idem cunctis prior, inque sæcla FORTIS
Mansisti, & idem semper & manebis.

3 תשב אנוש עד דכא ותאמר שובו בני אדם׃

3 *Mortalem in frusta imminuens teris vt minuta testæ,*
Iubesque verti filios Adami.

4 כי אלף שנים בעיניך כיום אתמול כי יעבור ואשמורה בלילה׃

4 *Ante tuos oculos millesimus annus vt dies est*
Hesternus, hora vt nocte fixa transit.

5 זרמתם שנה יהיו בבקר כחציר יחלף׃

5 *Vorticibus turbas, somnus velut impotens, futuros,*
Vt manè fœnum transit innouatum.

6 בבקר יציץ וחלף לערב ימולל ויבש׃

6 *Manè nouum floréns que nitet bene; vesperi recisum*
Aret viroris roborísque id expers.

7 כי כלינו באפך ובחמתך נבהלנו׃

7 *Namque tuo naso defecimus, atque terret ista*
Nos bilis ardens, turbidósque vexat.

1 Scimus in te vno situm esse nostræ felicitatis præsidium, & vitæ subsidium, idque maiorum nostrorum sæculis cognouimus.

2 Scimus fortitudinẽ atque efficacitatẽ tibi propriã perpetuamq. esse, vt nobis præsidio esse possis.

3 Et tamen contendis cum misero mortali, quem potiùs contũdis & conteris; qui nihil omnino valet resistere. & indicis terrigenis conuersionẽ suarũ rerum in melius.

4 Iram autem tuam longo tempore prorogas, longo, inquã, miseris mortalibus, non tibi: nam tibi mille anni vt dies vna est.

5 At verò illis quodcunque tempus longũ est & tardum, tempus inquam laboris, sunt enim adeò fragiles, vt exigui temporis ærumnas sustinere nõ magis valeant, quàm fœnũ præcisum æstus ferre valet.

7 Hominibus grauissimus & vrentissimus est nasi tui æstus.

Et no-

8 *Et nostra opponis tibi praua; tui manere vultus*
Occulta nostra ob lucidam facem das.

8 שת עונתינו לנגדך עלמנו למאור פניך:

9 *Te nanque omnes diuertêre dies fremente nostri;*
Anniq́ue nostri, sermo ceu, volarunt.

9 כי כל ימינו פנו בעברתך כלינו שנינו כמו הגה:

10 Nam tota vita hominis etiam longissima, octogesimum annum non excedit.

Atque hi ipsi anni vt plurimùm laboribus, ærumnis, curis, & cogitationibus molestis consumuntur: & his finitis, vita clauditur.

10 *Añnorum nobis denûm prope septies dies sunt;*
Aut adde denos robori notando.
Quorum vsus summus, cura est grauis, & labor molestus,
Iniqua facti inuentio improbandi.
Cumq́ue citò (solet vt) præciditur exciditq́ue vita,
Volamus alis nesciis reuerti.

10 ימי שנותינו בהם שבעים שנה ואם בגבורת שמונים שנה ורהבם עמל ואון כי גז חיש ונעפה:

11 Atque quàm sit magna ira tua, nemo satis nouit, nemo satis timere potest indignationis tuæ vim: igitur doce nos numerum dierum, quo feremus istam iram, vt docti sapiamus, & corde sapienti, quæ agenda sunt, agamus tuæ reconciliationis causa; nam aliàs nos dies nostros nõ rectè numerare possumus, nec sapere sine te.

13.14.15. Imò potiùs tu te nobis redde, & rediens reconciliare tua clemẽtia, & quàm citissimè, mane ipso, non in extremo temporis, nos tua misericordia satura, vt breues hos vitæ dies non in miseria, sed in lætitia sancta traducamus, satis diu doluimus; gaudeamus tantundem.

17 Demum tuum illum salutis Pontificẽ mitte nobis, qui spiritum addat, quo tibi grata per omnẽ vitam faciamus.

11 *Istius nasi vim quis sciet? vrat vtq́ue flamma*
Ardens, tui pro debito timoris?

11 מי יודע עז אפך וכיראתך עברתך:

12 *Sic, quandoq́ue dies nostri numerantur, edoce nos;*
Et prouidens tunc recta cor feremus.

12 למנות ימינו כן הודע ונביא לבב חכמה:

13 *IAS ô, redeas; quisnam modus? atque redde seruis*
Te iam tuis, & prospice his misertus.

13 שובה יהוה עד מתי והנחם על עבדיך:

14 *Nosq́ue tua manè exatura bonitate, quod canentes*
Lætas dierum ferias agamus.

14 שבענו בבקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו:

15 *Exhilara nos; vt mæstosq́ue dies dabas premendo;*
Longos vt annos vidimus malorum.

15 שמחנו כימות עניתנו שנות ראינו רעה:

16 *Istud opus monstra atq. istud decus ede te incolentũ,*
Et genti & horum posteris futuris:

16 יראה אל עבדיך פעלך והדרך על בניהם:

17 *Vt nostri iucunda* DEI DOMINI*que vis fauoris*
Immissa semper sitq́ue fausta nobis.
Dirigat hæc manibus nostris facienda, prosperetq́ue,
Vis nostra quidquid fecerit manusq́ue.

17 ויהי נעם יהוה אלהינו עלינו ומעשה ידינו כוננה עלינו ומעשה ידינו כוננהו:

PSAL.

PSAL. XCI.

Qui habitat in adiutorio Altissimi.

ARGVMENTVM.

CERTAM, singularẽ & perpetuam Dei prouidentiam & curã erga verè pios homines describit Psalmus: est enim Catholici argumenti, ad eos omnes pertinens, qui se totos ad pietatem purè colẽdam tradiderunt; Deumq. suum præsidium & summum bonum sibi proposuerunt, idque simplicissimè & candidissimè; hos nullis periculis, nullis difficultatibus, quamuis maximis, superandos esse docet, angelorum ministerio fouendos, & veræ atque absolutæ salutis illius, cuius Christus Pontifex fuit, compotes efficiendos esse pollicetur.

CARMEN SAPPHICVM.

1 ישב בסתר עליון בצל שדי יתלונן:

1 *QVi latens vmbra sedet in* SVPERNI *&*
Copiis MAGNI *manet; ille &* IAE *(vt*

2 אמר ליהוה מחסי ומצודתי אלהי אבטח בו:

2 *Dicam ego) Tutor meus, arxque firma,*
Spes DEVS *& mi.*

3 כי הוא יצילך מפח יקוש מדבר הוות:

3 *Ille te absconso eloquio remotum*
Eruet, dura excipiétque peste;

4 באברתו יסך לך ותחת כנפיו תחסה צנה וסחרה אמתו:

4 *Te sua penna teget & sub alis,*
Tutior vt sis.
Illius scutum & clypeus fides est.

5 לא תירא מפחד לילה מחץ יעוף יומם:

5 *Noctis horrores nihil, aut volanteis*
Per diem clarum celeres sagittas
Inde timebis.

6 מדבר באפל יהלך מקטב ישוד צהרים:

6 *Non frequentem vmbris nebulísque pestem,*
Non luem, qualis medium per æstum
Dira grassatur, rapidóque vastat
Membra calore.

7 יפל מצדך אלף ורבבה מימינך אליך לא יגש:

7 *Ad latúsque istud moribunda mille*
Corpora, ad dextram decies cadántque
Millies quamuis, tamen illa nunquam
Te prope tanget.

8 רק בעיניך תביט ושלמת רשעים תראה:

8 *Vt tuis spectes oculis, periclo*
Liber ac testis, videásque qualis

1 Deus altus à nemine tangi, à nemine videri, omnes tangere, omnes videre, suos protegere, alienos turbare & obruere potest. Idem copiis magnus, qui alere suos potest abundãtissimè.

2 Ille dicet de Deo id quod ego referam, Tu mihi tutor, &c.

3 In hoc Psalmo varia personarum inductio est. auctor psalmi, vir pius de quo Psalmus est, & Deus loquuntur. à 3. versu vsque ad 8. auctor loquitur.

3 Omnes hæ liberationes perpetuò spiritaliter, nonnunquam etiam simpliciter explicantur.

5 Veritas promissorũ illius pro scuto tibi est.

6 Non venena, non naturæ ac temporum incommoda, nõ bella & mille ab hominibus profecta pericula.

8 Manifesta Dei iudicij & prouidentiæ exempla piis obseruantur.

Impios merces maneat, mali quæ
Præmia facti.

9 Prosopopœia pij viri. ait sibi hæc omnia certa spe proposita esse, Deum tutorē suum habenti, cuius sedes sancta, & præsidium firmissimum sit.
10 Auctoris oratio.

9 *Namque tu certus mihi tutor* IAS,
Cui loco sedes posita est superno:

9 כי אתה יהוה מחסי עליון שמת מעונך׃

10 *Et mali aduersi tibi nil parari,*
Accidere aut quit,
Nec tuo plaga aut violens propinquam

10 לא תאנה אליך רעה ונגע לא יקרב באהלך׃

11 *Se tabernaclo dabit: is suos nam*
Angelos iussit comites viarum ad-
esse tuarum:
Esse custodes, leuibusque palmis

11 כי מלאכיו יצוה לך לשמרך בכל דרכיך׃

12 *Ferre sublimem, tibi saxa lædant*
Ne pedem offenso. subigetque euntis
Planta leonem.

12 על כפים ישאונך פן תגף באבן רגלך׃

13 *Aspida impunè & catulos leænæ*
Ipse calcabis, volucrem & draconem
Terga voluentem sinuata longis
Squamea spiris.

13 על שחל ופתן תדרך תרמס כפיר ותנין׃

14 Dei oratio.
Quandoquidem me cognouit, cognitum coluit, atq. omni studio quæsiuit, ac petiit, nominis mei virtute, qua fisus est, liberabitur.
15 Appellatus illi adero præsenti auxilio; adeoque apertè consulam, & prouidebo, vt cognosci possit, quātum intersit inter veros cultores meos, & eos, qui me non colūt, aut nō purè colūt.
16 Piorum dies quia bene expositis, etiamsi pauci, tamen lōgi sunt & boni, ita vt vita satur pius decedat, atq. illo diuino beneficio tandem donetur, in quo omnium promissorum continetur summa.

14 *Me bene ardenti est animo hic secutus,*
Arctè & amplexus, procul hunc periclis
Eruam, celsum statuam meo sic
Nomine doctum.

14 כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי׃

15 *Certa responsa huic referam vocatus,*
Huic in angustis adero ipse rebus;
Libero ac tuto decus atque honorem
Prouidus addam.

15 יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו׃

16 *Hunc dabo longis saturum diebus,*
Et meæ tandem faciam salutis
Compotem sensu solido videre
Dona beatæ.

16 ארך ימים אשביעהו ואראהו בישועתי׃

PSAL.

PSAL. XCII.

Bonum eſt confiteri Domino.

ARGVMENTVM.

QVIBVS rebus pij populi animi feſtis diebus vacare debeant, apertè Pſalmus hic docet, nempe Dei laudibus canendis ex contemplatione operum ac beneficiorum Dei; ne mens ab hac grata ac debita contemplatione in tenebras incidat infidelitatis, vt multi inciderunt, ſenſu abalienati à Deo, & ad vanas commentationes traducti, quorum vitæ ac doctrinæ exitus deteſtandus fuit: cùm Deus ſemper maneat potens, ſapiens, & miſericors, qui perpetua mirabilium ac beneficiorum ſuorum monumenta ſtatuerit. quæ qui obſeruauerit, atque auctorem ipſum purè ſanctéque coluerit, ille magnis Dei promiſſis, tandem compos maioris etiam, & perpetuæ laudis materiam nanciſcetur.

1 מזמור שיר ליום השבת׃

1 *Pſalmus cantici ad diem Sabbathi.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

2 טוב להודות ליהוה ולזמר לשמך עליון׃

2 *IAM veridicis dicere verſibus*
Lux hæc læta, bona, & commoda Sabbathi eſt;
Iſti ac ferre ſuperno
Pſalmi cantica nomini:

3 להגיד בבקר חסדך ואמונתך בלילות׃

3 *Summo ac manè tua exponere munera,*
Vltrò quæ bonus hic edere tu ſoles,
Quæ & præſtare fidelis,
Totis addere noctibus.

3 Vt ex contemplatione operum tuorũ deueniamus ad miſericordiam promiſſorum, atque conſtantiã in iis præſtandis cognoſcendã & laudandam, idque toto die agamus.

4 עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור׃

4 *Teſtudo fidibus quæ reſonat decem,*
Adſintque vtre cauo nablia ſpiritus
Plena, & quæ modulantur
Argutos citharæ ſonos.

4 Intentis animis ac ſenſibus.

5 כי שמחתני יהוה בפעלך במעשי ידיך ארנן׃

5 *Nam quod conſtat opus te artifice, & manus,*
IAS, quæque tuæ facta patent, mihi
Læto carminis ampli
Argumenta parant pia.

5 Nemo poteſt rectè rerũ contemplari naturam, quin in admirationẽ raptus, te laudet & canat.

6 מה גדלו מעשיך יהוה מאד עמקו מחשבתיך׃

6 *IAS magna tua vt facta! & vt intimè &*
Valdè occulta probas conſilia vt tua!

7 איש בער לא ידע וכסיל לא יבין את זאת׃

7 *Noſſe hoc nec ſtupidus quit,*
Stultus nec valet aſſequi.

6 Ex rerum naturæ contemplatione euidens cognitio prouidentiæ tuæ oritur, quam ſtulti & ſtupidi non intelligunt.

8 *Herbarum vt similes floribus improbi*
Crescunt atque nitent qui mala perpetrant,
Excisi vt pereant, sint
Vsque in perpetuum nihil.

8 בפרח רשעים כמו עשב ויציצו כל פעלי און להשמדם עדי עד:

9.10. Cùm tu manifestus & editus proberis ex iis, quæ à te facta sunt, malè peribũt, qui te impugnãt, negantes aut esse, aut mundi auctorem esse.

9 IAS *perpetuò excelsus & editus*
10 *Tu summusque manes: ecce etenim tui*
Hostes, ecce tui IAS
Hostes vt pereunt malè!
Et qui praua gerunt, dißilient quoque;

9 ואתה מרום לעולם יהוה:

10 כי הנה איביך יהוה כי הנה איביך יאבדו יתפרדו כל פעלי און:

11 Illi omnino disperdẽtur cum sua doctrina & vanitate: mea autem gloria superabit, qui te cõfiteor mundi conditorem, rectorem, & misericordiæ auctorem.

11 *Disiectique fluent: tu tamen editum*
Cornu vt Rhinocerotis
Tolles, & statues meum.
Perfusus viridi iamque oleo fruar

11 ותרם כראים קרני בלתי בשמן רענן:

12 Non solùm spei & fidei meæ exitum videbo optimum; sed finem insidias mihi parantium dignum aspiciam, & pœnas audiam illis destinatas.

12 *Ipse. Atque his oculis mî insidiantium*
Finem conspiciam; atque his
Pœnas auribus audiam,
Infestos mihi iam quæ excipient malos.

12 ותבט עיני בשורי בקמים עלי מרעים תשמענה אזני:

13 *Iustus floruerit palma velut virens,*
Multo & germine crescet
Felix ceu Libani larix.

13 צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון ישגה:

14 Omnium vanarũ doctrinarum & sectarum finis erit infelicissimus; illorũ verò qui in disciplina & religione Dei instituti perseuerauerint, erit finis honestissimus & beatissimus.

14 IAE *inque æde boni qui fuerint sati,*
Nostri nempe DEI *floridi in atriis*
15 *Fient: inque senecta*
Pingues, nec steriles virent.

14 שתולים בבית יהוה בחצרות אלהינו יפריחו:

15 עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו:

16 Prauitas nulla in Deo, eiusve operibus, consiliis & prouidentia est. Quæcunque prauitas est, ex hominum ingenio & stultitia est.

16 *Vt cuncti referant, æquus vt omnibus*
IAS *perpetuò permaneat, mea*
Rupes, cuius in almo
Nulla est numine prauitas.

16 להגיד כי ישר יהוה צורי ולא עולתה בו:

PSAL.

PSAL. XCIII.

Dominus regnauit, decorem indutus est.

ARGVMENTVM.

AD eundem cum superiore finem & vsum Psalmus hic compositus fuit, vt ex rerum à Deo effectarum, quarum historiæ leguntur festis diebus, cõtemplatione alia diuinæ laudis argumenta oriantur: quibus explicetur Deũ regnare in orbe terrarum, quod non solùm creatione ipsa mundi & partium eius, verùm etiam nouis miraculis circa mundi partes editis, confirmetur, vt in transitu filiorum Israel per mare & Iordanem, & aliis.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 יהוה מלך גאות לבש לבש יהוה עז התאזר אף תכון תבל בל תמוט:

1 *IAS regna tenet, vestem vestitque decoram;*
Accinxit se robore & IAS.
Testis & orbis erit, qui conditus, vt stabilisque est
Firmatus non dissilit vnquam.

1 Deus ille noster gubernat mundum, regisque decus, & potẽtiam exhibet apertis argumentis. quòd sit potens & fortis, eius opus indicat stabile.

2 נכון כסאך מאז מעולם אתה:

2 *Estque tuum solium, stabilitaque regia præ tunc,*
Ipse & præ mundo quoque constas.

2 Ille autẽ ante mundum æternus erat.
Præ tunc. ex Hebręo, vt significetur æternitas à parte anteriori.

3 נשאו נהרות יהוה נשאו נהרות קולם ישאו נהרות דכים:

3 *Flumina vocem, IAS, attollunt, flumina tollunt,*
Et fluuij tollunt quoque fluctus.

3 Quòd regnet, gubernet, & moderetur, probant magnæ mutationes rerũ ad tempus editæ.

4 מקלות מים רבים אדירים משברי ים אדיר במרום יהוה:

4 *Fortibus ac multis undarum vocibus altè*
Fortior est maris editus IAS

5 עדתיך נאמנו מאד לביתך נאוה קדש יהוה לארך ימים:

5 *Fluctibus effractis. Tua sunt testata fideli*
Numine firmata ac bene certo.
IAS, sancta tua est ædes; sanctumque, decusq. hanc
Sæcla decent in longa dierum.

5 Igitur his testibus probatur tua efficientia & virtus in rebus gubernandis: probatur & veritas & sanctitas religionis eius, quæ te rectè colit, & veneratur.

PSAL. XCIIII.

Deus vltionum Dominus.

ARGVMENTVM.

PSALMVS hic summam quandam obseruationem complectitur eius doctrinæ sacrę partis, in qua de diuini iuris rationibus agitur; quę cũ ęquissimæ sint, omnibusque partibus absolutissimæ, Deũ ipsum iudicem orbis probant, cuius muneris virtutem admirabilem in miseris & afflictis à potentiorum manu atque tyrannide asserendis, ostendi mundo pij cupiunt, quorum oratio hoc refertur carmine.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 אל נקמות יהוה אל נקמות הופיע:

1 *VIndex refulge numine vindice*
O FORTIS IAS, tollere & arbiter

1.2. Deus, qui idem Fortis, idem vindex iniuriatũ diceris verè, iudicẽ te exhibe mun-

2 *Terræ repende, & quæ arrogantes*
Præmia commeruere fastus.
3 I A S *modus quis, quis modus impiis*
Plausus, nouandi gaudia & improbis?
4 *Pronuntiabunt dura praui*
Artifices, loqui & insolescent?
5 I A S, *tuum qui sic populum atterunt,*
Fundum ac prementes imminuunt tuum:
6 *Orbumque, & orbatam marito*
(Aduenæ & haud miseret) trucidant.
7 *Dicuntque, Non* I A H *viderit, ac* D E V S
Vindex Iacob prospiciet nihil.
8 *Insana quando turba disces?*
Perspicite hoc stupidumque vulgus.
9 *Qui plantat aurem, non tamen audiet?*
Fictor videbit non oculi artifex?
10 *Qui corripit gentes, reprensor*
Non erit, idem hominumque doctor?
11 *Quæ cogitata vt sint hominis nihil,*
12 *Cognouit* I A S. *Quem virum & erudis*
Et lege curas edocendum, est,
I A H, *solidis numeris beatus.*
13 *Illum diebus tuta quies malis*
Mulcebit, alta exciditur improbo
14 *Dum fossa: nam fundum suum non*
Destituet, populum vel I A S.
15 *Cùm vis redibit iustitiæ sequax,*
Atque id sequentur cor quibus integrum est:
16 *Quis mi in scelestos, quis ne sistet?*
Prauificos feret atque rectus?
17 *Quàm penè furua ad claustra silentium*
Sedisset altè scissa anima hæc, nisi

do, magnis hominum sceleribus inquinato.

3 Improbi cũ nõ sentiant in se manifesta seueritatis iudicij sui argumenta, nõ solùm negant te iudicem, sed sibi plaudunt vt potẽtioribus & sapientioribus præter cæteros. nomen רשע impium & improbum rectè vertamus.

7 I A H nomen Dei est, ethnicis etiam notum, quod illi I A Ω vocant. hunc impij & improbi humanas res non videre aut nõ curare aiunt. vindex De9 Iacob, qui humilem Iacob suscepit fouendum, defendendum, & promouendum.

9 Illũ agnoscere omnia, probat naturæ opus; nam qui vim sensibus tribuit, eam viin etiam ipse citra sensuũ membra & instrumẽta possidet.

10 Ab ipso etiam improbari maleficia & scelera, probat animaduersio in plures gẽtes edita, & doctrina eius qua ius docetur, atque æquitatis ratio ostenditur.

12. 13. 14. Ille beatus est, & vitę suæ cursum rectè instituere potest, qui non rationibus & cogitationibus humanis, sed legis tuæ notitia & cognitione eruditur ac docetur; ex cuius legis cognitione ad omnes humanarũ rerum formas, partes & casus optimè & cõmodissimè instruitur.

15. 16. 17. 18. Cùm aliquis doctus fuerit diuinæ legis præceptis & institutis, ius æquitatemque seruabit, cũ iustitia & pietate coniuncta, dummodo recto corde sit. Sed si idem à potentissimis

2 הנשא שפט הארץ השב גמול על גאים׃
3 עד מתי רשעים יהוה עד מתי רשעים יעלזו׃
4 יביעו ידברו עתק יתאמרו כל פעלי און׃
5 עמך יהוה ידכאו ונחלתך יענו׃
6 אלמנה וגר יהרגו ויתומים ירצחו׃
7 ויאמרו לא יראה יה ולא יבין אלהי יעקב׃
8 בינו בערים בעם וכסילים מתי תשכילו׃
9 הנטע אזן הלא ישמע אם יצר עין הלא יביט׃
10 היסר גוים הלא יוכיח המלמד אדם דעת׃
11 יהוה ידע מחשבות אדם כי המה הבל׃
12 אשרי הגבר אשר תיסרנו יה ומתורתך תלמדנו׃
13 להשקיט לו [illegible]
14 כי לא יטש יהוה עמו ונחלתו לא יעזב׃
15 כי עד צדק ישוב משפט ואחריו כל ישרי לב׃
16 מי יקום לי עם מרעים מי יתיצב לי עם פעלי און׃
17 לולי יהוה עזרתה לי כמעט

I A S

שכנה דומה נפשי:

Ias mihi, is qui semper adstat,
Ferret opem auxiliumq́ue certus.

18 אם אמרתי מטה רגלי חסדך יהוה יסעדני:

18 *Si dico forsan, Pes labat en meus;*
**Fulcibat, Ias, me bonitas tua:*

19 ברב שרעפי בקרבי תנחומיך ישעשעו נפשי:

19 *Curas & inter me prementes*
Hanc animam recreator ipse

20 היחברך כסא הוות יצר עמל עלי חק:

20 *Solaris. An ne is sit socius tibi,*
Peruersa fingens qui statuit, thronus?

21 יגודו על נפש צדיק ודם נקי ירשיעו:

21 *Iusti phalange atque acta damnant*
Composita, innocui & cruorem?

22 ויהי יהוה לי למשגב ואלהי לצור מחסי:

22 *Ias meumq́ue est præsidium; meus,*
Tutela rupesq́ue est Devs; & mihi.
Fraus his erit conuersa fraudi,
Artifices repetet suosq́ue.

23 וישב עליהם את אונם וברעתם יצמיתם יצמיתם יהוה אלהינו:

23 *Exscindet Ias hos proprio malo,*
Exscindet ipsa hos nempe malignitas,
Noster Devs, qui nos tuendo
Principis officium probabit.

& improbissimis opprimatur, non desperabit, sed credens expectabit sui assertorē, malorumq́ vindicem Deum.

20 Non enim Deus admittit ad se iniquos, aut iniquitatem, neq. eos qui praua honestis, honesta improbis nominibus perturbāt: simplicissimus est Deus, & fraudem omnem execratus, simplicitatem simplicesq́ue tuetur.

Psal. XCV.

Venite exultemus Domino.

Argvmentvm.

Divinae misericordiæ in beneficiis humano genere promittendis, & veritatis atque constantiæ in iisdem præstandis rationes, Psalmus hic exponit: asserens Deum esse potentissimum, sapientissimnm, ac benignissimū, qui Ecclesiam ipse elegerit fouendam, gubernandam, amplificandamq́ue susceperit, idq́ue omnino præstiterit erga eos, qui recta fide & morū probitate, virtutisq́ue exercitatione pietatis studium colentes, in diuina illa electione permanserint: aliis verò contrà euenerit, qui infidelitate atque inobedientia sese tantis beneficiis indignos reddiderint.

Carmen sapphicvm.

1 לכו נרננה ליהוה נריעה לצור ישענו:

1 *Vocibus iunctis, animisq́ue ouantes*
Iubilis Iae properè canamus,
Nostra qui rupes, resonemus, alta est
Spesq́ue salutis.

1.2. Diuinorum beneficiorum erga nos memoriam gratulationibus celebremus, & supplicationibꝰ decretis recolamus.

Laude

2 *Laude præclarum celebri fatentes*
Illiusque os & faciem petamus
Obuij ac docti resonare numen
Illius hymno.

2 נקדמה פניו בתודה בזמרות נריע לו:

3 Eritque huiusmodi laudum à nobis decã-tandarum argumentum, vt Fortem, constantem, auctoritate valentem prædicemus Deum,

3 *Magnus est* IAS *valideque* FORTIS;
Magnus est, omnes superat Deosque
4 *Rex, manus cuius penetranda terræ*
Continet antra.
Montiumque illi insuperata substant
5 *Culmina; auctori huic mare substat; huius*
Ficta prudentis manibus, magistri &
Arida constat.

3 כי אל גדול יהוה ומלך גדול על כל אלהים:

4 אשר בידו מחקרי ארץ ותועפות הרים לו:

6 *Ergo prostrati penitusque curui,*
Supplices IAE *genibusque flexis*
(Quo patre, auctore ac, sumus) ante dia
Ora cadamus.

7 Præterea illum nostri amatorem, curatoré, & pastorem singulari prouidétia; nos populum gregemque suum esse, gaudentes canamus, si tamé velimus voci eius obedire.

8 Nam aliàs ob infidelitaté & inobedientiam ab illa electione & singulari gratia decidemus. Inducitur iã hoc loco Deus alloquutus populum.

Meriba, cõtentio & exacerbatio. loci nomen est ita dicti, ob monumentũ criminis Israelitarum & iudicij Dei; sic etiam Mazzah loco nomen positum est, à tentatione Israelitarum aduersus Deũ.

10 Satis magnũ exemplum patientiæ, expectationis. & seueritatis etiam iudicij mei, quadraginta integris annis est editum ad posterorũ eruditionem ac prudentiam.

7 *Ille nam noster* DEVS *est, & ipsi*
Pascui illius populus pecusque,
Quos manus ducens agit & recenset
Illius vna.
Auribus vocem modò si tenetis
8 *Illius certis hodie; cauete,*
Vestra ne, vt quondam in Meriba, rigescant
Ferrea corda.
Quo die Mazzah retulit tremendum
Nomen incultos Arabum per agros;
9 *Me quidem vestri voluere cùm tentare parentes.*
10 *Qui meum experti didicere opusque; &*
Ipse contendi generi per annos
Huic quater denos, populusque, dixi,
Corde proteruo est:

Gens

Gens & erroris studio, meas &
Quæ vias spernit, renuitque nosse,
11 *(Iuro vt offensus) mea si subibunt*
Regna quietis.

11 אשר נשבעתי באפי אם יבאון אל מנוחתי :

Psal. XCVI.

Cantate Domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

Psalmvs hic refertur ad laudem potentiæ, virtutis, auctoritatis, & maiestatis Dei, quæ spectatæ fuere apertissimè, cùm populus Israel ex solitudine Arabiæ in gentium regiones deductus est, quarũ qui dicebantur dij, nihil omnino valuerunt, neque dicatas sibi regiones aut gentes propugnare potuerunt, quia dæmonia erant, quorum vis cum diuina virtute nullo modo comparari debet aut potest.

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 שירו ליהוה שיר חדש שירו ליהוה כל הארץ :

1 Iam *carminibus dicite nunc nouis,*
Iam *cuncta canat terraque personet;*
Iae *nomen & almum*
Gratis dicite laudibus.

2 שירו ליהוה ברכו שמו בשרו מיום ליום ישועתו :

2 Iam, *certa salus quo venit arbitro;*
Vos hunc lætificis dicite nuntijs;
Seruantemque die & nos
Omni vos canite hunc die.

3 ספרו בגוים כבודו בכל העמים נפלאותיו :

3 *Illumque amplificum dicite gentibus*
Et cunctis populis mirificum, magis

4 כי גדול יהוה ומהלל מאד נורא הוא על כל אלהים :

4 *Cunctis terribilem dijs*
Iam *laudeque maximum.*

5 כי כל אלהי העמים אלילים ויהוה שמים עשה :

5 *Omnes nam, populi quos celebrant Deos,*
Sunt diri, & nihili; stultitiæ, impotes:
Ias *auctor at ipse*
Cælos fecit & æthera.

6 הוד והדר לפניו עז ותפארת במקדשו :

6 *Maiestas præit hunc, claraque dignitas*
Huius sancta decus, robur &, obtinent;

7 הבו ליהוה משפחות עמים הבו ליהוה כבוד ועז :

7 Iae *roboris ampli*
Numen cedite maximum

1 Omnes nos, qui ad Dei populum pertinemus, imò omnis habitabilis terra, agnoscat hunc esse verum ac solum Deum cũctis celebrandũ, hunc esse conditorem orbis.

2 Eundem hominum salutem esse, canentes affirmate, qui metuẽdus & colendus sit; nõ solùm hominibus, verùm dijs vocitatis omnibus.

5 Omnia hæc significat nomen אלילים ex etymo.

Vos ô de populis innumeris genus

8 *Et linguis varium, moribus &, bono*

IAE afferte probanda,

Digna & munera nominis.

8 הבו ליהוה כבוד שמו שאו מנחה ובאו לחצרותיו׃

9 Huius vnicam Ecclesiam adite & frequentate: hunc colite, & humi procumbentes adorate.

9 *IAE sancta pij atque atria visite,*

Insignisque loci procidite huic solo,

Cuius numina vultus

Omnis terra tremens colat.

9 השתחוו ליהוה בהדרת קדש חילו מפניו כל הארץ׃

10 Vt orbem cõstare certum est, ita IAM regem & gubernatorẽ orbis esse, est certissimũ & verissimũ: nãq. huius vnica prouidẽtia & moderatione constat. non constaret sibi, si à pluribus diis gubernaretur.

10 *IAS regnat enim, dicite gentibus*

(Orbis constat vti, nec refugus labat)

Iudex iuráque recta

Hic dicet populis bonus.

10 אמרו בגוים יהוה מלך אף תכון תבל בל תמוט ידין עמים במישרים׃

11 *Cæli lætitia percelebri sonent,*

Omnis terra quibus gestiat accinens;

Vastúmque intonet æquor,

Quidquidque hoc replet, assonet.

11 ישמחו השמים ותגל הארץ ירעם הים ומלאו׃

12 Cùm ostensa fuerint signa & argumẽta iudicij Dei, quæ quotidie obseruantur, obseruabuntur etiam longè clariùs Euangelij tempore, & clarissimè in iudicio vniuersali.

12 *Exultent saturi & quidquid habent agri,*

Tunc siluis recinant omnibus arbores

13 *IAS cùm veniet, cùm*

Terræ aduenerit arbiter,

Orbem iustitia qui reget integra,

Et certa populos conueniet fide:

Namque est ipse fideli

Verax numine maximus.

12 יעלז שדי וכל אשר בו אז ירננו כל עצי יער׃

13 לפני יהוה כי בא כי בא לשפט הארץ ישפט תבל בצדק ועמים באמונתו׃

PSAL. XCVII.

Dominus regnauit, exultet terra.

ARGVMENTVM.

IDEM huius ac præcedentis est Psalmi argumentum, verùm temporis & causæ ad componendum diuersa ratio indicatur. Namq. hic earũ rerum conditionem referre videtur, quæ populo Israelitarum Palæstinorum vrbes expugnante atque occupante, constituta fuit; ex qua manifestum signum extitit veritatis promissorum Dei de orbis seruatore ex Iudæ posteritate oriundo. Igitur & præteritorum ac præsentium commemoratio, & futurorum Dei beneficiorum expectatio hoc Psalmo continetur.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Rege

1 יהוה מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים:

1 *Rege* IA *exultet tellus, agat insula festos*
Plurima læta dies.

1 Terra continẽs omnis, & quæ mari interiecto à continente distat.

2 ענן וערפל סביביו צדק ומשפט מכון כסאו:

2 *Cui circum densa est nubes, ius fulsit & æquum,*
Iustitia huic solium.

2 Deus inuisibilis quanquam sit, tamen visibilia & manifesta æquitatis ac iudicij sui signa edit.

3 אש לפניו תלך ותלהט סביב צריו:

3 *Hunc rapidus properansque suos flammare premẽtes*
Anteit ignis edax.

3 Est enim seuerus in impios.

4 האירו ברקיו תבל ראתה ותחל הארץ:

4 *Fulgura præstringunt orbem, tellusque laborans*
Fulgura clara videt.

5 הרים כדונג נמסו מלפני יהוה מלפני אדון כל הארץ:

5 *Terra omnis* DOMINVM *ante* IAM *mõtesq. li-*
Cera velutque, fluunt. *(quescunt,*

6 הגידו השמים צדקו וראו כל העמים כבודו:

6 *Iustitiam cuius cæli ostendere; videntque*
Cuncti etiam populi

7 יבשו כל עבדי פסל המתהללים באלילים השתחוו לו כל אלהים:

7 *Amplificum numen. puduitque dolata colentes,*
Quique DEOS *nihili*
Iactant: huic omnes se proijcientque trementes,
Et quoque dij suberunt.

7 Non modò aduersum vanorum deorũ cultores, verumetiam aduersus deos ipsos vanos, potentem & seuerũ exhibuit se iudicem.

8 שמעה ותשמח ציון ותגלנה בנות יהודה למען משפטיך יהוה:

8 IAS *læta Sion, Iudæ ac tua iura puellæ*
Audierint alacres.

8 Sion & Iuda, quibus præcipuè & singulariter expressum est promissum salutiferi illius regis.

9 כי אתה יהוה עליון על כל הארץ מאד נעלית על כל אלהים:

9 IAS *namque omnis te dicet terra supernum,*
Te Dominumque suum.
Qui & premis immenso prælatus numine cunctos
Magna potensque Deos.

10 אהבי יהוה שנאו רע שמר נפשות חסידיו מיד רשעים יצילם:

10 *Vos quibus est studium, magni quibus est amor* IAE,
Feruidi & vsque pij
Fastidite malum; vitas animasque piorum
Ille tuetur amans:
Improba ne lædat manus hos ille eruit, à vi
Liberat ille mala.

10 Est seuerus aduersum impios & improbos, beneficentissimus & amantissimus erga pios & probos.

11 אור זרע לצדיק ולישרי לב שמחה:

11 *Lux seritur iustis; & queis rectissima corda,*
His sata lætitia est.

12 שמחו צדיקים ביהוה והודו לזכר קדשו:

12 *Sancti* IAE *memores laudum gaudete pij, qui*
Iustitiam colitis.

PSAL. XCVIII.

Cantate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit.

ARGVMENTVM.

POPVLI Israelitici in sedibus ac regionibus promissis collocati, ac diuinis beneficiis in summa pace vsi, imaginem quandam hic Psalmus refert: docetque Deum in promissis constantissimum esse, idque præstandis oportunè beneficiis declarare, eundem etiam iudicem seuerissimum aduersus impios improbosque esse ostendit. Atque hac imagine ad salutis illius maximè per Christum mundo afferendæ, expectationẽ hominum animos instruit.

1 *Psalmus.* מזמור :

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Nouis & assiduis carminibus celebrandus est Deus, qui assidua mirabilium suorum documéta renouat, & perpetuò se salutiferum probat, potentissimumque manifestat.

IAE *mirifico vos noua carmina* שירו ליהוה שיר חדש כי נפלאות עשה הושיעה לו ימינו וזרוע קדשו :
Auctori celebri dicite, dexteræ
Cuius certa salutis
Sancta & vis quoque brachij.

2 Eadem opera salutem populo suo attulit, & iudicium in gẽtes ipsi improbandas exercuit.

2 IAE *diua salus cognita constitit,* 2 הודיע יהוה ישועתו לעיני הגוים גלה צדקתו :
Præsens iustitia est ante oculos patens,
Visa & gentibus, illam
Queis ipse exposuit bonus.

3 Promissorũ suorum constãtiam re ipsa demonstrauit Israelitis, in destinatas regiones adductis & collocatis, idem facturus in veritate salutis æternæ, & regni cælorum, quod in figura ostenderat.

3 *Verax namque, boni ac propositi memor,* 3 זכר חסדו ואמונתו לבית ישראל ראו כל אפסי ארץ את ישועת אלהינו :
Auxit pollicitis Israelis domum;
Terræ ac finibus omnis
Nostri est visa salus DEI.

4 IAM *terra alacris tota sonans, strepens,* 4 הריעו ליהוה כל הארץ פצחו ורננו וזמרו
Exclamans & ouans psallite, psallite
5 IAE, *nec citharæ vox* 5 זמרו ליהוה בכנור בכנור וקול זמרה
Absit, nec citharis fides.
6 *Voci mixta crepans sit tuba cornuum:* 6 בחצצרות וקול שופר הריעו לפני המלך יהוה :
IAM *regem alacres præcinite, intonet*
7 *Fœcundum mare monstris* 7 ירעם הים ומלאו תבל וישבי בה :
Orbisque, orbis & incolæ.

8 Flumina præter solitum exuberantia, vt Iordanis, applaudant cum montibus Domino. alludit ad Iordanis refluxum.

8 *Et palmas feriant flumina; montium* 8 נהרות ימחאו כף יחד הרים ירננו
Idem sit studium, vox & ouantium

Ante

9 לפני יהוה כי בא לשפט הארץ ישפט תבל בצדק ועמים במישרים

9 *Ante* IAM; *veniet cùm is*
Terram vt iudicet arbiter.
Orbi iuſtitiæ ac arbitrij integri
Dicens iura dabit, queis populos reget
Iudex legibus æquis
Recti examine ponderis.

9 Venturus enim eſt, vt iudicium faciat in terra, alioſque ſeruet, fideles & obtemperátes videlicet: infideles verò, & improbos, ac rebelles damnet, Euãgelij virtute & efficacitate.

PSAL. XCIX.

Dominus regnauit, iraſcantur populi.

ARGVMENTVM.

AD regum tempora pertinet hic Pſalmus, cùm iam Deus è tabernaculis mobilibus ad ædificatam ſibi ædem inter homines prouidentia quadam ſingulari habitaturus migrauerat. id enim maximam ipſius miſericordiam, & erga homines dilectionem declarauerat: illudque ſignificabat fore, vt in ipſorum hominum animis per Spiritum ſanctum domicilium ſibi collocaret gratiſſimum.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 יהוה מלך ירגזו עמים ישב כרובים תנוט הארץ׃

1 IAS *regnat enim, iam populi tremant,*
Nutet terra, ſedens in Cherubim editus

2 יהוה בציון גדול ורם הוא על כל העמים׃

2 IAS; *alma Sion quem colit, altior*
Cunctos qui populos premit.

3 יודו שמך גדול ונורא קדוש הוא׃

3 *Magnum, terribile, ac ſanctius omnibus*
Faſſis percelebre & nomen erit tuum:

4 ועז מלך משפט אהב אתה כוננת מישרים משפט וצדקה ביעקב אתה עשית׃

4 *Eſt Rex ipſe potens, iuráque diligit;*
Ipſe at recta fouens paras;
Auctor iura Iacob iuſtitiam & facis.

5 רוממו יהוה אלהינו והשתחוו להדם רגליו קדוש הוא׃

5 IAM *noſtrum, agite, extollite vos* DEVM,
Huic ad ſcamna throni lucida ſupplices
Sancto procidite ad pedes.

6 משה ואהרן בכהניו ושמואל בקראי שמו קרא אל יהוה והוא יענם׃

6 *Quem Moſes, & Aron quem colit illius*
Inter ſacrificos; quem Semuel pius
Sancto magnificum nomine ſubditæ
Genti prædicat & docet.

7 בעמוד ענן ידבר אליהם

7 IAE *oracla petunt & referunt data,*
Dum nube è tereti hos alloquitur latens,

1 Agnoſcant populi verè Deum regnare in terris, vtpote cuius ſingularis prouidentia cognoſcitur, ſedentis inter Cherubim, indéque Sionis ciuitatem, & omnem Iſraelitarũ regionem gubernãtis.

3 Huiuſmodi teſtimonio populi Deum confiteantur.

4 Tu defendis Iacob ab iis, qui opprimere ſtudent, illumque iuſtitia auges, & miſericordia foues. nam iuſtitiæ nomen miſericordiæ ſiue beneficentiæ rationem quoque indicat.

6 Ille à magnis ac ſummis viris adoratus & cultus eſt. cùm eo modum ſe adeò familiarẽ hominibus exhiberet; namq. è nube loquebatur illis ac tabernaculo mobili, etiam reſpondebat è nube. illis miniſtris gubernabat populum.

7 E nube leges illis perpetuas ſeruandas præcipit, quas ipſi reuerenter atque piè obſeruarunt.

Hi testata patres ipsius obtinent,
Et decreta colunt data.

שמרו עדתיו
וחק נתן למו׃

8 Eo tempore te rectorem, gubernatorē ac iudicem exhibeas, prouidens illis, & castigans improba commenta eorum.

8 IAS *ipse* DEVS, *quem colimus, dabas*
His responsa, bonus parcere, FORTIS *&*
Vlciscens studij crimina non probi,
Vindex & scelerum malis.

8 יהוה אלהינו
אתה עניתם אל
נשא היית להם
ונקם על
עלילותם׃

9 Ergo decet oportetque maximè hunc colere atq. adorare, propiori nobis loco sese nostrum regem exhibentem, & sedem etiā figentem.

9 IAM *laude* DEVM *tollite maxima*
Nostrum, sanctus enim noster & est DEVS;
Sancto in monte sibi quem dicat ac tenet,
Huic procumbite supplices.

9 רוממו יהוה
אלהינו
והשתחוו להר
קדשו כי קדוש
יהוה אלהינו׃

PSAL. C.

Iubilate Deo omnis terra.

ARGVMENTVM.

LEGIS doctrinæ summa est Dei omnipotentis cognitio, creationis contemplatio, humani generis à Deo electi notitia, promissorum de salute hominum fides, & præceptorum ad eam salutem obtinendam obseruantia. hanc summam Psalmus hic breuiter perstringit, quem ad gratiarum actionis vsum Psaltes accommodauit.

1 *Psalmus ad confessionem.*

1 מזמור לתודה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 Ad omnes homines spectat Dei creatoris, electoris, & seruatoris cognitio, & earum cōsideratio rerum, quæ ad hæc pertinent; ex qua cognitione laudis perpetuæ argumenta oriuntur.

3 Ille Deus qui cælū & terram cōdidit, ille populum sibi optauit, quem singulari benignitate foueret.

IAM *terra omnis numeris resonate canoris,*
Hunc voce & plaudente vocate.

הריעו ליהוה
כל הארץ׃

2 IAM *læti omnes colite & sacra illius ora*
Voce animi plaudentis adite.

2 עבדו את יהוה בשמחה
באו לפניו
ברננה׃

3 IAS *ipse* DEVS *noster cognoscite, & illo*
Nos sumus auctore atque valemus.
Non sumus à nobis facti, grex illius imò
Ille & quos pascitque regitque.

3 דעו כי יהוה
הוא אלהים הוא
עשנו ולא
אנחנו עמו
וצאן מרעיתו׃

5 Deus vt patribus terrena promissa præstitit, præstabit nobis cælestia, iis, qui ab electione suo ipsorum vitio non deciderint.

4 *Illius & fassi & celebrantes ostia adite,*
Et nomen celebrate fatentes.

4 באו שעריו
בתודה חצרתיו
בתהלה הודו לו
ברכו שמו׃

5 *Nam bonus est* IAS, *& in omnia sæcla benignus,*
Verax ætatemque per omnem.

5 כי טוב יהוה
לעולם חסדו
ועד דר ודר
אמונתו׃

PSAL.

PSAL. CI.

Misericordiam & iudicium cantabo tibi Dñe.

ARGVMENTVM.

DAVIDIS in regem à Deo electi & constituti professio hoc Psalmo exponitur. Qui officium suum Deo probandum fore sperans, canit, idq́ue duplici capite constiturum declarat, videlicet misericordia & iudicio erga eos, quos regendos susceperit, & simplici vitæ suæ probitate, atque improborum hominũ detestatione, quę ad priora illa duo capita expediẽda commodè adhiberi debent.

1 לדוד מזמור

1 *Dauidis Psalmus.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

חסד ומשפט אשירה לך יהוה אזמרה׃

ET ius benignæ & mentis opus mihi
Cantanda semper proposui, bone
IAS, tibi vni & hæc reponam,
Et referens mea cuncta psallam.

1 Meum carmẽ perpetuò mihi meditandum & canendum, duobus argumentis à te petitis cõstabit, benignitatis in populo leniter gubernando, et iudicij atque æquitatis in iure dicundo.

2 אשכילה בדרך תמים מתי תבוא אלי אתהלך בתם לבבי בקרב ביתי׃

2 Curabo sanam prospiciens viam
Nouisse, quando tu venies mihi,
Versabor integro domique
Corde meæ penitusq́ue simplex.

2 Te venturum meorum actorum, atque officij obseruatorem semper intelligam, ideoq́ue illam viam communiam, quæ tibi grata est, hoc est, integritatis & simplicitatis.

3 לא אשית לנגד עיני דבר בליעל עשה סטים שנאתי לא ידבק בי׃

3 Nec ferre nequam possum oculis meis,
Nec rem scelestis ausibus editam:
Obliqua mî ipse hærere facta
(Odi equidem) patiar nec vnquam.

3 Non tãtùm ipse me præstare curabo pium & integrũ, sed familiam omnẽ meam & ministros ad huius normæ examen deligam; eos enim prorsus reiiciam, quos duplices, violentos, aut dolosos cognouero.

4 לבב עקש יסור ממני רע לא אדע׃

4 Cor praua fingens (sit procul) arceo,
Ignara semper sit mihi mens mali;

5 מלושני בסתר רעהו אותו אצמית גבה עינים ורחב לבב אותו לא אוכל׃

5 Detractor occultusq́ue amici
Sit mihi perpetuò recisus:
Nec qui prælatis est oculis, neque
Corde arroganti qui intumeat, fero:

Arrogantes ambitiosoq́ue detestor.

6 עיני בנאמני ארץ לשבת עמדי הלך בדרך תמים הוא ישרתני׃

6 Attendo & in terræ fideles
His oculis, sociosq́ue gratos.
Hos mecum iisdem sedibus applico,
Esse & viæ quem non piget integræ,
Hunc ipse dilectum ministrum
Esse mihi statuo proboq́ue.

6 Probos, veri amatores amo.

Modestos, qui plana via sine anfractibus aut compendiis vitæ vtuntur.

Auctor

7 Nō ſemel, ſed ſemper curabo meam familiam huiuſmodi hominum impuritatibus expurgari.

7 *Auctor doloſæ fraudis & artifex*
Nullus manebit ſub trabibus meis;
Qui vana conſultò loquetur,
Ante meos oculos neque aſtet.
8 *Manè ac per omnes ſollicitus dies*
Omnes recidam protinus improbos
Terræ; ſacrata ex vrbe vt IAE
Prauifici minuantur omnes.

7 לא ישב בקרב ביתי עשה רמיה דבר שקרים לא יכון לנגד עיני

8 לבקרים אצמית כל רשעי ארץ להכרית מעיר יהוה כל פעלי און׃

PSAL. CII.

Domine exaudi orationem meam.

ARGVMENTVM.

PVBLICO Eccleſiæ & ſingulari cuiuſcunque fidelis nomine hic Pſalmus compoſitus eſt: pertinetque ad omnia tempora Eccleſiæ afflictæ, aut cuiuſcunque animi vexati. Occaſio prima videtur fuiſſe tempus illud Babylonenſis captiuitatis, & præuiſio tempeſtatis Machabæorum: imploratur diuina miſericordia ad veram ſalutem animorum, veramque pacem Eccleſiæ afferendam, expoſitione miſeræ conditionis, in qua vnuſquiſque ex Eccleſia fidelis eſt, quo tempore Deus iratus eſt.

1 *Oratio afflicti, cùm obruitur & effundit coram* DOMINO *meditationem ſuam.*

1 תפלה לעני כי יעטף ולפני יהוה ישפך שיחו׃

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

2 Te appello eo nomine, quo miſericordiæ & conſtantiæ tuæ magnitudinem ſignificari voluiſti.
3 Nō otioſè à me appellaris, verùm in ipſa oportunitate miſericordiæ oſtendendæ.
In te ſumma miſericordia, in me magna miſericordiæ materia, & oportunitas maxima: nam ſi tu tardes, tum dies mei breues ſunt; tum ipſa calamitate oppreſſus, peribo etiam citius: namque meorū virium exiguitas, meaq. magna infirmitas diminuitur.
5 Non ſolū toto corpore infirmus ſum, ſed animo etiam ægerrimo & mœſtiſſimo.

2 IAS *aure precem ſuſcipito meam,*
Hæc mœſta atque adeat te querimonia:
3 *A me neu faciem condideris tuam*
Anguſtum mihi per diem.
Te quo clamo die mœſtus & inuoco,
Aurem flecte precor mî facilis tuam,
4 *Reſpondeque citus: namque dies mei*
Ceu fumus tenues eunt:
Vsto hæc oſſa pyræ ceu rogus auolant;
5 *Ictum corque perit gramen vt aridum:*
Nam pane ipſe etiam non memini meo
Veſci, vt diſpliceo mihi.

2 יהוה שמעה תפלתי ושועתי אליך תבוא׃
3 אל תסתר פניך ממני ביום צר לי הטה אלי אזנך ביום אקרא מהר ענני׃
4 כי כלו בעשן ימי ועצמותי כמוקד נחרו׃
5 הוכה כעשב ויבש לבי כי שכחתי מאכל לחמי׃

Dum

6 מקול אנחתי דבקה עצמי לבשרי:

6 *Dum suspiro gemens, osßibus hæc caro est*
Hærens, assiduis marcida vocibus:

7 דמיתי לקאת מדבר הייתי ככוס חרבות:

7 *Ceu siluestris auis congemo, in aridis*
Qualis falco gemit locis.

8 שקדתי ואהיה כצפור בודד על גג:

8 *Ceu tecto assiduus passer agit, fui*
Solus, probra meis hostibus heu die

9 כל היום חרפוני אויבי מהוללי בי נשבעו:

9 *Multa omni excipiens; tum mea deierant*
Stulta hæc gens mihi per mala:

10 כי אפר כלחם אכלתי ושקוי בבכי מסכתי:

10 *Et, panem veluti, sic cineres edo,*
Et potum tepidis misceo fletibus:

11 מפני זעמך וקצפך כי נשאתני ותשליכני:

11 *Ira hæc nempe tua in me efficit ac furor,*
Semper sentio quæ miser.

12 ימי כצל נטוי ואני כעשב איבש:

12 *Me quem sustuleras, præcipitem iacis;*
Inclinata veluti que vmbra dies mei;
Ipse vtque herba, virens, gramen vt, areo,
Fusus viribus omnibus.

13 ואתה יהוה לעולם תשב וזכרך לדר ודר:

13 IAS *perpetuo tu solio sedes;*
Fama &, quam celebret posteritas tuam,
Ætates superat sæculaque omnia,
Quotquot tempus agens volat.

14 אתה תקום תרחם ציון כי עת לחננה כי בא מועד:

14 *Rem, surge, ac miserans cerne Sioniam,*
Nam tempus placidæ huic munera gratiæ,
Certum pollicitis postulat, illicet
Opportuna venit dies.

15 כי רצו עבדיך את אבניה ואת עפרה יחננו:

15 *Affecere tuos nam famulos nimis*
Dispersi lapides, pulueris illius
Gratos atque pios commiseret, faues
Quorum tu studiis bonus.

16 וייראו גוים את שם יהוה וכל מלכי הארץ את כבודך:

16 IAE *nomen erit gentibus omnibus*
Terrori, atque tui gloria numinis,
Reges quod metuent quotquot habet sinu
Terra fertilis ac fouet.

8 Omni humano auxilio destitutus omnino sum; & præterea ab inimicis vexatus; itaque in tanta interna & extrinseca difficultate tuo auxilio maximè indigeo.

Adeò sum miser, vt illi qui me ad insaniã impellunt, meam afflictionem in iusiurandum afferant, tanquam exemplum extremæ miseriæ.

10 Mœstissimi hominis habitu, & gestu, atq. situ iaceo & oro, ac deprecor tuã iram.

12 Ego prorsus deficio, tũ naturæ debilitatione, tum acerbitatis vi.

13 Tu verò & perpetuò æternitate tua cõstas, & eadem semper de te laus & commemoratio est, quòd misericors sis, quòd populo tuo bene facere velis; promissorũ tuorum magna & constans fama est.

14 Hic versus declarat captiuitatis tempore Psalmum fuisse compositum; sed magna significatione indicat salutẽ per Christum Ecclesiæ afferendam.

16 Ex tuo hoc beneficio religio in animis hominum crescet, & amplificata propagabitur. gloria tua notior erit omnibus.

g Muros

17 *Muros ædificet cumque Sionios*
IAS, *conspicuus tunc fuerit suæ*
18 *Maiestatis honos: respicietque de-*
serti haud despiciens precem.

19 Tuæ misericordiæ maximæ & prouidentiæ cum tanta maiestate coniunctæ exemplo, omnium animos in admirationem, atq. adeò in laudem debitam rapiet.

19 *Hæc & scripta etiam posteritas leget,*
Edendus populus IAH *celebret quoque:*
20 *Nam sancto solio prospicit è suo,*
Celsæ & sedibus è domus.
Terram conspicere vt non piget infimam
IAM *de nitidis sedibus ætheris;*
21 *Vt vincti gemitus audiat; & neci*
Addictos soluat graui.

24 Redit ad commemorationem laboriosæ & afflictæ conditionis, quam paulò antè exponebat, ex qua cũ liberatus fuerit, dicturus est, Profectò fuerat mihi magnum iter laborũ propositum, vires & tẽpus contracta in breue, nisi à Deo meo susceptus seruarer, periissem in tanta difficultate: sine mihi Domine, vt viuam vitam meam, & dies meos impleam; vt possim iter meũ peragere: quando tu tuos annos habes perpetuos, & æternos, neq meis indiges, neq. inuides.
26 Namque vita omnium rerum à te est, & duratio, adeò, vt tua voluntate & efficientia terra & mõtes permaneant: id ita esse tu vis. velis ergo meũ iter peragi a me tuo auxilio: scio hæc posse mutari, & mutãda esse cùm oportuerit, te tamen immutato. mutabis ergo meam afflictionem, atq. etiam tu immutatus manebis, imò idem quem te esse declarasti: idémque confitebuntur filij & posteri nostri in melius mutati.

22 IAE *vt laudis honos per Solymam sonet,*
Narrata & resonent munera nominis
Magni, is constituit quod proprium sibi,
Et grata hoc referat Sion.
23 *Cùm regna & populi conuenient simul,*
IAM *cumque piis muneribus colent.*
24 *Heu vimque ille meam presserat in via, &*
Soles reddiderat breues.
25 FORTIS *mi, ergo dies ad medium meos,*
Dixi, præproperè excindere parcito;
Annis ipse tuis vtere, qui omnia
Vincent sæcula sæculis.
26 *Fundamenta prius fortia ieceras*
Terræ; constat opusque è manibus tuis
27 *Cælorum: pereant quamlibet omnia hæc,*
At numen stabile est tuum.
Cuncta hæc, vestis vti trita, vetusque, erunt,
Et mutabis vti sordida pallia:
28 *Is tu, qui fueras, semper eris; neque*
Annis finis erit tuis.

17 כי בנה יהוה
ציון נראה
בכבודו:

18 פנה אל
תפלת הערער
ולא בזה את
תפלתם:

19 תכתב זאת
לדור אחרון ועם
נברא יהלל יה:

20 כי השקיף
ממרום קדשו
יהוה משמים
אל ארץ הביט:

21 לשמע אנקת
אסיר לפתח בני
תמותה:

22 לספר בציון
שם יהוה
ותהלתו
בירושלם:

23 בהקבץ
עמים יחדו
וממלכות לעבד
את יהוה:

24 ענה בדרך
כחו קצר ימי:

25 אמר אלי אל
תעלני בחצי ימי
בדור דורים
שנותיך:

26 לפנים
הארץ יסדת
ומעשה ידיך
שמים:

27 המה יאבדו
ואתה תעמד
וכלם כבגד
יבלו כלבוש
תחליפם
ויחלפו:

28 ואתה הוא
ושנותיך לא
יתמו:

Et nati

29 בני עבדיך ישכונו וזרעם לפניך יכון:

כט *Et nati famulis postera gens tuis,*
Vitamque incolumes pacificam colent;
Quorum compositum semen erit piè, &
Vultus ante tuos aget.

PSAL. CIII.

Benedic anima mea Domino.

ARGVMENTVM.

A DAVIDE compositus est Psalmus hic, sibi & populo reconciliatum, & propitium Deum gratulante; materiamque laudum petente ex diuinæ misericordiæ inexhaustis ac perpetuò fluentibus fontibus; ex quibus non solùm præsentem sui temporis ętatem, sed antiquorũ etiam omnes hausisse, & futuras abundantissimè hausturas esse, idem vates canit: quamobrem nõ solùm ætatem hominum omnem, sed angelorum cęlorumque naturas cunctas ad Dei laudes celebrandas inuitat.

1 א לדוד

Dauidis.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

ברכי נפשי את יהוה וכל קרבי את שם קדשו:

MEns IAM *cane grata mea, et mea viscera san-*
Eius dicetis quoque nomen. (*ctum*

2 ברכי נפשי את יהוה ואל תשכחי כל גמוליו:

2 *Mens* IAM *cane grata mea, ac ne dona canenti*
Illius exciderint tibi cuncta.

3 הסלח לכל עונכי הרפא לכל תחלואיכי:

3 *Ille tibi ignoscit clemens praua omnia; morbos*
Ille tibi medicúsque resoluit.

4 הגואל משחת חייכי המעטרכי חסד ורחמים:

4 *Ille tuam redimit vitam fouea atque sepulchro,*
Te & clemens bonitate coronat.

5 המשביע בטוב עדיך תתחדש כנשר נעוריכי:

5 *Os istud saturátque bonis, aquilæ instar & actam*
Antè tuam nouat ille iuuentam.

6 עשה צדקות יהוה ומשפטים לכל עשוקים

6 IAS *iustitias exercet, iudiciorum*
Omnibus est auctor quoque pressis.

7 יודיע דרכיו למשה לבני ישראל עלילותיו:

7 *Monstrauit propriasque vias, mirandáque Mosi*
Israelis natis sua gesta.

8 רחום וחנון יהוה ארך אפים ורב חסד:

8 *Est clemens facilísque* IAS, *est naribus amplis,*
Et multus bonitate benigna.

9 לא לנצח יריב ולא לעולם יטור:

9 *Iurgia nec semper mouet is, nec seruat iniquam*
Offensam longum quoque in æuum.

1 Mens mea, quæ magnis curis; & viscera, quæ magnis ob mæstitiam difficultatibus laborabatis, nũc refecta & recreata, gratulatorium carmen Deo dicate, ita vt ab interiori mente, animo, & visceribus hic pietatis cultus proficiscatur.

2 Perpetui carminis materiam perpetuorum beneficiorum illius recordatio præbebit.

5 Cùm præ dolore, cura, & mæstitudine consenescis, ad finemque vitę iam proximè accedis, ab illo reuocaris, reficeris, ac renouaris.

6 Ille quidem iustus iudex est, iudiciumq. exercet, quo oppressos liberat, oppressores damnat ac punit. quod Mosis tempore sæpè demonstrauit.

8 Idem autem misericors est, misericordiamque in miseros exercet.

10 Iudicat ille quidē rectè, vt peccati conuictos non pœnitentes puniat: sed modū adhibet in pœnis erogandis. non tantū punit quantum quisque commeritus est: at verò in misericordia præstanda iis, qui se timent & colunt, copiosissimus, largissimus ac perpetuus est.

14 Ille non metitur suam misericordiam & bonitatem nostræ tenuitatis rationibus: nos enim fragiles, labiles, & mortales, vitæque breuis sumus.

17 Ille verò maximus omni nomine ac virtute æternusq. est; se itaque respicit in beneficentia præstanda, non nos.

18 Nunquam lassatur exhibendis beneficiis, & promissis suis re ipsa confirmandis erga eos, qui se legitimè colentes, fœdus obseruant.

20 Est autem potentissimus, & omnia prospiciens, nam sedē habet altissimam, vnde omnia regit, moderatur & gubernat, habet ibi ministros & instrumenta, quibus efficit quod vult, potest & sine ministris atque instrumentis efficere: ministri igitur illius atque instrumēta hoc laudando testentur, testētur opera ipsius omnia, quibus mea anima accinat semper.

10 *Æqua is peccatis nostris non contulit, & non*
Reddidit æqua ausis quoque prauis.
11 *Vt cælum à terra est altum, superare timentes*
Inque suos voluit bonitatem.
12 *Ortus ab occasu quàm longè distat, abesse*
Nostra facit delictaque nobis.
13 *Sic pater est lenis natis, metuentibus vt se*
IAS *est lenis facilisque.*
14 *Figmentum quippe is nostrum nouit, meminitque*
Puluere quo facti quoque simus.
15 *Mortalique dies vt gramen, flosculus vt qui*
Floret agris, sic floret & ipse.
16 *Nam vento inuasus nusquam est, illumque notare*
Nemo queat florémve locúmve.
17 *Ast* IAE *bonitas à sæclo in sæcla timentes*
Se super incumbitque manétque.
Illius & natos natorum prospera tangit
Iustitia, & iustos facit ipsa:
18 *Queis cordi est eius custodia fœderis, & queis*
Iussorum efficiens memor est vis.
19 IAS *in cælis solium sibi condidit, eius*
Inde patens regit omnia regnum.
20 *Vos* IAM *angelici cuncti celebrate ministri,*
Magno queis stat robore virtus:
Eius qui facitis verbumque, audiréque verbi
Vocem eius prompti cupidique.
21 IAM *vos omnes eius celebrate phalanges,*
Ad placitum celeresque ministri:
22 *Vos* IAM *celebrate eius facta omnia, quidquid*
Omnia, quà regnat, loca complet.
Mens IAM *cane grata mea, haud celebrasse sit vllus,*
Nec cecinisse modus tibi laudes.

10 לא כחטאינו עשה לנו ולא כעונותינו גמל עלינו:
11 כי כגבה שמים על הארץ גבר חסדו על יראיו:
12 כרחק מזרח ממערב הרחיק ממנו את פשעינו:
13 כרחם אב על בנים רחם יהוה על יראיו:
14 כי הוא ידע יצרנו זכור כי עפר אנחנו:
15 אנוש כחציר ימיו כציץ השדה כן יציץ:
16 כי רוח עברה בו ואיננו ולא יכירנו עוד מקומו:
17 וחסד יהוה מעולם ועד עולם על יראיו וצדקתו לבני בנים:
18 לשמרי בריתו ולזכרי פקדיו לעשותם:
19 יהוה בשמים הכין כסאו ומלכותו בכל משלה:
20 ברכו יהוה מלאכיו גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו:
21 ברכו יהוה כל צבאיו משרתיו עשי רצונו:
22 ברכו יהוה כל מעשיו בכל מקמות ממשלתו ברכי נפשי את יהוה:

PSAL. CIIII.

Benedic anima mea Domino.

ARGVMENTVM.

PENDET ex ſuperiori hic Pſalmus ab auctore compoſitus; nam continet mirabiles laudes Dei, ex diuinæ naturæ contemplatione, non quidem ſecundum ſeipſam, vtpote humanæ mentis captus infinito interuallo ſuperantem; ſed ſecundum virtutes illius, ex creatarum rerum natura & vſu obſeruatas: celebratur autem principiò diuina maieſtas, deinde potentia & ſapientia in naturæ partibus omnibus creandis; prouidentia etiam atq. benignitas maxima in iiſdem conſeruandis & temperādis. porrò non inuento materiæ ad laudes fine, conſiſtit Pſaltes, & permanet in profeſſione ac voto perpetuæ laudis, dum vita manebit, precaturque voti ſui probationem; & improborum, qui diuinas virtutes non agnoſcunt, nec prædicant, extinctionem.

CARMEN SAPPHICVM.

1 ברכי נפשי ארת יהוה יהוה אלהי גדלת מאד הוד והדר לבשת :

1 *MEns mea hîc magnum celebrabis* IAM,
Mi DEVS *magnus tibi valde es* IAS,
Laude veſtiris celebri, decusque
Induis almum.

2 עטה אור כשלמה נוטה שמים כיריעה :

2 *Pallij lucem tibi voluis inſtar,*
Explicas cælum velutique velum;

3 המקרה במים עליותיו השם עבים רכובו המהלך על כנפי רוח :

3 *Illi contignat tabulata in altis*
Et ſua lymphis.
Is ſua nubis ſedet in quadriga,
Stridulis venti vehiturque pennis;

4 עשה מלאכיו רוחות משרתיו אש להט :

4 *Spiritus legat, ſibi ſunt & ignis*
Flamma miniſtri.

5 יסד ארץ על מכוניה בל תמוט עולם ועד :

5 *Hîc ſitu terram poſuit fideli,*
Mobilem nullis refugámve ſæclis;

6 תהום כלבוש כסיתו על הרים יעמדו מים :

6 *Quam prius vaſtis ſinubus tegebat*
Veſtis abyſsi.
Montibus lymphæ tumidæ incubabant:

7 מן גערתך ינוסון מן קול רעמך יחפזון :

7 *Increpas dumque has, fugiunt, tuæque*
Vocis ad primum trepidant fragorem,
Accelerantque.

8 יעלו הרים ירדו בקעות אל

8 *Montium celſum ſubitò cacumen*
Tollitur, valles ſubeunt iacentes;

1 Natura diuina quocunque nomine conſiderata, magnitudinē ampliſſimā oſtendit, atque ad ſui admirationem & laudem cōtemplantes, iure ſuo addicit.

2 Es inuiſibilis, non tamen inuiſibilis vti tenebræ, ſed vti lux; quæ manifeſta quidē eſt, verùm intuentium oculos pręſtringit. ipſe autē veſtitus tuus tam lucidus eſt, vt humanum ſuperet ſenſum, ideoq. te nobis imperſcrutabilem eſſe confirmat.

3 Domus Dei maieſtas. Cælum tua ſedes eſt, etiam lucidiſſima natura, ex puriſſima aqua & perſpicua magno artificio cōſtans.

4 Currus nubes ſunt, quibus iuſſà Dei perferuntur, ventis currū impellentibus, hic pluit, illic ningit, alibi grandinat, præſente vbique Deo, & id fieri volente. Habet Deus miniſtros angelos velociſſimos & efficaciſſimos, vt ignis. atque hæc de maieſtate aulę Dei breuiter.

5 Tranſit ad hominū domum, hoc eſt, ad terram à Deo creatā, multiſque partibus, tū ad ſpeciem, tum ad vſus ornatam.

Quæque fundatum, &c.] Singulæ terræ partes suum locũ diuina dispositione sortitæ, tuentur.

Quæque fundatum petit & locum, quem
Quæque tuetur.

מקום זה יסדת להם:

9 *Terminúmque vndis posuisti, vt illum*
Transeant nunquam; aut valeant reuersæ
Aridæ vultus operire terræ, aut
Temnere metas.

9 גבול שמת בל יעברון בל ישבון לכסות הארץ:

10 Ornatus & vsus terræ & aquarũ, commoditasque locorum.

10 *Mittis hinc fontes media fluentes*
Valle, quæ monteis abigit reductos:

10 המשלח מעינים בנחלים בין הרים יהלכון:

11 *Hinc sitim frangunt onagri, bibúntque*
Hinc animantes.

11 ישקו כל חיתו שדי ישברו פראים צמאם:

Aquæ in inferioribus locis ductiles sunt ad sata, ad arbores vtiles, ad animãtium genera in siti reficiendũ.

12 *Hîc aues propter resident vagis quæ*
Persecant alis, volitant & æthram
Fronde sub læta solitæ canoras
Edere voces.

12 עליהם עוף השמים ישכון מבין עפאים יתנו קול:

13 Habet Deus suos hortos, nulla humana cura plantatos aut cultos; hos ipse rigat imbribus cælitùs immissis. sunt autem hi horti montes editissimi, illa irrigatio communis est omni terræ altæ ac depressæ, atque eadem vtilissima omnium, omnibusque animantibus commodissima.

13 *E suis montes rigat is supernis*
Fornicum stagnis: saturatur alma
Prouido fructus operum tuorum
Munere tellus.

13 משקה הרים מעליותיו מפרי מעשיך תשבע הארץ:

14 *Crescere armentis iubet ille fœnum,*
Cultibúsque herbas hominum feraces,
Terra quò panémque epulásque dulceis
Proferat alma.

14 מצמיח חציר לבהמה ועשב לעבדת האדם להוציא לחם מן הארץ:

15 *Vina mortali dare nata cordi*
Gaudium, vultúsque oleo nitentes
Aptiùs; firmat reficítque panis
Languida corda.

15 ויין ישמח לבב אנוש להצהיל פנים משמן ולחם לבב אנוש יסעד:

16 *Arbores* IAE *saturantur, & quas*
Seuit is cedros Libani: volucris

16 ישבעו עצי יהוה ארזי לבנון אשר [illegible]:

17 *Omnis hîc nidos struit, hîc domum ciconia fagis.*

17 [illegible] שם צפרי[illegible] [illegible] חסידה [illegible] ביתה:

18 *Minori lepori*] Cuniculis.

18 *Montibus tutæ capreæ fugaces*
Editis; rupes foueas minori &

18 הרים הגבהים ליעלים

Antra

כלעים מחסה לשפנים׃

Antra præbebunt lepori atque iniquis
Deuia ventis.

19 עשה ירח למועדים שמש ידע מבואו׃

19 *Fecit is certam renouare menses*
Spiritus matrem celerémque Lunam;
Ostia agnouit varium per annum
Quæ subeat Sol.

19 Vicissitudines variæ temporum, rerum commodarum materiem apparant. luminarium autem ministerio vicissitudines illæ fiunt.

20 תשת חשך ויהי לילה בו תרמש כל חיתו יער׃

20 *Ponis obscuras tenebras, & est nox;*
Tunc feræ siluis rugiunt & errant;

21 הכפירים שאגים לטרף ולבקש מאל אכלם׃

21 *Spes agit prædæ atque epulas leones*
Poscere FORTEM.

22 תזרח השמש יאספון ואל מעונתם ירבצון׃

22 *Sole se rursus referunt nitente,*
Et suis abdunt recubántque lustris;

23 יצא אדם לפעלו ולעבדתו עדי ערב׃

23 *Prodit ad cultus homo tunc suos, dum*
Hesperus extet.

24 מה רבו מעשיך יהוה כלם בחכמה עשית מלאה הארץ קנינך׃

24 *Partibus cunctis tua multa vt,* IAS,
Facta sunt, sese & sapientis esse
Cuncta opus monstrant! opibus tuis quàm
Terra referta est!

24 Quidquid terræ cæliq́ue rationem spectat, maximum est, multiplicique considerationis materia refertum, cõditoris magnitudinem indicat.

25 זה הים גדול ורחב ידים שם רמש ואין מספר חיות קטנות עם גדלות׃

25 *Quid mare hoc magnum? manibus quod amplis*
Vel tenet terras, aperit vel, altas:
Reptiles illic numero carentes
Súntque natántque:
Magna viuentum genera & minora.

25 Admiranda prouidentiæ tuę argumẽta in mari sunt, quod litoribus vastissimis terras alluit atque intrat, plenũ beluis, tua prouidentia assiduè alendis: id quod hominum genus testari potest, qui nauibus mare peragrant. quod sapientiæ tuę argumẽtum etiam aliud est.

26 שם אניות יהלכון לויתן זה יצרת לשחק בו׃

26 *Hic iter naues faciunt; licenter*
Commeant, ludunt, spatiantur illic
Grandia cete.

27 כלם אליך ישברון לתת אכלם בעתו׃

27 *Cuncta te expectant, propriis & horis*
Singula exposcunt epulum suum, das,

28 תתן להם ילקטון תפתח ידך ישבעון טוב׃

28 *Colligunt: hæc tu manibúsque apertis*
Commodus exples.

29 תסתיר פניך יבהלון תסף

29 *His tuam tu si faciem recondas,*
Cuncta turbantur; cohibes & illis

29 Neq. enim ea natura sunt, vt viuere sine cibo possint, eoque vario; non est autem locus sationi aut plan-

Spiri-

tationi aptum: ergo ex tua vnica prouidentia pendent: nam si tu illis victum neges, omnia turbabuntur.

Spiritum, extincta in cinerem suum iam
Cuncta redibunt.

רוחם יגועון ואל עפרם ישובון׃

30 *Spiritum mittes recreator istum,*
Rursus extabunt rediuiua, & almos
Denuò vultus renouata tellus
Plena nitebit.

30 תשלח רוחך יבראון ותחדש פני אדמה׃

31 *Ampla maiestas celebretur* IAE,
Sæcla dum durent superentque mundo;
Et suis factis celebratus ipse
Gaudeat IAS.

31 יהי כבוד יהוה לעולם ישמח יהוה במעשיו׃

32 Natura ipsa rerũ magnarum & mutarum, confitetur Deum maiestate magna esse, & omnibus venerandum, ac tremendum; qui non solùm gubernare omnia, sed tremefacere atq. disijcere mundum possit, idque fulgure, tonitruis, & fulminibus ostẽditur.
34 Qui vel impietate sua Deum in cælo regnare negant, vel improbitate & peccatis terram contaminant; huiusmodi peribunt, & aboliti à terris erũt, at Deus laude dignissimus manebit; laudetur igitur à me, & à vobis omnibus.

32 *Cuius inspectu tremit ima tellus;*
Ardui montes trepidant, rotantque
Fumeam nubem feriente cuius
Fulgure tacti.

32 המביט לארץ ותרעד יגע בהרים ויעשנו׃

33 *Ipse dum viuam (probet ille tantùm*
Vota laudantis) celebrabo & IAM,

33 אשירה ליהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי׃

34 IAM *ego semper referam probato*
Carmine lætus.

34 יערב עליו שיחי אנכי אשמח ביהוה׃

35 *Turba peccantum vitiosa terris*
Excidat cunctis; penitus neque extent
Impij, mens & mea laudet IAM,
Vosque haleluiah.

35 יתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את יהוה הללו יה׃

PSAL. CV.
Confitemini Domino, & inuocate.

ARGVMENTVM.

DEI laudes hic Psalmus persequitur, à naturæ rerum contemplatione ad singularem erga homines prouidentiam deductus: ostendit autẽ Deum, qui se in natura creanda sapientissimum, potentissimum, & prouidentissimum ostenderit, eundem in humano genere amplificando misericordissimum sese exhibere, promissa maxima hominibus salute, quam suo tempore afferendam, magna prouidentia & sapientia apparet electo Abrahamo, ex cuius familia ille totius orbis seruator mundo esset exhibendus: ad hanc rem verò docendam, omnem Abrahæ & filiorum historiam contexit, multis obseruationibus ac documentis ornatam.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

IAM

1 IAM *vos celebri dicite carmine,*
Nomenque hymnisonis dicite laudibus;
Illius populos discere cogite
Mores actaque maxima.
2 *Huic voce ac fidibus psallite, tibiis*
Mira, attendite, sint quàm illius omnia:
3 *Sanctum nomen erit, gloria maxima,*
Vobisque eximium decus.
Et cor lætitia gaudeat omnium,
4 IAM *queis studium est quærere. poscite*
IAM: *vos faciem, vosque potentiam*
Eius; quærere nec modus.
5 *Eius mira colat facta animus memor*
Vester; prodigia & iudicia illius
6 *Ore expressa, Abrahæ vos genus & sui,*
Stirps & læta Iacobidum.
7 IAS *ipse* DEVS *noster; & omnibus*
Terris iudicia is constituit sua.
8 *Æternùm meminit fœderis, ac sui*
Mille in sæcula crediti
9 *Verbi, quodque Abrahæ pactus erat, fore,*
Iurabatque Isaco; certaque præstitit;
10 *Et firmata Iacob; ius quod & Israel*
Pactum & perpetuum foret.
11 *Tradam, dixit, agros hos Chanaan tibi; hi*
Funis sorsque tui sint patrimonij:
12 *Essent exiguo cùm numero hospites*
Illic, aduenæ & haud diu:
13 *Et gentes alias gentibus alteris*
Migrantes peterent, regnaque linquerent
Illa, istum subeunt dum populum, neque
Certis ædibus insident.

1 הודו ליהוה
קראו בשמו
הודיעו בעמים
עלילותיו׃

2 שירו לו
זמרו לו שיחו
בכל נפלאתיו׃

3 התהללו בשם
קדשו ישמח לב
מבקשי יהוה׃

4 דרשו יהוה
ועזו בקשו פניו
תמיד׃

5 זכרו נפלאתיו
אשר עשה
מפתיו ומשפטי
פיו׃

6 זרע אברהם
עבדו בני יעקב
בחיריו׃

7 הוא יהוה
אלהינו בכל
הארץ משפטיו׃

8 זכר לעולם
בריתו דבר צוה
לאלף דור׃

9 אשר כרת
את אברהם
ושבועתו
לישחק׃

10 ויעמידה
ליעקב לחק
לישראל ברית
עולם׃

11 לאמר לך
אתן את ארץ
כנען חבל
נחלתכם׃

12 בהיותם מתי
מספר כמעט
וגרים בה׃

13 ויתהלכו
מגוי אל גוי
ממלכה אל
עם אחר׃

1 Vos Abrahamidæ docete alios populos, quæ Deus hominũ generis causa egerit & agat.

2 Ex hac celebratione cõsequetur magna diuini nominis laus apud populos, & lætitia piis, & vobis Israelitis honos, quorum gẽtem præcipuè Deus elegit, cui hæc declararet, ad eruditionem aliarum gentium.

7 Habet ille ius in omnes terras, sed singulari quadã beneficiorum collatorum obligatione sibi vendicat nos, & regionem omnem nostram: namq. is fœderis à se pacti nunquam immemor fuit.

Etenim in promptu est cognoscere, quanta veritate pacta sua firmarit, quanta prouidẽtia promouerit eos, quibus cum pactum sanxerat.

h Hos

14 *Hos nullis hominum fraudibus ac malis* — 14 לא הניח אדם לעשקם ויוכח עליהם מלכים׃
Permisit; potius consuluit viris
15 *Reges corripiens. vnxi ego quos meos* — 15 אל תגעו במשיחי ולנביאי אל תרעו׃
Vates, parcite lædere.
16 *In terramque vocat sollicitam famem:* — 16 ויקרא רעב על הארץ כל מטה לחם שבר׃
Fulcimenque epulis fregerat omnibus;
17 *Præmisitque Ioseph prospiciens virum* — 17 שלח לפניהם איש לעבד נמכר יוסף׃
Serui ad munia venditum.
18 *Arcta crura viri compede vinciunt,* — 18 ענו בכבל רגליו ברזל באה נפשו׃
Illiusque animam ferrea vis subit:
19 *Verbi perueniunt tempora dum sibi* — 19 עד עת בא דברו אמרת יהוה צרפתהו׃
IAE *dictaque lucida.*
20 *Hunc, (rex curat enim soluier;) imperat* — 20 שלח מלך ויתירהו משל עמים ויפתחהו׃
Qui multis populis, liberat, atque herum
21 *Præponit domui hunc atque opibus suis,* — 21 שמו אדון לביתו ומשל בכל קנינו׃
Summum dicit & arbitrum;
22 *Promptum conspicuo munere principes* — 22 לאסר שריו בנפשו וזקניו יחכם׃
Certa ad vota animæ stringere iam suæ,
Aptum consiliis & sapientia
Instruxisse senes suos.
23 *Aegyptum petijt iustus & Israel,* — 23 ויבא ישראל מצרים ויעקב גר בארץ חם׃
Exceptusque Iacob hospitiis Chami;
24 *Is cuius populum crescere, & hostium* — 24 ויפר את עמו מאד ויעצמהו מצריו׃
Maiorem sobole auxerat.
25 *Conuertitque odiis cor Chamidum, suos* — 24 הפך לבם לשנא עמו להתנכל בעבדיו׃
Seruos ac populum vt fraudibus impetant:
26 *At Moses famulus mittitur arbiter,* — 26 שלח משה עבדו אהרן אשר בחר בו׃
Delectusque Aharon sibi.
27 *Illi mira* DEI *signa dabant sui,* — 27 שמו בם דברי אתותיו ומפתים בארץ חם׃
Et terris & agris prodigia in Chami.
28 *Obscuras tenebras misit, & omnia* — 28 שלח חשך ויחשך ולא מרו את דבריו׃
Iis caligine condidit.

Illis

Illis nulla mora est iussa facessere.

29 הפך את מימיהם לדם וימת את דגתם:

29 *His mutauit aquas sanguinis in modum:*
Occisis redolent piscibus omnia,
Damnosa & populo nece.

30 שרץ ארצם צפרדעים בחדרי מלכיהם:

30 *Ranis squallet ager totáque regia;*
Ipsis rana loquax in penetralibus
Importuna salit regibus obstrepens,
Nec puras epulas sinit.

31 אמר ויבא ערב כנים בכל גבולם:

31 *Mixta insecta malis Cyniphibus suo*
Dicto iussa ineunt finibus omnibus.

32 נתן גשמיהם ברד אש להבות בארצם:

32 *Imbres terra tulit, damnáque grandinis,*
Densis fulgura & ignibus.

33 ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם:

33 *Vitisque icta perit, ficus & interit;*
Arbos fracta cadit finibus omnibus.

34 אמר ויבא ארבה וילק ואין מספר:

34 *Tunc ascita ruit sæua locustáque*
Bruchíque innumerum genus.

35 ויאכל כל עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם:

35 *Herbæ quidquid erat, graminis & noui,*
Fructus spesque boni, cuncta voracium
Cedunt pestiferis dentibus; alma quod
Tellus protulerat, perit.

36 ויך כל בכור בארצם ראשית לכל אונם:

36 *Terræ prima ferit pignora, & omnium*
Viuentum sobolis primitiæ cadunt.

37 ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו כושל:

37 *Non offensa tribus agmina prodeunt*
Auro vaséque ditia.

38 שמח מצרים בצאתם כי נפל פחדם עליהם:

38 *Aegyptus grauibus pressa pauoribus*
Ire hos læta sinit; vela quibus die

39 פרש ענן למסך ואש להאיר לילה:

39 *Nubes densa facit: nox duce pergitur*
Ignis lampade lucidi.

40 שאל ויבא שלו ולחם שמים ישביעם:

40 *His optata venit missa auium phalanx,*
Cælorum saturos panibus efficit:

42 פתח צור ויזובו מים הלכו בציות נהר:

41 *Fissa rupe fluunt, & properant aquæ,*
Arente ac fluuius loco.

42 *Namque is ſancta memor verba, Abrahæ ſuo*
Quæ quondam famulo dixerat, explicat:

42 כי זכר את דבר קדשו את אברהם עבדו׃

43 *Ergo lætitia & carmine cum pio*
Electum populum extulit.

43 ויוצא עמו בששון ברנה את בחיריו׃

44 *Illis arua dedit ruraque gentium,*
Et quæ continuis parta laboribus
Diuerſis fuerant iam populis, habet
Hæres & fruitur nouus.

44 ויתן להם ארצות גוים ועמל לאמים יירשו׃

45 *Vt decreta ſuis ſanctaque legibus*
Obſeruent memores & faciant pij,
IAH *laudate bonum,* IAH *halelu bonum,*
Hunc & carmine dicite.

45 בעבור ישמרו חקיו ותורתיו ינצרו הללו יה׃

PSAL. CVI.

Confitemini Domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

NOVVM laudis diuinæ argumentum oblatum eſt Pſalti conſideranti Deum, vtpote benigniſſimum & miſericordiſſimum pacto & promiſſis ſuis erga hominum genus ſeruandum & amplificandum, ſemper conſtantiſſimè ſtetiſſe, quanquam hominum ipſorum pacti rationes, & ſanctitatem ſæpiſſimè violantium, culpis offenſum.

1 Creſcit argumentũ miſericordiæ Dei prędicandæ ex cõſtantia illius per omne ſæculum, & hominum demeritis toties pactum violantium, & tamen ab illo curatorum & promotorum.

Nemo eſt qui poſſit pro dignitate narrare ea, quæ à Deo hominum cauſa acta ſunt & geſta, verùm illi qui iudicium & iuſtitiam obſeruãt, & diligenter cuſtodiunt, poſſunt melius de his Dei mirabilibus diſſerere, vtpote qui diſciplina & experiẽtia de pietate loqui poſſunt, inter quos vtinam ego à te, mi Deus, numerari poſſem; nam lætus tua canerem mirabilia: ſed quia non omnes adeò integrè hanc rationem pietatis tenemus, fas ſit ſaltem confeſſione tuæ benignitatis, & exprobratione noſtræ culpæ tuas laudes narrare.

CARMEN HEXAMETRVM MONOCOLON.

1 IAH *laudate bonum; grati celebrabitis* IAM,
Cuius numen adeſt æterna in ſæcla benignum.

1 הללו יה הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו.

2 *Fortia geſta* IAE *digno quis proferet ore?*
Quiſnam audire eius laudis præconia cuncta

2 מי ימלל גבורות יהוה ישמיע כל תהלתו׃

3 *Narrando dabit? ô quantum grex ille beatus,*
Quos iuris pia cura tenet! quos tempore in omni

3 אשרי שמרי משפט עשה צדקה בכל עת׃

4 *Iuſtitia exercet. Populo memor ipſe probando*
IAS *me annumeres; cùm tempeſtiua ſalutis*
Hora aderit, me deſcriptum ſimul ipſe recenſe,

4 זכרני יהוה ברצון עמך פקדני בישועתך׃

5 *Vt compos teſtiſque boni, quo lecta fruetur*
Pars tibi, lætitiamque tuis cum gentibus ipſe

6 לראות בטובת בחיריך לשמח בשמחת

Ipſe

Ipſe ego concelebrem lætus, laudémque ferentis
Conſors ipſe tui fundi pars certáque fiam.
6 *Eheu peccati pudet heu noſtríque patrúmque:*
Prauáque noſtrorum quis nam neget improba facta?
7 *Nam tua mira patres non aduertére videntes*
Ægypto in media, obliti tua multa benigna
Facta rubrum propter pelagus; mare cauſa timendi
Queis fuit, atque animo tunc defecere ſoluto:
8 *Hóſque ſuum propter nomen ſeruauit, vt orbi* Exod. 14,21.
Roboris oſtendat proprij vim. Namque minantis
9 *Voce mare abſcedens arenti conſtitit imo,*
Duratúmque ſolo eſt, populo & conceßit eunti,
Ceu calcaret agros, pelagi tranſire profundum.
10 *Eripuítque odio hos hoſtis, manibúſque redemit.*
11 *Obruit vnda ſuos preſſores. nemo ſuperſtes* Exod. 14,27.
12 *Fit reliquus. Iam credebant, laudéſque canebant:*
13 *Sed citò geſtorum immemores, non illius almum*
14 *Conſilium expectare volunt. vitioſa libido* Exod. 17,2.
Quæ iubet, hæc cupiūt; per agros et inhoſpita teſqua,
Perq. arens Ieſimon FORTEM *haud tētare pudebat.*
15 *Híſque petita dedit, maciémque immiſit in imam* Num. 11,31.
16 *Horum animam. Deinde ij Moſénque Abaronáque ſanctum,*
Pontificémque IAE *inuidia petiere maligna.*
17 *Tum Dathanque Abiranque gregem diſſciſſa voratos* Num 16,31.
18 *Terra tegit. flammis igníſque vltricibus ardens*
19 *Impia corripuit collegia. Nempe iuuencum*
Fuſum opus Orebi in tractu coluère, decúſque
20 *Mutauere ſuum paſcentis imagine tauri,* Exod. 32,4.
21 *Graminibúſque bouis ſaturi;* FORTISque *potentis*
Scilicet obliti, quo experti auctore ſalutem
22 *Ægypto in media fuerant, & maxima facta*

14 Mira libido, miræ deliciæ hominum, qui in ſolitudine peterent & cuperent id, quod in ciuitatibus luxuria eſſet cupere.

15 *Maciem.*] Vſque ad faſtidium expleuit eos carnibus.

גויך להתהלל עם נחלתך׃
6 חטאנו עם אבותינו העוינו הרשענו׃
7 אבותינו במצרים לא השכילו נפלאותיך לא זכרו את רוב חסדיך וימרו על ים בים סוף׃
8 ויושיעם למען שמו להודיע את גבורתו׃
9 ויגער בים סוף ויחרב ויוליכם בתהמות כמדבר׃
10 ויושיעם מיד שונא ויגאלם מיד אויב׃
11 ויכסו מים צריהם אחד מהם לא נותר׃
12 ויאמינו בדבריו ישירו תהלתו׃
13 מהרו שכחו מעשיו לא חכו לעצתו׃
14 ויתאוו תאוה במדבר וינסו אל בישימון׃
15 ויתן להם שאלתם וישלח רזון בנפשם׃
16 ויקנאו למשה במחנה לאהרן קדוש יהוה׃
17 תפתח ארץ ותבלע דתן ותכס על עדת אבירם׃
18 ותבער אש בעדתם להבה תלהט רשעים׃
19 יעשו עגל בחרב וישתחוו למסכה׃
20 וימירו את כבודם בתבנית שור אכל עשב׃
21 שכחו אל מושיעם עשה גדלות במצרים׃
22 נפלאות

Admiranda Chami in terra, metuendáque rubro
23 *In pelago. Vastare illos decreuerat, idque*
Fecisset, nisi delectus consisteret antè,
Figeret ac rupto in vallo vestigia Moses,
Verteret vt bilem properantis perdere cunctos.
24 *Hos etiam optandæ terræ fastidia tetra*
Corripuere, fidem dictis habuere nec almis:
25 *Surgit & infidum mala per tentoria murmur,*
Num.14,28. *Credere nolle* IAE, *vocémve audire potentis.*
26 *Extulit ille manum solis vt sternat arenis*
Num.25,7. 27 *Hunc populũ, & semen, gentes terrasq. per amplas*
28 *Dissipet abiectum. Phagori illi ad numina vani*
Se sociant, comedunt funestáque sacra profani.
29 *His studiis stimulata etiam lenta ira laborem*
30 *Pestiferum cumulat. stetit ipsa ad limina Pinhas,*
31 *Imminuit precibus plagam: quæ cura ministro*
32 *Iustitiæ in sæclum ætatem est adscripta per omnem.*
Propter aquas Meribah infensum incedère, malè idq.
Illorum ob furiam Mosi quoque cessit iniquam;
33 *Spiritus est cuius turbatus, vóxque fefellit,*
Labráque sermonem non produxêre relatum;
Num.20 2.
Deut.17,1. 34 *Perdere nec populos voluêre, vt iusserat* IAS;
35 *Imò inter populos mixti didicere scelesta*
Facta hominum, coluere nihil simulacra iuuantum:
36 *Hic illis laqueus præcépsque immane ruinæ.*
37 *Et Satyris natos, natas quoque manibus imis,*
Infandum flamma scelus incendere voraci,
38 *Natorum innocuo, & natarum sanguine fuso:*
Sacrilegi Chanaan diuos coluere nefastos:
Sanguinibus tellus infecta & crimine fœdo est.
39 *Pollutíque suis factis studíisque malignis,*
Inuertere sacri thalami sanctissima iura.

30 **Quanquam iratus** Dominus, placatus tamen est actione Phinhas sacerdotis: & ea res adscripta est viro ad iustitiam: semper enim Deus vnicuique suum opus bonũ honestamque actionem integrã obseruat, siue iratus siue placatus sit.

מארץ חם
נוראות על ים
סוף:
23 ויאמר
להשמידם לולי
משה בחירו
עמד בפרץ
לפניו להשיב
חמתו
מהשחית:
24 וימאסו
בארץ חמדה
לא האמינו
לדברו:
25 וירגנו
באהליהם לא
שמעו בקול
יהוה:
26 וישא ידו
להם להפיל
אותם במדבר:
27 ולהפיל
זרעם בגוים
ולזרותם
בארצות:
28 ויצמדו לבעל
פעור ויאכלו
זבחי מתים:
29 ויכעיסו
במעלליהם
ותפרץ בם
מגפה:
30 ויעמד
פינחס ויפלל
ותעצר המגפה:
31 ותחשב לו
לצדקה לדר ודר
עד עולם:
32 ויקציפו על
מי מריבה וירע
למשה בעבורם:
33 כי המרו את
רוחו ויבטא
בשפתיו:
34 לא השמידו
את העמים
אשר אמר יהוה
להם:
35 ויתערבו
בגוים וילמדו
מעשיהם:
36 ויעבדו את
עצביהם ויהיו
להם למוקש:
37 ויזבחו את
בניהם ואת
בנותיהם
לשדים:
38 וישפכו דם
נקי דם בניהם
ובנותיהם אשר
זבחו לעצבי
כנען ותחנף
הארץ בדמים:
39 ויטמאו
במעשיהם ויזנו
במעלליהם:

Exarsit-

40 ויחר אף יהוה בעמו ויתעב את נחלתו׃

40 *Exarsitque* IAE *nasus; populum, atque suorum est*
Detestatus eam sortem quam legerat ipse.

41 ויתנם ביד גוים וינשלו בהם שנאיהם׃

41 *Tradidit & manibus gentis non vnius, his quæ*
Imperat, inuidia ac odiis mota inueteratis.

42 וילחצום אויביהם ויכנעו תחת ידם׃

42 *Hostibus atque suis pressi, manibúsque subacti*
Seruitium patiendo, humiles: sed sæpius illos

43 פעמים רבות יצילם והמה ימרו בעצתם וימכו בעונם׃

43 *Eripuit: toties illi cepere rebelle*
Consilium: triti & prauis cecidere notandi

44 וירא בצר להם בשמעו את רנתם׃

44 *Ausibus. Hos vidit pressos; audire querelam*

45 ויזכר להם בריתו וינחם כרב חסדו׃

45 *Horum dignatus, meminisse ac fœderis à se*
Compositi, vtque solet, multa est bonitate misertus:

46 ויתן אותם לרחמים לפני כל שוביהם׃

46 *Hósque dedit lenis cleménsque exempla benigni*
Numinis ante omnes populos vbi capta manebat

47 הושיענו יהוה אלהינו וקבצנו מן הגוים להודות לשם קדשך להשתבח בתהלתך׃

47 *Natio. Nos* IAS *serua* DEVS *optime noster,*
Gentibus éque aliis nos collige, laudibus istud
Vt sanctum nostris nomen celebretur, vt ipsi
Laude tua nobis grati charíque fruamur.

47 Igitur bonitatem & misericordiam istã maximam, qua non quid cõmeruerimus, verùm quid tu pollicitus fueris, æstimas in nobis, tandem comple, vt per sanctũ Euãgelium euocati ac redempti de manu inimicorum nostrorum liberati, seruiamus & gratulemur tibi.

48 ברוך יהוה אלהי ישראל מן העולם ועד העולם ואמר כל העם אמן הללו יה׃

48 *Sit celebris cunctísque modis* DEVS *Israel* IAS,
Quidquid agítque egítque à primo ad sæcula summa.
Huic Amen populus cunctus canat atque HaleluIah.

FINIS LIBRI IIII.

PSALMO-

PSAL. CVII.

Confitemini Domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

SVPERIORI Psalmo laudabatur Deus, vt constantis misericordiæ in populum, cui promissa sua exposuerit: in hoc autē laudatur idem apertæ ac perpetuæ misericordiæ ac benignitatis in vniuersum hominum genus, cuiuscunque nationis & regionis. Namq. misericordia in alios ex miseria eripiendos spectatur; ostenduntur verò multiplici miseriarum genere versati homines, & tamen Deum inuocantes liberati fuisse: quibus omnibus obseruatis & collatis, duo declarantur, videlicet Dei misericordiam omnibus se inuocantibus adesse: quamobrem D. Paulus Deum diuitem esse ait in misericordia erga omnes qui inuocant eum. Alterum autem est, orationem, & preces, inuocationesque puras hominum nō otiosas aut inanes, sed omnino vtiles esse.

CARMEN HEROICVM.

1 *VOs* IAM *celebrate bonum ac per sæcla benigno* 1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו׃
Numine, quod mundo monstrauit prouidus omni.
2 *Idque redempta* IAE *dicat gens, ipse redemit* 2 יאמרו גאולי יהוה אשר גאלם מיד צר׃
Quos arcti è manibus domini, variisque locorum
3 *Collegit terris, occasu & Solis ab ortu,* 3 ומארצות קבצם ממזרח וממערב מצפון ומים׃
Vnde latet Boreas, vnde & spatia ampla mari sunt:
4 *Per steriles tractus & inhospita tesqua vagantes* 4 תעו במדבר בישימון דרך עיר מושב לא מצאו׃
Quærentes inopésque viæ, quæ duceret vrbem
5 *Ad cultam; pressi antè faméque sitique molesta,* 5 רעבים גם צמאים נפשם בהם תתעטף׃
6 *Obtecta ac tenebris anima est. Clamore sed* IAM 6 ויצעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יצילם׃
Angustis rerum pressi petiere periclis:
7 *Et grauibus curis hos eruit ille, hominúmque* 7 וידריכם בדרך ישרה ללכת אל עיר מושב׃
Rectum iter ad sedes dux commonstrauit & vrbem.
8 *Ergo* IAM *propria & bonitas, miraculaque ipsis* 8 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃
Cognita terrigenis fateantur concelebréntque.
9 *Prouidus ille animam quoniam satiauit anhelam,* 9 כי השביע נפש שקקה ונפש רעבה מלא טוב׃
Ille bonis animam sitientem sæpè repleuit.

1 עולם duo significat, sæculum & mundū. in superiori Psalmo significatio prior potissimum, in hoc verò posterior vsurpata est.
Pericula discriminaque omnia, quibus humana vita sæpè affligitur, ad hæc genera, quæ in hoc Psalmo indicantur, referuntur. hæc enim cōmunia sunt omnium ferè hominum generi, etiam iis, apud quos neque fraus, neque iniuria, aut bellum, aut violentia est. nam captiuum duci, in carcerem trudi, aberrare, & pallare, ægrotare, in mari periclitari, etiam simplicib⁹ hominibus accidit aliquando. Fames publica, quanquā ob peccata accidat, tamē & pueros & alios non adeò improbos corripit.
8 Intercalare carmen cum conclusione argumentationis.
9 Detrusi in carcerē.

Quique

10 ישבי חשך וצלמות אסירי עני וברזל:

10 *Quique sedent tenebris & opacæ mortis in vmbra,*
Vincti atque ærumnis & iniquo pondere ferri:

11 כי המרו אמרי אל ועצת עליון נאצו:

11 F**ORTIS** *dicta ausi quoniam violare,* SVPERNI

12 ויכנע בעמל לבם כשלו ואין עזר:

12 *Consilium spreuere. igitur sua corda labore*
Afflicta & miseris rebus cecidere: iuuare

11 Carceres ad sceleratorum custodiam instituti, tametsi aliquando innocentes constringant; sed id non ex recto vsu, verùm ex errore vel malitia accidit vtentium.

13 ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם:

13 *Hos voluit nemo; donec clamoribus* IAM
Rebus in angustis vnum petiere; periclo

14 יוציאם מחשך וצלמות ומוסרותיהם ינתק:

14 *Multiplici & cura pressis tulit ille salutem.*
Hos tenebris, gelida ac de mortis protulit vmbra;
Vincláque conuellens, his libera crura remisit.

15 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם:

15 *Ergo sua & bonitas* IAM, *miracula & ipsis*
Cognita terrigenis fateantur concelebrentque.

15 Ergo & qui vincti fuerunt, posteaquã liberati sunt, Dei beneficentiã erga homines, nõ tantùm Israelis, sed communiter erga Adę filios confiteantur ac testentur.

16 כי שבר דלתות נחשת ובריחי ברזל גדע:

16 *Qui chalybum vectes, portas quoque fregit ahenas:*

17 אוילים מדרך פשעם ומעונתיהם יתענו:

17 *Qui stulti scelerumque via prauorum & amore*

18 כל אכל תתעב נפשם ויגיעו עד שערי מות:

18 *Decumbunt pressi; fastidia magna ciborum*
Obducunt animas miseris, foribusque propinqui

17 Qui ex vitio & luxuria, ex intemperie aut alia causa ægrotant.

19 *Mortis eunt atræ. Demum clamoribus* IAM

19 ויזעקו אל יהוה בצר להם ממצוקותיהם יושיעם:

Rebus in angustis petiere; hos ille periclis

20 ישלח דברו וירפאם וימלט משחיתותם:

20 *Ac trepidis curis seruauit: mittere verbum*
Dignatusque suum, medicatos eruit ipsis
Ex fossis penitus, quibus accessere, sepulchri.

21 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם:

21 *Ergo sua & bonitas* IAM, *miracula & ipsis*
Cognita terrigenis, fateantur, concelebrentque:

22 ויזבחו זבחי תודה ויספרו מעשיו ברנה:

22 *Et sacra testantis laudis certumque fatentis*
Sacrificent cantum, & narrent sua maxima facta.

22 Hi vota sibi in ipso vitæ discrimine & graui morbo suscepta persoluant gratulatione debita.

23 יורדי הים באניות עשי מלאכה במים רבים:

23 *Qui mare descendunt ratibus, sua munia quique*

24 המה ראו מעשי יהוה ונפלאותיו במצולה:

24 *In magnis obeunt vndis; videre profundo*
Facta IAE *in pelago, mirandaque plurima: namq. is*

23 Periclitantes in mari.

25 ויאמר ויעמד רוח סערה ותרומם גליו:

25 *Dixit, & exurgens ventoso turbine fluctus*

26 יעלו שמים ירדו תהומות נפשם ברעה תתמוגג:

26 *Tollitur. illi alti iam cælos tangere, iamque*
Imis deducti, absorpti & creduntur abyssis.

27 יחוגו וינועו

27 *Deficit ærumnis anima his. nutántq. tremúntq. vt*

27 Aegrimonia, nausea, & agitatione, atq. metu ita oppressi, etiã magistri & rectores nauis sunt, vt nullum consilium inueniant, nisi vt ad Deum confugiant.

 Ebrius,

Ebrius, abſorpta hos omnis ſapientia fallit.
28 *Rebus ita anguſtis* IAM *clamore vocarunt,*
Anxietate omni penitus quos extulit ille.
29 *Stare iubet, ſtantem tempeſtatémque tacere,*
Et poſuit motos in tuta ſilentia fluctus.
30 *Ob tacitas placidáſque vndas lætantur, & idem*
Incolumes ducit quò mens, quò cura ferebat.
31 *Ergo ſua & bonitas* IAM, *miraculáque ipſis*
Cognita terrigenis, fateantur concelebréntque.
32 *Hunc populi in cœtu extollant, claríque ſenatus*
Conſeſſu hunc celebrent, reſonanti & laude ſalutent.
33 *Deſertum poſuit fluuios; quíque exitus vndis*
Antè frequens fuerat, ſitientes tranſit in agros:
34 *Fructiferam terram in ſterilem iubet ire ſalinam,*
Ipſorum ob noxam, ſceleratáque facta colentum.
35 *Rurſus aquas in deſerto, riuóſque fluenteis*
Conſtituit; tellus arens fit & exitus vndis.
36 *Collocat hícq. fame oppreſſos: queis cõdere & vrbẽ,*
37 *Atque habitare dedit. Tunc ſemina iacta per agros;*
Conſita maturos produxit vinea fructus.
38 *Multiplici hos auget prole; ac decreſcere non vult*
39 *His pecus: imminuit tamen illis dura tyrannis,*
Anxietáſque, malum proprium, vis atque moleſta.
40 *Obruit effuſo contemptu magnificos, qui*
Auia deiecti loca, ſicca & ſenta pererrant.
41 *Extulit idem inopem, duris quem rebus egeſtas*
Vrſerat, vt pecus hos componit prole frequenti.
42 *Spectantes gaudent recti: peruerſa ſed omnis*
Turbáque iniqua ſibi præcluſo conticet ore.
43 *Quis ſapiens hæc obſeruat prudenter? vt* IAE
Munera noſcantur plura atque exempla benigni.

PSAL.

32 Nam ita ſolent nautæ iam ſecuri in portu euaſa pericula viſentibus ſe narrare.

33 Fames & inopia ex inducta in agros ſterilitate.

35 Hæc exempla natiuæ ſoli ſterilitatis in ſummam vbertatem mutatæ, manifeſtam Dei prouidentiam in omnes terræ partes probant.

40 Sæpè accidit, vt copia et vbertas regionis vitia alat; vitia tyrannidem excitent, tyrannis diuinam vltionem prouocet: ſed eodem tempore cùm ſuperbos Deus vltor deijcit, humiles & modeſtos beneficentia ſua extollit.

42 Ita fit vt recti & prudentes iudicij & benignitatis Dei argumenta læti obſeruent.

43 Igitur diuina ſempiterna virtus ipſa ſeſe manifeſtat, dummodo ſapienter eam homines obſeruent.

משכור וכל חכמתם תתבלע׃
28 ויצעקו אל יהוה בצר להם וממצוקותיהם יוציאם׃
29 יקם סערה לדממה ויחשו גליהם׃
30 וישמחו כי ישתקו וינחם אל מחוז חפצם׃
31 יודו ליהוה חסדו ונפלאותיו לבני אדם׃
32 וירוממוהו בקהל עם ובמושב זקנים יהללוהו׃
33 ישם נהרות למדבר ומצאי מים לצמאון׃
34 ארץ פרי למלחה מרעת יושבי בה׃
35 ישם מדבר לאגם מים וארץ ציה למצאי מים׃
36 ויושב שם רעבים ויכוננו עיר מושב׃
37 ויזרעו שדות ויטעו כרמים ויעשו פרי תבואה׃
38 ויברכם וירבו מאד ובהמתם לא ימעיט׃
39 וימעטו וישחו מעצר רעה ויגון׃
40 שפך בוז על נדיבים ויתעם בתהו לא דרך׃
41 וישגב אביון מעוני וישם כצאן משפחות׃
42 יראו ישרים וישמחו וכל עולה קפצה פיה׃
43 מי חכם וישמר אלה ויתבוננו חסדי יהוה׃

PSAL. CVIII.

Paratum cor meum Deus.

ARGVMENTVM.

OMNEM victoriam, prosperitatem, amplitudinẽ suam, atque populi sui Deo acceptam refert Dauid in hoc Psalmo; qui neque se potuisse, neque populum Israeliticum meritum fuisse tot vicinos, ac finitimos remotosq́; hostes superare ac domare affirmat, sed vnius Dei voluntate & virtute hanc sibi felicitatem contigisse: quippe cùm Deus misericors illum populũ non perdere, sed conseruare velit, ex quo seruatorem illum donaturus orbi sit, per quem omnes nationes ad Euangelij fidem & obedientiam, & regni cælorum communionem vocati, adducantur.

1 שיר מזמור לדוד׃

1 *Canticum Psalmi Dauid.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

2 נכון לבי אלהים אשירה ואזמרה אף כבודי׃

2 *Constat cor mihi mi* DEVS;
Psallam, téque canam; tum mea gloria

Mea gloria.] Amplitudo animi mei, hoc est, quantum ipse studio & conatu efficere possum, gratia Dei iuuante.

3 עורה הנבל וכנור אעירה שחר׃

3 *Nablum cum cithara excita,*
Cúmque aurora venit protinus exciter.

4 אודך בעמים יהוה ואזמרך בלאמים׃

4 IAS *te in populis feram,*
Te psallam varians natio quà patet:

5 כי גדול מעל שמים חסדך ועד שחקים אמתך׃

5 *Cælos nam bonitas tua*
Altos, exuperátque æthera veritas.

In promittendo & præstandis promissis maximus es.

6 רומה על שמים אלהים ועל כל הארץ כבודך׃

6 *Cælis tollitor ô* DEVS,
Et sit terra minor gloria quàm tua.

7 למען יחלצון ידידיך הושיעה ימינך ועננו׃

7 *Vt gens chara tibi eruta*
Extet nempe, tuæ munere dexteræ
Serua atque assere; tum mihi
Responde facilis, prouidus & faue.

8 אלהים דבר בקדשו אעלזה אחלקה שכם ועמק סכות אמדד׃

8 *Sic sancto eloquio* DEVS
Dixit: Lætus ego diuidere inclytos
Agros quos Sichime colit;
Vallem Suchoti metiar & mihi.

8 Deus ipse effatus est, & verbo suo firmauit, thronum meũ fore stabilẽ & prosperum, igitur aggrediar etiã difficillima quæque ab ipso proposita; nam me fides & spes adipiscendi animat.

9 לי גלעד לי מנשה ואפרים מעוז ראשי יהודה מחקקי׃

9 *Sunt siluæ Gilead meæ:*
Est & mî Manases, ac Ephraim mei
Firmamen capitis, meis
Iudas scriba manet legibus vnicus.

10 *Moab olla mihi est, pedes*
Et qua crura lauem: mittere calceum
Inque Edom meditor meum;
Atque vsque in Peleseth lætus ouans ferar.

10 מואב סיר רחצי על אדום אשליך נעלי עלי פלשת אתרועע׃

11 *En quis sistet in arcibus*
Me nunc, inque domos ducet Idumedûm?

11 מי יבילני עיר מבצר מי נחני עד אדום׃

Videor difficillima aggredi, & sine te nihil possum. Atqui videmur à te abiecti, cũ tot calamitates perpessi hactenus fuerimus; sed esto nobis dux.

12 *An non nos* DEVS *abijcis?*
Nec dux nostra moues agmina prodiens.

12 הלא אלהים זנחתנו ולא תצא אלהים בצבאתינו׃

13 *Nobis auxilium dato ex*
Arctis; vana salus est hominis quidem.

13 הבה לנו עזרת מצר ושוא תשועת אדם׃

14 *Virtus nostra parabitur*
Ipso auctore DEO, *qui premet hostium*
Nostrorum petulantiam;
Atque illos penitus queis premimur, teret.

14 באלהים נעשה חיל והוא יבוס צרינו׃

PSAL. CIX.

Deus laudem meam ne tacueris.

ARGVMENTVM.

QVO tempore Dauid ciuilibus turbis, & domesticorum suorum odiis ac dolis circunueniebatur, hunc Psalmum composuit, quo insidiarum sibi structarum, & probrorum atque ignominiarum, quibus impetitus fuerat, vindicem Deum appellat, cui causam exponit omnem, suamq. cum primis innocentiam probat; atque inimicorum malitiam, inuidiam, & iniurias demonstrat. quorum pœnas ex diuini iudicij integritate ac seueritate comparatas prænoscens, non tam precatur, quàm prædicit, hostes suos deterrendi magis, quàm vlciscendi animo. Atque hunc Psalmum vnum ex iis esse, qui propriè ad Christum referantur, Spiritus sanctus apertè nos docuit, D. Petro interprete.

a Iudicij tui integritas ipsa postulat, vt nõ dissimules, quæ mihi obiiciuntur probra, quæque in me parantur mala; nam multa & grauia sunt, & indignissima: proficiscũtur enim ab iis, quos amo, quos foui & ornaui, in me innocentẽ, & nulla alia causa, quàm quòd eam personam, quam tu mihi imposuisti, studiosissimè tueor.

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

1 למנצח לדוד מזמור

CARMEN ELEGIACVM.

O *Quem laudo* DEVS, *quo laudor* PRINCIPE, *ne*
Dissimules, surdi aut more precor taceas. (tu

אלהי תהלתי אל תחרש׃

2 *Impia nam fraude artifici patuere super me*
Ora, mihi vanum suntque locuta dolum.

2 כי פי רשע ופי מרמה עלי פתחו דברו אתי לשון שקר׃

3 *Verba odij me atque inuidiæ obsedere malignæ;*
Immeritóque mouent prœlia sæua mihi.

3 ודברי שנאה סבבוני וילחמוני חנם׃

Hi mihi

4 *Hi mihi quos & amo, aduersi infensíque minantur;*
Pro quibus ipse pia te DEVS *oro prece.*
5 *Próque bono officio rursus mî incommoda ponunt,*
Dántque odium nostræ præmia amicitiæ.
6 *Opprimat improbus hunc impunè, vt dexter & ipsi*
Stet Satan praui crimine iudicij.
7 *Impius in causa ac damnatus prodeat illi;*
Sint sibi peccato quas volet esse preces.
8 *Exiguos agat ille dies, munus ferat alter*
Illius, fido promptior officio.
9 *Sint orbi huic nati, vidua ac deserta sit vxor;*
10 *Sint nati instabiles, perpetuóque vagi:*
Mendici excurrant, quærant patriísque ruinis
Eiecti ac domibus, quas habitare nefas.
11 *Creditor illaqueet quidquid possederat ille;*
Eius erit cunctus præda aliena labor.
12 *Illi nullus opem facilis qui porrigat, adsit;*
Illius natis nemóve prospiciat.
13 *Posteritas excisa omnis cadat illius; ætas*
Vna illis nomen deleat atque tegat.
14 *Et memori constent* IAE *delicta parentis,*
Peccatum & matris non premat vlla dies.
15 IAM *sint semper contra, terráque recisa,*
Omnia dispereant his monumenta simul.
16 *Immemor ipse fuit miserandi, namque & egentem*
Dum cupit ac miserum perdere, persequitur;
17 *Trito corde virúmque occidere quærit. Amata,*
Quæ sibi quæsiuit, dira nefasta feret.
Non voluit benedicta sibi, benefaustáque; longè
Et benedicta illum protinus effugient.
18 *Induat vt vestem malefausta hæc, pectore vt vndas,*
Vtque oleum penetrans ossibus excipiat.

4 תחת אהבתי ישטנוני ואני תפלה:
5 וישימו עלי רעה תחת טובה ושנאה תחת אהבתי:
6 הפקד עליו רשע ושטן יעמד על ימינו:
7 בהשפטו יצא רשע ותפלתו תהיה לחטאה:
8 יהיו ימיו מעטים פקדתו יקח אחר:
9 יהיו בניו יתומים ואשתו אלמנה:
10 ונוע ינועו בניו ושאלו ודרשו מחרבותיהם:
11 ינקש נושה לכל אשר לו ויבזו זרים יגיעו:
12 אל יהי לו משך חסד ואל יהי חונן ליתומיו:
13 יהי אחריתו להכרית בדור אחר ימח שמם:
14 יזכר עון אבתיו אל יהוה וחטאת אמו אל תמח:
15 יהיו נגד יהוה תמיד ויכרת מארץ זכרם:
16 יען אשר לא זכר עשות חסד וירדף איש עני ואביון ונכאה לבב למותת:
17 ויאהב קללה ותבואהו ולא חפץ בברכה ותרחק ממנו:
18 וילבש קללה כמדו ותבא כמים בקרבו וכשמן בעצמותיו:

6 Diuini iudicij sententia est, vt sceleratus & iniurius homo quod fecerit expectet, cùm scelus malitioso studio & consilio admiserit. hanc sententiã cognitam pronuntiat Psaltes, magis adeò prædicens, quàm vltioni studens

6 Huiusmodi conditio est horrenda eorũ, qui ob summam malitiam diuino iudicio reprobati sunt, vt Iudas.

15 Reputet hos Deus aduersarios sibi esse, atque consultò ipsi obsistere.

16 Reprobationis causæ.

19 *Hunc & amictus vti velet, ceu cingula ſemper*
Cingat, & à nodis non ſoluenda ferat.

יט תהי לו כבגד יעטה ולמזח תמיד יחגרת׃

20 *Hoc operæpretium, aduerſos expectet ab* IA
Hos, optant animæ qui maledicta meæ.

20 זאת פעלת שטני מאת יהוה והדברים רע על נפשי׃

21 Nomen illud tuũ, quo oppreſſorũ te miſereri declaraſti, in mea etiã cauſa tuere.

21 IAS *tuq. tuum* DOMINE *ô precor aſſere nomen;*
Erue munifico numine méque bono.

21 ואתה יהוה אדני עשה אתי למען שמך כי טוב חסדך הצילני׃

22 *Quippe ego pauper egens peto te; mea viſceraq. intra*
Occiſum iam cor ſentio quippe meum.

22 כי עני ואביון אנכי ולבי חלל בקרבי׃

Nihil eſt in me virium ferè ab iſtis relictum, præter tuũ præſidium quo nitor. Dauid hoc de ſe dicit, & Christus ex infirmitate ſecundum carnem, in qua & paſſus eſt.

23 *Iam velut vmbra cadens abeo, vt propulſa locuſta*
Excuſſus, finem quærere pergo meum.

23 כצל כנטותו נהלכתי ננערתי כארבה׃

24 *Debilia hæc genua, aſſidua ac ieiunia reddunt;*
Macra caro eſt, ſucco nam caret ipſa ſuo.

24 ברכי כשלו מצום ובשרי כחש משמן׃

25 *Illis ipſe fui probrum, quaſſantque videntes*
Me caput; & moto vertice deſpiciunt.

25 ואני הייתי חרפה להם יראוני יניעון ראשם׃

26 IAS *auxilium mihi fer* DEVS *atque ſalutem,*
Vt facilis conſtans diceris, vtque bonus.

26 עזרני יהוה אלהי הושיעני כחסדך׃

27 IAS *nempe tuam cognoſcent vimque manumque,*
Auctorem agnoſcent te, ac tua facta ſcient.

27 וידעו כי ידך זאת אתה יהוה עשיתה׃

28 Eorum ſtudium, votum & conatum irritum facies. neque maledictis, neque conatibus quicquam efficient, vt cupierant.

28 *Ij maledicta ferent, ſed tu benefauſta repones,*
Surgent, hos turpis ſed pudor afficiet.

28 יקללו המה ואתה תברך קמו ויבשו ועבדך ישמח׃

29 *Hos pudor obuoluet ceu pallia: gratus vt* IAM
30 *Ore canam multum, confitearque meo.*
Illum etiam medius cœtu laudabo frequenti,
Atque modis laudes pluribus has repetam.

29 ילבשו שוטני כלמה ויעטו כמעיל בשתם׃
30 אודה יהוה מאד בפי ובתוך רבים אהללנו׃

31 *Nam ſtetit ipſe inopi dexterque, animámq. malignis*
Ereptam iuſſit viuere iudicibus.

31 כי יעמד לימין אביון להושיע משפטי נפשו׃

PSAL. CX.

Dixit Dominus domino meo.

ARGVMENTVM.

CHRISTO in cælos aſcenſuro, æternam regni poſſeſſionem atque poteſtatem à Deo patre tribuendam eſſe, Dauid hoc Pſalmo prædixit, inducta Dei ipſius filium alloquentis oratione, atque expoſitione virtutis auctoritatiſque

tatisq́ue eius, quam Christus morte, sepultura, ac resurrectione sua, ea parte, qua homo est, obtinuit. eam verò auctoritatem ac regni possessionem æternā fore prænuntiat. cōstat oratio omnis translationibus elegantissimis.

1 לדוד מזמור

I *Dauidis Psalmus.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

נאם יהוה לאדני שב לימיני עד אשית איביך הדם לרגליך׃

DVm responsa meo DOMINO *pronuntiat* IAS,
Sic ait, Assideas mihi dexter:
Donec & ipse tuos deuictos protinus hostes.
Scamna pedum iubeo esse tuorum.

2 מטה עזך ישלח יהוה מציון רדה בקרב איביך׃

2 *Sceptra Sione tui mittet tibi roboris* IAS,
Vt medios domineris in hostes.

3 עמך נדבת ביום חילך בהררי קדש מרחם משחר לך טל ילדתך׃

3 *Sponte tuus populus veniet tibi, sponte, die quo*
Publica constabit tua virtus:
Sanctis pulchra inquam virtus splendoribus, ille
Almus nascentisq́ue tui ros
Ex vtero tibi; nec tantus descendit ab ipsa
Aurora, exurget tibi quantus.

4 נשבע יהוה ולא ינחם אתה כהן לעולם על דברתי מלכי צדק׃

4 IAS *iurauit, nunquam & iurata recîdet,*
Tu mihi perpetuusq́ue minister
Melchisedek ritu æternus dicêre sacerdos,
Atque eris is verbo mihi certo.

5 אדני על ימינך מחץ ביום אפו מלכים׃

5 *Ipse die nasíque sui* DOMINVS *tibi dexter*
Vulneribus reges dabit ictos.

6 ידין בגוים מלא גויות מחץ ראש על ארץ רבה׃

6 *Arbiter in gentes, densóque cadauere complens*
Procedet iustúsque poténsque.
Sternet & in multa terra caput ille cruentum,
Vt spatiis iam victor in amplis.

7 מנחל בדרך ישתה על כן ירים ראש׃

7 *Inque via bibet è riuo; caput ergo decoro*
Attollet pulchróque triumpho.

1 Christo secundum humanitatem concessus à patre, atque adiudicatus locus ad dexteram, qui secundū diuinitatem proprius illi ab æterno est.

Donec.] Promissionis & affirmationis vim habet, non exceptionis; namque ille locus æternùm Christi erit.

2 In Ierusalem expeditio facienda erat Christo, ad vincendū diabolum, peccatum, & mortem, qui omnium spiritualiū hostium sunt principes.

3 Pentecostes die Spiritu sancto in discipulos misso, Christi virtus apertè constitit mundo.

על דברתי & ritum & constitutioné, & verbum meum significat.

5 Quo die Dominus iratus maximè erit & vlciscetur peccata mundi, eodem te victorem efficiet. magnum mysterium his versibus continetur.

6 Conuenit cum illo Isaiæ, Quis est iste qui venit de Edom?

7 Bibit Christus è riuo sanguinis effusi ꝑ multis, in redemptionem peccatorū. totus Psalm⁹, vti admonuimus, allegoriis cōstat.

PSAL.

PSAL. CXI.

Confitebor tibi Domine.

ARGVMENTVM.

Ex contentæ in ſuperiori Pſalmo ſententiæ contemplatione huius etiam argumentum natum eſt, quo Pſaltes Eccleſiam ad laudes inuitat Dei omnipotentis & miſericordiſſimi, qui ſalutis æternæ promiſſa antiquis figuris adumbrata, re ipſa mundo per Chriſtum præſtiterit, atque euentu confirmauerit; id enim futurum præuidebat Pſaltes: hortatur autem homines, vt illam ſalutem expectent in timore Domini ac tremore, certa fide in Deum, atque piarum actionum & operationum ſtudio indefeſſo, firmaque perſeuerantia: qui enim hoc præſtiterit, illius tandem ſalutis compos factus, in æternum laudabitur.

Inſcriptione ſingulari caret; indicat autẽ verbum, Haleluiah, eſſe gratulatoriũ Pſalmũ.

1 *Haleluiah.* — 1 הללו יה

CARMEN DICOLON DISTROPHON acroſtichon ordine Alphabeti.

1 Siue familiari ſermone, ſiue publica oratione agam, idem argumentum erit dicendi laudes Dei.

2 Dei maxima ſunt facta, promiſſa ampliſſima, promiſſorum præſtantiſſima conſtantia & veritas.

א *ATqui* IAM *integro laudabo ex corde, bonis ac*
ב *Rectis ſeorſum, ſiue ſim cœtibus in mediis.*

אודה יהוה בכל לבב בסוד ישרים ועדה :

2 ג *Grandia facta* IAE *conſtant, quærendaq. ab omni*
ד *Deſiderante mente; qui concupit illa pius.*

2 גדלים מעשי יהוה דרושים לכל חפציהם :

3 ה *Huius opus laude eſt dignum pleneque decorum;*
ו *Vnius & ſtat cuncta per tempora iuſtitia.*

3 הוד והדר פעלו וצדקתו עמדת לעד :

4 ז *Summaque mirandis fecit monumenta, probatus*
ח *His fautor* IAS: *gratiæ prouidus atq. parens.*

4 זכר עשה לנפלאתיו חנון ורחום יהוה :

5 Vt ille promiſſa terrena re ipſa impleuit, ſic etiam præſtabit ea quæ per ſuum Chriſtum præſtanda eſſe recepit: nam nũquam immemor eſt ſuorum promiſſorum.

7 Fides in promiſſis efficiendis, ius in ratione rerũ præceptarum, & in iuſſis ſuis. itaq. promittit & præſtat, idem proponit et iubet, quid agendum ſit iis, qui promiſſorũ compotes eſſe velint: id autem maximo iure, admirandaque ratione conſtat.

5 ט *Tradidit iſque ſuis prædam metuentibus; ille*
י *Omni memor ſæclo ſui fœderis ipſe manet.*

5 טרף נתן ליראיו יזכר לעולם בריתו :

6 כ *Cuius vis operum eſt populo monſtrata fideli, ac*
ל *Laus, gentium fundum ſuo cùm dedit is populo.*

6 כח מעשיו הגיד לעמו לתת להם נחלת גוים :

7 מ *Magna fides ac ius, manuum ſunt illius acta;*
נ *Quæcunque mandat ille ſunt conſtabilita fide;*

7 מעשי ידיו אמת ומשפט נאמנים כל פקודיו :

8 ס *Suſtentata vltra voluentia ſæcula mundi,*
ע *Et æqua, veritatis & conſolidata modis.*

8 סמוכים לעד לעולם עשוים באמת וישר :

9 פ *Pollicitus miſit vitam populo ille redempto,*
צ *Suúmque iuſſit fœdus in ſæcla perenne fore.*

9 פדות שלח לעמו צוה לעולם בריתו קדוש ונורא שמו :

10 ק *Quàm ſanctum eſt eius, quàm formidabile nomen!*
ר *Rectũ, metúſque* IAE *pius, principiũ ſapere eſt.*
ש *Scit, ſapit is, fruitúrque aptè qui fecerit illa,*
ת *Tenétque laudis integrum perpetuúmq. decus.*

10 ראשית חכמה יראת יהוה שכל טוב לכל עשיהם תהלתו עמדת לעד :

PSAL.

PSAL. CXII.

Beatus vir qui timet Dominum.

ARGVMENTVM.

IN superioris Psalmi calce docuerat Psaltes, diuinorum promissorum constantiam eos propriè spectare, qui Deum timent; huius pij timoris rationem idem Psaltes hoc Psalmo exponit eodem carminis genere, atque eadem inscriptionis forma Haleluiah. complectitur autem hoc nomine timoris Domini pietatis exercitia, ea maximè quæ ad proximos ex charitate iuuandos pertinent.

1 הללו יה

1 *Haleluiah.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON ACROSTICHON.

אשרי איש ירא את יהוה במצותיו חפץ מאד:

Iussa Dei, tam quæ ad animi motus, corporisque actus, & sensuum affectus temperandos, quàm quæ ad alios iuuandos data sunt.

א *ATqui beatus qui timet & colit*
ב *IAM, bene eius iussaque diligit;*

2 גבור בארץ יהיה זרעו דור ישרים יבורך:

2 ג *Grande huic potenti ac dignitate*
Terra videt venerata semen.
ד *Directa virtus est quibus, audient,*
Ætate læti quod memorent sua.

3 הון ועשר בביתו וצדקתו עמדת לעד:

3 ה *Huius domumque & copia alma*
Diuitiis opibusque complet.
ו *Viuens stat illi iustitiæ æquitas,*

4 זרח בחשך אור לישרים חנון ורחום וצדיק:

4 Huiusmodi piorum ratio, etiamsi omnis orbis turbetur, constat apud Deum clara, & lucet apud homines cùm opus est.

4 ז *Splendénsque rectis candida lux nitet*
Caliginosa nocte. clemens,
ח *Hic facilis, bonus atque iustus.*

5 טוב איש חונן ומלוה יכלכל דבריו במשפט:

5 ט *Tam pulchra sors est munifici viri,*
Clemens roganti qui sua commodat;
Huic cuncta, res & verba, constant
י *Iudicio moderata recto.*

6 כי לעולם לא ימוט לזכר עולם יהיה צדיק:

6 כ *Certè labanti nunquam animo cadet;*
ל *Longisque iusti gloria sæculis,*
Expersque durabit maligni

7 משמועה רעה לא יירא נכון לבו בטח ביהוה:

7.8. Ille nititur fide & spe Dei promissorũ, præceptorumq́. eiusdem rectam viam sequitur, quam dum insistit, nihil mouetur perturbatione rerum,

7 מ *Murmuris, inuidiamque vincet.*
נ *Nam fixum in IA fidere cor tenet,*

8 סמוך לבו לא יירא

8 ס *Stat corde fultus, nil metuet quidem,*

k *Exem-*

imò videt aduersarios suos in aliis viis prauis pereuntes.

ע *Exempla pressorum suorum*
Dum videat stupeatque digna.

עד אשר יראה בצריו

9 Huius suas res bene profundentis, honor, dignitas, atque decus & amplitudo crescit, quamuis decrescentibus diuitiis & opibus humanis.

9 פ *Panditque egenis non tenuem manum,*
צ *Sic huic perennis iustitia ac manet;*
ק *Quantumque consurgit decorum*
Tollitur erigiturque cornu.

9 פזר נתן לאביונים צדקתו עמדת לעד קרנו תרום בכבוד:

10 Ipsa autem inuidia huius aduersarios vlciscitur.

10 ר *Rectique cernit nescius impius,*
ש *Sæuit macrescens dentibus & crepat:*
ת *Totum peribit quidquid optant*
Impia percupiuntque turba.

10 רשע יראה וכעס שניו יחרק ונמס תאות רשעים תאבד:

PSAL. CXIII.

Laudate pueri Dominum.

ARGVMENTVM.

HVMANA opera, quamuis ad diuinæ dignitatis, & puritatis, atque efficientiæ amplitudinem immensam collata, exigua omnino sunt, tamen gratissima Deo esse, & inæstimabili præmio non destitui, ait Psaltes, propterea quòd ab ipso Deo præcepta commendataque sunt, promissis propositis, & à Dei famulis promissorum fide ac spe animatis, atque obedientia inductis, pro virili suscipiuntur & exhibentur; idque adeò Dei ipsius bonitate & benignitate niti; qui quanquam altissimus, & omnino summus maximusque sit, tamen totius mundi partes vel minimas cognoscit, curat & gubernat, & ex minimis, atque adeò non existentibus rebus magnas facit & cõstituit. vt ex sterilitate naturali fœminas magnarũ familiarum matres reddit aliquando, argumento magno misericordiæ ac liberalitatis suæ.

1 *Haleluiah.* 1 הללו יה

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

IAM *vos famuli tollite laudibus,*
IAE *nomen age ac laudibus edite:*
2 IAE *nunc celebre & nomen in vltima*
Vltra & sæcula personet.
3 *Vnde & Sol oritur, quaque cadens subit,*
IAE *nomen erit laudibus inclytum.*
4 IAS *celsus enim gentibus omnibus,*
Cælis amplus & eminet.

הללו עבדי יהוה הללו את שם יהוה:

2 יהי שם יהוה מברך מעתה ועד עולם:

3 ממזרח שמש עד מבואו מהלל שם יהוה:

4 רם על כל גוים יהוה על השמים כבודו:

IAE

5 מי כיהוה אלהינו המגביהי לשבת׃

5 IAE *quis similis, quem colimus* DEVM?
Qui ponitque thronum sedibus editis:

6 המשפילי לראות בשמים ובארץ׃

6 *Quique vt respiciat quidquid in æthere*
Ac terra est, se humilem refert.

6 Hoc exemplo sæpissime spectato, confirmatur Deũ opera seruorum suorum, quãquam exigua, tamen respicere, curare, & probare, promissoque præmio prosequi.

7 מקימי מעפר דל מאשפת ירים אביון׃

7 *Mendicum tenui è puluere qui erigit;*
Deiectumque fimo qui leuat indigum,

8 להושיבי עם נדיבים עם נדיבי עמו׃

8 *Iungat principibus quem; populi sui*
Sistat principibus parem.

9 מושיבי עקרת הבית אם הבנים שמחה הללויה׃

9 *Ille hanc, quæ sterilis vixerat in domo,*
Fœcundam locat; & pignora dulcia
Dat matri, & cumulat gaudia pectori;
Ergo IAH *halelu inclytum.*

PSAL. CXIIII.

In exitu Israel de Aegypto.

ARGVMENTVM.

DEI summi, maximi ac potentissimi benignitatem significat Psalmus hic; qui quanquã altissimus sit & supernus, vt in præcedenti ostensum erat, tamen sese ad exiguas res, præcipuè ad hominum genus fouendum, promouendum, & amplificandum demittit: cuius rei exemplum manifestissimum editum est in liberatione ac eductione filiorum Israel ex Aegyptiaca seruitute, vbi Dominus populum illum sibi peculiariter dilectum ac ornatum esse, magnis vitutibus ac signis declaraurt.

CARMEN SAPPHICVM.

1 בצאת ישראל ממצרים בית יעקב מעם לעז׃

1 I*Srael quando sobolesque Iacob*
Barbaræ linquens populum loquelæ, &
Regna Mitsraim; nimium molestis
Vrbibus exit:

2 היתה יהודה לקדשו ישראל ממשלותיו׃

2 *Iuda tunc sanctum in populum sacratur;*
Principem agnoscit Dominumque lætus
Israel dictis, opere ac potentem,
Imperiisque.

2 Iudæ tribus præcipuè selecta in significationẽ Christi ex illa orituri: & omnes Israelitarũ familiæ propter promissa patribus facta, liberatæ, ornatę, & amplificatæ sunt; declaratusq. est Israel populus, in quo Deus imperans sese sanctificare, hoc est maximũ & singulari quadam gratia prouidentem ostendere voluerit.

3 הים ראה וינס הירדן יסב לאחור׃

3 *Hoc mare vt vidit, trepidans refugit,*
In caput versus redyt que Iarden;

4 ההרים רקדו כאילים גבעות כבני צאן׃

4 *Vtque verueces saliere montes,*
Et iuga vt agni.

3. 4. Ad eam rem ostendendam, signis ac testimoniis naturæ magnis vsus est Deus, magna virtute editis.

5 *Dic mare ô quid te fugere, ac te Iarden*
Cogit ad summum remeare fontem?

5 מה לך הים כי תנוס הירדן תסב לאחור׃

6 *Vtque verueces trepidare montes,*
Et iuga vt agnos?

6 ההרים תרקדו כאילים גבעות כבני צאן׃

7 *Terra præsentem* DOMINVM *tremebat*
Ac DEVM, *cuius puer est Iacob.*

7 מלפני אדון חולי ארץ מלפני אלוה יעקב׃

8 *Vertit is rupem in pelagus, fluenteis*
Saxaque in amnes.

8 ההפכי הצור אגם מים חלמיש למעינו מים׃

PSAL. CXV.
Non nobis Domine, non nobis.

ARGVMENTVM.

HVMANI generis amplificationem illam Israelitico populo promissam, vt Deus absoluat ac perficiat, studiosè hoc Psalmo oratur, ratione habita, non tam exiguitatis ac tenuitatis hominum, quàm magnitudinis diuini nominis; quæ apertè cognoscetur ex exiguis & humilibus rebus ipsius voluntate & efficientia ad maximam amplitudinem euectis,

CARMEN SAPPHICVM.

1 Quoniam tu ita voluisti, ita promisisti, ita te effecturũ recepisti.

1 *NOstra non nobis celebretur* IAS
Gloria, ast istud decus atque nomen
Assere, vt constet bonitas fidesque
Ista per orbem.

1 לא לנו יהוה לא לנו כי לשמך תן כבוד על חסדך על אמתך׃

2 Si populum tuum aut minorẽ, aut parem aliis nationibus esse sineris, aut de veritate, aut de efficacitate tua gentes dubitabunt, sinistreq. different; aut te non esse, aut ipsorũ diis forsan esse similẽ, cùm tamen hoc verissimè respõdere debeamus, te in cęlo esse potentissimum, illorum deos neque natura, neque efficacitate deos esse, sed meram vanitatem & inanitatem.

2 *Dicere & cur nam patiere gentes,*
Horũ vbi PRINCEPS DEVS *est?* DEVS *nam*
3 *Noster in cælis operis potensque*
Consiliique est.

2 למה יאמרו הגוים איה נא אלהיהם׃

3 ואלהינו בשמים כל אשר חפץ עשה׃

4 *Plena at ærumnæ simulachra ab istis*
Culta sunt, aurum atque hominum labores
Sunt & argentum, manibusque formas
Accipiunt has.

4 עצביהם כסף וזהב מעשה ידי אדם׃

5 *Os habent, nunquam tamen eloquentur,*
Nec suis possunt oculis videre,
6 *Nil vel audire, vt patulis propinqui*
Auribus adstent.

5 פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו׃

6 אזנים להם ולא ישמעו

Nasus

אף להם ולא יריחון :

Nasus iis expers liquidi est odoris:

7 ידיהם ולא ימישון רגליהם ולא יהלכו לא יהגו בגרונם :

7 *Nil tenent illis manibúsve tangunt;*
Nec suis vadunt pedibus, sonant nec
Gutture voces.

8 כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם :

8 *Hæc sibi qui vel coluere facta,*
Fidit aut quisquis veneratus ipsis,
Horum erunt cuncti similes, Deorum
Nempe suorum.

9 ישראל בטח ביהוה עזרם ומגנם הוא:

9 *Israel fidet bene doctus* IAE,
Is sibi tutor clypeusque; & IAE

10 בית אהרן בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא :

10 *Fidit Aronis domus, huicque tutor*
Præsidiumque est.

11 יראי יהוה בטחו ביהוה עזרם ומגנם הוא:

11 *Qui timent* IAM *sapienter* IAE
Semper ij fidunt, quibus ille tutor
Est & inuictus clypeus, supernum
Præsidiumque.

12 יהוה זכרנו יברך יברך את בית ישראל יברך את בית אהרן :

12 *Nos memor faustè benedicet* IAS,
Israel faustè benedicet ille
Sic domum; Aronis benedicet amplam
Ille domumque.

13 יברך יראי יהוה הקטנים עם הגדלים :

13 *Ille cultores benedicet,* IAM
Qui timent, magnos simul ac minores.

14 יסף יהוה עליכם ועל בניכם :

14 *Vos bonus, natos pariterque vestros,*
Augeat IAS.

15 ברוכים אתם ליהוה עשה שמים וארץ :

15 *Prosperi atque* IAE *penitus sacrati*
Este, qui cælos solidamque terram

16 השמים שמים ליהוה והארץ נתן לבני אדם :

16 *Fecit. at cæli referuntur* IAE
Regnáque cæli:
Filiis terram dedit ille Adami.

17 לא המתים יהללו יה ולא כל ירדי דומה:

17 *Mortui non* IAH *celebrant, nec omnes*
Antra qui fossæ subeunt silentisque
Atra sepulchri.

8 Isti sunt inutiles dij omnino, qui nec se, neque suos iuuare possunt, imò deteriores quotidie fiunt, ipsa vetustate rumpuntur & franguntur, ruinis & casibus obnoxij. qui his confidunt, similes euadent; neque enim maius optare quisque debet, quàm vt Deo suo similis sit.

9 Ita nobis cõtinget, qui cùm fidamus Deo vero, viuo, & efficacissimo, erimus ab eo adiuti, suscepti, & amplificati.

12 Benedictione spirituali in cælestibus per semẽ illud, in quo benedicendæ sunt omnes familiæ terræ, qui crediderint cum fideli Abraham.

13 Non solùm ex Abrahæ & Israelis posteritate secundũ carnem, sed ex omnibus gentibus, qui timent Dominum, ij benedictionis illius communione fruentur dono ipsius Dei.

15 Qui initio cęli imperium & sedem sibi præcipuè adscripsit; Terræ homines pręfecit; sed benedicet idem nobis, ita vt cælorum etiam regni participes efficiat.

16 Deus dedit terram filiis hominum viuẽtibus, à quibus laudari oportet. nam viuens ipse est, & viuos cultores postulat: cæteri dij mortui sunt, hoc est, non dij, & cultores habent mortuos.

18 Nos verò qui viuimus & speramus vitam alterã perpetuam, semper & in hac & in altera vacabimus laudibus diuinis : igitur laudate Deum omnes Ecclesiæ.

18 *Laudibus crebris celebrare at* IAM
Cura sit nobis modò & vsque in omne
Sæculum longè penitus futurum,
Vosque haleluiah.

18 ואנחנו נברך יה מעתה ועד עולם הללו יה:

PSAL. CXVI.

Dilexi, quoniam exaudiet Dominus.

ARGVMENTVM.

DAVID post promissum sibi à Deo, Samuele interprete, regnum, cùm varijs difficultatibus ac multis, idque frequenter, conflictaretur, numquam tamen fidem aut spem deposuit, neque animum despondit, neque obiectos labores ita horruit, vt diuina ope fretus non subiret; interim autem hominum iudicio illius rerum exitus bonus fore negabatur. cùm tamen omnibus hostibus & inimicis victis, omnique difficultate superata, regno iam rebusque cum summa dignitate & amplitudine potiretur, hunc Psalmum composuit; quo docet Dei propositum & promissum firmissimum certissimumque esse, nullaque difficultate, nullis viribus, nulla potentia impediri posse, quominus ad exitũ oportunè perducatur, idq; suo ipsius exẽplo cõfirmat: cui multa pericula ac discrimina, implorato diuino auxilio, sunt superata, & promissi diuini fides euentu ipso firmata. Quamobrẽ ipse sese & studia sua, atque actionem omnem Deo, tanquam seruum Domino, à quo redemptus fuerit, dedicare consecrareque velle ait.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAM *diligo maximum,*
Vocem quippe, meas audijt ac preces:
2 *Aurem mî appulit is suam,*
Appellabo dies hunc igitur meos:
3 *Mortis namque doloribus*
Iam iam septus eram; sollicitus frequens,
Qualisque est barathri, labor
Me inuentum penitus presserat, ipseque
Angusta anxiáque omnia
Nancisci poteram, nil mihi commodi.
4 IAE *nomen at inuoco,*
IAS *hanc animam, te precor, erue.*
5 IAS *numine gratiæ*
Lenis, iustitiæ ac numine qui valet:

1 אהבתי כי ישמע יהוה את קולי תחנוני:

2 כי הטה אזנו לי ובימי אקרא:

3 אפפוני חבלי מות ומצרי שאול מצאוני צרה ויגון אמצא:

4 ובשם יהוה אקרא אנה יהוה מלטה נפשי:

5 חנון יהוה וצדיק ואלהינו מרחם:

4 Vitã quam in summo discrimine versari video, erue, vnicam videlicet; namque ipse vitam meam tueri nõ possum, nedum alias res aut quærere aut defendere: quòd si tot mihi labores subeundi sunt, animã tu meã vitamque custodi, qua ferre queam has ærũnas.

Idem,

Idem, quem colimus DEVM,
Clemens ingenio, viſceribus bonis.

6 שמר פתאים יהוה דלותי ולי יהושיע:

6 IAS *ſimplicium vigil*
Cuſtos, certa ſalus ſit tenui mihi.

7 שובי נפשי למנוחיכי כי יהוה גמל עליכי:

7 *Ad certam requiem tibi*
IAS *fautor adeſt, ô mea mens redi.*

8 כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי:

8 *Morti ipſe hanc animam dabas,*
Ipſe hæc à lachrymis lumina libera,
Hunc, ne corruerem, pedem.

9 אתהלך לפני יהוה בארצות החיים:

9 *Ante* IAM *ingrediar, terræ animantium*
Inter multiplicis gregem.

10 האמנתי כי אדבר אני עניתי מאד:

10 *Ipſe vt credideram ſic loquor; ille ego*
Qui afflictus fueram nimis.

11 אני אמרתי בחפזי כל האדם כזב:

11 *Ipſe ac dum trepido, dum tremo, dixeram,*
Mendax omnis homo quidem.

12 מה אשיב ליהוה כל תגמולוהי עלי:

12 IAE *quid referam pro meritis bonis?*
Tot pro muneribus mihi?

13 כוס ישועות אשא ובשם יהוה אקרא:

13 *Attollam calicem pocula ſoſpitum,*
IAM *vocéque proferam.*

14 נדרי ליהוה אשלם נגדה נא לכל עמו:

14 IAE, *dum populus me ipſius adſpicit,*
Reddam vota libens mea.

15 יקר בעיני יהוה המותה לחסידיו:

15 IAE *eſt ante oculos chara pijs ſuis*
Mors illata fidelibus.

16 אנה יהוה כי אני עבדך אני עבדך בן אמתך פתחת למוסרי:

16 IAS *(ſeruus enim ſum tuus) en age*
(Seruæ filius ac tuæ)
Soluiſti penitus tu mea vincula.

17 לך אזבח זבח תודה ובשם יהוה אקרא:

17 *Sacrum (profiteor tibi)*
Laudis perpetuæ ſacrificans feram,
IAE *nomen & inuocans.*

18 נדרי ליהוה אשלם נגדה נא לכל עמו:

18 IAE, *cùm populus me ipſius inſpicit,*
Reddam vota libens mea.

19 בחצרות בית יהוה

19 IAE *inque æde ſacra ſtans & in atrijs,*

Intra-

8 Vitam meam tu liberaſti à morte; & oculos, vt probra aliosque inſultus, multos etiã dolores quos ferebam, perpetuoque lugebam, peruincens, lachrymas in gaudiũ mutarem.

10 Atqui nemo mortalium pollicitus mihi eſt hanc ſalutem, qua nunc fruor. Fides mihi, vt crederem diuinis verbis, dedit, credens accepi, accipiens poſſum vera ac certa loqui de diuinis promiſſis; idque loquor ac locutus fui: quo enim tempore ego affligebar, atq. ab hominib9 ad deſperationem incitabar, dixi Deũ eſſe veracem, hominum omnium iudicium & dictum à Deo auerſum, mendax fallaxq. eſſe.

12 Igitur omnia accepta Deo fero, ſed quo officio reſpondebo Deo meo?

13 Sacrificabo ſacrificium confeſſionis, & ipſe liberatus ſoſpitale poculum Deo libabo, ac dicam, Propino tibi Domine, gratus atque ſupplex, & gratulabundus.

15 Non facilè ſuos fideles perire patitur Deus.

16 Fateor me ſeruum tuum à te redẽptũ, ſeruum etiam natum filium humilis fœminæ tibi obligatæ.

18 Priuatim ac ſingulariter in animo, atque etiam ad exemplum laudis tuæ & gratulationis in Eccleſia publicè confitebor tibi: vtrumque ratio pietaſque poſtulat.

Intraque ô Solyme tuos בתוככי ירושלם
Muros; vosque simul IAH *halelu bonum.* הללו יה׃

PSAL. CXVII.

Laudate Dominum omnes gentes.

ARGVMENTVM.

GRATVLATORIVM carmen est, Ecclesiæ nomine editum, eo tempore quo diuino beneficio communis omni populo salus data est, vt in transitu maris rubri, ingressu regionis promissæ, restitutione ex Babylone, sed præcipuè in totius mundi redemptione per Christum facta, ad quam rem propriè ac præcipuè Psalmus hic pertinet, additus à Dauide tanquam coronis eius qui antecessit.

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 IAM *dicite laudibus* 1 הללו את
Omnes vndique gentium; יהוה כל גוים
Orbis natio plurima שבחוהו כל
IAM *concelebrate.* האמים׃

2 *Eius nam bonitas adest* 2 כי גבר עלינו
Nobis robore maxima; חסדו ואמת
IAE *& perpetua est fides,* יהוה לעולם
Ergo IAH *halelu bonum.* הללויה׃

PSAL. CXVIII.

Confitemini Domino, quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

SVB Dauidis imagine Christi mysterium continet hic Psalmus, namq. Dauid salutem sibi ac regnum Deo auctore constitisse; idque, quamuis repugnantibus omnibus illius aduersariis, & multis, & frequentibus, & potentissimis; apertè significauit, Christum suorum, atq. humani generis inimicorum innumeris myriadibus superatis, victorem euasurum, & regni cælestis regem declarandum esse, apertissimè Spiritu sancto in discipulos suos immisso, cuius virtute diuinorũ donorum confessio in Ecclesia futura esset in perpetuum.

1 Ecclesię omnes gratulatorium carmen cũ perpetuis laudibꝰ Deo canite, qui bonus, benignus est, & benignitate sua ac misericordia summa mundum perpetuò affecit.

2 Sed quia hæc salus primùm nota ac spectata fuit in Israele, confessio ab Israele incipiat. Israel in vniuersum prius vocatus ad notitiam mysteriorũ, deinde Aaronis.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 IAE *ferte bono memorem laudemque decusque,* 1 הודו ליהוה כי טוב כי
Cuius benignum numen est, perpetuóq. manet. לעולם חסדו׃
2 *Israel hunc dicet primusque fatebitur Almum,* 2 יאמר נא ישראל כי
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet. לעולם חסדו׃

Dicet

3 יאמרו נא בית אהרן כי לעולם חסדו:

3 *Dicet & Aronis domus huncque fatebitur almum,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

4 יאמרו נא יראי יהוה כי לעולם חסדו:

4 *Qui metuunt* IAM, *dicent, referentque fatentes,*
Cuius benignum numen est, perpetuóque manet.

5 מן המצר קראתי יה ענני במרחב יה:

5 *Ipse locis arctis* IAH *pressus nempe vocabo,*
Respondit amplioribus IAH *spatiisque mihi.*

6 יהוה לי לא אירא מה יעשה לי אדם:

6 IAS *ipse mihi assistat, nihil ipse timebo,*
Conentur in me quidquid, aut efficiant homines.

7 יהוה לי בעזרי ואני אראה בשנאי:

7 IAS *auxiliisque meis mihi commodus adstet,*
Ipse inuidentes non pauens despiciamque meos.

8 טוב לחסות ביהוה מבטח באדם:

8 *Confugere, atque* IAE *auxilium perquirere præstat,*
Niti caduco quàm viro, fidere quamq. homini.

9 טוב לחסות ביהוה מבטח בנדיבים:

9 *Confugere, atque* IAE *auxilium perquirere præstat,*
Quàm vel potentioribus fidere principibus.

10 כל גוים סבבוני בשם יהוה כי אמילם:

10 *Me gentes omnes circumstent, nomine at* IAE
Illos paratus cædibúsque exitiísque petam.

10 Mysterium Christi, omnium gentium debita suscipientis.

11 סבוני גם סבבוני בשם יהוה כי אמילם:

11 *Vndique me obsessum circundent, nomine at* IAE
Illos paratus cædibúsque excidiísque petam.

12 סבוני כדברים דעכו כאש קוצים בשם יהוה כי אמילם:

12 *Me obsideant vt apes; spinis ceu extinguitur ignis,*
In nomine IAE *sic eos excidio afficiam.*

13 דחה דחיתני לנפל ויהוה עזרני:

13 *Præcipiti impulsu impuleras turbare ruentem*
Me aggressus, IAS *affuit mî, auxiliúmque tulit.*

14 עזי וזמרת יה ויהי לי לישועה:

14 IAH *robur mihi & auxiliũ, psalmusq. canendus,*
Auctor salutis qui fuit semper eritque mihi.

15 קול רנה וישועה באהלי צדיקים ימין יהוה עשה חיל:

15 *Voce salutaris resonent tentoria cantus*
Iustis; vt IAE *exercitum dextra facit solidum.*

15 IAE. &c.] Cantici argumentum erit; omnem opem & facultatem, atque virtutem solidam, ex dextera Dei esse.

16 ימין יהוה רוממה ימין יהוה עשה חיל:

16 *Alta* IAE, *excellens præstanti numine, dextra,*
Vires, & IAE *exercitum dextra facit solidum.*

17 לא אמות כי אחיה ואספר מעשי יה:

17 *Non moriar, viuens referam* IAH *fortia gesta;*

18 יסר יסרני יה ולמות לא נתנני:

18 *Correptor* IAS *mî fuit; non dedit vt morerer.*

17 Sacrificaturus hostiam laudis Deo, ingrediar portam iustitiæ ac misericordiæ. his portis verè ingressus est Christus, quas alijs etiam patefecit.

19 פתחו לי שערי צדק אבא בם אודה יה:

19 *Iustitiæ quas ingrediar mihi pandite portas,*
IAH gratiarum munus ac debita sacra feram.

20 *Hæc porta eſt* IAE, *iuſti quam ſemper adibunt:*
21 *Laudabo te, exoratus es qui mihi certa ſalus.*
22 *Quem lapidem artificum proiecerat improbitas, hic*
Eſt angularis in domo præcipuúmque caput.
23 *Hoc noſtris oculis mirandum conſtat ab* IA;
24 *Nobis ab* IA *hic eſt dies lætitiæ celebris.*
25 *Nunc adeò ſerua, núncque* IAS *ferque ſalutem,*
IAS *ſecunda cœpta fac nunc adeóque faue.*
26 *Proſper & ille,* IAE *venit huc qui nomine vobis,*
IAE *precamur fauſta queis contigit eſſe domus.*
27 FORTIS *nempe* IAS *nobis illuxit; ad aræ*
Ligate cornua hoſtiam funibus implicitam.
28 *Extollẽs mihi te* FORTEMq. DEVMq. *fatebor,*
Te laude tollam in aſtra, te gratus vbique canam.
29 IAE *ferte bono memorem laudemque decuſque,*
Cuius benignum numen eſt, perpetuóque manet.

22 Fuerat reiectus & repudiatus Dauid, ſed iudicio & efficientia Dei caput populi eſt conſtitutus. Verus lapis angularis Chriſtus, qui vtrumque parietẽ coniunxit, & vtraque vnum fecit.
23 Hæc lætitia vera, verè eſt per Chriſtum allata.

20 זה השער ליהוה צדיקים יבאו בו:
21 אודך כי עניתני ותהי לי לישועה:
22 אבן מאסו הבונים היתה לראש פנה:
23 מאת יהוה היתה זאת היא נפלאת בעינינו:
24 זה היום עשה יהוה נגילה ונשמחה בו:
25 אנא יהוה הושיעה נא אנא יהוה הצליחה נא:
26 ברוך הבא בשם יהוה ברכנוכם מבית יהוה:
27 אל יהוה ויאר לנו אסרו חג בעבתים עד קרנות המזבח:
28 אלי אתה ואודך אלהי ארוממך:
29 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

PSAL. CXIX.

Beati immaculati in via.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM eloquiorum contemplatio diligẽs atque diſerta, myſteriorumque in illis libris contentorum admiratio, ſummæque ac planè diuinæ ſapientiæ agnitio mirabiles ſui in vatis mente atque animo excitauerat amores, ex quibus Pſalmus hic, ſummo tum iudicio, tum artificio promanauit. qui totius legis, hoc eſt, diuinorum librorum ſummam complectitur laudem, præſtantiam in primis, auctoritatem, æquitatem, rerum cognitionem omnium, maximam præterea vtilitatem in illis cognoſcendis, & ſtudio vero ac pio exercendis eſſe declarans, dignam perpetuo ſtudio, perpetuoque obſequio atque exercitio lectionẽ illam eſſe affirmans: verùm quòd ad puritatem in ipſis libris & præceptis diuinis exactam & poſtulatam præſtandam, filiorũ Adæ vires non adeò valent interim dum vetus homo in membris ipſis continetur: poſcit vates, anxieque cupit & optat, illud impedimentum à ſe remoueri ac pelli, virtute Dei per Spiritum ſanctum immiſſum, cuius efficientia ipſe poſſit & velle & perficere pro bona voluntate Dei ipſius. Conſtat carmen plurimis argumentis & ornamentis ex ipſa diuinæ legis contemplatione & obſeruatione petitis.

CARMEN ELEGIACVM ACROSTICHON.

א *A*

1 *AMplè felices illi quibus eſt via ſimplex,*
Lege IAE *ingreſſis id ſtudiumque manet.*

1 אשרי תמימי דרך ההלכים בתורת יהוה:

Ac qui

2 אשרי נצרי עדתיו בכל לב ידרשוהו:

2 *Ac qui eius testata student seruare, beati,*
Huncque omni quærunt corde petúntque pij.

3 אף לא פעלו עולה בדרכיו הלכו:

3 *Artifices fraudis prauæ simul esse nequibunt;*
Illius innocuas atque tenere vias.

3 Iustissima sunt quæ præcepisti, ideoque dignissima, quæ summo studio & omnibus viribus obseruentur, atque ita à te iussum est.

4 אתה צויתה פקדיך לשמר מאד:

4 *At tu præcipiens validè obseruare iubebas*
Quæ mandata tuo sunt data consilio.

5 אחלי יכנו דרכי לשמר חקיך:

5 *Atque vtinam tua decreta vt sanctissima seruem,*
Sint mihi constratæ compositæque viæ.

5 Vtinam autem omnino mẽte, animo atq. virtute omni ita comparatus sim, vt possim tua præcepta, vti decet, seruare.

6 אז לא אבוש בהביטי אל כל מצותיך:

6 *Abfuerit mihi túncque pudor, tua cuncta videndo*
Cùm præcepta sequi, conspicere ac valeam.

7 אודך בישר לבב בלמדי משפטי צדקך:

7 *Addiscens tua cùm fuero iustissima iura,*
Perfecto grates tunc tibi corde feram.

8 את חקיך אשמר אל תעזבני עד מאד:

8 *Attamen vt decreta tua obseruare parantem*
Ne me, valde oro, destituas famulum.

8 Id autem tua gratia magna petero, quam, vt mihi præstes, oro.

ב B

9 במה יזכה נער את ארחו לשמר כדברך:

9 *Blanda iuuenta viam quî purget? seruet vt illa,*
Quæ verbis monstras significasque tuis.

9 A pueritia ipsa nulla commodior institutio ad vitam informandam, quàm legis tuæ studium.

10 בכל לבי דרשתיך אל תשגני ממצותיך:

10 *Blando etiam te corde peto, te pectore toto,*
Fallere præceptis ne sine méque tuis.

11 בלבי צפנתי אמרתך למען לא אחטא לך:

11 *Blanda tua abdideram iam corde ac pectore dicta,*
Ne tibi peccarem, neu vitium facerem.

12 ברוך אתה יהוה למדני חקיך:

12 *Blanda tua ô benedicte* IAS *decreta doce me;*
Te mihi doctorem discipulus celebrem.

12 Cupio non solùm indice, sed doctore atque auctore te vti.

13 בשפתי ספרתי כל משפטי פיך:

13 *Bellè ipse & labiis propriis numerata ferebam*
Iura, oris mihi sunt quæ monumenta tui.

14 בדרך עדותיך ששתי כעל כל הון:

14 *Bellis diuitiis tua me testata. meam plus*
Omnibus afficiunt lætificántque viam.

14 Nullę diuitiæ mũdi me magis afficere, aut beatum lætumq. reddere possunt, viæque meæ cursum prosperè ꝓmouere, quàm ea quæ testatus es.

15 בפקודיך אשיחה ואביטה ארחתיך:

15 *Blanda tua vt mandata libẽs meditórq. loquórque,*
Aspicio ipse frequens orbita quáque tua est!

16 בחקתיך אשתעשע לא אשכח דברך:

16 *Bella mihi decreta tua & mihi gaudia magna*
Inde fluunt, verbi haud sim memor ipse tui.

ג G

17 Tuo seruo ac obsequijs tuis addicto, etsi inutili sit præmiũ vita illa, qua tibi melius possim seruire.
18 Præbe mihi tu spiritus tui gratiam.
19 Interim dum me renouas, & ciuem cõstituis sanctorum, instrue me tuis præceptis, ne errem in via morum ac vitæ.

17 *Grandia redde tuo famulo tua præmia, viuam*
Obseruans verbum comperiarque tuum.
18 *Grandia vt ipse tuæ inspiciam miracula legis,*
Auctor luce meos expedias oculos.
19 *Grata mihi tua ne abscondas præcepta; etenim sum*
Terræ hospes, patriis exul & ipse locis.
20 *Gestit & in cunctas anima hæc dum percupit horas,*
Iura tua exoptans frangitur ac teritur.
21 *Grex maledictus erit detestandusque superbi,*
Præceptis errant qui exiliuntque tuis.

22 Ne permittas me irrideri ac despici testimoniorum tuorum causa, verùm testimonia tua euentu secundo confirmato.
23 Principes multa de me & cõtra me loquuntur, quæ tamen ipse omnino prætermitto, non valde curans, dum meditor eà quæ à te decreta sunt & constituta principibus ac singulis ordinibus.

22 *Garrula probra mihi longè hinc, despectio & absit;*
Testamenta etenim sunt mihi sancta tua.
23 *Grande sonant verbis Domini in me multa locuti,*
Sed decreta tua hæc ipse loquor famulus.
24 *Gaudia summa mihi tua testamenta feruntur,*
Sunt mihi consulti consilijque viri.

ד D

25 *Demissa hæc anima est hæretque in puluere, verbi*
Ipse tui vt viuam iam memor efficias.
26 *Doctum redde tuis decretis me, mihi adesque,*
Respondéque, meas dum numero ipse vias.
27 *Doctus ego tua quò mediter miracla, viam da*
Te duce mandati discere posse tui.
28 *Defluit hæc stillans anima heu nimis anxia, fultor*
Me firma, ac verbi sis memor ipse tui:
29 *Dimoueasque viam mendacem protinus à me;*
Lege tua & grata & me miserante foue.
30 *Delegi ipse viam veram penitusque fidelem,*
Et tua proposui iura ineunda mihi.
31 *Diuelli haud possint* IAS *testata; mihi ista*
Hærent; quorum tu ne sine me pudeat.

17 גמל על עבדך אחיה ואשמרה דברך׃
18 גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך׃
19 גר אנכי בארץ אל תסתר ממני מצותיך׃
20 גרסה נפשי לתאבה אל משפטיך בכל עת׃
21 גערת זדים ארורים השגים ממצותיך׃
22 גל מעלי חרפה ובוז כי עדתיך נצרתי׃
23 גם ישבו שרים בי נדברו עבדך ישיח בחקיך׃
24 גם עדתיך שעשעי אנשי עצתי׃
25 דבקה לעפר נפשי חיני כדברך׃
26 דרכי ספרתי ותענני למדני חקיך׃
27 דרך פקודיך הבינני ואשיחה בנפלאותיך׃
28 דלפה נפשי מתוגה קימני כדברך׃
29 דרך שקר הסר ממני ותורתך חנני׃
30 דרך אמונה בחרתי משפטיך שויתי׃
31 דבקתי בעדותיך יהוה אל תבישני׃

Decur-

32 דרך מצותיך ארוץ כי תרחיב לבי׃

32 *Decurram ipse viam præceptorúmque tuorum,*
Ipse velis modò cor amplificare meum.

32 Auge me Spiritus sancti dono, cuius virtute cor meum amplificetur, ad decurrẽdam viam, &c.

ה *H*

33 הורני יהוה דרך חקיך ואצרנה עקב׃

33 *Horteris docеásque viam me, posco, tuorum*
Decretorum IAS, *quam sequar in solidum.*

34 הבינני ואצרה תורתך ואשמרנה בכל לב׃

34 *Hîc me tu erudiens doceas modò, lex tua cordi*
Sic sacra, sic constans, sic erit apta meo.

34 Effice vt te doctore ego vtar, dicárque doctus à te.

35 הדריכני בנתיב מצותיך כי בו חפצתי׃

35 *Hanc volo, túq. mihi hanc monstra, quæ certa tuorũ*
Est præceptorum semita, quam cupio.

36 הט לבי אל עדותיך ואל אל בצע׃

36 *Hoc tua propensum cor testamenta petat fac,*
Semotum turpi sorde & auaritia.

37 העבר עיני מראות שוא בדרכך חיני׃

37 *Hos oculos, ne vana queant, diuerte, videre,*
Méque tua inspira viuificáque via.

38 הקם לעבדך אמרתך אשר ליראתך׃

38 *Huic statues dictúmque tuum responsáque seruo,*
Quæque tui possunt accumulare metum.

38 Interim dum nondum filius, sed seruus dicor, timore illo pio me imple.

39 העבר חרפתי אשר יגרתי כי משפטיך טובים׃

39 *Horrens quódq. tuli opprobrium durũ, mihi trãsfer,*
Quippe tua (agnosco) sunt bona iudicia.

40 הנה תאבתי לפקודיך בצדקתך חיני׃

40 *Hic mandata animus cupit en tua, viuere me fac*
Iustum, iustitiæ participémque tuæ.

ו *V*

41 ויבאני חסדך יהוה תשועתך כאמרתך׃

41 *Vt tua dicta* IAS, *tua sic bonitásque salúsque*
Fac, potes, accedant, aduenián tque mihi.

41 Effice in me id, quod dicto tuo erga hominum salutem pollicitus es.

42 ואענה חרפי דבר כי בטחתי בדברך׃

42 *Verbum exprobranti mihi iam responsáque reddam,*
Istud quod verbum sit mihi præsidium.

43 ואל תצל מפי דבר אמת עד מאד כי למשפטיך יחלתי׃

43 *Vsque fidele meo verbum ne dimoue ab ore,*
Omninò expectans dum tua iura peto.

44 ואשמרה תורתך תמיד לעולם ועד׃

44 *Vsque in sæcla tuæ pòstque omnia sæcula legis*
Semper ego obseruans cultor eróque pius.

45 ואתהלכה ברחבה כי פקדיך דרשתי׃

45 *Vt tua quæsiui cupidus mandata, per amplum*
Vitæ iter instituens progredior spatium.

45 Cùm ego exactè legem obseruauero mandatorum tuorum diligenter cognitam, nullis animi anxietatibus afficiar.

46 ואדברה בעדתיך נגד מלכים ולא אבוש׃

46 *Vsus & ipse tuis testatis, eloquar ante*
Reges, nec fuerit mî pudor illa loqui.

56 Est enim in illis summa auctoritas ac sapientia maxima.

47 *Valde amo quippe tua amplexus præcepta; mihi illa*
Gaudia perpetuam lætitiámque ferent.

47 ואשתעשע במצותיך אשר אהבתי:

48 *Vt tua chara mihi palmas ad iussa leuabo!*
Decretísque tuis vt meditabor auens!

48 ואשא כפי אל מצותיך אשר אהבתי ואשיחה בחקיך:

ז S

49 *Sis memor ô verbi, famulo iam pollicitus quod*
Cùm fueris, certam spem facis esse mihi.

49 זכר דבר לעבדך על אשר יחלתני:

50 *Solamen mihi, dum rebus miseris premor, hoc est,*
Quod mihi ades, dicto viuere dasque tuo.

50 זאת נחמתי בעניי כי אמרתך חיתני:

51 *Sæpè diu ac valde me derisere superbi;*
A lege at flexi non tamen ipse tua.

51 זדים הליצני עד מאד מתורתך לא נטיתי:

52 *Sum memor, à primo refero tua iuráque mundo,*
IAS solaménque hoc mihi fit solidum.

52 זכרתי משפטיך מעולם יהוה ואתנחם:

53 *Sat mihi membra tremũt, me totũ inuasit & horror,*
Quòd legem spernant impia turba tuam.

53 זלעפה אחזתני מרשעים עזבי תורתך:

54 Omni loco, tempore, & occasione inuenio in decretis tuis, quemadmodum agẽdum vtendumq. mihi sit. idque tunc cano atque laudo.

54 *Sunt mihi psallendi, tua sunt decreta canendi,*
Materies variis queis vagor hospitiis.

54 זמירות היו לי חקיך בבית מגורי:

55 *Sum quoque nocte tui memor IAS nominis; vtque*
Obseruem legem, stat mihi cura, tuam.

55 זכרתי בלילה שמך יהוה ואשמרה תורתך:

56 *Sancta & culta mihi tua quòd mandata fuerunt;*
Hæc mihi contingunt experiórque bona.

56 זאת היתה לי כי פקודיך נצרתי:

ח H

57 *Hæc mea pars, IAS, dixi, obseruare tenebor*
Verba tua, hoc dixi, propositúmque manet.

57 חלקי יהוה אמרתי לשמר דבריך:

58 *Hoc precor ante tuos vultus miserere, rogo te*
Corde omni, certa ac fac mihi dicta tua.

58 חליתי פניך בכל לב חנני כאמרתך:

59 *Hos ego namque pedes tua per testata reduxi,*
Dum referóque meas, cogito dúmque vias.

59 חשבתי דרכי ואשיבה רגלי אל עדתיך:

60 *Hactenus ipse tua vt seruem præcepta (nec vnquam*
Cessaui) properans, & celer ipse fui.

60 חשתי ולא התמהמהתי לשמר מצותיך:

61 *Haud mihi (me quamuis præda implicuere cateruæ*
Impiæ) erat legis cura relicta tuæ.

61 חבלי רשעים עודני תורתך לא שכחתי:

Horri-

62 חצות לילה אקום להודות לך על משפטי צדקך׃

62 *Horrida vel mitis nox sit, media erigor, vt te*
Iuráque confitear, iustitiámque tuam.

63 חבר אני לכל אשר יראוך ולשמרי פקודיך׃

63 *His ego sum socius cunctis metuentibus & te,*
Et queis mandati cura probanda tui est.

63 Sanctorum communione fruor, dum pietatem exerceo.

64 חסדך יהוה מלאה הארץ חקיך למדני׃

64 *Hausit terra tuum numen, quo est plena, benignum;*
Decretis me IAS *perge docere tuis.*

ט *T*

65 טוב עשית עם עבדך יהוה כדברך׃

65 *Tu bene munificus famulo mihi nempe fuisti*
IAS, *quæ verbi vis memoranda tui est.*

66 טוב טעם ודעת למדני כי במצותיך האמנתי׃

66 *Túque bonum sensum melius quoque scire doce me:*
Nam tua præcepta hæc sunt mihi certa fide.

67 טרם אענה אני שגג ועתה אמרתך שמרתי׃

67 *Tramite depulsus, cùm nondum frangerer, ipse*
Errabam; seruo nunc tua dicta pius.

67 Correptꝰ à te sum quòd errarem; nunc iam cautior mihíque sapientior factus correptione tua, dictis tuis animũ studiumq́. admoui.

68 Optarim verò potius doceri Spiritu tuo.

68 טוב אתה ומטיב למדני חקיך׃

68 *Tu bonus & bene munificus decreta doceto*
Me tua, méque tuum perfice discipulum.

69 טפלו עלי שקר זדים אני בכל לב אצר פקודיך׃

69 *Toto corde tua obseruo mandata, superbi*
Quamquam compingant nomina vana mihi.

60 טפש כחלב לבם אני תורתך שעשעתי׃

70 *Tanquam pinguis adeps horum cor gliscit obesum,*
Lex tua sed magnam fert mihi lætitiam.

71 טוב לי כי עניתי למען אלמד חקיך׃

71 *Tunc mihi, cùm fueram afflictus, bene contigit, vnde*
Mi tua decreta addiscere posse datum est.

72 טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף׃

72 *Tam mihi chara tui lex oris, commoda tamque est,*
Auri atque argenti millia vt exuperet.

י I

73 ידיך עשוני ויכוננוני הבינני ואלמדה מצותיך׃

73 *Instrue me vt discam tua iam præcepta, paratus*
Quippe ego sum manibus factus & antè tuis.

74 יראיך יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי׃

74 *Inspicientque pij me læti, téque timentes,*
Quòd spem firmarint hanc tua verba mihi.

75 ידעתי יהוה כי צדק משפטיך ואמונה עניתני׃

75 IAS, *ipse scio tua sanctáque iustáque iura:*
Quòd me afflixisti, veráque causa fuit.

76 יהי נא חסדך לנחמני באמרתך לעבדך׃

76 *Ista tua ô bonitas me consoletur, vt istud*
Verbum, quo famulus stat tuus, exposuit.

Interio-

77 Renoua ſenſum cordis mei Spiritu ſancto miſericordiſſimo tuo, ſic in interiori homine viuens, mandata tua rectè ſeruabo.

77 *Interiora tua accedant mihi viſcera, viuam;*
Nam tua lex certam fert mihi lætitiam.

77 יבאוני רחמיך ואחיה כי תורתך שעשעי׃

78 *Illos & pudeat, qui me inuertere ſuperbi*
Falsò: mandata at proloquar ipſe tua.

78 יבשו זדים כי שקר עותוני אני אשיח בפקדיך׃

79 *Illi etiam, qui te metuunt, teſtatáque norunt*
Qui tua, me reditu vel properante petant.

79 ישובו לי יראיך וידעו עדתיך׃

80 *Iſto decreto ſimplex rectúmque meum cor*
Eſto, vt non poſſit me temerare pudor.

80 יהי לבי תמים בחקיך למען לא אבוש׃

כ C

81 *Cúmque à te hæc anima expectat poſcítque ſalutem,*
Deficit, expecto ſed tua verba tamen.

81 כלתה לתשועתך נפשי לדברך יחלתי׃

82 *Cuncta & vis oculos hos deficit; in tua dicta*
Me conſolari, dico vbi tempus erit?

82 כלו עיני לאמרתך לאמר מתי תנחמני׃

83 *Certè oblitus eram nunquam decreta tua, etſi*
Inſtar vtris fumo complicitus fuerim.

83 כי הייתי כנאד בקיטור חקיך לא שכחתי׃

84 *Certa tuo famulo præbe vt ſit ſumma dierum,*
Hoſtes cùm ſtatues iudicio ipſe meos.

84 כמה ימי עבדך מתי תעשה ברדפי משפט׃

85 A periculis tam internis quàm externis me liberas intentū præceptis tuis obſeruandis.

85 *Clàm puteos mihi foderunt foueáſque ſuperbi,*
Lege tua quæ non conſtituiſſe licet.

85 כרו לי זדים שיחות אשר לא כתורתך׃

86 *Cuncta tua (hoc ſcio) ſunt præcepta fidelia, vanè*
Me ſequitur turba hæc; tu mihi profer opem.

86 כל מצותיך אמונה שקר רדפוני עזרני׃

87 *Conſumptus penè his fueram, terráque repulſus;*
Mandata at liqui non tamen ipſe tua.

87 כמעט כלוני בארץ ואני לא עזבתי פקדיך׃

88 *Cuſtodire tuum vt poßim teſtata per os, da;*
Viuere & vt poßim pro bonitate tua.

88 כחסדך חיני ואשמרה עדות פיך׃

ל L

89 *Laude omni verbum dignum, dum ſæcla manebunt,*
In cælis IAS *ſtátque manétque tuum.*

89 לעולם יהוה דברך נצב בשמים׃

91 Omnia quæ creata ſunt, conſtant in ſuo gradu ſingula, ea, inquam, quæ permanſerunt in electione ſua; eaque hodie certiſſima ſunt, eundemque ordinem tenent.

90 *Læta ac terra tuis dictis vt condita conſtat*
Sæcula cuncta, manet ſic tua certa fides.

90 לדר ודר אמונתך כוננת ארץ ותעמד׃

91 *Lecta etenim ſunt cuncta tibi, et famulantur ad vnguem;*
Iudiciis hodie certa ſtetere tuis.

91 למשפטיך עמדו היום כי הכל עבדיך׃

Lex

92 לולי תורתך שעשעי אז אבדתי בעניי׃

92 *Lex nisi me tua delectet, iucundáque firmet,*
Dum premor afflictus, perditus ipse forem.

93 לעולם לא אשכח פקודיך כי בם חייתני׃

93 *Liber in æternum tua non mandata relinquam*
Immemor; his etenim tu mihi viuere das.

94 לך אני הושיעני כי פקודיך דרשתי׃

94 *Lætus ego quoniam quæro mandata tua & sum,*
Sum tuus, ergo mihi sit tua certa salus.

95 לי קוו רשעים לאבדני עדתיך אתבונן׃

95 *Lata acie expectant me vt perdant, impia turba;*
Testamenta tua at tum mage perspicio.

96 לכל תכלה ראיתי קץ רחבת מצותך מאד׃

96 *Latum est vsque tuum præceptũ & fine carẽs; quem*
Vidi equidem in summis omnibus ipse aliis.

96 Omnium aliarum rerum humanarũ ac dictorum finem certum, & summam esse constat, omnes autem aliarum rerum summas exuperat magnitudine tuum mandatum.

מ *M*

97 מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי׃

97 *Me tua lex quanto deuinctum incendit amore;*
Hanc meditor totum cogito perque diem.

98 מאיבי תחכמני מצותך כי לעולם היא לי׃

98 *Magna mea exuperat per te sapientia & hostes,*
Istis præceptis, quæ mihi perpetua.

99 מכל מלמדי השכלתי כי עדותיך שיחה לי׃

99 *Magna ego dum meditor tua testatissima, multa*
Noui, doctores quæ latuere meos.

100 מזקנים אתבונן כי פקודיך נצרתי׃

100 *Mandata obseruo quoniam tua, iam mihi cedent*
Prudentes monitis consilióque senes.

101 מכל ארח רע כלאתי רגלי למען אשמר דברך׃

101 *Méque meósque pedes prauis auerto viis, vt*
Obseruem verbum, prosequar atque, tuum.

102 ממשפטיך לא סרתי כי אתה הורתני׃

102 *Me valde doctum fecisti; quippe tuis non*
Vllo dimoueor tempore iudiciis.

103 מה נמלצו לחכי אמרתך מדבש לפי׃

103 *Melle magisque meo tua dulcia dicta palato &*
Ori sunt, quid tam dulce referre queam?

104 מפקודיך אתבונן על כן שנאתי כל ארח שקר׃

104 *Me tua prudentem reddunt mandata, quòd omnis*
Detestata ideò semita vana mihi est.

נ *N*

105 נר לרגלי דברך ואור לנתיבתי׃

105 *Næ pedibus nostris præstant tua verba lucernam,*
Lumen sunt certum tramitis atque mei.

106 נשבעתי ואקימה לשמר משפטי צדקך׃

106 *Non falliam iurata mihi, stabilitáque figam,*
Vt iura obseruem iustitiamque tuam.

107 *Non modus afflicto mihi constat, viuifica me*
IAS, quæ verbi spes mihi magna tui est.

107 נעניתי עד מאד יהוה חיני כדברך׃

108 *Nostro ore & quæ sponte fero, gratè excipias; me*
Iudicia ô IAS edoceasque tua.

108 נדבות פי רצה נא יהוה ומשפטיך למדני׃

109 *Nam quanquã hãc animã expositã semper fero, pal-*
Inque meis, legis sum memor ipse tuæ. (mis

109 נפשי בכפי תמיד ותורתך לא שכחתי׃

110 *Non pia turba mihi laqueum posuere, sed egi*
Errans mandatis deuia nulla tuis.

110 נתנו רשעים פח לי ומפקודיך לא תעיתי׃

111 *Nota mihi sunt sors tua contestata per æuum,*
Illa etenim cordi gaudia certa meo.

111 נחלתי עדותיך לעולם כי ששון לבי המה׃

112 *Nempe ipse vt faciam tibi quæ decreta, meum cor*
Inclino; tandem hoc est mihi perpetuum.

112 נטיתי לבי לעשות חקיך לעולם עקב׃

ס S

113 *Sunt inuisa mihi commenta agitataque vili*
Ingenio; legem diligo at vsque tuam.

113 סעפים שנאתי ותורתך אהבתי׃

114 *Scutum, &, qua lateam, mihi tu es tutela; manetq́.*
In verbo constans spes mihi summa tuo.

114 סתרי ומגני אתה לדברך יחלתי׃

115 *Sistite me procul, ô, procul hinc estote maligni;*
Vt præcepta mei sint mihi culta DEI.

115 סורו ממני מרעים ואצרה מצות אלהי׃

116 *Sustentare tuo, vt viuam, me pergito dicto;*
Me ac spe decepta ne patere vt pudeat.

116 סמכני באמרתך ואחיה ואל תבישני משברי׃

117 *Suffer me, vt seruer semper; decreta tua & sint*
Gaudia, lætitiæ materiesque mihi.

117 סעדני ואושעה ואשעה בחקיך תמיד׃

118 *Spretos calcasti, tua qui decreta relinquunt*
Errantes, mendax fraus agit hos etenim.

118 סלית כל שוגים מחקיך כי שקר תרמיתם׃

119 *Sanè tu veluti fæces terræ impia deles*
Agmina, testata hinc diligo & ipse tua.

119 סגים השבת כל רשעי ארץ לכן אהבתי עדתיך׃

120 *Statque horrens caro nostra tuo stupefacta timore,*
Eque tuis pauidus iudiciis metuo.

120 סמר מפחדך בשרי וממשפטיך יראתי׃

ע H

121 *Hoc egi, vt facerem ius, feci iustitiamque;*
Ne patere vt turba heu me violenta premat.

121 עשיתי משפט וצדק בל תניחני לעשקי׃

Nunc

122 ערב עבדך לטוב אל יעשקני זדים:

122 *Hunc famulum posito confirma pectore in alma*
Commoda, ne violens turba superba premat.

123 עיני כלו לישועתך ולאמרה צדקך:

123 *Hærent dum sperant oculi hi, expectantq. salutem,*
Dictáque iustitiæ dum tua; deficiunt.

124 עשה עם עבדך כחסדך וחקיך למדני:

124 *Huic famulo, vt solitus te es confirmare benignum,*
Effice; decretis me doceasque tuis.

125 עבדך אני הבינני ואדעה עדתיך:

125 *Hoc sum, confiteor, seruus tuus, instrue tu me; ac*
Testamenta iube me bene nosse tua.

126 עת לעשות ליהוה הפרו תורתך:

126 *Hora ac tempus adest* IAE *vt faciátque parétque:*
Lex tua spreta istis & violata fuit.

127 על כן אהבתי מצותיך מזהב ומפז:

127 *Hic præcepta tua et mihi sunt charissima plusquàm*
Aurum, perspicua Pazius ac facie.

128 על כן כל פקודי כל ישרתי כל ארח שקר שנאתי:

128 *Hinc ergo omnino rectè mandata notaui*
Omnia, & inuisa est semita vana mihi.

פ P

129 פלאות עדותיך על כן נצרתם נפשי:

129 *Planè mira etiam sunt contestata tua, vnde*
Hæc anima obseruans illa colit meritò.

130 פתח דבריך יאיר מבין פתיים:

130 *Porta ipsa illustrat verborum prima tuorum,*
Illa rudes animos erudit atque docet.

131 פי פערתי ואשאפה כי למצותיך יאבתי:

131 *Pandens ósque meum aspiro ac sitibundus anhelo;*
Nam præcepta aueo percupióque tua.

132 פנה אלי וחנני כמשפט לאהבי שמך:

132 *Pone oculos in me aspiciens, miserere mei; qui*
Nomen amant, quali iure fuere, tuum.

132 Eundem te mihi exhibe, quem soles tui nominis amatoribus.

133 פעמי הכן באמרתך ואל תשלט בי כל און:

133 *Passus, oro, meos compone ac dirige verbo*
Ipse tuo; obliqui vt nil mihi præsit, age:

134 פדני מעשק אדם ואשמרה פקודיך:

134 *Praua hominis me vi ac violenta siste redemptum,*
Mandata vt seruem perficiámque tua.

135 פניך האר בעבדך ולמדני את חקיך:

135 *Prome tui lucem vultus, & lumina seruo,*
Decreta ac doctor dicere da tua me.

136 פלגי מים ירדו עיני על לא שמרו תורתך:

136 *Plena oculi hi lachrymis ideò emisere fluenta,*
Quòd seruata istis lex tua non fuerit.

צ S

137 *Sancte* IAS *iustum celebrent te; iustus enim tu es,* 137 צדיק אתה יהוה וישר משפטיך:
Et tua iusta simul rectáque iudicia.

138 *Sunt præcepta tuis testatis iussáque constans* 138 צוית צדק עדתיך ואמונה מאד:
Iustitia, atque fides, sunt tibi chara adeò.

139 *Succisus zelo indignor quòd non memores sunt;* 139 צמתתני קנאתי כי שכחו דבריך צרי:
Nec recolunt hostes, quæ tua verba, mei.

140 *Seruus amat tua dicta tuus, purissima multum &* 140 צרופה אמרתך מאד ועבדך אהבה:
Explorata etiam sæpè probata magis.

141 *Sum paruus, contemptus ego: mandata tua atqui* 141 צעיר אנכי ונבזה פקודיך לא שכחתי:
Casibus in nullis immemor abijciam.

142 *Stat tua iustitia in totum iustißima seclum;* 142 צדקתך צדק לעולם ותורתך אמת:
Est tua lex verax, ipsáque summa fides.

143 *Stringens anxietas reperit me angustiáque ingens:* 143 צר ומצוק מצאוני מצותיך שעשעי:
Sed præcepta tua hæc sunt mihi delitiæ.

144 *Sunt testata tua in totum iustißima sæclum:* 144 צדק עדותיך לעולם הבינני ואחיה:
Instrue me, & viuam; scire ea, vita mihi est.

ק Q

145 *Quum te corde vocem toto, exorare precor, mi* 145 קראתי בכל לב ענני יהוה חקיך אצרה:
IAS *decreta atque vsque tenebo tua.*

146 *Qui voco te, mihi tu fer opem, proferque salutem;* 146 קראתיך הושיעני ואשמרה עדתיך:
Testatisque tuis inuigilabo pius.

147 *Quum primũ venit aurora, & prior excitor, & te* 147 קדמתי בנשף ואשועה לדבריך יחלתי:
Inuoco, dant certam spem tua verba mihi.

148 Antequam matutini custodes indicent auroræ aduentũ, ego iam euigilans cogito de dictis tuis.

148 *Quò tua dicta loquens mediter, mea lumina somno* 148 קדמו עיני אשמרות לשיח באמרתך:
Excita, custodes præueniunt vigiles.

149 *Qua bonitate vales* IAS *hanc excipe vocem,* 149 קולי שמעה כחסדך יהוה כמשפטך חייני:
Iura tua vt constent, me quoque viuere fac.

150 *Qui scelus admittunt sectantes, nempe propinqui* 150 קרבו רדפי זמה מתורתך רחקו:
Sunt sceleri, atque tua lege abiere procul.

151 *Quippe prope es tu* IAS, *tua sunt præceptaq. vera,* 151 קרוב אתה יהוה וכל מצותיך אמת:
Immò ipsum verum, certáque summa fides.

Quod

152 *Quòd tua fundaris ſæclum teſtamina in omne,*
Iam pridem noram, protinus ac teneo.

152 קדם ידעתי מעדתיך כי לעולם יסדתם׃

ר R

153 *Reſpice me, afflictumque vide, méque erue, quando*
Nunquam ſum legis non memor ipſe tuæ.

153 ראה עניי וחלצני כי תורתך לא שכחתי׃

154 *Rixam litigiumque meum rixare redemptor*
Suſcipe, me dicto viuificaque tuo.

154 ריבה ריבי וגאלני לאמרתך חיני׃

155 *Reſtat abeſtque malis procul atq. remota ſalus eſt,*
Quos decreta piget ſollicitare tua.

155 רחוק מרשעים ישועה כי חקיך לא דרשו׃

156 *Reſpiciens tua iura* IAS, *tua viſcera, quæ ſunt*
Multa tibi, vitam da mihi, da propriam.

156 רחמיך רבים יהוה כמשפטיך חיני׃

157 *Reſcidi nunquam tua teſtamenta profanus,*
Quamuis turba petat plurima, méque premat.

157 רבים רדפי וצרי מעדותיך לא נטיתי׃

158 *Rumpor, diſcrucior ſpectans, vt perfida turba*
Obſeruare negat dicta colenda tua.

158 ראיתי בגדים ואתקוטטה אשר אמרתך לא שמרו׃

159 *Reſpice vt ipſe,* IAS, *amo quæ mandata dediſti;*
Et me viuifica qua bonitate vales.

159 ראה כי פקודיך אהבתי יהוה כחסדך חיני׃

160 *Recta fides verum, imò ipſum verbi caput extat*
Iſtius, æternæ iuráque iuſtitiæ.

160 ראש דברך אמת ולעולם כל משפט צדקך׃

ש S

161 *Sectantur domini immeritum me, ſed tua verba*
Excoluit venerans cor timuitque meum.

161 שרים רדפוני חנם ומדבריך פחד לבי׃

162 *Sic ego, ſicque tuo dicto ſum lætus ouansque;*
Multa velut cui iam præda reperta fuit.

162 שש אנכי על אמרתך כמוצא שלל רב׃

163 *Sancta mihi tua dilecta eſt lex vana peroſo;*
Omnia deteſtor ficta dolumque malum.

163 שקר שנאתי ואתעבה תורתך אהבתי׃

164 *Septima per lucem tibi laus mea certa diéque eſt,*
Et pro iudiciis iuſtitiáque tua.

164 שבע ביום הללתיך על משפטי צדקך׃

165 *Seruat amatoresque tuæ pax plurima legis:*
Offendit nihil hos, impedit hosque nihil.

165 שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול׃

166 *Seruator mihi ſis* IAS, *nam expecto ſalutem*
Ex te, præceptis & ſtudeo ipſe tuis.

166 שברתי לישועתך יהוה ומצותיך עשיתי׃

167 *Sunt mihi chara adeò quæ tu es testatus, vt illa*
Hæc anima obseruet perpetuóque colat.

167 שמרה נפשי עדתיך ואהבם מאד׃

168 *Seruo tua & mandata, tua & testata; meæque*
Omnes te coram súntque patentque viæ.

168 שמרתי פקודיך ועדתיך כי כל דרכי נגדך׃

ת T

169 *Te prope & ante tuam faciem clamor meus* IAS
Adsit, pro verbo tu instrue méque tuo.

169 תקרב רנתי לפניך יהוה כדברך הבינני׃

170 *Túque tuum dictum firmes vt, me eripe, dáque*
Accedat faciem nostra querela tuam.

170 תבוא תחנתי לפניך כאמרתך הצילני׃

171 *Tunc labia hæc fundēt laudem, decreta tua & cùm,*
Te mihi doctore, addiscere contigerit.

171 תבענה שפתי תהלה כי תלמדני חקיך׃

172 *Tunc mea lingua tuum referet certissima dictum;*
Omnia præcepta vt sint tua iusta, canet.

172 תען לשוני אמרתך כי כל מצותיך צדק׃

173 *Tota mihi delecta tua vt mandata repono,*
Sic tua mi certo sit manus auxilio.

173 תהי ידך לעזרני כי פקודיך בחרתי׃

174 *Te cupiens* IAS *poscóque tuámque salutem,*
Lex tua iucundæ sunt mihi delitiæ.

174 תאבתי לישועתך יהוה ותורתך שעשעי׃

175 *Te hæc anima & viuens laudabit, viuere tu da,*
Auxilióque mihi sint tua iudicia.

175 תחי נפשי ותהללך ומשפטך יעזרני׃

176 *Tu famulum perquire tuum præcepta tua haud qui*
Negligit; errat & vt perditus agnus agris.

176 תעיתי כשה אבד בקש עבדך כי מצותיך לא שכחתי׃

PSAL. CXX.

Ad Dominum cùm tribularer.

ARGVMENTVM.

PII hominis vitam, laboribus, periculis, atque ærumnis expositam esse, hoc Psalmo Vates declarat; veruntamen ipsorum auxilium ac præsidium in diuina virtute positum esse docet, quod nulli pio rectéque petenti negatur: maximum autem totius vitæ laborem piis ex maleuolorum atque inuidentium lingua proficisci ait, ex cuius veneno maxima bellorum ac perturbationum mala oriuntur: oportere autem virum bonum forti animo esse, ad huiusmodi linguas, vel maledicas, vel dolosas vitandas, interdum autem ferendas & contemnendas; ipsúmque diligenter vigilare & cauere, ne maledictum pro maledicto reponat.

1 *Canticum graduum*, siue, *ascensionum.* 1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

IAM

אל יהוה בצרתה לי קראתי ויענני׃

IAM cùm premor inuoco,
Is respondet enim consulit ac mihi.

2 יהוה הצילה נפשי משפת שקר מלשון רמיה׃

2 *IAS hanc animam erue*
A lingua artificiq́ue à labio doli.

3 מה יתן לך ומה יוסיף לך לשון רמיה׃

3 *Quid dat, quid cumulat tibi*
Fraudis lingua, mali & consilij artifex?

3 Quid tu pius poteris expectare aut timere à lingua dolosa?

4 חצי גבור שנונים עם גחלי רתמים׃

4 *Fortis spicula militis,*
Carbonesq́ue graues nempe genistici.

4 Nempe nihil leuius sagittis atque carbonibus ardentibus ex genistæ ligno.

5 אויה לי כי גרתי משך שכנתי עם אהלי קדר׃

5 *Heu me, quiq́ue vagus colo*
Moschos, quiq́ue Arabum non stabiles domos.

5 Inter hoc hominũ genus ita versor, ac si inter Moschouitas, Scythas, Arabesq́ue campestres versarer, imò vagarer incertis consuetudinibus & sedibus.

6 רבת שכנה לה נפשי עם שונא שלום׃

6 *Per multum hæc anima accolit*
Pacis iuncta malis hostibus integræ.

7 אני שלום וכי אדבר המה למלחמה׃

7 *Pax mi, pax placet; at strepunt*
Pugnam scilicet hi & prœlia, cùm loquor.

6. 7. Non videor mihi cũ ciuibus, verùm cum pacis inimicissimis agere: quanquam ipse & ingenio & studio pacem amem & colam.

PSAL. CXXI.

Leuaui oculos meos in montes.

ARGVMENTVM.

CVM superiore Psalmi huius sententia connectitur: cùm enim dixisset vir pius, sibi pacem meditanti, insidias & pugnas ab improbis parari, subiungit in hoc Psalmo auxilium suum esse in Deo, cuius numen ipse colat, veneretur, atque inuocet, potentissimo ac misericordissimo, deinde vigilantissimo, & semper suos curante atque defendente.

1 שיר למעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי׃

ATtenta in montes tollam mea lumina, certum
Vnde meum auxilium veniet mî.

1 In montes, vbi templum Dei est; cuius contemplatio in cælũ quoque oculos attollere facit.

2 עזרי מעם יהוה עשה שמים וארץ׃

2 *Ex IA auxilium constat mihi, terra poliq́ue*
Auctorem quem noscere debent.

3 אל יתן למוט רגלך אל ינום שמרך׃

3 *Non dabit vt tibi pes labatur, nec tuus ille*
Custos dormitare feretur.

4 הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל׃

4 *En neque dormitat, neque dormit prouidus atque*
Magnus custos Israel ille.

Est

5 *Est* IAS *custos,* IAS *tibi & vmbra, tibi qui*
Dexter adest, dextramque tuetur.

5 יהוה שמרך יהוה צלך על יד ימינך׃

6 *Teque diu nec Sol feriet, neque roscida Luna*
Lædet nocte etiam afficiétve.

6 יומם השמש לא יככה וירח בלילה׃

7 IAS *namque malis cunctis te seruat, & istam*
Ille animam seruat tibi custos.

7 יהוה ישמרך מכל רע ישמר את נפשך׃

8 Actorum tuorum initia & fines ille fouet atq. promouet.

8 *Siue exis, siue ingrederis, custodiet* IAS
Te nunc, atque in sæcla patronus.

8 יהוה ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם׃

PSAL. CXXII.

Lætatus sum in his quæ dicta sunt mihi.

ARGVMENTVM.

IERVSALEM vrbem illam terrestrem, vtpote cælestis alterius Ierusalem imaginem referentem, summo cũ gaudio Dauid ingrediebatur, eamq. studiosè colebat, atque omnibus modis ornabat, faustisque precationibus prosequebatur; ostendens videlicet Ecclesiam militantem, quæ ad triumphantis Ecclesiæ dignitatem omni studio cõtendit, magno piorum hominũ affectu, omnique conatu fouendam colendamque esse, & perpetuis precibus Deo commendandam, extra quam neque sapientia, neque iudiciorum integritas, neque salus, imò nulla recta hominum societas est.

1 *Canticum graduum Dauidis.*

1 שיר המעלות לדוד

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

1 Valdè lætus audio aliquem mihi dicentem, parari reditũ Hierosolymam; in qua templũ illud est, quo Deus colitur.

VT lætis capio nuntia gaudiis!
Quæ dicunt mihi, Nos ibimus in domum

שמחתי באמרים לי בית יהוה נלך׃

2 IAE; *constiterint, ô Solyme, pedes*
Vt nostri in foribus tuis.

2 עמדות היו רגלינו בשעריך ירושלם׃

3 Hęc Ierusalem cùm rectè ædificatur, instar habet vrbis illius supernæ.

3 *Vrbs constructa velut, iunctaque & vnicè*

3 ירושלם הבנויה כעיר שחברה לה יחדו׃

4 *Est ipsi; hanc adeunt* IAH *celebres tribus*
Testantesque tribus Israelis genus,
IAE *nomen vt efferant.*

4 ששם עלו שבטים שבטי יה עדות לישראל להודות לשם יהוה׃

5 Recti & integri iuris reddendi norma, ex hac Ierusalem petenda est omni populo Dei, in qua Dauidis domus ac regnum est; hoc est, ex Ecclesia catholica, in qua Christi sedes locatur.

5 *Illic iudicij nam solia insident;*
Firma inquam solia hæc Dauidis in domo.

5 כי שמה ישבו כסאות למשפט כסאות לבית דוד׃

6. 7. 8. Omniũ communi voto & studio pax cælestis Ierusalem gratia petatur.

6 *Pacem vos Solymis poscite amantibus,*
Felix pax aderit tuis.

6 שאלו שלום ירושלם ישליו אהביך׃

Pax

7 יהי שלום בחילך שלוה בארמנותיך׃

7 *Pax in præsidio sit populi tui,*
Istis atque quies alma palatiis. Namque Ecclesiæ pax in omnes fratres redundat.

8 למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך׃

8 *Pacem nuncque tibi proloquar in meos*
Fratres & socios pius.

9 למען בית יהוה אלהינו אבקשה טוב לך׃

9 I AE *proque domo quem colimus Deum,*
Ipse omni studio, viribus omnibus,
Contentis precibus prospera & omnia
Quæram, cuncta bona ac, tibi.

PSAL. CXXIII.

Ad te leuaui oculos meos.

ARGVMENTVM.

SPES omnis & fiducia Ecclesiæ in Deo posita esse hoc Psalmo declaratur; quippe cuius virtus efficacissima sit ad omnes Ecclesię ipsius inimicos vincendos, turbandos, reprimendos, atq. omnino opprimendos; hac autem spe atque fide omnem laborem, omnemque difficultatem, omnem denique exercitationem ab Ecclesia interim tolerari & superari, quoad Deus misertus, pacem illi afferens, victoriæ etiam copiam gignat aduersus omnem aduersariorum fastum, & arrogantiam, atque superbiam.

1 שיר המעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN MONOCOLON.

אליך נשאתי את עיני הישבי בשמים׃

AD te, qui superas æthera, & insides
Cælis, hos oculos tollo, velut manu

2 הנה כעיני עבדים אל יד אדוניהם כעיני שפחה אל יד גברתה כן עינינו אל יהוה אלהינו עד שיחננו׃

2 *Spectant serui oculi, quam moueant heri,* Vt serui & ancillæ labore imposito exercentur, atque interim subinde dominorum suorum gestus respiciunt, expectantes intermissionis aut quietis signum: sic nos hos labores, in quibus versamur, ferentes, signũ clementiæ ac misericordiæ speratæ expectamus.
Ancilla atque manum ceu dominæ suæ:
I AM *nostri oculi suspiciunt* DEVM
Sic nostrum; dederit munera gratiæ

3 חננו יהוה חננו כי רב שבענו בוז׃

3 *Dum nobis. miserans munera gratiæ*
I AS *da bonus ô, da tua; gratiam*
Nobis da saturis multiplici diu

4 רבת שבעה לה נפשנו הלעג השאננים הבוז לגאיונים׃

4 *Despectu; satias vsque adeò asperi*
Cepit nostram animam ludibrij, malè
Quo nos excipiunt quos recreat quies;
Contemptusque hominum, qui nimium editi
Fastu nos tenues despiciunt graui.

PSAL. CXXIIII.

Nisi quia Dominus erat in nobis.

ARGVMENTVM.

PLANE propheticus hic Psalmus est à Dauide compositus, in quo sub imagine liberationis diuinæ ex Palæstinis cæterisque finitimis hostibus, significatur grauissima illa conditio, in qua nos sub veteris hominis potestate & imperio positi fueramus, omnino periculosa atque exitialis, nisi Dei auxilio, Christique eius opera ex illo profundo miseriæ barathro ac luto fæcis extracti, ad libertatem filiorum ac populi Dei traducti fuerimus: quam ob rem gratiam maximam & perpetuam Deo ipsi liberatori ac salutari habendam & agendam esse docet.

1 *Canticum graduum Dauidis.* 1 שיר המעלות לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

1 Cùm nos opprimeret Adam ille vetus, impetuosissimus importunissimusque tyrannus.

IAs *ni adesset (dicat id Israel)* לולי יהוה שהיה לנו יאמר נא ישראל :
2 IAS *adesset nos nisi liberans,* 2 לולי יהוה שהיה לנו בקום עלינו אדם :
Cùm staret instaretque nobis
Mens hominis furiosa visque:
3 *Viuos vorassent nos penitus nimis* 3 אזי חיים בלעונו בחרות אפם בנו :
Ardente naso in nos nimium fero:
4 *Tum nos aquarum vis rapax iam* 4 אזי המים שטפונו נחלה עבר על נפשנו :
Volueret, obrueretque torrens.

5 Inundarent nos aquæ peccatorum & iræ Dei.

5 *Tunc insolentes transfluerent aquæ;* 5 אזי עבר על נפשנו המים הזידונים :
Nostramque ferrent tunc animam simul.
6 *Laus constet* IAE, *nos qui ab illis* 6 ברוך יהוה שלא נתננו טרף לשניהם :
Dentibus haud dedit auferendos.
7 *Erepta sospes nostra anima, vtque auis* 7 נפשנו כצפור נמלטה מפח יוקשים הפח נשבר ואנחנו נמלטנו :
Euasit arcto de laqueo aucupum:
Nos liberati, rupta vincla
Liquimus, & laqueum tenacem.
8 IAE *canendo nomine præstitum* 8 עזרנו בשם יהוה עשה שמים וארץ :
Nobisque præsens auxilium fuit:

Qui nos ex terræ illius nostræ humilitate ac fæce ad cælestem dignitatem transtulit.

Auctore quo constat potenti
Terra humilis superique cæli.

PSAL.

PSAL. CXXV.

Qui confidunt in Domino.

ARGVMENTVM.

DEVM maximo, firmissimo, ac perpetuo præsidio esse iis, qui in se fidunt, Ecclesiæque tutelam & propugnationem suscepisse, quam nulla inimicorum vis, nec portæ inferi expugnare queant, hic Psalmus docet. exerceri quidem pios improborum in eos impetu & excursionibus, non tamen perdi aut subiici posse; esse autem illos pios, qui hoc loco indicentur, quicunque & moribus boni sunt, & simplici doctrina atque pura imbuti. alios verò, qui suis cogitationibus acti, ab illa simplicitate deuiant, ad eundem catalogum cum prauis referri à Deo: Israelem verò spiritualem, hoc est, eos qui verè Israelitæ sunt, in quibus dolus non est, pacem diuinam obtenturos.

1 שיר המעלות 1 *Canticum graduum.*

CARMEN SAPPHICVM.

הבטחים ביהוה כהר ציון לא ימוט לעולם ישב׃

QVi bono fidunt patienter IAE,
Vt Sion mons, nec metuit ruinam,
Nutat & nunquam, situs inque sæclum
Considet altè.

1 Sic est firma & fixa horũ conditio atque Sionis mõtis, sed pulchrior & illustrior.

2 ירושלם הרים סביב לה ויהוה סביב לעמו מעתה ועד עולם׃

2 *Ambiunt montes Solymos, beatum*
Ambit IAS *& populum suorum;*
Nunc & in longi, bene quos tuetur,
Tempora sæcli.

3 כי לא ינוח שבט הרשע על גורל הצדיקים למען לא ישלחו הצדיקים בעולתה ידיהם׃

3 *Impij virga haud residens manebit,*
Possit vt iustis violare sortem;
Ne manus iusti malè praua in acta
Mittere tentent.

3 Non ita tentari permittit Deus eos, quos tuetur, vt omnino ab improbis superentur, & possessione pietatis deturbentur: ne iusti de prouidentia erga se dubitantes, ad prauitatem dilabantur. omnia sunt allegorica, & metaphoris plena

4 היטיבה יהוה לטובים ולישרים בלבותם׃

4 *Sit bonis,* IAS, *bene, te patrono ac*
Arbitro, rectè quibus illa cordis
Sanitas constat, placet atque virtus
Simplicitasque.

4 Id quod te velle & præstare nouimus, à te petimus.

5 והמטים עקלקלותם יוליכם יהוה את פעלי האון שלום על ישראל׃

5 *Consili sed qui proprij secuti*
Deuia exquirunt, numero patrantum
Praua ducet, qui facit ipse pacem
Israel IAS.

PSAL. CXXVI.

In conuertendo Dominus captiuitatem Sion.

ARGVMENTVM.

Svb exemplo reducti ex Babylonica captiuitate Iſraelis, celebrat Pſaltes, magnam mutationem in populo Dei factam, ſalute per Chriſtum allata, idque κατ᾽ ἐνθουσιασμὸν præcinit. ait autem priorem ſeruitutis conditionem miſerrimam, calamitoſam, difficillimam planè, laborioſam, lamentabilemque fuiſſe; poſteriorem verò beatiſſimam, gratiſſimam, atque lætiſſimam ex Dei beneficio contigiſſe, adeò, vt è tenebris in admirabilem lucem traductos, confiteri ac prædicare ſeſe poſſint.

1 *Canticum graduum.* 1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Adeò erat nouum & magnũ gaudium, adeò inuſitatũ nobis, vt videremur rapti ac penitus abſorpti, vt qui magnum aliquod lætitiæ genus contigiſſe ſibi ſomniant, excitati autem & expergefacti ex illo raptu pleni fuimus vera lætitia, riſu, atque cantu. itaque ſenſimus nos eſſe liberatos: deinde ea fama ad gentes alias perlata eſt, quæ noſtram ſalutem admirabantur.

IAs *cùm retulit quondam agmina capta Sionis,* בשוב יהוה את שיבת ציון היינו כחלמים׃
Somnia viſentum perſimiles fuimus.
2 *Os noſtrum riſus impletum eſt, linguáque cantus* 2 אז ימלא שחוק פינו ולשוננו רנה אז יאמרו בגוים הגדיל יהוה לעשות עם אלה׃
Tunc, & delatum gentibus eſt aliis.
Tunc gentes dixêre, IAs *eſt magnificus, qui*
Grandia tam præſens efficere his voluit.
3 IAs *magnificus nobis magna omnia fecit;* 3 הגדיל יהוה לעשות עמנו היינו שמחים׃
Grati ergo in riſu lætitiáque ſumus.
4 *Ergo* IAs *referas noſtra ô capta agmina, vt Auſtro* 4 שובה יהוה את שבותנו כאפיקים בנגב׃
Riui fœcunda poſteritate fluunt.
5 *Semina qui lachrymis flentes ſeuere, canentes* 5 הזרעים בדמעה ברנה יקצרו׃
Iam dulci plauſu carminibuſque metent.
6 *Ibit flens, paruum & ſemen feret, inde maniplos,* 6 הלוך ילך ובכה נשא משך הזרע בא יבא ברנה נשא אלמתיו׃
Dum veniens veniet, mox referet proprios.

PSAL. CXXVII.

Niſi Dominus ædificauerit domum.

ARGVMENTVM.

Ad magnas conſequendas res, fruſtrà conſilium, ſtudium, & conatum, quamuis maximum, poni ab hominibus, qui aliquid eiuſmodi citra Dei opem auxiliũque tentant, neque enim vel familiam rectè conſtitui, neque regnum aut rempub. adminiſtrari, defendíve rectè poſſe iis, quos Deus nõ promouerit; contrà verò eis, quibus Deus verbo promiſſo auxilioque ſuo præſto eſt, exiguo ſuo ipſorum ſtudio, conſilio, & conatu, maximam rerum omnium, quæ ad veram proſperitatem pertinent, copiam ſuppetere: quamobrem

quamobrem à Deo in omnibus magnis rebus initium & exitum petendum esse, concludit Psalmus, vtpote verorum bonorum auctore summo. Attingit autem Psalmus plures ex sacris libris historias, & refertur propriè ad veram animorum beatitudinem, quam nemo homo sibi comparare potest, quamuis magno ingenio & molimine; illius enim auctor est Deus, à quo petenda, summaque animi contentione & pietatis exercitatione impetranda est.

1 שיר המעלות לשלמה

I. *Canticum graduum Salomonis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

אם יהוה לא יבנה בית שוא עמלו בוניו בו אם יהוה לא ישמר עיר שוא שקד שומר׃

IAs ni ædificet domum,
Frustra stat nimiis structa laboribus;
Fallitque artifices suos.
IAs seruet item vrbem nisi prouidus,
Custos manè licet vigil
Assistat; tamen hic excubat irritus.

2 שוא לכם משכימי קום מאחרי שבת אכלי לחם העצבים כן יתן לידידו שנא׃

2 *Frustra manéque surgitis,*
Tardè & solliciti nempe quiescitis
Vos quicunque editis malis
Panem & perpetuis parta molestiis,
Plena & fercla laboribus;
Somnum sic dabit huic quem fouet atque amat.

2 Qui non rectè, neque ex diuini verbi sententia instituitis actiones vestras magno & indefesso labore, magna cura ac vigilantia, nihil tandem efficitis.

3 הנה נחלת יהוה בנים שכר פרי הבטן׃

3 *Ecce IAE patrimonium*
Fructus atque vteri præmia liberi:

4 כחצים ביד גבור כן בני הנעורים׃

4 *Fortis tela velut manum*
Armant atque decent; sic iuuenes viri

3 Seruis suis dormientibus, tempore quo quiescere oportet, bona omnia multiplicat & amplificat Deus, & sobolé auget ac beat.

5 אשרי הגבר אשר מלא את אשפתו מהם לא יבשו כי ידברו את אויבים בשער׃

5 *Nati. virque beatior,*
His telis propriam qui pharetram replet:
Turpis non tenet hos pudor:
In portis quoties hostibus efferis
Quicquam dicere cogitent;
Sistent intrepidi & colloquium ferent.

His Dei donis, & filiorum suorum optimorum comitatu instructi, respondebunt in iudicio aduersariis suis, nihil veriti potétiam aut calliditatem illorum.

PSAL. CXXVIII.

Beati omnes qui timent Dominum.

ARGVMENTVM.

NE otiosam pietatem commendari in superiori Psalmo quispiam intelligat, sed simplicem quandam vitam probari, quæ cum maximo pietatis studio occupationem etiam honestam & innocentem coniungit, ad victum sibi domesticisque suis parandum, atque adeò ad egentiorum subsidium; sine vlla cupiditatis aut auaritiæ perturbatione, rerum suarum arbitrio diuinæ prouidentiæ permisso: huiusmodi virum beatum esse affirmat Psalmus hic, illiusque familiæ amplificationem, Deo auctore, constare maximam; amplificationem, inquam, non ambitiosam, aut superbam, sed modestam atque egregiam, qualis fuit amplitudo eorum, qui filij Dei quondam dicebantur.

1 *Canticum graduum.* 1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

¶ Primùm quæritur pietas, eaque maximè & studiosissimè colẽda bono viro: deinde honesto negotio panis victusque modestus. vtrumq. Deus promouet, & familiã bonis liberis refertam constituit; filij ad paternæ pietatis exemplũ instituti familiam propagant.

IAM, *beatus, quisquis & timens colit,*
Eius frequentat & vias.
אשרי כל ירא יהוה ההלך בדרכיו׃

2 *Labore vesceris tuo, & manus tuæ vt*
Te pauerint; beatitas,
Bonumque certa spe tibi promittitur.
2 יגיע כפיך כי תאכל אשריך וטוב לך׃

3 *Vt vitis vberi in solo*
Vxor beatis fructibus replet domum:
Instarque oliuæ consitæ
Plantæ tuam sic filij circumsident
3 אשתך כגפן פריה בירכתי ביתך בניך כשתלי זיתים סביב לשלחנך׃

4 *Mensam; virum, sic qui timet*
IAM, *beabit læta & alma faustitas:*
4 הנה כי כן יברך גבר ירא יהוה׃

5 IAS *Sione te beet;*
Bonumque Salem quo fruetur, integrum
Viuenti & vsque det tibi, &
5 יברכך יהוה מציון וראה בטוב ירושלם כל ימי חייך׃

6 *Videre natos det tibi nepotibus*
Iunctos vti pace Israel.
6 וראה בנים לבניך שלום על ישראל׃

PSAL.

PSAL. CXXIX.

Sæpe expugnauerunt me.

ARGVMENTVM.

POST singulares virorum iustorum & iniustorum hominum atque principum & ciuitatum rationes in præcedentibus Psalmis tractatas, totius Ecclesiæ conditionem exponit hic Psalmus; ostendens Dei populum in vniuersum non minus fuisse vexatum ab externis & finitimis hostibus & inimicis, quàm singulos eius populi bonos viros & pios ab improbis: diuino autem auxilio omnia pericula superata ab ipsis fuisse, omnemque difficultatem & angustiam sustentatam: vsque ad aduersariorum perturbationem & ruborem, qui suos conatus irritos reddi viderent, nullisque pro animi sententia haberent exitus. id autem omnibus hominibus certissimum argumentum esse iustitiæ ac prouidentiæ Dei erga Ecclesiam suam.

1 שיר המעלות

1 *Canticum graduum.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

רבת צררוני מנעורי יאמר נא ישראל:

ANgusta multùm (dixerit Israel)
Sunt à iuuenta illata mihi noua:

2 רבת צררוני מנעורי גם לא יכלו לי:

2 *Angustè & oppressum iuuenta*
Vsque mea nihil expulere.

3 על גבי חרשו חרשים האריכו למענותם:

3 *Longisque sulcis terga super mea*
Fortes arabant, quos studium hoc tenet:

4 יהוה צדיק קצץ עבות רשעים:

4 *Sed iustus* IAS *scindit hos, quos*
Impia gens posuere, funes.

5 יבשו ויסגו אחור כל שנאי ציון:

5 *Turpis repulsæ summoueat pudor*
Omnes Sionis quos odium trahit:

6 יהיו כחציר גגות שקדמת שלף יבש:

6 *Sint herba vt in tectis, prius quæ*
Quàm siliquas meditetur, aret.

7 שלא מלא כפו קוצר וחצנו מעמר:

7 *Illa manum non impediјt suam*
Messor, maniplos nec posuit sinu;
Audita dicentum salutem
Nulla etiam memorata verba.

8 ולא אמרו העברים ברכת יהוה אליכם ברכנו אתכם בשם יהוה:

8 *Nec transeuntes dicere ceu solent,*
Dicent, Ab IA *fausta beatitas*
Vobis sit; ipsis nos & IAE
Nomine fausta, bona ac precamur.

1 Ab initio nascentis Ecclesiæ núquam defuerunt aduersarij & oppressores, qui Dei populum vexarent.

4 Voluntas, studium, & conatus impiorum & improborum irriti fiunt Dei iusti iudicio.

8 Non promouebitur istorum conatus & studiũ, neque gratiam obtinebit speratam ab hominibus.

PSAL.

PSAL. CXXX.

De profundis clamaui ad te Domine.

ARGVMENTVM.

DAVID anxietate, sollicitudine, ac laboribus pressus variis, inimicorum opera procuratis, Dei misericordis auxilium implorat, agnoscens quidem se peccatorem, & vitiis obnoxium, si modò exacto Dei iudicio examinari eueniat; verùm Deum misericordem esse, qui veniam annuat peccatoribus pœnitentiam agentibus, seque inuocantibus, ideoque coli ac timeri à piis, qui ex diuinis oraculis cognouerint, illum nō solùm priuatis & singularibus quibusdam hominibus, sed omni Israeli salútem allaturum esse, cum remissione peccatorum; Israeli, inquam, hoc est, populo Dei, fide atque obedientia pietateque valenti.

1 *Canticum graduum.* 1 שיר המעלות׃

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON

TE de profundis anxius inuoco ממעמקים קראתיך יהוה׃
2 IAS, *meam tu mi Domine excipe* 2 אדני שמעה בקולי תהיינה אזניך קשבות לקול תחנוני׃
Vocem, vocantis te querelæ in-
tende tuas miserator aures.

3 *Si prauitates* IAH DOMINE *intimè ob-* 3 אם עונות תשמר יה אדני מי יעמד׃
seruare cures, quis steterit sibi?
4 *Numen benignumque est tuum: sic* 4 כי עמך הסליחה למען תורא׃
Parcis, vti & metuare iustus.

5 *Expecto &* IAM; *expectat item manens* 5 קויתי יהוה קותה נפשי ולדברו הוחלתי׃
IAM*que sperans hæc anima, illius*
Spe nitor, attendoque verbi,
6 *Hæc anima à* DOMINO*que pendet.* 6 נפשי לאדני משמרים לבקר שמרים לבקר׃

Nec manè tantum expectat auens vigil
Custos frequens qui manè cupit nouum:
7 *Expectat* IAM *perbenignum* 7 יחל ישראל אל יהוה כי עם יהוה החסד והרבה עמו פדות׃
Israel, & bene vindicantem.

8 *Assertor ille & seruitio graui* 8 והוא יפדה את ישראל מכל עונותיו׃
Ducet redemptum prouidus Israel;
Omnique dimissum resoluet
Nomine criminibusque prauis.

3 Si tu obseruare & examinare velis singulas deuiationes hominum ab exacta præceptorum tuorum puritate & rectitudine, quis stabit, & rectum se constituet coram te?
4 Sed tu es benignus, & coleris à piis hoc nomine benignitatis, misericordiæ, ac dimissionis peccatorum, iis, qui ad te conuertuntur.
5 Custodes excubias agentes, non tantùm expectant & cupiunt auroræ aduentum, vt ipsi quiescant, quantū anima mea expectat & cupit Deum liberatorem & redemptorē.

PSAL.

PSAL. CXXXI.
Domine non est exaltatum cor meum.

ARGVMENTVM.

NON solùm pœnitentiam & inuocationem, sed totius vitæ simplicitatem exigit Deus ab iis, qui se ipsi tradunt, pietatemque profitentur, spe dimissionis peccatorum, & gratiæ accipiendæ, quocunque conditionis loco gradúve sint; nam superbos & elatos animos nō modò reiicit, sed vehemēter abominatur Deus. huiusmodi animi simplicitatem, & candorem, modestiam & obedientiam profitetur de se Dauid; agnoscens omnia sua à Deo pendere, ab ipsoque proficisci, quæcunque bona verè appellari possunt; neque enim aliter is posset Israelita dici, nisi Israelis exemplo illius antiqui patris semper Dei fide & spe nitatur, idque antiquum esse iis, qui verè Israelitæ sunt.

1 שיר המעלות לדוד

1 *Canticum graduum Dauidis.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

יהוה לא גבה לבי ולא רמו עיני ולא הלכתי בגדלות ובנפלאות ממני׃

IAS *nec altum cor tumuit mihi,*
Sublata nec sunt lumina; grandia
Nostræque virtuti negata
Nunquam animo aut studio frequento.

2 אם לא שויתי ודוממתי נפשי כגמל עלי אמו כגמל עלי נפשי׃

2 *Si non silentem hanc ipse animam fero,* 2 Profectò ipse nihil tumultuosę cogitationis animo admitto, nihil sublime sapio, nihil molior magnū, sed perinde ex te totus pendeo, atque puer ablactatus ex matris suæ cura.
Depulsus vt qui matris ab vbere est,
Vt lacte depulsum puellum,
Hanc animam mihi & ipse pono.

3 יחל ישראל אל יהוה מעתה ועד עולם׃

3 IAM *benignum suscipe & hunc tibi*
Attende solùm (si sapis) Israel.
Attende nunc & vsque in ampli
Tempora pòst renouanda sæcli.

PSAL. CXXXII.
Memento Domine Dauid.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM promissorum memoriam perpetuò recolens Dauid, Ierosolymis Deo templum ædificare studebat, & parabat, vt illo in conuentu populus diuina promissa recoleret, atque in eadem ciuitate, in domo, familiaque sua præstanda expectaret. id autem cùm diligenter ac solicitè ageret, efficere prohibitus est diuino oraculo, vt qui bellator fuisset, & minùs ob eam rem idoneus ad templum illud iuxta significationis rationem ædificandum & sacrandum. cùm verò studium suum impediri videret, vota tamē sua probari Deo cupiebat, idque hoc Psalmo agit, Deum pientissimè & studiosissimè precatus, vt quanquam ipse templum non construat, tamen

illo maximo dono Dei non careat, quod certis promissis sibi factis sperabat, vt videlicet in illa ciuitate ex ipsius familia oriatur ille orbis omnis redemptor Christus, qui Iudæis primùm, deinde Gentibus aliis, & salutis nuntium & salutem afferat.

Canticum graduum.

1 CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

IAS *memento quot tulerit grauis*
Dauid labores sollicitudinis:
2 *Iurabat* IAE *vota, Iacob*
Quem coluit solidè potentem.
3 *Tentorium si vel subeam domus*
Nostræ, vel alti strata petam thori:
4 *Si palpebris præstem quietem,*
Dulcem oculísve meis soporem:
5 *Donec repertum constituam locum*
IAE, *Iacobi ac præualido domos.*
6 *Audiuimus nos hanc Ephratæ;*
Estque in agris nemorum reperta.
7 *Tentoria ergo hinc illius ibimus,*
Ad scamna plantis prociduis pedum:
8 IAS *quieti tu tuæ adsta &*
Arca tui solidi valoris.
9 *Iustum ministri vestierint tui,*
Cantent tibi & qui se obtulerint pios:
10 *Serui memor Dauid nec vncti*
Ora tui faciémque vertas.
11 *Iurauit* IAS *veráque Dauidi*
Et certa, nunquam quæ reuocet; tui
De ventris apponamque fructu,
Qui solium teneat perenne.
12 *Fœdus meum si posteritas tua ac*
Testata seruet, quæ hanc doceam, mea;
Natíque natis vsque & vsque
Vsque tibi in solio sedebunt.

2. 3. 4. 5. Iacobi exẽplo vouerat votum Deo, se non quieturũ, donec pararet locum domo Dei, cuiꝰ virtute Iacob nixus, ad dignitatem Israelis ascẽdit.

9 Id mihi fuerat Ephratæ dictum, domũ Dei ædificandam esse per meam familiam, ego domum Dei tabernaculũ illud manu factum, quo aliud significatur arcanum, cùm transferre cogitarem, in domo Obed Edom in syluis reperi.

7 Tunc dixi, Ibimus ergo in tẽtoria Dei, & adorãtes precabimur, vt velit migrare in locum quietiorem, hoc est in ciuitatem.

9 Celebrent te sacerdotes tui ministri iustitia induti, & pij omnes tibi cantent. Sed placare etiã propitiusque esto Dauid vncto tuo, ne vertas faciẽ tui Messiæ, quem Dauidis domum spectare declarabas iuramento addito.

11 Semper erit perpetuóque regnabit rex ille de fructu ventris tui proferendus.

12 Necnon si filij tui permanserint in fœdere & cõtestatione hac, quam ipsi ex me didicerint, erunt etiam reges & principes in terra, recta posteritatis suæ serie.

1 שיר המעלות
זכור יהוה לדוד את כל ענותו׃
2 אשר נשבע ליהוה נדר לאביר יעקב׃
3 אם אבא באהל ביתי אם אעלה על ערש יצועי׃
4 אם אתן שנת לעיני לעפעפי תנומה׃
5 עד אמצא מקום ליהוה משכנות לאביר יעקב׃
6 הנה שמענוה באפרתה מצאנוה בשדי יער׃
7 נבואה למשכנותיו נשתחוה להדם רגליו׃
8 קומה יהוה למנוחתך אתה וארון עזך׃
9 כהניך ילבשו צדק וחסידיך ירננו׃
10 בעבור דוד עבדך אל תשב פני משיחך׃
11 נשבע יהוה לדוד אמת לא ישוב ממנה מפרי בטנך אשית לכסא לך׃
12 אם ישמרו בניך בריתי ועדתי זו אלמדם גם בניהם עדי עד ישבו לכסא לך׃

13 כי בחר יהוה בציון אוה למושב לו׃

13 IAS *Sionem nam sibi legerat,*
Sedemque gratam percupijt sibi.

14 זאת מנוחתי עדי עד פה אשב כי אויתיה׃

14 *Hæc concupita est vsque & vsque,*
Grata quies mihi, & hic sedebo.

15 צידה ברך אברך אביוניה אשביע לחם׃

15 *Eius beatum perficiam cibum,*
Et pane egenos exaturans, suos

16 וכהניה אלביש ישע וחסידיה רנן ירננו׃

16 *Ornem sacerdotes salute,*
Carmina turba canet piorum.

17 שם אצמיח קרן לדוד ערכתי נר למשיחי׃

17 *Florere & illic cornua Dauidi,*
Vncto & lucernam iam foueo meo;

18 אויביו אלביש בשת ועליו יציץ נזרו׃

18 *Hostes pudore ornabo & huius;*
Huicque feret diadema flores.

Namque Deus Ierusalem, atque in ea præcipuè Sion delegerat, cuius ciues magnis donis cumularet, significatione magna ciuitatis Dei spiritualis.

17 Huius hostes, me auctore toti pudefiet, videntes consilia votaque sua vana omnia, huiusque amplitudinem spectantes. cui⁹ corona, qui Christus est, florebit miris virtutibus mireque fragrantibus.

PSAL. CXXXIII.

Ecce quàm bonum & quàm iucundum.

ARGVMENTVM.

BENEDICTIONEM illam & prosperitatem atque amplitudinem spiritualem in superiori Psalmo significatam, eos propriè spectare Dauid docet, qui in Ecclesiæ & charitatis communione & coniunctione fraternis prorsus animis perseuerauerint, iisdem legibus diuinis eruditi, pietatis studiis & exercitationibus conuenientibus ac non dissidentibus intenti, hanc animorum atque morum concordiam suauissimi odoris fragrantia gratam esse Deo, atque eidem probatam foueri, vitæque æternæ dono amplificari.

1 שיר המעלות לדוד

1 *Canticum graduum Dauidis.*

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד׃

EN *bona quàm fratrum & suauis cōcordia, quos (mens*
Et sedes pariter tenet vna:

2 כשמן הטוב על הראש ירד על הזקן זקן אהרן שירד על פי מדותיו׃

2 *In caput Aronis ceu lapsa vnguenta sacratum*
Quæ barbam barbamque perungunt:
Inque sacram demissa oram, quibus oblita vestis
Iucundos inspirat odores.

3 כטל חרמון שירד על הררי ציון כי שם צוה יהוה את הברכה חיים עד העולם׃

3 *Hermon vtque nitet, demisso rore; Sionis*
Montes fœcundique fouentur.
Illic quippe & opes IAS *vitamque benignus*
Tempore perpetuo iubet esse.

o 2 PSAL.

PSAL. CXXXIIII.
Ecce nunc benedicite Dominum.

ARGVMENTVM.

QVATVORDECIM continuato ordine præcedentium Psalmorum conclusionem & epilogum refert hic, qui à Sacerdotibus & Leuitis maximum atrium ingressis, cantabatur. eius autem argumentum ipsos templi ministros & custodes spectat, qui omni tempore, quo in sacro sunt, diuinis laudibus cogitandis, meditandis, ac decantandis operam dare iubentur; à rege Dauid primùm, deinde ab aliis regibus, qui officium suum sacerdotibus commendabant. est autem laudum materia diuinarum perpetua, atque adeò inexhausta, quã illi sequi deberent, persequi non possent, nihilominus tamen id propositum vrgere iubentur, vt Deo gratias agant; illi autem regi atque sacerdoti maximo hoc commendanti bene precantur, ob curam religionis & pietatis colendæ.

1 *Canticum graduum.* — 1 שיר המעלות

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

CVncti IAE *famuli vos en benedicite &* IAE, — הנה ברכו את יהוה כל עברי יהוה העמדים בבית יהוה בלילות:
Laudibus atque huic plaudite magnis.
Noctibus æde IAE *instantes quicunque manetis,*
2 *Sancta manus ad tollite vestras;* — 2 שאו ידכם קדש וברכו את יהוה:
3 *Laudibus atque* IAE *benedicite. Téque Sione* — 3 יברכך יהוה מציון עשה שמים וארץ:
Prosperet, efficiatque beatum
Ille & sublimis cælorum conditor IAS,
Et terræ quoque fertilis auctor.

Qui interdiu ministeriis, noctu custodiis vacatis, Deum celebrate, illum orate & colite.

3 Responsio & bene precatio ministrorum aduersum Regem vel Pontificem, officium commendantem.

PSAL. CXXXV.
Laudate nomen Domini.

ARGVMENTVM.

PERPETVARVM laudum Dei materia multiplex sacerdotibus ac Leuitis hoc Psalmo proponitur, petita ex duplici considerationis ratione; primùm ex ipsius potentia, virtute ac sapientia, quæ in naturæ reiũ summa partibusque conditis & gubernatis elucet; deinde ex admirabili misericordia erga genus humanum promouendum & beandum, cuius rei causa populus Israeliticus delectus est, & maximis plurimisque beneficiis affectus, signorumque testimoniis terra marique, tum priuatim, tum publicè coram aliis gentibus ornatus & exaltatus.

1 *Haleluiah.* — 1 הללו יה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

IAH *laudate* IAE *famuli, vos nomen &* IAE — הללו את שם יהוה הללו עבדי יהוה:
Concelebrate bonum.

IAE

2 *IAE quique domo statis, qui & ad atria nostri*
Sancta DEI *vigiles,*
3 IAH *laudate; bonus quippe* IAS, *suaueque nomen*
Illius accinite.
4 *Quippe Iacob sibi* IAH *legit, sors certa peculi*
Israel estque sui.
5 *Noui etenim magnumq.* IAM, *cunctosque minores*
Hoc DOMINO *esse deos.*
6 *Omnia quæ voluit, potuit quoque, fecit &* IAS,
(Hunc nihil impediit.)
Quæ cælis, quæque in terris, maribusque & abyssis
Infima & alta simul.
7 *Finibus è terræ suspendit in aere nubes,*
Fulgura & ad pluuiam
Apta facit; promit ventos cellisque reductis
Elicit ille suis.
8 *Ægypti percussit item pecorumque ferarum, &*
Primitias hominum.
9 *Ægypti in mediis Pharaoni eiusque ministris*
Prodigiosa dedit
10 *Signa: idem gentes multas, regesque potentes*
Cædibus inuoluit.
11 *Amorrhæorum Seon, Ghogumque tyrannum*
Basanidum nemorum:
Regnaque cuncta olim malè quæ Cananæa premebat
Impia progenies.
12 *Illorumque dedit terram patrimonia seruo*
Israel ipse suo.
13 IAS *sæcla tuum nomen memorent; colat* IAS,
Cunctaque posteritas.
14 *Namque suum populum vindex bonus asseret* IAS,
Parcet item famulis.

2 שעמרים בבירת יהוה בחצרות בית אלהינו׃
3 הללו יה כי טוב יהוה זמרו לשמו כי נעים׃
4 כי יעקב בחר לו יה ישראל לסגלתו׃
5 כי אני ידעתי כי גדול יהוה ואדנינו מכל אלהים׃
6 כל אשר חפץ יהוה עשה בשמים ובארץ בימים וכל תהמות׃
7 מעלה נשאים מקצה הארץ ברקים למטר עשה מוצא רוח מאוצרותיו׃
8 שהכה בכורי מצרים מאדם עד בהמה׃
9 שלח אתות ומפתים בתוככי מצרים בפרעה ובכל עבדיו׃
10 שהכה גוים רבים והרג מלכים עצומים׃
11 לסיחון מלך האמרי ולעוג מלך הבשן ולכל ממלכות כנען׃
12 ונתן ארצם נחלה נחלה לישראל עמו׃
13 יהוה שמך לעולם יהוה זכרך לדר ודר׃
14 כי ידין יהוה עמו ועל עבדיו יתנחם׃

2 Diurni ministri, nocturnique custodes, omni tempore vobis suppetit diuinarum laudum materia.

4 Iacob humilē hominem delectum sibi, ad Israelis dignitatem euexit Deus; eumque in populum suum adoptauit, ad lucem gētium, &c.

5 Magnitudo illius omnem potentiam & virtutē aliam superat, etiam earum rerum, quæ pro diis coluntur in mundo vel cælo, aliquid præstantię habentium, vt Solis, Lunæ, astrorum, atque adeò angelorum; ille enim propriè Dominus omnium est.

7 Nam quæ fiunt in mundo, quanquam cęlorum & elementorum vi fieri videatur, tamē illius nutu fiunt, alia etiam quæ falsò pro diis coluntur, vt homines, animalia, &c. ex doctrina Aegyptiorum ipse iudicauit & percussit.

9.10.11.12. Declarauit se Deum vnicum, potentissimum & misericordissimum.

13 Igitur omnis mūdus, & omne tempus tuum vnius nomen agnoscat, nullū alium Deum esse sciat pręter te; id enim satis apertè in omni naturæ & gentium parte declaratum est: eius etiam nominis memoria & recordatio ad omnem posteritatem perferatur.

14 Sitque recordationis & monimenti illud in summa argumentum, Deum vindicem & assertorem populi sui esse.

15 *Relligiosa autem gentes simulachra per omnes*
Nomina culta Deûm.
Sunt aurum argentumque; hominis quæ finxerit &
Et manus artificis. (mens

15 עצבי הגוים כסף וזהב מעשה ידי אדם:

16 *Ore loqui ficto haud possunt oculísve videre, aut*
Auribus excipere.

16 פה להם ולא ידברו עינים להם ולא יראו:

17 *Nullus & illorum subsistit spiritus ore,*
Denique nil & agit.

17 אזנים להם ולא יאזינו אף אין יש רוח בפיהם:

18 *Vtque illi, sic auctores quicunque fidem vel*
His habeant, fuerint.

18 כמוהם יהיו עשיהם כל אשר בטח בהם:

19 *Vos domus Israelis grati benedicite &* IAM,
Vos domus atque Aharon.

19 בית ישראל ברכו את יהוה בית אהרן ברכו את יהוה:

20 IAM *vosque domus Leui benedicite &* IAE
Quos timor almus agit.

20 בית הלוי ברכו את יהוה יראי יהוה ברכו את יהוה:

Vos qui illius Ecclesiæ cùm sitis, rectã & veram Dei, illiusq, beneficiorũ notitiam tenetis, ipsum laudate.

Vos IAM *cuncti benedicite; deque Sione*
Carmine sit celebris.

21 IAS *qui Solymis habitat benedictus; age* IAM
Laudibus accinite.

21 ברוך יהוה מציון שכן ירושלם הללויה:

PSAL. CXXXVI.

Confitemini Domino quoniam bonus.

ARGVMENTVM.

LAVDES Dei in superiori decantatas Psalmus hic prosequitur, relato multiplici argumento ad simplex, quod maximè ac præcipuè ab hominibus piis celebratur, videlicet ad misericordiam Dei: nam vltra alia Dei attributa, quanquam illa infinita sunt, vt Deus infinitus est, præcipuè tamẽ misericordia sese hominum generi cognoscendam præbet. Appellamus autem hoc & multis aliis in locis, misericordiam, quam Latini benignitatem, vel beneficentiam, siue liberalitatem dicunt; eam in cunctis operibus Dei ab ipsa rerum mundi conditura ad humani generis salutem vsque spectari Vates confirmat, ideoque singulari eius argumenti carmine edito, Deum misericordiæ siue benignitatis frequenter appellato nomine Deum laudandũ esse docet ac monet.

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

1 Omni mundo, omni tempore Dei benignitas & beneficentia constat.

1 *VOs* IAM *fassi celebrate, is nam bonus extat:*
Namque ille est in sæcla benignus.

1 הודו ליהוה כי טוב כי לעולם חסדו:

Hunc

2 הודו לאלהי האלהים כי לעולם חסדו׃

2 *Hunc fassi celebrate altum, D*EVS *ille deorum est,*
Namque ille est in sæcla benignus.

3 הודו לאדני האדנים כי לעולם חסדו׃

3 *Hunc celebri D*OMINVM *dominorũ dicite laude,*
Namque ille est in sæcla benignus.

4 לעשה נפלאות גדלות לבדו כי לעולם חסדו׃

4 *Qui solus miranda facit, qui maxima solus,*
Namque ille est in sæcla benignus.

5 לעשה השמים בתבונה כי לעולם חסדו׃

5 *Cuius stellanteis fecit prudentia cælos,*
Namque ille est in sæcla benignus.

Prouidentia cæli facti sunt, ita vt non ex necessitate, sed ex prudentiæ ac prouidentię diuinę legibus & norma motus & efficientias suas moderentur.

6 לרוקע הארץ על המים כי לעולם חסדו׃

6 *Qui liquidis terram solidatam extendit in vndis;*
Namque ille est in sæcla benignus.

7 לעשה אורים גדלים כי לעולם חסדו׃

7 *Idem etiam fecit duo maxima lumina mundo;*
Namque ille est in sæcla benignus.

8 את השמש לממשלת ביום כי לעולם חסדו׃

8 *Solem qui clari moderatur iura diei:*
Namque ille est in sæcla benignus.

9 את הירח וכוכבים לממשלות בלילה כי לעולם חסדו׃

9 *Et Lunam variæ & stellas moderamina noctis:*
Namque ille est in sæcla benignus.

10 למכה מצרים בבכוריהם כי לעולם חסדו׃

10 *Ægypti primos fœtus percussit iniquæ;*
Namque ille est in sæcla benignus.

10 Percussit primogenita Aegypti, ad Israelitarum liberationem, in signum salutis totius mundi.

11 ויוצא ישראל מתוכם כי לעולם חסדו׃

11 *Israelem mediis eduxit & hostibus idem;*
Namque ille est in sæcla benignus.

12 ביד חזקה ובזרוע נטויה כי לעולם חסדו׃

12 *Hosque manu eduxit forti extentoque lacerto:*
Namque ille est in sæcla benignus.

13 לגזר ים סוף לגזרים כי לעולם חסדו׃

13 *Qui mare iuncosum per segmina plurima fidit:*
Namque ille est in sæcla benignus.

14 והעביר ישראל בתוכו כי לעולם חסדו׃

14 *Israelem medias traiecit & ille per vndas:*
Namque ille est in sæcla benignus.

Omnia autem hæc ad misericordiam orbi omni præstandam pertinent.

15 ונער פרעה וחילו בים סוף כי לעולם חסדו׃

15 *Excussit Pharaona mari illiusque phalanges:*
Namque ille est in sæcla benignus.

16 למוליך עמו במדבר כי לעולם חסדו׃

16 *Duxque suum populum deserta per auia rexit:*
Namque ille est in sæcla benignus.

17 למכה מלכים גדלים כי לעולם חסדו׃

17 *Qui magnos etiam percussit cæde tyrannos:*
Namque ille est in sæcla benignus.

Occidit

18 *Occîdit reges validos nimiumq́ue potentes:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

18 ויהרג מלכים אדירים כי לעולם חסדו׃

19 *Amorrhæorum fortem Seona tyrannum:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

19 לסיחון מלך האמרי כי לעולם חסדו׃

20 *Et Ghog Baſani nemoroſa ad culmina regem:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

20 ולעוג מלך הבשן כי לעולם חסדו׃

21 *Ille dedit cultamq́ue horum patrimonia terram:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

21 ונתן ארצם לנחלה כי לעולם חסדו׃

22 *Illa ſuo Iſraeli famulo patrimonia fixit:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

22 נחלה לישראל עבדו כי לעולם חסדו׃

23 Poſtquam pro peccatis noſtris afflicti fuimus & caſtigati, rurſus meminit noſtri, nosq́ue reſtituit, vt propoſitum miſericordiæ ſuæ opus perficiat.

23 *Et memor eſt humilis noſtræ qui conditionis:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

23 שבשפלנו זכר לנו כי לעולם חסדו׃

24 *Nos dominis valde oppreſſosq́ue redemit ab arctis:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

24 ויפרקנו מצרינו כי לעולם חסדו׃

25 Sic vitam & alimentum ſpirituale hominibus præbebit.

25 *Ille omni carni panem quoque ſuggerit almus:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

25 נתן לחם לכל בשר כי לעולם חסדו׃

26 Confitemini Deo, qui fortiſſimus eſt, & conſtantiſſima virtute in cælis habitat.

26 *Cælorum fortem cuncti celebrate fatentes:*
Namque ille eſt in ſæcla benignus.

26 הודו לאל השמים כי לעולם חסדו׃

PSAL. CXXXVII.
Super flumina Babylonis.

ARGVMENTVM.

MISERA conditio populi ſui in Babylonica detenti captiuitate, à ſacerdotibus & Leuitis hoc Elegiaco carmine cõmemoratur; cuius ærumnæ grauiſſima illa pars fuit, quòd diuino cultui ex more ac ritu antiquo purè ac ſanctè operam dare non liceret, abductis à patria hominibus, & deſiderantibus templum illud, in quo vnicus & verus Deus colebatur: illudq́ue duriſſimum, quòd per ludibrium & inſultationem iubebantur, illi cùm mæſtiſſimi eſſent, canere Pſalmos, & alia carmina, quæ ad Dei laudes cani ſolebant. Eiuſmodi hoſtium ſiue libidini, ſiue curioſitati minimè ſe obtemperaturos, ſinguli vouerunt; adiuratione etiam addita, cum ſpe reſtitutionis & ſalutis atque libertatis ex illa miſerabili & lugubri conditione. huius irriſionis à Babyloniis perlatæ occaſione, memoria refricata eſt ſæuitiæ & maleuolentiæ Idumæorum aduerſus Hieroſolymitanos, cuius vltio Deo in hoc carmine permittitur, & Babylonici regni ruina prædicitur.

CARMEN ELEGIACVM.

1 *FLeuimus hærentes Babylonica flumina propter,*
Dum memores illic nos tenet alma Sion.

1 על נהרות בבל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון׃

Illius

2 על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו׃

2 *Illius in medio citharas suspendimus altos*
Ad salicis ramos, pignora lætitiæ.

3 כי שם שאלונו שובינו דברי שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון׃

3 *Atqui illic, qui nos captos duxere, petebant*
Verba sacri quondam carminis apta modis:
Lætitiæ ac nostræ pendentia pignora; carmen
Vos canite hic nobis quale Sionis erat.

3 Petebant à nobis vt operam daremus citharis depositis ex arbore vnde pendebant, & carmina cuã patrio ritu caneremus.

4 איך נשיר את שיר יהוה על אדמת נכר׃

4 *Ergo* IAE *carmen nos, quondam dulce, canentes*
Audiet externo terra dicata Deo!

5 אם אשכחך ירושלם תשכח ימיני׃

5 *O Solyme, immemor ipse tui si vixero, dextra*
Opto etiam mea sit, non memor ipsa sui.

6 תדבק לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלם על ראש שמחתי׃

6 *Hæreat, oblito mihi te, mea lingua palato,*
Hæreat arescens faucibus illa meis:
Ni Solymam tollens & certa mente locabo,
Ipse meæ statuam lætitiæ inque caput.

Primum argumentum & caput lætitiæ meæ erit, Hierosolymæ ciuitatis conditio & status.

7 זכר יהוה לבני אדום את יום ירושלם האמרים ערו ערו עד היסוד בה׃

7 *At quoque Idumææ sobolis tu sis memor* IAS,
Turbida cùm Solymis adfuit illa dies.
Fundite, dicebant, euertite, fundite, donec
A fundamentis ipsa reuulsa cadat.

8 בת בבל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך שגמלת לנו׃

8 *Filia vastandæ Babylonis turba, beatus*
Cui nostra solues præmia digna vice.

9 אשרי שיאחז ונפץ את עולליך אל הסלע׃

9 *Quique tibi ereptos pueros disperget acutis*
Cautibus allidens, ille beatus erit.

PSAL. CXXXVIII.

Confitebor tibi Domine in toto corde meo.

ARGVMENTVM.

DIVINORVM dictorum & promissorum constantiam & veritatem hoc Psalmo celebrat Dauid, affirmans Deum esse misericordem & propitiũ inuocantibus se animo simplici ac pio; idque suo ipsius experimento comprobatum esse ait: quamobrem testimonium ille suum profitetur publicè & priuatè, coram cæli ac terræ principibus, videlicet Deum efficacissimum esse in iuuandis iis, qui illũ inuocant, proinde etiam efficacissimum quoque & constantissimum esse & fore in seruandis iis ac præstandis, quæ vltrò ipse promiserit, quemadmodum etiam exemplo in se ipso edito demonstratur, qui regnum à Deo promissum obtinuerit, quamobrem sperare ait, cætera effectum iri, quæ ad salutem publicam à Deo promissa sunt.

1 *Dauidis.*

1 לדוד

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

אודך בכל לבי נגד אלהים אזמרך ׃

TOto corde meo te referam, tibi
Faſſus, nempe tua vt munera prædicem:
Coram principibus te
Pſalmis dulciſonis canam.

2 אשתחוה אל היכל קדשך ואודה את שמך על חסדך ועל אמתך כי הגדלת על כל שמך אמרתך ׃

2 *Ipſe ad ſancta tui templa palatij*
Proſtratus meditor dicere nominis
Magna exempla benigni
Veracis ſolidè ac tui.
Dictum namque tuum magnificas, tuum

Præter cætera quibus nomé admirabile tibi poſuiſti, dictorũ tuorum conſtantiá opportuno amplificas euentu.

3 ביום קראתי ותענני תרהבני בנפשי עז ׃

3 *Vltra atque omne foues nomen: eo die*
Quo te nempe vocarim,
Reſpondere ſoles mihi:
Præſtare hanc animam viribus efficis.

4 יודוך יהוה כל מלכי ארץ כי שמעו אמרי פיך ׃

4 IAS*, terricolis regibus omnibus*
Oris dicta tui cùm
Sint audita, probaberis.

5 Alta & humilia ille omnia curat, hæc adſpiciens, illa proſpiciens. ex perſpectiua ſumitur ſimilitudo & ſermo.

5 וישירו בדרכי יהוה כי גדול כבוד יהוה ׃

5 IAE *percelebres carminibus vias*
Ponent ij; & referent; maxima gloria

6 כי רם יהוה ושפל יראה וגבה ממרחק יידע ׃

6 *Eſt* IAE*, qui humilem altus*
Et celſus videt infimum:
Altumque ille ſcit, & proſpicit eminus.

7 Inimicis meis inuitis & contemptis, atq. adeò læſis, ego tua virtute liberabor. perſtat in tranſlatione ſumpta elegantiſſima.

7 אם אלך בקרב צרה תחיני על אף איבי תשלח ידך ותושיעני ימינך ׃

7 *Anguſtè medius comprimar vt licet,*
Viuum atque incolumem tu
Arcto me eripies loco.
Tendes ipſe manum propter & hoſtium
Naſum (me innumeri quamlibet ambiant)
Conſtabitque ſalus mî
Dextræ ſubſidio tuæ.

8 Quanquá ego idoneus non ſim ad eam rem, quam Deus in me & per me efficere parat, tamen habet ille magnas in miſericordia ſua cõmoditates,

8 יהוה יגמר בעדי יהוה חסדך לעולם

8 IAS *perficiet nempe meam vicem.*
IAS *munificus perpetuo manes*

Sæclo;

מעשי ידיך אל תרף:

Sæclo, haud facta remittas
Quæ cœpere manus tuæ.

quas sufficere mihi potest: idq. aget quãdo semel opus ipse suũ vltrò suscepit perficiẽdum: cui ego si non dignitatem & habilitatem, votum meum tamen suppeditabo; non tantùm non repugnabo.

PSAL. CXXXIX.

Domine probasti me, & cognouisti me.

ARGVMENTVM.

DIVINAE prouidentiæ admirandam omnibus modis ac partibus rationem hoc carmine Dauid commendat, reuerenterque disputat; sibi enim suo experimento cognitam asserit, quanquam propter incomparabilem diuinæ naturæ excellentiam minimè in cuncta disputationis huius membra intueri posse fateatur. Deinde ex hac hypothesi ad thesim deueniens, causam simplicitatis suæ sine vlla sua disputatione Deo examinãdam relinquit: malitiosorum verò & peruersorum hominum iudicium, quemadmodũ à Deo exerceatur, spectare se velle ait; vt non modò simplicibus ac sibi simillimis, sed improbis etiam manifesta sit Dei cura erga res humanas.

1 למנצח לדוד מזמור

1 *Ad præstantem Dauidis Psalmus.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

יהוה חקרתני ותדע:
2 אתה ידעת שבתי וקומי בנתה לרעי מרחוק:

SCrutatus penitus me bene cognitum
2 IAS *ipse tenes, stem, sedeam, situs*
Nosti nempe meos: prospicis eminus
Quo me pascere cogitem.

Omnis ferè huius carminis oratio ex venatricis artis translatione petita est.

Argumentationis summa simplex.

3 ארחי ורבעי זרית וכל דרכי הסכנתה:

3 *Quæ mî semita sit, quæue cubilia*
Indagator habes, cingis enim, vias
Tu callesque meas, suetus & omnibus
Ipse es tramitibus meis.

3 Tu me Domine assequeris ac tenes totũ extrà & intus. ego te neque intus neq. extrà assequi possum, sed admirari tantùm possum, dum te in me & in te ipso contemplor.

4 כי אין מלה בלשוני הן יהוה ידעת כלה:
5 אחור וקדם צרתני ותשת עלי כפכה:

4 *Nondum lingua mea effarier incipit,*
IAS *cuncta tibi en dictio cognita est,*
5 *Retrò atque antè etiam me petis, insuper*
Palma est indita mi tua.

6 פלאיה דעת ממני נשגבה לא אוכל לה:
7 אנה אלך מרוחך ואנה מפניך אברח:

6 *Me miranda adeò cognitio fugit,*
Altè quam positam tangere non queo:
7 *Quò me subripiam, quò? vt bene spiritum*
Vultúsve vt fugiam tuos?

6 Ex his efficitur, vt, quò me vertã, nesciã; adeò à te obsessum & constrictũ me sentio.

8 אם אסק שמים שם אתה ואציעה שאול הנך:

8 *Cælos siue velim scandere, tu quidem es*
Illic, ceu tumulum strauero, tu ecce ades,

8 Nullus locus prouidentia diuina & præsentia vacat iis, qui vbique Dei naturam contemplantur.

9 *Pennas, vtque habitem trans maris vltima,*
Auroræ accipiam leueis.

9 אשא כנפי שחר אשכנה באחרית ים :

10 *Illic ista etiam me manus egerit,*
Captumque ista tenens dextera presserit:

10 Nullo tempore, nulla temporis conditione, aut commoditate tuam præsentiam latere possum.

10 גם שם ידך תנחני ותאחזני ימינך :

11 *At caligo teget me bene, dixeram, &*
Lucem nox mihi suggeret.

11 ואמר אך חשך ישופני ולילה אור בערני :

12 *Sed caligo tegit nil penitus tibi;*
Cui nox, clara dies lucet vt, emicat
Vt caligo refert lumina, lux ita
Par caligini & est tibi.

12 גם חשך לא יחשיך ממך ולילה כיום יאיר כחשכה כאורה :

13 *Renes quippe meos arbiter obtines;*
Materno me vtero texueras acu:

11 Perspicacitatis tuę in caligine & obscuritate signum mihi est artificium illud mirabile, quo cōpactus ego sum in obscurissimo loco; imò quæ in me mihi abditissima sunt, tibi verò perspicua. est mirandum illud verbum, acu texere, siue acu pingere, quo vates Hebraicè vsus est.

13 כי אתה קנית כליתי תסכני בבטן אמי :

14 *Te (miranda etenim sunt mihi) prædico,*
Sum mirabilis atque ego.
Sunt & facta tua vt mira, scit hoc bene,

13 Ipse sentio te penetrare renes meos, idq. confiteor; quippe renes mei tanguntur conscientiæ terrore; vnde video & intelligo miranda operum tuorum.

14 אודך על כי נוראות נפליתי נפלאים מעשיך ונפשי ידעת מאד :

15 *Scit valde hic animus. Nec latuit meum*
Te corpus, fierem cumque ego in abditis
Terræ ac texerer infimis.

15 לא נכחד עצמי ממך אשר עשיתי בסתר רקמתי בתחתיות ארץ :

16 *Indigesta tuis massa mea & rudis*
Perspecta est oculis, membra libro in tuo
Descripta extiterant, ficta diebus, in
Queis nec defuit vnicum.

16 גלמי ראו עיניך ועל ספרך כלם יכתבו ימים יצרו ולא אחד בהם :

17 *At quàm cara mihi, quàm pretiosaque ô*
FORTIS *propositi pabula sunt tui,*
Vt præstant solidè ac præualidè omnium
Summarum exuperant caput!

17 ולי מה יקרו רעיך אל מה עצמו ראשיהם :

18 *Hæc ipse vt numerem, plura minutulis*
Occurrent numero tunc mihi arenulis:
Expergiscar item sæpius, atque adhuc
Tecum, haud progrediens ero.

18 Videbor semper incipere dum tecum fuero.

18 אספרם מחול ירבון הקיצתי ועודי עמך :

19 PRINCEPS *morte soles si afficere improbum;*
A me cedite vos sanguipetæ viri;

19 Thesis Psalmi. Cùm sis adeò sapiens ac simplex, & simplices duplicesque noris, scire cupio quid facias iis, qui latere & effugere sese tuam prouidentiam, teque fallere posse putant; qui omnia cum omnibus vana ac ficta loquuntur, idque etiam tecum faciunt.

19 אם תקטל אלוה רשע ואנשי דמים סורו מני :

Astu

20 אשר ימרוך למזמה נשוא לשוא עריך:

20 *Astu occulta tibi dicere qui solent,*
Hostes vana ferunt tui.

21 הלוא משנאיך יהוה אשנא ובתקוממיך אתקוטט:

21 *Osores penitus non amo ego tuos*
IAS, *ast odiis prosequor omnibus,*

22 תכלית שנאה שנאתים לאויבים היו לי:

22 *Contendo iis quibus & propositum insolens*
In te insurgere nascitur.

23 חקרני אל ודע לבבי בחנני ודע שרעפי:

23 *Extremo inquam odio hos odi ego, sunt mihi*
Hostes oppositi, me penitus, precor,
Noris FORTIS, *& hoc sic tibi cognitum*
Cor redde, atque animum meum.

24 וראה אם דרך עצב בי ונחני בדרך עולם:

24 *Mentis densa meæ mille periculis*
Expertus videas num mihi sit via
Offensæ; ipse mihi duxque præi, agnita
Mundi atque ire iube via.

PSAL. CXL.
Eripe me Domine ab homine malo.

ARGVMENTVM.

INIMICORVM suorum malitia accusata, defensionem & assertionem suam diuinæ tutelæ Propheta commendat; quam certam fore confidit, ac sibi promittit, cùm ob aduersariorum insolentiam omni vltione dignam, tum ob diuini illius nominis יהוה dignitatem, vnde illa etiam consequutura esse ait, vt improbitas numquam nusquámve prospero vtatur successu; probitas verò & simplicitas cum debita nominis diuini laude superstes victrixque tandem euadens, pace ac tranquillitate perpetua fruatur.

1 למנצח מזמור לדוד:

1 *Ad præstantem Psalmus Dauid.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON

2 חלצני יהוה מאדם רע מאיש חמסים תנצרני:

2 IAS *scelesto me ex homine eripe,*
Iniurioso atque assere me viro:

Absolutā malitiam describit, impulsus videlicet, & conatus, & orationis,

3 אשר חשבו רעות בלב כל יום יגורו מלחמות:

3 *Qui corde voluentes maligna,*
Bella die experiuntur omni.

4 שננו לשונם כמו נחש חמת עכשוב תחת שפתימו סלה:

4 *Serpentis instar linguam acuunt suam;*
Bilis draconis sub labiis latet

5 שמרני יהוה מידי רשע

5 *His* VSQVE. *Me custodiat* IAH
A manibus, precor, improbandi:

Iniurioso atque asſere me à viro,
Curantibusque vt præcipitent mea
6 *Veſtigia. Abſcondunt ſuperbi*
Mî laqueos tetricosq́ue funes.
Et rete tendunt ad latus orbitæ,
Atque VSQVE *ponunt hi pedicas mihi.*
7 *Dico ipſe at* IAE, FORTIS *es mî, intende meæ precis ergo voci.*
8 IAS *ſalutis præſidium meæ*
Notum mihi extas, ô HERE, *tu caput*
Hoc protegebas, quo die me
Arma trucis petiere pugnæ.
9 IAS *cupita haud ceſſeris improbo,*
Aſtutiam néve illius efferas:
10 *Tollentur* VSQVE, *at me ambientum*
E labiis caput obteget fraus.
11 *Et carbo in illos diſsiliet frequens,*
Vrentem in ignem hos coniịciet, cauas
Non reſtituros inque foſſas,
Siſtere nec penitus valentes.
12 *Terra in iacente haud proſper & editus*
Linguoſus vllus conſtiterit, mala
Iniurioſum ſed frequens fraus
Præcipitem dabit in pericla.
13 IAS *miſello (ſat ſcio) iudicem,*
Æquumq́ue egenis ſe feret arbitrum;
14 *Rectíque coram te ſedentes*
Nominis eſſe tui hoc probabunt.

Psal.

Non modò vi ac manifeſta iniuria, ſed dolo ac fraude, & calumnia ſe ab inimicis impeti ait.

7 Neminem ego vindicem, aut patronum, aut propugnatorem expertus agnoſco, niſi te vnum, qui iam diu res meas defendendas ſuſcepiſti.

8 In magnis bellis & grauiſſimus pugnis, vbi aperta vi res agebatur, tu me protexiſti, ne de me triumpharent hoſtes, aut occiſo gauderent.

9 Eundé ergo te mihi oſtende aduerſum inimicos & inuidos, qui fraude ac malis artibus me oppugnant.

11 Tranſlatio à carbonibus, ex fortiſſimo igne diſcuſſis.

12 Sententia catholica, ex qua ſibi ſimplicibusq́ue omnibus ſecuritatem ſperandam indicat.

מאיש חמסים
תנצרני אשר
חשבו לדחות
פעמי׃
6 טמנו גאים
פח לי וחבלים
פרשו רשת ליד
מעגל מקשים
שתו לי סלה׃
7 אמרתי ליהוה
אלי אתה
האזינה יהוה
קול תחנוני׃
8 יהוה אדני
עז ישועתי
סכותה לראשי
ביום נשק׃
9 אל תתן יהוה
מאויי רשע
זממו אל תפק
ירומו סלה׃
10 ראש מסבי
עמל שפתימו
יכסומו׃
11 ימיטו
עליהם גחלים
באש יפלם
במהמרות בל
יקומו׃
12 איש לשון
בל יכון בארץ
איש חמס רע
יצודנו
למדחפת׃
13 ידעתי כי
יעשה יהוה דין
עני משפט
אבינים׃
14 אך צדיקים
יודו לשמך
ישבו ישרים
את פניך׃

PSAL. CXLI.

Ad te Domine clamaui.

ARGVMENTVM.

SIMPLICITATEM candoremque cùm orationis, tum cogitationis suæ Deo examinandam ac probandam Vates proponit, cui vni sese credere ac fidere affirmat; vtpote simplicium animorum tutori summo atque vnico, eidemque salutis rerumque suarum rationes commendat omnes, quas hoc pacto optimè compositū iri sperat, cùm idē peruersis hominibus, quales multi in terra sunt, & sibi inuidentibus, omninoque fraudulentis, nihil suarum rerum commissum esse velit: non enim tuta est simplicitas apud malitiosos homines; sed apud Deum tantùm tutissima est, qui simplices fouet, duplices & dolosos auersatur, ac tandem punit. Ita sperare se concludit, vt istorum protritis ac dissipatis consiliis, actionibus ac studiis omnibus, ipse ipsiusque res Deo vindice conseruentur.

1 מזמור לדוד

1 *Psalmus Dauid.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

יהוה קראתיך חושה לי האזינה קולי בקראי לך׃

IAS *vocanti te mihi ades citò,*
Attende voci, dum voco te, meæ;

2 תכון תפלתי קטרת לפניך משאת כפי מנחת ערב׃

2 *Suffitus atque vt gratus, hæc prex*
Missa tibi & bene certa constet,
Dono mearum, quas tibi porrigo
Palmas vt almo munere vesperis.

3 שיתה יהוה שמרה לפי נצרה על דל שפתי׃

3 *Placatus* IAS *pone custos*
Ore meo excubias fideles.
Labris meis & ianua quà patet,
Qui obseruet addas, quique notet vigil.

3 Obserua orationis meæ simplicitatem & puritatem, à malo dolo alienam.

4 אל תט לבי לדבר רע להתעולל עלילות ברשע את אישים פעלי און ובל אלחם במנעמיהם׃

4 *Ad rem meum cor parce prauam*
Flectier, aut studium improbandum.
Obliqua, neu me, qui mala agunt, viris
Iungi relinquas; horum ego dulcibus
Pasci cauebo suauibusque
Delitiis, fluido & sapore.

4 Non solùm orationem, sed cogitationem quoq. meam tibi probari cupio; & si qua parte erratum mihi esset, corrigi omnino per te cupio: nam simplicitatē prorsus amo.

Detestor omnem coniunctionē & communionem improborum, quantumuis iucundam: piorum verò etiam seuerissimorum consuetudinem opto amplectorque.

5 יהלמני צדיק חסד ויוכיחני שמן ראש אל יני ראשי

5 *Me iustus imò pulset, id arbitror*
Munus benignum, carpat & increpet;
Id principale vnguentum in hoc si
Deciderit, caput haud refringet.

Vox

Non quòd ego malè cupiam prauis ex odio personarum, quibus quidem omnia mala deprecor, sed eorum studia odi ac detestor.

6 Imò illorum etiam antistites in leuioribus periculis iuuare soleo, quãtum possum, oratione fausta & bene precanti, Seruet te Deus, &c.

7 Cùm tamen in afflictissimis rebus neminem ego, qui mihi bene cupiat, nullum qui auxilio sit præter te Deum meum, habeam.

Vox nempe constat, imò etiam mea
Vox constat inquam, dum video malis
Istos laborantes misellis,
Eripier cupio precorq́ue.
6 *Labantur horum si in silicis latus,*
Possint tamen quo sistere, iudices;
Audire per faustum precata
Dulcia dicta mea ac licebit.
7 *Fissor velut qui disiiciens humi est,*
Sic ad sepulchri os dissiliunt mea
8 *Dispersa iam ossa* IAS, *at in te*
Fixi oculos DOMINE *hos benignum.*
Te fido in vno, ne hanc animam sinas,
9 *Oro, vacare, & me laquei manu*
Serua, mihi quem præligarunt
Funibus ac mala prauè agentum.
10 *Suis ruent in retibus improbi,*
Quæ quisque praua fraude tetenderit:
Illæsus ipse at præteribo
Interea paliterq́ue tutus.

כי עוד ותפלתי ברעותיהם׃
6 נשמטו בידי סלע שפטיהם ושמעו אמרי כי נעמו׃
7 כמו פלח ובקע בארץ נפזרו עצמינו לפי שאול׃
8 כי אליך יהוה אדני עיני בכה חסיתי אל תער נפשי׃
9 שמרני מידי פח יקשו לי ומקשות פעלי און׃
10 יפלו במכמריו רשעים יחד אנכי עד אעבור׃

PSAL. CXLII.

Voce mea ad Dominum clamaui.

ARGVMENTVM.

VITAM suam simplicem, atque omnino probam (id quod Deo ipsi iudicandum proponit) multis & magnis in periculis versari conqueritur, hoc agentibus inimicis, improbis hominibus, qui virtutem odio habent: neminem verò esse, à quo vel sua, vel virtutis ac pietatis causa subsidium sibi allatum iri videat; quamobrem sese Deo probitatis assertori, atq. oppressionum vindici seruandum ac liberandum commendat.

1 *Animaduersio Dauidis cùm esset in spelunca, Oratio.* 1 משכיל לדוד בהיותו במערת תפלה׃

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Translatio sumpta ab innocentibus animantibus, quibus tamen per crudeles venatores insidiæ struũtur.

2 IAM *voce mea clamabo, supplice voce*
Implorare IAM *mihi certum est.*

2 קולי אל יהוה אזעק קולי אל יהוה אתחנן׃

Ante

3 אשפך לפניו שיחי צרתי לפניו אגיד :

3 *Ante illum mea & effundam meditata; mihíque*
Quanta ſit anxietas referam ipſi.

4 בהתעטף עלי רוחי ואתה ידעת נתיבתי בארח זו אהלך טמנו פח לי :

4 *Spiritus obruitur meus in me, ſemita noſtra*
Nota tibi eſt quando; & tamen iſti,
Incedam quacunque via, mihi tendere opertum
Non ceſſant laqueumque dolumque.

5 הביט ימין וראה ואין לי מכיר אבד מנוס ממני אין דורש לנפשי :

5 *Attentè ad dextram aſpicias; mihi nemo repertus*
Agnitor; effugiumque deeſt mî.
Sedulus huic animæ aſſertor, quæſitor & æquus;
Quíve ſatis præſtet mihi nemo eſt.

Perſonæ mutatio, oportuna & elegans vatibus familiaris figura.

6 זעקתי אליך יהוה אמרתי אתה מחסי חלקי בארץ החיים :

6 *IAS ad te clamaui, dixi, vt mihi conſtas*
Viuorum in terra vnica pars tu?

Inter viuentes omnes terræ incolas, inter quos tanquam alienus verſor.

7 הקשיבה אל רנתי כי דלותי מאד הצילני מרדפי כי אמצו ממני :

7 *Exhauſtus nimium, miſer ac, ſum; intende meæ tu,*
Quam ſupplex expono, querelæ.
Eripe me ſæuis à ſectatoribus, ij nam
Mi valido mage robore præſtant.

8 הוציאה ממסגר נפשי להודות את שמך כי יכתרו צדיקים כי תגמל עלי :

8 *Hanc animam è clauſtro profer, nomenque profeſſam,*
Deinde tuum & celebrare paratam.
Cùm videantque vices in me & tua præmia iuſti, in
Me expedient nectentque coronas.

Cùm iuſti animaduerterint exempla iudicij tui, coronabuntur præ gaudio.

PSAL. CXLIII.

Domine exaudi orationem meam.

ARGVMENTVM.

DEVM iuſtum iudicem ad cauſam ſuam audiendam, examinandam & iudicandam, tandemque aſſerendam appellat Dauid, à quo cupit examinari innocentiam & integritatem ſuam; non quidem ad diuinæ illius & ſimpliciſſimæ puritatis, ſed ad humanæ imbecillitatis, atque adeò ad aduerſariorum ſuorum improbitatis rationes comparatam: hoc enim pacto ſperat ſe cauſam obtenturum apud integerrimum iudicem & iniuriarum propulſatorem, ac vindicem ſeueriſſimum & fortiſſimum contra aduerſarios improbiſſimos, qui fraude, calliditate, vi & dolo atque impietate ſe immeritum perſequuti, perdere conantur. qua ex re illud euenturum prædicit, vt innocentiæ ac ſimplicitatis, probitatiſque ratione conſtabilita, diuinę prouidentiæ, miſericordiæ, atque iuſtitiæ celebretur laus.

1 *Psalmus Dauidis.* 1 מזמור לדוד

CARMEN MONOCOLON.

Insinuatio.
Quandoquidem tu verax es, & pollicitus te auditurũ oppressos, audi, & iudica ex æquitate, non ex æstimatione & collatione tuæ illius purissimæ virtutis ac simplicitatis, cui comparatus, neque infans vnius diei iustus est.

AVditor IAS *excipe ô meam precem,*
Meam querelam senti & auribus tene.
(Fidem tuam probabis) atque æquus mihi
Responsa redde iusta iustus arbiter.

יהוה שמע תפלתי האזינה אל תחנוני באמנתך ענני בצדקתך׃

2 *Tuum seuero iure parce seruulum*
Adire; iustum nemo namque lampada
Viuens probabit se vt ferat vultus tui.

2 ואל תבוא במשפט את עבדך כי לא יצדק לפניך כל חי׃

3 *Vitam sequutus hostis contundit meam,*
Humi refringens atra & in caligine
Sedere cogit me, velut quos abdidit
Tempus remotum per sepulchra conditos.

3 כי רדף אויב נפשי דכא לארץ חיתי הושיבני במחשכים כמתי עולם׃

Vt vulgares iam diu extinctos, & cõmuni sepulchro confusè humatos.

4 *In me est mei vis obuoluta spiritus,*
Stupet meo cor destitutum pectore:

4 ותתעטף עלי רוחי בתוכי ישתומם לבי׃

5 Dum memoro exẽpla antiqua, quæ nunc etiam requirere mihi videor, sed tamẽ summa fide ac spe, vt renouentur, oro.

5 *Quondam dierum tempora vt colo memor,*
Opus tuumque verso & omne cogito;
Exemplum & efficacis istius manus

5 זכרתי ימים מקדם הגיתי בכל פעלך במעשה ידיך אשוחח׃

6 *Contemplor omne: Pando tunc meas tibi*
Manus, auensque te peto ex solo arido:

6 פרשתי ידי אליך נפשי כארץ עיפה לך סלה׃

7 *Et vsque dico, Redde mî precor citò*
IAS *referque, linquor ipse spiritu;*
Vultus tuos ne prouidos mihi abdito:
Nam par sepultis ipse, si negas, ero.

7 מהר ענני יהוה כלתה רוחי אל תסתר פניך ממני ונמשלתי עם ירדי בור׃

8 *Audire numen manè me iube tuum,*
Numen benignum; fido quippe te vnico.
Iter, viamque quam sequutus ambulem,
Ostende, auenti te ac volenti te, mihi.

8 השמיעני בבקר חסדך כי בך בטחתי הודיעני דרך זו אלך כי אליך נשאתי נפשי׃

9 Vt auiculæ exiguæ aliquando ad aquilam cõfugiunt tutelę causa, cuius virtute proteguntur à rapacium auium aliarũ sæuitia.

9 IAS *latère in te volo; me tu meis*
Tegens latentem proteges ab hostibus.

9 הצילני מאיבי יהוה אליך כסתי׃

10 *Tibi probanda me doceto & exequi,*
Meum colo nam te atque duco PRINCIPEM,

10 למדני לעשות רצונך כי אתה אלוהי

Tuo

רוחך טובה תנחני בארץ מישור׃

Tuo bono voloque duci spiritu;
Namque ille plano ritè me ducet solo.

11 למען שמך יהוה תחייני בצדקתך תוציא מצרה נפשי׃

11 IAS *probabis nomen, vt soles, tuum,*
Vt me iubebis auctor ipse viuere;
Exempla iusta moris ac feres tui,
Meam si ab arcta proferes angustia,
Qua viuo, partem, spiro, quaque sentio.

11 Ego nullum habeo alium assertorem, nullumque auctorem cõsilij ad res meas componendas præter te, cuius spiritu gubernari opto; illius enim virtute & auctoritate ipse tutus, doctus, & omnino securus agã: sæpissimè hunc Spiritum sanctum antiqui petebant.

12 ובחסדך תצמית איבי והאבדת כל צררי נפשי כי אני עבדך׃

12 *Hostesque stringes & premens coges meos;*
Quippe es benignus fautor & clemens tuis:
Meam prementes, viuo qua, partem exitu
Digno perire tu iubebis ac modo;
Tuum studentes seruulum me perdere.

PSAL. CXLIIII.

Benedictus Dominus Deus meus, qui docet manus meas ad prœlium.

ARGVMENTVM.

CARMEN est gratulatorium, ob partam sibi diuinitus in bello victoriam, populosque subiectos, & regnum constitutum: est etiam supplicatio ad stabiliendam rempublicam illam, ex diuini consilij sententia rebellibus atque obtrectatoribus superatis; non enim defuerunt Dauidi multi maleuoli & aduersarij, imperiique detrectatores etiam in regno iam constituto. Postrema in hoc Psalmo est insinuatio ad persuadendum populo, vt imperium ferant eius regis, qui non ex propria libidine, sed ex Dei PRINCIPIS optimi ac maximi legibus esset gubernaturus; seque Dei ipsius simplicem & integrum ministrum exhibiturus: nihil enim aut beatius aut magis optandum rebus publicis contingere posse, nihilque magis ad summam felicitatem conferre, quàm vt DEVS præsit; cuius consilio, verbo, & spiritu cuncta gerantur.

1 לדוד׃

1 *Dauidis.*

CARMEN TRICOLON TETRASTROPHON.

ברוך יהוה צורי המלמד ידי לקרב אצבעותי למלחמה׃

RVpes & IAS præsidium mihi
Est prædicandus, nam docet is manus
Pugnare nostras, instruitque
Hos digitos ad acuta bella.

Omne consiliũ inceptum, principium, & exitum omnem, deniq. successum Deo auctori acceptum refero, idque publicè profiteor.

2 חסדי ומצודתי משגבי ומפלטי

2 *Is mi benignus, præualida arx mihi;*
Præruptus idemque editus est locus:

Namq. homo quid est, aut qualis, aut quantus, nempe vt tibi notus & exploratus est, vanitati est simillimus; sed si quid recte efficit, id est, quia tu eum consilio, viribus & industria auges ad magnas obeundas res.

Vmbris nubium confertur homo.

Is me tueturque eripitque;
Et clypeus mihi constat idem.
Securus illo protegor vnico;
Subiecit idem mî populum meum.

לי מגני ובו חסיתי הרודד עמי תחתי:

3 *IAS homo quid? nosti & illum,*
Et reputas misero ac caduco
4 *Mortale natum; persimilis quidem*
Nil atque vanis constat homo; dies
Illius vmbræ vt transeuntes
Prætereunt celeresque currunt.

3 יהוה מה אדם ותדעהו בן אנוש ותחשבהו:

4 אדם להבל דמה ימיו כצל עובר:

5 *IAS polorum flecte micantium*
Axem tuorum prouidus; indeque
Descende, fumatura montis
Culmina multiplicisque tange.

5 יהוה הט שמיך ותרד גע בהרים ויעשנו:

6 *Flagranti & illos fulgure fulgura;*
Perde, & minutim præcipites rue;
Absume turbatos tuisque hos
Missilibus penitus sagittis.

6 ברוק ברק ותפיצם שלח חציך ותהמם:

Hostium externorũ & finitimorum impetum deprecatur.

7 *Extende celso; atque erue me; manus,*
Et me profundis eripias aquis;
E vi manusque ac pertimenda,
Quam soboles aliena tendit.

7 שלח ידיך ממרום פצני והצילני ממים רבים מיד בני נכר:

Hostium populi Dei, nec oratio, nec potentia certo fundamento nititur.

8 *Os vanitatem falsaque nuntiat;*
Horumque mendax dextera dextera est:

8 אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר:

Carminis argumentũ.

9 *Carmen canam* PRINCEPS *nouandum*
Nabliolo fidibusque denis.

9 אלהים שיר חדש אשירה לך בנבל עשור אזמרה לך:

Dicam regibus non ex proprio cõsilio, aut ex orationis facultate, aut ex potentia & viribus, sed ex Deo salutem parari.

10 *Dicam salutis regibus efficax*
Quis sit, suum qui Dauida liberet
Seruum dicatum, de malisque
Excipiat gladij periclis.

10 הנותן תשועה למלכים הפוצה את דוד עבדו מחרב רעה:

11 *Extraneorum de sobolis manu*
Ereptor vt me suscipias precor,

11 פצני והצילני מיד בני נכר

Os vana

אשר פיהם דבר שוא וימינם ימין שקר:

Os vana quorum proloquutum,
Dextera & eſt quoque dextra mendax.

Summa gentibus ac mundo creditæ felicitatis.

12 אשר בנינו כנטעים מגדלים בנעוריהם בנותינו כזוית מחטבות תבנית היכל:

12 *Noſtris iuuentus ſit pueris, velut*
Plantata creſcit ſilua, puellulæ &
Noſtræ angulorum ceu lacunar
Marmorei nitidum palati.

13 מזוינו מלאים מפיקים מזן אל זן צאוננו מאליפות מרבבות בחוצותינו:

13 *Nobis repletis ac licet angulis*
Proferre frugis multiplicis genus,
Noſtri greges & mille noſtris
Concipiunt decuplantque vicis.

14 אלופינו מסבלים אין פרץ ואין יוצאת ואין צוחה ברחבתינו:

14 *Noſtri iuuenci ſuſtineant, trahant*
Carnes onúſque, vt diſpereat nihil,
Nil effluat, non in plateis
Vox ſonet haud bene grata noſtris.

15 אשרי העם שככה לו אשרי העם שיהוה אלהיו:

15 *Quamuis beatus ſit populus bonis*
His vſus, atqui eſt ille beatior
Quicunque IAH *ſpectat colítque,*
Principe & hoc fruitur benigno.

PSAL. CXLV.
Exaltabo te Deus meus rex.

ARGVMENTVM.

DIVINAS laudes canendas tribus nominibus hoc Pſalmo Dauid ſuſcipit, potentiæ inquam, ſapientiæ & miſericordiæ nominibus, quibus omnibus maximum, immenſum cunctis argumentis Deum ſe oſtendiſſe ait; ſed qui præcipuè præter cætera miſericordiæ ditiſſimum ſeſe oſtendere exhibereque gaudeat: ex quo fit, vt omnibus rerum naturis, apertiſſimè verò animantium generi omni omnibus temporibus proſpiciens victum oportunum ſuppeditet, atque adeò erga humanam naturam propenſæ miſericordiæ ſit, vt aſſiduis beneficiis cùm omnes homines, tũ miſerrimos quoſque, maximè verò ſeſe appellantes, & purè ac ſimpliciter petentes proſequatur: idque in primis curet, vt ſalutem illam animorum hominibus promiſſam, per Chriſtum afferendam, quam ſapientiſſimè paret ac maturet oportunè exhibiturus, quibus ex rebus omnibus diuinarum laudum celebritatem aſſiduam perpetuamque apud homines eſſe oportere concludit.

1 תהלה לדוד

Laus Dauidi ſuſcepta.

1

CARMEN DICOLON DISTROPHON, ACROSTICHON ex Hebraicarum notarum ſerie, vt Hebraicè habet.

 Attol-

א ATtollens celebrabo meũ rex magne DEVM te,
Tuumq́. nomen prædicãs perpetuò referã:

ארוממך אלוהי המלך ואברכה שמך לעולם ועד:

2 ב Blanda equidẽ referam, referã pulcherrima gratus
In omne sæculum tuo nomini & vlterius.

2 בכל יום אברכך ואהללה שמך לעולם ועד:

3 ג Grandis & est IAS valde & laudandus; at idem
Quàm magnus extet, æstimet nemo hominũ penitus.

3 גדול יהוה ומהלל מאד ולגדלתו אין חקר:

4 Facta erga orbem totum, gesta erga hominum genus.

4 ד Dicet facta tua ætati, laudabit & ætas,
Exponet atque prædicans fortia gesta tua.

4 דור לדור ישבח מעשיך וגבורתיך יגידו:

5 ה Hoc decus eximium, tua quo fit gloria pulchra,
Narrabo, mira verba, queis te memor ipse ferã.

5 הדר כבוד הודך ודברי נפלאתיך אשיחה:

6 Exponent verba videlicet à me pronuntiata.

6 ו Verè etiam metuenda tua exponentq́ue seuera
Exempla, magnitudinem commemorabo tuam.

6 ועזוז נוראותיך יאמרו וגדלותיך אספרנה:

7 Multi alij præterea memoriam tuæ amplitudinis & beneficentiæ renouabunt.

7 ז Sacra boniq́ue tui magni memoranda profati
Exempla dicent canticis, iustitiamq́ue tuam.

7 זכר רב טובך יביעו וצדקתך ירננו:

8 ח Híque IAM placidũ, miserantem, naribus amplũ,
Et liberalitatibus magnificis facilem.

8 חנון ורחום יהוה ארך אפים וגדל חסד:

9 ט Totus & exemplis bonus IAS, denique cunctis;
Eius superq́. facta cuncta est miserantis amor.

9 טוב יהוה לכל ורחמיו על כל מעשיו:

10 Laudaberis ob cuncta opera & facta, vt auctor omnium, sed piis erit illud argumẽtum de regno tuo celeberrimum.

10 י IAS, cuncta tua agnoscunt te facta professa;
Quin prædicabunt & pij te referentq́ue tui:

10 יודוך יהוה כל מעשיך וחסידיך יברכוכה:

11 כ Clarum atq. amplificũ regnũ, tua sceptraq́. dicent,
Et fortitudinem tuam proloquio referent.

11 כבוד מלכותך יאמרו וגבורתך ידברו:

12 ל Laude hac terrigenis gesta illius alta docebunt,
Regniq́ue splendorem sui, magnificumq́. decus.

12 להודיע לבני האדם גבורתיו וכבוד הדר מלכותו:

13 Tu regnas, & imperas superiori mũdo Angelorum & Spirituum, & inferiori hominum, & omnibus temporibus atq. ætatibus erit: igitur in hominũ cordibus & animis regnes.

13 מ Mundis est regnum cunctis istud quoque regnum;
Æuis potestas sæculisq́. omnibus ista præest.

13 מלכותך מלכות כל עלמים וממשלתך בכל דור ודר:

14 ס Sanè IAS cunctos fulcitque tenétque ruenteis;
Idem recuruos erigit, quos premit anxietas.

14 סומך יהוה לכל הנפלים וזוקף לכל הכפופים:

15 ע aspiratio, aut litera gutturalis antiquis in proximam vocalem abire solet.

15 ע In te cuncta oculos vnum spectantia figunt,
Præbésq. cuique pabulum cõmodus ipse suum.

15 עיני כל אליך ישברו ואתה נותן להם את אכלם בעתו:

16 פ Pandẽs ipse manũ, saturas genus omne animãtũ, et
Viuẽs benign⁹ quidquid his et placet et petitur.

16 פותח את ידיך ומשביע לכל חי רצון:

Sistit

17 צ *Sistit nempe viis cunctis iustissimus* I A S
Suis benignus, hûc sua ergo omnia facta probêt.

17 צדיק יהוה בכל דרכיו וחסיד בכל מעשיו:

18 ק *Quin & se verè purèque vocantibus* I A S
Cunctis adest, propinquo et est omnibus auxilio.

18 קרוב יהוה לכל קראיו לכל אשר יקראהו באמת:

19 ר *Ritè optata suis faciet metuentibus; horum*
Salutis auctor supplicem sentiet ille precem.

19 רצון יראיו יעשה ואת שועתם ישמע ויושיעם:

20 ש *Seruat & ipse suos* I A S *custodit amantes*
Cunctos, & omnes improbos diruet ille etiam.

20 שומר יהוה את כל אהביו ואת כל הרשעים ישמיד:

21 ת *Talem* I A E *laudem nostrum os persæpe loquatur;*
Caroque cuncta nomen hoc efferet eximium.
Illius hoc sanctum nomen per sæcula dicent;
Quidquidve sæclo & vltimo posterius fuerit.

21 תהלת יהוה ידבר פי ויברך כל בשר שם קדשו לעולם ועד:

PSAL. CXLVI.

Lauda anima mea Dominum.

ARGVMENTVM.

VANAM esse omnino cogitationem ac sententiam eorum, qui felicitatem suam in hac vita in principum gratia statuunt, cùm principes omnes mortales sint, & multis ipsi etiam obnoxij miseriis, nec suos nec se etiam necessitate eripere valeant: illum autem sapere vel virum vel populum, qui diuinis legibus & institutis regatur, Deumque sibi principem cōstituerit, vtpote potentissimum, sapientissimum, ditissimum, iustissimum, æquissimum, clementissimum, misericordissimum, liberalissimum, rerum omnium perspectorem vigilantissimum, maximorum ac minimorum curatorem diligentissimum, sublimium & humilium gubernatorem strenuissimum, verè ac propriè regem, eundemque æternum regem. ex quibus omnibus rebus colligitur, Sionem, hoc est, Ecclesiam, omnium rerū publicarum beatissimam esse, quæ à Deo rege in perpetuum gubernetur.

1 *Haleluiah.*

1 הללויה

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

I AM *laude cole ó mens, anima ac mea,*
2 I A M *laude colam, viuere dum mihi,*
Esse ac dum liceat, constitui piis
I A M *dicere canticis.*

הללו נפשי את יהוה:

2 אהללה יהוה בחיי אזמרה לאלהי בעודי:

3 *Ah non munificis fidite vos, viro*
Neu vos terrigenæ: non etenim salus

3 אל תבטחו בנדיבים בבן אדם שאין לו תשועה:

1 Decreui laudū argumentum mihi perpetuò proponere Deū, qui propriè benignus est & liberalis, idemq. semper me beneficiis afficere potest dum viuam, imò dum sim vel in hac vel in futura vita: id quod nemo sibi ꝓmittere queat de terreno aliquo principe; quem nescias an tibi viuus & beneficus futurus sit dum viuas, potest enim perire dū tu viuas, etiamsi non diu vixeris; quippe qui nec sibi salutem afferre, nec spem suam sibi certam facere ipse potest; quam sæpissimè longam constitutam mors præscindit.

Illi

Illi est, quam validus prospiciat sibi
Auctor vel ferat alteri.

4 Quid mirum, cùm ipse terreus sit corpore, & spiritus vitæ retinendi compos non sit?

4 *Exibit leuis huic spiritus, inque humum*
Concedet propriam: perdet ea ac dies
Huius propositum, votáque splendida,
Curas, consilia ardua.

4 תצא רוחו ישב לאדמתו ביום ההוא אבדו עשתנתיו :

5 Attentè considerate oportet collationem Dei principis, cũ principibus terrenis, & munificis illis viris.

5 *Felix multiplici sorte Iacobidum,*
Cui dux FORTIS *adest auxilio efficax,*
Qui vult séque suo credere PRINCIPI,
IAE *& fidere prouido.*

5 אשרי שאל יעקב בעזרו שברו על יהוה אלהיו :

6 Deus fortis gubernator, adeò diues, vt totum cælorum, terræ ac maris orbem cum contenta rerum copia crearit; potest ergo ea impertiri suis, nec ideò pauper manere, namque & sibi & aliis quibus velit, alium orbem aliasque copias creare & proferre potest: humani magnifici nec omnibus largiri possunt, & iis careant necesse est quę donarint. est autem adeò verax in pactis & promissis, vt illius veritate sola mundus conseruetur, aliàs ruiturus.

6 *Cælos ille facit; terra ferax, mare*
Atque his quidquid inest, hunc perhibent suum
Auctorem; orbis & hunc perpetuum sui
Veri continet arbitrum.

6 עשה שמים וארץ את הים ואת כל אשר בם השמר אמת לעולם :

7 *Fraudatos liquido iudicio afficit;*
Pascit quos cruciat sæua fames; cauo
IAS *quósque ligant carcere vincula*
Soluit, liberat ac leuat.

7 עשה משפט לעשוקים נתן לחם לרעבים יהוה מתיר אסורים :

8 Aliæ virtutes magni principis, iustitia, æquitas, patrocinium, doctrina, instructio, tutela, quæ in Deo & immensæ & æternæ sunt; in aliis plerumque requiruntur & desiderantur, aut imbecillæ, instabilesque reperiuntur.

8 IAS *pandit item lumina turbida*
Cæcis, quósque premit, curuat & impetus,
IAS *constabilit, iustitiæ probos*
IAS *diligit asseclas.*

8 יהוה פקח עורים יהוה זקף כפופים יהוה אהב צדיקים :

9 IAS *curat item, seruat & aduenas,*
Pupillum cumulat, nec viduam minus:
Torquebítque viam, quam tenet improba
Turba & quem instituit modum.

9 יהוה שמר את גרים יתום ואלמנה יעודד ודרך רשעים יעות :

10 IAS *perpetui in sæcula sæculi*
Regnabit tuus, ô crede Sion, bonus
PRINCEPS, *præterita vt prædicet hunc, simul*
Ætas postera prædicet.

10 ימלך יהוה לעולם אלהיך ציון לדר ודר הללו יה :

PSAL.

PSAL. CXLVII.

Laudate Dominum, quoniam bonus est psalmus.

ARGVMENTVM.

ADMIRABILIS Psalmus est, & qui magnam expositionem, plenissimamque locorum omnium demonstrationem postulet. continet enim naturalem, moralem, & Theologicam rationem omnem; cuius argumentum illud est: nullam canendi materiam vel vtiliorem, vel iucundiorem hominibus offerri posse, quàm Dei laudes, quem mundi totius auctorem, principem & gubernatorem omnipotentem, sapientissimum, benignissimumque esse, ipsa etiam rerum natura considerata, demonstret; omnibusque hominibus velut digito indicet; sed iis longè clarius, quibus præter naturalium rerum obseruationem, diuinorum oraculorum vsus viua voce & scripto concessus est; clarissimè verò omnium iis, quos Spiritu sancto immisso, singulari admirandoque modo docendos & instruendos Deus ipse susceperit: ita verò omnium totius mundi, & ætatum, & conditionum homines hoc Psalmo comprehensi ad Dei laudes celebrandas inuitantur; videlicet legis naturæ & scriptæ, ac denique Ecclesiæ Christianæ homines.

CARMEN SAPPHICVM.

1 הללויה כי טוב זמרה אלהינו כי נעים נאוה תהלה:

1 *NAmque* IAH *psalmis celebrare pulchrum est;*
Laude iucundum celebrate nostrum
PRINCIPEM; *laus hæc penitus decora*
Grataque constat.

1 Diuinarum laudum argumentum & vtile & iucundũ est; vtroq. igitur nomine suscipiendum. nam; omne tulit punctum, qui miscuit vtile dulci.

Thesis Psalmi ad nouum testamentum pertinet. ille condidit Israelis populũ, quem pereuntem restituet in meliorem conditionem; nempe Christianorum ouile Christo pastori committendũ: sed hæc promissio eos complectetur, qui fide & pœnitentia hanc salutem sibi à Deo donandam procurabũt. Hypothesis virtutis, efficacitatis & prouidentiæ Dei.

2 בונה ירושלם יהוה נדחי ישראל יכנס:

2 *Auctor est* IAS, *Solymumque is vrbem*
Condit, & pulsos repetet legetque,
Coget ac iungens periêre quotquot
Israëlitum.

3 הרופא לשבורי לב ומחבש לעצבותם:

3 *Ille confractis, miseróque ruptis*
Corde, deiectísque animo medetur,
Ac ligans acres solidat dolores
Tristitiásque his.

4 מונה מספר לכוכבים לכלם שמות יקרא:

4 *Siderum solus numerum recenset,*
Singulis nomen proprium vocando;
Singulis vires, propria atque cunctis
Munia didit.

Vocando] יקרא enim indicat perpetuitatẽ, vt aliàs de futuro docebamus.

5 גדול אדונינו ורב כח

5 *Noster est magnus* DOMINVS, *neque impar;*
Plurima est illi valida atque virtus,

Qua mundum gubernat, eaq. notissima est.

 Proui-

התבונה prouidentia, qua rebus hominum consulit.

Prouida at quàm sit, numerus valebit
Ponere nullus. לתבונתו אין מספר:

6 Humanarum rerũ partitio in mites & insolentes: quid Deus erga vtrosque agat.

6 *Ampliátque* I AS *cumulátque mites,*
Improbos idem penitus repulsos
Deijcit, terram redigítque ad ipsam
Vsque ruenteis. 6 מעודד ענוים יהוה משפיל רשעים עדי ארץ:

7 ענו Respondete per choros professi Dei laudes, quarũ argumẽta sunt manifesta.

7 *Inuicem cantu memorate grato,*
Publico atque, I AM *celebrem professi:*
P R I N C I P I *nostro resonetque vestris*
Gloria psalmis. 7 ענו ליהוה בתודה זמרו לאלהינו בכנור:

8 Qui nusquam aut núquam semetipsum sine testimonio reliquit, dans pluuias de cælis, &c. hoc argumento vsus est Paulus apud gentes.

8 *Nubibus cælum tegit ille densis,*
Is parat terræ pluuiam feraci,
Ille fœcundat viridi supinos
Gramine montes. 8 המכסה שמים בעבים המכין לארץ מטר המצמיח הרים חציר:

9 Solet etiam prospicere desolatis & omni auxilio destitutis; quãquam nõ cognoscatur modus quo id efficiat.

Ideò etiã humanis opibus non indiget, vt suos liberet, tueatur & gubernet, quos ipse vltrò amans suscipit.

Expositio superioris partis, conclusa duob9 verbis Hebræis.

9 *Belluis escas varias dat, atri &*
Filiis corui, his vbi cura matrum
Negligens voces mouet, & rogare
Cogit anhelos. 9 נותן לבהמה לחמה לבני ערב אשר יקראו:

10 *Ille equi non vim validam requirit,*
Non amans curat solidè viriles 10 לא בגבורת הסוס יחפץ לא בשוקי האיש ירצה:

11 Altera pars theseôs, diuinam prouidẽtiam & misericordiam singulariter ostẽdit Israelitis, hoc est, Ecclesiæ fidelium; olim, inquã, Israelitarum, secũdum carnem tamen diuinæ voluntati obtemperãtium; deinde verò & nunc Christianæ Ecclesiæ. hanc autẽ prouidentiam tutelæ cuiusdã externæ ac præcipuæ imagine descripta significauit propheta.

11 *Tibias: se vult, fouet ac, timentes*
Curat & I AS: 11 רוצה יהוה את יראיו את המיחלים לחסדו:
Illius qui cum didicere votis
Omnibus sanctum, placidum, benignum
Numen & fidi & solido manentes
Pectore poscunt.

12 *Prædica vrbs* I AM *Solymum, tuúmque* 12 שבחי ירושלם את יהוה הללי אלהיך ציון:
P R I N C I P E M *laudans celebra Sione,*
Quòd tuis vectes foribus valenti
Robore firmat.

13 Mysteriũ Ecclesiæ Christianæ, quę Israeliticæ Ecclesiæ filia fuit: vnde mater Synagoga vocatur illa prior. hanc maioribus donis, quàm illã priorem, Deus auget.

12 *Prosper & natos sobolem tuamque* 13 כי חזק בריחי שעריך
Euehit, magnis cumulátque donis,

Quos

ברך בניך
בקרבך׃

Quos tui muri cumulant, tua & quos
Mœnia claudunt.

Nam extra Ecclesiam non est salus; limes quo Ecclesia recta ab aliis pseudoecclesiis & sectis dignoscitur, pax est diuina. Mysterium magnum.

14 השם גבולך
שלום חלב
חטים ישביעך׃

14 *Limitem, pacem & requiem beatam,*
Is tuum figit, statuítque; pingui
Tritici ac multa varij medulla
Te saturabit.

15 השלח
אמרתו ארץ
עד מהרה
ירוץ דברו׃

15 *Legat vt terræ proprium ipse dictum,*
Currit illius properátque verbum;

16 הנתן שלג
כצמר כפור
באפר יפזר׃

16 *Et niuem vt lanam, glaciémque, sparsum*
Vt cinerem, dat.

17 משליך
קרחו כפתים
לפני קרתו מי
יעמד׃

17 *Et suum frustis simile at minutis*
Is gelu canens iacit: heu feret quis
Illius durum, stabili aut manebit
Pectore frigus?

18 ישלח דברו
וימסם ישב
רוחו יזלו מים׃

18 *Mittet vt verbum proprium, liquescent*
Flante subtili, tenuíque vento
Defluent lymphæ, cadet atque vinclis
Stilla solutis.

18 Velut dicto suo mittit terræ efficaces impressiones, quæ impediri à nemine possunt. ita mittere potest Ecclesiæ suæ spiritus verbo suo promissi, dona maxima & efficacissima; idq. faciet oportunè.

19 מגיד דבריו
ליעקב חקיו
ומשפטיו
לישראל׃

19 *Indicat verbum proprium, refertque*
Ipse Iacob quæ statuit, sua atque
Iura delecto populo piisque
Israelitis.

19 Cæteras gentes Deus docuit naturæ contemplatione, sed Iacob verbo suo instituit, promissisque instruxit suis.

20 לא עשה
כן לכל גוי
ומשפטים בל
ידעום הללו יה׃

20 *Fecit haud omni simile ipse genti, haud*
Quippe nouerunt ea quæ feruntur
Iura mirandis celebranda semper
Consiliis IAH.

20 Ex quo cognoscitur maioribus beneficiis aucta esse fideliū Ecclesia, quæ hac postrema parte psalmi ad singularem gratulationem appellabatur.

משפט significat æquitatem, quæ in diuinis præceptis & institutis mirè lucet.

PSAL. CXLVIII.

Laudate Dominum de cælis.

ARGVMENTVM.

SVPERIORVM inferiorumque rerum naturæ omnis breuem, sed elegantissimam summam continet hic psalmus: deinde etiam gratiæ diuinæ significationem admirabilem. principiò enim distributis vtriusque mundi partibus, ornamentis & cultoribus auctorem adscribit Deum, Deum, inquam, illum יהוה (præter quem nullus alius est) cui laudes laudumque argumenta omnia adiudicat summo, proprio, certo ac manifesto iure. Commodè autem ad homines orationem transfert, quos omnis ætatis & conditionis, omniumque munerum se suaque omnia, quæ bona aliquo iure dici possunt, Deo huic auctori & gubernatori deberi affirmat. Demũ ad fideles homines deuenit, quibus vltra communem cum aliis naturæ conditionem & cognitionem accessisse ait, diuinæ tum promissionis notitiam, tum voluntatis significationem expressam; vnde nata in illis fuerit viua fides & certa spes salutis per Christum afferendæ, quam oportuno tempore Deus ipse iis qui crediderint & obtemperauerint, ac perseuerauerint vsque in finem, sit præstiturus.

1 *Haleluiah.* 1 הללויה

CARMEN DICOLON DISTROPHON.

Propositio ex partitione. Naturæ ordo. sed incipit à notioribꝰ in vnoquoque genere. Angeli & spiritus alij, qui non tam nuntij quàm ministri dicuntur.

Principium laudis de cælis ducite, & IAM
In templis laudate supernis.

הללו את יהוה מן השמים הללוהו במרומים׃

2 *Hunc omnis laudate cohors, quam legat & ipse;*
Hunc'que sua omnis dicite turma.

2 הללוהו כל מלאכיו הללוהו כל צבאו׃

3 *Hunc Sol, Luna etiam celebrate, & lucida cuncta*
Sidera vos hunc dicite laude.

3 הללוהו שמש וירח הללוהו כל כוכבי אור׃

4 *Cæli, qui cælis incumbitis, edite laudem huic,*
Quæque vndæ superant quoque cælos.

4 הללוהו שמי השמים והמים אשר מעל השמים׃

5 Argumenta laudis, creatio, constitutio, institutio.

5 *His laude & nomen celebretur, numen &,* IAE;
Quo sunt cuncta creata iubente.

5 יהללו את שם יהוה כי הוא צוה ונבראו׃

6 *Ille eadem statuit sæclis mansura, datúmque his*
Decretum transire negauit.

6 ויעמידם לעד לעולם חק נתן ולא יעבור׃

7 Inferior mũdi pars, cuius manifestissimũ & firmissimum membrum terra, ea in duas regiones diuiditur, superiorem & inferiorẽ; vtraque pars suos habitatores habet; ex abyssis terræ hæc omnia proferuntur.

7 IAE *etiam à terra repetitas dicite laudes*
Vos colubri & vos infima cuncta.

7 הללו את יהוה מן הארץ תנינים וכל תהמות׃

8 *Ignis, grando, niues, vapor, ac vis turbida venti*
Illius qui verba facessit.

8 אש וברד שלג וקיטור רוח סערה עשה דברו׃

9 Larices propriè vertimus speciem illam cedri vtilissimam.

9 *Montes & colles omnes, lignúmque ferax ac*
Fructiferum & laricum genus omne.

9 ההרים וכל גבעות עץ פרי וכל ארזים׃

Bellua

10 החיה וכל בהמה רמש וצפור כנף:

10 *Bellua & omne pecus, iumentáque, reptile, & alis*
Quæ volucris secat aëra pernix.

11 מלכי ארץ וכל לאמים שרים וכל שפטי ארץ:

11 *Vos terræ reges magni & res publica cuncta,*
Et proceres iuris'que ministri.

12 בחורים וגם בתולת זקנים עם נערים:

12 *Vos iuuenes lecti simul innuptæque puellæ;*
Iuncti etiam puerique senésque.

13 יהללו את שם יהוה כי נשגב שמו לבדו הודו על ארץ ושמים:

13 *Laudabunt* IAE *nomen, nam tollitur altum*
Id nomen, solúmque supernum est.
Imminet illius decus atque honor vndique terræ,
Imminet & cælis honor ille.

13 Laudis causa & ratio, diuini nominis maiestas; ex qua omnis humana recta ratio & conditio proficiscitur.

14 וירם קרן לעמו ההלה לכל חסידיו לבני ישראל עם קרבו הללו יה:

14 *Ille suo populo cornu extulit, omnibus eius*
Hæc laus certa piisque bonísque est;
Israelis natis, populo, quem nempe propinquum
Ipse sibi fecit, IAH *dicite laude.*

14 Præter laudũ gentibus omnibus communia argumenta, est vnum etiam propriũ Israelitis, quòd ex ipsorũ gente erexit cornu salutis omni orbi afferendæ, hoc est, Christũ ex Israelitarũ genere hominibus edi. quare effectum est, vt hic populus familiarior Deo sit redditus, quàm cæteri, quibus huiusmodi promissio non est facta: sed quia nõ definitur Israelites secundum carnem tantùm, sed secundum spiritũ & vocationem Dei, additum est populo propinquo ipsi Deo videlicet.

PSAL. CXLIX.

Cantate Domino canticum nouum.

ARGVMENTVM.

TOTVS hic Psalmus propheticus, totus planè diuinus admirabilisque est: in quo Vates per enthusiasmon sibi præsentem proponit populum Christianum, qui per Christum è tenebris in admirabile lumen Dei erat educendus, victurus nouam vitam ex renouatione interioris hominis, qui secundũ Deum creatus est in sanctitate, iustitia & veritate: eam autẽ vitam perpetua pace ac lætitia Christi cumulandam fore ait. id quod noui Testamẽti ætate satis apertè intellexerunt, & sensu ipso animi interno cognouerũt, quicunq. Christi spiritu aguntur, nihil timentes externarum afflictionum, quarum vel frequenti & maximo impetu non poterunt auelli à charitate Dei, quæ in ipsorum cordibus est diffusa. Atque ex illis ij, qui doctrinæ virtute præditi fuerint, omnia aduersariorum etiam potentissimorum prœlia strenuè sustinebunt, & vincent. Hæc cùm præuideret Vates, nostræ aureæ ætatis homines ad nouum & perpetuum gratulationis cantum inuitabat, atq. eadem spe sui etiam temporis populum ad laudes hortabatur.

1 הללויה.

1 *Haleluiah.*

CARMEN DICOLON TETRASTROPHON.

שירו ליהוה שיר חדש תהלתו בקהל חסידים:

IAE *carmen age ô dicite vos nouum,*
Hunc cœtus celebri laude sonet pius;

Ecclesiæ Christianæ periphrasis.

2 ישמח ישראל בעשיו בני

2 *Auctorique suo gratior Israel*
Festum & lætitiam colet.

2 Communi lætitia Israel gratulatur Deo, qui se ex Iacob ad Israelis amplitudinem euexit.

Fausta ac regi suo turma Sionia
Prodat multisonis gaudia plausibus.
3 *Huius concelebrent cum citharis chori &*
Nomen tympana personent.
4 *IAS namque fouens vult populum suum,*
Ornabítque humiles ipse salutifer:
5 *Securos adiget dulce decus pios*
Lectis concinere in suis.
6 *Vt FORTEMque ferat laudibus affluens*
Horum guttur erit, tum gladium manus
7 *Stringens ancipitem, quo populis graues*
Pœnas, gentibus & paret:
8 *Vt reges manicis stringere, vinculis*
Magnates valeant claudere ferreis:
9 *Et præscripto vt eos iudicio mali*
Admissi afficiant reos.
Ipse at splendor & est omnibus vnica
Virtus nempe bonis atque nitor suis;
Clarabítque pios quotquot erunt, sacrum hoc
Valdè, ac perpetuum decus.

3 Laudum ratio, quòd Deus ipse sua sponte & propria misericordia ita dilexerit mundum, vt filium suum salutis pontificem dare voluerit, qui humiles & contritos corde spiritu suo auctos, omni pace & quiete spirituali cumulet, atque ex variis laboribus fatigatos, tandem in lectis illis admirandis ac desideratis collocet. poeticè summa quies descripta est.

8 Virtus Euãgelij per Apostolos aliosque discipulos Iesu Christi enuntiati.

Omnẽ sufficientiam illam suam ad magnas res subeundas & agẽdas, Deo asscribunt sancti.

ציון יגילו במלכם׃

3 יהללו שמו במחול בתף וכנור יזמרו לו׃

4 כי רוצה יהוה בעמו יפאר ענוים בישועה׃

5 יעלזו חסידים בכבוד ירננו על משכבותם׃

6 רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם׃

7 לעשות נקמה בגוים תוכחות בלאמים׃

8 לאסר מלכיהם בזקים ונכבדיהם בכבלי ברזל׃

9 לעשות בהם משפט כתוב הדר הוא לכל חסידיו הללו יה׃

PSAL. CL.

Laudate Dominum in sanctis eius.

ARGVMENTVM.

OMNIVM Psalmorum, qui alio nomine laudes vocantur, summam, & veluti perorationem quandam continet hic Psalmus, inuitans Ecclesiam omnem ad diuinas laudes ex puro corde celebrandas; atque omni externo etiam canendi & gratulandi instrumento sociandas, ita vt nihil aliud audiatur animis in gratulationem intentis, quàm id quod eandem gratulationem iuuare ac promouere posit. Hanc verò gratulationẽ atque laudem Deo deberi ob naturæ suæ maiestatem, ob sapientiæ, virtutis, ac misericordiæ infinitam considerationem multis exemplis & argumentis nobis propositam in mundi creatione & gubernatione, atque in admirandis rebus hominum causa gestis, tam in figura, quæ veteris testamenti ætatibus exhibita fuit, quàm in figurato ipso, quod noui testamenti beato sæculo prestitum est per Iesum Christum mundi seruatorem, atque humani generis amplificatorem efficacissimum.

Halelu-

1 הללו יה 1

Haleluiah.

CARMEN SAPPHICVM.

הללו אל בקדשו הללוהו ברקיע עזו.

LAudibus fortem celebrate in alta
Ipsius sede & solio sacrato;
Dicite hunc rerum validè efficacem
Æthere vasto.

Diuina maiestas in se considerata, & cum angelorum ac beatorum spirituum ministerio.

2 הללוהו בגבורתיו הללוהו כרב גדלו:

2 *Fortia atque huius celebrate gesta*
Clara mortali generi, atque magnis
Laudibus magnum memorate multis
Nominibusque.

2 Virtus Dei in creatione earum rerũ quæ factæ sunt, & quę assiduè efficiuntur, vt in sublimi videmus.

3 הללוהו בתקע שופר הללוהו בנבל וכנור:

3 *Cornua hunc acres resonent tubæque,*
Spiritu ac pleno referat tumens hunc
Nablium, claros cithara eloquatur
Huius honores.

3 Antiquorũ instrumentorum varia genera ex Hebraicis nominibus indicata.

4 הללוהו בתף ומחול הללוהו במנים ועגב:

4 *Tympana hunc laudent, alacres chorique;*
Dispar hunc iunctis calamis cicuta
Rumpat; huic blandas minuátque longa
Tibia voces.

5 הללוהו בצלצלי שמע הללוהו בצלצלי תרועה:

5 *Tinnula hunc ludo recinant loquaci*
Sistra, & hunc pulsu crepitante sistra:

Sistrorum genera duo, tinniens & crepitans.

6 כל הנשמה תהלל יה הללויה:

6 *IAH sonet nomen, celebrétque laudes*
Halitus omnis.

Halitus omnis quidquid aere percusso vel vocem, vel sonum edere potest.

FINIS LIBRI PSALMORVM.

BENED. ARIÆ MONTANI

AD D. PETRVM VELEIVM Gueuaram Theolog. & Iurisperitum Hispalensis Ecclesiæ Priorem, & Iurisconsultum Canonicum.

O QVI *meorum præsidia intima*
Præcordiorum perpetuus tenes,
O nomen haud vllis mouendum
Huic animo memori periclis;
VELEEI, *piorum lætitia ac decus,*
Quicunque puris moribus arduæ
Virtutis haud accessa vulgo
Templa colunt sapientiæq́:
Tecum peractos dum memoro dies,
Grata & silentum tempora noctium,
Nec fallo præsentem laborem
Nec recreor, velut assolebam.
Immò dolori, mœstitiæ & graui,
Queis ipse totis solibus obruor,
Tormenta coniungit peracti
Temporis irreuocanda imago.
Nam tunc malorum, queis miserum genus
Mortale culpa concutitur sua,
Spectator expers qui videbar,
Nunc medijs agor in theatris.
Tunc me cauendis rebus & actibus
Tu mente maior vocibus & prior

Quid

Quid quæque proferret notare
Scena hominum & populi, iubebas.
Exempla nostri turbida sæculi
Nascentis orbis vespere ab extimo
Dum comparatis explicamus
Ponderibus, malè pressa vincunt.
Solamen ergò & consilium vnicum
Auctore nobis te fuerat, suas
Vulgaribus cessisse partes
Pro studio & numero petentum:
Meque in reductæ rupis & editæ
Antro beatum muneribus tuis
Gaudere quærentem latere
Impauidum maris ac procellæ:
Illic superni consiliis Dei,
Vatumque veris vocibus & sacris,
Vitamque splendentesque luces
Assiduis operis vouere.
Prædulcis at sors inuida me boni
Tractum quieto sustulit è loco,
Ventisque turbandum molestis
In dubium pelagus remisit.
Quos vita fluctus post mea pertulit
Impulsa rerum casibus asperis,
Formidat vsa & mens referre,
Et refugit memorare carmen.

Testis dolorum mæstitiæ & grauis
Iniuriosis aula frequens malis,
Testisq; cursus, in remotas
Quò feror excutiorq; terras:
Nunc plena venis gleba metallicis,
Quæ membra denso vellere ineptius
Amicit Hibernumq; nomen
Oceano Hesperio tuetur;
Nunc me colore splendida candido,
Quæ noctis horas vix numerat breuis,
Tenet vagantem me Britani
Terra soli Tamesisq; amœnus.
Nunc inquietis Gallia finibus,
Vel flaminalis mœnia Legiæ,
Rheni vel hirsutus colonus
Fertilis Alsacidúmve tractus.
Illinc reuisos iam mihi sæpius
Rhethos, Genaunos, Luceriæ & lacus,
Et iam fide dissentientes
Ascanidum populos pererro.
Siluas & altis Alpibus insitas,
Hetrusca & arua, & quæ Tyberis lauat,
Qui lege mutauit sacratum
Imperium meliore Romæ.
Illinc regressus conspicio tuos
Picens agros, quæq; Adria littora

Persun-

Perfundit insignis refluxu
Et Venetûm populo superbus.
Taurina rursus trans iuga deferor
Et per niualis prona Sabaudiæ
Querceta, vicinosq; Francis
Lotarigos, Retelosq; curro.
Hinc longiori tempore iam mihi
Exculta campis Belgia pascuis
Et nata & inuentrix alendis
Artibus hæc regio subitur.
Nuper probatis ritibus omnium
Prouinciarum delitiæ, & suis
(Dum pax fidesq; permanebant)
Ingenijs operisq; felix:
Heu nunc scelesto dissidio & malis
Vexata morbis ac vitio intimo,
Multisq; dissultans ruinis
(Ni superi aspiciant) perire.
Diuersa terræ transierim licet
Ventis neque ijsdem regna patentia,
Sermonis ac distantis vsum;
Forma eadem studijs notatur.
Fraudes iniquæ & multiplices doli
Et concitatis ambitio artibus
Conata tentare atque sede
Luciferum ruere emicantem.

Ardens vbique & fax violentiæ,
Iniuriarumq; irruit impetus,
Nullisq; definita metis
Sordida & esuriens cupido.
Reiecta virtus vrbibus omnibus,
Nec certa pagis hospitia obtinet,
Laudata nonnusquam decoris
Vocibus, officio at repulsa.
Nullus supremi vindicis aut metus
Mortale pectus concutit intimum:
Vix signa deprendas rubentis
Sanguinis in facie, aut pudoris.
Hæc summa tantis exiliis tuo
Tandem peractis constitit Ariæ:
Nouisse, in humanis probandum
Egregiè nihil emicare.
Sermonis ergò me istius vndique
Desiderantem commoda cogniti
Infesta curarum caterua
Aggreditur, premit, atque pungit.
Vnus librorum, quos Deus edidit,
Vsus labantem me recreans tenet,
Fastidioso dum molesti
Abstrahit officij labore.
Ergò colendis lucibus annua
Sol quas reducit splendidus orbita,

Vel

Vel canto quæ David sacratis
Exposuit meditata verbis.
Vel quæ supernæ Fons sapientiæ
Genti probauit promere simplici,
Hæc ipse deducens fideli
Continuo exhibeoque filo.
Tu seu disertos legibus ordines
Rectè explicandis & tribuis modos,
Seu voce conformas decenti
Eloquij sonitum Latini:
Seu scripta docti temporis omnia
Voluis Paneti Socraticam & domum,
Seu pura quos audit magistros
Relligio pietasque voluis:
Siue ipsa diuæ plena scientiæ
Exhausta nunquam flumina combibis,
Quæque antè diduxit supremus
Per geminos Pater ipse riuos:
Quidquid regendo temporis aut choro
Ponis piorum, quos celebres Deo
Certis canendæ semper horis
Afficiunt retinentque laudes:
Quidquid vel altis in studiis locas
Grati laboris; respice opus nouum
Præsens, quod absentis memorque
Ipse tui meditabar æger.

FINIS.

PSALMORVM INDEX.

Ecce

F I N I S.

[illegible] in [illegible]

Glosa [illegible] in prophetas minores

Pereyro portugues in genesim [illegible]

[illegible] in [illegible]

Comentario in [illegible]

[illegible] de [illegible]

[illegible]

[illegible] in Job.

Pineda in Jobum

Speculum [illegible]

~~[illegible] in psalmos~~ Agelio in psalmos

[illegible]

x18834899x

50

calibrite
colorchecker CLASSIC
mm